

BCU – Lausanne

1094974868

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΑ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑ,

ΕΚΔΙΔΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΟΥΝΤΟΣ Α. ΚΟΡΑΗ,

Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ι. Μ. ΕΒΕΡΑΡΤΟΥ.

SE TROUVE,

CHEZ THÉOPHILE BARROIS, PÈRE, LIBRAIRE, RUE HAUTEFEUILLE, N° 28.

Α Δ Ι Ε.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἝΛΛΗΝΑΣ.

Ἡ καὶ σήμερον ἀκόμη φυλάξασα τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα Ἀμάσεια, πόλις ἐπίσημος τοῦ Πόντου, ἐγέννησε τὸν Στράβωνα. Τίς καὶ ποῖος ἐχρημάτισεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν· περὶ δὲ τῆς μητρὸς αὐτὸς ὁ Στράβων μᾶς διδάσκει τὰ ἐξῆς.

Δορύλαος ὁ τακτικός, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Κρήτην, ἐγέννησεν υἱοὺς δύο, ὀνομαζομένους Στρατάρχαν καὶ Λαγέταν. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Δορυλάου, ὠνομάζετο Φιλέταιρος, ἔχων καὶ αὐτὸς υἱὸν, ὁμώνυμον τοῦ Θείου, Δορύλαον. Τοῦ Λαγέτα ἡ θυγάτηρ ἐγέννησε τὴν μητέρα τοῦ Στράβωνος (1)· τῆς ὁποίας ὁ πατὴρ ὅτι ἦτον εἰς τῶν ἐντοπίων τῆς Καππαδοκίας, ἢ τοῦ Πόντου (ἢ καὶ τῶν ἐκεῖ μετοικισθέντων Ἑλλήνων), φαίνεται ἀπὸ τὸ βάρβαρον τοῦ ἀδελφοῦ του ὄνομα, Μοαφέρνης· οὕτως ὀνομάζει ὁ Στράβων τῆς μητρὸς αὐτοῦ τὸν πατρικὸν Θεῖον (2). Ἀπὸ τούτων Ποντικούς, ἢ Καππαδόκας τούτους, πιθανὸν ὅτι ἦτο καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁ πατὴρ τοῦ Στράβωνος, ὅχι ἴσως ὀλιγώτερον ἐπίσημος παρὰ τοὺς μητρικοὺς αὐτοῦ προγόνους, οἱ ὅποιοι ἐφάνησαν εἰς πολλὰς περιβάσεις ἄνδρες μεγάλης ὑπολήψεως.

(1) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ι, σελ. 477-478.

(2) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. βιβλ. ια, σελ. 499, καὶ βιβλ. ιβ, σελ. 557.

Ὁ τακτικὸς Δορυλάος ἐχρημάτισε φίλος καὶ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου, Μιθριδάτου, τοῦ ἐπονομασθέντος Εὐεργέτου. Εὐρέθεις εἰς τὴν Κρήτην, ὅτε οἱ Γορτύνιοι ἦσαν εἰς μάχην μὲ τοὺς Κνωσσίους, ἐψηφίσθη στρατηγὸς ἀπὸ τούτους, κ' ἐτελείωσεν εἰς ὀλίγον τὸν πόλεμον. Ἄλλ', ἐπειδὴ ἔμαθεν ἐκεῖ τὸν θάνατον τοῦ Μιθριδάτου, ἔμεινεν εἰς τὴν Κνωσσὸν, ὅπου λαβὼν γυναῖκα Μακεδόνισσαν, τὴν Στερόπην, ἐγέννησε τοὺς ὀνομασθέντας ἀνωτέρω δύο υἱοὺς, Στρατάρχαν καὶ Λαγέταν ὀνόματα σημαίνοντα τὴν ἐξάαιρετον εἰς τὰ τακτικά σπουδὴν τοῦ Δορυλάου.

Τούτου ὁ ὁμώνυμος ἀνεψιὸς Δορυλάος, υἱὸς τοῦ μείναντος εἰς τὸν Πόντον Φιλεταίρου, ἐσυμπράφη μὲ τὸν διάδοχον Μιθριδάτου τοῦ Εὐεργέτου, Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα, ἠξιώθη μεγάλας τιμᾶς (1), καὶ κατεσάθη στρατηγὸς του εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον (2).

Ἀπὸ τὸν αὐτὸν τοῦτον Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα ἐδιωρίσθη ὑπαρχὸς τῆς Κολχίδος ὁ πρὸ μικροῦ ὀνομασθεὶς Μοαφέρνης, θεῖος τῆς μητρὸς τοῦ Στράβωνος (3).

Ὁ Στράβων ἐξῆσε βέβαια εἰς τὸ μεταξὺ διάστημα μέρους τῆς ζωῆς τοῦ Μεγάλου Πομπηίου καὶ τοῦ Καίσαρος, καὶ μέρους τοῦ Τιβερίου· δὲν εἶναι ὅμως ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ χρόνος ὅτε ἄρχισε, οὐδ' ὅτ' ἔπαυσε νὰ ζῆ. Ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ μάθωμεν περὶ τούτου, συμπεραίνεται ἀπὸ τὰ ἐξῆς· τὰ ὅποια, χωριστὰ

(1) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ι', σελ. 477-478.

(2) Μίμων παρὰ τῷ Φωτ. κωδ. σκδ', σελ. 731.

(3) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ια', σελ. 499.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. γ'

μὲν θεωρούμενα, δὲν ἀποδείχνουν τίποτε, συναθροισμένα δὲ, γεννώσι κάποιαν πιθανότητα.

Ὁ Πομπήσιος, σύγχρονος καὶ ἀντίπαλος τοῦ Καίσαρος, ἀνέλαμψε μάλις αἰς τοῦ Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος τοὺς χρόνους, τὸν ὁποῖον, ὡς ἴδαμεν, ἐδούλευσαν οἱ συγγενεῖς τοῦ Στράβωνος. Ἐν ἔτος ἀρχήτερα πρὶν νικήσῃ τὸν Μιθριδάτην, ἀφάνισε, κατὰ τὸ 687 ἔτος (1) ἀπὸ κτίσεως Ρώμης [65 πρὸ Χριστοῦ], ἀπὸ τὴν μεσόγειον ὄλην θάλασσαν τοὺς πειρατάς, τόσον πλέον δυσκαταμαχίτους, ὅσων ἦτο μεγαλύτερος ὁ ἀριθμὸς, πλείοτερα τῆς διασπορᾶς αὐτῶν τὰ μέρη, καὶ πολυπλοκότερα τῆς κακουργίας τὰ μέσα (2). Αἱ δύο νῆκαι αὐταὶ ἐκατάσθησαν, ὡς οὐδενὸς ἄλλου, περιβόητον εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην τὸν ὄνομα τοῦ Πομπηίου.

Ἐποθέτω πρὸς ὄραν, ὅτι ὁ Στράβων ἐγεννήθη τότε, ἡ μὲν κρὸν ὕστερα, τῶν κατορθωμάτων τοῦ Πομπηίου, ἦγον περι τὸ 687 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ἀλλὰ τοῦτο ἄς λογίζεται κατὰ τὸ παρὸν ἀπλή ὑπόθεσις, ἐπιστὺ νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὰ ἐξῆς ἐὰν συμβιβάζεται μετὰ τῆς ἱστορίας τὰς λοιπὰς περιστάσεις.

Ὁ Στράβων (3), ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον, κατα-

(1) Simson, *Chronic. catholic.*, pag. 1501. Ἐδῶ καὶ καθεξῆς, εἰς τὰ Προλεγόμενα ταῦτα, μεταχειρίζομαι τὴν χρονολογίαν τοῦ Ἁγγλοῦ Σιμψῶνος ὅχι διότι τὴν νομίζω παρὰ τὰς ἄλλας ἀκριβεστέραν, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τῆς ἐνδεχομένης συγχύσεως, καὶ ὅτι εἰς πολλῶν ἐτῶν σειρᾶν, ἡ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν παραλλαγή καταστὰ νὰ ἦναι ἀδιάφορος.

(2) Ἰδ. Πλουτάρχ. Μέρ. Δ, σελ. 121—140 ἐμ. ἐκδ.

(3) Γεωγραφ. βιβλ. ἡ, σελ. 579.

σκαμμένην ἀπὸ τὸν Μόμμιον, τὴν ἠῦρε νεωσὶ ἀνακτισμένην. Ἀλλ' ἡ ἀνάκτισις αὐτῆς, ἢ καὶ τὸ ψήφισμα ν' ἀνακτισθῆ, ἔγινεν ὀλίγους μῆνας πρὶν ὁ Καῖσαρ φονευθῆ· ὁ δὲ φόνος τοῦ Καίσαρος ἐσυνέβη κατὰ τὸ 710 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [42 πρὸ Χριστοῦ]. Ἐὰν συλλογισθῶμεν τὴν ὁποίαν ἔκαμε μακρὰν περιήγησιν ὁ Στράβων τῆς γῆς, διὰ τὰ συναῖξῃ τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν γεωγραφίαν τοῦ ὕλην, ταξειδεύσας, ὡς αὐτὸς λέγει (1), ἀπὸ τῆν Ἀρμενίαν ἕως τὴν Τυρρήνιαν (2), καὶ ἀπὸ τὸν Εὐξείνου Πόντον (3) ἕως τὰ σύνορα τῆς Αἰθιοπίας (4), συμβαίνει γὰρ ἦτο τριακονταετὴς τὴν ἡλικίαν τὸλιγώτατον, ὅταν ἴδε τὴν Κόρινθον ἤγουν τὴν ἴδεν ἑπτὰ ἔτη μετὰ τὸν φόνον τοῦ Καίσαρος, κατὰ τὸ 717 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [35 πρὸ Χριστοῦ]. Πιθανὸν ἄρα ὅτι ἐγεννήθη, ὡς ὑποθέσαμεν, εἰς τὸ 687 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [65 πρὸ Χριστοῦ].

Ὁ Στράβων λέγει (5), ὅτι ἴδε τὸν Πούβλιον Σερβίλιον, τὸν διὰ τὰς κατὰ τῶν Ἰσαύρων νίκας ἐπονομασθέντα Ἰσαυρικόν. Αἱ νῆκαι τοῦ Σερβιλίου ἐσυνέβησαν τὸ 676 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [76 πρὸ Χριστοῦ], ἤγουν δέκα τὸλιγόν ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Στράβωνος. Αὐτὸς ὁ Σερβίλιος ἀπέθανεν ὑπεργῆρος τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἔτος 710 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [42 πρὸ Χριστοῦ], ὅτε ἐφονεύθη ὁ Καῖσαρ (6), καὶ ὅτε ὁ Στράβων

(1) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 151 ἐμ. ἐκδ.

(2) Τὴν σήμερον ὀνομαζομένην Τοσκάναν (Toscana).

(3) Τὴν σήμερον Μαύρην Θάλασσαν.

(4) Τῆς σήμερον Ἄβυσσινίας.

(5) Γεωγραφ. βιβλ. ιβ', σελ. 568.

(6) Ἴδε Δίων. Κάσσ. βιβλ. μί, κεφ. 16.

είχεν ἔτος εἰκοσὸν καὶ τρίτον τῆς ἡλικίας, ἐὰν, ὡς ὑποθέ-
σαμεν ἐγεννήθη τὸ 687 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ἄλλ' εἰς τὴν
ἡλικίαν δὲν ἐμπόρει νὰ γνωρίσῃ τὸν Σερβίλιον εἰς τὴν Ἀσίαν,
ὅθεν οὗτος εἶχεν ἀναχωρήσειν πρὸ πολλοῦ· τὸν ἴδε λοιπὸν εἰς
τὴν Ρώμην, ὅπου πιθανὸν ὅτι ὑπῆγε μὲρὸν πρὸ τοῦ θανάτου
τοῦ Σερβιλίου, πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὴν Κόρινθον (1).

Λαλεῖ ὁ Στράβων (2) ὡς περὶ συγχρόνων του, περὶ τοῦ
Ἰούδα, βασιλέως τῶν Μαυρουσίων (3), καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
τοῦ νέου Ἰούδα, τοῦ θριαμβευθέντος ἀπὸ τὸν Ἰούλιον Καίσαρα,
τὸ 708 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ρώμης [44 πρὸ Χριστοῦ].

Ἄν πισεύσωμεν τὸν Ἀθήναιον, ὁ Στράβων ἐγνώρισε προσω-
πικῶς καὶ τὸν Ποσειδώνιον, Στωϊκὸν φιλόσοφον. Ἐξεύρομεν
ἀπὸ τὸν Πλούταρχον (4), ὅτι ὁ Πομπηῖος ἴδε καὶ συναεσράφη

(1) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ιβ', σελ. 568. Πλὴν ἐὰν τὸ κείμενον, « Τῷ
» Ἰσαυρικῷ προσαγορευθέντι Πουδλίῳ Σερβιλίῳ, ὄΝ ἡμεῖς εἶδομεν »,
ἐφθάρη ἀπὸ τοὺς ἀντιγραφεῖς. Ἐνδεχόμενον νὰ ἔγραψεν ὁ Στράβων, « Τῷ
» Ἰσαυρικῷ... Οὔ Τὸν Ἰῖον ἡμεῖς εἶδομεν ». Ὁ υἱὸς τοῦ Σερβιλίου, τοῦ
ὁποίου τὴν θυγατέρα ἔλαβε γυναῖκα ὁ Αὐγούστος Καίσαρ, ἐφύλαξε τοῦ
πατρὸς τὸ ἐπώνυμον, Ἰσαυρικὸς καὶ αὐτὸς λεγόμενος. Ἰδ. Sueton.
August. cap. 65; καὶ τὴν Γαλλ. τοῦ Στράβ. μετάφρ. tom. IV,
part. II, pag. 97, not. 2.

(2) Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 390 ἐμ. ἐκδ. καὶ βιβλ. ιζ', σελ. 829.

(3) Τῶν Μαυρουσίων ἡ χώρα, ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας Μαυ-
ρουσία, ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, Μαυρητανία (Mauretania)· εἶναι ἡ
σήμερον καὶ τὸνομα καὶ τὸ πρᾶγμα Βαρβαρία. Αὕτη περιέχει τὴν
βασιλείαν τοῦ Φέζου, τοῦ Μαρόκου, καὶ τὴν περσιτικὴν θυνασειαν τῶν
Ἀλγερίνων, οἱ ὅποιοι δασμολογοῦσι τῶν φωτισμένων ἐθνῶν τοὺς ἡγεμόνας!

(4) Μέρ. Δ, σελ. 141 ἐμ. ἐκδ.

τὸν Ποσειδώνιον εἰς τὴν Ῥόδον, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸν κατὰ Μιθριδάτου πόλεμον· τὸ αὐτὸ συμπεραίνεται, καὶ ἀπὸ τὸν Κικέρωνα, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ συντυχία τοῦ Ποσειδωνίου μετὰ τὸν Πομπηϊὸν ἐσυνέβη ὅταν αὐτὸς ἐγύριζεν ἀπὸ τὴν Συρίαν (1), ἤγουν κατὰ τὸ 692 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [60 πρὸ Χριστοῦ] ἔτος. Ὁ Στράβων ὁμοίως λέγει, ὅτι ὁ Πομπηϊὸς ὑπέγηεν εἰς τὴν Ῥόδον τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅταν ἐκστράτευσε κατὰ τῶν λησῶν (2), ἤγουν τὸ αὐτὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Στράβωνος, ὡς ὑποθέσαμεν ἀνωτέρω. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ποσειδώνιος ἔζησεν ὀγδοήκοντα τέσσαρα ἔτη, ὡς λέγει ὁ Λουκιανὸς (3), ἂν δὲν τὸν ἐγνώρισεν προσωπικῶς ὁ Στράβων, ἦτον ὁμοίως, ὅταν ἐκεῖνος ἀπέθανεν, εἰς ἀρκετὴν ἡλικίαν μειρακίου, ὥστε νὰ καταριθμηθῇ μετὰ τοὺς συγχρόνους τοῦ Ποσειδωνίου ἀπὸ τὸν Ἀθηναίου (4).

Ὁ Στράβων ἐγνώρισεν ἀκόμη τὸν Αἴλιον Γάλλον, καὶ ἐφιλιώθη μ' αὐτὸν, ὥστε καὶ νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀράβων ἐκστρατείαν (5), ἧτις ἐσυνέβη τὸ 729 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης

(1) Cicer. Tusculan. lib. II, cap. 25.

(2) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ια', σελ. 492.

(3) Μακροβ. § 20.

(4) Τοῦ Ἀθηναίου (σελ. 658) τὰ λόγια εἶναι ταῦτα· «Λέγει γάρ» [ὁ Στράβων] ἐν τῇ ἐβδόμῃ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἐγνωκέναι Ποσειδώνιον τὸν ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφον». Εἰς τὸ σωζόμενον σήμερον τοῦ ἐβδόμου βιβλίου τοῦ Στράβωνος μέρος, ὅ,τι λέγει ὁ Ἀθηναῖος δὲν εὐρίσκεται· τὸ ὁποῖον ἐνδεχόμενον νὰ εὐρίσκητο πρὶν κολοβαθῆ τὸ βιβλίον. Εἰς ἄλλο μέρος ὁμοίως τῆς Γεωγραφίας του (βιβλ. ιε', σελ. 755) λέγει· «Ποσειδώνιος ὁ Στοῖκός, ἀνὴρ τῶν κατ' ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμυθῆτατος»· ἐκ τοῦ ὁποίου πιθανῶς συμπεραίνεται, ὅτι ἔζησεν ἀκόμη ὁ Ποσειδώνιος ἰκανὰ ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Στράβωνος.

(5) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 152 ἐμ. ἐκδ.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. ζ

[23 πρὸ Χριστοῦ]. Διὰ τὴν ἀποκτῆσιν τόσον ξενὴν φιλίαν μετὰ τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν, πιθανὸν ὅτι ἦτο τεσσαρακονταετῆς τὴν ἡλικίαν τότε, ἐὰν συλλογισθῶμεν μάλιστα τὴν ὁποίαν εἶχαν οἱ Ῥωμαῖοι τότε περὶ τῶν Ἑλλήνων κακὴν ὑπόληψιν (1), καὶ τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα φυσικὰ ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἡ πρόνοια νὰ μὴ δείχνωσι πρὸς αὐτοὺς μεγάλην οἰκειότητα, πλὴν μετὰ δοκιμασίαν τῆς παιδείας καὶ χρηστῆς αὐτῶν διαγωγῆς πολυγυρόντων. Εἰς τὴν ἡλικίαν νὰ ὑποθέσωμεν τὸν Στράβωνα δὲν ἀκολουθεῖ, ἂν δὲν θέσωμεν τὴν γέννησιν αὐτοῦ σύγχρονον μετὰ τὰ λαμπρὰ τοῦ Πορπηίου κατορθώματα.

Ὅταν ὁ Στράβων ἔγραφε τὸ τέταρτον τῆς Γεωγραφίας του βιβλίον, ἦσαν, ὡς αὐτὸς ῥητῶς τὸ μαρτυρεῖ (2), ἔτη τριάκοντα τρία περασμένα, ἀφοῦ οἱ Κάρνοι (3) καὶ οἱ Νωρικοί (4) ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τῶν δύο τούτων ἐθνῶν ἡ ὑποταγὴ ἐσυνέβη τὸ 739 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης [13 πρὸ Χριστοῦ]. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Στράβων ἐγεννήθη τὸ 687 ἀπὸ Ῥώμης κτίσεως, ἔγραφε τὸ τέταρτον βιβλίον εἰς σχεδὸν τὸ πεντηκὸσόν δευτέρον ἔτος τῆς ζωῆς του. Ταύτης πολὺ νεωτέραν ἡλικίαν πιθανὸν ὅτι δὲν εἶχεν, ἂν συλλογισθῶμεν καὶ τὰ μακρὰ του ταξίδια, εἰς τὰ ὁποῖα μόλις εὐκαίρει νὰ συν-

(1) Ἴδε Πλουτάρχ. Μέρ. Α, Αὐτοσχεδ. Στοχ. σελ. 55-59.

(2) Γεωγραφ. τομ. Α, σελ. 274 ἐμ. ἐκδ.

(3) Τῶν Κάρνων τὸ ὄνομα ἔμεινε σήμερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὀνομαζομένην Καρνιόλαν (Carniole).

(4) Νωρικοί ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι τῶν σήμερον ὀνομαζομένων Καρινθίας (Carinthie), Στιρίας (Stirie), καὶ Αὐστρίας (Autriche).

αφροίξη τῆς Γεωγραφίας τὴν ὕλην, καὶ τὴν ὁποίαν πρὸ αὐτῆς εἶχε συνταγμένην ἰστορίαν ὀλόκληρον εἰς τεσσαράκοντα ἐπτὰ βιβλία, ὡς θελομεν ἰδεῖν μετ' ὀλίγον, καὶ ἴσως ἄλλα εἰς ἡμᾶς ἄγνωστα συντάγματα.

Εἰς τὸ δέκατον τρίτον τῆς Γεωγραφίας βιβλίον (1) λέγει περὶ τῶν Κυζικηνῶν, ὅτι ἦσαν ἀκόμη αὐτόνομοι. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἐξέρησαν τοὺς Κυζικηνοὺς τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ 778 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, τὸ ὁποῖον συμπίπτει μὲ τὸ 26 μετὰ Χριστὸν, ἀκολουθεῖ ὅτι ὁ Στράβων δὲν ἦτο πλέον μὲ τοὺς ζῶντας, ὅταν οἱ Κυζικηνοὶ ἔγιναν ὑπήκοοι τῶν Ῥωμαίων. Ἄν ὑποθέσωμεν λοιπὸν τὸν θάνατον τοῦ Στράβωνος εἰς τοῦτο ἢ ὀλίγον πρὸ τούτου ἔτος, συμπεραίνεται ὅτι ἀπέθανε σχεδὸν ἑννεηκονταετής, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ πρὸ Χριστοῦ 65, ὅπου ὑποθέσαμεν τὴν γέννησιν αὐτοῦ, ἕως εἰς τὸ μετὰ Χριστὸν 26, γίνονται ἔτη 91 τὸν ἀριθμὸν. Ἐὰν τόσος δὲν ἦτον ἀκριβῶς τοῦ Στράβωνος τῆς ζωῆς ὁ χρόνος, δὲν ἀπατάται, νομίζω, ὅστις εἶπη ὅτι ἔζησε πολὺ ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα.

Τὴν σύμπτωσιν τῆς γεννήσεως τοῦ Γεωγράφου μὲ τὰ παραδόξα τοῦ Πομπηίου κατορθώματα ἔμπορεῖ τις ἀκόμη νὰ τὴν πιθανολογήσῃ καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸνομά του Στράβων. Ἄν καὶ Ἑλληνικὸν (2), δὲν ἦτον ὁμοῦς εἰς τοὺς Ἕλληνας συνειδησιμὸν

(1) Σελ. 576.

(2) Στράβων ἐσήμαινεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους (Strabo), τὸν ὁποῖον σήμερον ἡμεῖς ὀνομάζομεν Ἀλλήθωρον· τὸ συγγενὲς καὶ συνώνυμον Στραθός, ἔγενεν εἰς ἡμᾶς συνώλυμον τοῦ Τυφλός.

τοιούτου ὄνομα. Παρὰ τοῦ μυθευομένου Τειρεσίου τὸν υἱὸν Στράβωνα (1), δὲν πισεύω κάνεις ἄλλος νὰ ὠνομάσθῃ οὕτως. Ἐξεναντίας οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἐμετάφεραν εἰς τὴν γλῶσσάν των, καὶ τὸ ἐμεταχειρίσθησαν ὡς πολλῶν οἰκογενειῶν ἐπώνυμον (2). Ὁ πατὴρ τοῦ Πομπηίου ἐπωνομάζετο Στράβων, Strabo (3)· καὶ πιθανὸν ὅτι ὁ υἱὸς δὲν ἀφῆκε τὸ πατρικὸν ἐπώνυμον, πλὴν διὰ νὰ βάλῃ εἰς τόπον αὐτοῦ τὸ Μέγας, Magnus. Ἐνδεχόμενον λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦ Γεωγράφου ὁ πατὴρ ὠνόμασε τὸν υἱὸν του Στράβωνα, διότι τὸν ἐγέννησεν εἰς τὸν αὐτὸν ἐκείνον χρόνον, ὅτε ἡ τερατώδης, νὰ εἶπω οὕτως, φήμη τοῦ Πομπηίου Στράβωνος, τοῦ ἐπονομασθέντος Μεγάλου, ἐδιασπάρθη εἰς τὰ ἔθνη, ἐπροφέρετο ἀπ' ὅλα τὰ ζύματα, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλων τὰς ἀκοάς. Γνωστὴ εἶναι τῶν γονέων ἡ συνήθεια νὰ θέτωσιν εἰς τὰ τέκνα μεγάλων ἀνδρῶν ὀνόματα, ὡς διδάγματα, καὶ τρόπον τινα ἀγαθὰ τῆς μελλούσης των διαγωγῆς οἰωνίσματα. Τοῦτο μόνον δικαίως ἤθελε τίς μεμφθῆναι τὸν πατέρα τοῦ Στράβωνος, ὅτι ἐδανείσθῃ Ῥωμαϊκὸν ὄνομα, ἀφήσας τὸ ἀπὸ λαμπρὰ ὀνόματα ὄχι βέβαια πτωχὸν Ἑλληνικὸν γένος (4).

(1) Διότι ἐγεννήθη, δι' ὀργὴν τῆς Ἥρας, διεσραμμένος τὰς ὄψεις, ὡς λέγει ὁ Σώκρατος. Ἴδε τὸν Εὐστάθ. εἰς τὴν Ὀδύσσειαν, κ', σελ. 1665.

(2) Ἴδε τὴν νείαν ἐκδ. τῆς Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. τοῦ Φαβρικ. Τομ. Δ, σελ. 577.

(3) Πλουτάρχ. Μέτρ. Δ, σελ. 99 ἐμ. ἐκδ.

(4) Ἐάν, ὡς ἀλλοῦ (Πρόδρ. Ἑλλήν. Βιβλιοθ. Αὐτοσχ. 50χ. σελ. ρμῆ) τὸ εἶπα, ἐν ἀπὸ τῆς παρακμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους τὰ σημεῖα ἦτο καὶ ἡ ἀγάπησις τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων, ἐξεναντίας ἐν ἀπὸ τὰ σημεῖα τῆς ἐνεργουμένης σήμερον ἀναγεννήσεως αὐτοῦ πρέπει νὰ λογίζεται καὶ

Ὅπως ἂν ἔχη ἡ περὶ τοῦ ὀνόματος αὕτη εἰκασία, παρὰ ταύτην ἀξιολογώτερον εἶναι, ὅτι ὁ Στράβων ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πατέρα του ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν τοιαύτην, ὁποῖα τὸν ἐκατά-

ἂ ζῆλος τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος ζῆλος καταστὰ εἰς κομψασικὴν γοητείαν, ἂν δὲν συνέχεται εἰς τοῦ πρέποντος τὰ ὅρια. Ἐπαινετὸν ἔργον ἐργάζονται ὅσοι γονεῖς θέτουσιν εἰς ἀκόμη ἀνονόμαστα τέκνα ὀνόματα Ἑλληνικά· ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνοι οἱ γονεῖς ἔχουσι τῆς τοιαύτης ὀνοματοθεσίας τὸ δικαίωμα, ὅσοι μετὰ τοῦ ὀνόματος δίδουν καὶ ἀνατροφὴν Ἑλληνικὴν καὶ παιδείαν εἰς τὰ τέκνα των. Πιθανώτερον ὅτι ὁ ὀνομασθεὶς, φερρεῖπεν, Ἄρισείδης, ἐὰν λάβῃ παιδείαν χρησῆν, θέλει μιμηθῆν καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Ἀρισείδου, παρὰ ὅτι ὁ ὀνομασθεὶς Συμεὼν θέλει μιμηθῆν Συμεῶνα τὸν Στυλίτην, ἢ Συμεῶνα τὸν Σαλόν. Διότι εὐκολώτερον εἶναι νὰ γένη τις δίκαιος, παρὰ ν' ἀποφασίσῃ νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν ὅλην ἐπάνω ζύλου, ἢ ν' ἀπαρηνηθῇ τὸ λογικόν του· καὶ τόσον πλέον, ὅσον καὶ αὐτὸς τῆς ἰσῆρας ἡμῶν θρησκείας ὁ ἀρχηγός, λέγων τὸν ζυγὸν αὐτοῦ χρησῆν καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρὸν, ἔδειξεν ὅτι τοιαύτας ἀρετὰς μάλιχα ζητεῖ ἀπὸ μᾶς, ὁποῖαι δὲν συγχωροῦσιν εἰς κἀνένα νὰ προφασισθῇ ψυχῆς ἢ σώματος ἀδυναμίαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν γονέων. Τὸ δ' ἐκ γενετῆς θεμένον καὶ μὲ πολυχρόνιον συνήθειαν σφραγευμένον ὄνομα ν' ἀλλάσσεται δὲν εἶναι καλόν, πλὴν ἂν ἦναι ἐξ ἐκεῖνου τοῦ εἶδους τῶν ξενικῶν, ὅσα διεγείρουσιν εἰς τὸν ἀκούοντα δουλείας ἔννοιαν. Ἑλληνικὰ βίβαια φρονεῖ ὅστις ἀποτίρβει, ὡς σίγμα ἀπὸ τὸ μέτωπον, τοιοῦτον ὄνομα. Πλὴν ὅμως τούτου, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος εἰς τί χρησιμεύει δὲν ἐξέρω. Ἐὰν ὁ μετονομαζόμενος φρονῇ πραγματικῶς, ὡς οἱ πρόγονοί του, μὴ κάμνῃ τὸ πρᾶγμα ὑποπτον μὲ τὴν ἀλοιφήν τοῦ ὀνόματος. Ἐὰν δὲν ἔχη ἀληθῶς φρονήματα Ἑλληνικά, ἢ μετονόμασις εἶναι μωρὰ ἀλαζονεία. Τί ὠφελεῖ τὸν Θερσίτην νὰ μετονομασθῇ Ἀχιλλεύς, ἂν ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ πάντοτε Θερσίτης! Ἐὰν ὅμως ἐξ ἀπροσεξίας ἔφθασε νὰ μεταδαπτισθῇ, μὴδ' ἦναι πλέον δυνατὸν ν' ἀναλάβῃ τὸ πρῶτον

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 14

σησεν ὀνομασὸν ζῶντα, καὶ πολὺ ὀνομασώτερον μετὰ θάνατον. Καθὼς, ὅταν ἀκούωμεν τὸνομα Ποιητῆς, πάραυτ' ἀνατρέχει ὁ νοῦς ἡμῶν εἰς τὸν Ὀμηρον, καὶ τὸνομα Ῥήτωρ μᾶς ἐνδυμίζει τὸν Δημοσθένην· παρόμοια ἀκούοντες Γεωγράφον, ἄλλον δὲ νοοῦμεν παρὰ τὸν Στράβωνα.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο μόνον Γεωγράφος. Αὐτὸς συγκαταριθμεῖται ἀκόμη καὶ μετὰ τοὺς Ἱστορικοὺς, καὶ τούτων τοὺς μάλιστα ἀξιολόγους, ἐὰν κρίνωμεν τὴν ἀφανισθεῖσαν αὐτοῦ ἱστορίαν ἀπὸ τὴν σωζομένην γεωγραφίαν. Οὐτ' εἰς τὴν ἱστορίαν ὁμως, οὐτ' εἰς τὴν γεωγραφίαν ἤθελεν εὐδοκιμήσειν, ἐὰν δὲν ἦτο φιλόσοφος. Καὶ ἂν ῥητῶς δὲν τὸν ὀνόμαζαν φιλόσοφον ὁ Πλούταρχος (1) καὶ ὁ Βυζάντιος Στέφανος (2), ἀρκεῖ τὸ σύγγραμμά του νὰ μᾶς τὸν παραστήσῃ τοιοῦτον.

Ὁ Στράβων ἐδιδάχθη τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀπὸ τὸν μάλιστα ὀνομασὸν ἐκείνου τοῦ καιροῦ Γραμματικὸν Τυραν-

ὄνομα, ἂς προσέχη κἂν νὰ ζῆ ἀξίως τοῦ δευτέρου. Ἐπαίνεσα ἄλλοτε τοὺς Ἰδριώτας ὅτι καὶ εἰς αὐτὰ των τὰ καράβια ἄρχισαν νὰ διδῶσιν Ἑλληνικὰς ὀνομασίας· καὶ ἰδικαίωσαν τρόπον τινὰ τὴν ὀνοματοθεσίαν μὲ ἄλλα καλὰ πολιτισμοῦ, ὅσα ἐπροξένησαν εἰς τὸ νησίον των. Ἀλλὰ πόσον ἀσυγκρίτως λαμπροτέρων ἐπαίνων ἤθελαν ἀξιοθῆναι, ἐὰν τὰ καλὰ ταῦτα ἦσαν ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τοῦ πλοῦτου τὸν ὁποῖον ἀπέκτησαν διὰ τῆς ἐμπορείας! Αὐτοὶ εἶναι σήμερον καλοὶ νὰ καταστήσωσιν εἰς τὴν Ἰδραν πάσης ἐπισήμης καὶ τέχνης γυμνάσια τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὅποια καμμία τῆς Ἑλλάδος ἄλλη πόλις δὲν ἐμπορεῖ κἂν νὰ φαντασθῆ.

(1) Εἰς τὸν Βίον τοῦ Λουκούλλου, § 28. Μέρ. Γ, σελ. 238. ἐμ. ἐκθ.

(2) Περὶ πόλεων, λέξ. Ἀμάσεια.

νίωνα (1). Εἰς τὰ Ἀριστοτελικά ἀκροάσθη τὸν Ξέναρχον (2), καὶ συνεμαθῆτευσε μὲ τὸν Βόηθον (3).

Ἀπατήθησαν ὁμῶς (ὡς ἐσημειώθη καὶ ἀπὸ ἄλλους) ὅσοι διὰ τοῦτο ἐνόμισαν τὸν Στράβωνα Περιπατητικὸν φιλόσοφον. Εἶναι βέβαιοι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Στράβωνος τὴν μαρτυρίαν, ὅτι ἐσπούδασε καὶ τῶν Περιπατητικῶν, ὡς καὶ ἄλλων ἴσως φιλοσοφικῶν αἱρέσεων τὰ δόγματα· ἀλλ' εὐρίσκονται πλείωτερά εἰς τὴν γεωγραφίαν του ἄλλα μαρτύρια, ὅτι ἐπροσκολλήθη ἐξαιρέτως εἰς τῶν Στωϊκῶν τὴν αἴρεσιν, ὡς καὶ ὁ συμμαθητὴς αὐτοῦ Βόηθος, Στωϊκὸς ἐπίσημος, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸν Κικέρωνα (4), τὸν Πλούταρχον (5), καὶ Διογένην τὸν Λαέρτιον (6). Τῶν Ἑλλήνων οἱ φιλόσοφοι ἦσαν διηρημένοι εἰς αἱρέσεις· ἐπειδὴ τοιαύτη φυσικὰ ἔπρεπεν ἀκόμη τότε νὰ ἦναι τῆς μᾶς καὶ ἀδιαιρέτου φιλοσοφίας ἡ κατάστασις. Πολλοὶ ὁμῶς ἐξ αὐτῶν εἶχαν τοῦτο ἐπαινετὸν, ὅτι ἀφοῦ ἐδιδάσκοντο τῆς αἱρέσεως τὰ δόγματα, ἀκροάζοντο καὶ ἄλλων αἱρέσεων μαθήματα· καὶ ἂν ἐπλανῶντο εἰς πολλὰ, ἔδειχναν κἂν μὲ τοῦτο, ὅτι σκοπὸν ἄλλον δὲν εἶχαν παρὰ τὴν ἔρευναν καὶ εὕρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἀλλὰ τὸ καλὸν τοῦτο, οὔτε καθολικὸν ἦτο, οὔτε πολὺν καιρὸν ἔμεινε· καθόσον ὠλιγόσενε τῆς Ἑλλάδος ἡ σοφία,

(1) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. 16', σελ. 548.

(2) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. βιβλ. 17', σελ. 670.

(3) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. βιβλ. 15', σελ. 757.

(4) *Cicer. De divination. lib. I, cap. 8, et lib. II, cap. 21.*

(5) Περὶ τῶν ἀρεσκ. τοῖς φιλοσόφ. βιβλ. γ', κεφ. I, § 2.

(6) Βιβλ. ζ', τμ. 54, 143, 148, 149.

έγεννάτο και αυξάνετο τὸ κατ' ἀλλήλων θηριῶδες μῖσος τῶν ὀνομαζομένων αὐτῆς σοφῶν, οἱ ὅποιοι ἀπὸ φιλοσόφους ἐκατά-
τησαν εἰς γελοίους σχολαστικούς, ὡς ἀξιοτάτα τοὺς ζηλιτεύει
ὁ διακόσια σχεδὸν ἔτι τοῦ Στράβωνος μεταγενέστερος Λου-
κιανός (1).

(1) Εἰς τὸ ἐπιγραφόμενον, Συμπόσιον ἢ Λαπίθαι, σύνταγμα, ὑποθέτει φιλοσόφους διαφόρων αἱρέσεων συνδειπνοῦντας, καὶ φθάσαν-
τας εἰς τόσον ἀσχήμονα φιλονεκίαν, ὥς νὰ λιθοβολοῦνται μὲ τὰ
ποτήρια, μὲ τὰ πινάκια, μὲ αὐτὰς (τὸ γελοιότερον) τὰς ἐφημένας
ὄρνιθας. Ἐὰν ἀληθῶς δὲν ἦτο μέγα τὸ πρὸς ἀλλήλους μῖσος, τοιαύ-
τας ὑπερβολὰς δὲν ἤθελε πλάσειν ὁ ἀσείτος Λουκιανός. Τοιοῦτον μῖσος
ἐσορεῖται περὶ τὴν κατάλυσιν τῆς Γραικορωμαϊκῆς βασιλείας, κατὰ
τὴν δεκάτην πέμπτην ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ Χριστοῦ, μεταξὺ Πλατω-
νικῶν καὶ Ἀριστοτελικῶν. Ὅσον αυξάνει ἡ ἀπαιδευσία τιτὸς ἔθνος,
τόσον ὀλιγοσεύει ὁ ἀριθμὸς, ἡ σοφία, καὶ ἀκολούθως ἡ μετριοφροσύνη
τῶν κατ' ἐπάγγελμα λογίων αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄσσοφοί του καταντώντες
εἰς τὸ κτηνώδες, καὶ μοιράζοντες πολλοὺς ἐπαίνους εἰς ὀλίγους, γεν-
νῶσι τῆς ὀλιγαρχίας τὸν ἔρωτα, καὶ τέλος, αὐτῆς τῆς μοναρχίας
τὴν δίψαν. Ὅταν οἱ σχολαστικοὶ σοφοὶ οὗτοι κυριευθῶσιν ἀπὸ τοιαύτην
μανίαν, φυσικὰ ζηλοτυποῦσιν ἀλλήλους, ὡς ἀντεραςὰς δεσποτεῖς
πολλῶν ἀνδραπόδων. Ἐξεναντίας, ὅσον πλέον ἐξαπλόνηται ἡ παιδεία
καὶ ἡ συνακόλουθος αὐτῆς εὐδαιμονία εἰς τὸ ἔθνος, τόσον συστέλλεται ἡ
ὑπεροχὴ τῶν σοφῶν πρὸς τοὺς ἀσόφους (ὡς καὶ τῶν πλουσιῶν πρὸς
τοὺς πένητας, καὶ τῶν δυνατῶν πρὸς τοὺς ἀδυνάτους)· διότι καὶ οἱ
μοιραζόμενοι τὴν ὑπεροχὴν ἀληθινοὶ τῆς σοφίας ἐρασαὶ πολυπλασιάζον-
ται, καὶ οἱ αἰσθανόμενοι αὐτὴν ἄσσοφοι οὗτ' ὁμοιάζουν τοὺς ἀσόφους
τῶν βαρβάρων ἔθνων, καὶ τὸν ἔπαινον μοιράζοντες εἰς πλειοτέρους,
δὲν συγχωροῦν εἰς κανένα νὰ φρονήσῃ ὑπέρμετρα. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰ-
τίαν, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, αἰσθάνονται καὶ τὴν οὐδένηαν τῶν

Ὅτι μάλισ' ἀποδείχνη Στωϊκὸν τὸν Στράβωνα εἶναι τὰ ὅποια δίδει εἰς τοὺς Στωϊκοὺς οἰκισιότητος ὀνόματα. Ονομάζει τὸν Στωϊκὸν Ἀθηνόθωρον Ἐταῖρον αὐτοῦ (1)· ὅταν λαλήσῃ περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως, λέγει, Ζήνων ὁ ἡμέτερος (2)· ὅταν ἐλέγῃ τὸν Ἐρατοσθένην, δισχυριζόμενον ὅτι τοῦ ποιητοῦ σκοπὸς εἶναι νὰ εὐφραίνῃ, καὶ ὄχι νὰ διδάσῃ τὴν ἀρετὴν, λέγει, «Οἱ δ' ἡμέτεροι καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν» εἶναι τὸν σοφόν (3)· ὅπου, καθὼς τὸ ἐσημείωσε καὶ ὁ Κασσώδων, νοεῖ φανερά τοὺς Στωϊκοὺς, τῶν ὁποίων δόγμα ἦτο καὶ τοῦτο, ὅτι μόνος ὁ σοφὸς εἶναι καὶ ποιητὴς, καὶ ρήτωρ, καὶ δικαστής, καὶ βασιλεὺς, καὶ ἱερεὺς, καὶ ἐλεύθερος (4). Τὸ δόγμα τοῦτο ἐπεριγελάσθη, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς Κωμικοὺς εἰς τὴν σκηνὴν, ὡς ἐκαὶ νὰ παρωδηθῇ εἰς τὸ γελοιότερον, ὅτι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἐξεύρει νὰ μαγειρεύῃ νόσυμα (5)· ἀλλ' ἐτάραξε καὶ αὐτὸν

ὅσους ἔως τότε ἐθαύμαζαν. Εἰς τοιαύτην δεινὴν περίεσσαν τί συμφέρει εἰς τοὺς ταλαιπώρους σχολαστικοὺς νὰ κάμωσι; ν' ἀφήσωσι πρὸς ὤραν τὰς γελοίας κατ' ἀλλήλων ὀνειδοβολίας, νὰ γενώσιν ἀντ' ἐχθρῶν σύμμοχοι, καὶ νὰ κηρύξωσι πόλεμον ἄσπονδον ἐνταυτῷ καὶ γελοῖον πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῆς ἀληθινῆς παιδείας· καὶ τοῦτο κάμνουσι.

(1) Στραβ. Γεωγραφ. βιβλ. ιδ', σελ. 674 μετὰ τοῦ βιβλ. ις', σελ. 779.

(2) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. βιβλ. α', σελ. 41, μετὰ τοῦ ις', σελ. 784.

(3) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. βιβλ. α', σελ. 15.

(4) Ἰδ. Διογένης Λαέρτιος. βιβλ. ζ', τμ. 119-123.

(5) «Ὅτι τε πάντα εὔ ποιήσει ὁ σοφὸς, καὶ φακῆν φρονίμως ἀρ-
» τῶσει». Ἀθην. Δειπνοσοφιστῶν βιβλ. δ', σελ. 158.

τὸν καλὸν Πλούταρχον (1). Καὶ ὁμοίως ἄλλο δὲν ἐσήμαινεν εἰς τῶν Στωϊκῶν τὰ ῥήματα, ἄλλο γὰρ σημάνη δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς ὅσοι κρίνουσιν ἀπαθῶς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, πλὴν ὅτι κἀνεὶς κἀνὲν ἐπιτήδευμα, ἢ ἐπάγγελμα τοῦ βίου, ὀρθῶς γὰρ μεταχειρισθῆ δὲν ἐμπορεῖ, ἂν δὲν ἔχη ὁδηγὸν τὴν φιλοσοφίαν. Μίαν πρὸ τοῦ Ζήνωνος ἑκατονταετηρίδα ὀλόκληρον, εἶπεν ὁ Πλάτων, ὅτι τότε θέλουσιν παύσειν τὰ κακὰ εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι (2)· καὶ κἀνεὶς τὸν Πλάτωνα δὲν ἐπεριέλασεν εἰς τοῦτο, μ' ὅλον ὅ,τι δὲν διαφέρει ἀπὸ τοῦ Μόνου ὁ σοφὸς βασιλεὺς, τῶν Στωϊκῶν, πλὴν εἰς τὰς λέξεις. Ἐπιστρέφω εἰς τὸν Γεωγράφον Στράβωνα, τοῦ ὁποίου πρέπει γὰρ λαλήσω πρῶτον περὶ τῆς ἀφανισθείσης ἰσορίας.

Αὕτη ἐπεγράφετο, Ἰσορικά ὑπομνήματα, ὡς τὴν ὀνο-

(1) Περὶ τῶν κοιν. ἐνν. § 3, Τόμ. ε', σελ. 325 ἐκδ. Βυτεμβαχ. Εἰς τὸν Πλούταρχον, καθὼς οὐδ' εἰς κανένα, ὅστις ἐξέτασε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἢ ἠθικὴ τῶν Στωϊκῶν δὲν ἀρέσκει. Εἰς ταύτην ὁμοίως τὴν δι' ἀγγέλους, καὶ ὄχι δι' ἀνθρώπους, συνταγμένην ἠθικὴν εὐρίσκονται καὶ παραγγέλματα οἰκεία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως θαυμάσια. Ἐσυνέθη εἰς αὐτὴν, ὅ,τι ἐσυνέθη εἰς τὴν ἐνδουσιαστικὴν Ἀλχημείαν ἢ ὅποια δι' ὀδῶν ἐρήμων καὶ ἀβάτων βαδίζουσα εἰς ἔρευναν τοῦ ἀδύνατου, ἦυρεν ὁμοίως ἐμπαρόδω πολλὰ συμφέροντα εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Μόνου τῆς ἀρετῆς ὁ ὀρισμὸς τῶν Στωϊκῶν, «Τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει » ζῆν», εἶναι μεταλλεῖον ἀνεξάντλητον, ὅθεν καὶ οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ καθέδρας, καὶ οἱ ἱεροκήρυκες ἐπ' ἄμβωνος, δύνανται γὰρ ἀνασύρῃσι πολλὰ καὶ κατὰ τῆς ἠθικῆς νοουδητήματα.

(1) Πλάτων, Πολιτ. βιβλ. ε', σελ. 473.

μάζει ὁ πατήρ αὐτῆς αὐτὸς ὁ Στράβων (1), καὶ μετὰ τὸν Στράβωνα ὁ Πλούταρχος (2). Ὁ Σουίδας (3) λέγει, ὅτι ἦτον εἰς τεσσαράκοντα τρία βιβλία, καὶ ἐπεριεῖχε τὰ μετὰ Πολύβιον, ἔγουν ὅσα ἐσυνέβησαν μετὰ τὸν Ἱστορικὸν Πολύβιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Στράβων (4) ὀνομάζει τὸ ἕκτον τῆς ἱστορίας του βιβλίον, Δεύτερον τῶν μετὰ Πολύβιον, συμπεραίνεται ὅτι ταῦτα τὰ μετὰ Πολύβιον ἄρχιζαν εἰς τὸ πέμπτον βιβλίον, καὶ ὅτι εἰς τὰ πρὸ τούτου τέσσερα ἱστοροῦντο τὰ προγενέστερα καὶ τὰ σύγχρονα τοῦ Πολυβίου· ὥστε ἡ ὅλη τοῦ Στράβωνος ἱστορία ἐσυμπληροῦτο εἰς βιβλία τεσσαράκοντα ἑπτὰ, τὰ ὅποια μᾶς ἐξημίωσεν ὁ χρόνος.

Παρὰ τὴν γενικὴν ἱστορίαν ταύτην, νομίζουσι τινὲς (5), ὅτι ἔγραψεν ὁ Στράβων καὶ μερικὴν ἱστορίαν περὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· καὶ τὸ συμπεραίνουσιν ἀπὸ τούτου τῆς γεωγραφίας του τὸ μέρος, ὅπου, μεμφόμενος τὰς ψευδολογίας τῶν Ἱστορικῶν τοῦ Μακεδόνα, λέγει, « Ἦδη δὲ καὶ ἡμῖν ὑπῆρξεν ἐπὶ πλεόν » κατιθεῖν ταῦτα, ὙΠΟΜΝΗΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΙΣ τὰς Ἀλεξάνδρου » πράξεις (6) ». Ἀπὸ τὰ λόγια ὁμοῦ ταῦτα τοῦτο μόνον συμπεραίνεται, ὅτι εἰς τὰ Ἱστορικὰ ὙΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ἔγραψεν, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων, καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὰς πράξεις· ἀλλ' ὄχι

(1) Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 16 ἑμ. ἐκδ.

(2) Μέρ. Γ, Λουκουλλ. § 28, σελ. 238 ἑμ. ἐκδ.

(3) Δεξ. Πολύβιος.

(4) Γεωγραφ. βιβλ. ιά, σελ. 515.

(5) Ἰδ. Φαβρικ. Ἑλληνικ. βιβλιοθήκ. τόμ. Δ, σελ. 577 ἐκδ. Ἄρλο

(6) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 91.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. ιζ

ὅτι καὶ τὰς ἐσύνταξεν εἰς βιβλίον χωριστὸν, ἐπιγραμμένον εἰς ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Μετὰ τὴν ἱστορίαν ἐπεχείρησεν ὁ Στράβων τὴν σύνταξιν τῆς γεωγραφίας. Διὰ τὴν κρίσιν, ὡς εἶναι δίκαιον, ἡ ἀξία τῆς, χρεῖα εἶναι τὴν ἐκθέσω συντόμως, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦρε τὴν ἐπιστήμην τῆς περιγραφῆς τῆς γῆς, καὶ τί ἐπρόσθεσεν αὐτὸς εἰς αὐτήν. Λέγω, Συντόμως, διότι οὔτε καθρὼν, οὔτε σκοπὸν ἔχω τὴν ἐκθέσω ἱστορίαν ὁλόκληρον τῆς παλαιᾶς γεωγραφίας. Ὅσους ἀγαπᾷ τελειότεραν εἶδησιν περὶ αὐτῆς, ἔμπορεῖ τὴν πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του μὲ τὴν ἀνάγνωσιν πολλῶν καὶ καλῶν περὶ ταύτης συγγραμμάτων νεωτέρων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκουμαι τὴν ὀνομάσω τὸν Γερμανὸν Μάννερτον (1), τὸν Γάλλον Γοσσελίνον (2), καὶ τὸν Ἄγγλον Ῥηνέλλον (3).

Ὅχι μόνον ἀρχηγὸς τῆς παλαιᾶς γεωγραφίας, ἀν πισεύσωμεν τὸν Στράβωνα, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστατος Γεωγράφος, εἶναι ὁ Ὅμηρος. Γελά καὶ μὴ θέλων, ὅστις ἀναγινώσκει τὰς μακρὰς καὶ συχὰς τοῦ Στράβωνος παρεκβάσεις κατὰ τῶν ψευδῶν μικρὸν ἢ μέγα τι γεωγραφικὸν ἀμάρτημα τοῦ Ὀμήρου.

(1) Τοῦ Μαννέρτου τὸ πολύτομον καὶ ἀκόμη ἀτελείωτον σύγγραμμα ἐπιγράφεται, *Geographie der Griechen und Römer, aus ihren Schriften dargestellt*, von M. Konrad Mannert, 1788-1812.

(2) Ὁ Γοσσελίνος ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1790 ἔτος τὴν *Géographie des Grecs analysée*, καὶ κατὰ τὸ 1798 τὰς *Recherches sur la géographie systématique et positive des anciens*.

(3) Ὁ Ῥηνέλλος ἀσχολήθη μερικῶς εἰς τὴν γεωγραφίαν τοῦ Ἡρόδοτου· τὸ βιβλίον του ἐπιγράφεται, *The geographical system of Herodotus, etc.* by James Rennell, London, 1800.

Ὅτι μὲν ὁ μέγας οὗτος ποιητής, ἀπαριθμῶν πολλὰς πόλεις, καὶ μάλις αὐτὰς Ἑλληνικὰς, ἐφύλαξε φυσικὴν τινα τῆς τοποθεσίας αὐτῶν τάξιν, καὶ ἀκολουθῶς ἐγεωγράφησε, δὲν εἶναι ἀμφιβολία. Ἀλλὰ τοῦ δικαίως ἀπ' ὅλους θαυμαζόμενον ποιητὴν, ὅταν ὁ Στράβων πολεμῆ ν' ἀποδείξῃ καὶ Γεωγράφου ἄριστον, ἄλλο δὲν μᾶς δείχνει, πλὴν ὅτι οὐδ' αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι εἶναι παντάπασι ἀπὸ προλήψεως ἐλεύθεροι.

Ἀσυγκρίτως δικαιότερον βάλλεται εἰς τὴν κορυφὴν τῶν παλαιῶν Γεωγράφων Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, ὅστις ἤκμασεν εἰς τὸ 570 ἔτος πρὸ Χριστοῦ. Πρῶτος αὐτὸς ἐχάραξε γεωγραφικὸν πῖνακα, καὶ ἐκατασκεύασε σφαῖραν, ὡς μαρτυρεῖ Διογένης ὁ Λαέρτιος (1). Πιθανὸν ὅτι ὁ πῖναξ ἦτο χαραγμένος εἰς χαλκόν, παρόμοιος τοῦ ὁποίου μετὰ σχεδὸν ἐβδομήκοντα ἔτη [500 πρὸ Χριστοῦ] ἔδειχεν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Σπάρτης. Κλεομένην ὁ συμπολίτης τοῦ Ἀναξίμανδρου Ἄριστογόρας (2).

Τοῦ Ἀριστογόρου τούτου σύγχρονος καὶ συμπολίτης, ὁ Ἑκαταῖος, ἔγραψε πρῶτος γεωγραφικὸν σύνταγμα. Ἐτελειοποίησεν ἀκόμη, ὡς λέγει ὁ Ἀγαθήμερος (3), καὶ τὸν πῖνακα τοῦ Ἀνα-

(1) Βιβλ. β', τμ. 2.

(2) Ἰδ. Ἡρόδοτ. βιβλ. ε', κεφ. 36 καὶ 49. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ εὐρέθη εἰς τὴν Βεγγάλαν τῆς Ἰνδίας, καὶ ἐμεταφέρθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, πῖναξ γεωγραφικὸς χαλκίνος, χαραγμένος μετὰ γράμματα Ἰνδικὰ κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς χρονολογίας. Ἰδ. τοῦ Ἄγγλου Φηννέλλου τὴν Ἡροδότειον γεωγραφίαν, *The geographical system of Herodotus*, pag. 326.

(3) Γεωγραφ. ὑποτυπῶσ. βιβλ. α', κεφ. 1. Πότε ἐζησεν ὁ Ἀγαθήμερος δὲν εἶναι βεβαίως γνωστὸν ὁ Σάξιος (*Onomastic. literar. pag. 350*) τὸν θέτει εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τρίτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 9

ξιμάνδρου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀπίθανον· ἀλλὰ τὸ λέγει ὁ Ἀγαθή-
μερος, ὅχι, ὡς ἐνόμισαν τινὲς, ὁ Στράβων. Τοῦ Στράβωνος
οἱ λόγοι, « Ἀναξιμάνδρον τε... καὶ Ἐκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν
» μὲν οὖν ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα, τὸν δὲ Ἐκα-
» ταῖον καταλιπεῖν ΓΡΑΜΜΑ, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς
» ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς », ἄλλο δὲν σημαίνουν, πλὴν ὅτι,
Πρῶτος ὁ Ἀναξιμάνδρος ἐχάραξε γεωγραφικὸν πί-
νακα, καὶ ὁ Ἐκαταῖος ἀφῆκε γεωγραφίας ΒΙΒΛΙΟΝ (1),
τὸ ὁποῖον, ὅτι εἶναι τοῦ Ἐκαταίου βεβαιουῦται ἀπὸ
τᾶλλα του συγγράμματα (2).

Εἰς τοὺς Γεωγράφους τάσσεται καὶ ὁ 450 σχεδὸν ἔτη πρὸ
Χριστοῦ ἀκμαίας Δημόκριτος. Εἰς τὸν μακρὸν τῶν ἀπὸ τὸν
χρόνον ἀφανισμένων τοῦ φιλοσόφου τούτου συγγραμμάτων
κατάλογον (3) εὐρίσκεται καὶ βιβλίον ἐπιγραφόμενον Γεω-
γραφία. Δὲν ἐξεύρω πόθεν ἔμαθεν ὁ Σουΐδας (4), ὅτι ἀπὸ

(1) Τοῦτο σημαίνει τὸ ΓΡΑΜΜΑ (ἴδ. τὰς εἰς τὸν Ξενοκράτ. Περὶ
τῆς ἀπὸ τῶν ἐνυδρ. τροφ. σημ. σελ. 183), τοῦ ὁποίου ἐξήγησις
ὄρθη, καὶ ὅχι διάφορος γραφή, εἶναι τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὰς Χρη-
στομαθείας (τελ. 1204) τοῦ Στράβωνος, Σύγγραμμα.

(2) Ἄλλα συγγράμματα, « ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς », ἔνοεϊ ὁ
Στράβων (τόμ. Α, σελ. 8) τὰ ἱστορικά τοῦ Ἐκαταίου, τῶν ὁποίων μέρος
ἦτο καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον Γενεαλογίαι. Ἡ Γεωγραφία του πιθανὸν ὅτι
ἦτον ἢ αὐτὴ μὲ τὴν ὀνομαζομένην ἀπὸ πολλοὺς Περὶ ἡγήσιν. Πιθανὸν
ἀκόμη ὅτι τὴν ἀπέδιδαν τινὲς εἰς τὸν Ἀβδηρίτην Ἐκαταῖον· ὅθεν νοεῖται
διὰ τι λέγει ὁ Στράβων, ὅτι ἀπὸ τὰ ἄλλα συγγράμματα τοῦ Μιλήσιου
ἐφαίνετο ὅτι καὶ ἡ Γεωγραφία ἦτον ἐκείνου.

(3) Διογένης. Λαερτ. βιβλ. 5, τμ. 48.

(4) Λέξ. Δημόκριτος.

τὰ πολλὰ τοῦ Δημοκρίτου συγγράμματα μόνος ὁ Μέγας διάκοσμος, καὶ τὸ Περὶ φύσεως κόσμου, ἦσαν γήσια.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος ἀφάνισε τοῦ Ἀναξιμάνδρου, καὶ τοῦ Ἐκαταίου, καὶ τοῦ Δημοκρίτου, τοὺς κόπους, πρῶτον Γεωγράφον ὀνομάζομεν τὸν σύγχρονον τοῦ Δημοκρίτου Ἡρόδοτον. Ἄν καὶ τὸ σύγγραμμά του εἶναι ἰδίως ἱστορία, περιέχει ὅμως πολλὰς σημειώσεις γεωγραφικὰς, τῶν ὁποίων ἡ ὀρθότης, ὡς καὶ τῶν ἱστορικῶν εἰδήσεων, ἀνακαλύπτεται καὶ βεβαιοῦται ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καθόσον προχωρεῖ ἡ σοφία εἰς τοὺς νεωτέρους, καὶ πολυπλασιαζονται τῶν περιηγητῶν τὰ συγγράμματα· καὶ δὲν ἔδειξαν πλὴν ἀμαθίαν, ἢ καὶ ἀσυγχώρητον ἀπροσεξίαν, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιούς καὶ ἀπὸ τοὺς νέους ἐκαταφρόνησαν ὡς μυθολόγον τὸν Ἡρόδοτον, οὐδ' ἐδιόκριναν εἰς αὐτὸν ὅσα διηγέται ὡς αὐτόπτης ἀπ' ὅσα ἱστορήσας ἐξ ἀκοῆς ἄλλων ἐνόμισε χρέος του νὰ μὴ τὰ σιωπήσῃ, ὡς τὸ ἐσημείωσεν ὁ περίφημος τοῦ Ἡροδότου συνήγορος, ὁ Ἄγγλος Ρηννέλλος (1). Τοιαύτης

(1) The authority of Herodotus work has been rising in the opinion of the world, in latter times; which may be referred to the number of discoveries that have been lately made, and which are continually making, in the countries which he describes. It was ignorance and inattention therefore, that determined the opinions of his judges; a charge in which several of the ancients are implicated as well as the moderns. The same want of attention has confounded together the descriptions of what he saw, with what he had only heard; and which he might think himself bound to relate. *Rennell, The Geographical system of Herodotus, pag. 5.*

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. κα

ἀπροσεξίας ἔνοχος (τίς νὰ τὸ πισεύσῃ!) κατεσάθη καὶ αὐτὸς ὁ Στράβων.

Τὰ γεωγραφικὰ τοῦ Ἡρόδοτου σφάλματα, ἂν τὰ θεωρήσῃ τις καθ' αὐτὰ, δὲν εἶναι ὀλίγα· ἂν τὰ ἀναφέρῃ εἰς τὸν ὁποῖον ἔγραφε καιρὸν, ἄξιον ἀπορίας, ὅτι δὲν εἶναι πλειότερα, μάλισα ὅταν συλλογισθῇ, ὅτι ὄχι μόνον οἱ μετ' αὐτὸν καὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι παλαιοί, ἀλλὰ δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀποῦ καὶ τῶν νέων φωτισμένων ἔθνων οἱ Γεωγράφοι ἐπλανῶντο ἀκόμη εἰς πράγματα, τῶν ὁποίων ὁ Ἡρόδοτος εἶχεν ἰδέας ὀρθάς (1).

Ἀπὸ τὰς ἀγνοίας τοῦ Ἡρόδοτου ἡ μεγαλύτερα εἶναι ἡ ἀγνοια ἐκείνου τῆς ἀστρονομίας τοῦ μέρους, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἀσφαλτοῦ γεωγραφίαν. Ἐὰν τὸ ἤξευρε, οὔτε τοὺς πισεύον-
τας, ὅτι ἡ γῆ ἦτο σφαιροειδής, ἤθελε περιγελάσειν (2), οὔτ'

(1) Ἄρκει εἰς παράδειγμα τὸ περὶ τῆς Κασπίας Θαλάσσης, τὴν ὁποίαν ὁ μὲν Ἡρόδοτος (βιβλ. α', κεφ. 202-203) ῥητῶς λέγει, ὅτι ἦτο χωριστὴ ἀπὸ τὰς ἄλλας Θαλάσσας· οἱ δὲ μεταγενέστεροί του, Ἐρατοσθένης, Στράβων, καὶ ἄλλοι, τὴν ἐνόμιζαν κόλπον τοῦ Ὠκεανοῦ.

(2) « Γελῶ δὲ ὀρέων γῆς περιόδους γράψαντας πολλοὺς ἤδη... οἱ » Ὠκεανὸν τε βέοντα γράφουσι περίεξ, τὴν τε γῆν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ » τὸρνον », λέγει ὁ καλὸς Ἡρόδοτος (βιβλ. δ', κεφ. 36). Μὴ μᾶς φαίνεται ὅμως παράδοξον. Αἱ προλήψεις εἶναι δεινοὶ τύραννοι τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· καὶ μεγάλη εὐτυχία, ὅταν οἱ ἀπ' αὐτὰς τυραννούμενοι ἀρκοῦνται νὰ γελῶσιν, ὡς ὁ Ἡρόδοτος, τοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ προλήψεως. Ἄλλ' εἰς ἄλλους τόπους καὶ χρόνους καὶ τοὺς ἐκατάτρεξαν ὡς ἀντιθέους· ὁ Ἄριστοτέλης, συκοφαντηθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἑλληνικοὺς ἱερεῖς, φεύγει τὰς Ἀθήνας· καὶ ὁ Γαλιλαῖος, ἐβδομηκονταετῆς τὴν ἡλικίαν, βλάττεται εἰς φυλακὴν ἀπὸ χριστιανῶν ἱερέων, διότι ἐδόξαζε τὴν κίνησιν τῆς γῆς.

εις ἄλλα πολλά, ἀναγκαῖα ἐπακολουθήματα τοιαύτης ἀγνοίας, γεωγραφικά σφάλματα ἤθελε πέσειν.

Δὲν ἐξεύρω, ἂν πρέπη νὰ θέσω μετὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἢ πρὸ τοῦ Ἡρόδοτου, τὸν Ἄννωνά, ἐπειδὴ οἱ χρονολόγοι δὲν ἐδυνήθησαν ἀκόμη νὰ διορίσωσι τὸν χρόνον τῆς ζωῆς, ἢ τῆς ἀκμῆς του. Ὁ Ἄννων, ἡγεμὼν, ἢ ναύαρχος τῶν Καρχηδονίων, ἐσαλθὲν ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του μὲ ἐξήκοντα καραβία, καὶ τριάκοντα χιλιάδας λαοῦ, διὰ νὰ συστήσῃ ἀποικίας εἰς τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων σπηλιῶν παραθαλάσσια τῆς Ἀφρικῆς. Ἐὰν ἦναι ἀληθές, ὅτι ἡ Καρχηδὼν ἐκτίσθη τὸ 65 ἔτος (1) πρὸ τῆς Ρώμης, τὸ ὁποῖον συμπίπτει μὲ τὸ 819 πρὸ Χριστοῦ, εὐλογον εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τόσῃν αὐξήσιν, ὥστε νὰ πέμπῃ ἀποικίας, ἐχρειάσθη ἔτη τὸλιγώτερον 250, ἤγουν ὅτι ὁ Ἄννων ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα 570 σχεδὸν ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Τινὲς ὅμως ἔθεσαν τοῦ Ἄννωνος τὸ ταξείδιον εἰς τὸ 500, τινὲς δὲ εἰς τὸ 448, ἄλλοι εἰς τὸ 440, εἰς τὸ ὁποῖον ἤκμασε καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ἄλλοι εἰς τὸ 407, ἄλλοι εἰς τὸ 340, καὶ ἄλλοι εἰς τὸ 300 ἔτος πρὸ Χριστοῦ (2). Τῶν ὑπολήψεων

εἶναι σημειώσεως ἄξιον, ὅτι εἰς ὅλας τὰς θρησκείας αἱ διὰ φιλοσοφικὰ δόγματα παραχαί κινουῦνται τὸ πλέον ἀπὸ τοὺς ἱερατικοὺς. Εἰς τὰς ψευδοθρησκείας τοῦτο δὲν εἶναι ποσῶς παράδοξον· παράδοξον καὶ παράξενον εἶναι, ὅτι τῆς ἀληθινῆς θρησκείας οἱ ἱερεῖς, μιμούμενοι τοὺς ψευδοἱερεῖς, δίδουσιν αἰτίαν εἰς τοὺς ἀθρήσκους νὰ συγχέωσι τὴν ἀλήθειαν μὲ τὴν ἀπάτην.

(1) Ἰδ. τὸν Larcher, traduct. d'Hérodote. tom. VII, pag. 136 et 592.

(2) Gosselin, recherch. sur la géograph. des anciens, tom. I, pag. 136, not. 3.

τούτων ἢ διαφορά ἀπὸ τὸ πλεόν εἰς τὸλιγώτερον εἶναι 270 ἔτη, ἤγουν ὑποθέτει τὸν Ἄνωνα 150 σχεδὸν ἔτη προγενέ-
 ζερον ἢ μεταγενέζερον τοῦ Ἡροδότου. Πόσον ἀπὸ τούτους
 διαφέρει ὁ Οὐόσσιος, ὅστις θέλει τὸν Ἄνωνα ἀρχαιότερον καὶ
 αὐτοῦ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου (1)! Σπουδάζει νὰ ζηρήξῃ
 τὴν γνώμην του εἰς τὸν Ἀππιανὸν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Καρχη-
 δὼν ἐκτίσθη πενήκοντα ἔτη πρὸ τῆς Τρωϊκῆς ἀλώσεως (2), καὶ
 τὸν Στράβωνα, κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ ἀποικίαι τῶν Φοινίκων ἔγιναν
 ὀλίγον ἔπειτα μετὰ τὴν ἀλωσιν ταύτην (3). Ἡ ἀλωσις ἐσυνέβη,
 ὡς χρονολογεῖ ὁ Λαρχῆρος, τὸ 1270 ἔτος πρὸ Χριστοῦ (4).
 Τοῦ Οὐόσσίου τὴν γνώμην, μὲ παραλλαγὴν τινά, ἀποδέχεται
 σήμερον ὁ σοφὸς Γοσσελῖνος, ἐπειδὴ βάλλει τὸ ταξειδίον τοῦ
 Ἄνωνος εἰς τὸ 1000 ἔτος πρὸ Χριστοῦ (5)· ὅθεν ἀκολουθεῖ
 ὅτι ὁ Ἄνων εἶναι 560 ἔτη ἀρχαιότερος τοῦ Ἡροδότου. Εἰς
 τόσῃ χρονολόγῳ ἀσυμφωνίᾳ δύσκολοι εἶναι νὰ κρίνῃ τις τὴν
 ἀλήθειαν. Ὅπως ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ Περίπλους τοῦ Ἄ-
 νωνος, ὡς τὸν ἔχομεν τὴν σήμερον, εἶναι ὄχι τοῦ ὅλου συγ-
 γράμματος, ἀλλὰ μόνης σχεδὸν τῆς περιοχῆς αὐτοῦ μετὰφρασις,
 τὴν ὁποίαν οὐδ' αὐτὴν, ἀπὸ τίνα ἢ πότ' ἔγινε, δὲν ἐξεύρομεν.

Πρὸ τοῦ Ἡροδότου δικαιότερον ἤθελεν ὀνομασθῆναι Σκύλαξ

(1) Is. Vossii observation. ad Pómp. Mel. pag. 862.

(2) Ἀππιαν. Ρώμ. ἱστορ. βιβλ. ἡ, κεφ. 1.

(3) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 62 ἐμ. ἐκδ.

(4) Ἰδ. Larcher, traduct. d'Hérodote. tom. VII, pag. 581.

(5) Gosselin, recherch. sur la géograph. des anciens, tom. I, pag. 139.

ὁ Καρυανδεὺς, ἐὰν τὸ σωζόμενον εἰς ὄνομά του γεωγραφικὸν σύνταγμα ἦτο βεβαίως γέννημα τοῦ Σκύλακος. Ὅσις ἀναγνώσῃ τοῦ συντάγματος τούτου τὴν ἐπιγραφὴν, ΣΚΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΥΑΝΔΕΩΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ, εἰς ἄλλον φυσικὰ δὲν ἀνατρέχει ὁ λογισμὸς του, πλὴν εἰς τὸν πενήτηντα σχεδὸν ἔτη παλαιότερον τοῦ Ἡρόδοτου Σκύλακα Καρυανδέα, τὸν ὁποῖον, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος (1), ἐξεῖλεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος νὰ ἐρευνήσῃ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς.

Ἄλλ' ὅμως εἶναι γνώμη τινῶν, ὅτι ὁ σωζόμενος Περίπλους δὲν εἶναι τούτου, ἀλλ' ὁμωνύμου καὶ ὁμοπατρίου μεταγενεστέρου ἄλλου Σκύλακος. Ὁ Καρυανδεὺς (λέγουσι) Σκύλαξ, ὁ γαλμένος ἀπὸ τὸν Δαρεῖον νὰ ἐρευνήσῃ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολάς, δὲν ἐπεριωρίσθη εἰς μόνην τοῦ ποταμοῦ τὴν ἔρευναν, ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ἐξέτασε καὶ ἐγεωγράφησε καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἰνδίας, γῆς πρῶτον ἀπ' αὐτὸν θεωρουμένης, καὶ τόσον διαφοροῦ καὶ τὴν φύσιν καὶ τὰ ἤθη ἀπ' ὅσα ἕως τότε εἶχεν ἰδεῖν. Καὶ ὅμως, ὄχι μόνον τούτων τίποτε, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸ τῆς Ἰνδίας τὸνομα δὲν φαίνεται εἰς τὸν σωζόμενον Περίπλου τοῦ Σκύλακος*

(1) Βιβλ. δ', κεφ. 44. Ὑπήκοος τοῦ Δαρείου ἦτον ὁ Ἕλλην Σκύλαξ, ἐπεὶδὴ ἡ πατρίς του, τὰ Καρύανδα, ἦτο πόλις τῆς Καρίας, ὑποταγμένης τότε εἰς τοὺς Πέρσας· ὄχι ὅμως καὶ Σατράπης, ὡς ὀνομάζεται εἰς τὴν ἀείμνησον Περιγραφὴν τῆς Αἰγύπτου (Descript. de l'Egypt. Etat modern. mémoir. tom. I, pag. 22) τὴν συνταχθεῖσαν ἀπὸ τοὺς ἐκκρατεύσαντας εἰς Αἴγυπτον Γάλλους. Οἱ Περσικοὶ Σατράπαι ὁμοίαζαν τῶν Τούρκων τοὺς Σατράπας, οἱ ὅποιοι δὲν ἐσχολοῦνται εἰς γεωγραφικὰς ἐρεῦνας.

ἐπειδὴ περιορίζεται εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν, καὶ δὲν ἐκβαίνει εἰς τὸν Ὠκεανόν, πλὴν εἰς ὅσον ἐπροχώρησεν ὁ Ἄννων.

Αὐξάνει τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν καὶ ὁ Σουΐδας (1), λέγων, ὅτι ὁ Σκύλαξ ἔγραψε καὶ κατὰ τοῦ Πολύβιου. Ἀλλ' ὁ Πολύβιος εἶναι 350 σχεδὸν ἔτη νεώτερος τοῦ σαλμένου ἀπὸ τὸν Δαρειὸν εἰς τὴν Ἰνδίαν Σκύλακος (2). Εἶναι καὶ ἄλλαι ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ Περίπλου, τὰς ὁποίας ἐμπορεῖ νὰ εὕρη ὅσιν θέλει εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου (3)· ὅθεν ἀρκουῖμαι εἰς μίαν ἀκόμη σημείωσιν περὶ τῆς διαλέκτου τοῦ Σκύλακος τὴν ἐξῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἐξεύρω ἀνέκαμε τίς ἀπὸ τοὺς κριτικούς.

Τὰ Καρύανδα ἀπέχουσι ὀλίγα σάδια ἀπὸ τὴν Ἀλικαρνασσόν, τῆς ὁποίας ἀντικρυ εἶναι ἡ νῆσος Κῶς. Εἰς ὅλην ταύτην τὴν περιοχὴν ἐλαλεῖτο ἡ Δωρικὴ διάλεκτος. Ὅθεν ἔπρεπεν ὁ Σκύλαξ νὰ γράψῃ εἰς αὐτὴν, ἢ καὶν (τὸ πιθανώτερον), μμούμενος τὸν Ἀλικαρνασσέα Ἡρόδοτον, καὶ τὸν Κῶων Ἰππακράτην, εἰς τὴν Ἴωνικήν. Καὶ ὅμως ὁ σωζόμενος εἰς ὄνομά του Περίπλους εἶναι γραμμένος εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ταύτην ὄχι τὴν γνησίαν, ἥτις εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σκύλακος δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνατελεῖν εἰς τὰς βίβλους, ἀλλὰ τὴν παρακμάζουσαν καὶ σύγχρονον τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(1) Λέξ. Σκύλαξ.

(2) Ὁ Σάξιος (Onomastic. literar. tom. I, pag. 99 et 133) φέτει τὸν Σκύλακα εἰς τὸ 506, καὶ τὸν Πολύβιον εἰς τὸ 144 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

(3) Τόμ. Δ, σελ. 606, ἐκδ. Ἄρλ.

Ὅσοι ἐξεναντίας πιτεύουσι πατέρα τοῦ σωζομένου Περίπλου τὸν ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον ὀνομαζόμενον παλαιὸν Σκύλακα, διαλύουσι τῶν ἐναντίων τὰς ἀντιρρήσεις οὕτως. Ὁ σωζόμενος Περίπλους εἶναι μὲν ἀναμφιβόλως τοῦ Σκύλακος· ὄχι ὁμοῦς ὁλόκληρος, ὡς τὸν ἔγραψεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ διασκευασμένος ἀπὸ νεώτερον ἀθλοῦ συγγραφέα, ὅστις ἀφήσας ὅλην τὴν Ἰνδίαν, ἐπεριωρίσθη εἰς μόνην τὴν περιγραφὴν τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν ἀλλοίωσε μὲ πολλὰς ἀφαιρέσεις καὶ προσθήκας.

Τοῦ Σουίδα (λέγουσιν) ἡ μαρτυρία δὲν εἶναι πολὺ ἀξιόπιστος. Πιθανὸν ὅτι ἐσύγχυσε κ' ἐδῶ, ὡς ἔκαμεν εἰς ἄλλα πολλὰ, καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰ πρόσωπα. Ὁ κατὰ τοῦ Πολυβίου γράψας Σκύλαξ δὲν ἔχει κοινωνίαν μὲ τὸν μνημονευόμενον ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον, καμμίαν ἀλλ' εἶναι ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Σκύλαξ, Ἄζρονόμος ἐνδοξος, μαθητὴς τοῦ Παναϊτίου, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ Κικέρων (1), καὶ ἀκολούθως σύγχρονος τοῦ Πολυβίου. Ταῦτα λέγουν πιθανῶς οἱ πιτεύοντες πατέρα τοῦ σωζομένου Περίπλου τὸν παλαιὸν Σκύλακα.

Τὴν ὁποίαν ἐπρόσθεσα περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς διαλέκτου ἀπορίαν, λύεται καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῶν χρόνων. Ἡ Δωρικὴ διάλεκτος, γλῶσσα μητρικὴ τοῦ Σκύλακος, φαίνεται

(1) De divination. lib. II, cap. 42. Τὸνομα, Σκύλαξ, φαίνεται ὅτι ἦτο κοινὸν εἰς τὴν Καρίαν. Παρὰ τοὺς δύο τούτους, τὸν Καρυανδέα καὶ τὸν Ἀλικαρνασσεά, εὐρίσκομεν καὶ τρίτον Σκύλακα ἀπὸ τὴν Μύνδον (ἴδ. Ἡρόδοτ. ἐ, 36), πόλιν καὶ αὐτὴν τῆς Καρίας, πλησιόχωρον καὶ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ καὶ τῶν Καρυάνδων.

δτι εἰς τὸ πεζὸν δὲν ἐτελειοποιήθη ποτὲ (1), καθὼς ἡ Ἴωνικὴ. Ταύτην ὁ Σκύλαξ δὲν ἦτον ἴσως καλὸς νὰ γράψῃ, ὡς τὴν ἔγραψαν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Ἴπποκράτης· καὶ ὁ Δωρισμὸς τοῦ ἔπρεπε νὰ φαίνεται πολὺ παράξενος εἰς τοὺς Ἀττικοὺς, καὶ μάλιστα τοὺς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Τί παράδοξον λοιπὸν, εἰάν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐμετάβαλεν εἰς τοῦ καιροῦ τοῦ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν διαλεκτὸν καὶ τὴν φράσιν τοῦ Σκύλακος, ὅστις ἐτόλμησε νὰ κάμῃ ἀφαιρέσεις καὶ προσθέσεις εἰς αὐτόν.

Ἡ μεγάλη βλάβη, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔβλαψεν ὁ διασκευαστὴς οὗτος τοῦ Σκύλακος, εἶναι ὅτι μᾶς ἐσέρησε τὰ περὶ τῆς Ἰνδίας ἱστορημένα. Τῶν ὅσα περὶ αὐτῆς ἱσορεῖ ὁ Ἡρόδοτος τὰ πλειότερα πιθανὸν ὅτι τὰ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Σκύλακα· εἰάν οἱ μετέπειτα ἱστορικοὶ καὶ Γεωγράφοι δὲν ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὰ περὶ τῆς Ἰνδίας τὴν μαρτυρίαν τοῦ, ἔγιν' αἴτιος αὐτὸς ὁ Σκύλαξ, ὅστις, ἀναμίξας πολλὰ μυθώδη μὲ τᾶληθινὰ, ἔλαβεν, ὡς λέγει ὁ Ἄγγλος Ροβερτῶν (2), τὴν πρέπουσαν εἰς τοὺς ψευδομένους ποιῆν, τὸ μῆδ' ὅταν ἀληθεύωσι νὰ πισεύωνται.

Μικρὸν πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, σύγχρονος τοῦ Ἡροδότου, ἤκμασεν ὁ Δαμάσης, γεννημένος εἰς τὸ Σίγειον, πόλιν τῆς Τρωάδος. Ὀνομάζεται ἀπὸ πολλοὺς ὡς Ἱστορικός καὶ

(1) Τούλάχιστον εἰς τὴν κυρίως ὀνομαζομένην Ἑλλάδα. Εἰς τὰς Δωρικὰς ἀποικίας, τὰς σαλαθίσιας εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐκαλλιεργήθη ἀπὸ τοὺς πεζογράφους, καὶ μάλιστα τοὺς Πυθαγορείους φιλοσόφους, ἡ Δωρικὴ διάλεκτος, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ ὀλίγα σωζόμενα αὐτῶν συγγράμματα, τῶν ὁποίων ὅμως τὰ πλειότερα ἀμφιβάλλονται.

(2) Historical disquisition concern. ancient Ind. pag. 12.

ὡς Γεωγράφος. Τὰ γεωγραφικά του ἐπεγράφησαν, Ἐθνῶν καὶ πόλεων κατάλογος (1) τῶν ὁποίων τὰ πλείωτερα, ἂν πιεσώμεν τὸν Ἀγαθήμερον, ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ἐκαταίον. Ὁ Στράβων κατακρίνει τὸν Δαμάσην ὡς ψευδολόγον (2).

Μετὰ τὸν Δαμάσην εἶναι Εὐδοξὸς ὁ Κνίδιος (3), Γεωγράφος, Ἄστρονόμος καὶ Ἰατρός, φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος· μετὰ τὸν ὁποῖον, ὡς θέλουσι τινές, καὶ συνεταξείδευσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐγράψε Γῆς περίοδον (4), καὶ Ἄστρονομίαν δι' ἐπῶν (5). Πόσον εἶχεν ἔρωτα τῆς σοφίας ὁ Εὐδοξὸς, φαίνεται ἀπ' ὅ,τι εἶπε περὶ τοῦ ἡλίου· ἠύχετο νὰ πλησιάσῃ τὸ λαμπρὸν ἄστρον τοῦτο, διὰ νὰ μάθῃ τὴν φύσιν του, καὶ νὰ κατὰ πάραυτα, ὡς ἄλλος Φαέθων, ἀπὸ τὰς φλόγας του (6). Ὁ Ποσειδώνιος ἠύρεν εἰς τὴν Κνίδον τὴν ὀνομαζομένην Σκοπὴν Εὐδοξοῦ (7), ἣγουν τὸ Οὐρανοσκοπεῖον, ὅθεν ἔλαμνε τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις ὁ Εὐδοξὸς. Πόση καὶ ποία ἦτον ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις, τὸ ἔδειξεν ἡ πατρίς του, ἥτις ἐζήτησε κ' ἔλαβεν ἀπ' αὐτὸν νόμους. Τῶνομά του ἐπαρωδήθη εἰς τὸν Εὐδοξόν· καὶ ἡ ἰσορία ἐφρόντισε νὰ μᾶς φυλάξῃ καὶ τῶν τριῶν αὐτοῦ Συγατέρων τὰ ὀνόματα, Ἀκτίδος, Φιλτίδος καὶ Δελφίδος.

(1) Σουίδ. λέξ. Δαμάσης.

(2) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 60.

(3) Ὁ Αὐτ. αὐτ. σελ. 1. Ἴδ. καὶ Διογέ. Λαέρτ. βιβλ. ἡ, τμ. 86-91.

(4) Ἀγαθημέρ. Γεωγραφ. ὑποτυπώσ. βιβλ. α, κεφ. 1.

(5) Σουίδ. λέξ. Εὐδοξος.

(6) Πλουτάρχ. Ὅτι οὐδὲ ζῆν ἐσιν ἡδ. κατ' Ἐπίκουρ. § 11.

(7) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 154.

Ἀπὸ τὰ πολλά του συγγράμματα δὲν μᾶς ἔμεινε τίποτε, ἀν ἐξαιρέσης τὰς ὀλίγας μαρτυρίας, ὅσας φέρουν ἀπ' αὐτὸν ὁ Γεμῖνος καὶ ὁ Πτολεμαῖος (1).

Περὶ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν χρόνους μὲ τὸν Εὐδόξον ἠκμασεν ὁ Κυμαῖος Ἐφορος, μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους. Ἐγραψεν ἰσορῖαν εἰς βιβλία τριακοντα (2), εἰς τὴν ὁποίαν καὶ γεωγραφεῖ πολλάκις κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου· ὤθεν καὶ ὁ Στράβων μεταχειρίζεται τὴν ἀφανισμένην σήμερον ἀπὸ τὸν χρόνον ἰσορῖαν αὐτοῦ, καὶ ἄλλο του σύγγραμμα, ὁμοίως ἀφανισμένον, τὸ Περὶ ἐυρημάτων (3). Φέρονται καὶ ἄλλα βιβλία εἰς ὄνομα τοῦ Ἐφόρου, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ Περὶ Θρακίων πολισμάτων, δὲν εἶναι χωριστὸν βιβλίον οὕτως ἐπιγραφόμενον, ὡς ὑπέλαβεν ὁ Οὐόσσιος, πλανηθεὶς ἀπὸ κακῶς ἐξηγημένην φράσιν τοῦ Ἄρποκρατίωνος (4), ἀλλὰ μέρος τῆς τριακονταβίβλου ἰσορίας.

Μετὰ τὸν Ἐφορον ἂς ὀνομάσωμεν τὸν Ἄριστοτέλην. Ἐάν κρίνωμεν ἀπὸ τὸν ὁποῖόν ἐσημείωσε τῶν βιβλίων αὐτοῦ μακρόν

(1) ἰδ. Petavii Uranolog. pag. 64—93.

(2) Vossii de historic. Græc. lib. I, cap. VII, pag. 36.

(3) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. γ', σελ. 622. Ἴδε καὶ Beckmann, Beytrag. zur Geschicht. der Erfindung. vol. III, pag. 565.

(4) « Αἶνος (λέγει ὁ Ἄρποκρατίων), πόλις Θρακίας... Ἐφορος δ' ἐν » τῇ τετάρτῃ, περὶ Θρακίων πολισμάτων λέγων, φησὶν· Ἐχομένη » δὲ τούτων Αἶνος πόλις κ. τ. λ. ». Τοῦτο, ὡς τὸ ἔστι, σημαίνει, Εἰς τὴν τετάρτην βίβλον τῆς ἰσορίας, ὅπου λαλεῖ περὶ τῶν Θρακικῶν πόλεων, καὶ ὄχι, Εἰς τὴν τετάρτην βίβλον τοῦ περὶ τῶν Θρακικῶν πόλεων συγγράμματος.

καταλογον Διογένης ὁ Λαέρτιος (1), περὶ γεωγραφίας ὁ φιλόσοφος οὗτος ἰδίως δὲν ἔγραψε τίποτε· εἰς τῶν σωζομένων ὁμῶς αὐτοῦ συγγραμμάτων διάφορα μέρη εὐρίσκονται σπαρμένα ὀλίγα τινές γεωγραφικαὶ θεωρίαι. Ἀποδείχνει τὸ σφαιρικὸν τῆς γῆς, ἐναντίον εἰς τοὺς ὅσοι τὴν ἐνόμιζαν πλατεῖαν, καὶ ἀποδέχεται τὴν δόξαν τινῶν ἀστρονόμων, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἦτο 400,000 σταδίων (2). Τὴν Κασπίαν Θάλασσαν δοξάζει ὀρθῶς ὅτι εἶναι χωρισμένη καὶ ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸν καὶ ἀπὸ τὴν Μεσόγειον (3), καὶ ὄχι κόλπος τοῦ Ὠκεανοῦ, ὡς τὴν ἐνόμιζαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μετ' αὐτόν. Περὶ τοῦ Ἰσρου ὁμῶς εἶχε τὴν κοινὴν σφαλμένην ὑπόληψιν τοῦ καιροῦ του, ἤγουν ὅτι ἐσχίζετο εἰς δύο ρεῖθρα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν ἐξενέριζεν εἰς τὸν Πόντον, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἄδριαν (4).

Παρὰ τὸν Ἀριστοτέλην οικειότερος τῆς γεωγραφίας εἶναι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Δικαίαρχος. Τὸ σύνταγμά του, ἐπιγραφόμενον

(1) Βιβλ. ε', τμ. 22—27.

(2) Ἀριστοτέλ. Περὶ οὐραν. βιβλ. β', κεφ. 13, καὶ 14.

(3) Ὁ αὐτ. Μετεωρολογικ. βιβλ. β', κεφ. 1.

(4) Ὁ αὐτ. Περὶ ζῶων ἰσorp. βιβλ. θ', κεφ. 15. Ἄδριας, ἢ Ἄδριατικὸς κόλπος, εἶναι ὁ νῦν ὀνομαζόμενος Κόλπος τῆς Βενετίας. Τοῦ Ἰσρου ποταμοῦ τὸ ἄνω μέρος, ἀπὸ τὰς πηγὰς ἕως τὴν πόλιν Οὐίνδοβοναν (Vienne en Autriche), ὠνομάζετο, κατὰ τὸν Ἀγαθήμερον, Δανούθειος, τὸ δὲ κάτω, ἀπὸ τῆς Οὐίνδοβονης ἕως τὰς ἐκβολὰς του εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἐλάμβανε τὸνομα Ἰσρος· κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον, τὸνομα τοῦτο ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Ἀξιόπολιν, πόλιν τῆς Μοισίας (τῆς νῦν Βουλγαρίας). Εἰς ἡμᾶς σήμερον ὅλος ὁ ποταμὸς ὀνομάζεται Δούναβις, ἢ Τούνα.

Βίος Ἑλλάδος, καὶ διηρημένον εἰς τρία βιβλία, τὸ προσφωνεῖ εἰς τὸν συμμαθητὴν καὶ φίλον αὐτοῦ Θεόφραστον. Ἀλλὰ τοῦ συντάγματος τούτου δὲν μᾶς ἔμεινε σήμερον παρὰ μικρόν τι λείψανον εἰς στίχους Ἰαμβικούς γραμμένον, διακομμένους ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἴτ' ἀπ' αὐτὸν τὸν Δικαίαρχον, εἴτ' ἀπὸ μεταγενέστερον ἄλλον τινά, με πεζὸν λόγου. Καὶ ἴσως ἐκ τούτου ἔλαβαν τὴν ἀφορμὴν ὅσοι μεταξὺ τῶν Γάλλων ἔγραψαν κωμικὰς περιηγήσεις μικτὰς ἀπὸ πεζοῦ καὶ σιχηρὸν ὕφος λόγου. Ἡ ἐπιγραφή, Βίος Ἑλλάδος, πιθανὸν ὅτι ἐπάρθη ἀπ' αὐτὴν τοῦ συντάγματος τὴν φύσιν· ἐπειδὴ ὁ Δικαίαρχος δὲν περιορίζεται εἰς τὴν γεωγραφίαν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἀλλὰ περιγράφει καὶ τὸν βίον καὶ τὰ ἥθη τῶν κατοίκων, ποτὲ ἐπαινῶν καὶ ποτὲ κωμωδῶν αὐτούς ἀσειείας. Παρὰ τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος ἔγραψεν ἄλλα πολλὰ καὶ γεωγραφικά, καὶ ἄλλης ὕλης συντάγματα· τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εὐρίσκονται εἰς τὸν Ἀθήναιον καὶ εἰς τὸν Κικέρωνα. Ὁ Ῥωμαϊκὸς οὗτος Ῥήτωρ ἐνθουσιάζθη τόσον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, ὥστε νὰ φωνάξῃ γράφων πρὸς τὸν Ἀττικόν, *O magnum hominem, ὦ τοῦ μεγάλου ἀνδρός* (1)! Δικαιοῖνε τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Κικέρωνος ἢ περὶ τοῦ Δικαίαρχου τῶν Λακεδαιμονίων ὑπόληψις. Αὐτοὶ ἐνομοθέτησαν ν' ἀναγινώσκειται κατ' ἔτος εἰς ἐπήκοον τῶν νέων, συναγμένων εἰς τῶν Ἐφόρων τὸ ἀρχεῖον, τὸ Περὶ τῆς πολιτείας τῶν Σπαρτιατῶν σύνταγμα τοῦ Δικαίαρχου (2),

(1) Ciceron. Epistol. ad Attic. libr. II, epistol. 2.

(2) Σουίδ. λίξ. Δικαίαρχος.

τὸ ὁποῖον ἐπεγράφετο καὶ Τριπολιτικός, ἢ μάλλον ἦτο μέρος τοῦ Τριπολιτικοῦ (1).

Τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Δικαίρχου μεταγενέστερος πρέπει νὰ ταχθῇ ὁ Μασσαλιώτης Πυθίας, ἐάν ἀληθῶς ἤκμασεν εἰς τοὺς χρόνους Πτολεμαίου τοῦ Φλαδελφου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ὡς εἰκάζει ὁ Οὐόσσιος (2). Ὁ Φιλάδελφος ἄρχισε νὰ βασιλεύῃ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 124 Ὀλυμπιάδος [282 ἔτη πρὸ Χριστοῦ], ἤγουν ἔτη 37 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ 4 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφράστου· τοῦ ὁποίου ἀρχήτερα πιθανὸν ὅτι ἀπέθανεν ὁ Δικαίρχος, ἐπειδὴ ὁ Θεοφραστος ἔζησεν ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη (3). Ὁ Γερμανὸς Μάννερτος ἐξεναντίας ὑποπτέεται τὸν Πυθίαν ἀρχαιότερον

(1) Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν ἀνέγνωσα εἰς κανένα τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐπιγραφῆς Τριπολιτικός, εὐρισκομένης εἰς μόνον τὸν Ἀθήναιον (βιβλ. δ', σελ. 141) καὶ τὸν Κικέρωνα (Epistol. ad Attic. XIII, 32). Παρὰ τὸν Τριπολιτικὸν ὀνομάζει ὁ Κικέρων (*Ibid.* II, 2), Πελληναίων πολιτείαν, Κορινθίων πολιτείαν, καὶ Ἀθηναίων πολιτείαν, ὡς τρία συγγράμματα τοῦ Δικαίρχου. Τέταρτον εὐρίσκωμιν εἰς τὸν Σουΐδαν (λέξ. Δικαίρχος) Σπαρτιατῶν πολιτείαν. Εἰκάζω λοιπὸν, ὅτι τὰς τρεῖς πολιτείας, Κορίνθου, Ἀθηνῶν καὶ Σπάρτης, ὡς τριῶν τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, ἐνωμένας εἰς ἓν σῶμα, ὠνόμασαν ἢ ὁ Δικαίρχος, ἢ οἱ μετ' αὐτὸν, Τριπολιτικὸν καὶ πιθανολογεῖ τὴν εἰκασίαν ὁ Ἀθήναιος, ἐπειδὴ ὅσα φέρει ἀπὸ τὸν Δικαίρχον περὶ τῶν ἐθῶν καὶ νομίμων τῆς Σπάρτης, λέγει ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν Τριπολιτικόν.

(2) De Historic. Græc. libr. IV, cap. XI, pag. 467.

(3) Simson, Chronic. catholic. pag. 1025, 1095 et 1102.

τοῦ

τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸ Περὶ κόσμου σύγγραμμα ὀνομάζει ὁ Ἀριστοτέλης δύο νήσους, τὸ Ἄλιον (1) καὶ τὴν Ἰέρνην (2), τὰς ὁποίας, πλὴν ἀπὸ τὸν Πυθέαν, ἀπ' ἄλλον νὰ γνωρίζῃ δὲν ἦτο δυνατόν. Ἀλλὰ τὸ Περὶ κόσμου σύγγραμμα, ὅτι δὲν εἶναι τοῦ Ἀριστοτέλους ἐδείχθη ἀρκετὰ ἀπὸ ἀνδρας κριτικούς (3), τῶν ὁποίων ἡ γνώμη ἔπρεπε καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Μάννερτον, νὰ πρόβαλῃ ὡς πιθανόν, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἀνέγνωσε τὸν Πυθέαν (4).

Τὸν Πυθέαν τοῦτον πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιούς, καὶ τινες ἀπὸ τοὺς νέους, ἐκατάκριναν ὡς ψευδολόγον, εἰς πολλὰ δικαίως, τὰ πλειότερα τόσον ἀδίκως, ὡς φαίνεται ἡ κρίσις πάθους πλέον παρὰ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως συμπέρασμα. Αὐστηρὸς ἐφάνη μαλιστα εἰς ταύτην τὴν κρίσιν ὁ Πολύβιος, καὶ παρὰ τοῦτον ἔτι αὐστηρότερος ὁ Στράβων. Διὰ νὰ κρίνωμεν σήμερον δικαίως καὶ τὸν Πυθέαν, καὶ τοὺς κατηγοροὺς τοῦ Πυθέου, ἦτο χρεία νὰ ἔχωμεν τούτου τὸ σύγγραμμα ὀλόκληρον. Ἄλλ' ἀπ' αὐτὸ δὲν ἔμειναν πλὴν ὀλίγα ἀποσπάσματα, φύλαχθέντα ἀπὸ τὸν Πλίνιον, ὅσις

(1) Τὴν σήμερον ὀνομαζομένην Ἀγγλίαν (Angleterre).

(2) Τὴν σήμερον Ἰρλάνδαν (Irlande).

(3) Ἰδ. τὴν Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. τοῦ Φαβρικίου, τόμ. Δ, σελ. 232-235 νέας ἐκδ.

(4) Die Beschreibung der nordwestlichen Länder und der Inseln Albion und Jerne, deren Namen hier zum erstenmal bey den Griechen vorkommen, scheinen fast an dem Aristoteles einen Leser des Pnytheas zu verrathen. Mannert, Geograph. der Griech. und Röm. vol. 1, pag. 88.

πολλάκις δὲν ἐνόει ὅσα ἀνεγίνωσκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, καὶ ἀπὸ τὸν Στράβωνα, τοῦ ὁποίου ἡ αὐστηρότης ἐμπνέει φυσικὰ ἀτολίαι εἰς τὸν Θέλοντα νὰ ἦναι ἀδέκατος. Δὲν εἶναι, παραδείγματος χάριν, παράδοξον νὰ ἀρνοῦνται καὶ αὐτὸ τοῦ Πυθέου τὸ ταξειδίον καὶ ὁ Πολύβιος, καὶ ὁ ἀναφέρων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολυβίου Στράβων (1), διότι ὁ Πυθέας ἦτο (λέγουσι) ἰδιώτης, πένης, καὶ ἀκολούθως ἀνίκανος εἰς δαπάνην μακροῦ ταξειδίου! ὡς νὰ μὴν ἦτο πολὺ δικαιότερον καὶ πιθανώτερον νὰ ὑποθέσωσιν, ὅτι ἐσαλή με δαπάνην τοῦ Κοινοῦ τῶν Μασσαλιωτῶν, οἱ ὁποιοὶ πλούσιοι, φιλέμποροι, δυνατοὶ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ πλεον ἀντίζηλοι τῶν Καρχηδονίων, ἐπεθύμησαν φυσικὰ μακρυσμένων τόπων εἶδησιν καὶ κοινωνίαν. Τοιαύτης ἐπιθυμίας πληρωτοῦ ὅταν ἔχωσι χρείαν αἱ πόλεις, ἢ τῶν πόλεων οἱ ἡγεμόνες, δὲν διαλέγουσι τὸν πλουσιώτερον, ἀλλὰ τὸν ἐμπειρότερον ἀπὸ τοὺς πολίτας.

Εἶπα, ὅτι ὁ Πλίνιος δὲν ἐκαταλάμβανε πολλάκις τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, καὶ δὲν τὸ εἶπα πρῶτος ἐγώ. Ἀρκοῦμαι εἰς τὸ καὶ ἀπ' ἄλλους (2) πρὸ ἐμοῦ σημειωμένον παράδειγμα, διὰ νὰ δείξω εἰς τὸν ἀναγνώστην, πόσον εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ περὶ ἄλλων κρίσις, ὅταν ζηριζέται εἰς μαρτυρίας, καὶ ὄχι εἰς τὰς ἰδίας τοῦ κρίνοντος αἰσθήσεις.

(1) « Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτης » ἀνθρώπων καὶ πένητι τὸσαῦτα διαζήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο». Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 134.

(2) Mannert, Geograph. der Griech. und Röm. tom. 1, pag. 79.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. λέ

Κατὰ τὸν Πλίνιον (1), ὁ Πυθίας εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν Θούλην ἦτον ἑξάμηνος νύξ καὶ ἑξάμηνος ἡμέρα. Τοῦτο, ἀληθῶς συμβαῖνον εἰς τὸν Πόλον, ὅπου ὁ Πυθίας οὔτ' ὑπῆγεν, οὔτ' ἐμπόρει νὰ ὑπάγῃ, περὶ τῆς Θούλης εἶναι ψεῦδος ἀναιδέστατον. Ἀλλὰ τίνα νὰ πιστεύσωμεν; τὸν Πλίνιον, ἢ αὐτὰ τοῦ Πυθίου τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐφύλαξε ῥητῶς ὁ Γεμῖνος; « Ἐπι » δὲ τούτους τόπους τούτους δοκεῖ καὶ Πυθίας ὁ Μασσαλιώτης » παρεῖναι φησὶ γοῦν ἐν τοῖς Περί Ὠκεανοῦ πεπραγματευμένοις » αὐτῷ, ὅτι Ἐφείκνουον ἡμῖν οἱ βάρβαροι, ὅπου ὁ » ἥλιος κοιμᾶται. Συνέβαινε γὰρ περὶ τούτους » τοὺς τόπους, τὴν μὲν νύκτα παντελῶς μικρὰν » γίνεσθαι, ὠρῶν οἷς μὲν δύο, οἷς δὲ τριῶν ὥσε » μετὰ τὴν δύσιν; μικροῦ διαλείμματος γενο- » μένου, ἐπανατέλλειν εὐθέως τὸν ἥλιον (2) ». Καὶ σημειώσε, ὅτι ὁ Γεμῖνος, λαλῶν προοδικῶς περὶ τοῦ διαφόρου μεγέθους τῶν ἡμερῶν κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν κλιμάτων, κατανατᾶ καὶ εἰς τὴν ἑξαμηνιαίαν ἡμέραν, ὅπου ὁμοῦς δὲν ἀναφέρει κανενὸς ὄνομα· « Πέρας δὲ, ἔστι τις χώρα πρὸς ἄρκτον κει- » μένη, ἐν ἣ ὁ μὲν πόλος κατὰ κορυφὴν γίνεται... ἢ μεγίστη » δὲ ἡμέρα παρ' αὐτοῖς ἑξαμηνιαία γίνεται, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ » νύξ ». Εἶναι ἀκόμη καὶ τοῦτο σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ὁ Στράβων, ὅστις οὔτε τὰς ἀληθείας τοῦ Πυθίου πιστεύει, καὶ τὰ ψεύσματά του μὲ πολλὴν πικρίαν ἐλέγχει, περὶ τούτου ὁμοῦς

(1) Plin. lib. II, cap. 75.

(2) Γεμῖνου, Εἰσαγωγ. εἰς τὰ φατόμενα. Ἰδ. Petav. Uranolog. pag. 22.

σιωπαῖ· καὶ δικαίως, ἐπειδὴ, ἡ δὲν τὸ εἶπεν ὁ Πυθέας, ἡ ἂν τὸ εἶπε, τὸ ἀνάφευεν ἐξ ἐπισημῆς εἰς αὐτὸν τὸν Πόλον, καὶ ὄχι ἐξ αὐτοψίας εἰς τὴν Θούλην (1).

Παρόμοιον ἴσως εἶναι καὶ ὅ,τι λέγει ὁ Πλίνιος, μάρτυρα φέρων τὸν Πυθέαν, περὶ τῆς πλημμύρας τοῦ Ὠκεανοῦ, ἣ γουν ὅτι ὑπὲρ τὴν Βρετανίαν ἢ Θαλασσα ἀνέβαινεν εἰς ὀδοήκοντα πηγῶν ὕψος· **Octogenis cubitis supra Britanniam intumescere aestus Pytheas Massiliensis anctor est** (2).

(1) Εἰς τὰ ἀπὸ κακῆν νόησιν τῶν ἀναγινωκομένων σφάλματα τοῦ Πλινίου πρόσθετε καὶ τῶν ἀντιγραφίων του τὰ παροράματα, καὶ ὅσα ἐσφαλεν αὐτὸς ἐξ ἀπροσεξίας. Διὰ τὴν συντάξην τὸ πολῦτιμον αὐτοῦ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀληθῆς Ἐγκυκλοπαίδεια, ἀναγκάσθη ν' ἀναγνώσῃ ὅλα τῶν παλαιῶν τὰ συγγράμματα. Εἰς τόσον μακρὰν καὶ τόσον ποικίλης ὕλης ἀνάγνωσιν ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ συγχέῃ κάποτε καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Νὰ ἀναθεωρήσῃ καὶ νὰ διορθώσῃ τὸ βιβλίον του, ἐχρειάζετο ἄλλο τόσον μέρος ζωῆς, ὅσον ἔζησε νὰ τὸ συντάξῃ. Παραδείγματος χάριν, περὶ τῆς ὁποίας εἶναι ὁ λόγος Θούλης, πιθανὸν ὅτι τὸν ἀπάτησεν ἡ μνήμη του, ὡς ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν Πυθέαν, ὅ,τι εἶπεν ὁ σύγχρονος τοῦ Πυθέου Ἀντώνιος Διογένης εἰς τὴν μυθιστορίαν ἐπιγραφομένην, **Τὰ ὑπὲρ Θούλην ἄπειρα** (Φώτ. κώδ. ρξζ', σελ. 361). Ἀλλὰ οὐδ' ὁ Ἀντώνιος δὲν λέγει, ὅτι εἰς τὴν Θούλην ἐγένετο ἐξαμηνιαία ἡ ἡμέρα, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν Θούλην **«Τὰ ὑπὲρ τὴν»** Θούλην ἅπαντα θεάσασθαι... οἶον, ὡς ἔστιν ἐνίοις δυνατὸν κατὰ **»** κορυφὴν τὴν ἄρκτον εἶναι· καὶ τὴν νύκτα μηνιαίαν, καὶ ἔλαττον δέ, **»** καὶ πλέον, καὶ ἐξαμηνιαίαν δέ, **ΚΑΙ Τὸ ἔσχατον, ἐνιαυσιαίαν...** **»** ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν συμβαίνειν ταύταις ἀνάλογον». Τῆς ῥήσεως ταύτης τὸ μυθῶδες μέρος εἶναι τοῦτο, **ΚΑΙ Τὸ ἔσχατον ἐνιαυσιαίαν.**

(2) Plin. lib. II, cap. 97.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 15

Τίς ἔχει νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι τοιαύτη ὑπερβολὴ ἐκβῆκεν ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πυθέου, καὶ δὲν εἶναι πιθανώτερον τοῦ Πλινίου, ἢ τῶν ἀντιγραφῶν, τῆς ἀπροσεξίας γέννημα; Ἐὰν εἰς τόπον τῶν Ὀγδοήκοντα, *Octogenis*, βάλῃς Ὀκτώ, *Octo* (1), καὶ λογίσῃς ἴσον ἐνὸς ἡμισυ ποδῶς τὸν πῆχυν, θέλεις εὐρεῖν τὸν Πυθέου σύμφωνον μὲ τὰς σημερινὰς παρατηρήσεις, κατὰ τὰς ὁποίας εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Γαλλίας, ἢ πλημμύρα τοῦ Ὠκεανοῦ ἀναβαίνει εἰς πόδας δώδεκα τὸ σύνθηρες (2). Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ἰσορημένον ἀπὸ τὸν Πυθέου, ὅτι παράνω τῆς Βρετανίας ἢ πλημμύρα τοῦ Ὠκεανοῦ ἀναβαίνει εἰς ὀγδοήκοντα πηγῶν ὕψος, οὐδὲ οὕτως ἐφεύσθη ὁ Πυθέας, ἐὰν μόνον τὸ ἰσόρησεν, ὡς κάποτε γινόμενον, καὶ ὅχι ὡς συνήθως συμβαῖνον, καθὼς τὸ ἐνόησεν ὁ Πλίνιος. Ἐὰν εἰς τὰς παράνω τῆς Βρετανίας νήσους, τὰς ὀνομαζομένας Ὀρκάδας, ὡς ὁμολογοῦν οἱ σημερινοὶ τῆς φύσεως ἰστοριογράφοι (3), ὅταν πνέωσιν ἄνεμοι σφοδρότατοι, ἢ πλημμύρα ἀνα-

(1) Ἀρκεῖ νὰ πιθανολογήσῃ τὴν τοιαύτην σύγχυσιν τῶν ἀριθμῶν ἄλλη σύγχυσις ἀντίστροφος εἰς τὸν Σολῆνον (*Solin. Polyhist. cap. XXV*). *Orcales... numero tres*, λέγει ὁ ἰστορικὸς οὗτος. Ὁ Πτολεμαῖος ὅμως ἀριθμεῖ τριάκοντα τὰς Ὀρκάδας νήσους· ὅθεν φαίνεται, ὅτι εἶναι γραφικὸν σφάλμα εἰς τὸν Σολῆναν τὸ *TRES*, τρεῖς, ἀντὶ τοῦ *TRIGINTA*, τριάκοντα.

(2) *Nouv. dictionnair. d'hist. natur. tom. XIV, pag. 321.*

(3) *Buffon, Histor. natur. tom. III, pag. 14* (*Preuv. de la theor. de la terr. articl. 12*) *édit. Didot. Ides καὶ Brisson, Dictionnair. de Physiq. tom. IV, pag. 160.*

βαίνη εἰς 200 ποδῶν ὕψος, ὁ Πυθέας, ἀντὶ νὰ ψευσαθῆ, ἐμετρίασε πολὺ, λέγων 80 πήχεις, ἤγουν πόδας 120.

Δὲν ἐμπορεῖ τις ν' ἀρνηθῆ, ὅτι εἰς τὰ σωζόμενα τοῦ Πυθέου ἀποσπάσματα εὐρίσκονται καὶ μυθώδη τινὰ, ἢ ἀπ' αὐτὸν πλασθέντα, ὡς θέλουν ὁ Πολύβιος καὶ ὁ Στράβων, ἢ μᾶλλον ἐλαφρῶς ἐξ ἀκοῆς πισευθέντα· ἀλλ' ὅμως εἰς τὸν Πυθέαν μένει τὸ προτέρημα καὶ τῆς ἀνακαλύψεως πολλῶν ἀληθῶν, καὶ ἡ δόξα τοῦ πρώτου αὐτὸς νὰ μεταχειρισθῆ ἐς τὸν διορισμὸν τῆς θέσεως τῶν πόλεων ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Πρῶτος ἔτι ὁ Πυθέας ἐπεχείρησε νὰ αἰτιολογήσῃ τὰς πλημμύρας τοῦ Ὠκεανοῦ, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (1), καὶ ὡς ἠθέλαμεν τὸ μάθειν ἀκριβέστερον, ἀν ἐσώζετο τὸ μνημονευόμενον ἀπὸ τὸν Γεμῖνον (2) Περὶ Ὠκεανοῦ σύνταγμα τοῦ Πυθέου. Πρῶτος ἀκόμη ὁ Πυθέας ἐγνώρισεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν (3), καὶ τὰ ἐπέκεινα τῆς Βαλτικῆς, εἴτε ἡ Θούλη εἶναι, ὡς νομίζουσι τινές, ἢ νῦν ὀνομαζομένη Σχετλανδία, εἴτε, κατὰ γνώμην ἄλλων, ἡ Ἰσλανδία.

Ἄλλ' ὅσα ὠνόμασεν, ἢ ἰστόρησεν, ὁ Πυθέας εἰς τὸ σύγγραμμά του, ὡς αὐτόπτης τὰ ἰσόρησεν, ἢ ἀπ' ἄλλους

(1) Περὶ τῶν ἀρεσκόντ. τοῖς φιλοσόφ. γ', 17.

(2) Ἰδ. Petav. Uranolog. pag. 22.

(3) Κατὰ τὸν Πλίνιον, ἡ Βαλτία τοῦ Λαμψακηνοῦ Ξενοφῶντος, καὶ ἡ Βασιλία τοῦ Πυθέου εἶναι ἡ αὐτή· Xenophon Lampscenus, a litore Scytharum tridui navigatione, insulam esse immensæ magnitudinis, BALTIAM tradit : eandem Pytheas BASILIAM nominat. *Plin. lib. IV, cap. 13.*

ἀκούσας, τὰ ἐκόμπασεν ὡς ἴδια; Τὸ ἀπόρημα τοῦτο ἐλύθη διαφόρως μεταξύ τῶν παλαιῶν, καθὼς καὶ μεταξύ τῶν νέων. Καὶ εἰς ἐκείνους, ὡς εἰς τούτους, εὐρέθησαν οἱ πισεύσαντες ὅτι ὁ Πυθίας ἐπέρασε τὸ Ἱερὸν ἀκρωτήριον (1), καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰς Βρεταννικὰς νήσους, καὶ πολὺ τούτων ἐπέκεινα ἕως τὴν Θούλην· καὶ πάλιν ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἐξεναντίας καὶ τὸ ταξίδιον τοῦ Πυθίου, ὡς εἶπα (2), ἀρνήθησαν, καὶ τὸν Πυθίαν αὐτὸν ψευδολόγον ἀναιδέστατον ἢ ἀποδείξωσιν ἐτόλμησαν. Ἐπειδὴ ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ ἐκθέσω μόνον συντόμως τοὺς πρὸ τοῦ Στράβωνος Γεωγράφους, καὶ ἔγωγε νὰ παραδώσω ἀκριβῆ τῆς παλαιᾶς γεωγραφίας ἰστορίαν, ὅστις ἐπιθυμῆι πληρεστέραν εἶδησιν περὶ τοῦ Πυθίου, τὸν πέμπω εἰς τῶν νεωτέρων τὰ συγγράμματα (3), ἐκ τῶν ὁποίων θέλει αὐτὸς κρίνειν, ἀνὰ πρῆπτη νὰ γένη τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης μερίδος, ἢ τὸ ἀσφαλέςτερον νὰ ἐπέχη καὶ περὶ τῶν δύο.

Ἐὰν ἐφάνη εἰς τινὰς ἀμφίβολος ὁ χρόνος τῆς ζωῆς τοῦ Πυ-

(1) Ἀκρωτήριον τῆς Ἰσπανίας, ὀνομαζόμενον τὴν σήμερον, Cap Saint-Vincent.

(2) Ἀνωτέρ. σελ. λδ'.

(3) Τῶν Γερμανῶν, Μαννέρτου, Mannert, *Geographie der Griechen und Römer*, 1788, tom. I, pag. 72-84, καὶ Σπρηγγέλου, Sprengel, *Geschichte der wichtigsten geographischen Entdeckungen*, 1792, pag. 57, 80-83· καὶ τοῦ Γάλλου Γοσσελίνου, *Géographie des Grecs analysée*, 1790, τὸν Πίνακα λέξ. *Pytheas*, καὶ τοῦ αὐτοῦ, *Recherches sur la Géographie systématique et positive des anciens*, εἰς τόμους 4, 1798-1813, τοὺς Πίνακας, λέξ. *Pytheas*.

θέου, πολὺ ἔτι σκοτεινότερον εἶναι τὸ πότε ἔζησεν Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης, καὶ ἂν ἦναι προγενέστερος ἢ μεταγενέστερος ἀπὸ τὸν συμπολίτην αὐτοῦ Πυθέαν. Ἀπορῶ πόθεν εἶκασαν τινὲς ὅτι ἦτο σύγχρονος τοῦ Πυθέου (1). Τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιοι, ὅτι συγκαταλέγεται ἀπὸ τὸν Μαρκιανὸν (2) με τοὺς Γεωγράφους· καὶ ὁ Πλούταρχος τὸν ὀνομάζει μίαν μόνην φοράν μεταξύ τῶν αἰτιολογησάντων τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νεῖλου φυσιο-λόγων (3). Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (4) μνημονεὺει καὶ ἰσορίαν Εὐθυμένους, ἐπιγραφομένην Χρονικά· ἀλλ' εἶναι ἄδηλον, εἴτε τοῦ αὐτοῦ μετὰ τὸν Μασσαλιώτην, εἴτε ὁμωνύμου ἄλλου τινὸς Εὐθυμένους.

Ἔως ἐδῶ ἡ παλαιὰ γεωγραφία, ἂν ἐξαιρέσης ὀλίγας τινὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις τοῦ Πυθέου, ἐπεριωρίζετο εἰς μόνην τῶν διασημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καταμέτρησιν. Ἀλλ' ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει νὰ γίνεταὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον φιλοσοφικωτέρα, μεταχειριζομένη τὴν βοήθειαν τῆς ἀστρονομίας. Ἀρχηγὸς τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης γεωγραφίας ἐσάθη Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος, μαθητὴς Ἀρίστωνος τοῦ Χίου εἰς τὰς Ἀθήνας.

Αὐτὸς ἐπροσκαλέσθη ἀπὸ Πτολεμαῖον τὸν τρίτον, καὶ ἐδιωρίσθη ἐπιστάτης καὶ φύλαξ τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης, περιφήμου καὶ δι' ὅσα ἔσπειρεν εἰς τὸν κόσμον φῶτα, καὶ

(1) Sprengel, Geschichte der wichtigsten geographischen Entdeckungen, pag. 82.

(2) Περίπλ. ἐν τῇ Συλλογ. τῶν κατ' ἐπιτομ. Γεωγράφ. τόμ. Α, σελ. 414, ἔκδ. Βιέννης 1807.

(3) Πλούταρχ. Περί τῶν ἀρεσκόντ. τοῖς φιλοσόφ. δ', I.

(4) Στρωματ. βιβλ. α, σελ. 327.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. μά

δι' ὅσον ἐπροξένησ' ἔπειτ' ὁ ἀφανισμός της σκότος. Ἀπὸ τὸν εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα μεγάλον τοῦτον Σησαυρὸν τρεφομένη ἢ σπουδῇ κατέξησέ πολυμαθέστατον φιλόλογον (1) τὸν Ἐρατοσθένην. Ἀλλὰ, καθὼς συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς ἐξεύροντας πολλὰ νὰ τὰ ἐξεύρωσι, κατὰ τὸν Ὀμηρικὸν Μαργίτην, ὅσις

Πόλλ' ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα,

ὁ Ἐρατοσθένης ἐνομιζέτο ἀπὸ τοὺς συγχρόνους λόγιος ἐπιπολαίου γνώσεως καὶ ἐπισήμης εἰς ὅσα ἐπαγγέλλετο (2). Ὄθεν καὶ τὸν ἐπωνόμαζαν, ἄλλοι διὰ τὸ γελοῖον, καὶ ἄλλοι ἴσως διὰ τραγικώτερον ἄλλο ψυχῆς πάθος, ΒΗΤΑ (3), σημαίνοντες μὲ τοῦτο, ὅτι εἰς πασαμμίαν ἐπισήμην ἰδίως εἶχε τὰ δευτε-

(1) Λέγω Φιλολόγον, διότι πρῶτος ὁ Ἐρατοσθένης ἔδωκεν εἰς ἑαυτὸν τὸνομα τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν ὁποῖαν σημασίαν τὸ μεταχειρίζονται οἱ Γάλλοι (Philologue) καὶ πολλοὶ ἀπὸ μᾶς, καὶ αὐτὸ, καὶ τὸ παράγωγον αὐτοῦ Φιλολογία (Philologie). Ὁ Συστῶνιος λαλῶν περὶ σοφοῦ τινος Ῥωμαίου, Ἀττηίου, λέγει: *Philologi adpellationem adsumpsisse videtur: quia sicut Eratosthenes, qui primus hoc cognomen sibi vindicavit, multipicli variaque doctrina censebatur. Sueton. De illustrib. Grammatic. cap. X.*

(2) Τοῦτο σημαίνει καὶ ὁ Στράβων, ὅταν λέγῃ περὶ τοῦ Ἐρατοσθένους: « Μῆσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν καὶ τοῦ μὴ θάρ-
 » ρούντος ἐγχειρίζει ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον
 » μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος (τόμ. Α, σελ. 19 ἐμ. ἐκδ.). » Καὶ
 » πάλιν: « Οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὀλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις, τρόπον
 » τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικαῖς μαθηματικῶς, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικῶς
 » γεωγραφικῶς ὦν (Σελ. 121) ».

(3) Ἰδ. Σουίδ. λέξ. Ἐρατοσθένης καὶ Μαρκιαν. Περίπλ. σελ. 444.

ρεΐα, οὐδ' ἦτο πρῶτῃς εἰς καμμίαν. Ὅπως ἂν ἦναι, ὁ Ἐρατο-
σθένης, ἂν ὄχι κατ' ἄλλα, μόνος ὁ φθόνος τολμᾷ ν' ἀρνηθῆ,
ὅτι δὲν ἐχρημάτισε τῆς γεωγραφίας τὸ ἌΛΦΑ.

Αὐτὸς πρῶτος, ὀδηγούμενος ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ, ἐξαιρέ-
τως τὸν Μασσαλιώτην Πυθέαν, καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας εἰδήσεις
χωρῶν καὶ πόλεων, ὅσας ἀνεκάλυψαν αἱ ἐκστρατεΐαι τοῦ
Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἐτελειοποίησε τὸν πίνακα
τοῦ Ἀναξιμάνδρου, καὶ ἐσύνταξε γεωγραφικὸν ὀλόκληρον σύ-
στημα, σηριγμένον εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις καὶ διηρη-
μένον εἰς τρία βιβλία, τὸ ὁποῖον μὲ παραλλαγὴν τινα ἠκο-
λούθησε, καὶ κατ' ἐπιτομὴν περιελαβεν εἰς τὰ δύο πρῶτα τῆς
γεωγραφίας του βιβλία ὁ Στράβων.

Τὸ παρά τ' ἄλλα τοῦ Ἐρατοσθένους ἐνδοξότερον προτέρημα εἶναι
ἡ ἐπιχειρήσις τῆς ἀναμετρήσεως ὅλης τῆς γῆς· περὶ τῆς ὁποίας,
παρὰ τὸν Στράβωνα (1), πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις καὶ τοὺς ὅσοι ἐκ
τῶν νεωτέρων, ἐλάλησαν διεξοδικῶς περὶ αὐτῆς, χωρὶς ὁμῶς νὰ
δίδη μεγάλην πίστιν εἰς τοὺς δυσχυριζομένους, ὅτι ἡ τοιαύτη
ἀναμέτρησις ἦτο λείψανον σοφίας ἕθνους ἀρχαιοτέρου, ἔθνους
ἀνωνύμου, τὸ ὁποῖον ἤκμασε πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ (2). Τοιαύτη
δόξα δὲν ὑποδέτεται βέβαια πρᾶγμα ἀδύνατον· ἀλλ' εἶναι, νομίζω,
εὐλογώτερον καὶ ἀσφαλέςτερον, τὰ γνωστὰ καὶ γραμμένα ἀπὸ
ἔθνους γνωστοῦ ἄνδρα γνωστοῦ, νὰ ἀποδίδωνται εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο,
παρ' ὅ,τι δύναται τίς νὰ εἰκάσῃ, ἢ νὰ φαντασθῆ, ἕως ποῦ ἐπρο-

(1) Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 146 καὶ 170.

(2) Ἰδ. Bailly, *Histoire de l'Astronomie ancienne*. pag. 77.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. μγ'

χώρησαν αἱ ἐπισημαί εἰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων οὔτε βιβλία
 νὰ δεῖξη, οὔτ' ἐθνικὸν ὄνομ' ἀκριβῶς ἔχει νὰ διορίση.

Κατὰ τὸν Ἐρατοσθένην, ἡ περίμετρος τῆς γῆς εἶναι 252,000
 σταδίων (1). Πρὸ ταύτης ἄλλη μέτρησις τῆς γῆς εἰς Ἑλληνικὰ
 συγγράμματα δὲν φαίνεται παρὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἀπὸ τὸν
 Ἀριστοτέλην. (2) τῶν 400,000 σταδίων, ὡς δόξαν τινῶν μαθη-
 ματικῶν τοῦ καιροῦ του. Δὲν μὲ λανθάνει ἡ γνώμη τῶν δι-
 ισχυριζομένων ὅτι αἱ δύο μετρήσεις αὗται δὲν διαφέρουσι σχεδὸν
 πλὴν εἰς τῶνομα, καὶ ἐξισάζονται παρολίγον, ἂν ὑποθέσης δύο
 διάφορα στάδια, τὸ μὲν τοῦ Ἐρατοσθένους ἐξ ἐκείνων τῶν
 ὁποίων 700 κάμνουσι βαθμὸν περιφέρειας ἓνα, τὸ δὲ τοῦ
 Ἀριστοτέλους ἐξ ἐκείνων τῶν ὁποίων 1111 ἀποτελοῦσι τὸν
 αὐτὸν βαθμὸν (3). Τὴν αὐτὴν ἐξίσωσιν προσαρμόζουσι καὶ

(1) Ὁ δὲ Κλεομήδης (Κυκλικ. θεωρ. σελ. 55) ἐνόμιζε 250,000
 σταδίων τὴν μέτρησιν τοῦ Ἐρατοσθένους. Τὰ 252,000 στάδια ἰσοδυνα-
 μοῦσι, κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Πλινίου (Lib. II, cap. 108) καὶ τοῦ
 Οὔετρούτου (De architectur. lib. I, cap. 6, § 9), μὲ 31500 μίλλια
 Ῥωμαϊκὰ· ταῦτα δὲ πάλιν ἐξισάζων μὲ 6300 μίλλια γερμανικὰ ὁ Σειδέλιος
 (Seidel, Eratosthen. geographic. fragm. pag. 58), εὐρίσκει 900
 μίλλια γερμανικὰ διαφέρουσαν τὴν μέτρησιν τοῦ Ἐρατοσθένους, ἀπὸ
 τὴν μέτρησιν τῶν νεωτέρων, συμποσομένην εἰς ὄχι πλειότερα τῶν
 5400 μιλίων.

(2) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. λ'.

(3) Οἱ 360 βαθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους διαιρεῖται ἡ περίμετρος τοῦ
 κύκλου, πολυπλασιαζόμενοι μὲ τὸν ἀριθμὸν 1111, γίνονται στάδια
 399,960 (ἤγουν παρολίγον 400,000)· ἂν τοὺς πολυπλασιάσης μὲ
 700, εὐρίσκεις ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν 252,000 τῆς ἀναμετρήσεως τοῦ
 Ἐρατοσθένους. Αἱ ἄλλαι τρεῖς ἀναμετρήσεις τῆς γῆς, εἶναι 300,000,
 240,000, καὶ 180,000 στάδια.

εἰς ἄλλας τρεῖς ἀναμετρήσεις διαφόρους τῆς γῆς, σφριζόμενοι εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τῆς διαφορότητος τῶν σταδίων (1). Ἡ πιθανότης τῆς ὑποθέσεως δὲν εἶναι ὀλίγη· τόσον ὁμως ἀπέχει τοῦ νὰ ᾖναι κοινὴ μεταξὺ τῶν ὅσοι ἔγραψαν περὶ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας, ὥστε καὶ ἐπολεμήθη ἰσχυρῶς ἀπὸ ἄλλους Γεωγράφους (2).

Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁμως, ὅτι ἡ ἀναμέτρηση τῆς γῆς ἦτον εὐρημα ἀρχαιότερον τοῦ Ἐρατοσθένους, ἡ δόξα ὁμως τῆς εὐρέσεως μένει ὅλη εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ πρῶτος αὐτὸς ἐπεχείρησε νὰ τὴν ἀποδείξῃ μεθοδικῶς, καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μετ' αὐτὸν Γεωγράφους καὶ Ἀστρονόμους, μέχρι τοῦ Πτολεμαίου, ὡς ἐπινοηθεῖσαν ἀπ' αὐτὸν καὶ τὴν ὠμολόγησαν καὶ τὴν ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν. Σχεδὸν δύο χιλιάδας ἐτῶν πρὸ τοῦ Κοπερνίκου ἐδόξασεν, ἡ μᾶλλον εὐτυχῶς ἐμάντευσεν, ὁ Πυθαγόρικὸς Φιλόλαος (3) τὴν κίνησιν τῆς γῆς,

(1) Bailly, *Histoir. de l'Astronom. ancienne*, pag. 77, *Histoir. de l'Astronom. modern.*, tom. I, pag. 145—168, 505—533. Gosselin, *Recherch. sur la géograph. systémat. et positiv. des anciens*, tom. IV, pag. 289—400.

(2) Mannert, *Geograph. der Griech. und Röm.*, tom. 1, pag. 200-207.—Köler, *Allgemeine Geograph. der Alten*, tom. 1, pag. 12-21 et 98-161.

(3) Δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν ἡ περὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς δόξα εἶναι τοῦ Φιλόλαου· ἐπειδὴ ὅστις τὴν ἀποδίδει εἰς αὐτὸν Πλούταρχος (*Περὶ τῶν ἀρεσκ. τοῖς φιλοσόφ. Γ, 15*), ὁ αὐτὸς ἄλλου (Αὐτ. Β, 24, καὶ *Περὶ τοῦ ἐμφαινομ. προσώπ. τῶ κύκλ. τῆς σελήν. § 6*) λέγει, ὅτι ὁ διδάξας τῆς γῆς τὴν κίνησιν ἦτον Ἀρίσταρχος ὁ

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. μέ

δόξαν και αὐτήν, ὡς ἐφαντάσθη ὁ Ἴσοριογράφος τῆς ἀστρονομίας (1), παλαιότεραν τοῦ Φιλολάου, γεννημένην εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ ἀνθρώπων· ἡ τιμὴ τῆς δόξης ὁμῶς δὲν ἀνήκει τόσον εἰς τὸν Φιλόλαον, ὅσον εἰς τὸν ἀποδείξαντα τὴν κίνησιν μεθοδικῶς Κοπέρνικον.

Τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ γεωγραφικὸν σύστημα, ἀν τὸ παραβάλλῃς μὲ τὰς σημερινὰς ἡμῶν γεωγραφίας, εἶναι ἀναμφιβόλως κατὰ πολλὰ ἐλλιπέστατον. Ἄλλ' ἐκεῖνος μόνος ἤθελε τολμήσειν διὰ τοῦτο νὰ τὸ καταφρονήσῃ, ὅστις δὲν ἐσυλλογίσθη ποτὲ, πῶς ἀρχίζουσι καὶ πῶς τελειοῦνται τῶν ἀνθρώπων αἱ γνώσεις· οὐδ' ὑποπτεύεται, ὅτι καὶ τὴν σημερινὴν γεωγραφίαν οἱ μεταγενέστεροί μας τελειότεραν ἀσυγκρίτως μέλλουσι νὰ τὴν καταστήσωσιν (2). Εἶναι ἄδικον νὰ ζητῶνται ἀπὸ τὸν Ἐρατοσθένην

Σάμιος, διακόσια σχεδὸν ἔτη μεταγενέστερος τοῦ Φιλολάου. Ὁ δὲ Θεόφραστος, ὡς λέγει ὁ Κικέρων (*Academic. quaest. IV, 39*), πατέρα τῆς δόξης ταύτης ὠνόμαζεν Ἰκέταν τὸν Συρακούσιον. Ἴδε τὰς εἰς τὸν Διογένη. Λαέρτ. βιβλ. ἡ, τμ. 85, σημειώσ. τοῦ Μεναγίου.

(1) Bailly, *Histoire de l'Astronomie ancienne*, pag. 220, *Histoire de l'Astronomie moderne*, tom. I, pag. 365.

(2) Ὁ ἐνδοξότατος Ἴσοριογράφος τῆς φύσεως, λαλῶν περὶ τῶν παλαιῶν Γεωγράφων, λέγει· On ne doit pas être surpris du peu de progrès qu'ils ont fait dans la géographie, puisqu'aujourd'hui, malgré toutes les connoissances que l'on a acquises par le secours des sciences mathématiques, et par les découvertes des navigateurs, il reste encore bien des choses à trouver, et de vastes connoissances à découvrir. *Buffon, Histoire naturelle. Matier. général. tom. I, pag. 305*, édit. de Didot, 1799.

τοιαῦται γεωγραφικαὶ εἰδήσεις, ὁποίας ἦτον ἀδύνατον νὰ ἔχωσιν ἐκείνου τοῦ καιροῦ οἱ Ἕλληνες (1).

Παρά τὴν γεωγραφίαν ἔγραψ' ὁ Ἐρατοσθένης καὶ ἄλλα ποιητικὰ καὶ πεζὰ διαφόρου ὕλης συντάγματα (2). Ἐκ τούτων εἶναι καὶ τὸ ὀνομαζόμενον ἀπὸ τὸν Πλούταρχον Περὶ πλούτου (3), τοῦ ὁποίου ἡ τελεία ἐπιγραφή ἦτο, Περὶ πλούτου καὶ πενίας (4). Ὡσαύτως εὐρίσκομεν εἰς τὸν Στράβωνα (5) ἄλλο τοῦ Ἐρατοσθένους σύνταγμα, Περὶ τῶν ἀγαθῶν, τελειότερον ὀνομαζόμενον, Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἀπὸ τὸν Ἀλεξανδρέα Κλήμεντα (6).

Ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ κρίνη τις τὸν χαρακτῆρα τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου, τὰ εἰς τὸν Στράβωνα καὶ ἄλλους πωζόμενα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἐρατοσθένους ἀποσπάσματα (7) δεῖχνουσιν ἄνδρα σολισμένον μὲ φαντασίαν ζωηράν καὶ ἀσεΐαν. Τοιαύτη εἶναι ἡ περὶ Ὀμήρου κρίσις διηγούμενος ὁ Ποιητῆς τὴν πλάνην τοῦ Ὀδυσσεῶς εἰς τὴν Σικελίαν

(1) Wenigstens ist es unbillig, wenn man Kenntnisse von Eratosthenes fordert, welche ein Grieche seiner Zeit unmöglich haben konnte. Mannert, Geograph. der Griech. und Rom. tom. 1, pag. 94.

(2) Ἰδ. Vossii de Historic. Græc. Lib. I, cap. 17, pag. 108.

(3) Πλούταρχ. Θεμισοκλ. § 27, Μέρ. Α, σελ. 230.

(4) Διογέν. Λαέρτ. βιβλ. 3, τμ. 66.

(5) Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 19.

(6) Στρωματ. βιβλ. δ', σελ. 496.

(7) Ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ Ἐρατοσθένους βιβλία ὀλόκληρόν τι ἄλλο παρὰ τοὺς Κατασερισμοὺς δὲν σώζεται.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. μζ

καὶ τὰς πλησίον νήσους, λέγει (1), ὅτι ὁ Αἴολος ἐχάρισεν εἰς τὸν Ὀδυσσεῖα ἀσκὸν γεμισμένον ἀνέμους, διὰ τὰ τοὺς μεταχειρίζεται εἰς τὸ ταξείδιον. Τὸ πολλὰ χονδρὸν τοῦτο πλάσμα τοῦ ἀσκοῦ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἐξηγητὰς τὸ ἀπέδιδαν εἰς τὴν ποιητικὴν ἄθειαν, καὶ ἄλλοι τὸ ἀλληγοροῦσαν εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, φοβούμενοι μὴ βλαφθῆ διὰ τοῦτο ἢ περὶ Ὀμήρου ὑπόληψις. Ἀλλ' ὁ Ἐρατοσθένης, ὅστις καὶ αὐτὸ τὸ ταξείδιον τοῦ Ὀδυσσεῦς, ὡς πλάσμα τῆς ὀμηρικῆς φαντασίας ἐσοχάζετο, ἐσυνείθιζε τὰ λέγει ἀσειῶς, ὅτι τότε δύναται τις τὰ μάθη εἰς ποίους τόπους ἐταξείδευσεν ὁ Ὀδυσσεύς, ὅταν μάθη ποίος ἔρραψε τῶν ἀνέμων τὸν ἀσκόν· «Τότ' ἂν εὐρεῖν » τινὰ, ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν » συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν (2)».

Τὸ ζῶηρον τῆς φαντασίας τῶν συγγραφέων, ἢ ποιητῶν, φαίνεται μάλιστα εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μεταφορῶν ὅσον εἶναι προσφιέστεραι, τόσον πλέον δείχνουσι τοῦ γράφοντος τὴν δύναμιν. Τοιοῦτον εἶναι ὅ,τι λέγει ὁ Ἐρατοσθένης περὶ τῆς προξενουμένης ἀπὸ τὸν ἄμετρον οἶνον ταραχῆς τοῦ λογικοῦ·

Ἐκ θ' ἀνδρῶν πάντ' εἰτίναξε νόον (3).

Ἄς βάλῃ εἰς τόπον τοῦ Ἐξετίναξε τὸ Ἐξέβαλε, τὸ Ἐσέρρησε, ἢ ὅ,τι ἄλλο τούτων συνώνυμον ἀγαπᾷ, καὶ θέλει αἰσθανθῆν τὴν διαφορὰν ὅστις ἔχη ἀληθῶς ψυχὴν αἰσθητικὴν τοῦ καλοῦ.

(1) Ὀδυσσ. κ', 19-50.

(2) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 30.

(3) Ἠθικ. ποιήσ. σελ. 134 ἔκδ. Βρύγκ.

Πολὺ τούτων ἀσειοτέρα, καὶ ἐκφρασμένη μὲ μεταφορὰν εὐφρεσάτην εἶναι ἢ περὶ τοῦ ἰδίου του διδασκαλοῦ, Ἀρίστωνος τοῦ Χίου, κρίσις. Ὁ Ἀρίστων ἦτο Στωϊκὸς φιλόσοφος, μαθητὴς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς αἰρέσεως Ζήνωνος· ἀλλ' ἀφήσας τῆς Στοᾶς τὸ ἀσκητήριον (ὡς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ βίαια), ἐπέρασεν εἰς τοὺς κήπους τῆς ἡδονῆς. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζει τὴν λειποταξίαν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, « Ἦδη δὲ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν » τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα, καὶ ἀναφαι- » νόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ (1) ».

(1) Παρὰ τῶ Ἀθην. βιβλ. ζ', σελ. 281. Αἱ κομψαὶ καὶ προσφυσῆς μεταφοραὶ δὲν περιορίζονται εἰς τὴν ὁποῖαν προξενοῦν μόνην ἡδονὴν εἰς τὸν ἀκούοντα, ἀλλ' ἔχουσι καὶ δύναμιν νὰ ἐντυπώσωσι βαδύτερα εἰς τὴν ψυχὴν τὰς ιδίας τῶν πραγμάτων. Ἄς φαντασθῇ τις ἄνδρα, ὅστις, πρὶν ἐξετάσῃ τὰς δυνάμεις του, ἐπήδησεν εἰς τὸ ἀσκητικὸν εἶδος, καὶ τοῦ ἀσκητοῦ τούτου τὸ κελλίον χωρισμένον μὲ τοίχον ἀπὸ Συβαρίτου θάλαμον, καὶ τὸν Συβαρίτην συμποσιάζοντα καθημέραν μὲ τοὺς φίλους του, καὶ ταρασσοντα τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἀσκητοῦ· ἄς φαντασθῇ ἔτι, ὅτι ὁ ἀσκητὴς, νικώμενος ἀπὸ τόσοσιν σφοδρὸν πειρασμὸν, τρυπᾷ τὸν μεσότοιχον, καὶ δείχνει πρῶτον τὴν βαθεῖαν του γενειάδα εἰς τοὺς μεθυσμένους γείτονας (Ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ), ἔπειτα καὶ πηδᾷ ὅλος εἰς τὸν θάλαμον, καὶ καθίζει συμπότης εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ μεταφορὰ εὐφραίνει διὰ τὸ κωμικὸν, καὶ δίδει ἐνταντῶ ἀφορμὴν συμπεράσματος σπουδαιοτέρου τοιοῦτου· Ἡ ἀρετὴ, διὰ νὰ ἦναι ἀληθῶς τοικύτη, πρέπει νὰ περιχλιεῖται εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως· ὅσον ὑπερβαίνει τις τὰ ὅρια ταῦτα, τόσοσιν πλέον αὐξάνει τὰς δυσκολίας, καὶ ὀλιγοσεύει τὴν ἀναγκαίαν νὰ τὰς πολεμῇ δύναμιν. Ἐάν ὅμως θέλῃ ἀμεταθέτως νὰ πληθύνῃ τοὺς πειρασμοὺς, διὰ νὰ κατορθώσῃ πλέον ἀπ' ὅ,τι ζητεῖ ὁ παραγγέλλας νὰ τοὺς φεύγωμεν, ἄς ἐξετάσῃ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἀκριβῶς τὴν δύναμίν του, διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ ὕστερον εἰς ἀνάγκην νὰ τρυπᾷ γελόιως τοὺς τοίχους.

Πρὶν

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. μθ

Πρὶν ἀφήσω τὸν Ἐρατοσθένην, δίκαιον εἶναι νὰ τὸν ἐλευθερώσω ἀπὸ τινὰς συκοφαντίας. Ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς ἰσόρησα μὲρὸν ἀρχήτερα, ἐπολεμήθη, εἴτε δικαίως, εἴτ' ἀδίκως, ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του λογίους ἄνδρας, ὡς μικρᾶς σοφίας ἄνθρωπος. Πολλοὶ καὶ τῶν μεταγενεσέρων τὸν ἐπολέμησαν διὰ τὰ γεωγραφικὰ του σφάλματα. Ἐκ τούτων εἶναι ὁ Ἴππαρχος, ὁ Πολύβιος, ὁ Ἀρτεμίδωρος, ὁ Ποσειδώνιος, καὶ αὐτὸς ὁ Στράβων. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι συγχωρημένον, ἐὰν μόνον ἔχη σκοπὸν τὴν εὐρεσιν τοῦ ἀληθοῦς, μηδὲ βλάβη τὰ πρὸς τὸν ἀγνοήσαντα τὴν ἀλήθειαν καθήκοντα, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ λόγος ᾖ περὶ τῶν ἡθῶν αὐτοῦ. Ὁ Ἐρατοσθένης ἐμαθητεύθη τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν Χίου Ἀρίσωνα (1), ἤκουσεν ἀκόμη καὶ τοῦ Ἀρίσωνος τὸν διδάσκαλον, καὶ ἀρχηγὸν τῆς Στωϊκῆς αἵρέσεως Ζήνωνα. Καὶ ὁμως ὁ περιηγητὴς Πολέμων, ὅστις ἤκμασε πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ Ἐρατοσθένους (2), ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ, ὅτι οὐδ' ὑπῆγεν ὄλως ὁ Ἐρατοσθένης εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸ ἀναίσχυντον ψεῦδος τοῦ Πολέμωνος τοῦτο ἐλέγχεται καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν Στράβωνα, ὅστις μαρτυρεῖ τὸ ἐναντίον, καὶ (τὸ πλέον ἀξιοσημείωτον) τὸ μαρτυρεῖ εἰς καιρὸν, ὅταν κατηγορῇ μὲ πολλὴν ὀργὴν (3) τὸν Ἐρατοσθένην, ὅτι ὠνόμασε τὸν Ἀρίσωνα καὶ ἄλλους τινὰς εὐρισκομένους τότε εἰς τὰς Ἀθήνας φιλοσόφους, καὶ ἐσιώπησε τῶν

(1) Σουίδ. λέξ. Ἐρατοσθένης.

(2) Vossii de Historic. Græc. lib. I, cap. 18, pag. 119.

(3) Στραβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 18.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ἐνδοξότερον παρά τοὺς ἄλλους, Ζήνωνα. Δὲν εἶναι παράδοξος οὐτ' ἢ σιωπὴ τοῦ Ἐρατοσθένους, ἐπειδὴ πιθανὸν ὅτι ἐκαταφρόνει, ὡς ὁ διδάσκαλός του Ἀρίστων, τῶν Στωϊκῶν τὰ δόγματα· οὐτ' ἢ ὀργὴ τοῦ Στωϊκοῦ Στράβωνος διὰ τὸ σιωπηθῆν ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Στωϊκῆς αἵρέσεως Ζήωνος· παράδοξον ἤθελεν εἶσθαι ὅτι δὲν ἤλεγξε τὸν Ἐρατοσθένην ὡς πλάτων, ἂν ὅλως εἶχε πιθανότητα ἢ συκοφαντία τοῦ Πολέμωνος (1).

Ὡσαύτως ἀπίθανον εἶναι ὅτι ἔκλεψεν ὁ Ἐρατοσθένης τὸ σύγγραμμα τοῦ Τιμοσθένους. Ἡ ὑπόψια τῆς λογοκλοπίας ἐγεννήθη ἀπὸ μόνου τοῦ Μαρκιανοῦ τὰ λόγια ταῦτα· « Ἐρατοσθένης δὲ ὁ Κυρηναῖος, οὐκ οἶδα τί παθὼν, τὸ Τιμοσθένους » ΜΕΤΕΓΡΑΨΕ βιβλίον, βραχέα τινα προσθεῖς, ὡς μηδὲ τοῦ » προομιῶν τοῦ μνημονευθέντος ἀποσχέσθαι, ἀλλ' αὐταῖς » λέξεσι κάκεινο τοῦ οἰκείου προθεῖναι συγγράμματος (2) ».

(1) Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ καλῶν συγγραμμάτων (ὅλων ἀφανισμένων ἀπὸ τὸν χρόνον) τοῦ Πολέμωνος τούτου εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικός, περιέχον ἀκριβῆ τῆς Ἑλλάδος ὅλης περιγραφὴν, καὶ τὰ, Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσυνάθροιστε τὰς χαραγμένας εἰς ὅλας τὰς κατὰ πόλεις σήλας ἐπιγραφάς. Διὰ τὸ πρῶτον τὸν ἐπωνόμασαν Περιηγητήν· διὰ τὸ δεύτερον, σκωπτικῶς Στηλοκόπαν· Ἰδ. τὰς εἰς τὸν Ἀθήν. σημειώσ. τόμ. 3, σελ. 353.

(2) Μαρκιαν. Περίπλ. ἐν τῷ πρώτ. τόμ. τῶν κατ' ἐπιτομ. Γεωγραφ. (ἐκδ. Βιέν. Ἀύστρ. 1807) σελ. 445· τὸ σύγγραμμα τοῦ Τιμοσθένους, διηρημένον εἰς δέκα βιβλία, ἐπεγράφετο Περὶ νήσων, κατὰ τὸν Μαρκιανόν, Περὶ Λεμένων, κατὰ τὸν Στράβωνα (Γεωγραφ. βιβλ. 9, σελ. 421).

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. νά

Άλλο όμως είναι τὸ ΜΕΤΕΓΡΑΨΕ, καὶ ἄλλο τὸ ἘΚΛΕΨΕΝ. Ἄν δὲν ὠνόμασε τὸν Τιμοσθένην, ἡ μεταγραφὴ εἶ·αι κλοπὴ· ἂν τὸν φνόμασεν, ἡ μεταγραφὴ λογίζεται μαρτυρία, ὅτι ἦνρε τόσον καλὸν τὸ σύνταγμα· του, ὡσε δὲν εἶχέ τι ν' ἀλλάξῃ εἰς αὐτό. Καὶ χάρις εἰς τὸν Στράβωνα! ἀπὸ τὸν ὁποῖον μανθάνομεν, ὅτι ὄχι μόνον ὠνόμασε τὸν Τιμοσθένην ὁ Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπαίνεσεν· « Ἐρατοσθένους... καὶ ἔτι Τιμοσθένους τοῦ »
 » τοὺς Λιμένας συγγράψαντος, ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μά-
 » λιστα τῶν ἄλλων κ. τ. λ. (1) ». Ἐπειτα, διὰ νὰ πισεύσῃ τις τοιαύτην κλοπὴν, πρέπει νὰ ὑποθέσῃ τὸν Ἐρατοσθένην ἡλίθιον· ἐπειδὴ ἔκλεπτεν ὅ,τι δὲν ἐδύνατο νὰ κρύψῃ. Τοῦ Τιμοσθένους τὸ σύγγραμμα δὲν ἦτον εἰς μόνου αὐτὸν γνωστὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους τῆς Ἀλεξανδρείας σοφοὺς ἄνδρας· ἐκ τῶν ὁποίων ἤθελαν ἀναμφιβόλως εὔρεσθῆν τινὲς νὰ φανερώσωσι τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν κλοπὴν, ἐξ ἐκείνων μάλιστα ὅσοι τὸν ἐπωνόμαζαν ΒῆΤΑ. Αὐτὸς ὁ Τιμοσθένης (2) ἐνδεχόμενον νὰ ἐξῆ ἀκόμη· οἱ φίλοι τοῦ κἂν καὶ συγγενεῖς συνέζων μὲ τὸν Ἐρατοσθένην·

(1) Στραβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 119. Ὁ Στράβων, διακόσκι σχεδὸν ἔτι μεταγενέστερος τοῦ Ἐρατοσθένους, πιθανὸν ὅτι ἐγνώριζεν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ, παρὰ τὸν Μαρκιανὸν, ὅστις ἔζησε κατὰ τὴν πέμπτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα.

(2) Ὁ Τιμοσθένης ἦτο ναύαρχος Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου, ὅστις ἔπαυσε νὰ ζῆ κατὰ τὸ 245 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, ἀφῆσας διάδοχον τὸν υἱὸν του Πτολεμαῖον τὸν τρίτον, τὸν ἐπονομασθέντα Εὐεργέτην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, ὡς εἶπα (σελ. μ'), ἐπροσκαλέσθη ὁ Ἐρατοσθένης καὶ ἐδιωρίσθη ἐπιστάτης τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης.

καὶ πῶς ἤθελαν ἀμελήσειν νὰ ζηλιτεύσωσι τὴν κλοπὴν του! Ἀρκοῦσι ταῦτα περὶ τοῦ Ἐρατοσθένους.

Μετὰ τὸν Ἐρατοσθένην εἶναι Ἰππάρχος ὁ Νικαεὺς, ἀστρονόμος πρῶτος μεταξὺ τῶν συγχρόνων του, γεννημένος ἀπὸ τὴν φύσιν νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ παραδώσῃ πολλὰς ἀληθείας εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ἄν και δὲν ἀσχολήθῃ ἰδίως εἰς τὴν γεωγραφίαν, ἐσυνέργησεν ὁμως πολὺ εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς. Ἐδέχθη τῆς γῆς τὴν ἀναμέτρησιν τοῦ Ἐρατοσθένους (1), καὶ ἀκολούθησεν εἰς ἄλλα πολλὰ τὸ σύστημά του· εἰς πολλὰ καὶ ἐπεχείρησε νὰ τὸ ἀνατρέψῃ, ἀλλ' ὄχι πάντοτε εὐλόγως. Ἀπ' ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις βοηθούμενος ἐδιώρισε τὴν θέσιν τινῶν τόπων, τῶν ὁποίων ἐπεχείρησε καὶ πρῶτος αὐτὸς νὰ σημειώσῃ τὰ ἀληθινὰ ἀπ' ἀνατολῆς εἰς δύσιν διαστήματα, μὲ τὴν παρατήρησιν τῶν σεληνιακῶν ἐκλείψεων (2). Τοῦ Ἰππάρχου εὕρημα πιθανῶς θέλουσὶ τινες, ὅτι εἶναι καὶ ἡ Σφαιρικὴ προβολὴ (3) τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, ἤγουν ἡ μέθοδος

(1) Ἰδ. Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 146 καὶ 170.

(2) Ἰδ. τὸν αὐτ. αὐτ. σελ. 8-9, καὶ Bailly, *Histoire de l'Astronomie moderne*, tom. I, pag. 115. Gosselin, *Recherches sur la géographie systémat. et positiv. des Grecs*, tom. I, pag. 2.

(3) Τὴν ὁποίαν οἱ νιώτεροι ὀνομάζουσι *projection*, ἢ *méthode des projections*. Τινὲς τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Ἰππάρχον· ἄλλοι ὑποπεύουσι, μὴν ἦναι εὕρημα Ἀπολλωνίου τοῦ Περγαίου. Ἰδε Gosselin, *Géographie des Grecs analys.* pag. 53, et *recherch. sur la géographie systémat. et positiv. des anciens*, tom. I, pag. 48, καὶ Bailly, *Histoire de l'Astronomie moderne*, tom. I, pag. 48 et 107

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 77

νά μεταφέρεται εἰς τὸν πίνακα ἡ σφαιρικὴ ἐπιφάνεια τῆς γῆς οὕτως, ὥστε νά φυλάσσεται, ὅσον συγχωρεῖ τοῦ πίνακος τὸ ἐπίπεδον, ἡ κύρτωσις, ἡ σύννευσις, τῶν καταγραφωμένων εἰς τὴν σφαῖραν παραλλήλων καὶ μεσημβρινῶν κύκλων (1).

Ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ Ἰππάρχου συγγράμματα, τῶν ὁποίων τὸν κατάλογον μᾶς ἐφύλαξαν οἱ σπουδασαὶ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας (2), ὀλόκληρον δὲν ἔμεινε σήμερον ἄλλο παρά τὸ ἐπιγραφόμενον, Ἐξηγήσεις τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου φαινομένων, τὸ ὅποιον ἔβαλεν εἰς τὸ Οὐρανολόγιόν του ὁ Πεταύιος (3). Ἀπὸ τὸ Κατὰ τοῦ Ἐρατοσθένους σύγγραμμα μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Στράβων (4) ἀποσπάσματα τινά, ἐλέγχων ἐνταυτῷ καὶ τὴν πολλὰ αὐστηρὰν κρίσιν τοῦ Ἰππάρχου περὶ τῆς Ἐρατοσθενικῆς γεωγραφίας.

Μετὰ τὸν Ἰππαρχον ὀνομάζεται ὁ Πολύβιος, ἱστορικὸς μὲν κατ' ἐπάγγελμα, ἀλλὰ χρήσιμος εἰς τὴν γεωγραφίαν, διότι τῶν ὁποίων ἰσόρησε πράξεων ἐδιώρισε πολλάκις καὶ τὴν Ζέσιν καὶ τὰ διασῆματα τῶν τόπων, ὅπου ἐπράχθησαν, ὡς ἔκαμε καὶ ὁ Ἡρόδοτος. Ὁ Γεμῖνος ὁμοίως ὀνομάζει καὶ ἰδίως γεωγραφικὸν σύνταγμα τοῦ Πολυβίου, ἐπιγραφόμενον, Περὶ τῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκίσεως (5)· ἐκ τοῦ ὁποίου πιθανὸν

(1) Ἰδ. Στράβων. Γεωγραφ. τόμ. Δ, σελ. 150.

(2) Ἰδ. Φαβρικ. Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. τόμ. Δ, σελ. 27—30, καὶ Bailly, *Histoire de l'Astronomie moderne*. tom. I, pag. 489.

(3) Petav. *Uranolog.* pag. 171—255.

(4) Εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον βιβλίον τῆς Γεωγραφίας.

(5) Γεμίν. Εἰσαγωγ. εἰς τὰ φαινόμενα. Ἰδ. Petav. *Uranolog.* pag. 54.

ὅτι ἔλαβεν ὁ Στράβων (1) ὅ,τι λέγει περὶ τῆς εἰς ζώνας διαιρέσεως τῆς σφαίρας.

Τὸν Πολύβιον διαδέχεται Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος. Ἡ γεωγραφία του περιείχεται εἰς ἕνδεκα βιβλία· τῆς ὁποίας σώζεται μόνη ἢ ἀπὸ τὸν Μαρκκιανὸν συνταχθεῖσα ἐπιτομή.

Μετὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον εἶναι Σκύμνος ὁ Χῖος, ὅστις ἔγραψε διὰ εἰχῶν ἰαμβικῶν Περιήγησιν τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν ἐπροσφώνησεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Βιθυνίας Νικομήδην. Μόνοι 977 εἰχοὶ σώζονται τὴν σήμερον ἀκόμη ἀπὸ τὴν Περιήγησιν ταύτην. Πολλὰ περιγράφει ὡς αὐτόπτης· ἐπειδὴ περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα ὅλην, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Σικελίαν, καὶ πολὺ μέρος τῆς Λιβύης. Ὅσων ἔμαθεν ἀπ' ἄλλους, εἰς τὰ πλείοτερα ἠκολούθησε τὸν Ἐρατοσθένην, τὸν ὁποῖον ἐπαινεῖ ὡς ἐπιμελέστατον Γεωγράφον.

Σύγχρονος, ἢ ὀλίγον μεταγενέστερος, τοῦ Σκύμνου εἶναι ὁ Ποσειδώνιος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ἱστορικὸς ἀξιόλογος, καὶ ἀνθρωπος ἀξιόλογος, ὡς τὸ ἔδειξεν ἢ περὶ αὐτοῦ τῶν τότε καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ὑπόληψις. Οἱ Ῥόδιοι ὄχι μόνον τὸν ἐκατάστησαν διδάσκαλον τῆς σχολῆς των, ἀλλὰ καὶ Πρύταυν τοῦ πολιτεύματος (2). Ἐκ τῶν Ῥωμαίων φίλους καὶ θαυμασὰς τῆς σοφίας του εἶχε τὸν Κικέρωνα, τὸν μέγαν Πομπηῖον, καὶ ἄλλους ἀνδρας ἐνδόξους. Ὅσα μᾶς ἐφύλαξαν ἀποσπασμάτια οἱ μεταγενέστεροι ἀπὸ τὴν εἰς πενήκοντα δύο βιβλία γραμμμένην ἱστορίαν τοῦ Ποσειδωνίου (3) εἶναι ὅποια νὰ μᾶς προξενήσωσι

(1) Γεωγραφ. τομ. Α, σελ. 122-125.

(2) Ἰδ. Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ζ', σελ. 316, καὶ βιβλ. ιδ', σελ. 655.

(3) Σουίδ. λξξ. Ποσειδώνιος.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. νβ

μεγάλην λύπην διὰ τὸν ἀφανισμόν της. Ὁ Στράβων τὸν ὀνομάζει φιλόσοφον τῶν συγχρόνων του πολυμαθέστατον (1), καὶ τὸν καταριθμεῖ καὶ εἰς τοὺς Γεωγράφους, διὰ τὰς περιεχομένας εἰς τὴν ἱστορίαν του γεωγραφικὰς τῶν ἰσορουμένων εἰδήσεις, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ σύνταγμα Περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον αἰτιολόγησε διεξοδικῶς τὰς πλημμύρας καὶ τὰς ἀμπώτεις. Ὁ Οὐόσσιος (2), ἀπατηθεὶς ἀπὸ τὸν Σουίδα, ἀποδίδει τὸ Περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ εἰς ἄλλον Ποσειδώνιον, Ὀλδιοπολίτην. Ἄν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἀναπολόγητος ἀμέλεια τοῦ Στράβωνος ἤθελεν εἰσθαί, ὅτι, φέρων συχνὰ μάρτυρα τὸν Ποσειδώνιον, δὲν ἔκαμε ταύτην τὴν διάκρισιν.

Κατὰ τὸν Κλεομάδην (3), ὁ Ποσειδώνιος ἐλόγιζε τὴν περίμετρον τῆς γῆς σαδίων 240,000. Ὁ Στράβων ὀνομάζει καὶ ἄλλην ἀναμέτρησιν αὐτῆς σαδίων 180,000, τὴν ὅποιαν ἀποδίδει εἰς τὸν Ποσειδώνιον (4). Ἡ διαφορὰ καὶ τούτων, ὡς καὶ τῶν ἀνωτέρω (5) σημειωμένων μετρήσεων, κατὰ τὴν γνώμην ἐνδόξων τινῶν γεωγράφων, ζέκει μόνον εἰς τὴν διαφορὰν τῶν σαδίων.

Ὁ Ποσειδώνιος ἔγραψε καὶ ἄλλα πολλὰ διαφόρου ὕλης συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ Μετεωρολογικὰ ἐσύντεμεν ὁ Γεμῖνος. Εἰς ταῦτα πιθανὸν ὅτι εὑρίσκετο ἡ γνώμη περὶ τοῦ

(1) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ες', σελ. 753.

(2) Vossii, De Historic. Græc., pag. 156.

(3) Κυκλικ. θεωρ. βιβλ. Α, κεφ. 10, σελ. 52.

(4) Στράβ. Γεωγραφ. τομ. Α, σελ. 122.

(5) Σελίδ. μγ', σημ. 3.

ὑψους τῆς ἀτμοσφαίρας, τόσον πλέον ἀξιοσημείωτος, ὅσον δὲν διαφέρει τίποτε ἀπὸ τὴν γνώμην (ἂν καὶ ἀναπόδευκτον ἀκόμη) τινῶν νεωτέρων. Μεταξὺ τούτων ὁ Δελαίρης (De la Hire) ἐκτείνει ἕως σχεδὸν δεκαεπτὰ λεύγας Γαλατικὰς τὸ ὕψος αὐτῆς· ὁ δὲ Ποσειδώνιος τὸ ἐνόμιζε τετρακοσίων σαδίων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία λείπεται ὀλίγον ἀπὸ τὰς δεκαεπτὰ λεύγας (1).

Ὅ,τι ἔλεγα (2) περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ψυχῆς τοῦ Ἐρατοσθένους, ἐμπορῶ νὰ προσαρμόσω καὶ εἰς τὸν Ποσειδώνιον. Οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἀπέθαναν· καὶ ὅταν ἡ ἱστορία σιωπᾷ περὶ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν διαθέσεως, μέσον ἄλλο νὰ τοὺς κρίνωμεν δὲν μένει παρὰ ὅσα ὁ χρόνος μᾶς ἀφῆκε σημεῖα καὶ μνημεῖα ὄχι μόνον τῆς σοφίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐμεταχειρίζοντο τὴν σοφίαν. Σοφὸς νὰ γένη τις δὲν εἶναι πρᾶγμα δύσκολον· ἀλλὰ τὰς ἀξείας καὶ πολιτικὰς ψυχὰς, εἴαν ἡ σοφία τὰς τρέφῃ καὶ τὰς αὐξάνῃ εἰς τὸ ἀξειότερον, νὰ τὰς γεννήσῃ δύναμιν δὲν ἔχει, ἂν δὲν τὰς λάβῃ δημιουργημένας ἀπὸ τὴν φύσιν. Ὀλίγοι τινὲς γινώμαι, ὀλίγοι λόγοι, ἀρκοῦν πολλοίσι νὰ χαρακτηρίσωσι τὴν εὐφυΐαν ἢ τὴν ἀφυΐαν τῆς ψυχῆς. Τρία ἢ τέσσαρα τοῦ εὐφυοῦς Διογένους ἀποφθέγματα εἶναι ἱκανὰ νὰ δικαιώσωσι τὸν Πλάτωνα, ὅστις τὸν ὠνόμαζε, Σωκράτην μαινόμενον, καὶ παλιὸν αὐτὸ τοῦτο νὰ δεῖξῃ τὴν

(1) Bailly, *Histoire de l'astrom. modern.*, tom. I, pag. 121, καὶ Brisson, *Dictionnaire raisonné de Physique*, tom. I, pag. 333, 2e édit.

(2) Ἀνωτέρ. σελ. μς'-μή.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 17

εὐφυΐαν τῆς ψυχῆς τοῦ Πλάτωνος, εἰς τὸν ὁποῖον δύο μόναι λέξεις ἤρκεσαν νὰ εἰκονίσῃ τόσον προσφυῶς τὸν Διογένην.

Καὶ πρῶτον, μαρτυρεῖ τὴν εὐφυΐαν τοῦ Ποσειδωνίου ἡ φυλαχθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖον μακρὰ καὶ ζωηρὰ περιγραφὴ τῆς ἔλευνης ἐξευτελίσεως τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Σύλλα· περιγραφὴ, ἣτις καὶ θέλει καὶ σπαράσσει ἐνταυτῷ τοῦ ἀναγνώστου τὴν ψυχὴν, τὸ πρῶτον διὰ τὸ εἰκονικὸν τῆς ἐκφράσεως, τὸ δεύτερον, διότι βλέπει τοὺς ἀπογόνους τοῦ Μιλτιάδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, τοὺς Κεκροπίδας (ὡς σκωπτικῶς τοὺς ὀνομάζει ὁ Ποσειδώνιος), ἀναγκασμένους, διὰ νὰ φύγωσι τὴν τυραννίαν τῶν Ῥωμαίων, νὰ ψυμοζητῶσι τὴν προεσσίαν Ἀσιανοῦ ἄλλου τυράννου, τοῦ Μιθριδάτου· καὶ τοὺς ὁποίους διὰ νὰ εὐχαρισήσῃ τις ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι Περικλῆς, ἡ Δημοσθένης, νὰ ἀκροάζωνται μὲ κρότους γελοίους τὰς γελοίας τοῦ νόθου Ἀριζίωνος (1) τερατολογίας.

Σημεῖον ἀκόμη τῆς εὐφυΐας τοῦ Ποσειδωνίου εἶναι καὶ ὅτι εἶπεν εἰς τὸν μέγαν Πομπήϊον, ὅταν οὗτος, στρατεύων κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον (2). Ἀφοῦ ὁ ἐνδοξότατος Ῥωμαῖος ἀκροάσθη παραδίδοντα εἰς τὴν σχολὴν τὸν Ποσειδώνιον (3), ἀποχαιρετίζων τὸν ἠρώτησεν, ἂν εἶχέ τι νὰ

(1) Τοῦτο εἶχεν ὄνομα ὁ βωμολόχος οὗτος τύραννος, κατὰ τὸν Στράβωνα (βιβλ. 9, σελ. 398)· ὁ δὲ Ἀθηναῖος (βιβλ. 1, σελ. 211-213) τὸν ὀνομάζει Ἀθηνίωνα.

(2) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. 1-5.

(3) Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. 14, σελ. 492.

τὸν προσάξῃ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος τὸν ἀπεκρίθη παράπαντα τὸν Ὀμηρικὸν σίχον τοῦτον (1),

Διὶν ἀριεστῆιν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Ὅτι μάλισα χαρακτηρίζει ἐνταυτῷ καὶ τὸ ἀσεῖον καὶ τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ προλήψεως τῆς ψυχῆς τοῦ Ποσειδωνίου, εἶναι ὁ νόσιμος περίγελως τῶν Ἑλληνικῶν μύθων. Τούτων εἰς ἦτο καὶ ἡ Θραυματουργικὴ τοῦ Ἡρακλέους ἐκστρατεία εἰς τὰς Ἐσπερίδας. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τοὺς Λίγυας ὁ βίαιος οὗτος Ἡρακλῆς, μὴ συγχωρούμενος ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους τὴν διάβασιν τῆς χώρας,

(1) Ἰλιάδ. ζ', 208. Ἐν ἀπὸ τὰ σημεῖα τῆς εὐφυΐας τῶν συγγραφέων εἶναι καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως τῶν ποιητικῶν ῥήσεων, καὶ μάλισα τοῦ Ὀμήρου· τὰς μεταχειρίζονται ποτὲ γνωμικῶς, ποτὲ παροιμιακῶς, καὶ ἄλλοτε παρωδούντες αὐτὰς εἰς τὸ κωμικώτερον, ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν προσφυῶς. Τῶν σχολαστικῶν ἡ μέθοδος εἶναι ἄλλη· ἀπερηθίζουσι πενήκοντα ἢ ἑκατὸν σίχους ποιητῶν, ἔπειτα, ὅταν ἔλθῃ (ἢ ὅταν νομίσωσιν, ὅτε ἤλθε) καιρὸς νὰ γράψωσι τί, ἐρευνοῦν εἰς ποῖα μέρη τῆς γραφῆς δύνανται νὰ τοὺς σοιδάσωσι μὲ βίαν· οὐδ' αἰσθάνονται οἱ ταλαίπωροι, ὅτι ἀντὶ νὰ σολίσωσι τὴν ἄμορφον αὐτῶν γραφὴν, κάμνουσι τὰ ῥάκη τῆς φανερώτερα μὲ τὴν προσκόλλησιν τῶν πολυτίμων ἀρχαίων ὑφασμάτων. Εἰς τὰς μεταφορὰς πάλιν, τῶν ὁποίων ἡ προσφυῆς χρῆσις δίδει καὶ κάλλος καὶ ψυχὴν εἰς τὸν λόγον, εἶναι ἀκόμη ἀφυέστεροι. Παραδείγματα τοιαύτης σχολαστικῆς ἀφυΐας εἰς ἡμᾶς σήμερον ἔμειναν ὀλίγα· διότι καὶ σχολαστικοὶ (χάρις εἰς τοὺς ἀποβαλόντας τὴν μέθοδον αὐτῶν ἀπὸ τὰ σχολεῖα φιλογενεῖς διδασκάλους!) ἔμειναν ὀλίγοι· καὶ αὐτοὶ πιθανὸν ὅτι δὲν θέλουσι ἀργήσῃν νὰ καταλάβωσιν, ὅτι ἐχθροὶ τῶν εἶναι, ὄχι οἱ συμβουλευόντες αὐτοὺς νὰ μὴ μωραίνωσιν, ἀλλὰ τὸ χαρτίον, τὸ μέλαν, τὸ κονδύλιον, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται, διὰ νὰ ζηλευσῶσιν αὐτοὺς χωρὶς ἀνάγκην τὴν μωρίαν τῶν.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 18

τοὺς ἐπολέμησεν εἰς μόνος ὄλους μὲ τὰ τόξα του ! Τοῦτο δὲν ἦτο βέβαια μικρὸν θαῦμα ! ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξεκενώθη ἡ φαρέτρα ἀπὸ βέλη, ἐχρειάσθη θαῦμα μεγαλύτερον ἄλλο· οὐδ' ἄργησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὁ Ζεὺς, νὰ τὸ θαυματουργήσῃ. Ἐβρεξε βροχὴν ῥαγδαίαν λίθων, μὲ τοὺς ὁποίους λιθοβολῶν ἐκατατρόπωσε τοὺς Λίγυας ὁ Ἡρακλῆς. Πρὸς ταῦτα ἔλεγεν ὁ νοήμων Ποσειδῶνιος, ὅτι τὸ θαῦμα τοῦ Διὸς δὲν εἶχ' ὀλότελα νοῦν· διότι συντομώτερον ἤθελε βοηθήσειν τὸν υἱὸν του, ἂν ἔβρεχεν ἀμέσως τοὺς λίθους κατακεφαλῆς τῶν Λιγύων, παρὰ κατασωρεύων αὐτοὺς ἔμπροσθέν του, διὰ νὰ τοὺς συναθροίσῃ ἔπειτα ἓνα καθ' ἓνα, καὶ νὰ πετροβολῇ τοὺς ἐχθρούς (1).

(1) « Ὡσπερ οὐ κρείττον ὄν εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβαλεῖν τοὺς » λίθους, καὶ καταχῶσαι πάντας, ἢ τοσοῦτων δεόμενον ποιήσαι λίθων » τὸν Ἡρακλέα ». Στράβ. Γεωγραφ. τὸ μ. Δ, σελ. 240. Εἶναι τόσον πλέον παράξενον, ὅτι ἡ λογικὴ καὶ νόστος τοῦ Στωϊκοῦ Ποσειδωνίου σημειώσις ἐσκανδάλισε τὸν Στωϊκὸν Στράβωνα, ὅταν αὐτὸς ὁ Στράβων ὁμολογῇ ἄλλου (σελ. 24) ποίαν ὑπόληψιν εἶχε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν μύθων, λέγων, « Κερκυνὸς γὰρ καὶ αἰγίς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, » καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὄπλα, μῦθοι, καὶ πᾶσα » θεολογία ἀρχαϊκὴ ». Προσθέτει δὲ ἀμέσως· « Ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο » οἱ τὰς πολιτείας κατασησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς νη- » πόφρονας ». Κ' ἐγὼ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Στράβωνος εἶμαι, ὅτι χρησιμεύουσιν εἰ μῦθοι εἰς τοὺς νομοθέτας, ὅταν πρώτην φοράν συγκροτῶσι πολιτείας· διότι οἱ πρῶτοι συνοικισμοὶ τῶν πόλεων εἶναι ἀγρίων, ἢ βαρβάρων ἀνθρώπων συναθροίσματα, τοὺς ὁποίους διὰ νὰ μεταφέρῃ τις ἀπὸ τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον καὶ τὰς καθημερινὰς ἀνομίας εἰς εἰρηνικὴν πολιτείας κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν, συγχωρημένον εἶναι νὰ τοὺς πείσῃ μὲ μῦθους, ἐπειδὴ μὲ λόγον εἶναι ἀδύνατον. Ἀλλ' ἀφοῦ

Ἐδῶ τελειοῦται ὁ καταλογος τῶν πρὸ τοῦ Στράβωνος, ἢ ἰδίως Γεωγράφων, ἢ συνεργησάντων ἀπωσδήποτε εἰς τῆς γεωγραφικῆς ἐπιστήμης τὴν πρόοδον.

Τὸν Ποσειδώνιον ἀκολουθεῖ ὁ Στράβων, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὡς ἐκεῖνος, καὶ ἰδιαίτερον Γεωγράφος παρ' ἐκεῖνον. Ἐδειξα ὀλίγον ἀρχήτερα (1), ὅτι, ἂν δὲν ἐγνώρισε προσωπικῶς τὸν Ποσειδώνιον, ἦτον ὁμως γεννημένος ἀρκετοὺς χρόνους πρὶν ἐκεῖνος ἀποθάνῃ. Εἶπα ἀκόμη (2), ὅτι ἀκολούθησε, μὲ μικρὰν παραλλαγὴν, τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ γεωγραφικὸν σύστημα. Ἔμεινε νὰ θεωρήσωμεν τί ἐπρόσθεσε, καὶ τί ἀφαίρεσεν, ἢ ἐδιόρθωσεν, εἰς τὴν Ἐρατοσθενακὴν γεωγραφίαν ὁ Στράβων.

Καὶ πρῶτον, διὰ τὰ μακρὰ του ταξείδια (3), εἶχεν ὁ Στράβων πολλῶν τόπων αὐτοπτικὴν γνῶσιν. Δεύτερον, ὠφελίθη ἀπ' ὅσα ὁ Ἰππαρχος, ὁ Πολύβιος, ὁ Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἐδιόρθωσαν, ἢ κἄν ἐπεχείρησαν νὰ διορθώσωσιν, εἰς τὴν γεωγραφίαν τοῦ Ἐρατοσθένους. Τρίτον, εἰς ὅσας ὁ Ἐρατοσθένης ἐσυνάθροισεν τοπικὰς εἰδήσεις ἀπὸ τοὺς ἰσορήσαντας

μῖαν φορὰν συγχροτηθῶσιν αἱ πολιτεῖαι, εἰς μόνους τοὺς τυράννους συμφέρι πλέον νὰ διακωνίζωσι τῶν πολιτῶν τὴν νηπιότητα· οἱ φιλόσοφοι καὶ φιλόσοφοι ἡγεμόνες ἐξεναντίας ἐπιμελοῦνται νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς τῆς τελείας ἡλικίας τὸν νοῦν, διαλύοντες κατὰ μικρὸν τὸ ψεῦδος, καὶ βάλλοντες εἰς τόπον αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ διὰ θρησκείας τοιαύτης, ὅποιας τὸ δογματικὸν νὰ ἦναι καθαρὸν ἀπὸ μύθους, καὶ τὸ ἠθικὸν ἀπὸ δεισιδαιμονίας.

(1) Ἄνωτέρ. σελ. 5'.

(2) Αὐτ. σελ. μβ'.

(3) Αὐτ. σελ. 5'.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. ξά

τά περί τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἶχεν ὁ Στράβων νά προσ-
 θῆσῃ (καί ἐπρόσθεσε τῶντι πολλά) ὅσα ἀνεκάλυψαν ἔπειτα
 οἱ ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ Ἀλεξάνδρου πορθηταί καί κτήτορες τῶν
 ἀλλοτριῶν Ῥωμαῖοι (1).

Ἐξω τούτων, ἔχει ἡ γεωγραφία τοῦ Στράβωνος προτέρημα
 καί τοῦτο, ὅτι τὸ πολιτικὸν αὐτῆς μέρος εἶναι πλουτισμένον
 ἀπὸ πολλὰς εἰδήσεις, ὅσας ἔλαβεν ὄχι μόνον ἀπὸ Γεωγράφους
 ἀλλὰ καί ἀπὸ πολλοὺς ἰστορικοὺς ἄλλους, τῶν ὁποίων σήμε-
 ρον, πλὴν τῶν ὀνομάτων, ἄλλο δὲν μᾶς ἔμεινε γνωστὸν. Εἰς
 τὴν μαθηματικὴν καί φυσικὴν γεωγραφίαν πολλῶν τόπων, ἐπρόσ-
 θεσε τὴν πολιτείαν, τοὺς νόμους, τὰ ἥθη καί ἔθη τῶν κατοι-
 κούντων, τὰς κτίσεις καί μεταβολὰς τῶν πόλεων, τὰς ἀποικίας
 ἢ διαδοχὰς τῶν ἐθνῶν· εἰς ἓνα λόγον ἔμεινε τὸ ἦδῦ μὲ τὸ χρή-
 σιμον, ὥστε ἡ γεωγραφία του εἰς μὲν τοὺς συγχρόνους του
 ἐγένετο προπαρασκευὴ περιηγήσεως ὠφελίμου, εἰς ἡμᾶς δὲ
 σήμερον (λέγω μάλιστα τοὺς Ἕλληνας) προξενεῖ πολλῶν πραγ-
 μάτων εἰδήσιν, τὰ ὅποια δὲν εὐρίσκομεν εἰς ἄλλους ἰστορικοὺς,
 καί τὴν ἐκ τῆς εἰδήσεως ἐνδεχομένην ὠφέλειαν, εἰάν παραβαλ-
 λωμεν τὴν σημερινὴν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἐλεεινὴν κατάστασιν
 μὲ τὴν εἰς τὴν ὁποίαν τὰς ἤκουσεν, ἢ τὰς ἤυρεν ἀκόμη, ὁ
 Στράβων λαμπρότητα.

Ταῦτα ὅμως τῆς γεωγραφίας τοῦ Στράβωνος τὰ καλὰ, ὡς
 συμβαίνει εἰς ὅσα κάμνουσιν οἱ ἄνθρωποι, δὲν εἶναι χρυσὸς
 ἄμικτος καί καθαρὸς. Δύο λογῶν ἐλαττώματα ἔχει ἡ γεωγρα-

(1) Ἰδ. Gosselin, Géograph. des Grecs analysée, pag. 57.

φία του. Τὰ ὅσα δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποφύγη εἰς ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, δὲν πρέπει καὶ νὰ ὀνομάζωνται ἐλαττώματα· ὡς τὸν ἔκαμνε πολυμαθέστερον τῶν προγενεστέρων Γεωγράφων ἢ κατ'ἡμέραν προχωροῦσα ἐθνῶν καὶ πόλεων ἀνακάλυψις, ἢ ἀκριβεστέρα ἔρευνα, οὕτως ἐξανάγκης ἔπρεπε νὰ ἦναι ὀλιγομαθέστερος παρὰ τοὺς μετ' αὐτόν. Τὸ νὰ τὸν κατηγορῇ τις διὰ τοῦτο, εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ νὰ κατηγορῇ ἡμᾶς τοὺς νῦν ζῶντας, ὅτι δὲν ἐξεύρομεν ὅσα μέλλουν νὰ γένωσι γνωστὰ εἰς τοὺς ἀπογόνους ἡμῶν.

Εἶναι ὅμως ἄλλο εἶδος ἐλαττωμάτων, τόσον πλέον ἀσυγχώρητον εἰς τοὺς γράφοντας, ὅσον εὐκολώτερον δύνανται προσέχοντες νὰ τ' ἀποφύγωσι. Τοιοῦτον λογίζεται, ὅταν γράφῃ τις περὶ τινος ἐπιστήμης, ἢ τέχνης, νὰ φαίνεται ἀνήκοος τῶν ὅσα ἐγνώρισαν οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἢ γνωρίζουσιν οἱ σύγχρονοὶ τοῦ περὶ αὐτῆς, ἢ νὰ τὰ καταφρονῇ χωρὶς ἔρευνας, ὡς νέα, καὶ νὰ προσκολλάται εἰς τὰ παλαιὰ, ὡς νὰ ἦτον ἡ σκωρία τῆς παλαιότητος δυνατὴ νὰ μεταμορφώσῃ εἰς χρυσὸν τὸν σίδηρον.

Κατακρίνουσι λοιπὸν τὸν Στράβωνα πρῶτον μὲν διὰ τὸ πρὸς τὸν Ὅμηρον ὑπερβολικὸν σέβας, τὸ ὁποῖον τὸν ἠναγκάσσε πολλάκις, διὰ νὰ πολεμῇ τοὺς ἀντιλέγοντας, ν' ἀφίγη τὸ προκειμένον, καὶ νὰ πλανᾶται εἰς μακρὰς παρεκβάσεις, τόσον πλέον ἀηδεῖς, ὅσον εἶναι ἀνωφελεῖς εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα. Πιθανῆ, ἢ μάλλον βεβαία, καθὼς εἶπα (1), εἶναι τοῦ Ὁμήρου ἢ ἀκρίθεια εἰς τὴν γεωγραφίαν πολλῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ

(1) Ἀνωτέρ. σελ. ιη.

ΤΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 57

πόλεων· ἀλλ' ὅτι ἐγνώριζε καὶ τόπους, τῶν ὁποίων οὐδ' αὐτοὶ οἱ πολὺ μεταγενέστεροι εἶχαν καθαρὰν ἰδέαν, ὅτι εἶχεν ἀστρονομικὰς εἰδήσεις τῆς γεωγραφίας οἰκείας, τοῦτο τίς νὰ τὸ πισεύσῃ! Ἐὰν οἱ γραμματικοὶ τὸ ἐπίστευαν, διότι δὲν ἦσαν ἄλλο παρὰ γραμματικοί, εὐρίσκοντο ὁμῶς καὶ σοφοὶ ἄνδρες σύγχρονοι (1) τοῦ Στράβωνος, οἱ ὅποιοι ὡς ποιητὴν ἀσυγκρίτως πλεόν παρὰ ὡς γεωγράφον ἐθαύμαζαν τὸν Ὀμηρον.

Παραδοξότερον ἄλλο σφάλμα τοῦ Γεωγράφου μας κατηγοροῦσι τὴν ἀμέλειαν τοῦ Ἡρόδοτου. Ὅσον ἐτίμησε τὸν μέγαν ποιητὴν Ὀμηρον, τόσον ἐκαταφρόνησε τὸν ὄχι ὀλιγωτέρας τιμῆς ἄξιον ἱστορικὸν Ἡρόδοτον. Καὶ ὁμῶς ἤθελεν ἀποφύγειν ἀμαρτίας γεωγραφικὰς πολλὰς, ἂν ἐδίδοε πλειοτέραν προσοχὴν εἰς αὐτὸν, μὴδὲ τὸν ἐνόμιζε φλύαρον μυθολόγον (2). Δὲν εἶναι, παραδείγματος χάριν, παράδοξον, ὁ μὲν Ἡρόδοτος νὰ ἐξεύρῃ ὅτι ἡ Κασπία Θάλασσα ἦτο περικλεισμένη ὀλαχόθεν ἀπὸ γῆν, καὶ

(1) Ἄρκει εἰς παράδειγμα ὁ σύγχρονος τοῦ Στράβωνος Γεμῖνος. Κατηγορῶν τὸν γραμματικὸν Κράτητα, διότι ἐνόμιζε τὸν Ὀμηρον πολὺ πλεόν ἀπ' ὅ,τι ἦτο σοφώτερον, λέγει· «Κράτης μὲν οὖν παρα-»
 » δοξολογῶν τὰ ὑφ' Ὀμήρου ἀρχαϊκῶς καὶ ἰδικῶς (γρ. ἰδιωτικῶς)
 » εἰρημένα μετὰγει πρὸς τὴν κατ' ἀλήθειαν σφαιροποιίαν. Ὀμηρος μὲν
 » γάρ, καὶ οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ σχεδὸν, ὡς εἰπεῖν, πάντες ἐπίπεδον
 » ὑφίστανται τὴν γῆν, καὶ συνάπτουσι τῷ κόσμῳ κύκλῳ τὸν Ἰκκατὸν
 » περικείμενον κ. τ. λ.». Ἰδ. Γεμίν. Εἰσαγωγ. εἰς τὰ φαινόμε. ἐν τῷ
 Petav. Uranolog. pag. 54.

(2) «Ἄπερ Ἑλλάντικός τε καὶ Ἡρόδοτος καὶ Εὐδοξος κατεφλύαρθσαν
 » ἡμῶν». Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ιβ' σελ. 550. Ἴδε καὶ βιβλ. ιά, σελ. 508.

χωριστῆ ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν (1): ὁ δὲ τετρακόσια μεταγενέστερος ἔτη, καὶ χωρὶς ἀμφιβολίαν πολυμαθέστερος τοῦ Ἡρόδοτου Στράβων, νὰ τὴν πισεύῃ ἀκόμη κόλπον τοῦ Ὠκεανοῦ (2)! Ἄν δὲν ἐπέειθετο εἰς τὸν Ἡρόδοτον, ἐχρεώσκει καὶ νὰ μᾶς φανερώσῃ τὴν περὶ τούτου γνώμην τοῦ Ἡρόδοτου. Ἄλλο νὰ δικαιώσῃ ἴσως τὸν Στράβωνα δὲν ἐμπορεῖ, πλὴν ὅτι τὴν αὐτὴν σφαλμένην δόξαν εἶχαν περὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ ὁ προγενέστερος τοῦ Ἐρατοσθένους (3), καὶ ὁ σύγχρονός του Διονύσιος ὁ Περσηγητῆς, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Πλίνιος, Μέλας, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρρίανος, μέχρι τοῦ Πτολεμαίου, ὅς τις ἀνάσθησε τὴν πεντακόσια ἔτη πνευμένην ἀλήθειαν τοῦ Ἡρόδοτου.

Ἐμαθεν ὁ ἀναγνώστης (4) πόσον ἐκαταφρόνει ὁ Στράβων καὶ τὸν Μασσαλιώτην Πυθέαν· ἀλλ' ἡ ὑπερβολικὴ αὐτῆ καταφρόνησις τὸν ἔρριψεν εἰς χειρότερον τοῦ πρώτου σφάλμα ἄλλο, νὰ νομίζῃ λέγω (ἀκόμη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Τιβερίου) τοὺς παρὰ νωτῆς Ἰέρνης (5) καὶ τοῦ Βορυσθένους (6) τόπους ἀουκίτους διὰ ψύχους.

Ἐὰν ἀπέβαλε τὸν Ἡρόδοτον, τὸν Πυθέαν, καὶ ἄλλους τινάς,

(1) Ἡρόδοτ. βιβλ. α', κεφ. 202-203.

(2) Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 156, καὶ βιβλ. ια', σελ. 507.

(3) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. κα', σημ. 1.

(4) Ἰδ. αὐτ. σελ. λγ'.

(5) Τῆς σήμερον ὀνομαζομένης Ἰρλάνδης (Irlande).

(6) Ὁ Βορυσθένης ποταμὸς ὀνομάσθη ἔπειτα Δάναπρις, ὅθεν ἐσχηματίσθη κατὰ συγκοπὴν τὸ συνειδισμένον εἰς τοὺς δυτικωτέρους Εὐρωπαίους ὄνομα Dnieper, καὶ τὸ εἰς ἡμᾶς Νίπρος.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. ξέ

διὰ τὴν ὁποίαν εἰς αὐτοὺς συνέλαβεν ἀπισίαν, γενικῶς ὁμῶς ἐπρωτίμα πολὺ τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς παρά τοὺς Ῥωμαίους (1)· καὶ δικαίως. Ἀλλ' ἴσως δι' ἀγάπην ἐκείνων κατεφρόνησεν ὑπὲρ τὸ δίκαιον τούτους, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμπόρει νὰ μάθῃ πολλὰ χρήσιμα εἰς τὴν γεωγραφίαν του, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν σύγχρονον αὐτοῦ Ἀγρίππαν. Τοῦτον ὀνομάζει πολλάκις ὁ Στράβων, διὰ τὰς λαμπράς του λοιπὰς πράξεις· ἀλλ' ὄχι ποτὲ ὡς Γεωγράφου, μ' ὅλον ὅτι ὁ πενήκοντα σχεδὸν ἔτη μεταγενέστερος τοῦ Στράβωνος Πλίνιος φέρει τὸν Ἀγρίππαν συχνὰ μάρτυρα γεωγραφίας. Ὄθεν ὑπωπτεύθησαν τινές (2), μὴ δὲν ἦτο δημοσιευμένη ἀκόμη εἰς τὴν Ῥώμην ἢ ἀπὸ τὸν Ἀγρίππαν συνταχθεῖσα περιγραφή τῆς οἰκουμένης, ὅταν ὁ Στράβων ἐσύνταττε τὴν ἰδικήν του. Ἀλλ' ὁ Ἀγρίππας, γαμβρὸς Αὐγούστου τοῦ Καίσαρος, ἀπέθανε κατὰ τὸ 742 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, ἤγουν 36 ἔτη πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ Στράβωνος (3)· καὶ ὁ

(1) « Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, » ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ· καὶ γὰρ ἂ λέγουσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν, ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ προσφέρονται (ἴσ. προσφέρονται) τὸ φιλειθμον. Ὡσθ', ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων ». Στράβ. Γεωγραφ. τόμ. Α, σελ. 216. Τοὺς Ῥωμαίους συγγραφεῖς, πλὴν δύο ἢ τριῶν, φαίνεται ὅτι δὲν τοὺς ἐσυμβουλεύθη ὁ Στράβων. Ἰσως οὐδ' ἦτον ἀρκετὰ ἔμπειρος τῆς Ῥωμαϊκῆς γλώσσης, διὰ νὰ τοὺς καταλαμβάνῃ ἀκόπως.

(2) Gosselin, Géograph. des Grecs analys. pag. 57.

(3) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. ἡ.

πενθερός αὐτοῦ ἐφρόντισε νὰ τελειώσῃ ὅ,τι ἔλειπεν ἀκόμη εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς ἐκείνου πίνακας (1).

Ὅλα ὁμῶς ταῦτα τὰ κατηγορούμενα τοῦ Στράβωνος ἂν τὰ ἐξαιρέσει, μένουσιν ἀκόμη εἰς τὴν γεωγραφίαν του πολλὰ καὶ μεγάλα καλά, ὥς τε καὶ εἰς αὐτὸν μέγας ἔπαινος χρεωσεῖται διὰ τὸν κόπον τῆς συντάξεως, καὶ εὐχαριστία εἰς τὸν χρόνον, ὅτι δὲν μᾶς τὴν ἔρπασεν, ὡς τὴν ἰστορίαν του. Τόσον εἶναι πλούσιον τὸ πραγματικὸν τῆς γεωγραφίας του μέρος. Δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐπαινετὸν καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτῆς. Ὁ χαρακτήρ τοῦ λόγου τοῦ Στράβωνος, ἂν καὶ κάποτε ἀμελημένος, εἶναι ὁμῶς ἀνεπιτήδευτος, σύντονος (2), καθαρός, καὶ σαφής, ὅπου τὸ κείμενόν του δὲν ἐπληρώθη ἀπὸ ἀμαθῶν ἀντιγραφῶν κονδύλια.

Ἀλλὰ, κατὰ δυσυχίαν, ἔπαθε καὶ τὸ βιβλίον τοῦ σοφοῦ τούτου Γεωγράφου ὅ,τι ἔπαθαν ὅλα σχεδὸν τῶν παλαιῶν τὰ συγγράμματα. Εἶναι τόσα τὰ γραφικὰ τοῦ κειμένου σφάλματα, ὥς τε πρὶν ἐκδοθῆ ἀπὸ τὸν Κασσωῶνα, ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ τὸ ἀναγνώσῃ τις χωρὶς ἀηδίας. Ἐπεχείρησε πρὸ τούτου νὰ διορθώσῃ τὸν Στράβωνα καὶ ὁ δεύτερον μεταφράσας αὐτὸν

(1) Plin. lib. III, cap. 1, séct. 3. Ἰδ. καὶ Mannert, Geograph. der Griech. und Röm. tom. 1, pag. 121.

(2) Δείχνει μάλιστα τὸ σύντομον τοῦ ὕφους, ὅσῳκις ἔχει ἀφορισμὴν ἀπολογίας ὑπὲρ τοῦ Ὀμήρου· τότε δὲν μένει πλέον Στράβων, ἀλλὰ γίνεται Δημοσθένης. Τόσην δύναμιν ἔχουσιν αἱ προλήψεις, ὅταν μεταβάλλωνται εἰς πάθη· καὶ τούτο ἐνόει ὁ Ἰουβενάλιος (Satir. I, 79) λέγων, ὅτι καὶ τὸν μὴ ἐκ φύσεως ποιητὴν κάμνει ποιητὴν ἡ ἀγανάκτησις·

Si natura negat, facit indignatio versum.

Ξυλανθρος· ἀλλ' αἱ διορθώσεις καὶ ἐξηγήσεις τοῦ Κασωθῶνος ἐκατάσθησαν κοινότεραν τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γνῶσιν τοῦ Γεωγράφου. Μετὰ τὸν Κασωθῶνα ἐδιόρθωσαν πολλοὺς ἀκόμη τόπους ἄλλους ἄλλοι κριτικοὶ τοῦ Στράβωνος.

Ἐάν ἔλεγα, ὅτι μετὰ τὰς πολλὰς διορθώσεις ταύτας πλείοτερα ἴσως εἶναι ὅσα ἔμειναι ἀδιόρθωτα, μόνον ἤθελον ἀπιστήσιν ὅσοι δὲν ἐξεύρουσι τί πρᾶγμα εἶναι ἔκδοσις παλαιοῦ συγγραφῆς, ἢ δὲν ἔμαθαν ἀπὸ κανένα, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ καθαρισθῇ τελείως (1) ἀπὸ σφάλματα, οὐδ' ἂν περάσῃ ἀπὸ πολλῶν ἐκδοτῶν χρονία. Εὐκολώτερον ἴσως θέλω τοὺς πείσειν, ἂν ὁμολογήσω (ἀνυπόκριτον ὁμολογίαν), ὅτι καὶ μετὰ τοὺς πολλοὺς μου κόπους, μένουσιν (2) ἀκόμη εἰς τὸν Στράβωνα πολλὰ νὰ διορθωθῶσιν ἀπὸ σφωτέρους, ἢ εὐτυχεστέρους μου κριτικούς.

Ὅταν μ' ἐπροσκάλεσε τὸ Γαλλικὸν Κράτος νὰ γένω συνεργάτης τῆς εἰς Γαλλικὴν γλῶσσαν μεταφράσεως τοῦ Στράβωνος,

(1) Τελείως καθαρὰν ἔκδοσιν νοῶ τοιαύτην ἔκδοσιν, τῆς ὁποίας τὸ κείμενον εἶναι ἀπαράλλακτον καθὼς ἐγράφη ἀπὸ τὸν συγγραφέα· καὶ τοῦτο ὅτι εἶναι ἀδύνατον, δὲν χρειάζεται ἀπόδειξιν.

(2) Ἀπὸ τὰ μείναντα εἶναι ὅμως τινὰ τῆς ἀτολμίας μου πλέον παρὰ τῆς ἀγνοίας πταισμάτων· παραδείγματός χάριν, εἰς τὸ δευτέρον βιβλίον (τόμ. Α, σελ. 116 ἐμ. ἐκδ.) λέγει ὁ ὁ Γεωγράφος μᾶς, «ΡᾺΔΙΟΝ ἂν ἢ » 'τοῦ ὅλου διάμετρος ἢ αὐτῆ λογισθεῖν... ἥπερ ἢ ἐν τοῖς μέρεσι ». Ὁ Ἕλληνισμὸς ἀπαιτεῖ, ΡᾺΟΝ· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς κανέναν ἀντίγραφον δὲν εὐρίσκεται ἢ ὀρθῆ αὕτη γραφή, ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι κατάχρησις αὐτοῦ τοῦ Στράβωνος, καὶ ὄχι σφάλμα τῶν ἀντιγραφῶν. Ἰδ. περὶ τῆς καταχρήσεως ταύτης τὰς εἰς τὸν Πλούταρχον (Μέρ. Δ, σελ. 341) σημειώσεις μου.

ὑπήκουσα εἰς τὴν πρόσκλησιν, θάρρυνόμενος ἀπὸ τοὺς σοφοῦς μου συνεργάτας (1), ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους τῶν πρὸ ἐμοῦ κριτικῶν, καὶ ἀπὸ τὰ σωζόμενα εἰς τὴν βασιλικὴν τῶν Παρισίων βιβλιοθήκην ἀντίγραφα· ἀλλὰ δὲν ἄργησα νὰ πληροφορηθῶ, ὅτι ἐχρειάζοντο πλείοτερα παρὰ ταῦτα βοηθήματα. Ἄλλο εἶναι νὰ ἀναγινώσκη τις ἀπλῶς συγγραφέα, καὶ ἄλλο νὰ τὸν μεταφράζη. Ὁ ἀναγνώστης ἀρκεῖται πολλάκις εἰς τὴν ὅπωςδήποτε καταληψιν τοῦ συγγραφέως· καὶ τὰ σφάλματα τοῦ κειμένου δὲν κεντοῦσι τὴν προσοχὴν του, πλὴν ὅταν τὸ κάμνωσι παντάπασι ἀσύγκλωσον μὲ τὰ προηγούμενα καὶ μὲ τὰκόλουθα. Ὁ μεταφραστὴς ἐξεναντίας ἀναγκάζεται νὰ ζυγίξη πᾶσαν φράσιν, καὶ πᾶσαν λέξιν, διὰ νὰ εὔρη τὴν ἰσοστάσιον αὐτῆς εἰς τὴν ξένην γλῶσσαν· καὶ ἡ τοιαύτη ἀνάγκη γίνεται τρόπον τινὰ δοκίμιον τῆς ὀρθῆς ἢ κακῆς τοῦ κειμένου γραφῆς. Ὅταν τοῦτο δὲν ἦναι σφαλμένον, ἢ μετάφρασις δὲν εἶναι πολὺ δύσκολος· καθὼς ἐξεναντίας τὸ ἀδύνατον τῆς μεταφράσεως, γεννᾷ πάραυτα ὑποψίαν τῆς φθορᾶς τοῦ κειμένου.

Εἰς τοιαύτην ἀνάγκην εὔρεθεις πολλάκις, ὅταν ἐμετάφραζα τὸ διωρισμένον εἰς ἐμὲ μέρος τοῦ Στράβωνος, ἀκόλουθον ἦτο νὰ ἐρευνήσω τὸν τρόπον τῆς Θεραπειᾶς· τὸ ὅποιον νὰ γένη δὲν ἦτο δυνατόν χωρὶς ἐξέτασιν καὶ παραβολὴν ἄλλων παραλλήλων

(1) Ὁ Δουθεϊλῆς (Du Theil) καὶ ἐγὼ ἐδιωρίσθημεν εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ τὰς κριτικὰς ἢ ἱστορικὰς σημειώσεις· ὁ δὲ γεωγράφος Γοσσελίνος (Gosselin) εἰς τὰς πλείοτερας γεωγραφικὰς ἐρεῦνας, καὶ τὴν σύγκρισιν τοῦ παλαιοῦ σαδισμοῦ μὲ τὰς σημερινὰς τῶν διασημάτων μετρήσεις.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. ξθ'

μερῶν τῆς γεωγραφίας του. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν ταύτην ὀδηγούμενος ἐπρόβαλα πολλὰς μεταβολὰς εἰς τὴν μετάφρασιν, τὰς ὁποίας τώρα εἰς τὴν ἐκδόσιν σχεδὸν ὅλας ἔβαλα εἰς τὸ κείμενον μὲ πλειοτέρας ἄλλας γεννημένας μετὰ τὴν μετάφρασιν. Μέρους ὁμως τῶν μεταβολῶν τούτων ζηρίζεται εἰς ἀντιγράφων, ἢ ἐκδόσεων, διαφόρους ἀναγνώσεις, ἢ καὶ κριτικῶν προγενεστέρων διορθώσεις. Ὅθεν πρέπει νὰ εἶπω τι καὶ περὶ τῶν ἀντιγράφων καὶ περὶ τῶν ἐκδόσεων.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκδότας συμβουλευόνται ἀντίγραφα· ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι ἀπολαμβάνουν ὅσον ἐξ αὐτῶν ἐλπίζουσι καρπὸν. Τῆς ἀποτυχίας ταύτης αἰτίας ἐμπορῶ νὰ καταριθμήσω τὰς ἐξῆς.

Πρώτην, ὅτι ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἀντίγραφα ὀλίγα εἶναι ἀληθῶς καρποφόρα. Τὰ πολλὰ, γραμμένα ὀλίγον ἀρχήτερα τῆς καταστροφῆς, ἢ μετὰ τὴν καταστροφήν, τῆς Γραικορωμαϊκῆς βασιλείας, συντρέχουν μὲ πολλὰς ἄλλας μαρτυρίας νὰ δείξωσιν, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ διαμείη ἢ βασιλεία εἰς ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐκατάνησεν εἰς τόσῃν ἀπαιδευσίαν. Τοῦ καιροῦ ἐκείνου οἱ πλειότεροι ἀντιγραφεῖς ἦσαν ἢ παντάπασιν ἀμαθεῖς, ἢ (τὸ χειρότερον) τῆς τάξεως τῶν σχολασικῶν, ἤγουν τῶν λογίων ἐκείνων, ὅσοι μανθάνουσι τὰς γλώσσας διὰ τὰς γλώσσας, καὶ ὄχι διὰ τὰ πράγματα. Συνειθισμένοι νὰ γράφωσι τὰ ἰδιά των χωρὶς νοῦν, μὲ τὴν αὐτὴν τοῦ νοῦ πτωχείαν ἀντέγραφαν καὶ τὰ ἀλλότρια.

Δευτέραν, ὅτι καὶ ὀλίγοι ἐκδοταὶ ἔχουσι τὴν ἑξὶν ν' ἀναγινώσκωσιν ἀντίγραφα, καὶ νὰ διακρίνωσι τοὺς χαρακτῆρας τῶν

διαφόρων τοῦ χρόνου περιόδων, ἢ τὴν ὑπομονὴν νὰ τ' ἀναγι-
νώσκωσι μ' ὄλην τὴν χρειάζομένην εἰς παλαιούς, καὶ πολ-
λάκις σχεδὸν ἐξαλειμμένους χαρακτῆρας προσοχῆν.

Τρίτην αἰτίαν λέγω τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται
συχνὰ ὁ ἐκδότης νὰ ἐμπιστεύῃ εἰς ἄλλους τὴν παραβολὴν τοῦ
ἀντιγράφου, μὴ δυνάμενος αὐτὸς νὰ μετατοπισθῇ εἰς τὰς πόλεις
καὶ βιβλιοθήκας, ὅπου τὰ ἀντίγραφα εὐρίσκονται. Ὁ μισθωτὸς
ἀντιγράφου παραβλήτης, καὶ ἂν ἦναι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀλίγων,
ὅσοι παρὰ τοῦ μισθοῦ τὸ κέρδος προκρίνουσι τὴν ἀπὸ τὴν
ἀκριβῆ τοῦ χρέους πλήρωσιν ἀποκτωμένην τιμὴν, δὲν ἐμπο-
ρεῖ ὁμως νὰ δώσῃ εἰς ἀντίγραφον ἀρχαίου συγγραφέως, τὸν
ὁποῖον ἢ ὀλίγον ἐμελέτησεν, ἢ καὶ πρώτην φορὰν ἐγνώρισεν,
τόσσην προσοχῆν, ὅσην ἀναγκάζεται νὰ δίδῃ αὐτὸς ὁ ἐκδότης.
Ἐὰν οὗτος κινδυνεύῃ πολλάκις ν' ἀναγνώσῃ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων, ἢ
νὰ παραδράμῃ λέξιν ἢ φράσιν, παραδραμημένην καὶ ἀπὸ τοὺς
πρὸ αὐτοῦ, πῶσον πλέον ὑποκείμενος εἰς ἀπροσεξίας τοιαύτας
πρέπει νὰ ἦναι ὅστις παραβάλλει δι' ἄλλον!

Ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην γεννᾶται, τοῦ ὁποίου λαμβάνουν οἱ
ἐκδῶται ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα ὀλίγου καρποῦ, ὡς ἔλεγα, ἄλλη
αἰτία ἢ τετάρτη. Ἄφου ἢ αὐτοί, ἢ οἱ δι' αὐτοὺς παραβάλλοντες,
τελειώσωσι τὴν παραβολὴν, ἀφίνουν ὅθεν ἐθανείσθησαν τὰντί-
γραφον, καὶ δὲν ἔχουν πλέον ἀφορμὴν νὰ τὸ μεταθεωρήσωσι.
Καὶ ὁμως κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκδῶτας δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι πολλὰί
πολλάκις λέξεις, φράσεις, καὶ συντάξεις λέξεων ἢ φράσεων,
τὰς ὁποίας ἐνόμισεν καταρχὰς ἀδιαφόρους, δὲν τὸν φαίνονται
πλέον τοιαῦται, ὅταν ἀναγνώσῃ τὰ δοκίμια τοῦ τυπογράφου.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν μέγα του εὐτύχημα ἤθελε νομίσειν νὰ συμβουλευθῆ καὶ πάλιν ἐκεῖνο τοῦ ἀντίγραφου τὸ μέρος, περὶ τοῦ ὁποίου διζάζει· ἀλλ' εὐτύχημα τοιοῦτον δὲν εὐτυχοῦσιν, πλὴν ὅσοι κρατοῦν τὸ ἀντίγραφον, ἢ καὶ διατρίβουν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου τὸ ἐπαράβαλαν, ἕωσού νὰ λάβῃ τέλος τῆς ἐκδόσεως ἢ τύπωσης.

Οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐκδῶται ἐπαράβαλαν τὰ πλείοτερα σωζόμενα ἀντίγραφα τοῦ Στράβωνος, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ὀλίγα· μόνη ἡ βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων ἔχει ἕξ. Ἐν μόνον ἀπὸ ταῦτα, τὸ σημειωμένον μὲ τὸν 1393 ἀριθμὸν, παραβαλμένον καὶ πρότερον ἀπ' ἄλλους, ἐμεταχειρίσθη εἰς τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν, καὶ μεταχειρίζομαι εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν· τῶν λοιπῶν τὰς διαφόρους γραφὰς ἀρκέσθη νὰ τὰς μάθω ἀπὸ τὰς τελευταίας ἐκδόσεις τῶν ἄλλων.

Πρώτην φοράν ἐξεδόθη, ἢ μάλλον ἐτυπώθη, τὸ Ἑλληνικὸν τοῦ Στράβωνος κείμενον κατὰ τὸ 1516 ἔτος εἰς τὴν Βενετίαν. Πρὸ τούτου ἦτον ἐκδομένη ἡ Λατινικὴ μὲν μετάφρασις, περὶ τῆς ὁποίας θέλω μετ' ὀλίγον λαλήσειν. Ὅσις ἀγαπᾶ νὰ πληροφορηθῆ τί κερδαίνουσι τῶν παλαιῶν τὰ συγγράμματα, ὅταν δημοσιεύωνται ἀπὸ διαφόρους ἐκδότας καθεξῆς, ἀς παραβάλῃ τὴν πρώτην ἐκδοσιν ταύτην, κόπρον ἀληθινὴν τοῦ Αὐγείου, μὲ τὰς μετέπειτα γενομένας ἐκδόσεις.

Κατὰ τὸ 1549 ἔτος ἐξεδόθη δεύτερον ὁ Στράβων εἰς τὴν Βασιλείαν ἀπὸ τὸν Ἡρεσβάχην καὶ τὸν Ὀππῆρον· οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὰν ἀρίθμητα τῆς πρώτης ἐκδόσεως σφάλματα μάλισ ἴσχυσαν νὰ

διορθώσωσιν ὀλίγα τινά. Αὐτοὶ ἐνώσωσαν μὲ τὸ κείμενον καὶ τὴν παλαιὰν Λατινικὴν μετάφρασιν διορθωμένην.

Εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν τῆς Βασιλείας, πολὺ σοφώτερος τῶν προτέρων ἐκδοτῶν ὁ Ξύλανδρος ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1571 ἔτος τὸ κείμενον τοῦ Στράδωνος μὲ νέαν Λατινικὴν μετάφρασιν, καὶ ὀλίγας σημειώσεις τινάς. Καυχᾶται εἰς τὰ Προλεγόμενά του, ὅτι τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἐξήγησεν εἰς πολλότατα μέρη καλλίον τῶν πρὸ αὐτοῦ· καὶ ἡ καύχησις δὲν εἶναι ἀλαζονεία. Ἐκαμειν ὁ,τι τὸν ἐσυγχώρουσαν νὰ κάμη ἡ ἔλλειψις τῶν ἀντιγράφων, ἡ ἀξίειπαινός του πενία (1), καὶ ἐκεῖνη τοῦ χρόνου ἡ ἐποχὴ, ὅτε δὲν ἦτον ἀκόμη φθασμένη ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπειτα τὴν ἔφεραν πολυχρόνιοι πολλῶν ἀνδρῶν κόποι τελειώσιν. Ἀσυγκρίτως ὀρθώτεροι τῶν προτέρων εἶναι καὶ ἡ ἔκδοσις καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ Ξυλάνδρου· ἀλλ' ὡσαύτως πλείοτερα τῶν διορθωθέντων εἶναι ὅσα ἔμειναν ἀδιόρθωτα εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν μετάφρασιν. Τῶν ὁποίων ὁμως μὲ φιλαθροποτέραν συγκατάθεσιν ἦτο δίκαιον νὰ κάμη τὸν ἔλεγχον ὁ Κασωδῶν, ἐπειδὴ καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Ξυλάνδρου, ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ἀναγκαζόμενος, ἐπαίνεσε πολλάκις, καὶ διότι, ἂν δὲν τὸν εἶχεν ὀδηγόν, πιθανόν ὅτι δὲν ἤθελε προχωρήσειν τόσον μακρὰν εἰς τὴν διόρθωσιν καὶ ἐξήγησιν τοῦ Γεωγράφου, ὥστε νὰ κατασταῇ καὶ αὐτὸς ὀδηγὸς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρησιμώτατος.

(1) Πολὺ διάφορος ἀπὸ τοὺς λογοκαπήλους ἐκείνους, ὅσοι μαινοῦσι καθημέραν τὰς Μούσας, ὁ σώφρων ἐραστής τῶν Μουσῶν Ξύλανδρος, ἐπέρασεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν, παλαιῶν μὲ σχεδὸν αὐτὴν τῶν πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων τὴν ἐξέτησιν.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 57

Δύο ἐκδόσεις ἔκαμε τοῦ Στράβωνος ὁ Κασωδῶν, φυλάξας καὶ εἰς τὰς δύο τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ξυλάνδρου, ἀλλ' ἐξηγήσας μὲ πολλὰς καὶ σοφὰς σημειώσεις πολλὰ μέρη τοῦ κειμένου, καὶ διορθώσας ἄλλα ἐξ εἰκασίας, καὶ ἄλλα ἀπὸ τεσσάρων ἀντιγράφων διαφόρους ἀναγνώσεις.

Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ Κασωδῶνος ἐτυπώθη εἰς τὴν Γενεύαν κατὰ τὸ 1587 ἔτος, ὅτε ὁ ἔνδοξος οὗτος κριτικὸς ἦτον ἀκόμη μόλις εἰς τὸ εἰκοστὸν ὄγδον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος (1). Ἀναθεωρήσας αὐτὴν ἔπειτα, ἐπιδιορθώσας καὶ αὐξήσας, ἐτοίμασε δευτέραν ἐκδοσιν, τὴν ὁποίαν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ὁ Μορέλλης κατὰ τὸ 1620 ἔτος εἰς τὴν βασιλικὴν τυπογραφίαν τῶν Παρισίων, μὲ πολλὰ ὀλίγων τινῶν ἰδίων του σημειώσεων προσθήκην, καὶ μὲ πῖνακα τῶν ὀνομάτων.

Ἡ Παρισινὴ αὕτη ἐκδοσις ἐμετατυπώθη εἰς Ἀμσελοδαμον κατὰ τὸ 1707 ἔτος, διαφέρουσα εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ ἐπισατήσας εἰς τὴν τύπωσιν Ἀλμελουῆνος ἐπρόσθεσεν εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Κασωδῶνος ὅσας ἄλλοι κριτικοὶ ἔκαμαν ἐμπαρόδῳ εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κειμένου, καὶ τὰς Χρησομαθεΐας, ἤγουν τὴν ἐπιτομὴν τῆς Γεωγραφίας τοῦ Στράβωνος, συνταγμένην ἀπὸ Ἑλληνα ἀνώνυμον τῆς δεκάτης, ὡς εἰκάζουσι τινές, ἑκατονταετηρίδος.

(1) Ὁ Κασωδῶν ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1559, καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 1614 ἔτος. Ἐμαθητεύθη τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν εἰς Ἕλληνα, τὸν ἐκ τῆς νήσου Κρήτης Πόρτον. Οἱ κόποι τοῦ Κασωδῶνος εἰς διαφόρους Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους συγγραφεῖς εἶναι πολλότατοι, δείχνοντες ὅλοι καὶ μαθήσεως καὶ κρίσεως ἀνδρα σπανίου.

Μετὰ τοὺς κόπους τοῦ Κασωθῶνος, καὶ ἄλλας ἄλλων φιλολόγων τόσας σημειώσεις εἰς τὸν Στράβωνα, δίκαιον εἶχαν αἱ φιλόμουσοι νὰ προσμένωσι κείμενον γνησιώτερον, ἢ καὶ Ἑλληνικώτερον, ἀπὸ τὸν ὅστις πρῶτος ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ νέαν ἐκδοσιν τοῦ Γεωγράφου. Λέγω Ἑλληνικώτερον· διότι παρὰ τὰ γραφικὰ σφάλματα, τὰ σκοτίζοντα τὴν ἔννοιαν διὰ προσθήκας, ἀφαιρέσεις, ἢ μεταθέσεις καὶ συγχύσεις τοῦ κειμένου, πλῆθος ἄπειρον σολοικισμῶν καὶ βαρβαρισμῶν ἀσχημίζουσιν ἀκόμη τὸν Στράβωνα. Ἐὰν ἀπορήσῃ τις διὰ τί ὁ σοφώτατος Ἑλληνιστῆς Κασωθῶν ἐπαράδραμε τόσας ἀσχημίας εἰς αὐτὸν, ἄς ἐξέτασῃ τί ἦσαν αἱ πρὸ τοῦ Κασωθῶνος ἐκδόσεις τοῦ Στράβωνος· καὶ ἂν ἡ ἐξέτασις δὲν τοῦ λύσῃ τὴν ἀπορίαν, ἄς ἐπιχειρήσῃ αὐτὸς νὰ ἐκδώσῃ συγγραφέα ὅτινα θέλῃ ἐκ τῶν ὅσοι δὲν ἐδημοσιεύθησαν ἀπὸ σοφὸν ἐκδότην. Ἄς συλλογισθῇ ἀκόμη καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ δευτέρα (1620) τοῦ Κασωθῶνος ἐκδοσις ἐδημοσιεύθη ἐξ ἑτῆ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Εἰς ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα, ἐὰν ἔζη ὁ Κασωθῶν, εἶναι πιθανὸν ὅτι δὲν ἤθελε τὴν ἀναθεωρήσειν καὶ ἐπιδιορθώσειν; καὶ μετὰ τὰς διορθώσεις ταύτας, εἶναι πιθανὸν ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν τῆς τυπώσεως τὸν καιρὸν (1) δὲν ἤθελε κάμειν ἄλλας ἴσως τοσαύτας; Εἰς τίνα, πλὴν τῶν ὅσοι κάμνουσι τὰς ἐκδόσεις πορισμοῦ καὶ καπηλείας ὑπόθεσιν, δὲν εἶναι γνωστὸν, ὅτι πολλῶν διορθώσεων λογισμὸς γεννᾶται εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἀναγνώσεως τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν; Ἄν ἔμειναν λοιπὸν σφάλματα πολλότατα εἰς

(1) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. ὁ.

τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν, ἔνοχος αὐτῶν δὲν εἶναι ὁ τότε πλέον μὴ συναριθμούμενος μετὰ τοὺς ζῶντας Κασωθῶν· πολὺ δικαιότερον ἄξιον κατηγορίας ἤθελεν εἶσθαι οἱ δημοσιεύσαντες αὐτὴν, ὡς τὴν ἡῦραν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀποθανόντος, ἀνδρὸς δὲν ἐχρεωσείτο χάρις εἰς τοὺς ἀρκουμένους νὰ κάμνωσι κοινὰ τὰ ἀλλότρια καλὰ, ὅταν δὲν ἔχωσι καιρὸν, ἢ δύναμιν, νὰ προβάλωσι καλῆτερα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ Κασωθῶνος, ἣτις λογίζεται πέμπτη εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐκδόσεων. Ἄς ἴδωμεν τώρα τί ἐπρόσθεσαν εἰς τὴν ἐπέκεινα διορθῶσιν καὶ καλλονὴν τοῦ κειμένου οἱ μετὰ τὸν Κασωθῶνα ἐκδότες·

Μετὰ πολλοὺς χρόνους ἐπεχείρησεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων νέαν ἔκδοσιν ὁ Γάλλος Βρεκύνγυς (Brequigny), καὶ ἐξέδωκεν εἰς τόμον ἓνα τὰ τρία πρῶτα βιβλία τῆς γεωγραφίας μετὰ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν. Ὁ ἐκδότης οὗτος εἶχε χωρὶς ἀμφιβολίαν πλείωτερα παρὰ τὸν Κασωθῶνα βοηθήματα· ὅθεν δικαίως ἐπροσμένετο ἀπ' αὐτὸν καὶ ὀρθωτέρα ἔκδοσις. Τὴν ἔκαμεν; ἐὰν ἐξαιρέσης ὀλίγους τινὰς τόπους διορθωθέντας ἀπ' ἀντίγραφα, καὶ ἐξαιρέτως ἀπὸ τὸ ἀριθμούμενον 1393 ἀντίγραφον (1), ὁ Στράβων ἔμεινε πάλιν σχεδὸν εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἀφήκασιν οἱ κόποι τοῦ Κασωθῶνος κατὰσασιν. Ὅστις διαζάξει περὶ τῆς κρίσεως μου ταύτης, τὴν ὁποίαν καὶ ἄλλοι (2) πρὸ ἐμοῦ ἀπεφάσισαν, ἄς ἐξετάσῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτὴν, τυπωθεῖσαν

(1) Ἴδε ἀνωτέρ. σελ. σά.

(2) Ἴδε τὸ νέον Βιογραφικὸν λεξικὸν, λέξ. Brequigny.

εις τούς Παρισίους κατά τὸ 1763 ἔτος. Ἐξω τούτου, αὐτὸς δ' ἐκδότης ἔκρινεν ὅ,τι ἔκαμε μὲ τὴν παραίτησιν τοῦ ὅ,τι τὸν ἔμενεν ἀκόμη νὰ κάμῃ. Ἀπεσάθη, ὡς ἀπὸ βάρους ἀνυπόφορον, εἰς τὰ τρία ταῦτα βιβλία, καὶ μὴ θελήσας νὰ προχωρήσῃ ἐπέκεινα, ἔσειλεν ὅσῃν εἶχε συναγμένην ὕλην (1) διαφόρων γραφῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου τότε ἐμελεῖατο, καὶ ἐδημοσιεύθη ἔπειτα, ὀλόκληρος νέα ἐκδοσις τοῦ Στράβωνος. Ἀλλὰ πρὸ τῆς Ἀγγλικῆς ταύτης ἐκδόσεως, ἡ χρονολογικὴ τάξις ἀπαιτεῖ νὰ λαλήσω πρῶτον περὶ τῆς Γερμανικῆς.

Εἰς τὴν Λειψίαν ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται τὸ κείμενον τοῦ Στράβωνος τὸ 1796, καὶ ἐτελειώθη τὸ 1811 ἔτος, ἀπὸ δύο Γερμανοῦς. Ὁ Σιεδέγκης (Siebenkees), ἐκδότης τῶν πρώτων ἐξ βιβλίων τῆς Γεωγραφίας ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸν θάνατον νὰ προχωρήσῃ παρέκει, καὶ τὸν ἐδιεδέχθη εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐξόμου καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων μέχρι τέλους βιβλίων ὁ Σχύκκης (Tzschucke), ὅςτις, παρ' ὅσα ἐπαράβαλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ προκατόχος του ἀντίγραφα, εἶχε καὶ τὴν παραβολὴν ἐνὸς ἀντιγράφου τῆς Μόσχας. Τοὺς σοφοὺς τούτους ἐκδότας δύο ἀδίκως ἤθελέ τις κρίνειν, ἂν ἀρνεῖτο ὅτι δὲν ἐδιόρθωσαν πολλὰ μέρη τοῦ Στράβωνος. Τὸ δίκαιον ὁμως ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσωμεν,

(1) Οὕτως λέγεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικού (τόμ. Δ, σελ. 572). Ὁ δὲ τελευταῖος ἐκδότης Ἄγγλος Φαλκωνήρος εἰς τὰ Προλεγόμενα τῆς ἐκδόσεώς του (pag. IV) ὡς συλοφαντίαν τρόπον τινὰ τὸ ἀποβάλλει, λέγων, ὅτι ὁ Βρεκύγγυς μόνων τῶν ὁποίων ἐξέδωκε τριῶν βιβλίων, καὶ ὄχι τῆς γεωγραφίας ὅλης, τὰς διαφόρους γραφὰς ἔσειλεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ὅτι καὶ ἀφήκασι πάμπολλα ἀδιόρθωτα τοιαῦτα, ὁποίων δὲν ἦτο δύσκολος ἢ διόρθωσις, οὐδ' ἐφάνησαν πάντοτ' εὐτυχεῖς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαφόρων γραφῶν.

Μᾶς ἔμεινεν ἡ τελευταία τῶν Ἄγγλων ἐκδοσις, ἐβδόμη τὸν ἀριθμὸν, ἂν τὴν νομίση τις ἐκδοσιν· ἀλλ' αὐτὴ δὲν εἶναι πλὴν τῆς πέμπτης, ἡγουμένης δεύτερον τυπωθείσης εἰς Ἀμσελόδαμον (1) τοῦ Κασωθῶνος ἐκδόσεως, ἀπλῆ σχεδὸν μετατύπωσις, καθὼς τὸ ὁμολογεῖ αὐτὸς ὁ δημοσιεύσας αὐτὴν εἰς Ὄξωνιον κατὰ τὸ 1807 ἔτος Ἄγγλος Φαλκωνῆρος (2)· ὁμολογίαν ἀρκετὴν νὰ τὸν ἀπολύσῃ ἀπὸ πάσαν ἐνοχίαν, ἂν ἐκαθάριζε καὶ ἀπὸ τοὺς σολοικισμοὺς καὶ βερβαρισμοὺς τὸν Στράβωνα. Τοιοῦτον καθαρισμὸν ἔχει δίκαιον νὰ ἀπαιτῇ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τοὺς ἐκδότας, καὶ χωρὶς ἀντιγράφων μαρτυρίαν· καὶ ἀγανακτεῖ, ὅταν δὲν εὐρίσκῃ ὅπου καὶ αὐτὰ τὰ ἀντίγραφα τὸν σαλπίζουσι (3).

Ἐὰν ἀναγκάζεται νὰ σημειώῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν πρὸ αὐτοῦ ὄσιν κάμνει νέαν ἐκδοσιν, διὰ καὶ νὰ δείξῃ τὴν χρείαν τῆς νέας ἐκδόσεως, ἄδικος ὅμως ἤθελε νομισθῆν, ἂν ἔλεγε μόνον ταῦτα, ἀποσιωπῶν τὰ προτερήματα.

Εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἄγγλων λοιπὸν ταύτην, τὸ κείμενον τοῦ Στράβωνος, δὲν εἶναι, ὡς εἶπα, πλὴν ἀπλῆ μετατύπωσις. Ἐχει

(1) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. ογ' καὶ οε'.

(2) Εἰς τὰ Προλεγόμενά του, pag. 11.

(3) Ἡ τυπωθεῖσα εἰς Ἀμσελόδαμον ἐκδοσις τοῦ Κασωθῶνος ἔχει δις (τομ. Α, σελ. 5 ἐμ. ἐκδ.) τὸν σολοικισμὸν, Ὅταν οὕτω φησί· δις τὸν ἐφύλαξε καὶ ὁ Γερμανὸς ἐκδότης, δις καὶ ὁ Ἄγγλος, μ' ὅλον ὅτι εἰς τοῦ Ἄγγλου τὰς ὑποσημειωμένας ἀφορὰς γραφὰς γράφεται καθαρά, Ὅταν οὕτω φῆ.

ὅμως δύο προτερήματα ταῦτα, χρήσιμα εἰς τοὺς μέλλοντας νέους ἐκδότας, καθὼς ἐχρησίμευσαν καὶ εἰς ἐμέ. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ αὐξήσις τῶν σημειώσεων· τὸ δεύτερον ἡ παραβολὴ πλειοτέρων τινῶν ἀντιγράφων, καὶ ἡ σημειώσεις ὄχι μόνον ὄσων ἤσαν εἰς αὐτὰ διαφόρων γραφῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τῶν σημειωμένων ἀπ' ἄλλου ἐξ ἄλλων ἀντιγράφων. Τοιουτοτρόπως ὁ ἐκδότης, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὕλην ἀρκετὴν τοῦ ἔργου του, κερδαίνει ὅσον ἐμελλε νὰ τρίψῃ καιρὸν εἰς τὴν ἀπὸ πολλ' ἀντίγραφα, ἢ πολλὰς ἐκδόσεις, συνάθροισιν τῆς ὕλης, καὶ ἄλλο τι πλεόν δὲν χρειάζεται παρὰ κρίσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς. Καὶ τόσαι μὲν εἶναι αἱ πρὸ τῆς ἰδικῆς μου ἐκδόσεις τοῦ Στράβωνος· μεταφράσεις δὲ αὐτοῦ ἀριθμοῦνται αἱ ἐξῆς.

Πρῶτην φοράν ἐμεταφράσθη εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἀπὸ Γουαρῖνον τὸν Βηρωνέα καὶ Γρηγόριον τὸν Τιφερνάτην, καὶ ἐτυπώθη ἀπὸ τὸ 1469 (ἢ 1471) ἕως τὸ 1559 ἔτος δωδεκάκις, καὶ τὴν δεκάτην τρίτην φοράν κατὰ τὸ 1652. Ἡ μετάφρασις εἶναι βάρβαρος, ἔτι δὲ καὶ σφαλμένη εἰς πολλὰ, ὡς ἀκολουθῆσασα ἀντίγραφον, τοῦ ὁποίου τὸ κείμενον δὲν ἦτον ἀκόμη τυπωμένον, οὐδ' ἀπὸ κανένα διορθωμένον. Ἐχει ὅμως τοῦτο προτέρημα, ὅτι ἐμεταμόρφωσαν οἱ μεταγλωττισαὶ εἰς λέξεις καὶ φράσεις Λατινικὰς ὅ,τι ἤσαν γραμμένον, μὲ τὴν εὐλάβειαν καὶ πίσιν, ὡς' ἀκόμη σήμερον ἡ μετάφρασις τῶν χρησιμεύει ὡς ἀντίγραφον (1). Ἰδᾶμεν ἀνωτέρω (2), ὅτι ἡ

(1) Ὡς τοιοῦτον τὴν ἐμεταχειρίσθη πολλάκις ὁ Κασσιανὸς ὡς τοιοῦτον ἐβοήθησε καὶ ἐμὲ εἰς διορθώσεις τινὰς τοῦ κειμένου.

(2) Σελ. 65'.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. 18

αὐτὴ μετάφρασις, διορθωμένη ὁμως ὀλίγον, ἐξεδόθη μὲ τὸ κείμενον ἐνωμένη κατὰ τὸ 1549 ἔτος.

Εἰς τὴν νέαν τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Φαβρι-
κίου ἔκδοσιν (1) σημειώνει ὁ Ἄρλης καὶ ἄλλην Λατινικὴν μετά-
φρασιν, ἐκδομένην τὸ 1540 ἔτος ἀπὸ τὸν Πιρκειμέρον· τὴν
ὁποῖαν οὐτ' αὐτὸς κρίνει, οὐτ' ἐγὼ νᾶ κρίνω ἔμπορῶ, ἐπειδὴ
δὲν τὴν ἐγνώρισα ποτέ.

Κατὰ τὸ 1571 ἐξεδόθη μὲ τὸ κείμενον ἡ νέα Λατινικὴ
μετάφρασις τοῦ Ξυλάνδρου, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάλησ' ἀρχί-
τερα (2).

Εἰς τὰς σήμερον λαλουμένας γλώσσας ἔχομεν δύο μετα-
φράσεις ὁλοκλήρου τῆς γεωγραφίας τοῦ Στράβωνος, καὶ μίαν
τοῦ τρίτου μόνου βιβλίου. Πρῶτος ἐματάφρασε καὶ ἐξέδωκεν
εἰς γλώσσαν Ἰταλικὴν, τὸ 1552 ἔτος, ὁλόκληρον τὸν Στράβωνα
ὁ Ἰταλὸς Βονακκιόλις (Bonaccioli). Ἡ μετάφρασις του ἔχει
τὰ σφάλματα τῆς παλαιᾶς Λατινικῆς μεταφράσεως, διότι ἔγινεν
ἀπὸ κείμενον ἀδιόρθωτον, ὡς ἐκείνη· φυλάσσει ὁμως καὶ τὴν
αὐτὴν πίσιν ἐκεῖνης· ὡσεὶ χρησιμεύει καὶ αὐτὴ ποτε εἰς διόρ-
θωσιν τοῦ Γεωγράφου.

Δευτέραν μετάφρασιν, εἰς τὴν Γερμανικὴν γλώσσαν, ἔκαμε
τὸ 1775 ἔτος ὁ Πεζήλης (Penzel), ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν (aus
dem Griechischen), ὡς αὐτὸς λέγει. Εὐρίσκονται ὁμως
σημεῖα εἰς αὐτὴν πολλὰ, ὅτι ἠκολούθησε τὸ πλεον τὴν

(1) Τόμ. Δ, σελ. 570.

(2) Ἀνωτέρ. σελ. 16.

Λατινικὴν τοῦ Ξυλάνδρου μετάφρασιν. Ὅπου ὁ Ξυλάνδρος μεταφράζει ὄρθα, ὀρθοποδεῖ καὶ ὁ Γερμανὸς μεταφραστὴς ὅπου ἐκεῖνος σφάλει, κλονεῖται καὶ οὗτος, καὶ πολλάκις, διὰ τὴν μὴ πέσῃ, παρατρέχει λέξεις καὶ φράσεις ὕλοκλήρους τοῦ Στράβωνος (1). Εἰς τὴν μετάφρασιν, παρὰ τὰς σημειώσεις τοῦ Κασωδῶνος, ἐπρόσθεσε καὶ τινὰς ἰδίας του· ἀπὸ τὰς ὁποίας ὀλίγαι τινὲς βοηθοῦν τὴν ἐξήγησιν, σχεδὸν ὁμῶς οὐδεμίαν τὴν διόρθωσιν τοῦ Στράβωνος.

Τρίτον μετάφρασιν, εἰς τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν, ἃς ὀνομάσωμεν τὸν Λοπέξην (Lopez), Γεωγράφου τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, ἃν ἦναι δίκαιον τὴν ὀνομασθῆναι μετάφρασιν, ὅς τις ἐμεταγλώττισε μόνον τὸ τρίτον τῆς γεωγραφίας βιβλίον, τὸ περιέχον τὴν περιγραφὴν τῆς Ἰσπανίας· καὶ τοῦτο ὄχι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἀμέσως κείμενον, ἀλλ' ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ξυλάνδρου. Ἐξέδωκε τὴν μετάφρασίν του τὸ 1787 ἔτος (2), προσθέσας καὶ πίνακα γεωγραφικὸν τῆς ἀρχαίας Ἰσπανίας ἕνα.

Τρίτη μετάφρασις, εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀκόμη ἀτε-

(1) Ἴδε τὰς σημειώσεις μου εἰς τὴν Γαλλικὴν τοῦ Στράβωνος μετάφρασιν (Géograph. de Strabon, tom. II, pag. 50, not. 3, et tom. IV, part. 2, pag. 56, not. 1).

(2) Ταύτην τὴν ἐκδοσὴν ἔχω, τὴν ὁποίαν ἀγνοεῖ ὁ Ἄλφς· ἀντ' αὐτῆς δ' ὀνομάζει (Ἑλληνικ. Βιβλιοθῆκ. Φαβρικ. τόμ. Δ, σελ. 572) μετάφρασιν Ἰσπανικὴν τοῦ αὐτοῦ τούτου Λοπέξου ἐκδομένην κατὰ τὸ 1788 ἔτος ὁμοῦ μὲ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, καὶ τρεῖς γεωγραφικοὺς πίνακας, ἀγνωστον εἰς ἐμέ.

λείωτος, εἶναι εἰς τὴν ὁποίαν καταγίνομαι ἐγὼ μὲ δύο ἄλλους συνεργάτας σοφοὺς, περὶ τῆς ὑποίας εἶπα τί ἀρχήτερα (1), καὶ θέλω λαλήσειν διεξοδικώτερον μετ' ὀλίγον.

Ἐδῶ λαμβάνει τέλος ἡ περὶ τῶν ἐκδόσεων καὶ μεταφράσεων κρίσις. Σκοπὸς αὐτῆς ἦτο, ὄχι νὰ κατακρίνω τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἐκδότας, τῶν ὁποίων καὶ τὴν προαίρεσιν τιμῶ, καὶ τοὺς κόπους, ὅσον ἐλάφρυναι τοὺς ἰδικούς μου, τόσον πλέον εὐχαρίστως ἐπαίνω· ἀλλὰ νὰ δείξω, ὡς εἶπα, ὅτι ὁ Στράβων εἶχε χρεῖαν νέας ἐκδόσεως. Προσμένει τώρα ὁ ἀναγνώστης νὰ μάθῃ, ἂν ἐπλήρωσα τὴν χρεῖαν ταύτην. Οὐτ' ἐγὼ τολμῶ νὰ τὸ εἶπω, καὶ αὐτὸς, ἂν τὸ ἔλεγα, δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ πισεύσῃ. Ὅσα εἶναι συγχωρηθέντα εἰς ἐμὲ νὰ φανερώσω, χωρὶς κίνδυνον ν' ἀπατηθῶ, ἢ νὰ τὸν ἀπατήσω, εἶναι τὰ ἐξῆς.

Τῶν μεταβολῶν τοῦ κειμένου· καὶ μεταβολὰς ἐδῶ νοῦ ὄχι σολοικισμῶν καὶ βαρβαρισμῶν διορθώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν προξενούσιν ἔπαινον εἰς τὸν διορθώσαντα, ὡς οὐδὲ ψόγον ἴσως μέγαν εἰς τὸν ἀμελήσαντα· τῶν μεταβολῶν λέγω τοῦ κειμένου ὁ ἀριθμὸς εἶναι μέγας. Ἄλλας ἕκαμα ὁδηγούμενος ἀπὸ διαφορῶν γραφᾶς, ἄλλας ἀπὸ κριτικῶν προγενεστέρων μου διορθώσεις,

(1) Ἀνωτέρ. σελ. ζξ'. Πρὸ ταύτης ὅμως τῆς ἡμετέρας Γαλλικῆς μεταφράσεως, ἐμετάφρασεν εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν ὀλοκλήρον τὸν Στράβωνα, ὁ πρὸ ὀλίγου (σελ. οέ) ὀνομασθεὶς Βρεκύγγυς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μετάφρασις του δὲν ἐδημοσιεύθη διὰ τῶν τύπων, οὐδ' εἶναι πιθανὸν ὅτι θελεῖ δημοσιευθῆν ποτέ, δὲν μὲ συγχωρεῖται νὰ τὴν κρίνω. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ θάνατος τὸν ἐμπόδισε νὰ τὴν τυπώσῃ· ἀλλ' εἶναι παντάπασι ἀπίθανον ὅτι ἐμελλε νὰ τὴν τυπώσῃ χωρὶς νὰ τὴν ἀναθεωρήσῃ.

τάς ὁποίας οἱ πρό ἐμοῦ ἐκδύται δὲν ἐτόλμησαν νὰ καταχωρίσωσιν εἰς τὸ κείμενον. Ἴσως δὲν εἶναι ὀλιγώτεραι ὅσας ἐτόλμησα ἐξ εἰκασίας, χειραγωγούμενος ἀπὸ τὴν ἔννοιαν, ἀπὸ παραλλήλους τόπους ἄλλους τοῦ Στράβωνος, ἢ καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν συνειδησμένον εἰς αὐτὸν χαρακτήρα τοῦ λόγου. Εὐκόλα θέλει τὸ πισωθῆν ὅσας λάβῃ τὴν ὑπομονὴν νὰ παραβάλῃ ὀλίγας τῆς ἐκδόσεώς μου σελίδας μὲ τὴν Λειψιακὴν ἐκδοσιν, τὴν ὁποίαν ἔβαλα τρόπον τινὰ βάσιν τῆς ἰδικῆς μου.

Ὅσαι διορθώσεις εἶναι εὐτυχεῖς (διότι δὲν νομιζομαι τόσον κακόμοιρος, ὡς νὰ ἀπέτυχῃ εἰς ὅλας), τὰς χρεωσῶ εἰς ὅσα εἶχα βοηθήματα παρὰ τοὺς ἄλλους πλείοτερα· τὰς ἀποτυχίας μου θέλουσιν συγχωρήσειν ὅσους ἐδίδαξεν ἢ πείρα πόσον εἶναι δύσκολος ἀλλοιωμένου ἀπ' ἀντιγραφείας συγγραφείας ἐκδοσις. Τοῦτο μόνον εἰς τινὰς ἤθελεν ἴσως φανῆν ἀσυγχώρητον, ὅτι δὲν ἀρκοῦμαι νὰ προβάλω εἰς τὰς σημειώσεις, χωρὶς νὰ καταχωρίζω εἰς αὐτὸ τὸ κείμενον, τὰς εἰκασίας μου. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι πρῶτος τῶν τοιούτων τολμητής· τολμηρότερον ἴσως κάποτε μ' ἔκαμεν ἢ ἀγανάκτησις νὰ βλέπω συγγραφεῖς Ἕλληνας ἀσημισμένους μὲ πολλὰς λόγου ἀμαρτίας, δι' ὅχι ἄλλο, πλὴν διὰ τὸν ὅποῖον ἔχουσι τινὲς δεισιδαίμονα σεβασμὸν τοῦ κειμένου. Ἐὰν καὶ αὐταὶ πολλάκις αἱ ἀνυπόπτως Ἕλληνικαὶ καὶ ἀρμόζουσαι εἰς τὴν ἔννοιαν γραφαὶ δὲν ἦναι παρὰ νοθεύματα, γεννημένα ἀπὸ ἐξηγήσεις γνησιωτέρων ἄλλων, ἀλλ' ὅχι γνωσῶν ἐπίσης γραφῶν, πῶς ἔχει νὰ κρίνῃ τις ὅσας βλέπει ἐναντίας εἰς τὸν Ἕλλητισμὸν, ἢ εἰς τὴν ἰδιάζουσαν τοῦ συγγραφείας συνήθειαν! Γνωστὰ εἶναι ταῦτα εἰς τοὺς σοφοὺς τῶν ἀλλογενῶν κρητικούς·

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. πγ'

ἀλλ' ἐπειδὴ γράφω διὰ τοὺς ὁμογενεῖς Ἕλληνας, ὠφελεῖ νὰ φέρω ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων παραδείγματα τὸ ἐξῆς: διὰ νὰ μάθωσι καὶ οἱ νέοι, ὅτι διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν σχολαστικὴν τυραννίαν, ἐσηλίτευσα πολλάκις τῶν σχολαστικῶν μας τὴν μέθοδον, διὰ τῆς ἑποίας οἱ μανθάνοντες τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοῦτο μόνον παρὰ τοὺς ἀπαιεῦτους ἐκέρδαιναν προ-
τέρημα, τὸ νὰ γίνωνται μωροί (1).

Λέγει ὁ Στράβων (2) περὶ τοῦ Ἐρασίου, ποταμοῦ τῆς Πελοποννήσου, « Τὸν ἐκδιδόντα ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης » εἰς τὴν Ἀργεῖαν νυνί, πρότερον δ' οὐκ ἔχοντα ἔκρυσιν, τῶν

(1) Καὶ παραχοποιοί. Ἰδέ τους πόσον μαινόνται κατὰ τῶν προδυ-
μουμένων νὰ ἐμβάσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν φιλόσοφον μέθοδον τῆς παιδείας τῶν νέων. Καὶ οὗτοι μὲν δὲν κάμνουσι τί παράδοξον, τελεσφο-
ροῦντες ὁποίους ἢ φύσις των γεννᾶ καρπούς. Παράδοξον καὶ ἀξιοθρή-
νητον εἶναι, ὅτι εὐρίσκουσιν ἐπαινέτας τῆς μωρίας των ἀνδρας φρονί-
μους. Παράδοξον ὅτι δὲν καταλαμβάνουσιν οἱ φρόνιμοι οὗτοι, οὐδὲ
προβλέπουσι τὰ ἐκ τοῦ ἐπαινοῦ ἐνδεχόμενα ἐπακολουθήματα. Ἐάν τῶν
σχολαστικῶν ἢ φλυαρία ἐπεριωρίζετο εἰς μόνον τὸ γελοῖον, ἀσεῖος ἦθελ'
εἶσθαι ὁ ἐπαινῶν, ὡς παρακινῶν αὐτοὺς νὰ κατασαθῶσι γελοῖότεροι.
Ἀλλ' αὐτοί, αἰσθανόμενοι ὅτι τὰ καθημέραν εἰσερχόμενα εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα φῶτα τοὺς δείχνουν ἀληθῶς ὅποιοι εἶναι, ἔβαλαν πλεόν τὴν ἐν-
τροπήν παράμερα· καὶ ἄρχισαν νὰ πολεμῶσι τοὺς ἐναντίους των μὲ
ἄλλα ὄπλα, μὲ τὸ ψεῦδος, μὲ τὸν δόλον, μὲ τὴν συκοφαντίαν, εἰς
ὀλίγα λόγια, μὲ τὰ ὄπλα τοῦ σκότους, ἐλπίζοντες τοὺς μὲν ὄν-
τας εἰς τὴν Ἑλλάδα σοφοὺς ἀνδρας νὰ φυγαδεύσωσι, τοὺς δὲ μέλ-
λοντας νὰ ὑπάγωσι, νὰ ἐμποδίσωσι, διὰ νὰ μείνωσι μόνοι αὐτοὶ τυφλοὶ
τυφλοὺς ὀδηγοῦντες τοὺς ταλαιπώρους Ἕλληνας.

(2) Γεωγραφ. βιβλ. ἡ, σελ. 389.

» βερέθρων, ἃ καλοῦσιν οἱ Ἀρκάδες Ζέρεθρα, τυφλῶν ὄντων,
 » καὶ μὴ δεχομένων τὴν ἀπέκρυσιν». Ἡ τελευταία λέξις
 ἔμεινεν οὕτως εἰς τὸ κείμενον τῶν πρὸ ἐμοῦ· διότι εἶναι ὄχι
 μόνον Ἑλληνική, ἀλλὰ καὶ καταλλήλος εἰς τὴν ἔννοιαν. Βέβαια
 μωρός, ὄχι κριτικός, δίκαιον ἦτο νὰ ὀνομασθῇ, ἐάν τις ἐπεχεί-
 ρει, χωρὶς ἀντιγράφου μαρτυρίαν, νὰ βάλῃ ἄλλην εἰς τόπον
 αὐτῆς· εἶναι σχεδὸν ὅμως ἀποδειγμένον, ὅτι ὁ Στράβων δὲν
 ἔγραψεν, Ἀπέκρυσιν, ἀλλ', Ἀπέρασιν (1), ὡς εὐρίσκεται
 τῶντι γραμμένον εἰς πέντε ἀντίγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ τέσ-
 σερα εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Γερμανὸς ἐκδότης.

Εἰς τὴν ἐκδόσίν μου ταύτην ἐφρόντισα νὰ σημειώσω εἰς τὸ
 πλευρὸν τῶν σελίδων τὰς σελίδας τῆς κατὰ τὸ 1620 ἐκδόσεως
 τοῦ Κασωθῶνος, ὡς τὰς ἐσημείωσαν καὶ ὁ Γερμανὸς ἐκδότης,
 καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἀμσελοδαμαῖος. Πρῶτον, ὅτι διὰ τούτου εὐ-
 κολύνω εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν ἔρευναν καὶ εὔρεσιν τῶν ση-

(1) Ἀπέρασιν εἶναι συνώνυμον τοῦ Ἐξέρασιν, παράγωγον τοῦ
 Ἀπεράω ῥήματος, ὡς τοῦτο, τοῦ Ἐξεράω, ὅθεν εἶναι τῆς συνηθείας
 τὸ Ἐξερῶ. Τὸ ἐμεταχειρίσθη ὁ Πλούταρχος (Υἱεὶν. παραγγελμ.
 § 20) ὡς συνώνυμον τοῦ Ἐμετος· «Τοὺς μὲν ἐμέτους ποιητέον ἄνευ
 » φαρμακείας... ἀφιέντας (γρ. ἐφιέντας) ἀπραγμόνως τῷ πλεονάζοντι
 » τὴν ἈΠΕΡΑΣΙΝ». Ὁ Στράβων εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον (τομ. Α, σελ. 66) ἔδωκε καὶ εἰς τὸ ῥῆμα ὁμοίαν ἔννοιαν ἐκροῆς ὑδάτων· «Μέχρι
 » μὲν ἢ αὐτὴ ἦν [ἐπιφάνεια τοῦ ὑδατος], μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν
 » ἔκρυσιν. . . ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἢ ἐντὸς, βιάσασθαι καὶ
 » ἈΠΕΡΑΣΙΝ τὸ πλεονάζον». Οὐδεμίᾳ λοιπὸν ἀμφιβολίᾳ ὅτι καὶ εἰς τὸ
 ὄγδον βιβλίον μόνη γνησίᾳ γραφῇ εἶναι τὸ Ἀπέρασιν, τῆς ὁποίας
 ὡς ἐξήγησιν ἔγραψε τις εἰς τὸ πλευρὸν τὸ Ἀπέκρυσιν.

μειώσεων τοῦ Κασσιωδῶνος, ἐὰν ἔχη τὴν ἐκδραση τοῦ 1620, ἢ τοῦ 1707 ἔτους, ὡς καὶ τῶν διαφόρων γραφῶν, ἐὰν ἔχη τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Γερμανοῦ (1). Δεύτερον, εὐκολύνω ἀκόμη εἰς αὐτὸν καὶ τὴν παραβολὴν τῆς Γαλλικῆς ἡμῶν μεταφράσεως, καὶ τὴν εἶδῃσιν τῶν εἰς αὐτὸν σημειώσεων, ἐπειδὴ καὶ εἰς ταύτης ὁμοίως τῶν σελίδων τὸ πλευρὸν ἐσημειώθη ἢ σελίδωσις τῆς Κασσιωδωνιακῆς ἐκδόσεως. Τοιοῦτοτρόπως ἀπολύομαι κ' ἐγὼ ἀπὸ τὸν κόπον τῶν Ἑλληνικῶν σημειώσεων· ἐπειδὴ ὁ ἐπιστήμων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης ἀναγνώστης (καὶ τοιοῦτοι σχεδὸν εἶναι ὅλοι σήμερον οἱ λόγοί μας), παραβάλλων μὲ τὸ κεῖμενον τὴν μετάφρασιν καὶ τὰς εἰς αὐτὴν σημειώσεις, ἐμπορεῖ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰς αἰτίας πολλῶν τοῦ κεμένου μεταβολῶν, ἢ διαφορῶν ἐξηγήσεων, νὰ μάθῃ, καὶ τοὺς μεταφραστὰς ἡμᾶς νὰ κρίνῃ.

Νὰ κρίνῃ!... Φοβερὸς λόγος! δι' ἡμεῖνο καὶ τὸ μέρος ὅσον ἐμεταφράσθη ἀπ' ἐμέ. Ἀπὸ τὰ σφάλματά μου ἀνεκαλύψα κ' ἐγὼ τινὰ, τῶν ὁποίων ἐλπίζω νὰ σημειώσω τὴν διόρθωσιν, μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς τυπώσεως. Τοιοῦτου συγγραφέως μεταγλώττισις, διὰ νὰ ἦναι ἀναμάρτητος, ἢ ἀληθέστερον, ὀλιγαμάρτητος, ἐσύμφερε νὰ μὴ τυπωθῇ πάρεξ ἀφοῦ τελειωθῇ ὅλη. Ἡ κατὰ μικρὸν προχώρησις εἰς τὸ κεῖμενον ἤθελε μᾶς συνειδίσσειν εἰς τὸ ὕφος τοῦ Στράβωνος, καὶ ἀκολούθως μᾶς

(1) Πλειοτέρας ὅμως καὶ διαφορῶν γραφῶν, καὶ σημειώσεων, ἔχει ἢ ἐκδοσις τοῦ Ἄγγλου Φαλκωνήρου. Ἄλλ' ὁ ἐκδότης οὗτος, ἀντὶ τῆς εἰς τὸ πλευρὸν σημειώσεως τῶν σελίδων τοῦ Κασσιωδῶνος, ἔκρινε νὰ βάλῃ τὴν σελίδωσιν ὅλην τῶν δύο ἐκδόσεων παράλληλον εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τόμου.

ἐμποδίσειν νὰ σφαλῶμεν πολλά, ἢ κἀν μᾶς δώσειν τὸν καιρὸν νὰ διορθώσωμεν ἀπὸ τὰ σφαλμένα τινά. Ἀναγκασμένοι ὁμῶς νὰ τυπώνωμεν καθόσον ἐμεταφράξαμεν, συγχωρήσεως ἄξιον εἶναι, ἂν ἐπέσαμεν κάποτε, πρὶν λάβωμεν καιρὸν νὰ φυλαχθῶμεν τὴν πτώσιν. Ἀλλὰ, πάλιν τὸ λέγω, ἡ τοιαύτη ἀπολογία ἀς λογίζεται δι' ἐκεῖνο κἀν τὸ μέρος, ὅσον ἐμετάφρασα ἐγὼ, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν διάκρισιν πρέπει νὰ διδάξω τὸν ἀναγνώστην.

Ἀπὸ τὰ δεκαεπτὰ τῆς Γεωγραφίας βιβλία τοῦ Γ, Δ, Ζ, Η (I), IB, IΓ, ΙΔ καὶ ΙΕ ἡ μετάφρασις εἶναι ὅλη ἰδική μου· ὡσαύτως καὶ αἱ ὑπογεγραμμένα σημειώσεις πλὴν ἐκείνων μόνων, ὅσαι ἔχουν εἰς τὸ τέλος τὸ Ῥωμαϊκὸν ζοιχειὸν G, αἱ ὁποῖαι εἶναι τοῦ σοφοῦ γεωγράφου Γοσσελίνου (Gosselin). Εἶναι ὁμῶς τινὲς ἐξ αὐτῶν κοιναὶ τῶν δύο, τῶν ὁποίων τὸ ἴδιον καθενὸς μέρος διακρίνεται μετὰ τὴν γραμμὴν ταύτην—(2).

Ἀπὸ τὰ λοιπὰ βιβλία, τοῦ Α, Β, Ε, Ϛ, Θ, Ι, καὶ ΙΑ ἡ μετάφρασις εἶναι τοῦ σοφοῦ συνεργάτου μου Δουδεῖλου (Du

(1) Τῶν τεσσάρων τούτων βιβλίων ἡ μετάφρασις ἐδημοσιεύθη πρὸ πολλοῦ διὰ τῶν τύπων· τῶν ἐξῆς τεσσάρων ἀργοπορήθη ἀπὸ τὰς πολιτικὰς περιστάσεις. Τὴν ὥραν ταύτην (2 Ἰουνίου) ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν τύπωσιν τῆς μεταφράσεως τοῦ IB βιβλίου.

(2) Παραδειγματος χάριν, εἰς τὸν πρῶτον τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως τόμον, σελ. 382, τῆς τρίτης σημειώσεως <3> τὸ ἰδικόν μου μέρος τελειώνει εἰς τὰς λέξεις, *et plus de 2000 stades*. Τὰ ἀκόλουθα, ὅθεν ἀρχίζει ἡ γραμμὴ—, εἶναι τοῦ Γοσσελίνου μέχρι τῆς τετάρτης σημειώσεως <4>. Ὡσαύτως εἰς τὴν ἀκόλουθον σελίδα 383, τῆς πρώτης σημειώσεως <1> τὸ μέρος τοῦ Γοσσελίνου ἀρχίζει οὕτως,—*je crois la leçon*· καὶ οὕτω καθεξῆς περὶ τῶν λοιπῶν.

Theil)· και δὲν ἐσυνέργησα εἰς αὐτὴν, πλὴν μ' ὀλίγας εἰκασίας ἢ διορθώσεις τοῦ κειμένου εἰς μόνον τὸ Α καὶ Β βιβλίον, ὅσας ἔκρινε δεκτάς. Αὐτὸς ἀσχολεῖτο καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν τελευταίων δύο βιβλίων, ΙΓ καὶ ΙΖ, ὅταν ὁ Θάνατος τὸν ἤρπασε πρὸς τὰ τέλη τοῦ Μαΐου τούτου τοῦ ἔτους· οὐδ' ἐξεύρω ἀκόμη, ἂν εὑρίσκεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην του τελειωμένη ἢ μετάφρασις αὐτῶν.

Ἐὰν ἡ σημειώσεις τῆς σελιδώσεως τοῦ Κασωβῶνος εὐκολύνη, ὡς εἶπα, εἰς τὸν ἀναγνώσῃν τὴν εὔρεσιν τῶν Γαλλικῶν σημειώσεων, εἶναι ὁμῶς μέρη τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεώς μου πολλὰ, τῶν ὁποίων τῆς μεταβολῆς αἱ αἰτίαι δὲν εὑρίσκονται σημειωμένοι εἰς τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν, ἢ διότι ἡ λεπτομερὴς τῶν τοιούτων ἐκθεσις ἦτο περιττὴ εἰς μετάφρασιν ζερημένην τοῦ κειμένου, ἢ διότι ἡ μεταβολὴ ἐπενοήθη μετὰ τὴν μετάφρασιν. Τινὲς ἀπὸ τὰς τοιαύτας μεταβολὰς ἔχουν τόσον πλέον χρεῖαν σημειώσεων, ὅσον κάμνουσι τὸ νῆμα τοῦ κειμένου διάφορον ἀπὸ τὴν μετάφρασιν. Ἐπειτα καὶ χωρὶς τούτου, ἐπιθυμεῖ φυσικὰ ὁ κριτικὸς ἀναγνώστης νὰ ἐξεύρῃ, ἂν αἱ μεταβολαὶ σηρίζωνται εἰς ἀντιγράφων διαφόρους γραφὰς, ἢ εἰς ἄλλων διορθώσεις, ἢ ἂν ἔγιναν ἐξ εἰκασίας τοῦ ἐκδότου. Διὰ ταύτας λοιπὸν τὰς αἰτίας, μελετῶ μετὰ τὴν τύπωσιν ὄλου τοῦ κειμένου νὰ προσθέσω πολλὰ ὀλίγας τινὰς σημειώσεις, ἐξηγούμενος τί μ' ἐκίνησεν εἰς τὰς νέας ταύτας μεταβολὰς. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς λέγει ἡ παροιμία,

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χεῖλος ἄκρου,
συμφέρεαι νὰ δώσω εἰς τὸν ἀναγνώσῃν τὰ μέσα νὰ κρίνῃ τὴν

παρουῶσαν ἔκδοσιν, καὶ ἀφοῦ παύσῃ ὁ ἐκδότης νὰ βλέπῃ τὸ φῶς.

Ἐν μόνον ἀντίγραφον εἶπα ὀλίγον ἀνωτέρω (1) ὅτι ἐπαράβαλα, τὸ σημειωμένον μὲ τὸν ἀριθμὸν 1393. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀναφέρω συγχὰ εἰς τὰς Γαλλικὰς σημειώσεις, τὸ ὁποῖον ἐπαράβαλε καὶ ὁ ἐκδότης τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων Βρεκύγγυς (2), καὶ τοῦ ὁποῖου αἱ διάφοροι γραφαὶ ἐσημειώθησαν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους εἰς τὴν Ἀγγλικὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀγδόου βιβλίου ἕως τέλους εἰς τὴν Γερμανικὴν ἔκδοσιν. Τῶν λοιπῶν ἀντιγράφων τὰς διαφόρους γραφάς, ὅσας κατεχώρισα εἰς τὸ κείμενον, τὰς ἔλαβα ἀπὸ τοὺς συναθροίσαντας αὐτὰς ἄλλους ἐκδότας. Συνέβη κάποτε καὶ νὰ ἀναλάβω εἰς τὸ κείμενόν μου τὴν γραφὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κασωθῶνος, ὅταν ἔκρινα ὅτι ἀλόγως τὴν ἀπέβαλεν ὁ Γερμανὸς ἐκδότης. Ὅσακις λοιπὸν εὐρίσκη ὁ ἀναγνώστης διάφορον τὸ κείμενόν μου ἀπὸ τὴν ὁποίαν, ὡς εἶπα (3), ἔβαλα ὡς βάσει τοῦ Γερμανοῦ ἔκδοσιν, ἀς ἐξετάξῃ τὰς ἀπ' ἐκεῖνον ὑποσημειωμένας γραφάς, ὁμοίως καὶ τὰς φερομένας εἰς τοῦ Ἄγγλου τὴν ἔκδοσιν, καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν ἡμῶν μετάφρασιν, καὶ ἂν θὲν ἦναι ἡ γραφὴ μου οὔτε μὲ καμμίαν ἀπ' αὐτὰς, οὔτε μὲ τὰς διορθώσεις τοῦ Κασωθῶνος, ἢ τῶν ἄλλων κριτικῶν, σύμφωνος, ἀς τὴν συμπεραίνῃ πάντοτε ἐξ εἰκασίας μου διόρθωσιν.

Ἀπὸ τὰς διορθώσεις ταύτας πολλαὶ ἴσως εἶναι σφάλματα

(1) Σελ. σά.

(2) Ἀνωτέρ. σελ. οέ.

(3) Ἀνωτέρ. σελ. πβ'.

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ. πθ'

κακῆς μου κρίσεως· ὀλίγας ὁμῶς θελεῖ εὑρεῖν ὁ ἀναγνώστης τοιαύτας, ὥςτε νὰ διασρέφωσι κείμενον ὀρθὸν τοῦ Στραβῶνος. Ἐάν εἰς τόπον σρεβλοῦ ἔβαλα ποτὲ σρεβλὸν ἄλλο, ἢ ἀτυχῆς μου διορθώσεις ἀντὶ ζημίας ἐνδεχόμενον νὰ προξενήσῃ κέρθος, διδουσ' ἀφορμὴν εἰς ἄλλον νὰ εὔρῃ ὅ,τι ματαίως ἐγὼ ἐζήτησα. Δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ τοὺς κριτικοὺς, τὸν ὁποῖον αἱ κακοτυχίαι τῶν ἄλλων δὲν ἐχειραγώγησαν ποτὲ εἰς τὴν εὐτυχῆ τοῦ ἀληθοῦς εὔρεσιν.

Ὅσα μένουσιν ἀκόμη ὄχι ὀλίγα, ὡς ἔλεγα (1), ἀδιόρθωτα τοῦ Στραβῶνος μέρη, εἶναι δύο λογῶν ἄλλα, ἀδύνατα νὰ διορθωθῶσι ποτὲ ἀπὸ τὰ ἕως τῶρα γνωρισμένα ἀντίγραφα, ἐπειδὴ εἰς ὅλα εὐρίσκεται διακοπὴ λέξεων ἢ φράσεων, τῶν ὁποίων ὁ ἀφανισμὸς ἀφάνισε καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν συνάρτησιν τοῦ κειμένου· ἄλλα, ἂν καὶ εἰς τὸ φαινόμενον ὄχι διακομμένα, ἀσύντακτα ὁμῶς καὶ δυσνόητα. Ἦ ἀφῆκα λοιπὸν κ' ἐγὼ, ὡς τ' ἀγῆλασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ· οὐδ' ἠθέλησα νὰ φανῶ ὑπὲρ τὸ πρέπον τολμηρὰς, ὅπῃ τὰ ἐκεῖνοι ἐφοβήθησαν πολλάκις καὶ ὅπου ἔπρεπε νὰ τολμήσωσιν. Εἰς βραχυλογίαν, ἔκαμα ὅ,τι μ' ἐσυγχωροῦσαν νὰ κάμω ἢ ὀλίγη ἐκ τῶν ἀντιγράφων βσιήθεια καὶ ἡ ὀλίγη μου δύναμις, τὴν ὁποίαν ἐκολόβωσαν ἔτι πλεον αἱ πολιτικαὶ ταραχαὶ τοῦ σοφοῦ καὶ φιλέλληνος γένους τῶν Γαλλῶν. Ἄν ὄχι κατὰ πάντα ὀρθὸν, τῆς ἐκδόσεώς μου τὸ κείμενον εἶναι κἂν Ἑλληνικώτερον, καὶ εἰς πολλὰ μέρη ὁποῖον νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἄλλους νὰ τὸ ἐκδώσωσιν ὀρθότερον. Ὅθεν ἐμπορῶ κ' ἐγὼ, ὡς παρα-

(1) Ἀνωτέρ. σελ. ζζ'.

Ζ' ΠΡΟΛΕΓ. ΤΗΣ ΓΕΩΓΡ. ΤΟΥ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ.

καλεῖ περὶ τῆς γεωγραφίας του ἀπολογούμενος ὁ Στράβων, νὰ παρακαλέσω τοὺς ἀναγνώσας νὰ κρίνωσι τὰ πταίσματά μου, παραβάλλοντες, ὄχι μὲ τῶν μελλόντων ἐκδοτῶν τὰ κατορθώματα, ἀλλὰ μὲ τῶν πρὸ ἐμοῦ τὰ τότε ἐξανάγκης ἄφευκτα παροράματα· ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ λείπουσιν εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν (1).

Εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Γαλλικῆς ἡμῶν μεταφράσεως ἐπροσθέσαμεν πέντε γεωγραφικοὺς πίνακας, συνταγμένους ἀπὸ τὸν σοφὸν Γεωγράφον Γοσσελῖνον· ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς εἰκονίζουσι τὰ τρία γεωγραφικὰ συστήματα, τοῦ Ἐρατοσθένους, τοῦ Ἰππάρχου καὶ τοῦ Στράβωνος. Ἐὰν τοὺς ἔβαλλα ὅλους εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν, ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου ἤθελεν ἴσως φανῆν εἰς πολλοὺς βαρεῖα· ἐὰν δὲν ἔβαλλα κἀνένα, ἤθελα βέβαια λυπήσειν τοὺς ὅσοι ἐξοδεύουσι προθυμότερον εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς παιδείας, παρὰ εἰς τῶν ἡδονῶν τὴν ἀπόλαυσιν. Διὰ νὰ εὐχαρισήσω λοιπὸν τούτους, χωρὶς νὰ ταραξῶ ἐκείνους, ἔβαλα μόνον τὸν πίνακα τοῦ Στράβωνος, ἐπιδιορθωμένον ὁμῶς ἀπὸ τὸν αὐτὸν σοφὸν Γοσσελῖνον.

(1) « Καὶ ἡμῖν οὖν συγγνώμην ἔχειν, καὶ οὐ δυσχεραίνειν δεῖ, » παρὰ τῶν τοιούτων μεταφέρουσι τὴν πολλὴν ἱστορίαν, ἐὰν τι » πταίωμεν· ἀλλ' ἀγαπᾶν, ἐὰν τὰ πλείω τῶν εἰρημένων ἐτέροις ἄμεινον » λέγωμεν, ἢ τὰ παραλειφθέντα κατ' ἄγνοιαν προσιθῶμεν ». Στράβ. Γεωγραφ. βιβλ. ἰ, σελ. 465.

ΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

ΣΕΛΙΔ. 26, στ. 9, γρ. δέ τι καὶ αἱ. — ΣΕΛ. 47, στ. 5, γρ. τοῦ ποταμοῦ. — ΣΕΛ. 77, στ. 3, γρ. Μυρσίλος. — στ. 22, γρ. ἀναρῶ-
 ραγῆναι. — ΣΕΛ. 129, στ. 1, γρ. διᾶραι. — ΣΕΛ. 149, στ. 1,
 γρ. ἐγγός γε τὰ κριβοῦς. — ΣΕΛ. 218, στ. 10 καὶ 14, γρ. Γυμνησιῶν.
 — ΣΕΛ. 277, στ. 20, γρ. περιελθεῖν. — ΣΕΛ. 280, στ. 7, γρ. Ἐνι.
 — ΣΕΛ. 311, στ. 25, γρ. κοινόν τῶν. — ΣΕΛ. 321, στ. 2, γρ. κατα-
 λείπουσα. — ΣΕΛ. 330, στ. 16, γρ. ἴχνη τῆς. — ΣΕΛ. 331, στ. 16,
 γρ. δεχομένῳ. — στ. 17, γρ. ὄρος. — ΣΕΛ. 348, στ. 9, γρ. τοὺς
 πλείους. — ΣΕΛ. 349, στ. 2, γρ. ἑξακόσιοι. — στ. 9, γρ. τινάς.
 — στ. 24, γρ. Κρητικῶν. — ΣΕΛ. 350, στ. 17, γρ. φθόγγον. —
 ΣΕΛ. 359, στ. 1, γρ. λέγοιτ' ἄν.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. Ὅτι καὶ Ὀμηρος αὐτῇ πανταχοῦ τῶν ἐπῶν φαίνεται χρώμενος. Ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι, ἔλλειπῶς, ἢ ἀναρθρώτως, ἢ ἐσφαλμένως, ἢ ψευδῶς, ἢ ἑαυτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. Ἐλεγχοὶ καὶ ἀποδείξεις τοῦ εικότως αὐτὸν οὕτω κρίνειν κεφαλαιώδεις, πάσης οἰκουμένης συντόμως ὑπότυπουντες τὴν διάδοσιν. Πίσις εικότων, καὶ τεκμηρίων βεβαίωσις τοῦ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν εἰς ἀλλήλας μετατεθῆναι

ΚΕΦ. Α.

Τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομιζόμεν, εἴπερ ἄλλην ΣΒΑ. 1. τινά, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προηγήμεθα ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' οὐ φαύλως νομιζόμεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. Οἱ τε γὰρ πρῶτοι θαρρήσαντες αὐτῆς ἀψασθαι, τοιοῦτοι δὴ τινες ὑπήρξαν, Ὀμηρός τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἐκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης φησί· καὶ Δημόκριτος δὲ, καὶ Εὐδοξος, καὶ Δικαίαρχος, καὶ Ἐφορος, καὶ ἄλλοι 2. πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. Ἡ τε πολυμάθεια, δι' ἧς

2. μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπεια ἐπιβλέποντος· ὧν περ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. Ὡς δ' αὐτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τις οὐσα, ἢ μὲν πρὸς τὰ πολιτικά καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, ἢ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης καὶ εὐδαιμονίας.

Ἀναλαβόντες δὲ καθ' ἑκάστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων εἶτι μᾶλλον. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλίφσαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστὶ καὶ Ἰππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμπειρίας Ὀμηρον· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποιήσιν ἀρετῇ πάντας ὑπερέβληται τοὺς παλαιοὺς καὶ τοὺς ὕστερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίῃ καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τοὺς τε καθ' ἑκάστα, καὶ τοὺς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην, γῆν τε καὶ θαλάτταν. Οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περὰ τῶν ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλω περιουίων.

Καὶ πρῶτον μὲν τῷ Ὠκεανῷ περίκλυσον, ὡς περ ἐστίν, ἀπέφηνεν αὐτήν· ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαξε, τὰ δὲ ὑπηνίτητο τεκμηρίοις τισί· Λιβύην μὲν καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίους καὶ Ἑρεμβούς (οὓς εἰκὸς λέγειν τοὺς Τρωγλοδύτας Ἄραβας), ῥητῶς λέγων· τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσεσιν αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ τῷ Ὠκεανῷ κλίξασθαι. Ἐνθένδε γὰρ αἰσίχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ θυόμενον εἰς τοῦτον· ὡς δ' αὐτως καὶ τὰ ἄστρα·

Ἡἷλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούραις
 Ἐξ ἀκαλαρρείταιο βραδυρρόου Ὠκεανοῖο.
 Ἐν δ' ἔπειτ' Ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἡέλιοιο,
 Ἐλκον νύκτα μέλαιναν.

Καί τοὺς ἀσέρας λελουμένους ἐξ Ὠκεανοῦ λέγει. 2.

Τῶν δ' ἐσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος, πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦτον· ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐσράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕσερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχὴν, μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. Ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ Ποιητῆς, εἰς δὲ πεμφθήσεσθαι τὸν Μενελάον φησιν ὑπὸ τῶν Θεῶν·

Ἄλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
 Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι Ξανθὸς Ῥαδάμανθυς·
 Τῆπερ ρήϊση βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
 Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ' χειμῶν πολὺς, οὔτε ποτ' ὄμβρος,
 Ἄλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λυγυπνείοντασ ἀήτασ
 Ὠκεανὸσ ἀνίησιν.

Καὶ αἱ τῶν Μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆσ Μαυρουσίασ· εἰσὶ τῆσ ἐσχάτησ πρὸσ δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τῆσ Ἰβηρίασ τὸ ταύτη πέρασ. Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματοσ δῆλον, ὅτι καὶ ταύτασ ἐνόμιζον εὐδαίμονασ, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοισ χωρίοισ.

Ἄλλὰ μὴν, ὅτι γε καὶ Αἰθίοπεσ ἔσχατοι ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, δηλοῖ. Ὅτι μὲν ἔσχατοι·

Αἰθίοπασ, τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν·
 οὐ δε τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλωσ λεγομένου, ὡσ διχθῆ-
 σεται ὕσερον. Ὅτι δ' ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ·

Ζεὺσ γὰρ ἐσ Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονασ Αἰθιοπῆασ
 Χθιζὸσ ἔθη μετὰ δαίτα.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ πρὸσ ταῖσ ἄρκτοισ ἔσχατιὰ παρωκεανῆτισ ἐσίν, οὕτωσ ἠνίξατο εἰπῶν περὶ τῆσ ἄρκτου·

Οἷη δ' ἄμμορόσ ἐσι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆσ ἄρκτου, καὶ τῆσ ἀμάξησ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν, τοσοῦτων ἀσέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων

3. τῷ αἰεὶ φανερῷ, οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν Ὠκεανοῦ. Ὅστι' οὐκ εὖ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντί δυεῖν εἰδότος. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω τὴν ἐτέραν ἡσροθετησθαι, ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην, ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθρὸς καὶ πρῶην κατανομασμένον· πολλοὺς δ' ἔτι νῦν ἀνωνώμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει·

Οἶος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὀμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων. « Ἡοῦς » γὰρ καὶ ἐσπέρας τέρματα ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου » οὖρος αἰθρίου Διός· » ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστὶ δύσεως καὶ ἀνα-

4. τολῆς ὄρος, οὐχ ἡ ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἦν καὶ ἄμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεῖεν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ διὰ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν ὀρίζοντα, εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολάς ποιεῖται. Εἰπὼν δὲ αὐτοῦ σρέφασθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ Ὠκεανοῦ, οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὀρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολούθως δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν ἀρόσαντες, τὸν μὲν ὀρίζοντα ὀφειλομεν δέχεσθαι, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς, οἰκείως τῷ Ὠκεανῷ· τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἀπτόμενον, ὡς ἀνὰ πρὸς αἴσθησιν, κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκίσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς κλύζοι' ἀνὰ τῷ Ὠκεανῷ, κατ' αὐτὸν. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε τοὺς προσθερούς μάλισα, οὓς ὀνομασί μὲν οὐ δηλοῖ (οὐδὲ γὰρ νῦν πω κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι), τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων, καὶ ἀγαυοὺς ἰππημολογούς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλω περιεῖσθαι τῇ γῇ τὸν

Ωκεανόν, ὅταν οὕτω φῆ ἢ Ἡρα·

4.

Εἴμι γάρ ὀφρομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ωκεανόν τε, θεῶν γένεσιν.

Τοῖς γάρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν Ωκεανόν· τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ περιέκειται· ἔν τε τῇ ὀπλοποιίᾳ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν Ωκεανόν ἐπὶ τῆς ἴτυος. Ἐχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς πλημμυρίδας τοῦ Ωκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, Ἀψορρόου Ωκεανοῖο λέγοντα, καί·

Τρις μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐκ' ἡματι, τρις δ' ἀναροῖσθεϊ.

Καὶ γάρ εἰ μὴ τρις, ἀλλὰ δις, τάχα τῆς ἰσορίας παραπεσόντος, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης, ἀλλ' ἦγε προαίρεσις τοιαύτη. Καὶ τὸ, Ἐξ ἀκαλαρρέϊταιο, δὲ ἔχει τινὰ ἔμφρασιν τῆς πλημμυρίδος, ἐχούσης τὴν ἐπίδασιν πραεῖαν, καὶ οὐ τελέως ροώδη. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκοπέλους λέγειν τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ ποταμὸν φάναι τὸν Ωκεανόν, εἰκάζει τὸ ροώδες αὐτοῦ τὸ περὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ· τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. Οὕτε γάρ ποταμῶ ρεύματι ἔοικεν ἢ τῆς πλημμυρίδος ἐπίδασις· πολὺ δὲ μᾶλλον ἢ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη· ὁ, τε τοῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τι πιθανώτερον. Βαθύρροον μὲν γάρ καὶ ἀψορρόον λέγει· ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν, τὸν ὅλον Ωκεανόν, λέγει 5. δὲ καὶ μέρος τοῦ Ωκεανοῦ τι ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ρόον, οὐ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τοῦ μέρους, ὅταν οὕτω φῆ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ρόον Ωκεανοῖο

Νηῆς, ἀπὸ δ' ἔκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο.

Οὐ γάρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ Ωκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ρόον μέρος ὄντα τοῦ Ωκεανοῦ· ὃν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα. Τοῦτου γάρ δύναται· ἂν τις ἐκλιπὼν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ Ωκεανῷ· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἶόν τε.

5. Ὀμηρος δέ γε οὕτω φησί,

ποταμοῖο λίπεν ῥόον,
ἀπὸ δ' ἔκετο κύμα θαλάσσης·

ἥτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστίν, ἀλλὰ Ὠκεανός. Γίνεται οὖν, ἐάν ἄλλως δέχη, ἐκβάς ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἤλθεν εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐστὶ διαίτης.

Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθησεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. Πανταχῆ γάρ, ὀπηποτοῦν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς προελθεῖν, εὐρίσκεται θαλάττα, ἣν δὴ καλοῦμεν Ὠκεανόν. Καὶ ὅπου δὲ τῆ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. Τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ἐσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἰβήρας καὶ τοὺς Μαυρουσίους, περιπλεῖται πᾶν ἐπὶ πολὺ τοῦ τε Νοτίου μέρους, καὶ τοῦ Βορείου· τὸ δὲ λειπόμενον, ἄπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμίζει μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, οὐ πολὺ, εἴ τις συντίθῃσιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διασημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκός δὲ διθαλάττων εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω σενοῖς, τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν· ἀλλὰ μᾶλλον σύρρον, καὶ συνεχές. Οἱ τε γὰρ περιπλεῖν ἐγχειρήσαντες, εἶτα ἀμασρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς ἀντιπιπτούσης, καὶ κωλύουσης τὸν ἐπέκεινα πλοῦν, ἀνακρουσθῆναι φασίν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἥττον τῆς θαλάττης ἐχούσης πόρον. Τοῖς τε πάθει τοῦ Ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώ- τεις καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τοῦτο μᾶλλον πάντη γοῦν ὁ αὐτὰς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων, ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ἐφ' ἐνὸς πελά- γους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.

Ἰππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστίν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὐθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ Ὠκεανοῦ πανταχοῦ, οὔτ' εἰ δοθεῖη τοῦτο,

ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύρρου ἐῖναι πᾶν τὸ κύκλω πέλαγος β. τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδῶνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακροτήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι πρὸς τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι· τὰ τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλείον εἶη τὸ ὑγρὸν περιεχυμένον.

Ὡσπερ οὖν τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλω τῆς οἰκουμένης οἶδε καὶ φράζει σαφῶς ὁ Ποιητής, οὕτω καὶ τὰ τῆς Θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γάρ ταύτην, ἀπὸ σηλῶν ἀρχαμένῳ, Λιβύη τε καὶ Αἴγυπτος καὶ Φοινίκη· ἐξῆς δὲ ἡ πέριξ τῆς Κύπρου· εἶτα Σόλυμαι καὶ Λύκιοι καὶ Κᾶρες· μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκάλης καὶ τῆς Τρωάδος ἡϊών, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἀπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τοῦ Εὐξείνου τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδῶς· οὐδήπου τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδῶς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν, οἱ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν ἐκ Βοσπόρου πάσαν. Αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὄν, καὶ ὡς φησὶν·

Ἡέρι καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι· οὐ δέ ποτ' αὐτοὺς

Ἡέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν,

Ἄλλ' ἐπὶ νύξ ὀλοή τέταται.

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴσρον, μεμνημένος γε τῶν Μυσῶν, ἔθνος Θρακίου παροικοῦντος τὸν Ἴσρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἐξῆς παραλίαν πᾶσαν οἶδε, Θρακίαν οὔσαν, μέχρι Πηνειοῦ, Παϊονίας τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἀξιόν, καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. Εξῆς δὲ ἐστὶν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι

6. Θεσπρωτῶν, ἧς ἀπόσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελούς, καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐθαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δὲ τινα ἐν τοῖς μεταξύ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἂν· καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρήσει τῶν ἐν μέρει. Συγγνοίη δ' ἂν, καὶ εἰ μυθώδη τινα προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἰσορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ οὐ δεῖ μέμφεσθαι. Οὐδὲ γὰρ
7. ἀληθές ἐστιν, ὃ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς σοχάζεται ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας· τάναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φεγεξαμένων, πρώτην τινα λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικὴν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐροῦμεν διὰ πλείονων· ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ Ποιητοῦ πάλιν ἔσαι λόγος.

Νυνὶ δὲ, ὅτι μὲν Ὀμηρος τῆς γεωγραφίας ἤρξεν, ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες· ἀξιόλογοι καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὀμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης, Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνῶριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἐκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν οὖν, ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πῖνακα, τὸν δὲ Ἐκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴν, ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα πολυμαθείας, εἰρήκασιν συχοί. Εὐ δὲ καὶ Ἰππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντί, καὶ ἰδιώτη, καὶ τῷ φιλομαθοῦντι, τῆς γεωγραφικῆς ἰσορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν αὐτὴν ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαθυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὅποσον διάστημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἑῷ προσκεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν, μᾶλλον καὶ ἥττον, οὐκ ἂν

γνωή τις ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ 7.
σελήνης συγκρίσεων. Οὗτος δὲ καὶ ταῦτά φησιν·

« Ἄπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητος λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται καὶ τῶν οὐρανίων καὶ γεωμετρίας, σχήματα, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποσήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντες, καὶ θάλαττη, καὶ ψύχη, καὶ ἀπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν. Ἐπεὶ καὶ οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῶτο, καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων, μὴ τι γε ὄλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνὴρ· πολὺ γὰρ τούτῳ προσήκει μᾶλλον. Ἐν μὲν γάρ τοις μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τι ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν οὐ πολλὴν ἔχει· ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑσάτων ἐς τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς, μέχρι δὲ τῶν ὑσάτων Αἰθιοπῶν, τὰ πρὸς νότον· τοῦτο δὲ παμπόλλην ἔχει διαφοράν. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, ἢ παρ' Ἰθηρσιν· ὧν τοὺς μὲν ἐώους μάλιχα, τοὺς δὲ 8.
ἐσπερίους, τρόπον δὲ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν. Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον, ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενά παρ' ἐκάστοις ἡμῶν, τῶν οὐρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὄρῶνται παμμεγέθει τῶν οἰκήσεων ».

Τίς ἂν οὖν, διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος, καλῶς καὶ ἰκανῶς διδάσκει, μὴ φροντίσας τούτων μηθὲν ἐπὶ μικρὸν; Καὶ γὰρ, εἰ μὴ δυνατὸν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν, διὰ τὸ εἶναι ποικιλωτέραν, τό γε ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατὸν, προσήκει ἂν εἰκότως.

Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆς ὄλης ἀπέχεται γῆς. Φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξείπειν, τῶν μὲν οὐρανίων ἐτόλμησεν ἄψασθαι, καὶ χηρῆσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὄλην γῆν, ἥς

8. μέρος ἢ οἰκουμένη, μήθ' ὀπόση, μήθ' ὀποία τις, μήθ' ὀπου
 κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηδὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ'
 ἐν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, καὶ
 πόσα· ὡς δ' αὐτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποῖόν τι, καὶ πόσον,
 καὶ διὰ τί. Ἔοικεν οὖν μετεωρολογικῇ τινι πραγματεῖα καὶ γεω-
 μετρικῇ συνηφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς
 οὐρανοῖς συνάπτων εἰς ἓν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεσῶτα
 τοσοῦτον,

ὅσον οὐρανός ἐς' ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ τῇ τοσαύτῃ πολυμαθεῖα προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον
 ἱστορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα,
 ἢ δύσχηρα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργῆς ἀν-
 γενέσθαι μᾶλλον, ὃ λέγω. Ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ
 παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης
 δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. Οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν
 ἥρώων ἀποφαίνουσι τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ, καὶ
 πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ πολλῶν ἀνθρώπων
 ἰδεῖν ἄσρα, καὶ νόον γινῶναι. Καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται, διότι
 τοῖς Λαπίθαις ὠμίλησεν, ἐλθὼν μετ' ἀπεμπτος,

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

Καὶ ὁ Μενέλειος ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεῖς,
 Αἰθίοπας θ' ἐκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς,
 Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσιν·

προσθεῖς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

— Τρεῖς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἑναυτόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηδῶν·

Τῇ πλείεσσι φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα.

Καί,

Αἰθ' ἐκατόμυλοι εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἐκάστην
 Ἄνιρες ἐξοιχνεύσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλοι, 9.
 τὸ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας.
 Προσθεῖναι δὲ δεῖ καὶ τὰ τῆς θαλάττης· ἀμφίβιοι γὰρ τρόπου
 τινὰ ἔσμεν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν
 Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἰσορίας λεχ-
 θῆναι,

μεγάλων ἐπίσσορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται
 τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι
 δοκεῖ μοι πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας
 τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. Χώρα γὰρ τῶν
 πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ θάλαττα, ἣν οἰκοῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν,
 μικρὰ, τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἣν περ
 ἰδίως καλοῦμεν Οἰκουμένην. Ὡστε τῶν μεγίστων πράξεων αὐτῆ
 ἂν εἴη χώρα. Μέγισται δ' αἱ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς
 καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις συναγαγόντες εἰς μίαν
 ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικὴν. Δῆλον οὖν, ὅτι ἡ γεωγρα-
 φικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, διατι-
 θεῖσα ἠπειρούς, καὶ πελάγη, τὰ μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς συμ-
 πᾶσης τῆς οἰκουμένης. Πρὸς τούτους δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει
 ταῦτα ἔχειν οὕτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώ-
 रिμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν
 ὁπόση τις, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τίνας διαφορὰς
 ἔχουσα, τὰς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ
 κατ' ἄλλα μέρη δυνασευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης ἐξίας καὶ ἀρχῆς
 τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγε-
 μονίας μέγεθος, οὐκ ἐπίσης δυνατόν οὔτ' ἐκείνοις ἅπαντα
 γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον
 πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. Μόλις γὰρ ἂν τὸ ἐπίσης
 πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίη, τῆς συμπᾶσης οἰκουμένης ὑπὲρ

9. μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἀνγνωρίζοιτο. Καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλείονων ἐμφανίζειν, ἢ εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐσίν. Ὡστ' οὐκ ἂν εἴη Θαυμασόν, οὐδ' εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, 10. καὶ Ῥωμαίοις. Τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ τὰ κατὰ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὀμηρος;

Οἷθ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαυ,
Σχοϊνόν τε, Σκῳλόν τε.

Ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω καὶ τὰ καθ' ἕκαστα, οὐκέτι· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρον δὲ αὐτὴ μάλις α τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐσιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. Ἄμεινον γὰρ ἂν θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὅποια τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τοῦ εἰδότος ἐσὶ, καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὀδεῦσαι. Ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐσὶ τηλαυγέστερον, ὅσω περ καὶ τὰ ἄλλα μείζω τὰ τῆς ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα τὰ ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ὁ μέντοι Ἀγαμέμνωνος εἶδος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχυρῶς. Πέρσαι δὲ καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τυφλοὺς ξενωποὺς, ἐγγυὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων· τροπικαὶ δὲ τῆς ἀγνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγαλέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεσῶν ἐπὶ τὸν Εὐριπὸν τὸν εἶλον· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνήμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. Πλήρης τε ναυαγίων ἢ Ἑλλάς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταιίσματα παραδέδωκεν. Ὁμοίως δὲ καὶ κατορθώματα, ὅπου τί κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων· καθάπερ ἐν τοῖς περὶ

Θερμοπύλας γενοῖς ὁ Εφιάλτης λέγεται, δείξας τὴν διὰ τῶν ἰο. ὁρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδα, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἰσω πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἠγοῦμαι τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὐτῶς τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτοὺς, ἐν ἔλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόρῳ ποιούντων τοῖς ἀγροῦσι, καὶ τὰς ὕδους ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε καὶ τῶν ἄλλων.

Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὡσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. Ἔσι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. Σημεῖον δὲ τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς ἀπὸ τῶν ἡγεμονιῶν διακρίνομεν, ἄλλην μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν, ἄλλην δὲ τὴν ἀριστοκρατίαν, τρίτην δὲ, 11. τὴν δημοκρατίαν. Τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλοῦντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιίας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τοῦ βασιλέως πρόσαγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίστων, καὶ ἄλλος τὸ τοῦ δήμου. Τύπος δὲ καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Εἴπερ οὖν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστίν, ἔσι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχει ἂν τι πλεονέκτημα καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα πρὸς τὰς πράξεις.

Ἔχει δὲ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην ἢπραγματεία, τὴν μὲν τεχνικὴν τε καὶ μαθηματικὴν καὶ φυσικὴν, τὴν δὲ ἐν ἰστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, οὐδὲν οὔσι πρὸς τὰς πράξεις. Οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσεύος πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσθοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγ-

11. καίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὁμως πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιίαν. Καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες, διὰ τὸ ἔνδοξον, ἢ τὸ ἡδὺν, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· μάλλον γὰρ σπουδαίουσιν, ὡς εἰκὸς, περὶ τὰ χρήσιμα. Διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μάλλον, ἢ ἐκείνων, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὐτῶς ἔχει καὶ περὶ τῆς ἰστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον αἰεὶ μάλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον.

Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ ἀστρονομίας δεῖν τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς· σχήματα γὰρ καὶ κλίματα καὶ μεγέθη, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεία, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἀλλ', ὡς περ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεκνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιεσεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν· ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φορὰν· αὐτὸ μόνον, ὃ τι τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν, εἰ ἄρα, ἐπισημνάμενον ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδής, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόρρωθεν ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἄρτημα νεύειν, ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ

12. τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ αἰσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. Φανερώς γὰρ ἐπιπροσδεῖ τοῖς πλέουσιν ἢ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥστε μὴ προσδαλλεῖν τοῖς πόρρωθεν φέγγεσι, τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις πῆ ὄψει· ἐξαρτέντα γοῦν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ Ποιητής· τοιοῦτον γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ·

Ὄξυ μάλα προῖδων, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἄρθεῖς.

Καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνοῦται τὰ 12·
 πρόσγαια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαιρέται
 μᾶλλον. Τῶν τε οὐρανίων ἢ περιφορὰ ἐναργής ἐσι καὶ ἄλλως,
 καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. Ἐκ δὲ τούτων εὐθύς ὑποτείνει καὶ ἡ
 ἔννοια, ὅτι, ἐρρίζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς, οὐκ ἂν ἡ
 τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε. Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ,
 ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται.

Νυνὶ δὲ ἐξ ἐτοίμου δεῖ λαβεῖν ἕνια, καὶ ταῦθ' ὅσα τῷ πολι-
 τικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ οὕτω δεῖ ἀγνοεῖν
 τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥστ', ἐπειδὴν
 γένηται κατὰ τόπους, καὶ οὐς ἐξήλλακται τινα τῶν φαινομένων
 τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

ὦ φίλοι, οὐ γὰρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη Ἥως,
 οὐδ' ὅπη Ἥλιος φρεσιμβροτος εἰς' ὑπὸ γαίαν,
 οὐδ' ὅπη ἀννεῖται.

οὐθ' οὕτως ἀκριβοῦν, ὥστε τὰς πανταχοῦ συνανατολάς τε καὶ
 συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσουρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων,
 καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς
 μεταπτώσεις τῶν ὀριζόντων ἅμα καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα
 ἅπαντ' ἄ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν
 ἅπαντα. Ἀλλὰ τὰ μὲν μὴδ' ὄλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας
 φιλοσόφου χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν, κἂν μὴ βλέπη τὸ διατί· καὶ
 γὰρ τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς
 οὐ τοσαύτης μέτεσιν, ἢ οὐκ αἰεὶ. Οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν
 ἀπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργὸν, ὥστε
 μὴδὲ σφαιραν ἰδεῖν, μὴδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παρα-
 λήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ λοξούς· μὴδὲ 13·
 τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερό-
 μενος ὁ ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ
 ἀνέμων. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὀριζόντας, καὶ τοὺς

13. ἄρκτικούς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθημάτων παραδίδοται, μὴ κατανοήσας τις ὄλως, πῶς δύναται παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; Ὁ δὲ μὴδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μὴδὲ κύκλον εἰδῶς, μὴδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μὴδ' ἐν τῷ οὐρανῷ, μὴδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθῶν, μὴδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μὴδὲν, ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχῶν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἶη γεωγραφίας οἰκεῖος.

Ἀπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικόν, καὶ δημόφελές ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν. Κάκει δὲ πολιτικόν λέγομεν οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχύντα τῆς τε ἐγκυκλίου καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναίτο καλῶς, οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μὴδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. Οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προσιδέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων συνάπτειν προσήκε.

Διόπερ ἡμεῖς πεπονηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἐγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν· ὁμοειδῆς γὰρ καὶ αὐτῇ, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἐτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ ἐκεῖ τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικόν καὶ εὐμνημόνευτον καὶ ἡδὺ, διατρίβειν. Καθάπερ γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσοῖς ἔργοις, οὐ τὸ κατ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητοῦμεν,

ζητούμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μάλλον, εἰ καλῶς τὸ ὄλον· οὕτως κἀν τούτοις ποιῆσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. Κολοσ- 14.
σουργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φροντίζουσα πῶς ἔχει, καὶ τὰ ὅλα, πλὴν εἴ τι κινεῖν δύναται καὶ τῶν μικρῶν τὸν φιλειδημονα καὶ τὸν πραγματικόν. Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ προσήκον, τσαυτὰ εἰρήσθω.

Κ Ε Φ. Β.

Εἰ δὲ, πολλῶν προειπόντων, ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, οὐπω μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τί κατορθωσάντων, πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λείπεσθαι· πρὸς οὓς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυναθῶμεν, ἰκανῆν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολὺ τι τοῖς νῦν ἢ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης. Ὁ μὲν γὰρ τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τοῦ Ἰστροῦ· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τὰ τε πέραν τοῦ Ἰστροῦ, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας, Μιθριδάτης ὁ ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνωρίμα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι τὰ περὶ τὴν Ἰρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἥττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· Ὡς' ἔχοιμεν ἂν τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. Ὅρα ἂν δὲ ἔσται τοῦτο μάλις ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν· ἥττον μὲν τοὺς παλαι, μάλλον δὲ τοὺς μετ' Ἐρατοσθέ-

14. νη, καὶ αὐτὸν ἐκείνον· οὐς εἰκὸς, ὄσω περ πολυμαθέσθεροι τῶν πολλῶν γεγονάσι, τοσοῦτω δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἂν τι πλημμελῶς λέγωσιν. Εἰ δ' ἀναγκασθησόμεθ' αὖ τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ' ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. Οὐ γάρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν· ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἔσθ, οἷς μὴδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, οὐς ἐν τοῖς πλείοις κατορθωκότας ἴσμεν· Ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ἰππάρχον, καὶ Πολύδιον, καὶ ἄλλους τοιούτους, καλόν.

15. Πρῶτερον δ' ἐπισκεπτέου Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ἰππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογία. Ἔστι δ' ὁ Ἐρατοσθένης οὐθ' οὕτως εὐκατατρόχαστος, ὥστε μὴδ' Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν (ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεκνόναι), οὐτ' ἐπὶ τοσοῦτον πιστός, ἐφ' ὅσον παρεδέξαντό τινες, καίπερ πλείοις ἐντυχῶν, ὡς εἶρηκεν αὐτός, ἀγαθοῖς ἀνδράσι. Ἐγένοντο γάρ, φησὶν ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέποτε, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ' ἓνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν οἱ κατ' Ἀρίσωνα καὶ Ἀρκεσίλαου ἀνθίσσαντες φιλόσοφοι. Οὐχ ἱκανὸν δ' οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον προσιτέον. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλαος καὶ Ἀρίσωνα τῶν κατ' ἑαυτὸν ἀνθισάντων κορυφαίους τίθησιν Ἀπελλῆς τε αὐτῶ πολὺς ἐστὶ καὶ Βίων, ὃν φησὶ πρῶτον ἀνθιστὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. Ἄλλ' ὅμως πολλάκις εἰπεῖν ἂν τινα ἐπ' αὐτῶ τοῦτο,

Οἶν' ἐκ βραχέων ὁ Βίων!

Ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτοῦ γνώμης· ὃς τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐκείνων διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται· τοὺς δ' ἐκείνω διενεχθέντας, καὶ ὧν διαδοχὴ οὐδεμίᾳ σώζεται, τούτους ἀνθῆσαι φησὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνων.

Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πραγματεία, καὶ μελέτη, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτο, τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· διότι μέσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν, καὶ τοῦ μὴ παρρόντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος, ἢ καὶ παραβάσιν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεπορισμένου, πρὸς διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδιάν. Τρόπον δὲ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐστὶ τοιοῦτος. Ἀλλὰ ἐκεῖνα εἰσάσω. Πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον, ὅσα δύναται ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεωγραφίαν· καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπεδέμεθα.

Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα σοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας. Τούναντίον δ' οἱ παλαιοὶ, φιλοσοφίαν τινα λέγουσι πρῶτην τὴν ποιητικὴν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη, καὶ πάθη, καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς· οἱ δ' ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρῶτις διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν φιληῖς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ· ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ ψάλλειν, 16. καὶ αὐλεῖν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ τε γὰρ εἶναι φασὶ καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἡθῶν. Ταῦτα δ' οὐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. Καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς αἰοῖδους σωφρονιστὰς εἴρηκε· καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήσρας φύλακα,

ἢ πόλλ' ἐπέτελλεν

Ἀτρείδης Τροίηνδε κίων εἴρουσθαι ἄκοιτιν.

Τὸν τε Ἀγίσθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν αἰοῖδον ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην

Κάλλιπεν.

Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλησσαν ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε.

16. Χωρίς δὲ τούτων, ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, ἐναρχόμενος τοῦ περὶ τῆς γεωγραφίας λόγου, φησὶν ἅπαντας καταρχὰς φιλοτίμως ἔχειν εἰς τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπερ τῶν τοιούτων ἰστορίαν. Ὀμηρον γοῦν ὑπὲρ τε τῶν Αἰθιοπῶν ὅσα ἐπύθετο καταχωρίσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοὺς σύγγυς τόπους, καὶ λίαν περιέρχως ἐξηγενοχέται, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην λέγοντα, Ἀλίартον δὲ ποίηεντα, ἐσχατώσαν δὲ Ἄνθηδόνα, Λιλαιαν δὲ πηγῆς ἐπι Κηφισοῦ· καὶ οὐδεμίαν προσθήκην κενῶς ἀπορρίπτειν. Πό-τερον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγῶντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; διδάσκοντι, νῆ Δία.—Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε· τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν.—Οὐκοῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητῆς πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας· ὁ δ' ἐπήνεγκεν, ὅτι ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' οὐ. Καὶ προσεξεργάζεται γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινες ἐβουλήθησαν; Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ, προεκπίπτοντος ἂν τις θεῖη τῇ φιλοτιμίᾳ ὡς ἂν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἱππαρχος, Ἀττικῆς Εἰρεσιώνης κατηγοροῖ καὶ ἂ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, οὕτως ἐκείνου πᾶν μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην. Τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς ἂν λέγοις, ὡς Ἐρατοσθένες· ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς ἀφαιρούμενος αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν, γραῶδὴ μυθολογίαν ἀποφαίνων, ἣ δέδοται
17. πλάττειν, φησὶν, ὁ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχαγωγίας οἰκείον. Ἄρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκρωμένοις τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν; λέγω δὲ, τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἢ ἀκρόασις, ὡς εἰκόσ, περιποιεῖ.

Ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε πάντα ὁ Ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσήψεν, ὃν 17.
 τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάση κοσμεῖ· οὗτος γὰρ αὐτῷ
 Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄγρια καὶ νόον ἔγνω.

οὗτος τε, ὁ

Εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μῆδεα πυκνά.

οὗτος δ' ὁ πτολίπορθος αἰεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἐλὼν

Βουλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηδί τεχνῇ.

Τοῦτου γ' ἐσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰδομένοιο

Ἄμφω νοσήσαιμεν,

φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπὶ γε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται· καὶ
 γὰρ ἐν ἀμνητῷ,

Ἐν ποίῃ θρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,

Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχῃς·

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὄλκα διηνεκέα προταμοίμην.

Καὶ οὐχ Ὀμηρος μὲν οὕτω φρονεῖ περὶ τούτων, οὐχὶ δὲ πάντες
 οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χροῶνται τῷ Ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέ-
 γοντι, περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν
 μάλιστα·

Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἦν ἐπι-
 δεύονται παρ' ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεύς, ἐν τῇ Διαπεύρᾳ,
 ἐν ταῖς Λιταῖς, ἐν τῇ Πρεσβεΐᾳ, ἐν ἣ φησὶν·

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὅπα τε μεγάλην ἐκ ζήθους ἴει,

Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερήσιον,

Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσσεὺς γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητο-
 ρεύοντας ἄλλους, καὶ στρατηγούοντας, καὶ τάλλα ἐπιδεικνυμένους
 τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἓνα, καὶ τῶν
 θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκρατὴν
 δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; Πότερον δ', οὐδ' ἀρετὴν ποιητοῦ

17. λέγοιμεν ἂν ἡντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγους; Πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; Οὐ γὰρ οὕτω φαμέν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡσεὶ τεκτόνων, ἢ χαλκίων· ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ, καὶ σεμνοῦ· ἢ δὲ ποιητικὴ συνέξουται τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐχ οἶόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.

- Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν Ποιητὴν, τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστὶ. Τί γὰρ οὕτω ῥητορικὴν, ὡς
18. φράσις; τί δ' οὕτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμεινῶν Ὀμήρου φράσαι; — Νῆ Δία! ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἢ ποιητικὴ. — Τῷ γε εἶδει, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ, ἢ τραγικῇ, καὶ ἢ κωμικῇ· καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἢ ἱσορική, καὶ ἢ δικαιοσύνη. Ἄρα γὰρ οὐδὲ λόγος ἐστὶ γενικός, οὗ εἶδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μὲν, ῥητορικὸς δὲ λόγος οὐκ ἐστὶ γενικός, καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; Ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος, ὃ γε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστὶ. Πρώτιστα γὰρ ἢ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον, τᾶλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικά, συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἐκαταῖον· εἶτα οἱ ὕπερον, ἀφαιροῦντες αἰεὶ τι τῶν τοιοῦτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινός· καθάπερ ἂν τις καὶ τὴν κωμωδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν, ἀπὸ τῆς τραγωδίας καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους καταβιβάσασθαι εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον. Καὶ τὸ αἰεῖδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον παρὰ τοῖς πάλαι, ταῦτο τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἢ ποιητικὴ. Αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· τοῦτο δ' ἦν ἢ ὠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' οὗ δὴ ῥαψωδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγωδίαν, καὶ κωμωδίαν. Ὡς, ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ὠδῆς, τὸ αἰεῖδειν * αὐτοῖς *

τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις. Καταχρησαμένων 18. δ' αὐτῶν θατέρω καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ θατέρω ἢ κατάχρησις διέβη. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον, ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχλήματος εἰς τοῦθαφος.

Ἄλλ' οὐδὲ τὰ σύνεγγυς μόνον, ὡσπερ Ἐρατοσθένης εἶρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόρρω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὀμηρος, καὶ μᾶλλον γε τῶν ὕσερον μυθολογούντων, οὐ πάντα τερατεύμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, ἢ δημαγωγῶν, ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Οδυσσεύς πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τοὺς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν Ποιητὴν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων.

Καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς μῦθους ἀπεδέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον καὶ οἱ νομοθέται, 19. τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζώου· φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος· προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον· ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδιὰ ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπὶ πλείον. Αἴτιον δ', ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ ταῦτα· ἠδὲ δὲ τὸ καινὸν, καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τίς· τούτο δ' αὐτὸ ἐστὶ καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα. Ὅταν δὲ προσῆ καὶ τὸ θαυμαστὸν, καὶ τὸ τερατώδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονὴν, ἤπερ ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις θελέασθαι· χρῆσθαι· προοιούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐρρώμενης, καὶ μηκέτι δεσμένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαιδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστὶ, φιλομουθεῖ τε ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ πρόσεσι· δὲ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἠδὲ, ἀλλὰ καὶ

19. φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐς ἰ χρεία τῶν εἰδῶν, πρὸς τε τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. Τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἠδέεις μύθους εἰς προτροπὴν· εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς. Ἡ τε γὰρ Λάμια μῦθος ἐστὶ, καὶ ἡ Γοργῶ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολύκη. Οἱ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἠδέσει τῶν μύθων, ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθῆματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἄθλους, ἡ Θησέως, ἡ τιμὰς παρὰ τῶν θεῶν νεμομένας, ἡ νῆ Δία ὀρώσει γραφὰς, ἡ ξόανα, ἡ πλάσματα, τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη· εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους, καὶ ἀπειλάς, ἡ διὰ λόγων, ἡ διὰ κτύπων ἀώρων τινῶν προσδέχωνται, ἡ καὶ πιεεύωσι περίπεσεῖν τινας. Οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ προσκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν καὶ οὐσίτητα καὶ πίσιν, ἀλλὰ δεῖ, νῆ Δία, καὶ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ' οὐκ ἄνευ μυθοποιίας, καὶ τερατείας. Κεραυνὸς γὰρ, καὶ αἰγίς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογγα τῶν θεῶν ὄπλα, μῦθοι, καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκῆ. Ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας καταστησάμενοι μορμολύκας τινὰς
20. πρὸς τοὺς νηπιόφρονας· τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιίας οὐσης, καὶ κατασρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικόν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς σωφρονίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ' ὕστερον ἢ τῆς ἱστορίας γραφῆ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν οὖν πρὸς ἀλίγους, ἡ δὲ ποιητικῆς δημωφελεστέρα, καὶ θεάτρα πληροῦν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τοῦ Ὀμήρου ὑπερβάλλοντως. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, καὶ φυσικοὶ, μυθογράφοι.

Ἄτε δὲ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ ποιητής, ἐφρόντισε πολὺ μέρος ἀληθοῦς· ἐν δ' ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνῆρ·

οὕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσετίθει μῦθον, ἠδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ, καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων. Οὕτω δὴ τὸν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιίαις, καὶ τὴν Ὀδυσσεῶς πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν κενὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὀμηρικόν. Προσπίπτει γάρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον ἂν οὕτω τις ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιος φησι περὶ τῆς Ὀδυσσεῶς πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τὸ,

Ἰσχε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Οὐ γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. Ἐλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. Καὶ γὰρ τὸν Αἰόλον δυνασεῦσαι φασὶ τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτην καὶ Λεοντίην Κύκλωπας, καὶ Λαισυργόνας ἀξένους τινας· διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν Πορθμὸν ἀπροσπέλασα εἶναι τοῖς τότε, καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λησῶν κατέχεσθαι. Οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὀμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστοροῦμεν· οὕτω δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδῶς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον πρὸς Βορρᾶν, καὶ ζοφώδη, μετήγαγεν οἰκειῶς εἰς σκοτεινὸν τινα τόπον, τὸν κατ' ἄσθην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιίαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. Ὅτι δ' οἶδεν αὐτοὺς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφοντες.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς Κόλχους εἰδῶς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν

21. τὸν εἰς Αἴαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας· μυθευόμενα, καὶ ἰσορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, συγγενείας τε ἔπλασε τῶν οὕτω διωκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεαισμὸν ἀμφοῖν, τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δεῖκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυρρηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάτης σημεῖα. Προσέδοσαν δὲ τι, καὶ αἱ Κυάνας, ἄσπερ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινές, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διέκπλουν, τὸν διὰ τοῦ Βυζαντιακοῦ ῥόματος· ὥστε παρὰ μὲν τὴν Αἴαν ἢ Αἰαίη, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταί, καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη· παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. Ἀπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ Ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ Ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλείοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω Σπηλῶν ἐπὶ πολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομιζέτο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως Πόντου προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὀμηρον. Ἴσως οὖν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα, διὰ τὴν κατέγουσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατασχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεστάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν Πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τούτους ἐξωκεαισθῆναι· φησὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλείοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιοπῶν ἀνωῶν κρείων Ἐνοσίχθων

Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν.

Τάχα δὲ καὶ τοὺς μονομμάτους Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας μετενήνοχε· τοιοῦτους γὰρ τινὰς τοὺς Ἀριμασπούς

φασιν, οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέχων Ἀρισεῆας ὁ 21.
Προκονήσιος.

Δεῖ δὲ ταῦτα προῦποθέμενον σκοπεῖν, τί λέγουσιν οἱ φή-
σαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην
καθ' Ὀμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέ-
ξασθαι, καὶ βέλτιον, καὶ χειρόν. Βέλτιον μὲν οὖν, ἂν οὕτω
δέχεται, ὅτι πεισθεῖς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι,
λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε
τοῦτο γὰρ οἰκειῶς ἂν λέγοιτο περὶ αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον γε περὶ 22.
Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἐς ἴν εὐρεῖν
ἴχνη τῆς ἐκεῖνου πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. Χειρόν δὲ, εἰάν
τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἰσορίαν δέχεται, ἐκείνου Ὠκεανὸν,
καὶ ἄδην, καὶ Ἡλίου βόας, καὶ παρὰ θεαῖς ξενίας, καὶ μετα-
μορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαισυργόνων, καὶ
μορφὴν Σκύλλης, καὶ διασρήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα
τερατογραφούντος φανερώς. Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἀξιὸν ἀντι-
λέγειν, οὕτω φανερώς καταψευδόμενον τοῦ Ποιητοῦ, καθάπερ
οὐδ', εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατὰ-
πλοῦν τοῦ Ὀδυσσεῶς, καὶ τὴν μνησηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ
ἀγροῦ συσᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· οὔτε πρὸς
τὸν δεξάμενον οἰκειῶς προσπλέεσθαι δίκαιον.

Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις ἀπήν-
τηκεν οὐκ εὖ. Πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειράται διαβάλλειν
τὰ φανερώς ψευδῆ, καὶ οὐκ ἀξία λόγου, διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ
τὴν προτέραν, ποιητὴν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μῆτε
τόπων ἐμπειρίαν, μῆτε τεχνῶν πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας·
τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις οὐ πεπλασμένοις πεφημι-
σμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ καὶ Πηλῖῳ καὶ Ἴδῃ, τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις,
καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης, ταύτης φησὶ τῆς
ιδέας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ὀδυσσεῶς πλάνην λεγομένους·

22. τοὺς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ' ὑποκειῖσθαι, ἐξ αὐτοῦ τοῦ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένους· τὰς γὰρ Σειρήνας, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνοῦσσῶν, πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σαπίους· εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὸν Κυμαῖον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἀλλ' οὐθ' ὁ σκόπελος οὗτός ἐστι τρικόρυφος, οὐδ' ὅλως κορυφοῦται πρὸς ὕψος· ἀλλὰ ἀγκῶν τις ἔκκειται μακρὸς, καὶ ξενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύρρентον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρίας πορθμὸν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ νησίδια τρία προκείμενα, ἔρημα καὶ πετρώδη, ἃ καλοῦσι Σειρηνοῦσσας· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ τὸ Ἀθήναιον, ὡπερ ὀμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκῶν αὐτός.

Ἀλλ' οὐτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἰσορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἰσορίαν· ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ πισοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλον ἔσῳ. Οἶον τί λέγω; ζητούμενου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἢ πλάνη γέγονε, καὶ εἰ αἱ Σειρήνες ἐνταυθά που λέγονται, ὁ μὲν φήσας ἐν

23. τῇ Πελωριάδι, πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρηνοῦσσαις διαφωνεῖ ἀμφοτέροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζῳ πίσιτι παρέχουσιν, ὅτι καίπερ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον φράζοντες, ὅμως οὐκ ἐκβεθήκεσάν γε τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις, ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενότης δεικνύται μνημα μιάς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγένετο πίσις, καίτοι τρίτου τινὸς λεχθέντος τοῦ τόπου τούτου. Ἀλλ' ὅτι ἐν τούτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένους λεχθέντι Κυμαῖῳ, ὃν ποιοῦσιν αἱ Σειρηνοῦσσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἴδρυται, βεβαιωτέρως πισεύομεν τὸ περὶ τούτους τοὺς τόπους γεγόνεαι τὰς Σειρήνας· οὔτε γὰρ τὸν Ποιητὴν ἀκριδῶς ἕκαστα πυθέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνου ζητοῦμεν τὸ ἀκριδῶς.

Οὐ μὴν οὐδ' ῥῆτως ἔχομεν, ὡς ὑπολαμβάνειν καὶ μηδὲν πε- 23.
 πυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπου μηθ' ὅπως
 γένοιτο, ῥαψωδεῖν.

Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσιόδου μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς
 Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, καὶ
 πεισύσαντα τῇ δόξῃ ταύτῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὀμήρου λεγομένων
 μεμνησθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τοῦ πρὸς Συρα-
 κούσαις νησιού, καὶ Τυρρῆνῶν Ὀμηρον δὲ μήτε εἰδέναι ταῦτα,
 μήτε βούλεσθαι ἐν γνώριμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. Πό-
 τερον οὖν Αἴτνη μὲν καὶ Τυρρῆνία γνώριμα, Σκύλλαιον δὲ
 καὶ Χάρυδοις καὶ Κίρκαιον καὶ Σειρηνοῦσαι, οὐ πάνυ; ἢ
 Ἡσιόδῳ μὲν ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις
 δόξαις ἀκολουθεῖν, Ὀμήρῳ δὲ πᾶν ὅ τι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμην γλῶσ-
 σαν ἦ, κελαδεῖν; Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων περὶ τῆς πρεπούσης
 Ὀμήρῳ μυθοποιίας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν
 ταῦτα θρυλλούντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τόπους ἐπιχωριαζούσης
 φήμης διδάσκειν δύναται, διότι ταῦτα οὐ ποιητῶν πλάσματα
 ἔστιν, οὐδὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώ-
 πων, καὶ πράξεων.

Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. Τὸν
 γὰρ Αἰόλον, τὸν προσημαίνοντα τοὺς ἐκπλους ἐν τοῖς κατὰ
 τὸν Πορθητὸν τόποις ἀμφιδρόμοις οὔσι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς
 παλιρροίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νε-
 νομισθαι φησὶ καθάπερ Δαναὸν μὲν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει
 παραδείξαντα, Ἀτρέα δὲ, τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ οὐρανῷ
 δρόμον, μάντις τε καὶ ἱεροσκοπούμενους ἀποδείκνυσθαι βασι-
 λέας τοὺς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίους, καὶ μά-
 γους, σοφία τινι διαφέροντας τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς 24.
 τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα
 ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὐρετὴν γενόμενον, τιμασθαι.

24. Ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος, οὐκ ἔα τὸν Αἴθρον ἐν μύθῳ σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ' ὄλην τὴν Ὀδυσσεῶς πλάνην ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ· τὸ δ' ὅλον περὶ Σικελίαν καὶ τῷ Ἡδοτητῇ πεποιήσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ ἐπιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, οὐκ ἐπαινεῖ. Οὐκ ἐπαινεῖ δὲ οὐδὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότε' ἂν εὐρεῖν τινα, ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. Καὶ τοῦτο δ' οἰκείως εἰρησθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν, τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης·

Αὐτοῦ δ' ἰχθυῶσα, σκόπελον περιμαιμώσα,
 Δελφίνάς τε κύνας τε, καὶ εἴποδι μείζον ἔλησιν
 Κῆτος.

Τοὺς γὰρ θύνους ἀγεληθὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὴν ἐκπέσῃσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἄψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζῶων, οἷον δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φησὶ. Συμβαίνειν γὰρ ταυτὸ ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορᾶν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, δηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· σκοπὸς γὰρ ἐφέσθη κοινὸς τοῖς ὑφορμουσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφιδίου. Καὶ ὁ μὲν εὐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πλώρας ἔσθη δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξωθεν τὸ ζῶον. Συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρὸς, εἴτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ

σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος· ἀγκισφύδης τε γάρ 24.
 ἔστι, καὶ χαλαρῶς ἐνήρμοςαι τῷ δόρατι ἐπίτηδες, καλωδίον
 δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον· τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι,
 ἕως ἂν κάμη σφαδάζον, καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' ἔλκουσιν
 ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἂν μὴ μέγα
 ἢ τελέως τὸ σῶμα. Καὶν ἐκπέση δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ,
 οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἕκ τε δρυὸς καὶ ἐλάτης· ὥστε
 βαπτίζομένου τοῦ δρυϊνοῦ βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν, καὶ
 εὐαναληπτον. Συμβαίνειν δὲ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ 25.
 σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν
 γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ ζώου συναγρώδη εἶναι, καὶ τὴν
 θήραν. Ἐκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἂν, φησί, περὶ
 Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὀμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ
 προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἢ μάλις· ἐπιχώριός ἐστι τῷ
 Σκυλλαίῳ· καὶ ἕκ τῶν περὶ τῆς Χαρύδδως λεγομένων ὁμοίων
 τοῖς τοῦ Πορθημοῦ πάθεσι. Τὸ δὲ

Τρίς μὲν γάρ τ' ἀνίσπει,

ἀντὶ τοῦ δις, γραφικὸν εἶναι ἀμάρτημα, ἢ ἱστορικόν.

Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρη-
 μένοις συμφωνεῖν. Εἰ δὲ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιασθαι
 δεῖ, ἢ ἀγνοίαν, ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἢ συνέζηκεν ἐξ
 ἱστορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθου. Τῆς μὲν οὖν ἱστορίας ἀλή-
 θειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν Νεῶν καταλόγῳ τὰ ἐκάστοις τόποις
 συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ Ποιητοῦ· τὴν μὲν πετρῆεσαν, τὴν
 δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀρχιάλιον·
 τῆς δὲ διαθέσεως ἐνάργειαν εἶναι τὸ τέλος, ὡς ὅταν μαχομένους
 εἰσάγῃ· μύθου δὲ, ἡδονὴν καὶ ἐκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάτ-
 τειν, οὐ πιθανόν, οὐδ' Ὀμηρικόν· τὴν γὰρ ἐκείνου ποιήσιν
 φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, οὐχ ὡς Ἐρατοσθένους φησί,
 κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα, μήδ' ἰσο-

25. ρίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. Πιθανώτερόν τε τὸ,

Ἐνθεν δ' ἐννήμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι (οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐθύδρομοι),
ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν οὐρίων πνεόντων συνεχῶς. Συνδεῖς δὲ
τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ γήλας, σαδίων δισμυρίων καὶ
δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ (φησὶ) τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς
ἐννέα ἡμέραις διηύσθαι ἰσοταχῶς, ἐκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς
συμβαίνοι σαδίων δισχιλίων πεντακοσίων. Τίς οὖν ἰσόρηκεν ἐκ
Λυκίας ἢ Ρόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν,
ὄντος τοῦ διαστήματος σαδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τοὺς
ἐπιζητοῦντας, πῶς τρίς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, οὐδ' ἀπαξ διὰ τοῦ
Πορθμοῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεύς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕπερον
ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον.

Τοιαῦτα μὲν εἶρηκεν. Ἐστὶ δὲ τᾶλλα μὲν εὖ λεγόμενα· ὅταν
26. δ' ἀνασκευάζῃ τὸν ἐξωκεανισμόν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν
τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπο-
λείπει τῆς ἀνωμαλίας. Ἄμα μὲν γὰρ παρατίθῃσι τὰ τοῦ Ποιητοῦ
ἔπη·

Ἐνθεν δ' ἐννήμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἅμα δ' ἐπικρύπτεται. Καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ Ποιητοῦ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο

Νηῦς·

καὶ τό·

Νήσω ἐν Ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλὸς ἐστὶ θαλάσσης.

Καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ. Καὶ τὸ περὶ τῶν
Φαιακίων·

Οἰέομεν δ' ἀπάνευθε, πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντῳ,

Ἐσχατοὶ οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερώς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει πλαττό-
μενα δηλοῦται. Ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρύπτομενος, τὰ φανερώς λεγό-
μενα

μενα ἀναιρεῖ. Τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εὔ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ 26.
 Ἰταλίαν γεγόνεαι τὴν πλάνην, ὀρθῶς, καὶ ὑπὸ τοῦ Ποιητοῦ
 βεβαιοῦται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητῆς, ἢ συγγραφεύς, Νεαπο-
 λίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενότης τῆς Σειρήνος; τοὺς δὲ ἐν
 Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχία καὶ Βεσουδίων, Πυριφλεγέδοντα καὶ
 Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ
 Βάϊον καὶ Μισσηνὸν τῶν Ὀδυσσεῶς ἐταίρων τινάς; Οὕτω δὲ καὶ
 τὰ περὶ Σειρηνούσας, καὶ τὰ περὶ τὸν Πορθμὸν, καὶ Σκύλλαν,
 καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον· ἅπερ οὐτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ,
 οὐτ' ἄρριζα καὶ ἀνέσια εἶναι, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα,
 μηδ' ὠφελείας ἱστορικῆς.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας τοῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι
 τις ἂν (φησί) τὸν Ποιητὴν βούλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσ-
 εσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν ἀποσῆναι δ' ἀπὸ
 τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν οὐκ ἀκριβῶς πετυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ
 προελόμενον οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέ-
 σερον ἕκαστα ἐξάγειν. Τοῦτο μὲν αὐτὸ εὔ· τὸ δ', οὐ χάριν τοῦτ'
 ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας
 χάριν. Ὅστε δίκαιόν ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου, καὶ
 διότι φησί τὰ πόρρω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατά-
 ψευσον. Πολλοσὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόρρω τερατολογούμενα
 τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς
 Ἡρακλέους ἄθλους καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ
 μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κι-
 θαιρῶνα καὶ Ἐλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀτ-
 τικὴν ὄλην, καὶ Πελοπόννησον· οὐδεὶς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν 27.
 αἰτίαται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ, ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσι,
 ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστ' Ὀμηρος, ὁ ζητῶν τί
 οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσι, οὐ ζητεῖ, εἰ τὰ προσμυθευόμενα
 ὑπῆρξεν, ἢ ἐστίν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, οἷς προσμυθεύεται τόποις

27. ἢ προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τὰληθές· οἷον τὴν Ὀδυσσεῶς πλάην, εἰ γέγονε, καὶ ποῦ.

Τὸ δ' ὅλον οὐκ εὔ, τὸ τὴν Ὀμήρου ποιήσιν εἰς ἓν συναγεῖν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, εἰς τε ἄλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸν γε Τριπτόλεμον τοῦ Σοφοκλέους, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις ταῖς Εὐριπίδου πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὀμήρου περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥάδιον ἦν αἰσθῆσθαι τὴν ὑπερβολὴν, ἢ τὴν διαφορὰν. Ὅπου γὰρ χρεῖα τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄπωθεν·

Ὅσσαν ἐπ' Οὐλύμπω μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὅσση
Πήλιον εἰνοσιφυλλον.

Καὶ τὸ,

Ἦρη δ' αἶψασι λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἠμαθίην ἑρατεινήν,
Σεύατ' ἐφ' ἵπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόντα.
Ἐξ Ἀθῶω δ' ἐπὶ πόντον.

Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις οὐκ ἐφεξῆς λέγει· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἑπαληθεις,
Αἰθιοπίας δ' ἰκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς,
Καὶ Λιβύην·

ὅπερ καὶ Ἰππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεῖα, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεσῶτα συνάπτειν ἐγγύς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

Λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
Φρυγῶν τε Περσῶν δ' ἠλιοβλήτους πλάκας,

Βάκτριά τε τείχη, τὴν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθῶν, Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

27.

Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἄν τοῖς κλίμασι δὲ κἄν
τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθές τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν
Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχού· 28.

Αὐτὴ δὲ χθῆρα μὴ ἰκανοπερτάτῃ εἰν ἀλί κείται
Πρὸς ζόφον· αἱ δὲ τ' ἀνεύθε πρὸς Ἡῶ τ' Ἡελίον τε.

Καί,

Αὐὼ δὲ τέ οἱ θύραι εἰσίν·
Αἱ μὲν πρὸς Βορέαο
Αἱ δ' αὖ πρὸς Νότου.

Καί,

Εἴτ' ἐπὶ δεξι' ἴωσι πρὸς Ἡῶ τ' Ἡελίον τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερά τοίγῃ ποτὶ ζόφον...

Καὶ μὴν τὴν ἀγνοίαν γε τῶν τοιούτων, τελείαν ἡγεῖται σύγ-
χυσιν τῶν ἀπάντων.

Ὡ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ Ἡῶς,
Οὐδ' ὅπῃ Ἡέλιος.

Κάνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τοῦ Ποιητοῦ,

Βορέης καὶ Ζεφύρος, τότε Θρήκηθεν ἄητον·

οὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος,
ὅτι ὁ Ζεφύρος ἐκ Θρακῆς πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος οὐ καθόλου,
ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρακίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν
Μέλανα κόλπον αὐτοῦ τοῦ Αἰγαίου μέρος οὔσαν. Ἐπισροφὴν
γάρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θρακὴ, καθ' ἃ
συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προπίπτουσα εἰς τὰ πέλαγος,
τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ,
καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἰμβρῳ, καὶ Σαμοθράκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς
θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκεῖρωνίδων πε-
τρῶν ἀφ' ὧν καὶ Σκεῖρωνες καλοῦνται οἱ Ζεφύροι, καὶ μαλιεῖα

28. οἱ Ἀργεῖσαι. Οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὁμως. Αὐτὸς γοῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπισηροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας. Ὡς καθόλου οὖν δέχεται· εἴτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τοῦ Ποιητοῦ, ὡς τοῦ Ζεφύρου μὲν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας πνέοντος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θράκης ἐκείσε μὴ διατεινούσης. Πότερον οὖν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἐσπέρας πνέοντα; ἀλλ' ὅταν οὕτω φῆ, φυλάττει τὴν οἰκίαν αὐτοῦ τάξιν·

Σὺν δ' Εὐρὸς τε Νότος τε πέσον, Ζέφυρός τε δυσαιῆς,
Καὶ Βορέης·

ἢ τὴν Θράκην οὐκ οἶδε μὴ προπίπτουσαν πέραν τῶν Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὄρων; Ἀλλὰ καὶ ταύτης τὴν ἐφεξῆς κατὰ τοὺς Θραῶνας εἰδῶς, καὶ κατονομάζων τὴν τε παραλίαν καὶ τὴν μεσογαίαν, Μάγνητας μὲν τινας, καὶ Μαλιεῖς, καὶ τοὺς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν. Ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τοὺς ὁμόρους Δόλοπας, καὶ Σελλοὺς περὶ Δωδώνην μέχρις Ἀχελώου· Θρακῶν δ' οὐ μέμνηται περαιτέρω. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν ἐγγυτάτῳ καὶ γνωριμωτάτῳ ἑαυτῷ θαλάττῳ, ὡς καὶ ὅταν φῆ·

29. Κινύθη δ' ἀγορῆ, ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
Πόντου Ἰκαρίοιο.

Εἰσὶ δὲ τινες, οἱ φασὶ δύο τοὺς κυριωτάτους εἶναι ἀνέμους, Βορέαν καὶ Νόταν· τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ μικρὰν ἐγκλισιν διαφέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὐρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀπηνιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀργεῖην. Τοῦ δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους παιοῦνται μάρτυρας, Θρασαύαλκην τε, καὶ τὸν Ποιητὴν αὐτὸν, τῷ τὸν μὲν Ἀργεῖην τῷ Νότῳ προσνέμειν·

Ἀργεῖσσο Νότσιο·

τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέῃ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε Θρήκηθεν ἄπτον.

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος μηδένα οὕτως παραδεδωκέναι τοὺς 29. ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον, Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς, Εὐρον· τὸν δ' ἐναντίον, Ἀργέσην· τοὺς δὲ μέσους, Ἀπηνιῶτην, καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ Ποιητὴν δυσασὴ μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέσην· λίγα δὲ πνεόντα Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρόν· Ἀργέσην δὲ Νότον, τὸν Λεύκονοτον· οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τοῦ λοιποῦ Νότου ὅλου Εὐρου πως ὄντος·

Ὡς ὁπότε Ζέφυρος νέφεα συφελίξῃ

Ἀργέσαι Νότοιο βαθεῖη λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσασὴ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἶωθε διασκιδάναι τὰ ὑπὸ τοῦ Λεύκονότου συναγόμενα, ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιζέτους τοῦ Νότου νῦν Ἀργέσου λεγομένου. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπαπόρθωσιν ἔχει.

Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὀμήρου ψευδῶς ὑποληφθεῖσι καὶ ταῦτα φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου εἴματα οἶδε, πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοῦνομα· Ἡσίοδος δὲ οἶδε· μέμνηται γάρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μὴ πω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ εἴματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἔν, δοιή τις ἂν οὐ πεπύσθαι αὐτόν. Εἰ δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον καὶ παραδοξότατον, καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἰσορίας, ὁ ποταμὸς καὶ ἦν, καὶ ἐστίν, ὡς δ' αὐτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ εἴματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποταμὸν Αἴγυπτον, καὶ χώραν καὶ Θήβας Αἴγυπτίας, καὶ Φάρον, ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ γνωρίζοντας μὴ 30. λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον; Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ

30. τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς, καὶ τὴν ἔξω θαλάσσαν, καὶ τὸ διχρᾶ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἔγγυς καὶ γκώριμα μὴ. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀγνοεῖν· οὐ δὲ γὰρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη, οὐδὲ πολλῶν ἄλλων· ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ λίαν γνῶριμα ὄντα, φαίη τις ἂν, δόξαι οὐκ ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας.

Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν αὐτῶ, τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ' ἀγνοίαν λέγοντι. Τοῦναντίον γὰρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ Ποιητοῦ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον· γνοίης δ' ἂν οὕτως. Ἀλαζῶν γὰρ δὴ πᾶς ὁ πλάην αὐτοῦ διηγούμενος. Τούτων δ' ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὅς, ἀναβεβηκώς μέχρις Αἰθιοπίων, ἐπέπυσο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τὴν χοῦν ὄσθη ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ τὸν πρὸ τῶν ζομάτων πόρον, ὅσον ἦδη προσχώσας τῇ ἡπειρῷ προσέθεικεν· ὥστε εἰκότως ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὄλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγεσθαι· κἂν εἰ μὴ τὴν ὄλην, τὴν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν Κάτω χώραν προσαγορευομένην. Ἰσόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρων πελαγίαν οὔσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὲ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὔσαν. Ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ Ποιητὴς ἦν ὡς' ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ἤδει, καὶ τὰ ζῶματα τοῦ Νείλου.

Ἡ δ' αὐτὴ ἀμαρτία καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι·

Αἰθίοπας, τοὶ διχρᾶ δεδαίεται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν οἱ ὕστερον οὐκ εὖ. Τοσοῦτου γὰρ δεῖ τευτ' ἀληθές εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥσε ἐκεῖνον μὲν φημί μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικούς μὴδὲ

λέγοντος ἐκείνου αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀρισάρχου καὶ Κράτητος 3ο.
ἀρξαμένους τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπισήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ
τοῦ Ποιητοῦ,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαΐαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ ἐπιφερομένου ἔπους διαφέρονται, ὁ μὲν Ἀρίσταρχος γράφων,

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

ὁ δὲ Κράτης,

Ἡμὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἢ δ' ἀνιόντος·

οὐδὲν διαφέρου πρὸς τὴν ἐκατέρου ὑπόθεσιν, οὕτως ἢ ἐκείνως 3ι.

γράφειν. Ὁ μὲν γὰρ, ἀκολουθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι
δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ
Ὠκεανοῦ· παρ' ἐκάτερα δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὐκρατον, τὴν τε
καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. Ὡςπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν
Αἰθίοπες οὕτοί λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ'
ὄλην τὴν οἰκουμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικούντες τὸν
Ὠκεανόν· οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ νοεῖσθαι
τινάς Αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ ἐτέρᾳ εὐκράτῳ,
παροικούντας τὸν αὐτὸν τοῦτον Ὠκεανόν· διττοὺς δὲ εἶναι, καὶ
διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ. Προσκειῖσθαι δὲ τὸ,

Ἡμὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἢ δ' ἀνιόντος,

ὅτι τοῦ Ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος αἰεὶ τῷ ἐν τῇ γῆ Ζω-
διακῷ, τούτου δ' οὐκ ἐκβαίνοντος ἔξω ταῖν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν
τῇ λοξώσει, ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ
πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολάς καὶ τὰς δύσεις συμ-
βαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, καὶ κατ' ἄλλα ἢ ἄλλα σημεῖα.
Εἶρηκε μὲν οὕτως, ἀστρονομικώτερον νομίσας. Ἦν δὲ καὶ ἀπλού-
στερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ οὕτω διηρησθαι δίχα τοὺς Αἰ-
θίοπας, ὡς εἶρηται· ὅτι ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ'
ἐκάτερα παροικοῦσι τῷ ὠκεανῷ Αἰθίοπες. Τί οὖν διαφέρει πρὸς

51. τὸν νοῦν, τοῦτο ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

Οἱ μὲν δυσομένου Ἰπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ' ἑκά-
τερα τοῦ Ὠκεανοῦ οἰκεῖν. Ὁ δ' Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλ-
λει τὴν ὑπόθεσιν διχῶς δὲ μεμερισμένους οἶεται λέγεσθαι τοὺς
καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν
ἐσχάτους. Τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα, ὥστε εἶναι δύο Αἰ-
θιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὴν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ
μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἰδρυ-
μένην δὲ κατ' Αἴγυπτον. Τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν Ποιη-
τὴν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ
Περὶ νεῶν καταλόγου δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ
μὴ ὄντα.

Πρὸς μὲν οὖν Κράττητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν
ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαινώμεν, διότι
τὴν Κρατῆτειον ἀφείς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις,
περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον· τὰ
δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολο-
γεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. Καὶ γὰρ ἂν ὀποτέρως γρά-
φηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ. Τί γὰρ
52. διαφέρει λέγειν, ἢ οὕτως, Δύο καθ' ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθιοπες, αἱ
μὲν πρὸς ἀνατολὰς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, Καὶ* γὰρ* πρὸς
ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἐπειδ' ὅτι ψευδοῦς προΐσεται
δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν Ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς
δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνησθαι, ὅταν φῇ·

Αἰθιοπίας, τοὶ διχῶς δεδαίαται.

Πῶς οὖν; οὐ διχῶς δεδαίαται οὕτω, ἀλλ' ἀγνοῶν οὕτως εἴ-
ρηκεν ὁ Ποιητής; Πότερ' οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, οὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι

ἀπό τοῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τοῦ Νείλου 32.
δίχα διήρηνται;

Οἱ μὲν δυσσομένου Ἰπερίνος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Τί δ' ἡ ἄλλη Αἴγυπτός ἐστι πλην ἡ ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἐκάτερα τοῦ ποταμοῦ κείται, πρὸς ἀνατολήν καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῆ Αἴγυπτῳ, καὶ παραπλησίως ἔχει πρὸς τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. Καὶ γὰρ καὶ αὕτη σενή τέ ἐστι, καὶ μακρὰ, καὶ ἐπικλυσος. Τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύσου ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἔω, τὰ δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. Πῶς οὖν οὐχὶ καὶ δίχα διήρηνται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ Λιβύης διαιροῦσιν, ἀξιόλογον τοῦθ' ὄριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πλείονων, ἢ μυρίων σαδίων, πλάτος δὲ, ὡσεὶ καὶ νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάδους (ὧν μεγίστη ἐστὶν ἡ Μερὸς, τὸ βασιλεῖον καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιοπίων)· αὕτην δὲ τὴν Αἰθιοπίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν δίχα; Καὶ μὴν οἱ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἡπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον προφέρουσι αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι, καὶ ποιοῦσι τὸ μὲν τι μέρος ἐκατέρας αὐτῶν Λιβυκόν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ διαιροῦσι τὰς ἡπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ.

Χωρὶς δὲ τούτων, ἐστὶ καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν. Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ Ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἱ τε ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν Στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνέστρεψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν κωλυόμενοι· ὡσεὶ καὶ πίσειν κατέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ· καὶ μὴν σύρρους ἢ πᾶσα Ἀτλαντικὴ Θάλασσα, καὶ μάλις α ἢ κατὰ μεσημβρίαν. Ἄπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλείοντες ἤλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ

33. ἀπήγγειλαν οὕτως. Τί οὖν ἄλογον, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης ἀκοῆς ἀχθεῖς δίχα διήρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσίν, εἴτε μὴ εἰσίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιῶν εἴρηκεν Ἐφορος, ἣ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον. Λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν· τεκμαίρεται δὲ ἐκ τούτου καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας, τοὶ δίχθ' ἀδαίεται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ταῦτά τε δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσραχον λέγοι ἂν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ Ποιητοῦ. Φημί γάρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη τὰ γινώριμα ἐνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλου, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος, ὕσερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἐσπέραν γνωσθέντων, Κελτοὶ, καὶ Ἴθηρες, ἢ συμμύκτως Κελτιθήρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὕφ' ἐν ὀνομα τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν ταπτομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· οὕτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς Ὠκεανῷ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ,τε γάρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησιν οὕτω·

Φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερὸν
 Κεῦμα θαλάσσης,
 Χαλκοέραυνόν τε παρ' Ὠκεανῷ
 Λίμναν παντοτρόφον Αἰθιοπῶν,
 Ἴν' ὁ παντεπόπτας Ἡέλιος
 Αἰεὶ χρωτ' ἀθάνατον,
 Κάματόν θ' ἵππων, Ξερμαῖς
 Ὑδατος μαλακοῦ προχοαῖς ἀναπαύει.

Παρ' ὅλον γάρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα, τοῦ Ὠκεανοῦ ταύτην

πρὸς τὸν ἥλιον ἰσχυρὸς τὴν χρεῖαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὄλον 33.
καὶ τοὺς Αἰθίοπας ἀποφαίνεται. Ὁ, τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ
Φαέδροντι τὴν Κλυμένην φησὶ

— δοθῆναι Μέροπι τῆσδ' ἀνακτι γῆς·
Ἦν ἐκ τεθρίππων ἀρμάτων πρῶτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέχ βάλλει φλογί.
Καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι,
Ἔω φαεννᾶς ἡλίου θ' ἵπποςάσεις.

Nῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἵπποςάσεις τῇ τε Ἡοῖ, καὶ τῷ
Ἥλιῳ· ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς πλησίον αὐτάς φησιν εἶναι τῇ οἰκῆσει τοῦ
Μέροπος. Καὶ ὅλη γε τῇ δραματοουργίᾳ τοῦτο παραπέλεκται, 34.
οὐ δῆπου τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ
τῆς παρ' ὄλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα δικούσης παραλίᾳς.

Μηνύει δὲ καὶ Ἐφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δό-
ξαν· ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ, τῶν περὶ τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένων,
τὸ πρὸς τὸν Ἀπηνιώτην, Ἰνδοὺς ἔχειν· πρὸς Νότον δὲ Αἰθιοπας·
πρὸς Δύσιν δὲ Κελτούς· πρὸς δὲ Βορρᾶν ἄνεμον Σκύθας. Προσ-
τιθεσὶ δ', ὅτι μείζων ἢ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία· δοκεῖ γάρ, φησι,
τὸ τῶν Αἰθιοπῶν ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν
μέχρι δυσμῶν· ἢ Σκυθία δ' ἀντίκειται τούτῳ. Ὅτι δ' ὁ Ποιητὴς
ὁμολογῶς τούτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

Πρὸς ζόφον,

ὅπερ ἐς ἰ πρὸς ἄρκτον,

αἰ δὲ τ' ἀνευθε πρὸς Ἡῷ τ' Ἡελιόν τε·

ὄλον τὸ νότιον πλευρὸν οὕτω λέγων. Καὶ ἔτι, ὅταν φῆ·

Ἐτ' ἐπὶ δεξι' ἴωσι πρὸς Ἡῷ τ' Ἡελιόν τε,

Ἐτ' ἐπ' ἀριστερά, τοίγε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ παλιν·

Ἄ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη Ἡῷς,
Οὐδ' ὅπη Ἡέλιος φασιμβροτος εἰς ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπη ἀννεῖται·

44 ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

34. περί ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον.
Ὅταν οὖν φῆ·

Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη,

κοινότερον δεκτέον *καὶ* τὸν Ὠκεανὸν τὸν κατ' ὅλον τὸ μεσημ-
βρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ὧ γὰρ ἂν τόπω
τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλης τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ
Ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπιά. Οὕτω δὲ λέγει καὶ τὸ,

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιοπῶν ἀνίων,
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν,

ἴσον τῷ, Ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων, Σολύμους λέγων οὐ τοὺς
ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινας ὁμωνύ-
μους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρὸς τε τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδία,
καὶ τοὺς ἐκεῖ μεσημβρινούς, ὡς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ
πρὸς τε τὸν Πόντον καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθιοπίας.
Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενος
φησὶν·

35. Αἰτ', ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀδέσφρτον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταιγε πέτονται ἐπ' Ὠκεανοῖο ροάων,
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁράται φερομένη
ἢ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ
Ἰβηρίαν οὐδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν καὶ Βακτριανήν.
Κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ Ὠκεανοῦ παρα-
τείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγούντων, δέχεσθαι δεῖ
καὶ τοὺς Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ
ὑστερον τοὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγα-
γον, καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, οὐδὲν ἂν εἶη πρὸς τὰ
πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς καὶ Ἀργεῖους οὐ πάντας μὲν νῦν φαμέν
τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον· Ὀμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παρα-

πλήσιον δὲ ἔσι, ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διηρημένων Αἰθιοπῶν, 35·
 ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην τὴν ὠκεανίτιμ διατείνοντας·
 ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος, μέχρι ἡλίου δυομένου. Οἱ γὰρ οὕτω λεγό-
 μενοι Αἰθιοπες δίχα διήρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς
 ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμοῦ δίκην, ἐν
 μήκει σχεδὸν τι καὶ πεντακισχιλίων σαδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις·
 πλάτει δ' οὐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίστῳ πρόσσει δὲ
 τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχει τῆς κατὰ
 Πηλούσιον θαλάσσης, τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ
 ἰσθμὸς. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν
 ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὄρον εὐφύεστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἡπείρων
 ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ'
 ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θαλάτταν· τὸν δὲ Νεῖλον
 πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διέχει, ὥσε μὴ διαιρεῖν πᾶσαν
 τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον
 καγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην,
 δίχα διηρησθαι νομίσαι τὸν Ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς οὖν
 ἡγνοεῖ τὸν ἰσθμὸν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέ-
 λαγος;

Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θή-
 ρας ἤδει σαφῶς, αἱ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σαδίων
 μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων· τὸν δὲ μυχὸν τοῦ
 Ἀραβίου κόλπου μὴ ἤδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν,
 πλάτος ἔχοντα οὐ πλείονων ἢ χιλίων σαδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώ-
 τερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ἤδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ
 χώρα λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου· μάλις γὰρ ἂν
 προσπίπτει τὸ ῥηθῆν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα 36·
 τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἤξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος.
 Ἄλλως τε τῶν παρ' ἐκάστοις ἰδίῳν ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ
 παραδοξίαν ἔχει τινά, καὶ ἐν τῷ φανερωῖ πάσιν ἐστὶ τοιοῦτον

36. ὃ ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Νείλου ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τοῦ πελάγους. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον οὐδὲν πρότερον ἰσοροῦσι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν τοῦ Νείλου φύσιν, διὰ τὸ τοὺς ἐπιχωρίους μῆτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένους, μῆτ' ἐπιφανέστερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς (τῷ γὰρ ἰσορήσαντι περὶ τοῦ ποταμοῦ, κατάδηλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται, ὅποια τις ἐστίν)· οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκούοντες οὐδὲν πρότερον ἰσοροῦσι τούτου. Πρὸς Ἰθῆτι οὖν τούτῳ καὶ τὸ φιλεΐδημον, καὶ τὸ φιλέκδημον, τοῦ Ποιητοῦ· ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τοιοῦτου. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλείονων ἐλέγχεται, καὶ εἰδῶς, καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητά, καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ, ἢ ἐπιθέτως λέγων.

Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μὴδ' ἐκείνου λέγοντος τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχωρία συνησίου, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ἣ αὐτοὺς ἐνάχους δεικνύσιν ὁ λόγος. Ἀπλῶς δὲ τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημείον ἐστίν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἑλλησιν· οὐ μὴν ἠγνοεῖ γε. Ἀλλὰ καὶ λέγει· οὐ δοκεῖ δὲ τοῖς ἐθελωκωφοῦσιν· ὥσε ἐκείνους αἰτιατέον. Ὁ Ποιητὴς τοίνυν διπετείας καλεῖ τοὺς ποταμοὺς, οὐ τοὺς χειμάρρους μόνους, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀπλῶς, ὅτι πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Ἀλλὰ τὸ κοινόν, ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται· ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάρρου ἀκούοι τις διπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀένναον· ἐναυθὰ δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. Καὶ καθάπερ εἰσὶ τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ, Κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιας, Δειλότερον δὲ λαγῷ Φρυγός, Ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν ἐπισολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ ἐπ' ἐξοχῆ

συντρέχει ἐπὶ τοῦ διπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ 36.
 χειμάρρους ὑπερβέβηται τοὺς ἄλλους ποταμούς, τῷ διπετῆς
 εἶναι· ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάρρους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρού-
 μενος καὶ πλήθους καὶ χρόνου. Ὡς', ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ
 πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ Ποιητῇ, ὡς πεπαραμυθήμεθα, καὶ κέχη-
 ται τῷ ἐπιπέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς 37.
 εἰρήκαμεν. Τὸ δὲ πλείοσι ζόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων·
 ὡς οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθά-
 περ οὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφίχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυ-
 πτον. Αἱ δὲ προσχώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύναται
 ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. Ὁ γὰρ ἰσορῶν
 αὐτῷ περὶ τῆς Φάρου, μᾶλλον δὲ ἢ κοινὴ φήμη, διότι μὲν τότε
 τοσοῦτον ἀπέιχεν ἀπὸ τῆς ἡπείρου, ὅσον φησὶ δρόμον μεῶς
 ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεδρυλλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμέ-
 νως. Ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις, καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦται τινες,
 κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν. Ἐξ ὧν συνεῖς ὁ Ποιητής, ὅτι
 πλέον ἢ τότε ἀφειστήκει τῆς γῆς ἢ νῆσος, κατὰ τὴν Μενελάου
 παρουσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτοῦ πολλαπλάσιον διάστημα τοῦ
 μυθώδους χάριν· αἱ δὲ μυθοποιαὶ οὐκ ἀγνοίας σημεῖον
 δήπου. Οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγ-
 μαίων, οὐδ' αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ' εἴτι ἄλλο τοιοῦτον
 αἱ ποιηταὶ πλάττουσι, οὐ κατ' ἀγνοίαν τῶν τοπικῶν λέγεται,
 ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. Πῶς οὖν καὶ ἄνδρον οὔσαν
 ὕδωρ φησὶν ἔχειν;

Ἐν δὲ λιμνῇ εὐορμος, ὅθεν τ' ἀπὸ νῆας εἴσας

Ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Ἄλλ' οὔτε τὸ ὕδρεϊον ἐκλιπεῖν ἀδύνατον, οὔτε τὴν ὕδρειαν
 ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησὶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν μόνην, διὰ
 τὴν τοῦ λιμένος ἀρετὴν, τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαιᾶς ἀρύσασθαι
 παρῆν· ἐξομολογουμένου πῶς τοῦ Ποιητοῦ δι' ἐμφάσεως, ὅτι

37. πελαγίαν εἶπεν οὐ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιίαν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς πλάνης τοῦ Μενελάου λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, βέλτιον ἴσως ἐστὶ, τὰ ἐν τοῖς ἔπεισι τούτοις ζητούμενα προεκφεμένους, ἅμα ταῦτά τε διασεῖλαι, καὶ περὶ τοῦ Ποσητοῦ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος, θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Ἦ γὰρ πολλὰ παθῶν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεῖς
 Ἠγαγόμεν ἐν νησὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
 Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεῖς,
 Αἰθίοπας δ' ἰκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς,
 Καὶ Λιβύην.

38. Ζητοῦσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ Αἰγύπτου (οὔτε γὰρ ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσι τινὲς Αἰθίοπες, οὔτε τοῦ Νεῖλου τοὺς καταρράκτας ἦν διελθεῖν ναυσί)· τίνες τε οἱ Σιδόνιοι· οὐ γὰρ οἱ γε ἐν Φοινίκῃ· οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος προΐεις, τὸ εἶδος ἐπήνεγκε· τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν, ὁ κατ' ἡμᾶς γραμματικὸς, ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάου πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἐκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων· ἡμῖν δ' ἀρκέσει κἂν ἐπιτέμοντες λέγωμεν. Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, οἱ μὲν περίπλουν τὸν διὰ Γαδεῖρων μέχρι τῆς Ἰνδοῦ εἰσάγουσιν, ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῆς πλάνης συνοικειοῦντες, ὃν φησιν, ὅτι Ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός. Οὔτε δ' ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι (καὶ γὰρ οὐδ' ἡ Ὀδυσσεῶς πλάνη ἀδύνατος), ἀλλ' ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, οὔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. Καὶ γὰρ ἀκούσαιο διατριβαί

διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, φήσαντος, ὅτι ἀπὸ 58.
ἐξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἐκούσιοι, χρημα-
τισμοῦ χάριν· φησὶ γάρ ὁ Νέστωρ·

Ὡς ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίωτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
Ἡλᾶτο ξὺν νηυσὶ,
Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεῖς.

Ὁ τε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ πλοῦς ἢ τῶν διωρύγων, λεγόμενος μὲν
ἠκούετο ἂν ἐν μύθῳ σχήματι· μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ
ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἂν. Ἀπιθάνως δὲ, λέγω, ὅτι πρὸ τῶν
Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διώρυξ· τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι
Σέσωφριν, ἀποσῆναί φασι μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς
θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁ ἰσθμὸς ἦν πλωῖμος.
Ἄλλ' εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ· μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα
τὸ κατὰ τὰς σήλας γεγενῆναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα συνάπτειν
τὴν ἔξω θαλάτταν τῇ ἐντὸς, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεω-
ροτέραν οὖσαν. Τοῦ δ' ἐκρήγματος γενομένου ταπεινωθῆναι,
καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλοῦσιον
μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἰσορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγ-
ματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐπω ὑπῆρχεν; Ἴσως δ' 39.
ὁ Ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσεᾶ ταύτη διεκπλέοντα εἰς τὸν
Ὠκεανὸν πεποιήκεν, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς
τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυστολεῖ, ὡς
οὐπω γεγονότος. Ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ·

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν.

Ποῖα οὖν; Καὶ ὅτι ἐσπερίον τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον,
ὁ Ζέφυρος παρατεθεῖς δηλοῖ·

Ἄλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λεγυπνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι.

Ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη.

39. Εἰ δ' οὖν καὶ σύρρουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ Ποιητὴς ἰσορῆκει, πῶσω μείζονα ἂν εἶχομεν πῖσιν τοῦ τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διηρῆσθαι, πορῶν τηλικούτῳ διειρηγομένους; Τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω καὶ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν Αἰθίοπων; Καίτοι θαυμάζουσι τοῦ κόσμου τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον τὸ πλῆθος, ὃ ἔστι,

Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρον τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.

Τούτων δ' οὐδενὸς, πλὴν ἐλέφαντος, εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἔστιν, ἀπορωτάτοις τῶν ἀπάντων οὖσι τοῖς πλείοις, καὶ νομάσι.— Νῆ Δία· ἀλλ' ἢ Ἀραβία προσῆν, καὶ τὰ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἀπασῶν· τὴν δὲ, εἰ καὶ μὴ ὀνομασί' καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσι γε καὶ ἰσοροῦσιν, ὡς εὐδαίμονες ἄτην. — Τὴν μὲν οὖν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὀμηρος, εἰδὼς δὲ, ἐμέμνητο ἂν τὴν δ' Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσ-
αγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε γ' οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, καὶ ἡ πολλὴ αὐτῆς σκηνιτῶν ἀνδρῶν. Ὀλίγη δ' ἢ ἀρωματοφόρος, δι' ἣν καὶ τοῦτο τοῦνομα εὔρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν σπάνιον καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι καὶ πλουτοῦσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν καὶ θαψιλῆ· τότε δ' οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ' ἂν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία· Μεγελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ θωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἅ δώ-
σουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ εὐκλειαν. Οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Ἀραβες, οὐδ' οὕτω τελέως ἄβιοι, οὐτ' ἀνήκοι τῆς τῶν Ἀτρείδων δόξης, καὶ μάλις διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου, ὥστ'

40. ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καθάπερ ἐπὶ τοῦ Θώρακος τοῦ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

Τὸν ποτὲ οἱ Κινύρης δῶκε, ξεινήϊον εἶναι·

Πεύθετο γὰρ Κύπρονδὲ μέγα κλέος. —

Καί δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον ἐν τοῖς κατὰ 40. Φοινίκην καὶ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν κατ' ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσους. Καὶ γὰρ ξένια παρὰ τούτοις, καὶ τὸ βία, καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας πορίσασθαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς Τρωσίν, ἐντεύθει ἦν. Οἱ δ' ἐκτὸς καὶ πέρῳ βάρβαροι οὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Εἰς οὖν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφίχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, ὅτι μέχρι τῶν ὄρων τῶν πρὸς Αἴγυπτω. Τάχῃ μὲν γὰρ καὶ πλησιαιέτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις οἱ τότε ὄροι· ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσίν, οἱ κατὰ Συήνην καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἴγυπτου ἐστίν, αἱ δὲ Φίλαι κοιὴ κατοικία τῶν Αἰθιοπίων καὶ τῶν Αἴγυπτίων. Ὁ οὖν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὄρων ἀφῖκτο, ἢ καὶ περαιτέρω, τῶν Αἰθιοπίων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, οὐδὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφίχθαι φησὶν ὁ Ὀδυσσεύς, μέχρι τοῦ σπηλαίου προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἐσχατίας γὰρ ἰδρῦσθαι που λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ, καὶ Λαισυρόνας, καὶ τοὺς ἄλλους τόπους, ὅπου ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε φησὶν ἀφίχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος οὖν οὕτως εἰς Αἰθιοπίαν ἦκεν, οὕτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι πρόσεσχε τόποις τισίν· ἀφ' οὗ καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, τὴν ὑπὲρ Παραιτονίου, Μενέλαος καλεῖται.

Εἰ δὲ Φοίνικας εἰκῶν, ὀνομάζει καὶ Σιδονίους, τὴν μητρό-
πολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς,

Τρωάς τε καὶ Ἔκτορα νηυσὶ πέλασσε·

καί,

Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνήος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν,
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἦεν, θάναθ' ἔξανθ' ὁ Μελιάγρος·

καί,

Ἴδην δ' ἴκανεν καὶ Γάργαρον·

40. καί,

Οἱ δ' Εὐβοίαν ἔχον—
Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε—.

Καί Σαπφώ

Ἡ σε Κύπρος, ἡ Πάφος ἡ πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλο τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα συγκαταλέξει. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξει, ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἰκαληθεῖς,
Αἰθιοπίας θ' ἰκόμην.

41. Ἴνα δ' ἐμφήνη καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἶτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν. Ἐκφαίνει δὲ διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας καὶ εὐτεχνίας, καὶ τοῦ τὴν Ἑλένην προεξευῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετὰ Ἀλεξάνδρου. Διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει·

Ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος Θεοειδῆς
Ἦγαγε Σιδονίηδεν ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον
Τὴν ὁδὸν, ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγε. —

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον ἄργυρος δὲ
Ἔσιν ἅπας, χρυσῶ δ' ἐπὶ χεῖλεα κεκράνται·
Ἔργον δ' Ἡφαίστιο· πόρεν δὲ ἑ φαίδιμος ἦρας
Σιδονίων βασιλεὺς, ὃθ' ἔος δόμος ἀμφεκάλυψεν
Κεῖσέ με νοσήσαντα.

Δεῖ δὲ δεῖξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ, Ἡφαίστου· ἔργον, ὡς λέγεται, Ἀθηναῖς ἔργα, τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μουσῶν. Ἐπεὶ, ὅτι γε οἱ ἄνδρες ἦσαν καλλιτέχνοι, δηλοῖ τὸν κρατῆρα ἐπαυνῶν, ὃν ὁ Εὐνῆος ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γάρ·

Κάλλει ἰνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶν
Πολλόν· ἐπεὶ Σιδόνες πολυσαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοινίκης δ' ἄγον ἄνδρες.

Περὶ δὲ τῶν Ἑρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται πιθανώτατοι δ' 41.
εἰσὶν οἱ νομίζοντες τοὺς Ἄραβας λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέ-
τερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθιοπᾶς θ' ἰκόμην, καὶ Σιδονίους Ἄραβας τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν· αἰτιάζεσθαι
δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπο-
λαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἀμέλει δὲ καὶ ποιουσί τινας
παραγραμματιζόντες. Ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδῶνιος,
κάνταυθα ἀπὸ τῆς τῶν ἔθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυ-
μολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων,
καὶ τῶν Ἀράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατὰ τε τὴν διά-
λεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας,
καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροί εἰσι. Δηλοὶ δ' ἡ Μεσοποταμία
ἐκ τῶν τριῶν συνεσῶσα τούτων ἔθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις
ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. Εἰ δὲ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται
διαφορὰ τοῖς προσβορέοις ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς μεσημβρινούς,
καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὄρους, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γε τὸ κοι-
νόν. Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ καὶ οἱ Ἀραμαῖοι *καὶ οἱ Ἀρμένιοι* 42.
παραπλησιῶς πως ἔχουσι, καὶ πρὸς τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους.
Εἰκάζει γὰρ δὴ καὶ τὰς τῶν ἔθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς
ἀλλήλαις εἶναι. Τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ'
αὐτῶν τῶν Σύρων *Ἀρμενίους καὶ* Ἀραμαίους καλεῖσθαι·
τούτω δ' εἰκέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἑρεμ-
βούς, τάχα τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας·
ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. Ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς
τὴν ἔραν ἐμβαίνειν τοὺς Ἑρεμβούς ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ
πολλοί, οὓς μεταλαβόντες οἱ ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον, Τρω-
γλοδύτας ἐκάλεσαν· οὗτοι δὲ εἰσὶν Ἀράβων οἱ ἐπὶ θάτερον
μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ καὶ
Αἰθιοπία. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνησθαι τὸν Ποιετὴν, καὶ πρὸς

54. ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

42. τούτους ἀφ᾽ ἑξῆς λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς Αἰθίοπας (τῆ γὰρ Θεβαΐδι καὶ οὗτοι πλησιαζουσι). ὁμως οὐκ ἐργασίας οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο), ἀλλὰ τοῦ μήκουσ τῆς ἀποδημίας καὶ τοῦ ἐνδόξου· ἐνδοξὸν γὰρ τὸ τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ,

Πολλῶν ἀνθρώπων ἶδεν ἄστρα, καὶ νόον ἔγνω·

καὶ τὸ,

Ἦ γὰρ πολλὰ παθῶν καὶ πόλλ' ἐπαληθεῖς
Ἠγαγόμεν.

Ἡσίοδος δ' ἐν Καταλόγῳ φησί·

Καὶ κούρην Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμῶν ἀκάκητα
Γείνατο καὶ Θρονίη, κούρη Βήλοιο ἀνακτος.

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν οὖν ἔστιν, ὅτι ἀπὸ τούτου καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὕτω.

Οἱ δὲ πλάττοντες Ἑρεμβοὺς ἰδίον τι ἔθνος Αἰθιοπικόν, καὶ ἄλλο Κρηνηνῶν, καὶ τρίτον Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἦττον ἂν πισεινοῦντο, πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθι πού τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπίστιας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας. Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ Ὠκεανῷ φασί, προσιδέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θαλάττα Ἐρυθρὰ· οἱ δ' ἐκείνους τούτων. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν

43. εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετὰγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· οὐ δήπου κατ' ἀγνοίαν

τοπακῆν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχή- 43.
 ματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδου καὶ τοῖς ἄλλοις, &
 πρόφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὐδ' ἐν τρόπον παρατίθησι τοῖς
 Ὀμήρου ταῦτα, εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὀμήρου, τὰ περὶ τὸν Πόν-
 τον καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατίθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς
 λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλομένου, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ
 τὰ μὴ ὄντα, ὡς ὄντα, κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδου δ' οὐκ ἂν τις αἰ-
 τιάσαιτο ἄγνοιαν, Ἡμίκνυας λέγοντος, καὶ Μακροκεφάλους, καὶ
 Πυγμαίους· οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ Ὀμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν
 εἰσὶ καὶ οὗτοι οἱ Πυγμαῖοι, οὐδ' Ἀλκμᾶνος, Στεγανόποδας ἰσο-
 ροῦντος, οὐδ' Αἰσχύλου, Κυνοκεφάλους, καὶ Στεροφθαλμούς,
 καὶ Μονομμάτους. Ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν, ἐν
 ἰσορίας σχήματι, προσέχομεν περὶ πολλῶν, κἂν μὴ ἐξομολο-
 γῶνται τὴν μυθογραφίαν· φαίνεται γὰρ εὐθύς, ἔτι μύθους παρα-
 πλέκουσιν ἐκόντες, οὐκ ἄγνοια τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν
 ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. Διοκούσι δὲ κατ'
 ἄγνοιαν, ὅτι μάλισα καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύουσι περὶ τῶν
 ἀδῆλων καὶ τῶν ἀγνοουμένων. Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται
 φήσας, ὅτι καὶ μύθους ἐν ταῖς ἰσορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ἢ ὡς
 Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ
 συγγράψαντες.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ωκεανοῦ παθῶν εἴρηται μὲν ἐν μύθου
 σχήματι· καὶ γὰρ τούτου σοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητὴν. Ἀπὸ
 γὰρ τῶν ἀμπίπτειων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἢ Χάρυδιδος αὐτῶ
 μεμύθευται, οὐδ' αὐτὴ παντάπασιν Ὀμήρου πλάσμα οὐσα,
 ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰσορουμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν δι-
 εσκευασμένη. Εἰ δὲ δις τῆς παλιρροίας γινομένης κατ' ἐκάστην
 ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρεῖς εἴρηκε,

Τρεῖς μὲν γὰρ τ' ἀνίσιν ἐπ' ἡματι, τρεῖς δ' ἀναροῖσθεῖ,
 λέγοιτ' ἂν καὶ οὕτως. Οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἰσορίας ὑπο-

43. ληπτέον γενέσθαι τοῦτο, ἀλλὰ τραγωδίας χάριν καὶ φόβου, δὴ ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προσέβησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥς τε καὶ τὸ ψεῦδος παραμύγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τούτοις εἶρηκε μὲν οὕτως ἡ Κίρκη·

Τρίς μὲν γάρ τ' ἀνίσχιν ἐπ' ἡματι, τρίς δ' ἀναροιδθεῖ
Δεινόν· μὴ σύ γε κείθι τύχοις, ὅτε ροιδθήσειεν!
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ οὐδ' Ἐνοσίχθων.

Καὶ μὴν παρέτυχέ γε τῇ ἀναροιδθήσει ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ οὐκ ἀπώλετο, ὡς φησιν αὐτός·

44. Ἡ μὲν ἀνερροιδθησε θαλάσσης ἀλμυρὸν ὕδωρ·
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτι μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεῖς,
Τῷ προσφύς ἐχόμεν ὡς νυκτερίς·

εἶτα περιμεινας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται. ὥς' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη. Ὡς οὖν τοῦτο, κάκεινο τὸ, Τρίς μὲν γάρ τ' ἀνίσχιν ἐπ' ἡματι, ἀντί τοῦ δις· ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνήθους πᾶσιν οὔσης, Τρισμακαρίους, καὶ Τρισαθλίους λεγόντων. Καὶ ὁ ποιητής·

Τρισμάκαρες Δαναοί, —

καί,

Ἀσπασίη, τρύλιτος, —

καί,

Τριχθά τε καὶ τετραχθά.

Ἰσως δ' ἂν τις καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας τεκμήραιτο, ὅτι ὑπαινίττεται πῶς τὸ ἀληθές· μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττει τῷ δις γενέσθαι τὴν καλῖρροικαν κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἢ τῷ τρίς, τὸ τοσοῦτον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποδρύχια, ὅψε δὲ ἀναβληθῆναι ποθεῦντι, καὶ συνεχῶς προσισχομένῳ τοῖς κλάδοις·

Νωλεμῶς δ' ἐχόμεν, ἔφρ' ἐξεμίσειεν ὀπίσω
Ἴζόν κκι τρόπην αὔτις· εἰλδομένῳ δέ μοι ἦλθον

Ὁψ' ἤμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορήθεν ἀνέστη,
 Κρίνων νείκεα πολλά δικαζομένων αἰζηῶν.
 Καὶ τότε δὴ μοι δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφάνθη.

44.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου δίδωσι,
 καὶ μάλισα τὸ τὴν ἐσπέραν ἐπιτεῖναι, μὴ κοινῶς εἰπόντα,
 ἤνικα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ' ἤνικα κρίνων νείκεα πολλά,
 ὥστε βραδύναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δὲ οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε
 τῶν ναυαγιῶν τὴν ἀπαλλαγὴν, εἰ, πρὶν ἀποσπασθῆναι πολὺ,
 αὐτίκα εἰς τοῦπίσω παλίρροα μετέπιπτεν.

Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ
 Ἐρατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὢν, παρὰ τὴν Ὀμη-
 ρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων, περὶ οὓς
 τὴν πλάνην φράζει, Γαῦδον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. Ἄλλ' εἰ
 μὲν μηδαμοῦ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐστὶν Ὀμήρου
 τοῦτο, ὀρθῆ ἢ ἐπιτίμησις ἢ, εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλους δὲ
 τόπους, δεῖ λέγειν εὐθύς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα
 τὴν ἄγνοϊαν. Μῆτε δὲ ὅλου πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγο-
 μένου, καθάπερ ἐπεδείκνυμεν, μὴτ' ἄλλων τόπων κατὰ πῆξιν
 μεῖζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλιμάχος.

Οὐδ' ὁ Σκῆψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλο- 45.
 δώρῳ τῶν ἀμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκείνος κατέστη. Πρὸς γὰρ
 Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα, ὅτι
 οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὀμήρου καὶ τῶν
 ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἰδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς
 ἱερά περὶ Κύζικον, ἀρχὴν φησι μὴδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀπο-
 δημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὀμηρον. Τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὀμήρου
 λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ' αὐτοῦ. Φησι γὰρ τὸν
 Ἀχιλλεῖα Λέσβον μὲν πορσῆσαι καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνου δ'
 ἀποσχέσθαι καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσονα
 καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὐνήον συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον

45. κατέχοντα. Πῶς οὖν ὁ Ποιητὴς τοῦτο μὲν ἤδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὅπως οὖν οἰκείοι ὑπῆρχον, ὁ θεὸς Ἀχιλλεύς, καὶ ὁ Ἰάσων (ὅπερ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θετταλοῦς ἀμφοτέρους εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαιίδος ὑπάρχειν), τοῦτο δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσωνι, Θετταλῷ καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχὴν, Λήμνου δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; Καὶ Πελίαν μὲν ἤδει καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκησιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Εὐμηλον,

Τὸν ὑπ' Ἀθμῆτῳ τέκε δια γυναικῶν

Ἄλκησις, Πελῖαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη·

τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσωνα συμβάντων καὶ τὴν Ἀργῶν καὶ τοὺς Ἀργοναύτας, τῶν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσιν, ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ Ὠκεανῷ τὸν παρ' Αἰήτου πλοῦν ἐπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἰσορίας λαβῶν;

Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν, ὁ τε ἐξ ἀρχῆς πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου σελήεντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων *ὄση* ἐπικράτεια· καὶ νῆ Δία ἡ ἐπὶ πλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων πεπιςευμένον ἐστὶ, καὶ ἐκ τῆς Ὀμήρου φωνῆς. Ἡ τε γὰρ Αἶα δαίκεται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίσειται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἐστὶ τοῖς ἐκεῖ τοῦτ' ἐπιχώριον τούνομα. Ἡ τε Μῆδεια φαρμακίς ἰσορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας, ἐκ τῶν χρυσεῖων καὶ ἀργυρεῖων καὶ αἰθηρεῖων, δικαίαν τινα ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔσειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔσιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, τό, τε Φρίξειον, τό ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Ἰβηρίας, καὶ τὰ Ἰασόνεια, ἃ πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηθίας, καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δαίκεται. Καὶ μὴν

καὶ περὶ Σινώπην καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προπον- 46.
τίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν κατὰ τὴν Λήμνον τόπων,
λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας καὶ τῆς Φριξοῦ
τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, καὶ μέχρι τῆς
Κρήτης, καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἄδριου ὧν ἓνα καὶ ὁ Καλ-
λίμαχος ἐπισημαίνεται, τοτὲ μὲν,

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε, Λακωνίδι γείτονα Θήρη,
Δεῖπων.....

Ἄρχμενος, ὡς ἦρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίου,
Αὔδις εἰς ἀρχαίην ἔπλεον Διμονίην·

τοτὲ δὲ περὶ τῶν Κόλχων·

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσαντες ἐρετμά,
Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἀρμονίης ὄφιος
Ἄςυρον ἐκτίσαντο, τό κεν ΦΥΓΑΔΩΝ τις ἐνίσποι
Γραικός, ἀτὰρ κείνων γλώσσ' ὀνόμηνε ΠΟΛΛΑΣ.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴςρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλοῦ τοὺς
περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἄδριου· οἱ μὲν κατὰ
ἄγροισιν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴςρον ἐκ τοῦ μεγάλου
Ἴςρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἄδριον φασί· τάδε
οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀπίστως λέγοντες.

Τοιαύταις δὴ τισιν ἀφορμαῖς ὁ Ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν
ὁμολογεῖ τοῖς ἰσορομμένοις· προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔξωσ τε
φυλάττων καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον. Ὁμολογεῖ μὲν, ἔταν τὸν Αἰήτην
ὀνομάζει, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὴν λέγει, καὶ παρὰ τὴν
Αἴην, τὴν Αἰαίην πλάττη, καὶ τὸν Εὐνθηον ἐν Λήμνῳ καθιδρῦν,
καὶ ποιῆ τῷ Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν
Κίρκην φαρμακίδα ποιῆ,

Ἄυτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Προσμυθεοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμ-

6ο ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

46. Βάντα τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. Ἐπεὶ κάκεινον, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Ἀργῶ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδροῦσι τῆς ναυσολίας γενομένης. Εἰ δ', ὡσπερ ὁ Σκῆψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ Ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἰκῆσιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, οὐτ' ἂν ἢ ἐπὶ τὸ δέρας ἐκείσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνωτάς καὶ ἀφανεῖς τόπους· οὐθ' ὁ δὲ ἐρήμων καὶ ἀοίκων, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένος πλοῦς, οὐτ' ἐνδοξος, οὔτε πασιμέλων·

47. Οὐδ' ὁκόταν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων

Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,

Ἰβριση Πελίη τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,

Οὐθ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἔκοντο ῥόον·

καὶ ὑποβάς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἡλείοιο

Ἀκτίνες χρυσέω κείαται ἐν θαλάμῳ,

Ὠκεανοῦ παρὰ χεῖλεσ', ἐν ᾧχετο θείος Ἰήσων.

Κ Ε Φ. Γ.

Οὐδ' εὖ Ἐρατοσθένους, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνήμης ἐπὶ πλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πισεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάσῃ καὶ τοιοῦτοις ἄλλοις. Καὶ γὰρ, εἴ τι λέγουσιν ἀληθές, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρησέον περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ πισευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ χρησέον, οἱ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ παραλελοίπασιν, ἢ οὐχ ἰκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲν δ' ἐψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάσῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον

Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἶρηκε διαβάλλων τὴν 47· φλυαρίαν. Καὶ τούτου δ' ἓνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον ὑπολαμβάνοντος εἶναι· Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον, διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεύσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπην ποταμὸν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ρεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσσαρακοσαῖον εἰς Σοῦσα ταῦτα δ' αὐτῷ διηγέσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. Εἶτα θαυμάζει, εἰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χοάσπην ἐμβαλεῖν.

Οὐ μόνον δὲ ταῦτ' ἂν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καδ' ἑαυτὸν πω γνώριμα εἶναι φησι τὰ καδ' ἕκαστα ἀκριβολογούμενα· καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥαδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ μακρῶν ἀποδιδούς, δι' ἃς οὐδὲ πισευτέον, οἷον περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἀδρίαν, αὐτὸς ἐπίστευσε τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν ἐωθινώτατον τῆς καδ' ἡμᾶς θαλάττης σημείον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυθῷ σχεδὸν τι καὶ τρισχιλίοις σταδίους ἐωθινωτέρου ὄντος, καὶ κατ' αὐτὸν, ἐκ τοῦ σταδισμοῦ οὗ φησι· τοῦ τε Ἀδρίου καὶ τὰ ἄρκτικά καὶ τὰ ἔσχατα διεξιῶν, οὐθενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω Στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων, τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ 48· δεκνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὑσέρων. Εἰπὼν τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν κατὰ λησειάν ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὃν περ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ Μηθίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεύσαι, ἀφέντα τὰς ναῦς, ὑσέρων φησι, τὸ παλαιὸν οὔτε τὸν Εὐξείνον θαρρέειν τινα πλεῖν, οὔτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμη, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, οὔτ' εἰ

48. ἔπλεον, οὐτ' εἰ μὴ. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕσερον, εἰ χρή προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἶον Διόωσος, καὶ Ἡρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων· ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ Ποιητοῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεύς καὶ Μενέλαος. Καὶ Θησέα δὲ καὶ Πειρίθου μακρὰς εἰκὸς ἔστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ἄδου καταβάντας· τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητάς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτήρας τῶν πλεόντων. Ἡ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία· οἱ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων Σηλῶν ἐπήλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κάκει καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕσερον. Αἰνεῖαν δὲ καὶ Ἀντήνορα, καὶ Ἐνετοὺς, καὶ ἀπλῶς τοὺς ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσει; Συνέβη γάρ δὴ τοῖς τότε Ἕλλησι ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις, διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τὰ τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τοῦ Ἰλίου καταστροφὴν τοὺς τε νικήσαντας ἐπὶ λησείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ πολλῶ μάλλον τοὺς ἠττηθέντας, καὶ περιγενομένους ἐκ τοῦ πολέμου. Καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τούτων πλείεσσι κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν· ἔστι δ' ὅπου καὶ τὴν μεσογαίαν.

Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὅπόσον προῦβη τὰ τῆς οἰκουμένης εἰς γνώσιν τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ τοῦ σχήματος λόγον, οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ τῆς συμπάσης γῆς. Δεῖ μὲν γάρ καὶ τούτου μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. Εἰπὼν οὖν, ὅτι σφαιροειδῆς ἡ σύμπασα, οὐχ

49. ὡς ἐκ τόρνου δέ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ

πληθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἱ συμβαίνουσι 49.
 ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρός, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφουσημάτων,
 καὶ ἄλλων τοιούτων οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. Τὸ
 μὲν γὰρ σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὄλου
 τάξεως συμβαίνει· οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ τὴν μὲν
 ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσι (ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφα-
 νίζεται τὰ οὕτω μικρά), τῆς δὲ οἰκουμένης διαθέσεις ἐτέρας καὶ
 ἐτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας
 καὶ ἄλλας ἔχουσι.

Μάλιστα δὲ φησὶ ζήτησιν παρασχεῖν, πῶς ἐν δισχιλίαις
 καὶ τρισχιλίαις ἀπὸ θαλάττης σαδίαις κατὰ τὴν μεσογαίαν
 ὁράται πολλαχοῦ κόγχων καὶ ὁσρέων καὶ χηραμίδων πληθος,
 καὶ λιμνοθαλάτται· καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερόν τοῦ Ἄμμωνος,
 καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν, τρισχιλίαις σαδίαις οὔσαν· πολλὴν γὰρ
 εἶναι χύσιν ὁσρέων, ἅλας τὲ καὶ νῦν ἔτι εὐρίσκεσθαι πολλοὺς,
 ἀναφουσημάτα τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ
 ναύγια θαλαττίων πλοίων δεῖκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τοῦ
 χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι· καὶ ἐπὶ σπηλιδίω ἀνακειῖσθαι δελφίνας,
 ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὴν
 Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι Ξάνθου τοῦ
 Λυδοῦ. Τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι
 μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς, καὶ λίμνας καὶ φρέατα·
 αὐτὸν τε ἰδεῖν πολλαχῆ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθους
 τε κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα,
 καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, καὶ ἐν Μάτιηνοῖς, καὶ ἐν
 Φρυγίᾳ τῇ κάτω ὧν ἕνεκα πείθεσθαι τὰ πεδῆα ποτὲ θαλατταν
 γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἀπτομένου τῆς αἰτιο-
 λογίας, ὅτι φησὶν οἶεσθαι τὸν Εὐξείνου μὴ ἔχειν πρότερον τὸ
 κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ
 ἀνοῖξαι, τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβαλλοντας· εἴτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ

49. εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Θαλάτταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ Στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν ἕως Θαλάττης, κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν, ὅτι τῆς ἐξῶ Θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοῦδαφος ἕτερόν ἐστιν· ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις ὑφαλὸς διατέτακται ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην· ὡς
50. ἂν μὴ μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τε ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτός. Καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον· τὸ δὲ Κρητικόν, καὶ Σικελικόν, καὶ Σαρδῶον πέλαγος, σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων, καὶ μεγίστων, ρέοντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνα μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα· διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν Θαλάτταν· τὰς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. Δοκεῖν δὲ καὶ χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕψερν, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιρρύσεις τοιαῦται· καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίξειν τὰ ἐν ἄριστερᾷ τοῦ Πόντου, τὸν τε Σαλμυδησσόν, καὶ τὰ καλούμενα Στήδη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἰστρον καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. Τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀμμωνίου ἱερὸν, πρότερον ἐπὶ τῆς Θαλάττης ὄν, ἐκρύσεως γενομένης, νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. Εἰκάζειν τε τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπὶ τοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές τε καὶ γνώριμον ἐπὶ Θαλάττῃ ὄν· τὸν τε ἐπὶ πολὺ οὕτως ἐκτοπισμὸν ἀπὸ τῆς Θαλάττης, οὐκ εὐλογον ποιεῖν τὴν νῦν οὔσαν ἐπιφάνειαν καὶ θόξαν. Τὴν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν Θαλάττῃ κλύεσθαι, μέχρι τῶν ἐλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλοῦσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· ἔτι γοῦν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον, τῆς ἀλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάλμους καὶ κογχυλιώδεις εὐρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας, καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα, τεναγίζοντος, ὥστε
 συνάπτειν

συνάπτειν τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάττης 50.
 ἀνακαλυφθῆναι. Μειῖναι δὲ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· εἴτ' ἐραργῆναι
 καὶ ταύτην, ὥστε ἐλώδη γενέσθαι. Ὡς δ' αὐτῶς καὶ τῆς καλουμένης
 Μόριδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς [αἰγιαλοῖς] θαλάττης μάλλον ἢ
 ποταμοῦ προσεικέναι. Τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαι ποτε πολὺ μέρος
 τῶν ἠπειρῶν ἐπὶ καιροὺς τινὰς καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη
 τις ἂν ὡς δ' αὐτῶς καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν
 γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὑφαλον· καθάπερ γε νῆ Δία καὶ τὴν
 ἔξαλον, ἐν ἧ οἰκοῦμεν, τσοσάτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς
 Ἐρατοσθένης εἶρηκε μεταβολάς. Ὡστε πρὸς γε τὸν Ξάνθου
 λόγον οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.

Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἂν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων,
 ἀφείς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιαῖται. Πρώτην γὰρ αἰτίαν φησιν,
 ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταυτὸν τὸ ἔδαφος
 καὶ ὁ βυθός. Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ ταπει- 51
 νοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινάς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν,
 οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, τὸ ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινό-
 τερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα· ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ
 μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν,
 ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαιος· ἐξαρθεὶν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἂν,
 ταπεινωθεὶν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάσασιν. Εἰ
 γὰρ οὕτω, δεήσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ γενομένῳ
 τὴν ἐπικλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν ἢ ταῖς
 ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, ποτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἐτέρωθεν,
 ποτὲ δ' αὐξήθέντος τοῦ ὕδατος. Ἄλλ' οὐδ' αἱ αὐξήσεις ἀθροαὶ
 καὶ αἰφνιδιοὶ γίνονται, οὐδ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμέ-
 νουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοὶ εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν ἡμετέραν
 ἐπικλύζουσι θαλάτταν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. Λοιπὸν οὖν αἰτιαῖσθαι
 τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῆ θαλάττη ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον·
 μάλλον δὲ τὸ ὑφαλον. Πολὺ γὰρ εὐκίνητοτερον, καὶ μεταβολάς

51. Θάττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιούτων πλέον ἐνταῦθα. Ἄλλ', ὡς ἔφη, τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι, ποτὲ δὲ ὑψίζησιν λαμβάνειν οὐ τὸ τὰ μὲν εἶναι ὑψηλά, τὰ δὲ ἦττον. Ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης ἀπαντᾷ, τὸ ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ κατὰ Βυζάντιον ῥοῦ τὸ ἐδαφος ἤτιστα, λέγων ὑψηλότερον τὸ τοῦ Εὐξείνου, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ ἐξῆς πελάγους, ἅμα καὶ αἰτίαν προσεΐει· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθὸν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ῥεῖν εἰς τὰ ἐκτός. Τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θαλάτταν σύμπασαν μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτός, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοῦδαφος ποιούσης τοῦ ὑποκείμενου τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑποσάβμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. Ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἰσρουν ὁμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ Στήλας καὶ τὴν Κάλπην. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐὼ· ἐροῦσι γὰρ κακεῖ τοῦτο συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι.

Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεωγέσθαι τὸ σῶμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἐδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἐξῆς θαλάττης, πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θαλάτταν οὔσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην μείζω τῆς Μαϊώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἄρα γε ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥστε μέχρι μὲν ἢ αὐτὴ ἦν μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν, διὰ τὴν ἐξίσχιν ἀντέρεισιν καὶ θλίψιν· ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἢ ἐντός, βιάσασθαι καὶ

ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γενέσθαι σύρρουν τὸ ἕξω 52. πέλαγος τῷ ἐντὸς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε Θαλαττίῳ, εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, Θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν; Εἰ γὰρ τοῦτο δώσουσιν, ἢ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο ἢ νῦν· οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπαλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στρατίων.

Ταῦτα δὲ δεῖ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς Θαλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι, καὶ ταῖς ἐπικλίσεις αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθωνον, κατ' αὐτούς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην Θαλατταν τὴν ἡμετέραν, λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἕξω διὰ τῶν κατὰ τὰς Στήλας σενῶν, ὡς ἐκ καταρράκτων, ἐπαυξομένην δ' αἰεὶ καὶ μᾶλλον τὴν Θαλατταν σύρρουν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Οὐ φυσικόν δ' ὅλως τὸ τοῖς ποταμοῖς εἰκάξαι τὴν Θαλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινῆς ρεῖθρον, ἢ δὲ ἀκλινῆς ἔσηκεν. Οἱ δὲ πορθμοὶ ρευματίζονται κατ' ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν ποταμῶν πρόσχοῦν τὸν τοῦ πέλαγους βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ σώματα τῶν ποταμῶν· οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἰσρου, τὰ λεγόμενα Στήθῃ, καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, καὶ ὁ Σαλμυθησσός, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργούντων πρὸς τοῦτο. Περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος, ἢ Κολχικῆ παραλία, θάμμος καὶ ταπεινὴ καὶ μαλακὴ οὔσα. Περὶ δὲ τὸν Θερμιώδοντα καὶ τὸν Ἴριν, ὅλη Θεμισκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλεόν· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἄπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν πόρον, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἦττον ἦττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλὺν μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε καὶ μαλακόγειον

52. χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάρρους δεχόμενοι πολλούς· ὧν ἔστι καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθεῖς· ἐφ' οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον·
53. Ἔσσειται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης, Ἡίονα προχέων, ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταουίας πεδίων ἐνεχθεῖς πλωτὸς, καὶ διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου σευῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊούσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένην, τὸ τὴν θαλάτταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοῦπίσω, παλιόροοῦσαν φύσει. Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις· καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ, ἐξ αὐτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλιδρομικὴν τινα κινουμένην κίνησιν. Δῆλον δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐσῶτι κατὰ τὴν κυμάτῳσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. Τῷ δὲ κλύδῳνι καὶ κύμα ἐπιτρέχει, καὶ γαληνότατον, ἢ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀπορρίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν,

— Πολλὸν δὲ παρὶξ ἅλα φύκος ἔχει.

Μᾶλλον μὲν οὖν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμία, καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. Οὐδὲν γὰρ ἦττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κύμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης τὴν κίνησιν συγκινούμενον αὐτῇ. Τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ,

Ἄμφι δὲ τ' ἄκρας

Κυρτὸν ἐὼν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἄλῳς ἄχνην·

καὶ τὸ,

Ἡίονες βοόωσιν ἐρευγομένης ἄλῳς ἔξω.

Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὡς' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. Καὶ δὴ καὶ καθαρσίην τινα τῆς θαλάττης

ταύτην φασί, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς 53.
 γῆν ἐκκυμαίνεται. Ἡ δ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὡσε
 νεκρὸν, ἢ ξύλον, ἢ τὸ κουφότατον, φελλὸν, ὑπὸ τοῦ κύματος
 εἰς γῆν ἀναβληθῆναι· οὐδ' ἐκ τῶν πλησίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ
 πέλαγος προσπεσεῖν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος. Οὕτω
 δὴ καὶ τὴν χοῦν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαι-
 νεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργούτος, ὡσε
 θάττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω
 πελαγίσαι. Καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία παύεται, μικρὸν προελ-
 θούσα τοῦ ζώματος. Οὕτω μὲν οὖν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ
 πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχη
 τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιρρύσεις. Τοῦτο δ' ἂν συμβαίη, κἂν
 τοῦ Σαρδονίου πελάγους ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον,
 ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον ποὺ χιλίων ὀρ- 54.
 γυῶν, ὡς Ποσειδώνιος φησι.

Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἤττον ἂν τις ἀποδέξαιτο·
 μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπων
 τινὰ ὀρωμένων, ἀναπτέον τὸν λόγον. Καὶ γὰρ καταλισμοὶ,
 καὶ σεισμοὶ, καὶ ἀναφυσήματα, καὶ ἀποιθήσεις τῆς ὑφάλου
 γῆς, μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατταν· αἱ δὲ συνιζήσεις ταπει-
 νοῦσιν αὐτήν. Οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ
 μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὐ· οὐδὲ νῆσοι μὲν, ἡπειροὶ δ' οὐ.
 Ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραὶ, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἂν·
 εἴπερ καὶ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων καὶ κατοικιῶν,
 ὡς ἐπὶ Βούρας τε καὶ Βιζώνης, καὶ ἄλλων πλειόνων, ὑπὸ σει-
 σμῶν γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν οὐδὲν τι μᾶλλον ἀπορ-
 ρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἂν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ
 Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ, συμμεῖναι· ὡς δ' αὐτως καὶ τὰς Λι-
 παραίων νήσους καὶ Πιθηκούσας.

Ὁ δ' οὕτως ἡδὺς ἔστιν, ὥστε, καὶ μαθηματικὸς ὢν, οὐδὲ τὴν

54. Ἀρχιμήδους βεβαιοὶ δόξαν ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς Περί τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκός καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαῖρας ταῦτό κέντρον ἔχούσης τῆ γῆ. Ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἀψάμενοι. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὔσαν, ὡς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐν τοῖς σύνεγγυς τόποις. Καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἀνδρας ποιεῖται· καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς Μαθηματικῆς ἀποφηνάμενων. Φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν, πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς ὁλοῖς· κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων, ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρέας εἶναι. Ὡστε, εἰ διακόψειε τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγινα πόρον, καὶ τὴν Αἴγινα, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς Εὐρίπους ῥοῶδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν πορθμὸν, ὃν φησὶν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δις τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἐκάστης ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ, καθάπερ τὸν Ὠκεανὸν, δις μὲν πλημμυρεῖν, δις δὲ ἀναχωρεῖν.
55. Τῇ μὲν οὖν πλημμυρίδι ὁμολογεῖν τὸν ἐκ τοῦ Τυρρῶνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερόμενον, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ὃν δὴ καὶ Κατιόντα ὀνομάζεσθαι ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεται τε καὶ παύεται, καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες. Ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν· λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρα, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς. Τῇ δὲ ἀμπώτει τὸν ἐναντίον, ὃν Ἐξίοντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ

συνάψει ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολάς καὶ δύσεις παυόμενον. 55.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρη-
 κασιν ἰκανῶς Ποσειδωνίος τε καὶ Ἀθηνόδωρος. Περὶ δὲ τῆς
 τῶν πορθμῶν παλιρροίας, ἔχοντων καὶ αὐτῶν φυσικώτερον
 λόγον, κατὰ τὴν νῦν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι
 οὐδ' εἰς τρόπον τοῦ ροώδεις εἶναι τοὺς πορθμοὺς, ὃ γε κατ'
 εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δις ἐκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν,
 ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἐπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάν-
 τιον οὐδὲ μετέβαλλεν, ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκρουον ἔχων μόνον,
 τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα· ὡς δὲ Ἰπ-
 παρχος ἰγορεῖ, καὶ μονὰς ποτε ἐποιεῖτο. Οὐτ' εἰς τρόπον εἰς εἴη,
 ταύτην ἂν ἔχει τὴν αἰτίαν, ἣν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἢ ἐφ'
 ἐκάτερα θαλάττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ
 ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ καταρράκτας ἔχοιεν·
 ἔχοντες δὲ οὐ παλιρροοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπεινότερον αἰεὶ φέ-
 ρονται. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ
 ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη
 κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλισα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας
 ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ σοιχεῖα φαμέν· ὡς
 οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεσῶτας, καὶ μένοντας,
 συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ
 τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. Οὐ γὰρ ὡσπερ ἡ γῆ
 κατὰ ἕξιν ἐσχημάτιζαι σφαιρὰ οὔσα, ὡσε καὶ κοιλάδας ἔχειν
 συμμενούσας, καὶ ἀνάσθηματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ· ἀλλ' αὐτῇ
 τῇ κατὰ τὸ βᾶρος ῥοπῇ τὴν ὄχνησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ
 τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν, οἷαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύπτου ῥη-
 θεῖσιν, ὅτι δοκοῖη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττη, καὶ
 πάντα τὸν τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέρρα, καθ' ἕκαστα
 τεναγίζειν συνάπτοντα τῇ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνενδόσης δὲ 56.

56. τῆς θαλάττης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπου συνάπτουτα τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἶη, σύρρουν εἶναι θάτερον θάτερω· Ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμῆν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς Στήλας σενά· ἐκραγέντων δὲ, τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς σήλας ἐκρυσιν. Ἰππαρχος δὲ, ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταυτὸν τῷ σύρρουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θαλάτταν τῇ Ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιάται τί δὴ ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς Στήλας ἐκρύσει, μεθισταμένη ἐκεῖσε ἢ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, συμμεθίσα καὶ τὴν σύρρουν αὐτῇ γενομένην τὴν Ἐρυθρὰν, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανεία, μὴ ταπεινουμένη· καὶ γὰρ, κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένης, τὴν ἐκτὸς θαλάτταν ἅπασαν σύρρουν εἶναι, ὥστε καὶ τὴν ἐσπέριον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν μίαν θαλάτταν εἶναι. Τοῦτο δ' εἰπὼν, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον τὸ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τὴν τε ἔξω Στηλῶν θαλάτταν, καὶ τὴν Ἐρυθρὰν, καὶ ἔτι τὴν ταύτη γεγονυῖαν σύρρουν.

Ἀλλ' οὐτ' εἰρηκέναι τοῦτο φήσει Ἐρατοσθένης, τὸ σύρρουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ Ἐρυθρᾷ, ἀλλὰ συνεγγίσει μόνον· οὐτ' ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν· ὡσπερ οὐδὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ νῆ Δία τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τὴν περὶ Κεγχρέας. Ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ. Εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτοῦ τοιαύτην, ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὴν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἐτοιμοῦ λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θαλάτταν, σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἢ ἐπιφάνεια.

Ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δεληρῆσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν· ὅτι ἢ μὲν τῆς

Κυρήνης κτίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ 56. μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. Τί γάρ, εἰ μηδεὶς μὲν ἴσσορῆι, ἐκ δὲ τῶν τεμμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παραλίον ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἱ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφή ἐγένετο ὑπὸ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλατταν ἐπικλύσαι τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους, πλεον τῶν 57. τρισχιλίων σαδίων ἀπὸ θαλάττης διέχοντας, οὐ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσοῦτου μετεωρισμὸν, ὥσε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου ὥσπερ οὐχ ἰκανοῦ ὄντος τοῦ τοσοῦτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. Φήσας δὲ, εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἢ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρημα τὸ κατὰ τὰς σήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἰρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἄδριᾳ σύρρους ἂν ὑπῆρξε κατὰ τινὰς τόπους· ἅτε δὴ τοῦ Ἰσρου ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον τόπων σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. Ἄλλ' οὐτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἰσρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τὰναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἄδριου ὄρων· οὐτ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον· σχίζεται τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. Κοινὴν δὲ τινὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνωσαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναι τινὰ ὁμώνυμον τῷ Ἰσρῷ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἄδριαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἰσρων, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν· καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτη ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλου.

Πρὸς δὲ τὴν ἄθναυμασίαν τῶν τοιοῦτων μεταβολῶν, ἃς ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιοῦτων παθῶν, οἷα εἶρηται τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους,

57. καὶ Πιθηκούσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γενομένων ὁμοίων τούτοις. Ἄθροια γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἐκπληξιν· νυνὶ δὲ τὸ ἄηδες ταραττεῖ τὴν αἴσθησιν, καὶ δεικνύσιν ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τοῦ βίου παντός. Οἶον, εἴ τις λέγοι τὰς περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσους ἰδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας (ὣν ἡ Θήρα μητρόπολις ἐστὶ τῆς Κυρήνης), καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. Ἀνά μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλατταν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην, ὡς ἂν ὀργανικῶς, συντεθειμένη ἐκ μύδρων νῆσον, ἐπέχουσαν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον. Μετὰ δὲ τὴν παύσαν τοῦ πάθους, ἐξάρρησαν πρῶτοι Ῥόδιοι, θαλαττοκρατοῦντες ἔτι, προσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου
58. ἱερὸν ἰδρῦσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδῶνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι πόλιν ἰδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνας, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνας σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ἔλην διέτεινε, μετρίως δὲ πως. Διέθη δὲ καὶ ἐπὶ τινὰς νήσους τὰς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτύφλωθῆναι· συχναῖς δ' ἡμέραις ὕσερον ἀναδύσασθαι κατ' ἄλλο σόμιον· μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθῆν ἐν τῷ Ληλάντῳ πεδίῳ, πληοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε.

Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα, οἰκειῶς παρατεθέντα. Μνησθεῖς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων,

Κρουῶν δ' ἔκνον καλλιρρόω· ἔνθα δὲ πηγαὶ
Δοικὶ ἀνάισσουσι Σκαμάνθρου δινῆεντος.

Ἡ μὲν γὰρ θ' ὕδατι λιαρῶ, —

58.

Ἡ δ' ἑτέρα θέρει προοίει εἰκνία χαλάζη,

οὐκ ἔα θουμάζειν, εἰ νῦν ἢ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγὴ,
ἢ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁράται. Δεῖν γὰρ φησιν αἰτιασθαι τὴν
ἔκλειψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος. Μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν
ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους, τοὺς
μὲν παλαιὰ περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ Ἰωνίαν μέχρι τῆς
Τρωάδος, ἰσοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, καὶ Σί-
πυλος κατεσράφη, κατὰ τὴν Ταυτάλου βασιλείαν, καὶ ἐξ ἐλῶν
λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῶμα. Ἡ δὲ Φάρος
ἢ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία, νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρό-
νησος γέγονεν· ὡς δ' αὐτῶς καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν
δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πη-
λούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπέκλυσε
τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν
παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν ἐς Φοινίκην. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν,
οὐδ' εἰ ποτε διασᾶς ὁ ἰσθμὸς, ἢ ἰζημα λαβὼν, ὁ διείργων τὸ
Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ
πορθμὸν, καὶ σύρρουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θαλάτταν τῇ ἐντὸς,
καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους σήλας πορθμοῦ συνέβη.
Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγ-
ματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίσιν ἰσχυρὰν κατα-
σκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλως γινομένων
μεταβολῶν.

Τὸν τε Πειρσιᾶ, νησιάζοντα πρότερον, καὶ πέραν τῆς ἀκτῆς 59.
κείμενον, οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' ἡ Λευκάς,
Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρό-
τερον οὕσα· περὶ ταύτης γὰρ φασὶ λέγειν τὸν Λαέρτην,

Οἶος Νήρικον εἶλον εὐκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπειρίοιο.

59. Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσας νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἢ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὡς φησὶν Ἰβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βούρα δὲ, καὶ Ἐλίκη, ἢ μὲν ὑπὸ χάσματος, ἢ δ' ὑπὸ κύματος ἠφρανίσθη. Περὶ Μεθώνη δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ [πῦρ] ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη, γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' *εὐώδες* ἐκλάμπον πόρρω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρώξει, πύργων οὐκ ἐλάττωσιν. Ὑπὸ δὲ τῆς Κωπαίδος λίμνης ἢ τε Ἄρη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

Οἱ τε πολυσάφυλον Ἄρην ἔχον, οἱ τε Μίδειαν.

Καὶ ὑπὸ τῆς Βισωνίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφρίτιδος λίμνης εἰκόσαι κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρακῶν (αἱ δὲ καὶ Τρηρῶν, ὡς συνοίκων τοῖς Θραξίν ὄντων). Καὶ ἡ πρότερον δὲ Ἀρτεμίτα λεγομένη, μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε. Καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῶων νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος φησὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους. Συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ, ὡς Ἡρόδοτος φησὶ. Καὶ Αἰτωλικαὶ δὲ ἄκραι τινὲς εἰσι νησιζούσαι πρότερον· καὶ ἡ Ἀσερία ἠλλοαται, ἢν Ἀσερίδα φησὶν ὁ ποιητὴς·

Ἐστὶ δὲ τις νῆσος μέσση ἀλλὴ πετρήεσσα.

Ἀσερίς, οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι.

Νυνὶ δ' οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. Ἐν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδὲν ἐστὶν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησὶν Ὀμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιασθῆναι μεταβολὴν, ἢ ἄγνοιαν ἢ κατάψευσιν τῶν

τόπων κατὰ τὸ μυθώδες. Τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφές ὄν, ἐὼ ἐν 53. κοινῶ σκοπεῖν.

Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησί· τῆς 60. γὰρ Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἰσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν. Οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἰδῆς ἀπερὲρῶγεναι πεπισεύκασιν· καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισσηνοῦ, τὰς δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὀσσαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. Γεγόνασι γὰρ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχέ ποτε τὸ ρεῦμα. Δουῖρις δὲ τὰς Ῥαγὰς, τὰς κατὰ Μηδίαν, ὠνομαῖσθαί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὡσεὶ ἀνατραπῆναι πόλεις συχρὰς, καὶ ποταμοὺς ποικίλας μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησιν ἐν Ὀμφάλῃ Σατυρικῇ·

Εὐβοίδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων

Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, ἐκτεμῶν

Προβλήτα πορθμόν.—

Δημήτριος δ' ὁ Καλλατιανὸς τοὺς κατ' ἔθνη τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος, τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλὰ καταδῦναι φησί, τὰ τε Θερμά τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ρυθῆναι· τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ κατ' ἑτέρας ἀναρράγηται πηγὰς. Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς Θαλάττην τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. Ἐχίνου τὲ καὶ Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχίνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν· Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους ἀνατραπῆναι τὸ κτίσμα· παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαμиеῦσι καὶ Λαρισσαίοις· καὶ Σκάρφειαν δ' ἐν Θεμελίῳ ἀναρρίφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίου δ' ὑπὲρ ἡμισυ τούτων. Κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι

60. καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπόλιν· ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδῖον, ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος. Πηγὰς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινὰς· τὸν δὲ Σπερχεῖον ἀλλάξει τὸ ρεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς· τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος. Καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαθῆναι μέρη· Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι· Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταρράγῃναι μέρος. Περὶ δὲ Ἀλπῶνων, Θεσμοφορίων ὄντων, πέντε καὶ εἴκοσι παρ-
 61. Λέγουσι δὲ καὶ τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα, ῥήγματος γενομένου, διάπλουν δεξασθαι μεταξὺ, καὶ τῶν πεδίων ἕνα καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τρίτην τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαρθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους.

Προσιθάσει δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μετανασάσεων μεταβολὰς, ἐπὶ πλεόν τὴν ἄθραυμασίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἦν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἄθαμβεῖ, τὸ ἀτάραχον, καὶ ἀνέκκλητον. Οἶον Ἰσθίων μὲν τῶν ἐσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετακισμένων, οὓς καὶ ὁ Ἀράξης, ὡς φησὶν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὀρίζει (Κύρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά)· Αἰγυπτίων δ' εἰς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἄδριαν. Ἄπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε καὶ Δωριέων καὶ Ἀχαιῶν καὶ Αἰολέων. Καὶ Αἰνειᾶνες, οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ἰδομοροι, περὶ τὸ Δώτιον ὄκουν καὶ τὴν Ὀσσαν μετὰ Περρραιβῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ Περρραιβοὶ μετανασάσαι τινές. Πλήρης δὲ ἐστὶ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἢ νῦν ἐνεσῶσα πραγματεία. Τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσὶν· αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρηρῶν, καὶ Τεύκρων μετανασάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγε-

μόνων οἱ ἐπὶ πολὺ ἐκτοπισμοί, Μάδνός τε τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ 61.
 Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβου τοῦ Τρηρῶς, καὶ Σεσώωριος
 καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου
 μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἐτοιμῶ πάσιν εἰσίν. Οἱ τε
 Κιμμέριοι, οὓς καὶ Τρηρᾶς ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τί ἔθνος,
 πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ
 αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας, ἐμβα-
 λόντες· ἠνίκα Μίδαυ αἵμα ταύρου πίνοντα φασὶν ἀπελθεῖν
 εἰς τὸ χρεῶν. Λύγδαμις δὲ τοὺς αὐτοῦ ἄγων, μέχρι Λυδίας καὶ
 Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἶλεν· ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη.
 Πολλὰς δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρηρᾶς ἐποίησαντο τὰς
 τοιαύτας ἐφόδους· τοὺς δὲ Τρηρᾶς καὶ Κώβον ὑπὸ Μάδνους
 τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι, τοῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως.
 Ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῇ τὴν περίοδον τῆς γῆς
 ἔχοντα οἰκίαν ἰσορίαν.

Ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἐξῆς ἀφ' ὧν παρέδωκεν. Τοῦ γὰρ
 Ἡροδότου μηδένας Ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ
 Ὑπερνοτίους, γελοῖαν φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ὁμοίαν ὁ
 Ἐρατοσθένους τῷ σοφίσματι τούτῳ, εἴ τις λέγοι μηδένας
 εἶναι ἐπιχαιρεκάκους, μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθους· κατὰ τύχην 62.
 τε εἶναι καὶ Ὑπερνοτίους· κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ ἐπιπνεῖν
 νότον, ἀλλὰ κατωτέρω. Θαυμασὸν δ' εἶ, καδ' ἕκασον κλίμα
 πνέοντος ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ τοῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότου
 προσαγορευομένου, ἔστι τις οἰκησις ἐν ἣ τοῦτο μὴ συμβαίνει.
 Τοῦναντίον γὰρ, οὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχει ἀν τὸν καδ' ἡμᾶς νότον,
 ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ. Εἰδ' ἄρα τί
 τοῦ Ἡροδότου, τοῦτ' ἔχρην αἰτιασθαι, ὅτι τοὺς Ὑπερβορέους
 τούτους ὑπέλαβε λέγεσθαι, παρ' οἷς ὁ Βορέας οὐ πνεῖ. Καὶ
 γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον οὕτω φασίν, οἱ γ' ἐξηγούμενοι, τὸ
 ὑγιᾶς ἀν ἀκούσαιεν Ὑπερβορέους [γὰρ] τοὺς βορειοτάτους φασί

62. λέγεσθαι ὄρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινός· καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὄρος.

Ἐξῆς δὲ λέγει πρὸς τοὺς φανερώς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας, τὰ μὲν ἐν μύθου σχήματι, τὰ δ' ἰστορίας· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον μεμνησθαι, οὐδ' ἐκείνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτη φλυάρους ἐπισκοπεῖν. Ἡ μὲν οὖν πρώτη διέξοδος αὐτῶ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.

Κ Ε Φ. Δ.

ἘΝ δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιῆσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ λέγει ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἰ ἔσι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις εἰσάγειν καὶ φυσικὰς, εὖ λέγεται· καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδῆς ἡ γῆ, καθάπερ καὶ ὁ κόσμος, περιοικεῖται, καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλικὴν αὐτὸς εἴρηκεν, οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον, οὐδ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκίσεις ἐκάστας φαινομένων προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ἰππαρχος, ἐπὶ τοῦ διὰ Μερῆς καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ, μικρὸν παραλλάττει φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἐξῆς διὰ πλειόνων δεικνύς, ὅτι σφαιροειδῆς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ οὐρανός, ἄλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρὸν.

- Ἐξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησιν, ἀπὸ μὲν Μερῆς ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ μέχρι Ἀλεξανδρείας·
63. εἶναι μυρίουσ· ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλάσποντον περὶ ὀκτακισχιλίουσ ἑκατὸν σαδίουσ· εἴτ' εἰς Βορυσθῆνη πεντακισχιλίουσ· εἴτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἣν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρετανικῆς ἐξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυῖας θαλάττης) ἄλλουσ ὡσ μυρίουσ χιλίουσ πεντακοσίουσ.

πεντακοσίους. Ἐάν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην ἄλλους 63. τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν, καὶ τὴν Κινναμωμοφόρον, καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σαδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόςθω αὐτῶ· ὠμολόγηται γὰρ ἱκανῶς. Τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον, τίς ἂν δοίη νοῦν ἔχων; Ὁ τε γὰρ ἰσορῶν τὴν Θούλην Πυθίας ἀνὴρ ψευδέσφατος ἐξήτασαι, καὶ οἱ τὴν Βρετανικὴν καὶ Ἰέρην ἰδόντες, οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρετανικὴν. Αὐτὴ δὲ ἡ Βρετανικὴ τὸ μῆκος ἴση πῶς ἐστὶ τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων οὐ μείζων σαδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένους ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τὰ τε ἑῶα ἄκρα τοῖς ἑῶοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις· καὶ τὰ γε ἑῶα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. Ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσου, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινῶν πλοῦν ἀπέχει τῆς Κελτικῆς φησι. Καὶ τὰ περὶ τοὺς Ωσιαίους δὲ, καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευσαι τῶν τόπων. Ὅστις οὖν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσαι, σχολῆ γ' ἂν περὶ τῶν ἀγνωστούμενων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο.

Τὸν δὲ διὰ τοῦ Βορυσθένους παραλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρετανικῆς εἰκάξουσιν Ἰππαρχός τε καὶ ἄλλοι, ἐκ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ τὸν διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας· ὃν γὰρ λόγον εἶρηκε τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιάν, τὸν αὐτὸν Ἰππαρχος κατὰ τὸν ὁμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. Ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρετανικὴν οὐ πλέον ἐστὶ τῶν πεντακισχιλίων σαδίων. Ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρετανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθῶν, εὗροις ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν

63. *Ἰέρνην*) ὥστε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν *Θούλην*, οὐκέτ' οἰκήσιμα. Τίνι δ' ἂν καὶ *ῥοχασμῶ* λέγοιτο τὸ ἀπὸ τοῦ διὰ *Θούλης* ἕως τοῦ διὰ *Βορυσθένους* μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, οὐχ ὀρώ.

Διαμαρτῶν δὲ τοῦ πλάτους, ἠνάγκασαι καὶ τοῦ μήκους

64. ἀσοχεῖν. Ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γινώριμον μήκος ἐστὶ τοῦ γινώριμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ὕσπερον καὶ τῶν ἄλλων οἱ *χαριέστατοι*· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς *Ἰνδικῆς* ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς *Ἰθρίας*, καὶ ἀπὸ τοῦ *Αἰθιοπίων* ἕως τοῦ κατὰ *Ἰέρνην* κύκλου. Ὀρίσας δὲ τὸ *λεχθέν* πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων *Αἰθιοπίων* μέχρι τοῦ διὰ *Θούλης*, ἐκτείνει πλέον ἢ δεῖ τὸ μήκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ *λεχθέντος* πλάτους. Φησὶ δ' οὖν, τὸ μὲν τῆς *Ἰνδικῆς* μέχρι τοῦ *Ἰνδοῦ* ποταμοῦ τὸ *σενώτατον*, *σαδίων* μυρίων *ἑξακισχιλίων*· τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, *τρισχιλίους* εἶναι *μεῖζον*· τὸ δὲ ἐνθεν ἐπὶ *Κασπίους* πύλας *μυρίων* *τετρακισχιλίων*· εἴτ' ἐπὶ τὸν *Εὐφράτην* *μυρίων*· ἐπὶ δὲ τὸν *Νεῖλον* ἀπὸ τοῦ *Εὐφράτου* *πεντακισχιλίων*· ἄλλους δὲ *χιλίους* καὶ *τριακοσίους* μέχρι *Κανωβικοῦ* *σώματος*· εἶτα μέχρι τῆς *Καρχηθόνος* *μυρίου* *τρισχιλίους* *πεντακοσίους*· εἶτα μέχρι *Στηλῶν* *ὀκτακισχιλίους* *τοῦλάχισον*· ὑπεραίρειν δὲ τῶν ἐπτὰ *μυριάδων* *ὀκτακοσίοις*. Δεῖν δὲ ἐτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς *Ἡρακλείων* *σηλῶν* *κύρτωμα* τῆς *Εὐρώπης*, ἀντικείμενον μὲν τοῖς *Ἰθρησι*, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν *Ἑσπέραν*, οὐκ ἔλαττον *σαδίων* *τρισχιλίων* καὶ τὰ ἀκρωτήρια τὰ τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν *Ἠσιδαμνίων*, ὃ καλεῖται *Κάβδιον*, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο *νήσους*, ὧν τὴν ἐσχάτην *Οὐξισάμην* φησὶ *Πυθίας* ἀπέχειν ἡμερῶν *τριῶν* *πλοῦν*. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὰ *τελευταῖα* οὐδὲν πρὸς τὸ μήκος *συντείνοντα* προσέθηκε τὰ *περὶ τῶν ἀκρωτηρίων*, καὶ τῶν *Ἠσιδαμνίων*, καὶ τῆς *Οὐξισάμης*, καὶ ὧν φησι *νήσων*· ταῦτα γὰρ πάντα *προσάρκτια* ἐστὶ,

καὶ Κελτικά, καὶ οὐκ Ἰβηρικά, μάλλον δὲ Πυθίου πλάσματα, 64
[ἀ] προσίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν, ἄλλους
σαδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ
ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ τὸ πλεόν ἢ ἡμισυ τὸ μήκος τοῦ πλάτους εἶναι.

Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλεόν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ
ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖζον λέγειν· κατὰ φύσιν
φησὶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἐσπέραν μακροτέραν εἶναι
τὴν οἰκουμένην, καθάπερ εἰρήκαμεν, [καί] ὡς οἱ μαθημα-
τικοὶ φασί, κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν αὐτὴν ἑαυτῇ· ὥς'
εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν
ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν, διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου,
τὸ λοιπὸν μέρος παρά τὸ λεχθὲν διάστημα, ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος 65.
ὄν τοῦ ὄλου κύκλου· εἶπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυ-
ριάδων· ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σαδιασμόν ἀπὸ τῆς
Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν. Οὐδὲ ταῦτα οὖν εὖ λέγει· οὗτος
γάρ ὁ λόγος περὶ μὲν τῆς εὐκράτου, καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης
λέγοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστὶ.
Περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης (καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἢ οἰκοῦ-
μεν καὶ γνωρίζομεν)· ἐνδέχεται *δὲ* ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ
καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι, ἢ καὶ πλείους, καὶ μάλιστα ἐγγὺς
τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γρα-
φομένου. Πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν
εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὐτως
καὶ πρὸς τὸν Ὀμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφορό-
μενος.

Ἐξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπειρῶν εἰπὼν γεγυμέναι πολὺν λόγον,
καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτάς, τῷ τε Νεῖλῳ καὶ
τῷ Ταναΐδι, νήσους ἀποφαίνοντας, τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε
μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάττης, καὶ τῷ με-
ταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήματος, καὶ χερρόνησους

65. αὐτὰς λέγειν· οὐχ ὄραν φησι, πῶς ἂν εἰς πραγματικὸν κατασρέφοι ἢ ζήτησις αὐτῆ, ἀλλὰ *μόνον* ἔριν διαιτῶντων μᾶλλον, κατὰ Δημόκριτον, εἶναι. Μὴ ὄντων γὰρ ἀριθμῶν ὄρων, καθάπερ Κολυττοῦ καὶ Μελίτης, οἶον σηλῶν ἢ περιδολῶν, τούτων μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι τουτί μὲν ἐστὶ Κολυττός, τουτί δὲ Μελίτη, τοὺς ὄρους δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Διὸ καὶ συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν καθάπερ Ἀργείοις μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς περὶ Ὠρωποῦ. Ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἡπείρους ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκουμένην ἀποθλέψαντας, ἀλλ' εἰς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικὴν, ἐφ' ἣ νῦν Ἴωνες καὶ οἱ ἐξῆς χρόνῳ δὲ ἐπὶ πλέον προϊόντας αἰεὶ, καὶ πλείονων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τοῦτο κατασρέφαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον οὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρξώμαι, διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης, τῆς τῶν Καρῶν, διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενούου μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ ὀλίγην τὴν συνεχῆ, οὔτε δ' Εὐρώπην, οὔτε Ἀσίαν, οὔτε Λιβύην ὡσαύτως;
66. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅση ἦν ἱκανὴ ὑπογράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία μέρη διαιροῦντες; Πῶς οὖν οὐ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἡπειρον ἕκασον τῶν μερῶν, οὐ προεπινοεῖ τὸ ὅλον οὐ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; εἰ δ' ἐπινοεῖ μὲν τὴν οἰκουμένην, μέρους δὲ τίνος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ποιεῖται, τίνος ἂν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἡπειρον; Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς.
- Ἐτι δὲ παχυμερέστερον τὸ φήσαντα μὴ ὄραν εἰς τί πραγματικὸν κατασρέφοι τὸ τοὺς ὄρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἴτ' εἰς τάναντία περιτρέπεσθαι.

Εἰ γὰρ οἱ περὶ Θυρέας καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὄρων 66.
 ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι κατασρέφει, τὸ διαχω-
 ρίζειν τὰς χώρας· ἢ τοῦτο λέγει, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ
 νῆ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικόν, τὸ διορίζειν ἀκρι-
 βῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπειρῶν περιττόν; Καίτοι οὐδὲ ἐνταῦθα ἤττον
 οὐδέν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμ-
 φισβήτησις· τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὀπο-
 τέρου δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ Κάτω λεγομένη τῆς Αἰ-
 γύπτου χώρα. Καταίνεσαντας δὲ τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως
 φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους, κατὰ μέγαν διορισμὸν, καὶ
 πρὸς τὴν οἰκουμένην ὄλην ἀναφερόμενον· καθ' ὃν οὐδὲ τούτου
 φροντισέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπουσί τινα
 χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ διεκόν-
 των, μηδὲ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους.

Ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ὑπομνήματος, οὐκ ἐπαινέσας τοὺς δίχα
 διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἰς τε Ἕλληνας
 καὶ βαρβάρους· καὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας, τοῖς μὲν
 Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίους·
 βέλτιον εἶναι φησὶν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. Πολλοὺς
 γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακοὺς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀσεβοὺς,
 καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀρικνοὺς, ἔτι δὲ Ῥωμαίους καὶ Καρχη-
 δονίους, οὕτω θαυμασῶς πολιτευομένους. Διόπερ τὸν Ἀλέξαν-
 δρον, ἀμελήσαντα τῶν παραινούντων, ὅσους οἶόν τ' ἦν ἀποδέ-
 χεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ εὐεργετεῖν. Ὡσπερ δὲ ἄλλο 67.
 τι τῶν οὕτω διεκόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ
 τιθεμένων, ἢ διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολι-
 τικόν καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκείον, τοῖς δὲ τάναντία. Καὶ
 ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀπο-
 δεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίησεν,
 πρὸς τὴν διάνοιαν σκοποῦν τὴν τῶν ἐπεσαλκῶτων.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους, διατιτῶ και διελέγχει, ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται και διαγέγραπται· και Ἰππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μινύσκειται ἐπιλαμβάνόμενος. Και ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος, και τρόπον τινά σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τουτέστι τῆς γεωγραφικῆς ἰστορίας.

Κ Ε Φ. Α.

ἘΝ δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιζάμενος τὸν τῆς 67. οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεὶ δέχα ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολήν, παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. Πέρατα δ' αὐτῆς τίθησι, πρὸς δύσει μὲν τὰς Ἡρακλείους ζήλας· ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα και ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὄρων τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. Γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ Στηλῶν διὰ τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, και τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου και τῆς Ἀττικῆς, μέχρι τῆς Ροδίας και τοῦ Ἰστικοῦ κόλπου. Μέχρι μὲν δὲ δεῦρο διὰ τῆς Θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν και τῶν παρακειμένων ἡπείρων. Και γὰρ αὐτὴν ὄλην τὴν καθ' ἡμᾶς Θαλάτταν

68. οὕτως ἐπὶ μῆκος τεταῖσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας· εἴτα ἐπ' εὐθείας πως ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὄρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Τὸν γὰρ Ταῦρον ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ Στηλῶν θαλάττῃ τεταμῆνον, δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον ὡσθ' ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ διὰ Θινῶν ἰδρύσθαι παραλλήλου, καὶ τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι δεῦρο θαλάτταν.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, οἶεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. Πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν τὰ ἐωθινὰ μέρη τῶν ὄρων κατ' αὐτὸν, συνεπεσπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γινομένην. Πίσιν δὲ τούτου φέρει μίαν μὲν ταύτην· ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερὸν ἀνταίρειν τόποις, ἀπὸ τε τῶν ἀέρων καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς, ὁ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος, διὰ τε τὸ ἀξίωμα, καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν, φησὶ σαθίους μυρίουσ καὶ πεντακισχιλίους· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερῆς ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παραλλήλον τοσοῦτόν πως ἔξιν· ὡσε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τούτον τελευτᾶν τὸν κύκλον.

Ἄλλην δὲ πίσιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰστικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θαλάτταν τὴν Ποντικὴν τρισχιλίων πῶς ἐσι σαθίων πρὸς ἄρκτον ἴοντι καὶ τοὺς περὶ Ἄμισον ἢ Σινώπην τόπους· ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὄρων λέγεται. Ἐκ δὲ Ἄμισου πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐξιν, ἔπειτα ἡ ἐπὶ τὴν Ἰρκανίαν θαλάτταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τοὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἄμισου πρὸς δύσιν ἐκβάλλομένη διὰ τῆς Προποντιδος ἐξί καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἀπὸ

δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐ πλείους εἰσὶ τῶν μυρίων 68.
καὶ ὀκτακισχιλίων σαδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πλευ-
ροῦ τῆς Ἰνδικῆς πρὸς τὰ περὶ τοὺς Βακτρίους μέρη, προσθέν-
των τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τοῦ
πλάτους ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς.

Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἰππαρχος ἀντιλέγει δια-
βάλλον τὰς πίσεις. Οὔτε γὰρ Πατροκλέα πισὸν εἶναι, δεῦν
ἀντιμαρτυρούντων αὐτῷ Δηϊμάχου τε καὶ Μεγασθένου, οἱ καθ'
οὓς μὲν τόπους δισμυρίων εἶναι σαδίων τὸ διάσημά φασι τὸ 69.
ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν Θαλάττης, καθ' οὓς δὲ καὶ τρισμυ-
ρίων. Τούτους τε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας
τούτοις ὁμολογεῖν. Ἀπίθανον δῆπου νομίζει τὸ μόνω δεῖν πισεύειν
Πατροκλεῖ, παρέντας τοὺς τοσοῦτον ἀντιμαρτυροῦντας αὐτῷ,
καὶ διορθοῦσθαι παρ' αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους πίνακας· ἀλλὰ
μὴ ἔαν οὕτως, ἕως ἂν τι πισότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν.

Οἶμαι δὴ πολλάς ἔχειν εὐθύνas τοῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον
μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησι τῇ
Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ
μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην;
τίνες δ' οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάσημα μέχρι τοῦ διὰ Θινῶν παραλ-
λήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος
ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἄμισόν τὸ αὐτὸ τούτῳ λέ-
γοντες; τίνες δὲ οἱ ἀπὸ Ἄμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Ἰρκαίας
μέχρι Βακτριῶν καὶ τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑώραν Θαλατταν καθ-
ηκόντων, ἐπ' εὐθείας τε εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ' ἰσημερινὰς
ἀνατολάς καὶ περὶ τὰ ὄρη, ἐν δεξιᾷ ἔχόντων αὐτά; ἢ πάλιν τὸ
ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας ταύτη τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν
Προποντιδα ἐξί καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρα-
τοσθένης λαμβάνει πάντα, ὡς *καὶ* ἐμαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν ἐν
τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκῶς ὑπομνήμασι πολλοῖς, ὧν

69. ὑπόρει, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἠλικὴν αὐτὸς Ἰππαρχός φησι.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίσις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπισεικότεων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχὴν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, οὓς αὐτὸς ὁ Ἰππαρχος κατονομάζει· οἱ γὰρ κατ' ἐκείνων ἔλεγχοι πίσεις τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ τούτο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συσρατεύσαντας ἐπιδρομαῖδην ἰσορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλεξάνδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραφάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· τὴν δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕσερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος.

Ἐτι φησὶν ὁ Ἰππαρχὸς ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίσιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὰ βόρειον πλευρόν, τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σαδίων μυρίων ἑξακισχιλίων, τοῦ δὲ Πατροκλέους χιλίους λείπειν φαμένον· ἀπὸ γὰρ τινος ἀναγραφῆς σαθμῶν ὀρμηθέντα, τοῖς μὲν ἀπιστεῖν 70. διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνη δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἀπιστος ὁ Πατροκλῆς, καίτοι παρά χιλίους σαδίου τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσω χρη μᾶλλον ἀπιστεῖν ἐν οἷς παρά ὀκτακισχιλίους ἢ διαφορὰ ἔστι, πρὸς δύο καὶ ταῦτα ἀνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος σαδίων δισμυρίων, τοῦ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων.

Ἐροῦμεν δ' ὅτι οὐ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ἠτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σαθμῶν. Οὐ θαυμαστὸν δὲ εἰ πιστοῦ γίνεται τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος τεθῆ τι βεβαιότερον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παρά πολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρους ποιεῖν νομίσαι τοὺς

διαφωνοῦντας· τὸναντίον γὰρ ἐν τῷ παρά μικρὸν συμβαίνειν 70. τοῦτο μᾶλλον ἔοικε. Παρὰ μικρὸν γὰρ ἢ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον οὐ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἐτέρων φρονοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς παρά πολὺ, ὁ μὲν τυχῶν ἀμάρτοι ἂν, ὁ δ' ἐπισημονικώτερος ἦττον ἂν τοῦτο πάθοι· διὸ καὶ πιεσέεται θάττον.

Ἄπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς· γράψαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες. Ἢδη δὲ καὶ ἡμῖν ὑπῆρξεν ἐπὶ πλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιεῖν ἄξιον Δηίμαχῳ τε καὶ Μεγασθένει. Οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ τοὺς Ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς Ἀσόμους καὶ Ἄρρίνας ἰσοροῦντες, Μονοφθαλμούς τε καὶ Μακροσκελεῖς καὶ Ὀπισθοδακτύλους· ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὀμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γέρανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες. Οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πάνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε, βουῆς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησὶν. Ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Σανδρόκοττον, ὁ δὲ Δηίμαχος πρὸς Ἄλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ' ἧς δὴ ποτε αἰτίας προαχθέντες. Πατροκλῆς δὲ ἠκισα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης.

... Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ρόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὄρθῳς εἰληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ Ἄμισου ὄρθῳς ἂν εἴη εἰλημμένος· φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἢ σύμπτωσις ἀπελέγχηται.

71.

... Ὅ τε ἐξ Ἄμισου πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ

71. ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις, καὶ καρποῖς, καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς· ὡς δ' αὐτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάατρων. Πολλοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον, ἑργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰππαρχος τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμὴν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν· ἀλλ' ὅλην τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστρευσεν. Ὡς· οὐδ' ἐκεῖνο εὖ λέγει, ἐπειδὴ οὐκ ἔχομεν λέγειν οὐδ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρορέϊα τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν· οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἐστὶν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν· ἀλλ' ἔἴην ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντας, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι. Πρῶτον μὲν γὰρ, τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτὸν ἐστὶ τῷ ἐπέχειν· ὁ δ' ἐπέχων οὐδετέρωσε ῥέπει· ἔἴην δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. Μᾶλλον δ' ἂν τὰκόλουσον ἐφύλαττεν, εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὁλως· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὁρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπειων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρακίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν οὕτως ἔχομεν εἰπεῖν. Τίς δ' ἂν ἠγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὑσερον τῶν παλαιῶν, τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα εὖ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν οὐδενὶ ἀντεῖρηκεν Ἰππαρχος;

Καὶ τὰ ἐξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀποριῶν ἐστὶν. Ὅρα γὰρ, εἰ τοῦτο μὲν μὴ κινοῖται τίς, τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ ζόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἐστὶ περὶ μυρίουσ σαδίουσ καὶ ὀκτακισχιλίουσ· ποιοῖ δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὁρῶν, ὅσα ἂν συμβαίῃ ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ, εἴπερ ὁ αὐτὸς ἐστὶ παραλλήλος ὁ

διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας (καθάπερ εἶρηκεν Ἴππαρχος 71. πιεύσας Πυθία), ὁ δ' αὐτὸς καὶ μεσημβρινὸς ἐστίν, ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Βορουσθένους, ὅπερ καὶ αὐτὸ δοκιμάζει ὁ Ἴππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίου διάστημα ἐπὶ τὸν Βορουσθένη σαδίους εἶναι τρισχιλίους ἑπτακοσίους· τοσοῦτοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορουσθένους παρ- 72. ἀλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος ἂν εἴη· τοσοῦτους γὰρ πῶς διελθόντες συνάπτουσι τῷ Ωκεανῷ.

Πάλιν δ', ἐπεὶ τὴν Κιναμωμοφόρον ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἴππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστὶ, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σαδίους· ἐπεὶ οὖν φησιν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορουσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σαδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὐκρατον εἰς τὸν διὰ Βορουσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, σαδιοὶ δισμύριοι πεντακισχιλιοὶ διακόσιοι. Ὁ δὲ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἐσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρετανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψύχος οἰκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῶ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.

Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρουσαν τῇ Κιναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου πρὸς ἑὼ κειμένην ὑποβῶμεν. Αὕτη δὲ ἐστίν ἢ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἢ δὲ Ταπροβάνη πεπίστυται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία, μεγάλη νῆσος πρὸς Νότον· μυχύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίους σαδίους, ὡς φασιν, ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια, καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. Ταύτη

72. δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προσεθεῖν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει, καὶ διάγραμμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων οὐκ ἂν ἔλαττον ποιήσῃε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τῶν ὄρων τῆς οἰκουμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς, ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐςὶ καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων τιθέναι. Εἰ δὴ τοῦτο προσθεῖη τίς τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησὶν ὁ Δημήμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίους καὶ Σογδιανούς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς εὐκράτου. Τίς ἂν οὖν θαρρόησῃε ταῦτα λέγειν, ἀκούων καὶ τῶν παλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων, πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσόδων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ἰρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ καὶ τῇ Βακτριανῇ; Ἄπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μὲν εἰσι τῇ
73. βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἦ γε Βακτριανῇ, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδοὺς ὑπερθέσει· τοσαύτη δ' εὐδαιμονία κέχρηται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικίτου. Ἐν μὲν γε τῇ Ἰρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασι· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἐξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδροις σηπουργεῖσθαι, καὶ τῶν φύλλων ἀπορρέειν μέλι. Ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηθίας ἐν τῇ Ματιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ Σακασσηῇ καὶ τῇ Ἀραξηνῇ· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπίσης θαυμασὸν, εἴπερ εἰσι νοτιώτεροι τῆς Ἰρκανίας, καὶ εὐκρασία διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μάλλον. Ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὐρίσκεσθαι τῆς ἀμπέλου πολλάκις δυεῖν ἀνδρῶν ὄργυιαῖς περιληπτὸν· τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δὲ λέγουσι καὶ τὴν Ἀρίαν· εὐοινία δὲ καὶ ὑπερβάλλειν· ἐν ἣ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον. Πάμπορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλην ἐλαίου, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην.

Εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τούτων ἐστίν, ὅσα ὑψηλὰ 73.
καὶ ὄρεινά, οὐδὲν δεῖ θαυμάζειν. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς
κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρὰ ἐστὶ, καὶ καθόλου τὰ μετέωρα ἐδάφη, καὶ
πεδιά ἤ. Τῆς γοῦν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ
βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· ἀλλ' ἡ μὲν Βαγαδαουία,
πεδίον ἐξαισίον μεταξὺ πίπτον τοῦ τε Ἀργαίου ὄρους καὶ τοῦ
Ταύρου, σπάνιον εἶ που τι τῶν καρπίμων δένδρων φύοι, καίπερ
νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης σαδίους τρισχιλίους· τὰ δὲ
τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς Ἄμισοῦ καὶ τῆς Φαναροίας τὸ
πλέον ἐλαιόφυτὰ ἐστὶ. Καὶ τὸν Ὄξον δὲ τὸν ὀρίζοντα τὴν
Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, οὕτω φασὶν εὐπλοῦν εἶναι,
ὥστε τὸν Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥαδίως
εἰς τὴν Ἰρκανίαν κατάγεσθαι, καὶ τοὺς ἐφεξῆς τόπους μέχρι
τοῦ Πόντου, διὰ τῶν ποταμῶν.

Τίν' [ἀν] οὖν τοιαύτην εὐροὶς εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ
τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανίτιν; ὅπου μὴδὲ φύεται ἄμπελος,
ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων, καὶ ἐπιθα-
λαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον, τελεσφορεῖ μὲν, ἐν μικρο-
καρπία δὲ, καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττεται. Οἱ δὲ πάγοι παρ'
αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ ζώματι τῆς λίμνης τῆς
Μαιώτιδος, ὥστ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τοῦ Μιθριδάτου
στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους ἵππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ,
τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. Ὁ
δ' Ἐρατοςθένης καὶ τοῦτ' ἐπὶ τὸ γράμμα προφέρεται τὸ ἐν τῷ 74.
Ἀσκληπιεῖω, τῶν Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ
διὰ τὸν πάγον·

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίγνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἦν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερέως Στράτιος.

74. Ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγχριτέον τὰ ἐν τοῖς δι-
 αριθμηθεῖσι τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἄμισῳ καὶ Σινώπῃ (καὶ
 γὰρ ἐκεῖνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τις), σχολῆ γ' ἂν παρα-
 βάλλοιντο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς.
 Μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς εἶεν τοῖς κατ' Ἄμισον, καὶ Σινώπην,
 καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἱ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν
 Κελτῶν ὠμολόγηται νοτιώτεροι σαδίους τρισχιλίους καὶ ἑπτα-
 κοσίους.

Οἱ δὲ γε περὶ Δηήμαχον, τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι
 τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὄρους τῆς διακεκαυμένης,
 οὓς οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιούσι τὰ
 τε Βάκτρα καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς δια-
 κεκαυμένης σαδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους
 ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἰππαρχος.
 Ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ
 τῆς Κελτικῆς, σαδίους ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, ὅσοις
 νοτιώτερος ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὀρίζοντος κύκλου τὴν διακε-
 καυμένην καὶ τὴν εὐκρατον ὃν φαμέν διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου
 Ἰνδικῆς μάλις α γράφουσθαι. Ἡμεῖς δὲ γε ἐπεδείκνυμεν μέχρι
 τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικὴν, ἅπερ
 οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. Οὗτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος
 τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναι τινα κύκλον οἰκήσιμον σαδίους
 τρισχιλίους ὀκτακοσίους. Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ τὰ τοῦ σώματος
 τῆς Κασπίας θαλάττης, εἴτε Ὑρκανίας, πάμπολύ τι ἀρκτικώ-
 τερα· ὅπερ τοῦ μυχοῦ τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ
 Μηδικῶν ὄρων διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σαδίους, καὶ δοκεῖ τῆς
 αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι ἴσημεῖον,
 καὶ περίπλου ἔχει ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς δυνατὸν, ὡς φησὶν ὁ τῶν
 τόπων ἠγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. Ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ
 χίλια σάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν
 πολὺ

πολὺ μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον θάλατταν, νομαδικῶς μὲν, ζῶντα δ' ὅμως. Πῶς 75. οὖν, εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα ἤδη τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει, εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλείονων ἢ τετραμισχιλίων; Ταῦτα δὴ προσεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σαδιασμῶ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀουκίτου διάστημα ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης σαδιασμοῦ, σαδίων ἑπταμισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων· εἰ δὲ εἰσείη τις τοὺς τετραμισχιλίους σαδίους, αὐτὰ γε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσαι βορειότερα τῆς Ἰέρνης σαδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθέου ὀκταμισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.

Φησὶ δὲ ὁ Ἰππαρχος, κατὰ τὸν Βορυσθέην καὶ τὴν Κελτικὴν ἐν θλαῖς ταῖς θερῖναις νυξὶ παραυγάσσει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου περιεσάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν· ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς [τὸ] πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πῆχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξαμισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ' οἶμαι Βρετανούς εἶναι, βορειότερους τῆς Κελτικῆς σαδίοις δισχιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν... ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πῆχεις ἕξ· τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐνναμισχιλίους σαδίους καὶ ἑκατόν· ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἴεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. Οὗτος δὲ Πυθία πισεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρετανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καὶ φησὶν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημεριῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ, ὅπου τέτταρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πῆχεις· οὓς φησὶν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐνναμισχιλίοις καὶ ἑκατόν σαδίους· ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρετανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. Ἦτοι οὖν

75. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίοις, ἢ ἐπὶ τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς περὶ Δημίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίους, σαδίους τρισχιλίους ὀκτακοσίοις· προσεξέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχιλιοὶ πεντακόσιοι. Τίς οὖν ἰσόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα [καὶ] ἰδιώτη, καὶ οὐ θεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥσε
76. συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ ἰσορουντῶν, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. Πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων, ὠμολόγει τοῖς τοιοῦτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ [οὐ] σοφῶς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητούμενων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδείξει τὸ ζητούμενον.

Πάλιν δ' ἐκείνου τὸν Δημίμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων οἶεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κείσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν, Μεγασθένει τε ἀντιλέγειν, φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τὰς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. Ταῦτα δὴ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι· τὸ τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἑαρινῆς διαφέρειν οἶεσθαι, κατὰ τὴν διάσασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς, ἀμαθῆς, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διασήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σαδίῶν, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὁ ἐκεῖνος· οὐδὲν

μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ πεσεῖν 76.
 μεταξύ τοσούτου διαστήματος· ὅσων δ' αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἂν.
 Τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀπο-
 κρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιάς ἀντιπίπτειν
 ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας, εὐθύς
 συμβαίνειν ἄρχεται. Ταῦτα δὴ εἰπόντα εὐθύσει πάλιν οὐκ εὖ ὁ
 Ἴππαρχος, πρῶτον ἀντί τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ τὸν θεριῶν δε-
 ξάμενος· εἴτ' οὐκ οἴομενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι μαθηματικῶν
 ἀναστρολογίῳ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους προηγου
 μένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντας, ἀλλ' οὐ κοινῶ τιμι ἔθει
 χρωμένου πρὸς τοὺς ματαιολογοῦντας. Εἰς γὰρ τις τῶν πρὸς
 τοὺς ματαιῶς ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστίν, ὅταν αὐτὴν τὴν
 ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποῖα ποτέ ἐστὶ, δειξώμεν ἡμῖν συνηγο-
 ροῦσαν.

Νυνὶ μὲν οὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταί-
 ρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασιν πολλοί, καὶ πεπιστεύ-
 κασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἴππαρχ- 77.
 ος, οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ
 δευτέρῳ ὑπομνήματι οὐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τοῦτον τὸν λόγον.
 Φησὶ τοίνυν, ἀνταιρόντων ἀλλήλοις τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλ-
 λήλου κειμένων, ἐπειδὴν τὸ μεταξύ ἢ μέγα διάστημα, μὴ δύ-
 νασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τοῦτο, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλ-
 λήλου οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ
 θάτερον τῶν τόπων. Τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα, Φιλωνά τε
 τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν ἰσορεῖν, ὅτι πρὸ
 πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θεριῶν τροπῆς κατὰ
 κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ γνώ-
 μονος πρὸς τε τὰς τροπικὰς σκιάς καὶ τὰς ἰσημερινὰς· αὐτὸν τε
 Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φιλωνί· τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ

77. κλίμα μηδένα ἰσορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. Εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφοτέραι, ὡς οἶεται, ἀποκρύπτονται, πισειύων τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι τὴν τε Μερόην, καὶ *ταῦτα* τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται συναποφαίνεται τοῖς εἰποῦσιν Ἐρατοσθένους, πῶς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίματος οὐδεὶς ἀποφαίνεται, οὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; οὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τοῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ' οὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. Οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ, τοῦ Δηϊμάχου φήσαντος μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτους, μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ἅπερ ὑπέληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκει τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἰππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς ψεῦδος ἐμπέλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερῷ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται.

Καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἡ ταυτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἡ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἡ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολουθοῦν. Οὔτε γὰρ τῷ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θαίψακον εἶναι σαδίους τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη διςχιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἄρκτικά ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἐξακισχιλίων· οὔτε τὸ ἀπὸ Θαίψακου ἐπὶ τὰ ὄρη διςχιλίων καὶ ἑκατὸν φησιν

78. Ἐρατοσθένους, ἀλλ' εἶναι τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον ὡσθ' ἡ ἐξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο. Οὐτ' ἀπεφάνητο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένους τὴν Θαίψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους σαδίους.

Ἐξῆς δὲ, συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, οὐ τὰ

λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης 78. σφραγίδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γάρ, ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῆ προειρημένη τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ Στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα, καὶ καλέσας τὸ μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειράται καὶ τούτων ἐκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγίδας. Καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγίδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι καὶ μῆκος καὶ πλάτος, τρόπον δὲ τινα καὶ σχῆμα, ὡς ἂν γεωμετρικός. Τὴν μὲν γάρ Ἰνδικήν, ῥομβοειδῆ φησί, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἐώᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠϊόνας ποιούσαις· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ· κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος ὑπὸ τι σωζομένου. Τὴν δ' Ἀριανὴν ὄρων τὰς γε τρεῖς πλευρὰς ἔχουσαν εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἐσπέριον οὐκ ἔχων σημεῖοις ἀφορίσαι, διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τιμὴ ὁμῶς δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ, τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἐσπέριον μὲν οὖν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρὸν, ἐῶν δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν, παραλληλὰ δ' οὐ λέγει· οὐδὲ τὰ λοιπὰ, τὸ τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον.

Οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τιμὴ τὴν δευτέραν ἀποδοῦς σφραγίδα, πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγίδα κατὰ πλείους αἰτίας. Πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώριζαι ἢ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥτις κοινὴ ἐστὶ τῇ τρίτῃ πρὸς τὴν δευτέραν σφραγίδα πλευρὰ· ἔπειθ' ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει

78. κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν ὡς ἠνάγκασαι τὴν ἐκ Βαβυλώνας λαβεῖν γραμμὴν, ὡς ἂν εὐθειᾶν τινα διὰ Σούσων καὶ
79. Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὄρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ἣ δυνατός ἦν εὐρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σαδίων οὖσαν τὴν ὅλην μικρῶ πλείονων ἢ ἑννακισχιλίων ἦν νότιον μὲν καλεῖ πλευράν, παραλληλον δ' οὐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ' ὅτι οὐδ' ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἐσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθείᾳ γραμμῇ ἄλλ' ἀπὸ τῶν ὄρων ἐπὶ τὴν μεσημβριαν ῥυεῖς, εἰτ' ἐπιστρέφει πρὸς ἔω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τοῦ ποταμοῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι, συμπύπτοντες εἰς ἓν, ὃ τε Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσιῶ παραπλήσιον, ὡς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας, οὐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἐσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου ἄλλ' αὖ φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐς, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησιν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα ἅ φησιν ἐκ πολλῶν συναγαγεῖν τῶν τοὺς σαθμοὺς πραγματευσαμένων, ὧν τινες καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖ. Ἄγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἰππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὀλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ἐν ἣ χάριν εἰδέναι δεῖ τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγεῖλαισιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν.

Ὅταν δὲ *δη*, μὴδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδίδοσθαι, μυρίων σαδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν, ὡς ἀναγεγραμμένην εὖρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θαψάκου

διαβάσεως αὐτοῦ. Μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος 79. διέβη, σαδίους δισχιλίους καὶ τετρακοσίους γράφει· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τοὺς ἐξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων καὶ τοῦ Λύκου καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ἧ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε, μέχρι Κασπίων πυλῶν, τοὺς μυρίους ἐκπληροῖ, τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. Τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν οὕτω καταμετρεῖ· οὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θείς, οὐδὲ τῇ διὰ Στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὄρων ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας· καὶ τάγε προσάρκτια μέρη τοῦ ὄρους, ταῦτ' ἐσίν.

Ἀπαδούς δὲ τὸ βόρειον οὕτω πλευρὸν, τὸ δὲ νότιον, φησί, 80. παρὰ μὲν τὴν Σαλατταν οὐκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπύπτειν κόλπον· ἀπὸ Βαβυλώνας δὲ διὰ Σούσων, καὶ Περσепόλεως καὶ τῶν ὀρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, σαδίους εἶναι ἑννακισχιλίους καὶ διακοσίους· νότιον μὲν λέγων, παράλληλον δ' οὐ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. Τὴν δὲ διαφωμίαν τοῦ μήκους φησί συμβαίνειν, τοῦ τε βορείου τεθέντος πλευροῦ καὶ τοῦ νοτίου, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἑω πολὺ ἐγκλίειν.

Τῶν δὲ πλαγίων πλευρῶν τὴν ἐσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐσίν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θαψάκον φησί διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἰς μὲν Βαβυλώνα σαδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτους, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρηῆσθαι, καὶ εἶναι ὡς χιλίους καὶ ἑκατόν· τοὺς δὲ διὰ Γορδυαίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπειν αὐτούς. Τοῦ δὲ πρὸς ἑω πλευροῦ, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηθίαν

80. και τὰς ἄρκτους, οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων· ἀπὸ δὲ τινῶν ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἑννακισχιλίους· τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παρατακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίου πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὴν παραμείψονται τὰ τῶν Γορδυαίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλομένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλήν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφει πρὸς χειμερινὴν ἀνατολήν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλεον δὲ τὸν Εὐφράτην. Γινόμενον δὲ τοῦτον ἔργμον αἰεὶ τοῦ Τίγριδος, κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα, καὶ κώμην καλουμένην Ὠπιῶν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σαδίου, καὶ ῥεύοντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Γίνεται δὴ, φησί, τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὲ Ἐρατοσθένης τοιαυτὴν εἴρηκε.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγίδος, καὶ ἄλλα μὲν τινα ἀμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα· ἃ δὲ Ἰππαρχος προφέρει αὐτῶν, οὐ πάνυ. Σκοπῶμεν δ' ἃ λέγει. Βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξαρχῆς, ὅτι οὐ μετάθετόν τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα, ὡσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα

81. φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προφέρεται· Τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σαδίων μυρίων οὔσης, μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὄρους τῆς Καρμαίας, μικρῶν πλειόνων ἐστὶν ἢ ἑννακισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχιλιοὶ ὀκτακόσιοι σαδίοι, καὶ ἐξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχιλιοὶ· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομεμετρησθαι μέχρι χιλίων ἑκατὸν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. Ἐπεὶ τρίνυ, φησί, τὸ μὲν βόρειόν

ἐστὶ πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτων παραλ- 81.
ληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεΐα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ,
συνελογίσθη μικρῶ πλείονων ἢ ἑννακισχιλίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυ-
λῶν, οὐ πολλῶ πλείοσιν ἢ χιλίοις σαδίοις ἐστὶν ἀνατολικωτέρα
τῆς κατὰ Θαψάκον διαβάσεως.

Ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας
ἐπ' ἀκριβεῖς ἐλαμβάνοντο αἱ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὄροι
τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὄρθας τε ἦγοντο ἀπὸ τῆς
λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἢ τε ἐπὶ Θαψάκον, καὶ ἡ ἐπὶ
Βαβυλῶνα, συνέβαινε ἀν τοῦτο. Ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ
διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς,
ἴση ἀν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε, τῇ ἀπὸ Κασπίων
πυλῶν εἰς Θαψάκον· ὥσε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἀν ἀνατολικωτέρα
ἢ Βαβυλῶν τῆς Θαψάκου, ἢ ὑπερέχει ἢ ἐκ Κασπίων πυλῶν
εἰς Θαψάκον τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὄρων εἰς Βαβυλῶνα.
Ἄλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἐσπέριον πλευρὸν τῆς
Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ
τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θαψάκον, πρὸς ὄρθας τῇ διὰ
τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει
γραφομένην, πρὸς ἣν ἢ ἐπὶ Θαψάκον γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τοῦ
αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμὴ
οὗδ' ἢ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παραλληλος
εἴρηται τῇ ἐπὶ Θαψάκου ἠγμένη· οὐδ' εἰ παραλληλος ἦν, μὴ
πρὸς ὄρθας δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, οὐδὲν ἀν
ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν.

Ὅ δὲ, ταῦτα λαβὼν ἐξ ἐτοίμου, καὶ δεῖξας, ὡς οἶεται, διότι
ἡ Βαβυλῶν κατὰ Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολικωτέρα ἐστὶ
μικρῶ πλείοσιν ἢ χιλίοις σαδίοις, πάλιν ἄλλο πλάττει λῆμμα 82.
ἐαυτῷ πρὸς τὴν ἐξῆς ἀπόδειξιν, καὶ φησὶν, ἐὰν ἐνοηθῇ ἀπὸ
Θαψάκου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεΐα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ Βαβυλῶνος

82. ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσσεσθαι, συνεσηκός ἐκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλώνα τεινούσης πλευρᾶς, καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλώνος καθέτου, ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν ἠγμένης, καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. Τούτου δὲ τοῦ τριγώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλώνα τίθεισιν, ἣν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ' ἐκ Βαβυλώνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον, μικρῶ πλείονων ἢ χιλίων, ὅσων ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θαψάκον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλώνος. Ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον οὔσαν τῆς λεχθείσης καθέτου. Προσέθει δὲ ταύτη τὴν ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρηῆσθαι Ἐρατοσθένους, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατὸν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἔσθ'. Οὗτος δ' ἐπὶ τοῦλάχιστον ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τοὺς συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι· ὃ προσθεῖς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου τῆς ἐκ Βαβυλώνος, πολλῶν χιλιάδων λογίζεται [τὸ] διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλώνος καθέτου, ἧτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλώνος παραλλήλου ἴδρυται· τὸ δὲ γε ἀπὸ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλώνος δεικνυσιν οὐ μείζον ὄν σαδίων δισχιλίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρινοῦ παντὸς τοσοῦτων σαδίων, ὅσων Ἐρατοσθένους φησίν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὸ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου, ὡς Ἐρατοσθένους, ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σαδίων ἀρκτικώτερα κατ' αὐτὸν ἐκείνον. Ἐνταῦθα δὴ πρὸς τῷ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι προσχωρῆσαι, πρὸς τὴν τοῦ ὀρθογώνιου τριγώνου τάξιν, καὶ τοῦτο λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον, τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκου γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλώνος ἐν σαδίοις

τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους. Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν 82.
εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν
σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπὸ τε
τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος, τὸ πλεόν δὲ τῆς περιοχῆς ὑπὸ
τοῦ Εὐφράτου συμβαίνειν φησὶν· ὡσθ' ἢ ἀπὸ Θαψάκου εἰς
Βαβυλῶνα εὐδεῖα οὐτ' ἂν παρά τὸν Εὐφράτην εἴη, οὐτ' ἂν 83.
τοσοῦτων σαδίων, οὐδ' ἔγγυς. Ἀνατέτραπται οὖν ὁ συλλογισμὸς.
Καὶ μὴν εἰρηταί γε, ὅτι οὐχ οἶόν τε, δυεῖν δεδομένων γραμμῶν
ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ Θαψάκου,
τὴν δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῇ Θαψάκῳ,
ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τούλαχιστον, κατ' αὐτὸν τὸν Ἰππαρχον,
δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σαδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι
καὶ ἀλλήλαις, καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρα-
τοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἔχων καταμετρημέ-
νην εἰπεῖν τὴν παρά τὰ ὄρη ὁδὸν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ
Κασπίους πύλας, ταύτην εἶπε, καὶ προσέθηκε τὸ, Ὡς τυπωδῶς
εἰπεῖν ἄλλως τε τῷ βουλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τῆς μετὰ τὴν
Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτου χώρας, οὐ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ
ἐκείνην καταμετρεῖν· Ὁ δ', ὡς παραλλήλους ὑπακούων λέγεσθαι,
τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τάνδ' ἄνθρωπου.
Ταῦτα μὲν οὖν δεῖ ἔαν ὡς παιδικά.

Ἄ δ' ἂν τις αἰτιάσαιο τοῦ Ἐρατοσθένους τοιαῦτά ἐσι. Καθά-
περ γὰρ ἢ κατὰ μέλος τομῆ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφέρει
(διότι ἢ μὲν καὶ τὰ μέλη λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν,
ἀρθρῶσει τινὶ καὶ τύπῳ σημειώδει, καθ' ὃ καὶ τοῦτο εἰρηταί,

Τοὺς δὲ διαμελεῖσι ταμῶν,

ἢ δ' οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον), χρώμεθα δ' οἰκείως ἑκατέρᾳ, τὸν
καιρὸν καὶ τὴν χρεῖαν σκοποῦντες· οὕτως ἐπὶ τῶν γεωγραφι-
κῶν, δεῖ μὲν τομὰς ποιεῖσθαι τῶν μερῶν, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόν-
τας, μμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς

83. **ἔτυχε.** Τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκείθεν λαβεῖν ἔστιν, οὗ χρεῖαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ, ὅταν ἡ ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ δυνατὸν ᾗ, καὶ ἔθνη δὲ, ἢ ἔθνησι, καὶ μεγέθει ποσῶ, καὶ σχήματι, ὅπου τοῦτο δυνατὸν. Πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικῶς τὸ ἀπλῶς καὶ ὀλοσχερῶς ἰκανόν. Μέγεθος μὲν οὖν ἰκανόν ἔστιν, ἂν τὸ μέγιστον εἴτης μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τὸ τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἕλαττον ἢ ἡμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχήμα δ', ἂν τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃς, ὡς τὴν Σικελίαν τριγώνῳ ἢ τῶν ἄλλων γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον
84. τὴν Ἰθνηρίαν βύρση, τὴν δὲ Πελοπόννησον πλατάνου φύλλῳ. Ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾗ τὸ τεμνόμενον, τοσῶδε καὶ ὀλοσχερεστέρας πρέπει ἂν ποιῆσθαι τὰς τομάς.

Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη διχα διήρηται τῷ τε Ταύρῳ καὶ τῇ ἐπὶ Στήλας θαλάττῃ καλῶς εἰς τε τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον μέρος. Καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώριζαι πολλοῖς· καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἐνὶ ὀνόματι, ὡς ὄντος ἐνὸς ἔθνους· ὡσεὶ καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής. Ἡ δ' Ἀριακὴ ἤττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι· διώριζαι δ' ὁμῶς ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς, ὡς ἂν εὐθείαις, καὶ τῷ ὀνόματι, ὡς ἂν ἐνὸς ἔθνους. Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελῶς ἀπερίγραφός ἐστιν, οὐπω γὰρ ἀφορισθεῖσα· ἦτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ, συγκεχύται, ὡς προείρηται, καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται. Οὐτε γὰρ περιγράφει τὴν σφραγίδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον· οὐτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν μεῖζον· οὐδ' ὁ Εὐφράτης ἑσπερίον ἐς πλευρὸν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέει, τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων. Τί γὰρ μᾶλλον ἑσπερίον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ

τούτων, ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλικίον καὶ 84.
τὴν Συριακὴν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο προάγειν δεῖν τὴν σφραγίδα, οὐ
πιθανόν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων
ἄν τῆς μὲν ἡ Βαβυλῶν κτίσμα καὶ βασιλεῖον, τοῦ δὲ, Νίνος, ὡς
ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας. Καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν
διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς
ἐντὸς, τὸ ἐνταῦθα μέντοι τοιοῦτῳ διασπᾶν μερισμῶ ἔθνος γνω-
ριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἄλλοεθνεσιν, ἤκιστα ἂν
πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἂν. Καὶ
γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, οὐ μὴν πῶ ἂν ἐξισιάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ, ἀλλ'
οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὼν καὶ τὸ μέχρι τῶν ὄρων τῆς εὐδαίμονος
Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὡς εἰ πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο
προελθεῖν, τῆς τρίτης εἰπόντα σφραγίδος, τοσαύτη προσθήκη
τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης, τὸ μὲν νότιον πλευρὸν οὐχ,
ὡσπερ ἐκεῖνος εἶπεν, ἔχον, οὐδ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς
Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν εἰσπλέοντι παρὰ τὸν
Περσικὸν κόλπον, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου, καὶ μετὰ
ταῦτα τοῖς ὀρίοις τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτου,
ἤπερ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα
Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἡπείρου, εἴτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦτον
διεξιὸν, διήκοντα μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ 85.
Πηλουσίου, καὶ ἔτι τοῦ Κανωδικοῦ εὐνοῦ τοῦ Νείλου. Τοῦτο
μὲν τὸ νότιον πλευρὸν τὸ δὲ λοιπὸν ἐσπέριον, τὴν ἀπὸ τοῦ
Κανωδικοῦ εὐνοῦ μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.

Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεσῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαί-
μονος Ἀραβίας καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ τῆς Αἰγύπτου
πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας. Ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος
μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ δυεῖν μεσημβρινῶν ὁ μὲν
γὰρ γράφεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου τοῦ ἐπ' αὐτῆς,
ὁ δὲ διὰ τοῦ ἐσωθινωτάτου πλάτος δὲ, τὸ μεταξύ δυεῖν

*

85. παραλλήλων, ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου. Ἐπί γάρ τῶν ἀνωμαλῶν σχημάτων, ἐφ' ὧν πλευραῖς οὐ δυνατόν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφορίζεον. Καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους· ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μείζον διάστημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος· ἐπὶ μέρους δὲ, μῆκος μὲν τὸ παραλλήλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει τμήμα ἐκεῖνο ὀπότερον ἂν ἢ μείζον, κἂν τὸ ληφθέν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μείζον ἢ τοῦ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ ὄσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δε ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ τοῦ μὲν μήκους ἐπὶ παραλλήλου τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένου, τοῦ δὲ πλάτους ἐπὶ μεσημβρινοῦ, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παραλλήλα τῷ μήκει τμήματα αὐτῆς, πλάτη δὲ τὰ τῷ πλάτει. Οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης· ἔπειτα καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει.

Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ Καυκάτου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας· τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος, ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου· τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως, μέχρι τῆς παραλίας τῆς μεταξὺ τῶν σομάτων τοῦ Νείλου, ἀνάγκη κατασρέφειν εἰς τοὺς περὶ Κάνωδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους· ἐνταῦθα γάρ ἐστι τὸ ἔσχατον ζῶμα τὸ καλούμενον Κενωδικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοισι τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θαψάκου, ἀλλ' ὅτι γέ οὐ παραλλήλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός.

86. Τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου γράφει, καὶ

τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι Στηλῶν Θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ 86. τοῦ Καυκάσου καὶ Ρόδου καὶ Ἀθηνῶν ἀπὸ δὲ Ρόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινόν, οὐ πολὺ ἐλάττους φησι τῶν τετρακισχιλίων εἶναι σαδίων ὥσε τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἀν ἀλλήλων, ὃ τε διὰ Ρόδου καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας. Ο ὁ αὐτός πῶς ἐστὶ τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἡ νοτιώτερός γε τούτου ὡσθ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ρόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἀν εἴη παράλληλος οὐδετέρα. Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ *δια*θόρειοι λαμβάνονται μερίδες.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸν Ἰππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἐξῆς ἰδῶμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα, γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σαδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων, εἰς δὲ τοὺς ὄρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἑννακισχιλίων ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγίδος· ὥσε κατ' αὐτὸν συνίσσασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχον τὴν πρὸς τοῖς ὄροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν τὴν ὀρθὴν περιεχουσῶν. Δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγίδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὐθ' ἡ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλου λαμβάνεται, οὐθ' ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγίδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὡς οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν. Οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον, [εὖ]. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τοὺς λεχθέντας, εἰς Σούσα δὲ σαδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἑννακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους· πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀρθογώνιαι ὑποθέσεων, ἀμ-

86. Ἐλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαι φησι πρὸς τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλείαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἴτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας, τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλου, δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, καὶ τῆς
87. ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καθηκούσης εὐθείας ἐπὶ τοὺς ὄρους τοὺς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων σχεδὸν δὴ τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὄρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος· καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτη δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξύ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. Τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σούσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλείαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμὸς. Χωρὶς δὲ τούτων, κάκεινος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδὲς ἐστὶ τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἢ ἐωθινὴ πλευρὰ παρέσπασαι πολὺ πρὸς ἔω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχατῷ ἀρωτηριῷ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρά τὴν ἄλλην ἡῖονα, οὕτω καὶ ἢ παρά τὸν Ἰνδὸν πλευρά.

Πάντα δὲ ταῦτα λέγει γεωμετρικῶς, ἐλέγχων οὐ πιθανῶς. Ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενέγκας ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν

μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνώμαι ἂν ὄντι ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σαδίων φαίνεται διαπίπτων, οὐκ εἶναι συγγνωσά· καίτοι ἐκείνων γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σαδίοις αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἰσθησιν οὐχ ἀπλοῦν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. Μείζονι μὲν, ἂν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιεσέωμεν ἢ καρποῖς, ἢ κράσσειν ἀέρων, πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν· ἐλάττονι δ', ἂν δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Ὁ μὲν οὖν δι' Ἀθηνῶν παραλλήλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σαδίοις τοσοῦτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφορὰν. Ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σαδίων, μήκει δὲ *καὶ* τετραχισμυρίων ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων, λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς γραμμὴν, καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερον τὸ μέρος, τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, 88. καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγίδας, νοεῖσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικά, τὰ δὲ νότια, καὶ πῶς τὰ μὲν ἐσπέρια, τὰ δὲ ἐωθινά· καὶ τὸ μὲν παρὰ πολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον (δίκαιον γάρ), τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδῶν ἐλεγκτέος ἐστίν. Ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεται τις ἔλεγχος. Οὐτε γὰρ τῶν ἐν τοσοῦτῳ πλάτει γεωμετρικὴ τις δύναται ἂν εἶναι ἀπόδειξις· οὔτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογουμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.

Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης λέγει μερίδος· προσίθισι δὲ καὶ τὸ τοῦ φιλαιτίου καὶ τοῦ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων, ἢ τῶν παραπλησίων. Τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκου μέχρις Αἰγύπτου γραμμὴν ὥσπερ εἴ τις παραλληλογράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παρα-

88. ἄηλου κεῖται ἢ τε Θαψάκος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεσώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξύ διαγωνίως πῶς ἄγεται καὶ λοξῇ ἢ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον. Τὸ δὲ θαυμαζεῖν πῶς ἐθάρρησεν εἰπεῖν ἐξακισχιλίων σαδίων τὸ ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θαψάκον, πλείονων ὄντων ἢ ὀκτακισχιλίων, οὐκ ὀρθῶς. Λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μὲν, ὅτι ὁ διὰ Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίους καὶ πεντακοσίοις σαδίοις νοτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ, ὡς οἶεται, διότι τοῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκου ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίους ὀκτακοσίοις σαδίοις, συμπίπτειν φησὶ πλείους τῶν ὀκτακισχιλίων. Πῶς οὖν κατ' Ἐρατοσθένη δεικνυταὶ ἡ τὸσαύτη ἀπόσασις τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ διὰ Θαψάκου; ζητῶ. Ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσοῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δι' ἐκατέρου παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ θατέρου, οὐκ εἴρηκεν. Οὐδὲ γὰρ, ὅτι ἐπὶ ταύτου μεσημβρινοῦ ἐστὶν ἡ Θαψάκος καὶ ἡ Βαβυλών. Τάναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἰππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίους σαδίοις συμβαίνειν ἀνατολικώτεραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκου. Ἡμεῖς τε παρητίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τύγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλοῦσθαι τὴν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην ποιεῖν.
89. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥυέντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολάς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων ὁδὸς, ὡς ἂν μεσημβρινοῦ τινὸς ἐστὶν ἢ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολάς ἐπιστροφή, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἔκνευσις τέ ἐστιν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν ῥηθειῖσαν ἐγκύκλωσιν. Τὴν δὲ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σαδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου, Παρὰ τὸν Εὐφράτην, προσθεῖς, καθάπερ ἐπίτηδες, τοῦ μή τινα

εὐθεῖαν αὐτὴν δεῦρασθαι καὶ μέτρον τοῦ μεταξύ δυεῖν παραλ- 89.
λήλων διαστήματος. Μὴ διδομένον δὲ τούτου, κενὸν ἔστι καὶ τὸ
ἐφεξῆς δεῖκνυσθαι δοκοῦν, ὅτι συνισαμένου ὀρθογωνίου τρι-
γώνου πρὸς τε Πηλουσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τοῦ τε
διὰ Θαψάκου παραλλήλου, καὶ τοῦ διὰ Πηλουσίου μεσημ-
βρινοῦ, μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν, ἢ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, μείζων
ἔσαι τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τοῦ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον.
Κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμ-
ματος κατασκευαζόμενον. Οὐ γὰρ δίδεται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος
ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τε-
τρακισχιλίων ὀκτακοσίων. Ἐλέγχεται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν
μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατασκευακότες τοῦτο
τὸν Ἰππαρχον· ἵνα δ' ἀνίσχυρον ἦ τὸ ὑπὸ ἐκείνου διδόμενον,
λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἑνακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ
Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμὴν, ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν,
ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό.

Οὐ τοῦτο οὖν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν
ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναι τι δεῖ
μέτρον· καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἕλαττον συγχωρητέον.
Ληρθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς
ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σαδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ
τῆς Θαλάττης τῆς μέχρι Στηλῶν, μᾶλλον ἂν τις συγχωρήσειεν
ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παραλλήλως ἐκείνη ἐν
τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ τὰς συμπιπτούσας· καὶ τῶν συμ-
πιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχού-
σας, ἢ τὰς ἐκτός· ὡσαύτως καὶ τὰς δισταμένας μέχρι τοῦ μὴ
ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους, ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν μείζονι
μῆκει μᾶλλον, ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. Καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν
μηκῶν συγκρύπτει· ἂν μᾶλλον, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχη-
μάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντός καὶ τῆς μέχρι 90.

90. Στηλῶν Θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σαδίων, νοεῖται τι παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τὸ τε ὄρος ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν Θαλάτταν. Ἐάν οὖν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὄλου τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ράδιον ἂν ἢ τοῦ ὄλου διάμετρος ἢ αὐτὴ λογισθεῖη παράλληλός τε καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ, ἤπερ ἢ ἐν τοῖς μέρεσι· καὶ ὅσω γ' ἂν ἔλλαττον ἢ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῶδε μᾶλλον τοῦτ' ἂν συμβαίνοι. Ἦτε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρου ἤττον ἀπελέγχεται, καὶ ἢ ἀνισότης τοῦ μήκους ἐν τοῖς μεγάλοις· ὡς' οὐδ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τοῦ σχήματος. Ἐάν οὖν τὴν διάμετρον λοξώσης μᾶλλον, ὥστε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας, ἢ τῆς γε ἑτέρας, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιοῦτον δὴ τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. Ὁ δ' ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὄρων λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταυτοῦ παραλλήλου μέχρι Στηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονέουσαν εἰς Θαψάκον εὐθύς ἔξω πολὺ τῶν ὄρων· καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκου προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτου τοσοῦτον ἐπιλαμβάνουσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης κατάμετρῶν τὸ τοῦ χωρίου μῆκος, διαμέτρῳ τετραγώνου καταμετρεῖν ἂν δόξειε τὸ τοῦ τετραγώνου μῆκος. Ὅταν δὲ μὴδὲ διάμετρος ἦ, ἀλλὰ κεκλασμένη ἢ γραμμὴ, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν. Κεκλασμένη γὰρ ἔστιν ἢ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. Πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα.

Πρὸς δὲ τὸν Ἴππαρχον κάκεινο, ὅτι ἐχρῆν, ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω καὶ ἐπανόρθωσιν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων· ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν. Ἐκεῖνος δὲ, εἰ καὶ που τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πῖναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορθ-

Θώσεως, ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ τὸ ἐπιφε- 90.
 ρόμενον δ' ἐπιχειρήμα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας. Λαμβάνει
 γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθῆν, ὡς
 ἠλέξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλῶν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν
 οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σαδίοις· ὡς, εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ
 πλείοσιν ἢ δισχιλίους καὶ τετρακοσίοις σαδίοις ἀνατολικωτέραν
 αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτι ἐπὶ τὴν
 τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ἢ Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐς
 σύντομος σαδίων δισχιλίων τετρακοσίων, ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐ- 91.
 φράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατο-
 λὰς φέρονται, εἴτ' ἐπισρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε
 ἀλλήλοις τε ἄμα καὶ Βαβυλῶν· οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ.

Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγει
 βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδὸν,
 ἣν μυρίων σαδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμε-
 μετρημένην, ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ
 ἐλάττους οὔσης. Ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. Φησὶν εἶναι
 κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν, τὸν τε διὰ τοῦ Κα-
 νωδικοῦ ζόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον
 τοῦ διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σαδίους· τὰς δὲ
 Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὁ κεῖται
 κατὰ τὴν ὑπέρθωσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κασπίον πέλαγος ἐκ Κολχίδος·
 ὡσεὶ παρά τριακοσίους σαδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ
 τοῦ διὰ Κυανέων μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὴν Θαψάκον καὶ ἐπὶ τὸ
 Κασπίον· τρόπον δὲ τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι,
 τὴν τε Θαψάκον καὶ τὸ Κασπίον· τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν τὸ
 ἀφεςῆναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκου δὲ καὶ τοῦ
 Κασπίου, πολὺ ἐλάττους ἀφεςῆναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν
 ἀφεςῆναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου. Ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ
 μυρίους ἀφεςῆναι τοὺς ἐπ' εὐθείας· κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι

91. τοὺς μυρίους, οὓς λογιζέσθαι ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐρουῦμεν δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι, τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος τὰς εὐθείας, ὅπερ οἰκείον ἐστὶ γεωγραφίας, ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινάς, καὶ τὰς ἐπὶ ἰσημερινῇ ἀνατολῇ, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον σχοασμῶν λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλήλους. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο ἀμάρτημα· ἕτερον δὲ τὸ, μὴδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, μὴδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πλαττόμενα. Διόπερ, πρῶτον μὲν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐπὶ Φάσιν εἰπόντος σαδίων ὀκτακισχιλίων, καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα ἐντεύθεν ἑξακοσίους, τὴν δ' ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, ἧτις κατ' αὐτὸν Ἴππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι ὅσον
92. χιλίων σαδίων, ὡς ἐπὶ τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρατοσθένη κεφαλαίουσθαι ἐνακισχιλίων ἑξακοσίων· αὐτὸς οὖν τέτμηκε καὶ φησὶν· ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φάσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους. Ὡς' οὐ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνειν ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πῶς μεσημβρινοῦ τὸ τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον, ἀλλ' κατ' αὐτόν. Φέρε δ' οὖν, κατ' Ἐρατοσθένη· Πῶς οὖν τούτῳ ἔπεται τὸ τὴν ἀπὸ τοῦ Κασπίου ἐπὶ Κασπίους πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον;

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἰκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης· εἰτ' ἐκτίθεται τὰ ρηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων· ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν καθήκειν. Μίαν μὲν, ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν

δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυρικὴν ὑφ' ὧν κόλπους 92.
 ἀπολαμβάνεσθαι τὸν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυρρηνικόν. Ταῦτα
 δὲ ἐκθέμενος καθόλου, πειράται τὰ καθ' ἕκαστα περὶ αὐτῶν λε-
 γόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ
 τοσοῦτο τῶν ἀμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους
 τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένους τοῦ τοὺς λιμένας συγγρά-
 φαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων, διαφωνῶν
 δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖστα), ὥς' οὐκ ἄξιον ἠγοῦμαι διαι-
 τᾶν, οὐτ' ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων,
 οὔτε τὸν Ἰππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν
 ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον ὅτι
 ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσασαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ
 τοῦτό τις, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τι-
 θεῖς, τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γὰρ τι πολυσχιδές.
 Καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ
 πολὺ ἤττον μεσημβρινώτερον ὢν τῶν Μαλεῶν, καὶ κόλπον ἀπο-
 λαμβάνον ἀξιόλογον· καὶ ἡ Θρακία Χερρόνησος ἀπολαμβάνει
 πρὸς τὸ Σούνιον τὸν τε Μέλαινα κόλπον καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς
 Μακεδονικούς. Εἰ δ' οὖν παρείημεν τοῦτο, καὶ τῶν διασημάτων
 τὰ πλεῖστα, φανερώς ψευδογραφούμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν
 τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ οὐ θεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων·
 ἀλλὰ φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυναμένων. Οἶον,
 ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον ἢ ὑπέρβασίς ἐστι 93.
 πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων· ὁ δ' ἐνακασίων φησὶν· ἐκ δὲ
 Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίουσ καὶ τρισχιλίους, οὐ
 πλείους ὄντας τῶν ἐνακισχιλίων· εἶπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ με-
 σημβρινου, κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ρόδος,
 τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ Πορθμός. Πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι μὴ πλειόνων
 εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ Πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχιλίων.
 Ὁ τε μεσημβρινός, ἐν μεγάλῳ μὲν τιμὴν διασήματι λαμβανόμενος,

93. δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸν ἑωθινώτερον, ὅσον ἡ Καρχηδῶν ἐς τοῦ Πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίους σταδίους ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεῖς ἐπὶ ταύτου μεσημβρινοῦ, τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι Στηλῶν.

Ἰππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλεόν τὰ καθ' ἕκαστα εὐθύνην. Ἡμεῖς δ', ἐν οἷς μὲν κατορθοί, τὸ πλεόν δ' ἔτι ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθ' ἕκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες, ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἰππάρχου· καὶ αὐτὸν τὸν Ἰππαρχον συνεξετάζομεν, ὅπου τί φιλαίτιως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὀρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελῆως παραπαίουντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν, ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν αὐτόν. Ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐς τὰ ἀμαρτανόμενα, κρεῖττον μὴδὲ μεμνησθαι· πλὴν εἰ σπάνιον τι καὶ καθόλου. Ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Καὶ νῦν δ' εἰρήσθω, ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελῆως ἠγνόουν τὰ τε Ἰβηρικά καὶ τὰ Κελτικά· μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικά καὶ τὰ Βρετανικά, ὡς δ' αὐτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βασαρῶν. Ἐπὶ πολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτίων· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τοῦ γὰρ Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόρρω διεσηκότεων τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ δισχυριζομένου δὲ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προσιδέντος δ' ἔστιν ὅπου τὰ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἦττον, οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβοῆ

ἐλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα διαστήμασιν· ὅπερ 94.
 ποιεῖν πειράται ὁ Ἴππαρχος, ἐν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ
 ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ἰρκανίαν μέχρι Βακτριῶν καὶ τῶν ἐπέκεινα
 ἔθνων ἐκτίθεται διαστήματα, καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν
 Ἰρκανίαν θαλάτταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπὶ τε τούτων ἐξετασέου
 αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἠπειρώτιν πάλιν καὶ τοὺς ἄλλους
 τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρι-
 κῶς, ὅπερ ἔφη, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ'
 οὐν τινα τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος
 τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων, ἐν τῷ
 τρίτῳ φησὶ, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσσεσθαι μαθηματικὴν,
 ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικὴν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι
 ποιήσασθαι γεωγραφικὴν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικὴν, διδόντος
 καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχοῦ γὰρ
 ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἰσορίας·
 ἐκπεσῶν δὲ, οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὀλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀπο-
 φάσεις, τρόπον τινα ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικῶς, ἐν
 δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικῶς ὢν. Ὡς πρὸς ἄμφω δι-
 δῶσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν· ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι
 καὶ δικαίας καὶ οὗτος, καὶ ὁ Τιμοσθένης· ὡς οὐδ' ἡμῖν κατα-
 λείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἰππάρχου
 λεχθεῖσιν.

Κ Ε Φ. Β.

ἸΔΩΜΕΝ δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἃ φησὶν ἐν τοῖς Περὶ ὠκεανοῦ·
 δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ
 δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον οὖν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου
 λεγομένων διατηῆσαι· τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα,
 ὡς ἂν ὑποπίπτῃ μέτρου τινὸς ἐχόμενα· ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς
 γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ,

94. καθάπερ καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει αὐτῆ· τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τῆν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπιπτούσης ἐκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτους· Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν, τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, εὐκράτους. Ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. Διακεκαυμένη

95. γὰρ λέγεσθαι τὴν ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἡμισυ τοῦ πλάτους οἰκήσιμόν ἐστιν, ἐκ τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου σοξαζομένοις Αἰθιοπῶν· εἶπερ τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστίν, ὁ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός· τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὄριον τοῦ Θερμιου τροπικοῦ, εἰς Μερὸν εἰσὶ πεντακισχίλιοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τοῦ τῆς κινναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρητόν ἐστι· πλεῖται τε γὰρ καὶ ὀδεύεται· τὸ δ' ἐξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ, λόγῳ δείκνυται, κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σαδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων. Ὅν δὴ λόγον ἔχει τὰ ὀκτακισχίλια, πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιούσα τὴν γῆν, οἷαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει, περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὔσαν, περὶ ἡμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῶ τοῦ ἡμίσεος μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς δὲ ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὔσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι τὰς εὐκράτους, αἶπερ

εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτι- 95.
κούς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· εἰ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν
εὐκρατον οἰκοῦσιν, εἶναι παρὰ πᾶσι, πρὸς οὐσπερ καὶ λέγεται
μόνους εὐκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ
μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

Αὐτὸς δὲ, διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μὲν φησὶν εἶναι χρη-
σίμους πρὸς τὰ οὐράνια. Τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ
τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικούς ἀρκτικούς·
ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς
τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν.
Πρὸς δὲ τὰ ἀνθρώπεια, ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας ζενὰς τὰς
ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἡμισὺ πῶς μῆνός κατα κορυφὴν ἔστιν
ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. Ἔχειν γὰρ τι
ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, ἀρχμηράς τε ἰδίως καὶ ἀμμώδεις
ὑπαρχούσας, καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου καὶ πυρωδῶν τινῶν
καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥσε τὰ
νέφη προσπίπτοντα ἔμβρους ποιεῖν, μηδὲ ποταμοῖς διαρρέι-
σθαι. Διόπερ οὐλότριχας καὶ οὐλόκερας, καὶ προχειλους καὶ 96.
πλατύρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συσρέφουσαι· καὶ
τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ
ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων δηλοῦν φησὶ τὸ τοὺς νοτιωτέρους
αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμω-
τέραν καὶ εὐδροτέραν.

Κ Ε Φ. Γ.

ΠΟΛΥΒΙΟΣ δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς
ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν,
καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἡ μὲν οὖν εἰς
πέντε διαίσεις δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς

96. εἰρησθαι. Φυσικῶς μὲν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κράσιν. Πρὸς μὲν τὰ οὐράνια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους, οὕτως ἂν ἄριστα διοριζομένους, συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν τῶν ἄσρων ὀλοσχερεῖ τι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν. Πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κράσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρὸς τε τὰς τῶν ζώων καὶ φυτῶν συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων μεταλλάξεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ, ὑπερβολὴ θάλπους, καὶ ἔλλειψις, καὶ μεσότης. Αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκίαν διάκρισιν· αἱ τε γὰρ κατεψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι· αἱ τε εὐκρατοὶ παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἢ λοιπὴ μίαν καὶ διακεκαυμένην. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, δῆλον· ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἐτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμήμα. Πρὸς δύσει μὲν οὖν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ, ὁ μὲν μέσος, *ὁ* εὐκρατος ὢν καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις, ὁ δὲ ἐφ' ἐκάτερα, δύσκρατος ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις τοῦ θάλπους. Εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. Τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα δίχα ἡ σφαῖρα τῆς γῆς εἰς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμέν, καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφορὰς. Τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψύχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὐκράτα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προσιθίεις, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύτας προσίθισιν, οὐδ' ὁμοίᾳ κεχρημένας 97. διαφορᾶ· ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε

ζώνας, ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν 97. καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνά μέσον.

Ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινὰς ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας, δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τροπικῶν εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὀρίσειον τὰ ἀμετάπτωτα. Οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὁροι χρησέον καὶ γὰρ καὶ τοῦτ' εἴρηται. Τὴν διακεκαυμένην μέντοι δίχα διαιρῶν, πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν καὶ ὄλην δίχα διαιροῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἰς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ· δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν καὶ ἡ διακεκαυμένη, καὶ ποιεῖ τινὰ ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἐκάτερον ἐξ ὄλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν ταῖς ἐν Σατέρῳ. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἕξ ζώνας διαίρεσιν· ἡ δὲ ἐτέρα οὐ πάνυ. Εἰ οὖν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνοισ τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἐκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων, τό τε ἐσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικόν, τέμνοισ εἰς ζώνας ἕξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαδὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινός, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν καὶ περιέργον ἀποφαίνει τὴν τομὴν, ὁμοειδῶν μὲν οὐσῶν καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' οὐ συγκεκλιμένων. Οὕτως οὖν καὶ τὴν ὄλην τὴν ἐκ τῶν τοιοῦτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιροῖς. Εἰδ', ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ἡ ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἐστὶν εὐκρατος, καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ (πρὸς Ἰθῆσι δ' ἦντος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστὶ· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀνασῆμασι προσπιπτόντων πλείεων), πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὐκρατον ταύτην ποιεῖν ζενήν τινὰ, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς εἰσάγειν. Συνηγορεῖ δὲ

97. τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς μεταβάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ' αὐτως, καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲν γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινήν

98. εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῆ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὅρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἐκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ, καὶ δοθέντος τοῦ ὀρεινῆς εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτει ἂν δόξειεν· οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρον φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν. Πῶς οὖν ὅρη κατὰ μέσον ἰδρύουσιν αὐτὸν; πλὴν εἰ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δὲ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἐξωπίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προσημένῳ τὴν Περί ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

Μνηστρεῖς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλου· Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, Εὐδοξὸν τινὰ Κυζικηνόν, θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορινθίων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἰσορεῖ κατὰ τὸν δεῦτερον Εὐεργέτην· συσαθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νεῖλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. Τυχεῖν δὴ τινὰ Ἰνδὸν κομισθέντα

ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λε- 98.
 γόντων εὔρειν αὐτὸν ἡμιθανῆ καταχθέντα μόνον ἐν νηϊ, τίς
 δ' εἶη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ
 παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἐλληνίζειν. Ἐκμαθόντα δὲ διηγῆ-
 σασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνη, καὶ σω-
 θεῖη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῶ· ἀποδεχθέντα δὲ
 ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἠγήσεσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ
 βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὐδοξον.
 Πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώ-
 ματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσιν οἱ
 ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὄρυκτοὺς εὐρίσκουσι, πεπη-
 γότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν. Διαψευσθῆναι
 δὲ τῶν ἐλπίδων· ἀφελέσθαι γάρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν 99.
 Εὐεργετήν· Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν
 τὴν γυναικᾶ διαδέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης
 πεμφθῆναι τὸν Εὐδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς. Ἐπανιόντα
 δ', ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν. Προσφερόμενον
 δὲ τισι τόποις, ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σι-
 τίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαψίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν· ἀντι
 δὲ τούτων ὑδρείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε
 τῶν ῥημάτων ἕνια. Εὐρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου
 ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἐσπέρας
 πλεόντων τινῶν εἶη τὸ ναύγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀνασρέ-
 ψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. Σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον, οὐκ
 ἐτι τῆς Κλεοπάτρας ἠγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς, ἀφαιρεθῆναι
 πάλιν πάντα· φωραθῆναι γάρ νεοσφισμένον πολλὰ. Τὸ δ' ἀκρό-
 πρωρον προφέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις,
 γινῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν. Τούτων γάρ τοὺς μὲν εὐπόρους με-
 γάλα σέλλειν πλοῖα· τοὺς δὲ πένητας μικρὰ, ἃ καλεῖν Ἴππους,
 ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρώραις ἐπισήμων· τούτοις δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ

99. Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἀλιευομένους· ἀλλὰ καὶ τῶν ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον, ἐνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτων συμβαλόντα τὸν Εὐδοξον, ὡς δυνατὸς εἶη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκός, πορευθέντα οἴκαδε, τὴν οὐσίαν ἐνθάθενον πᾶσαν ἐξορμίσει. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἰτ' εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἐξῆς παραλίαν μέχρι Γαδεύρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις ληστροκοῖς ὁμοια, καὶ ἐμβιδάσασθαι μουσικά παιδισκάρια καὶ ἱατροὺς, καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσει. Καμνόντων δὲ τῷ πλῶ τῶν συνόντων, ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις. Καὶ δὴ καὶ συμβῆναι ὅπερ ἐδεδῆει καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δὲ, ὡς εἰ μὴδ' ἀθροῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλείεστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηζάμενον, πεντηκοντόρω πάρισον, πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγόμενοις, ἅπερ
100. πρότερον ἀκεγέγραπτο· ἅμα δὲ τοῦτό τε γινῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι ὁμοροῖεν τῇ Βόγου βασιλείᾳ. Ἀφέντα δὴ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀνασρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὐυδρον καὶ εὐδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τοὺς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον, καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυσολίαν ἐπανελεῖσθαι ταύτην· ἰσχύσαι δ' εἰς τάναντία τοὺς φίλους, ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῆ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθεῖσης παρόδου τοῖς ἐξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθελουσίην. Ὡς δ' ἐπίθεται λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναδειχθεῖσαν ναυσολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτελεσόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν

τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κάκειθεν εἰς τὴν Ἰθηρίαν διάραι, 100.
 Πάλιν δὲ κατασκευασάμενον ξρογγύλον πλοῖον, καὶ μακρὸν
 πεντηκόντορον, ὥσε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειραῖσθαι τῆς
 γῆς, ἐνθάμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδό-
 μους, ὀρμησαὶ πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλου· διανοούμενον εἰ
 βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προεσκευασμένῃ νήσῳ,
 καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρπούς, τελέσαι τὸν ἐγνω-
 σμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ μὲν οὖν, φησί, μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὐδοξον ἱστορίας
 ἦκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰθηρίας
 εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὲ τούτων φησί δεῖκνυσθαι, διότι ἡ
 οἰκουμένη κύκλῳ περιῖρεται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάρ μιν δεσμός περιβάλλεται ἠπειροῖο,
 Ἄλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μαιίνει.

Θαυμασὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τοῦ
 μάγου περίπλου, ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας,
 καὶ αὐτὸν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων, ὃν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ
 τὸ δὲ Βεργαῖον δῶγμα τοῦτο ἐν πίσεως μέρει τιθεῖς, εἶθ'
 ὑπ' αὐτοῦ πεπλασμένον, εἶτ' ἄλλων πλασάντων πίσευσέν. Τίς
 γάρ ἡ πιθανότης πρῶτον μὲν τῆς κατὰ τὸν Ἰνδὸν περιπετειάς;
 ὁ γάρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην σενός ἐστὶ καὶ μακρὸς
 ἐπὶ μυρίους πού σαδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τούτου σενοῦ
 παντάπασιν ὄντος. Οὐκ εἰκὸς δ' οὔτ' ἐξω πού τὸν πλοῦν ἔχον-
 τας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην· τὰ
 γάρ σενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἐμελλε τὴν πλάνην· οὔτ'
 εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ἔτι πλάνης ἦν πρό-
 φασις καὶ ἀνέμων ἀσάτων. Λιμῶ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας 101.
 ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενομένους τε πῶς ἱκανὸς
 ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν ὄν, τὰ γε τηλι-
 καῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; Τίς δ' ἡ ὀξύμαθία τῆς δια-

101. λέκτου, ἀφ' ἧς ἰκανὸς ἦν πείσαι τὸν βασιλέα, ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἥδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν τῆς ταύτης θαλάττης; Ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφείς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπισεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιῶν ἀφαιρεθεῖς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθεῖς, ἔτι μείζονα ἐπισεύθη παρασκευὴν δώρων; Ἐπανιῶν δὲ, καὶ παρενεχθεῖς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἀλιάδος πόθεν ἐκπέσει; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν ὑπάρξειν σημεῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. Ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεῖς ὡς νενοσφισμένος πολλὰ, πῶς οὐκ ἐκολάσθη, ἀλλὰ καὶ περιήει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεκανὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον; Ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιευσάσας οὐχὶ θαυμασιώτερος, καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιῶν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ μετοικισμὸν ἐλείψεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἐξω Στηλῶν; Ἄλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προσάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτη φρουρᾷ κεκλεισμένου τοῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσῃν καὶ νῦν ἔτι διαμένουσιν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημοῦντες τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πολὺν χρόνον. Καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται, Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ φρουραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρην εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, διαλυθέντος αὐτῷ τοῦ πλοίου, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὐρῶν τοὺς ἐσπερίους Αἰθίοπας τοῖς ἑφοῖς ὁμογλώττους, οὐκ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἐξῆς πλοῦν, οὕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν

ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον, ἀλλ' ἀφείς ταῦτα, τῆς διὰ Βόγου 101.
 μαυρολίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν λάθρα κατ' αὐτοῦ συνισα-
 μένην ἐπιβουλὴν; τί δὲ τοῦτ' ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τοῦ 102.
 ἀνθρώπου ἀφανισμός, ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνοὺς δὲ
 τὴν ἐπιβουλὴν, πῶς ἔφθη φυγῶν εἰς ἀσφαλεῖς τόπους; Ἐκαστον
 γὰρ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ σπα-
 νίως γινόμενον μετὰ τύχης τινός· τῷ δ' εὐτυχεῖν ἀεὶ συνέβαιεν
 εἰς κινδύνους καθισταμένῳ συνεχεῖς. Πῶς δ' οὐκ ἔδεισεν ἀπο-
 δράς τὸν Βόγον, πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ
 δυναμένη συνοικίσαι νῆσον; Οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα
 τῶν Πυθίου καὶ Εὐήμερου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. Ἀλλ'
 ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τοῦτ' αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν, ὥσπερ τοῖς
 θυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῶ, καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δὲ τι
 καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη! Ταῦτα μὲν
 οὖν οὐκ εὔ.

Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτὲ, καὶ ἰξήματα λαμβάνειν,
 καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιού-
 των, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῶν·
 πρὸς δ, καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὔ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται
 καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος, περὶ
 ἧς ἐκεῖνος ἰσορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰ-
 γυπτίων ἱερέων, ὡς ὑπάρχουσα ποτὲ ἀφανισθεῖη, τὸ μέγεθος
 οὐκ ἐλάττων ἡπείρου. Καὶ τοῦτο βέλτιον οἶεται λέγειν, ἢ διότι
 ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ Ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος.
 Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάσασιν
 ἐκ τῆς οἰκείας οὐ γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον ἀθρόαν
 συμβᾶσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτὰ πού μυ-
 ριάθων σαδίων ὑπάρχον, ἡμισυ εἶναι τοῦ ὄλου κύκλου καθ'
 ὃν εἴληπται ὥσε, φησὶν, ἀπὸ τῆς δύσεως Εὐρώ πλέων ἐν το-
 σαύταις μυριάσιν ἔλθοις ἂν εἰς Ἰνδοῦς.

102. Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιάσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῶ ἰσημερινῷ, δὲ ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις θείνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένη συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένη, ὥσε οἰοεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, καὶ ἐν ἀλύσει διηνεκεῖ γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, Σητικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς οὐδὲν χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδ' αἱ διαλέκται, ἀλλὰ κατὰ περίπτωσιν

103. καὶ συντυχίαν. Καὶ τέχνηαι δὲ καὶ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδεύσεις, ἀρξάντων τιῶν, κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὀποιοῦν κλίματι. Ἔστι δὲ τι καὶ παρὰ τὰ κλίματα· ὥσε τὰ μὲν φύσει ἐσὶν ἐπιχώρια· τισι, τὰ δ' ἔθει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὐ, καὶ αἱ ἔτι ἐγγυτέρω Θεβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει. Οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει. Καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετὰς, καὶ ἄλλων ζώων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν. Ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἷα νῦν ἐσσι, παραδείγματι χρῆται, τῷ τοὺς Ἰνδοὺς τῶν Αἰθιοπίων, διαφέρειν τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ· εὐεργετοῦς γὰρ εἶναι καὶ ἥττον ἐψέσθαι τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος. Διὸ καὶ Ὅμηρον, πάντας λέγοντα Αἰθιοπας, δίχα διελεῖν,

Οἱ μὲν δυσσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

Κράττητα δὲ, εἰσάγοντα τὴν ἐτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ εἶδεν Ὅμηρος, δουλεύειν ὑποθέσει. Καὶ ἔδει, μεταγράψαι οὕτως·

Οἱ μὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος,

οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος.

Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθιοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσὶν, οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ,

οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. Ἐπειθ' Ὀμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ 103.
 τοὺς Αἰθίοπας, ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ἤδει τινὰς τοιοῦτους τοῖς
 σώμασιν (οὐ δὲ γὰρ ἀρχὴν εἶδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὀμηρον,
 ὅπου οὐδ' ὁ Εὐεργέτης, κατὰ γε τὸν Εὐδόξειον μῦθον, ἤδει τὰ
 κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ τὸν πλοῦν τὸν ἐπ' αὐτὴν), ἀλλὰ μᾶλλον
 κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. Ἐκεῖ δὲ καὶ
 περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διηγήσαμεν, ὅτι οὐδὲν δια-
 φέρει οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. Ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί·
 κρεῖττον δ' οὕτως εἶναι μεταθεῖναι, Οἱ μὲν ἀπερχομένου. Τί
 οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ, Οἱ μὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμήμα
 τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν, δύσιν καλεῖται, καθ' ἅπερ
 καὶ τὸ τοῦ ὀρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἄρατος ἐπισημαί-
 νεται,

ἤχιπερ ἄκραι

Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλησιν.

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς βέλτιον οὕτω, φήσει τις
 καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρισαρχείου δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον.
 Πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης 104.
 διαίτης ὅσα γεωγραφικὰ· ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν
 ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον. Πολὺ γὰρ ἐστὶ τὸ αἰτιολογικὸν παρ'
 αὐτῶ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι, διὰ
 τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν.

Κ Ε Φ. Δ.

ΠΟΛΥΒΙΟΣ δὲ, τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τοὺς μὲν ἀρ-
 χαίους ἔαν φησί, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν, Δι-
 καίάρχον τε, καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμε-
 νον περὶ γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι
 πολλούς· ὄλην μὲν τὴν Βρετανικὴν ἐμβαδὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος,

104. τὴν δὲ περίμετρον πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. Προσισηρορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ, κατ' αὐτὸν, ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτ' ἀῆρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικὸς, ἐν ᾧ φησὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὄλων, μήτε πορευτὸν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. Τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τὰλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. Ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου· καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐν-θῆνδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωικεαῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Ταναΐδος.

Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τσαυτὰ διασῆματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα, εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περὶ τε τῆς Βρετανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδαιρα καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δὲ φησὶ βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. Ὁ μέντοι γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι τὴν προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης πᾶσαν, ἣν οὐδ' ἂν τῷ Ἐρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέα δὲ πιστεύειν· καὶ ταῦτα μηδὲ Δικαιάρχου πιστεύσαντος. Τὸ μὲν οὖν, Μηδὲ Δικαιάρχου πιστεύσαντος, γελοῖον· ὡσπερ ἐκείνῳ χρῆσασθαι κανόνι προσῆκον, καθ' οὗ τοσοῦτους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἢ περὶ τὰ ἐσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικά τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους· Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη! Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γέ ἐστιν ὁ λαοδογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιῆται περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διασχημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, *ἀλλ'* οὐδ' ἐν οἷς

ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. Τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν 105. εἰπόντος τοὺς ἐπὶ Στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σαδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ δ' ἐπὶ Στήλας τὸ μέχρι τοῦ Πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ Πορθμοῦ μέχρι Στηλῶν. τοὺς μὲν τρισχιλίους ἔαν φησιν, εἴτ' εὖ λαμβάνονται, εἴτε μή· τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὔτε τὴν παραλίαν ἐκμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν εἰκέναι μάλισ' ἀμβλεία γωνία βεθηκνία ἐπὶ τε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τῶν Στηλῶν, κορυφὴν δ' ἔχουση Ναρβῶνα· ὡσε συνίσασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθείαν, πλευράς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Πορθμοῦ μέχρι Ναρβῶνος, μυρίων ἐς καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ ταῖς χιλίαις· ἡ δὲ λοιπὴ μικρῶ *λοιπὸν* ἑλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων. Καὶ τὸ πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Διδύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος σαδίων οὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων· κατὰ τὸ Σαρδόνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγὴν. Ἄλλ' ἔσω, φησί, καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων· προσειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισχιλίω σαδίων, τὸ τοῦ κόλπου βάθος τοῦ κατὰ Ναρβῶνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ ἀμβλυγωνίου· δῆλον οὖν φησιν ἐκ τῆς πεδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἢ ἀπὸ τοῦ Πορθμοῦ ἐπὶ Στήλας ἔγγιστα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγους εὐθείας, πεντακοσίοις σαδίοις. Προσεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν Πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται σαδίαι, αὐτοὶ οἱ ἐπ' εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ' ἐκεῖνον.

Ἄλλ' ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἂν, ὥσπερ τούτου τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἢ πείρα ἐξ αὐτῶν ὧν

105. εἰρηκας αὐτός, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοποννήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους εἰς Κόρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· οὕτως καὶ κεῖνα ψεύσματα ἔστιν ἀμφότερα, καὶ ὁ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ Πορθμοῦ ἐπὶ Στήλας εἶναι ἑξακισχιλίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὁ σὺ δοκεῖς ἀποδείξει. Ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλείοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων· συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ
106. μήκους τῆς οἰκουμένης. Μαλιστα γὰρ εἶναι φασὶ μυριάδων ἑπτὰ· τούτου δὲ τὸ ἐσπέριον τμήμα τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσηκοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰθρηρίας, ἅπερ δυσμικιώτερα ἔστι, μικρὸν ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων. Συντιθέασι δ' οὕτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσηκοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίου· ἐνθένδ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἔστι τὸ ἔξω ἀκρον, χιλίου· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μήκος πλείους ἢ δισχιλίου ἐπὶ Κριοῦ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίου καὶ πεντακοσίου, καὶ ἀπὸ Παχύνου ἐπὶ Πορθμὸν πλείους ἢ χιλίου· εἶτα τὸ διάγραμμα τὸ ἐπὶ Στήλας ἀπὸ Πορθμοῦ μυρίου τρισχιλίου· ἀπὸ Στηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἰθρηρίας περὶ τρισχιλίου. Καὶ ἡ καδέτος δὲ οὐ καλῶς εἰληπται· εἴπερ ἢ μὲν Ναρβῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου ἴδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίου, καθάπερ καὶ Ἰππαρχος πεῖθεται· ἢ δὲ διὰ τοῦ πελάγους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔστι τῷ διὰ τοῦ Πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον, ὡς ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίου, ὡς εἰρήκασι, ἑξακισχιλίου· τοσοῦτοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καδέτου. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιστον διάγραμμα τοῦ πελάγους τούτου τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων που ἑξακισχιλίων λέγουσιν ἀπὸ

τοῦ μυχοῦ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου, δοκεῖ μοι πεπλανημένως λέγε- 106.
σθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσ-
νεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν Στηλῶν παρα-
λήλῳ. Καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται, τὸ, πλησίον τῆς Σαρδόνος
τὴν λεχθεῖσαν κάθεται τελευτᾶν· οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ
πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ διάγραμμα τοῦτο τῆς Σαρδόνος, ὅλον
σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξύ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ
Λιγυσικὸν πέλαγος. Καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόνασαι,
πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε.

Ἐξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ
δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκείνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κόρκυραν
τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐννακισίων· ἐξ
Ἐπίδαμνου δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐννακοσίους ἀποδόντος,
πλείους τῶν δισχιλίων φησί· ταῦτα μὲν εὖ. Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας
ἐπὶ Στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρρήνης ἑξακισχι-
λίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐννακισχιλίους τοὺς ἀπὸ
Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρρήνης μικρὸν ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους·
ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκείνος εἴρηκεν. Οἱ γὰρ νῦν ὁμο-
λογοῦσιν, εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, μὴ
μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μήκος τὴν σύμπασαν
Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρρήνης ἕως τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς. Ὁ δ' αὐτὸν 107.
τὸν Τάγον ποταμὸν, ὀκτακισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μήκος
ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν· οὐ δῆπου τὸ σὺν τοῖς σκο-
λιώμασιν (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο), ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων·
καίτοι γε ἀπὸ Πυρρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσι
ἢ χιλίους σταδίους. Πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται,
ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς
ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε, μέχρι Γαδείρων
ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας τὰ ἔξωθεν αὐτῆς, εἶγε τὰ
πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσι ἐκεῖνοι·

107. τούτων ἐκλαθόμενος, κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται.

Καὶ τὸ μήκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἑλαττόν ἐστι τοῦ συνάμφου τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκθείς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ σῶμα τὸ κατὰ Στήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστίν, ὁ δὲ Τάναϊς ρεῖ ἀπὸ Θερικῆς ἀνατολῆς· ἑλαττοῦται δὴ τοῦ συνάμφου μήκους, τοῦ μεταξὺ τῆς Θερικῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προσλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου. Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀπὸ Θερικῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν ρεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ρεῖν φασιν εἰς τὴν Μαιώτιν, ὥστε τὰ σῶματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν, ἐφ' ὅσον γινώριμός ἐστιν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι.

Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἰστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας· οὐκ ἐνδυμηθέντες, ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας καὶ Βορυσθένης καὶ Ὑπανίς, μεγάλοι ποταμοί, ῥέουσι εἰς τὸν Πόντον· ὁ μὲν τῷ Ἰσρῷ παραλληλός, οἱ δὲ τῷ Ταναΐδι. Οὔτε δὲ τοῦ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπευμένων, οὐδὲ τοῦ Βορυσθένου, οὐδὲ τοῦ Ὑπανίος, πολλὸν ἂν εἴη ἀγνωστότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὡς δ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιώτιν τὸν Τάναϊν, εἴτ' ἐπισρέφων ἐπ' αὐτὴν (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερώς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τούτοις ἐωδινωτάτοις), πλασὸς ἂν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. Ὡς δ' αὐτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τοῦ Κανκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ρεῖν, εἴτ' ἐπισρέφειν εἰς τὴν Μαιώτιν εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει οὕτως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ,

108. καὶ τρόπον τινὰ κατὰ διάμετρον, ρεῖν αὐτὸν ἀπεφαινοῦτο οἱ

χαριέστεροι, ὡς ἂν ἐπὶ ταυτοῦ μεσημβρινοῦ, ἢ παρακειμένου 108.
τινός, τῆς ῥύσεως οὔσης ἐκατέρῳ ποταμῷ.

Ἡ τε τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης μέτρησις, κατὰ παραλλήλου τῷ ἰσημερινῷ ἔστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μήκος οὕτως ἐκτέταται· ὥστε καὶ τῶν ἠπειρῶν ἐκάστης οὕτω δεῖ λαμβάνειν τὸ μήκος μεταξύ μεσημβρινῶν δυεῖν κείμενον. Τὰ τε μέτρα τῶν μήκων σαδισμοί εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ, τοῦτον ἀφείς τὸν τρόπον, καιὸν εἰσάγει, τὸ μεταξύ τῆς τε θερικῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμημά τι τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα οὐδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτωτοῖς, οὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλη καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' αὐτὰ, καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μήκος ἀμετάπτωτον, καὶ καθ' αὐτὸ λέγεται· ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὐτῶς χειμερινὴ τε καὶ θερικὴ, οὐ καθ' αὐτήν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ' ἄλλη μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεων εἰσὶ καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν· τὸ δὲ μήκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπειροῦ. Τάναϊν μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιῆσθαι, θερικὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καιὸν.

Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκεν Ἐρατοσθένους περὶ αὐτῶν, οὕτω δὲ ἰκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη, τὴν ἐπὶ τὰς Στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Πορθμὸν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξύ τοῦ Ἀδρίου καὶ τοῦ Εὐξείνου πάντ' ἔθνη, καὶ τοῦ Ταναΐδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται· τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέας καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλάς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρίς καὶ τῆς Θρακίας τινα, τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρακίαν χερσόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σησὸν καὶ Ἄβυδον σενά· ἔχουσι

108. δ' αὐτὴν Θραῖκες πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ ζῶμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν οὖν δύο τὰς πρώτας δοτέον. Ἀπλοῖς γάρ τισι περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν τῶ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐν ἣ τὰ Γάδειρα, καὶ τῶ μεταξὺ σηλῶν καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ
109. τούτῳ τε καὶ τῶ Ἀδρία· καίτοι ἢ γε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιούσα ἔχει τινὰ ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ', ἔτι ἐναργέστερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς οὔσαι, ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὐτῶς ἔχει καὶ ἡ εἰς ἑξ̄ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνσασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. Ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἐν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδείᾳ. Νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσους ὠνήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

Κ Ε Φ. Ε.

ἘΠΕΙ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχῆς ἔσιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγωμεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποδέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίσιν τὰ ἐξῆς πραγματεύεσθαι. Εἴρηται γάρ, ὅτι οὐδ' οἰκοδόμος, οὐδ' ἀρχιτέκτων, οἰκίαν ἢ πόλιν ἰδρύσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ' ἂν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θαλπούς καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μήτι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γάρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν

καὶ τὴν αὐτὴν, τὰ τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα 109.
τούτων, καὶ μηδὲν ἦττον δύσεις καὶ ἀνατολάς ἀφορίζειν, καὶ
μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι, τῷ μὲν προειπινοήσαντι τὴν
τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ
μὲν ἐστὶν ἢ κατ' ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν
ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν τῷ
δ' ἄλλως, οὐ γεωγραφικὴν. Οὐ γὰρ, ὡσπερ διὰ πεδίων ἰούσι
μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους, παρίσταται
τὰ πρόσω πάντα καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα,
καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ τὰς τοῦ
ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων
οὕτω καὶ γεωγραφούσιν αἰεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. Ὁ μὲν
γὰρ πελαγίζων, ἢ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς τισὶ
φαντασίαις ἄγεται, κατ' ἂς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ ὁ πολιτικὸς
ἐνεργεῖ ταυτὰ, ἀπειρος ὢν τῶν οὐρανίων, καὶ τὰς πρὸς ταῦτα
ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν. Ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὄρα τὸν ἥλιον καὶ 110.
δύνοντα καὶ μεσουρανοῦντα· τίμα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ οὐδὲ
γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὡσπερ οὐδὲ τὸ
παράλληλον ἐσάναι τῷ παρεσῶτι ἢ μὴ τάχα δ' ἐπισκοποῖ μὲν
ἂν τι, δοῦναι δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, κατὰπερ οἱ
ἐπιχώριοι ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα ἴδια δόγματα. Ὁ δὲ γεωγρα-
φικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅστις
μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· οὐδὲ γὰρ
Φερικῆ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν
ἔχειν οὕτω τὴν ὄψιν, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασί, καὶ τὰ ἄλλα τὰ
πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. Κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν,
ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἐξῆς ἐφορᾶν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκούου-
σα εἰεῖν, ὥστε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδόμενων ἀσφαλῆ
τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς τοῖς
δ' ἄλλως ἔχουσιν, οὐ φησι γεωγραφεῖν.

110. Τὸν μὲν δὴ γεωγραφοῦντα πισειῦσαι δεῖ, περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν ὅλην γῆν γεωμέτραις, τούτους δὲ τοῖς ἀστρονομικοῖς, ἐκείνους δὲ τοῖς φυσικοῖς. Ἡ δὲ φυσικὴ ἀρετὴ τις. Τὰς δ' ἀρετάς ἀνυποθέτους φασὶν ἐξ αὐτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὐταῖς ἐχούσας, τὰς τε ἀρχάς, καὶ τὰς περὶ τούτων πίσεις. Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν φυσικῶν δεκνύμενα τοιαῦτά ἐσι· σφαιροειδῆς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ οὐρανός· ἡ ῥοπή δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων. Περὶ τοῦτο τὲ συνεσῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῆς, ὁμόκεντρος μὲν τῷ οὐρανῷ μένει καὶ αὐτῇ, καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέσου τεταμένος· ὁ δ' οὐρανός περιφέρεται περὶ τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσειν, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες ὁμοταχεῖς τῷ ὄλῳ. Οἱ μὲν οὖν ἀπλανεῖς ἀστέρες κατὰ παραλλήλων φέρονται κύκλων· παραλλήλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὁ τε ἰσημερινός καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀστέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τῶν τεταμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ. Τούτοις δὲ πισειύσαντες, ἢ πᾶσιν, ἢ τισίν, οἱ ἀστρονομικοὶ τὰ ἐξῆς πραγματεύονται, κινήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστάσεις, καὶ ἄλλα μυρία. Ὡς δ' αὐτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι προσίθονται ταῖς τῶν ἀστρονομικῶν καὶ τῶν φυσικῶν δόξαις, ταῖς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

111. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανόν, πεντάζωνον δὲ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. Διορίζονται δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἐκατέρωθεν αὐτῷ· δυσι μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην· δυσι δὲ τοῖς μετὰ τούτους, οἱ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιούσι, πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτους τὰς κατεψυγμένας. Ὑποπίπτει δ' ἐκάστῳ τῶν οὐρανίων κύκλων

ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῶ, καὶ ἡ ζώνη δὲ ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. IIII.
 Εὐκράτους μὲν οὖν φασὶ τὰς οἰκείσθαι δυναμένας· αὐκίχτους
 δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψύχος. Τὸν δ'
 αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ'
 οἷς εἰσὶν ἀρκτικοί, διορίζουσιν, ὁμώνυμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ
 γῆς ποιούντες, καὶ τοὺς ἐκάσους ὑποπίπτοντας. Τοῦ δ' ἰσημε-
 ρινῶ δίχρα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη
 διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. Καλεῖται δὲ τῶν ἡμι-
 σφαιρίων ἑκάτερον τῶν τε οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν
 βόρειον, τὸ δὲ νότιον. Οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ
 αὐτοῦ κύκλου δίχρα διαιρουμένης, τὸ μὲν ἐστὶ βόρειον αὐτῆς μέρος,
 τὸ δὲ νότιον. Δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μὲν ἐστὶ βό-
 ρειος, ἡ δὲ νότιος, ὁμώνυμως τῶ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστὶ. Καλεῖται
 δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον τὸ τὴν εὐκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν
 ᾗ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶν ὁ
 πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινός, ἡ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέ-
 πουσιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ δύσις, ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀνατολή· νότιον δὲ
 τὸ ἐναντίως ἔχον. Ὡςτε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν ἐν θατέρῳ τῶν
 ἡμισφαιρίων, καὶ τῶ βορείῳ γε· ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε.

Μέσῳ γὰρ μεγάλοι ποταμοί·

Ὡκεανὸς μὲν πρῶτα,

ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. Οὔτε δὲ Ὡκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ'
 ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην, οὔτ' οὖν διακεκαυμένον
 χωρίον· οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται τοῖς κλίμασι ὑπεναν-
 τίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ.

Λαβῶν οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς γνω-
 μονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ δεικνυμένοις,
 ἐν οἷς οἱ τε παράλληλοι τῶ ἰσημερινῶ εὐρίσκονται οἱ καθ' ἐκάστην
 τὴν οἰκῆσιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφό-
 μενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκίσημον ἐμβα-

111. τεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τοῦ λόγου τῶν ἀποστάσεων. Οὕτω δ' ἂν εὐρίσκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλου
112. ὅπερ ἐστὶ τεταρτημόριον τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. Ὡσπερ οὖν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀστρονομούντος ἔλαβε τὰς ἀρχάς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ φυσικοῦ· τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν ὀρμηθέντα, πισεύσαντα τούτῳ, καὶ οἷς ἐπίστεισεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην πόση τις, καὶ ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φύσιν οἷα ἐστὶ, καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεωγράφου· ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προδήκοντα λόγον, παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἰκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιστ' ἀπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα.

Ἰποκείσθω δὴ σφαιροειδῆς ἡ γῆ σὺν τῇ θάλαττῃ, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴχουσα τοῖς πελάγεσι· συγκρούπτοιο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς γῆς ἐν τῷ τοσοῦτῳ μεγέθει μικρὸν ὄν καὶ λανθάνειν δυνάμενον. Ὡστε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων, οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόνου φαμέν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης, πρὸς λόγον· ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τούτῳ παράλληλος, ὀρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τις τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. Τοῦ δὴ βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημέρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, οὗ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ, ἡμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστὶν· ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἡμισυ· αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις,

ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος· ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὅποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν) ἰδρῦσθαι φαμέν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, περίκλυτον θαλάττη, καὶ ἐοικυῖαν νήσω. Εἴρηται γάρ, ὅτι καὶ τῇ αἰσθῆσει καὶ τῷ λόγῳ δεῖκνυται τοῦτο. Εἰ δ' ἀπισεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφεροῖ ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν οὐδὲν, νήσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν, τοῦτο συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἡοῦς ἐκατέρωθεν περίπλους ἐς, καὶ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττη περατοῦσθαι, ἢ γῆ ἀοικητῶ. Ὁ γάρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ' ἄγνωστα ἐᾷ, καθάπερ καὶ τὰ ἐξω αὐτῆς. Ἀρκέσει δ' ἐπιζηύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕψατα σημεῖα τοῦ ἐκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου. 113.

Προκείσθω δὲ ἡ μὲν νήσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἡμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν. Ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ τοῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ, τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις ἐφαρμόττοντα. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦ μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ τοῦ ληφθέντος παραλλήλου τούτῳ πρὸς τῷ πόλῳ τμήματος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, σπόνδυλός ἐστι τὸ σχῆμα, ὃ δὲ διὰ τοῦ πόλου δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔσαι δηλονότι σπονδύλου ἐπιφανείας ὁμοιον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἢ δ' οἰκουμένη χλαμυδοσειθῆς ἐν τούτῳ νήσος, ἐλάττων ἢ ἡμισυ τοῦ τετραπλεύρου μέρος οὔσα. Φανερόν δὲ τοῦτο ἐκ τε γεωμετρίας, καὶ τοῦ πλήθους τῆς περιεχυμένης θαλάττης, καλυπτούσης τὰ ἄκρα τῶν ἡπείρων ἐκατέρωθεν, καὶ

113. συναγούσης εἰς μύουρον σχῆμα, καὶ τρίτου, τοῦ μήκους καὶ πλατύτους τοῦ μεγίστου· ὧν τὸ μὲν ἐπτὰ μυριάδων σταδίων ἐστίν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατούμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλείσθαι δυναμένη, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ' ἔλαττον τριῶν μυριάδων, ὀριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ διὰ θάλαπος ἢ ψύχους. Αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλαπος ἀοικήτον τοῦ τετραπλεύρου, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιστον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐστὶν ἡμισυ τοῦ ἰσημερινοῦ, [οὐ] πλέον ἂν εἴη τοῦ λοιποῦ.

Τούτοις δὲ συνωδά πῶς ἐστὶ, καὶ τὰ ὑπὸ Ἰππάρχου λεγόμενα· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς οἱ ὕπερον ἀποδεδώκασι. Ὄντος δὲ, καθ' Ἐρατοσθένη, τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἑξ̄ μυριάδες καὶ τρισχιλιοὶ· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον, πεντεκαίδεκα ἑξηκοντάδων, οἷων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. Τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημε-

114. ρينوῦ ἐπὶ τὸν θερικὸν τροπικόν, τεττάρων· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ Συήνης γραφόμενος παράλληλος. Συλλογίζεται δὲ τὰ καθ' ἕκαστα διαστήματα ἐκ τῶν φαινομένων μέτρων. Τὸν μὲν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κείσθαι συμβαίνει, διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερικὰς τροπὰς, ἄσκιός ἐστὶν ὁ γνῶμων μέσης ἡμέρας. Ὁ δὲ διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς γράφεται μάλισα διὰ τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως *ὡς* ἀπὸ Μερῶς ἕως Ἀλεξανδρείας· σταδίοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίουσ· κατὰ μέσον δὲ τὸ διάστημα, τὴν Συήνην ἰδρῦσθαι συμβαίνει, ὥστ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερῶν πεντακισχιλιοὶ. Προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίουσ ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι οἰκήσιμα τάλλα ἐστὶ διὰ καῦμα· ὥστε τὸν διὰ τούτων τῶν

τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ τῆς Κιναμωμο- 114.
 φόρου, πέρασ καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκου-
 μένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μὲν εἰσιν οἱ
 ἀπὸ Συήνης εἰς Μερὸν, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι,
 εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς οἰκουμένης ὄκτακισχίλιοι.
 Ἐπὶ δὲ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης μύριοι ἐξακισχίλιοι ὄκτα-
 κόσιοι (τοσοῦτοι γὰρ εἰσι οἱ τῶν τεττάρων ἐξηκοντάδων, τε-
 θεΐσθαι ἐκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων) ὥσε λοιποὶ εἶεν
 ἂν ἀπὸ τῶν ὄρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ὄκτακισχί-
 λιοι ὄκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δις μύριοι χίλιοι ὄκτακό-
 σιοι. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῆ ρύσει τοῦ
 Νεῖλου πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ
 τὸν τῆς Καρίας παράπλου καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρωάδος
 καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα
 γνῶριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους
 ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τίνος οἰκῆσιμά ἐστι, καὶ
 περατοὶ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ
 τοῦ Βορυσθένους ὕσατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι,
 νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρετανικῆς ἐσχάτων γνωριζο-
 μένων· ἦδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψύχος ἀοίκητά ἐστι· νοτιώτεροι
 δὲ τούτων καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος Σαυρομάται καὶ Σκύθαι,
 μέχρι τῶν ἐφ' ὧν Σκυθῶν.

Ὁ μὲν οὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θούλην τὴν βο-
 ρειοτάτην τῶν Βρετανικῶν ὕσατα λέγει, παρ' οἷς ὁ αὐτὸς ἐστὶ
 τῷ ἀρκτικῷ ὁ Φερινὸς ῥοπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν
 ἰσορῶ, οὐδ' ὅτι Θούλη νῆσος ἐστὶ τις, οὐτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο
 οἰκῆσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ Φερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται νομίζω
 δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τοῦτο τὸ τῆς οἰκουμένης πέρασ τὸ
 προσάρκτιον. Οἱ γὰρ νῦν ἰσοροῦντες, περαιτέρω τῆς Ἰέρνης 115.
 οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἢ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρετανικῆς

115. πλησίον, ἀγρίων τελείως ἀθρώπων, κακῶς οἰκούντων διὰ ψύχους ὡς ἔνταυθα νομίζω τὸ πέρασ εἶναι θετόν. Τοῦ δὲ παραλλήλου τοῦ διὰ Βυζαντίου καὶ διὰ Μασσαλίας πως ἴοντος, ὡς φησὶ Ἰππαρχος πισεύσας Πυθέα (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τοῦ γνώμονος πρὸς τὴν σιάν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ), τοῦ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τοῦ διαστήματος, τοῦ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρετανικὴν, ἔνταυθά που πίπτων ὁ διὰ τοῦ Βορυσθένους κύκλος. Πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, κἀνταῦθα *που* διέψευσαι. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ Στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κείσθαι, ὠμολόγηται παρὰ πολλῶν ὁμολογεῖται δὲ, ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τοῦ πελάγους ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῶν Στηλῶν ἐπὶ τὸν Πορθμὸν. Οἱ τε πλείοντες τὸ μέγιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σαθίων πεντακισχιλίων· τοῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ πελάγους. Ὡς' εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου σαθίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γὰρ ἐστὶν ἢ Μασσαλία τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου. Τὸ δὲ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδιάς ἐπὶ τὸ Βυζαντίον ἐστὶ τετρακισχιλίων που καὶ ἐννακοσίων σαθίων ὡσεὶ πολὺ ἀρκτηκώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίου τοῦ διὰ Μασσαλίας. Τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρετανικὴν δύναται συμφωνεῖν τῷ ἀπὸ Βυζαντίου ἐπὶ Βορυσθένη· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρην, οὐκέτι γνῶριμον πόσον ἂν τις θεῖη, οὐδ', εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐστιν, οὐδὲν δεῖ φροντίζειν... τοῖς ἐπάνω λεχθείσι. Πρὸς τε γὰρ ἐπιστήμην ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερῶς μέχρι τρισχιλίων σαθίων προελθόντι τῆς οἰκησίμου τιθεσθαι [πέρας] προσήκειν (οὐχ ὡς ἂν τούτου ἀκριβεστάτου

πέρατος ὄντος, ἀλλ' ἐγγύς γε τ' ἀκριβοῦς), οὕτω κακῆ τοὺς ὑπὲρ 115.
 τῆς Βρετανικῆς οὐ πλείους τούτων Ξετέον, ἢ μικρῶ πλείους,
 οἷον τετρακισχιλίους. Πρὸς τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας οὐδὲν ἂν
 εἶη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας καὶ τοὺς ἐνοι-
 κοῦντας· καὶ μάλισα εἰ νήσους οἰκοῖεν τοιαύτας, αἰ μῆτε λυ-
 πεῖν, μῆτ' ὠφελεῖν ἡμᾶς δύναται μηδὲν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον.
 Καὶ γὰρ τὴν Βρετανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρό-
 νησαν, ὀρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐσιν (οὐ
 γὰρ ἰσχύουσι τοσοῦτον, ὥς' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν), οὐτ' ὠφέλεια 116.
 τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν. Πλέον γὰρ ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ
 προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης
 τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρήσον καὶ φορολο-
 γῆσον τὴν νῆσον. Πολὺ δ' ἂν ἔτι γένοιτο τὸ ἄχρησον ἐπὶ τῶν
 ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων.

Εἰ δὲ προσεθεῖη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους
 διαστήματι τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρα-
 κισχιλίων σαδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχιλιοὶ
 ἑπτακόσιοι σαδίοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας
 ἐστὶ τῆς οἰκουμένης μύριοι ἑξακισχιλιοὶ ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμ-
 παν πλάτος τῆς οἰκουμένης εἶη ἂν ἕλαττον τῶν τρισμυρίων,
 ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον. Τὸ δὲ γε μῆκος περὶ ἑπτὰ μυριάδας
 λέγεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολάς, τὸ ἀπὸ
 τῶν ἄκρων τῆς Ἰσθρίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς, τὸ μὲν ὁδοῖς,
 τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. Ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχ-
 θέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν
 παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ δι-
 πλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. Λέγεται δὲ καὶ χλαμυ-
 δοειδὲς πῶς τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς
 τοῖς ἄκροις εὐρίσκεται, καὶ μάλισα τοῖς ἐσπερίοις, τὰ κατ'
 ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν.

116. Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμεν ἰδρῦσθαι τὴν οἰκουμένην. Καὶ δεῖ τὸν ἐγ-
 γυτάτω διὰ τῶν χειροκμητῶν σχημάτων μιμούμενον τὴν ἀλθιναὺ
 ποιήσαντα σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ
 ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τοῦτου τιθέναι τὸν
 πίνακα τῆς γεωγραφίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας,
 ὥς πε πολλοσημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμήμα, ἱκανὸν
 γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης,
 καὶ τὴν οἰκίαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυ-
 ναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον·
 ἔσω δὲ μὴ μείω δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον. Τῷ δὲ μὴ
 δυναμένῳ τηλικαύτην, ἢ μὴ πολλῶ ταύτης ἐνδεεσέραν, ἐν ἐπι-
 πέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοῦλάχισον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γάρ
 μικρὸν, ἂν, ἀντὶ τῶν κύκλων τῶν τε παραλλήλων καὶ τῶν
 μεσημβρινῶν, οἷς τὰ τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφού-
 μεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς
 μερῶν, πρὸς ἄλληλά τε καὶ τὰ οὐράνια, εὐθείας γράφωμεν· τῶν
 μὲν παραλλήλων παραλλήλους, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνους
117. ὀρθὰς· τῆς διανοίας ῥαδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς
 ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρούμενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος,
 ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικῆν. Ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ τῶν
 λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμεν. Εἰ δ' οἱ μεσημβρινοὶ οἱ
 παρ' ἐκάστοις διὰ τοῦ πόλου γραφόμενοι πάντες συννεύουσιν ἐν
 τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε οὐ διοίσει
 πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννευούσας ποιεῖν μόνον τὰς με-
 σημβρινὰς. Οὐ δὲ γὰρ πολλαχοῦ τοῦτ' ἀναγκαῖον, οὐδ' ἐκφανῆς
 ἔσω, ὥσπερ ἡ περιφέρεια, οὕτω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερο-
 μένων τῶν γραμμῶν εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γρα-
 φομένων εὐθειῶν.

Καὶ δὴ καὶ τὸν ἐξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς

γινομένης ἐκδήσομεν. Ἐροῦμεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ 117.
 τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πισεύσαντες τοῖς εἰποῦσιν,
 ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσω μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας
 μέχρι τῶν κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυρρηνίας· ἐπὶ μεσημ-
 βριαν δὲ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὄρων.
 Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲ εἰς ἂν εὐρεθῆι τῶν γεωγραφησάντων
 πολὺ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθῶς τῶν λεχθέντων διασημάτων·
 ἀλλ' οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη, τῶν πρὸς ταῖς
 ἀνατολαῖς οὐ τοσοῦτον ἤψαντο· οἱ δὲ περὶ τὰναντία, τῶν ἐσπε-
 ρίων ὑσέρησαν· ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ
 τὰς ἄρκτους. Τὸ μέντοι πλέον κακῆνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῆ παρα-
 λαβόντες συντίθεμεν, *καὶ* τὸ τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν
 ἄλλην φύσιν, ὅποια καὶ ὁπόση, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ ἢ
 διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά. Σχῆμα γὰρ καὶ
 χρῶαν καὶ μέγεθος μήλου, καὶ ὀσμὴν καὶ ἀφῆν καὶ χυμὸν,
 ἀπαγγέλλουσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τούτων συντίθησιν ἡ διά-
 νοια τὴν τοῦ μήλου νόησιν. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχη-
 μάτων τὰ μέρη μὲν αἰσθήσεις ὁρᾷ, τὸ δ' ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων
 ἢ διάνοια συντίθησιν. Οὕτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ
 αἰσθητηρίους πισεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν οὐς ἔτυχε
 τόπους, ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν
 διάγραμμα τὴν τῆς ἅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρα-
 τηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρειςιν·
 ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι' ἐτέρων, ἀγγέλοις πισεύοντες, καὶ
 πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οικειῶς τὰ προσάγματα. Ὁ δ'
 ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κρι-
 τήριον· ἥτις πρὸς ἐπισήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρείττων ἐστὶ.

Μάλιστα δ' οἱ γῦν ἔχοιεν ἄμεινον ἂν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ
 Βρετανούς καὶ Γερμανούς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, τοὺς τε 118.
 ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς, Γέτας τε καὶ Τυργέτας, καὶ Βασάρνας,

118. ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἄλδανούς καὶ Ἴθηρας. Ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικῶν συγγραφέων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμείτην, ἃ πολλῶν [ἄλλων] ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν Βακτριανήν· τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἐμβαλόντων μετὰ στρατίας νεωσὶ, ἧς ἠγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἐταῖρος Αἴλιος Γάλλος· καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων, ὅλοισ ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολλὸ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἐγνωσάμενοι τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γοῦν Γάλλος ἐπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὄρων ἰσοροῦμεν, ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλείοιεν ἐκ Μυδῶν ὄρου πρὸς τὴν Ἰνδικήν, πρότερον ἐπὶ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαρρόντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον.

Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπισημν, καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς, ταῦτα, σχῆμα καὶ μέγεθος, ὡς εἰπεῖν, ἀπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτειν εἰς τὸν γεωγραφικὸν πῖνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποῖόν τι καὶ πῶσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστὶ τοῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. Τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλου παντὸς ἧς ἐλέγομεν ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπισημῆς ἐστὶν· οἷον εἰ περισκεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. Καὶ γὰρ, εἰ οὕτως ἔχει, οὐχ ὑπὸ τούτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκουμένην θητέον· ὅπερ ἐστὶ πιδανόν. Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταύτῃ λεκτέον.

Ἐστὶ δὴ τι χλαμυδοειδὲς [τὸ] σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης· οὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιστον ἢ διὰ τοῦ Νείλου γραμμῆ, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου παραλλήλου, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν φυγάδων νόσου,

μέχρι τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης παραλλήλου· τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτη 118.
 πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἐσπέρας διὰ Στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ
 πορθμοῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσηκοῦ κόλπου, παρὰ
 τὸν Ταῦρον ἰούσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταστρέ-
 φουσα ἐπὶ τὴν ἐῷσαν θαλάτταν, μεταξύ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ
 τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι,
 ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥσε τὸ
 μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν καὶ ἴσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ
 πλάτος τῷ πλάτει. Τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα οἰκουμένη
 ἐστί. Τὸ δὲ πλάτος ὀρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς ταῖς ἐσχάταις
 παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διοριζούσαις τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς 119.
 καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ' ἑκάτερα. Αὐταὶ δ' ἦσαν, πρὸς ἄρκτους μὲν,
 ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης, πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένη, ἡ διὰ τῆς Κινα-
 μωμοφόρου· αὐταὶ δὴ προσεκαλλόμεναι ἐπὶ τε τὰς ἀνατολάς
 καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκου-
 μένης, κοίησουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνου-
 σασ διὰ τῶν ἄρκτων αὐτάς. Ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰ-
 κουμένη, φανερόν ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς τὸ μέγιστον
 ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ μῆκος. Ὅτι δ' αὐτῆς χλαμυδοει-
 δὲς τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μουριζεῖν τὰ τοῦ μῆ-
 κους ἑκατέρωθεν, κλυζόμενα ὑπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν
 τοῦ πλάτους. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τὰ τε
 ἐῷα μέρη καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. Τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νο-
 τιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλουμένην νῆσον ἀποφαίνουσιν,
 οἰκουμένην ἔτι, καὶ ἀνταίρουσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ
 τῇ τὸ κιναμάωμον φερούση γῆ (τὴν γὰρ κραῶσιν τῶν ἀέρων
 παραπλησίαν εἶναι)· τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς
 ὑσάτης, ἀρκτικιώτερα ἐστὶ τὰ κατὰ τὸ ζόμα τῆς Ὑρκανίας θα-
 λάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. Ὁμοίως δὲ καὶ
 περὶ τῆς ἔξω Στηλῶν λέγεται. Δυσμικιώτατον μὲν γὰρ σημείον

119. τῆς οἰκουμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν Ἱερόν· κεῖται δὲ κατὰ τὴν γραμμὴν πῶς τὴν διὰ Γαδεύρων τε καὶ Στηλῶν, καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδιάς. Συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὠροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἐκατέρωσε φοροὺς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὥρων ἰσημερινῶν ἢ μεγίστη τῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἰθηρας ποτὲ ὄρασθαι τὸν Κάνωβον. Ποσειδώνιος δ' ἐκ τῆς ὑψηλῆς οἰκίας, ἐν πλείε διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀσέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτὸν [εἶναι], ἐκ τοῦ τε τοὺς μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἰσορίας τῆς ἐν Κνίδῳ. Τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, οὐ πολὺ τῶν οἰκίσεων ὑψηλότεραν εἶναι· λέγεσθαι δ' ὅτι ἐκεῖνος ἐντεύθειν ἀφεώρα τὸν Κάνωβον ἀσέρα· εἶναι δ' ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' οὗ καὶ τὰ Γάδειρα, καὶ ἡ ταύτη παραλία.

Ἐντεύθειν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν, ἢ Λιθύη κεῖται· ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα, μικρῶ τῶν Γαδεύρων πρόκειται μᾶλλον· εἴτ' ἄκραν ποιήσαντα ζεην ἀναχωρεῖ πρὸς ἔω
 120. καὶ νότον, καὶ πλατύνεται κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν τοῖς ἐσπερίοις Αἰθίοψι συνάψῃ. Οὗτοι δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κιναμομομφόρου γραμμῇ. Εἰς δὲ τὰναντία πλέουσιν, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων, ὃ πλοῦς ἐστὶ πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσσιτανίαν· εἴθ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἔω πᾶς ἀμβλείαν γωνίαν ποιῶν, μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν Ὠκεανόν. Τούτοις δὲ τὰ ἐσπέρια τῆς Βρετανικῆς ἀντίκειται πρὸς ἄρκτον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον αἱ Καττιπερίδες καλούμεναι νῆσοι, πελάγλαι κατὰ τὸ Βρετανικόν πῶς κλίμα ἰδρυμένα. Ὡστε

δῆλον ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μήκος 120. ὑπὸ τοῦ περιεχυμένου πελάγους εἰς σενόν.

Τοιοῦτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας, αἱ, τέμνουσαι πρὸς ὀρθάς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους ἤξει τοῦ μεγίστου παντός, ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους· καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἔσαι μία, ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν· ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκάτερα, διαιρεῖν κατὰ ταῦτα τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ἢ χρώμενοι τυγχάνομεν. Καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανές γένοιτο, ὁποῖον εἰρήκαμεν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἔχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους· καὶ τὰ κλίματα ἀποδηλωθήσεται βέλτιον, τὰ τε ἑωθινὰ μᾶλλον καὶ τὰ ἰσπερία, ὡς δ' αὐτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. Ἐπεὶ δὲ διὰ γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη· λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τὴν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους, τὰς λεχθείσας πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ῥαδίως γνωρίζονται ἂν διὰ τούτων. Τρόπον γάρ τινα στοιχείους χρώμενοι τούτοις τὰ παραλλήλα μέρη ἐπερχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκίσεων, τὰς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ οὐράνια.

Πλείστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμούς, ὁμοίως δὲ ἰσθμούς καὶ χερρόνησους καὶ ἄκρας· προσλαμβάνουσι δὲ ταύτη καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη. Διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἠπειροὶ τε καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυῶς ἐνενοήθησαν, καὶ τᾶλλα ποικίλματα, ὅσων μεσὸς ἐστὶν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. Ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθος ἐστὶ, κατεσπαρμένων ἔν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παραλίαν πάσαν. Ἄλλων [δ'] ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρησίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς, τὰς 121. φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ· αἱ δ' ἐπιθετοὶ δέχονται μετα-

121. βολάς. Καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας ἐμφανισέον, [ἢ] μὴ πολὺν μὲν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἢ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρέπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ, καὶ μηκέτι οὖσαν [τὴν] κατασκευὴν ὥσε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνησθαι. Περὶ πολλῶν γὰρ ἐστὶ πόλεων τούτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὀλυμπον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησὶν, ὥσε μὴδ' εἰ πώποτε ὠκίσθησαν γυνῶναι ἂν τινὰ ἐπελθόντα. Ἄλλ' ὁμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι, τὰ γε ἴχνη ποσοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὖσῶν ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.

Λέγωμεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἢ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ, περιόρουτος εἴσα, δέχεται κλιπous εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἕξω θαλάττης κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πολλοὺς, μεγίστους δὲ τέτταρας· ὧν ὁ μὲν βόρειος Κασπία καλεῖται θαλάττα, οἱ δ' Ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας καταντικρὺ μαλίστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς. Τὸν δὲ τέταρτον, ὅπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἢ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θαλάττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους Στήλας πορθμοῦ· μηκνυομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει· μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀρισεραῖ, ὅπερ Εὐξείνιον πόντον προσαγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκεῖμενον ἐκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Παμφυλίου

καὶ τοῦ Ἰσσηκοῦ. Ἄπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἕξω Θαλάτ- 121.
 τῆς κόλποι ζενὸν ἔχουσι τὸν εἰσπλοῦν· μᾶλλον μὲν ὁ τε Ἀράβιος
 καὶ ὁ κατὰ Στήλας, ἦττον δ' οἱ λοιποί. Ἡ δὲ περικλείουσα αὐ-
 τοὺς γῆ τριχῆ νενέμηται, καθάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη
 πολυσχημονεσάτη πασῶν ἐστίν· ἡ δὲ Λιβύη τὰναντία πέπονθεν·
 ἡ δὲ Ἀσία μέσση πῶς ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. Ἄπασαι δ' ἐκ
 τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τοῦ τε πολυσχήμονος καὶ 122.
 τοῦ μή· ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν τῶν λεχθέντων κόλπων ἀπλή καὶ χλα-
 μυδοειδής ἐστίν, ὡς εἶπον. Τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς
 ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. Ἔτι δὲ, ἐπεὶ
 κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἰσορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ
 μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ
 ἔφραμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἢ ἐντὸς παραλία παρέχεται
 μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτὸς· πολὺ δ' ἐστὶ καὶ τὸ γινώριμον καὶ τὸ εὐ-
 κρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσιν εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοι-
 κούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ. Ποθοῦμεν δὲ εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς
 πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ
 τᾶλλα ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἷ τε χρειᾶ συναγόουσιν ἡμᾶς
 πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἰ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι. Ταῦτα
 δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. Πρὸς ἅπαντα
 δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν Θαλάττα πλεονέκτημα
 ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἐνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

Εἴρηται δὲ, ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς
 Στήλας πορθμός· τὸ δὲ ζενώτατον τούτου περὶ ἑβδομήκοντα
 Σταδίους λέγεται. Παραπλεύσαντι δὲ τὸν ζενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴ-
 κοσι σταδίων ὄντα, διάσασιν λαμβάνουσιν αἰ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ
 δ' ἐν ἀρισερᾷ μᾶλλον· εἴτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους.
 Ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῆ Λιβυκῆ παραλία
 μέχρι Καρχηδόνας, ἐκ δὲ θατέρου τῆ τε Ἰβηρικῆ, καὶ τῆ Κελ-
 τικῆ κατὰ Ναρβῶνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῆ Λιγυ-

122. *Σικη*, τελευταία δὲ τῆ Ἰταλικῆ, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Τὸ δ' ἑῷον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἢ Σικελία ἐστὶ, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοί· ὁ μὲν πρὸς τῆ Ἰταλία ἑπτασάδιος, ὁ δὲ πρὸς τῆ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σαδίων. Ἡ δ' ἀπὸ τῆς τῶν Στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπτασάδιον γραμμὴ μέρος μὲν ἐστὶ τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δὲ πῶς τέμνει τὸ λεχθὲν πέλαγος· λέγεται δὲ σαδίων μυρίων καὶ δισχιλίων. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σαδίων τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξύ Μασσαλίας καὶ Ναρβῶνος ἐπὶ τὴν καταντικρὺ Λιβύην. Καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῆ Λιβύη πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λυβικὸν πέλαγος· τὸ δὲ πρὸς τῆ καταντικρὺ γῆ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Αἰγυσικὸν, τὸ δὲ Σαρδόνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυρρηνικόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῆ παραλίᾳ τῆ κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Αἰγυσικῆς συχναί·
123. μέγισται δὲ Σαρδῶ καὶ Κύρνος μετὰ γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστὶ μέγιστη καὶ ἀρίστη. Πολλὴ δὲ τούτων λειπόμεναι, πελάγμαι μὲν, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία· πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε καὶ Πλανασία καὶ Πιθηκοῦσσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, καὶ Λευκωσία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Αἰγυσικῆς, αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἡϊόνος μέχρι Στηλῶν οὐ πολλαί, ὧν εἰσὶν ἢ τε Γυμνησία καὶ Ἔβυσσος· οὐ πολλαί δὲ οὐδ' αἱ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας· ὧν εἰσι Κόσσουρά τε καὶ Αἰγίμουρος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι.

Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν πορθμοὺς ἄλλα πελάγη συνάπτει, τὸ τε πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτει, καὶ τὸ Αὐσόιον μὲν παλαι, νῦν δὲ καλούμενον Σικελικόν, σύρρουν ἐκείνω καὶ συνεχές. Τὸ μὲν οὖν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λυβικόν, τελευταῖ

ὃ εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. Τῶν δὲ Σύρτεων ἢ μὲν ἐλάττων 123.
 ἐσὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σαθίων τὴν περίμετρον. Πρό-
 κεινται δ' ἐφ' ἐλάτερα τοῦ σώματος νῆσοι, Μῆνύξ τε καὶ Κέρ-
 κινά· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον
 εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, ἀφ'
 Ἐσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα καὶ τὸ τῆς Κυρηναιᾶς μεθόριον πρὸς
 τὴν ἄλλην τὴν ταύτη Λιβύην. Ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τε-
 τρακισχιλίων σαθίων εἶπον· τὸ δὲ βάθος χιλίων καὶ πεντακο-
 σίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ σώματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέ-
 λαγος, πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἑὸ
 μέρος, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λο-
 κρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν, καὶ Παχύνου.
 Αὐξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἑὸ μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς
 Κρήτης· καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ
 πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δ'
 ἐπὶ τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς
 Ἠπείρου τὰ νότια μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ
 τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον
 πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν
 Ἀδρίου λεγομένου. Τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρᾷ ἢ
 Ἰλλυρίς ποιεῖ τὴν δ' εὐώνυμον ἢ Ἰταλία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ
 κατὰ τὴν Ἀκυληίαν. Ἐστὶ δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν
 ἐσπέραν ἀνέχων, σενὸς καὶ μακρός· μῆκος μὲν ὅσον ἑξακι-
 σχιλίων σαθίων, πλάτος δὲ τὸ μέγιστον διακοσίων ἐπὶ τοῖς
 χιλίοις. Νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα, συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλ-
 λυρίδος, αἱ τε Ἀψύρτιδες καὶ Κυρακτικὴ καὶ Λιβυρνίδες, ἔτι 124.
 δ' Ἴσσα καὶ Τραγούριον, καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος·
 πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ Διομήθειοι. Τοῦ Σικελικοῦ δὲ τὸ ἐπὶ
 Κρήτην ἀπὸ Παχύνου, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σαθίων
 φασί· τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. Τὸ δὲ

124. ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Κορωθιακοῦ κόλπου, *τῶν μὲν* τρισχιλίων ἐς ἑλαττον τὸ δ' ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιθύην πλεόντων, τετραμισχιλίων ἐς. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ τε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τοῦ Κορωθιακοῦ κόλπου Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες.

Τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ τὸ Σαρωνικόν, καὶ τὸ Μυρτῶον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐς καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. Ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμίνα, καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. Τῷδε συνεχές τὸ Αἰγαῖον ἐς ἡδὴ σὺν τῷ Μέλαι κὸλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ, καὶ τὸ Ἰκάριον, καὶ Καρπάδιον μέχρι Ρόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· ἐν ᾧ αἱ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας, καὶ Ἰωνίας, καὶ Αἰολίδος μέχρι τῆς Τρωάδος· λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χίον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον· ὡς δ' αὐτῶς αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὀμόρου Θράκης, Εὐβοία τε καὶ Σκύρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἰμβρος, καὶ Σαμοθράκη, καὶ ἄλλαι πλείους· περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. Ἐς δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης περὶ τετραμισχιλίους ἢ μικρῶν πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους. Περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας, καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρακίας χερρόνησου.

Κατὰ δὲ ταύτην ἐς τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σησὸν καὶ Ἄβυδον, δι' οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλησποντος ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον.

ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλοῦσι Προποντίδα· κακεῖνο εἰς 124.
 ἄλλο, τὸν Εὐξείνου προσαγορευόμενον πόντον. Ἔστι δὲ διθαλαττος
 τρόπον τινὰ οὗτος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο προπίπτου-
 σιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων μερῶν, ἡ δ' ἐκ
 τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, συνάγουσαι τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ
 ποιῶσαι δύο πελάγη μεγάλα. Τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρω-
 τήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον, τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις·
 διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σαδίους καὶ πεντακοσίους. 125.

Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἐσπέραν πέλαγος μῆκος ἐστὶν ἀπὸ Βυζαντίου
 μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένου σαδίων τρισχιλίων ὀκτα-
 κοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νησὸς ἐστὶ.
 Τὸ δ' ἐῶν ἐστὶ παράμυκτες, εἰς ξενὸν τελευτῶν μυχόν, τὸν
 κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῶ πλείους σα-
 δίους, τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ
 σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων
 σαδίων. Εἰκάζουσι δὲ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης
 ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ, τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς
 δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου· ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παρά-
 πλους ὁ ἀπὸ τοῦ ζώματος μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Διοσκου-
 ριάδα· πλὴν γὰρ τῆς Καραμβίως, ἡ γε πᾶσα ἄλλη ἡῶν μι-
 κρὰς ἔχει ἐσοχὰς τε καὶ ἐξοχὰς, ὥς' εὐθεΐα εἰκέναι. Τὴν δὲ
 λοιπὴν τῷ κέρατι τοῦ τόξου, διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφὴν, τὴν
 μὲν ἄνω περιφερέστεραν, τὴν δὲ κάτω εὐδύτεραν· οὕτω δὴ
 κακεῖνη ἀπεργάζεσθαι δύο κέλπους, ὧν ὁ ἐσπέριος πολὺ θα-
 τέρου περιφερέστερός ἐστιν.

Ἰπέρεκειται δὲ τοῦ ἐωθινοῦ κόλπου πρὸς ἄρκτον ἡ Μαιώτις
 λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ἐννακισχιλίων σαδίων, ἡ καὶ
 μικρῶ πλείων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν
 Κιμμερικὸν καλούμενον βόσπορον· οὗτος δὲ κατὰ τὸν Θράκιον
 εἰς τὴν Προποντίδα· τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν ζῶμα οὕτω καλοῦσι

125. Θράκιον Βόσπορον, ὃ τετρασάδιόν ἐστιν. Ἡ δὲ Προποντίς χιλίων καὶ πεντακοσίων λέγεται τὸ μῆκος σαδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρωάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· πάρισσον δὲ πῶς ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος. Ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἴδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία. Τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη.

Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιούσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἴσικόν, ἐπὶ μὲν τῆς ἑω καὶ τῆς Κιλικίας κατ' Ἴσσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σαδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλικίων παραλίαν πᾶσαν. Ἐντεῦθεν δὲ Συρία τε καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν Θαλάτταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας. Ἐν δὲ τῷ Ἴσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔστι δ' ἀπὸ Ῥόδου διάρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν βορρᾶ τετρακισχιλίων πού σαδίων, ὃ δὲ περίπλους διπλάσιος. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναι φησι τὴν ὑπόληψιν, περὶ τοῦ διαύματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν οὕτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχι-

126. λίους οὐκ ὀκνοῦντων εἰπεῖν· αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γωμῶνων ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πενήκοντα. Τούτου δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τοῦ Ποντικοῦ τὰ καλούμενα δεξιὰ μέρη, καὶ ἡ Προποντίς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χερρόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῶ Θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισόν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμισκυραν. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, καὶ τῶν ἐντὸς Ἄλως νεμομένων ἐθνῶν, περίκλυτος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἐκατέρωθεν λεχθέντων τῆς Θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλούμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως, καὶ ὁμωνύμως τῇ ὄλῃ.

Συλλήβδην δὲ εἶπειν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον 126.
 μὲν ἐστὶ σημεῖον, ὁ-τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχός, καὶ μετὰ
 τούτου ἢ κατὰ Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ [αἰ] τοῦ Νείλου προ-
 χοαί, βορειότατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους στόμα· εἰ δὲ καὶ τὴν
 Μαιώτιν προσθεῖη τις τῷ πελάγει (καὶ γὰρ ἐστὶν ὡς ἂν μέρος τι),
 τὸ τοῦ Ταναΐδος· δυσμικιώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς Στήλας πορθμὸς,
 ἐωθινώτατον δ' ὁ λεχθεὶς μυχός κατὰ τὴν Διοσκουριάδα. Ἐρα-
 τοσθένης δ' οὐκ εὔ τὸν Ἰστικὸν κόλπον φησὶν· ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ
 τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἴδρυται, ἐφ' οὐπερ ἦ τε Ἄμισός καὶ
 Θεμισκυρα· εἰ δὲ βούλει, πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι
 Φαρνακίας. Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἑὸ πλοῦς ἐστὶ
 πλειόνων ἢ τρισχιλίων που σταδίων εἰς Διοσκουριάδα, ὡς ἔσαι
 μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδίας φανερόν. Ἡ μὲν δὲ καθ' ἡμᾶς
 θαλάττα τοιαύτη τις.

Ἰπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν
 λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θαλάτταν
 ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ Στήλας πορθμὸν, ἐν
 δεξιᾷ μὲν ἐστὶν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως· ἐν
 ἀριστερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος· τελευ-
 τῶσι δ' ἀμφοτέραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐ-
 ρώπης, ὅτι πολυσχήμεν τε καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφρε-
 σάτη, καὶ πολιτειῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλείστον μεταδεσθαυκίᾳ
 τῶν οἰκείων ἀγαθῶν, ἐπειδὴ σύμπασα οἰκησίμοδός ἐστι πλὴν ὀλί-
 γης τῆς αἰοικίτου διὰ φύχος· αὐτὴ δ' ὁμορεῖ τοῖς Ἄμαξοίοις
 τοῖς περὶ τὸν Τανάϊν, καὶ τὴν Μαιώτιν, καὶ τὸν Βορυσθῆνη.
 Τῆς δ' οἰκησίμου, τὸ μὲν δυσχείμερον, καὶ τὸ ὄρειον, μοχ-
 θηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει· ἐπιμελητάς δὲ λαβόντα ἀγαθούς καὶ
 τὰ φαύλως οἰκούμενα καὶ λησρικῶς, ἡμεροῦται. Καθάπερ οἱ
 Ἕλληνες, ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, ὧκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν 127.
 τὴν περὶ τὰ πολιτικά, καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν

127. τῆν περὶ τὸν βίον. Ῥωμαῖοί τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες καὶ τὴν φύσιν ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους, ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ ἀλιμένους, ἢ ψυχρούς, ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσκοιήτους πολλοῖς, τοὺς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν, καὶ τοὺς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. Ὅσαν δ' ἔστιν αὐτῆς ἐν ὁμαλῶ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει συνεργόν πρὸς ταῦτα· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρα πᾶν ἔστιν εἰρηνικόν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικόν· καὶ δέχεται τινὰς παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα. Τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἡθοποῖαις. Φανεραὶ δὲ καὶ [αἰ] ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουροῦντων· ἔχει δὲ τι πλεονέκτημα ἢ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει κρατοῖτο. Ὑπάρχει δὴ τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυῆς τῇ ἡπίερω ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποιικταὶ πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥσε πανταχοῦ καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ πολιτικόν καὶ τὸ μάχιμον παρακειῖσθαι· πλεόν δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον· ὥσε καὶ ἐπικρατεῖ τοῦτο, προσλαμβάνοντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρμεσάτη ἔστί· καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἀφθονον ἔχει, καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν, καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. Διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τοὺς καρποὺς ἐκφέρει τοὺς ἀρίστους, καὶ τοὺς ἀναγκαίους τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα. Θυώματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἐξῶθεν μέτεισιν ὧν τοῖς σπανιζόμενοις οὐδὲν χείρων ὁ βίος ἔστιν, ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. Ὡς δ' αὐτως βοσκημάτων μὲν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἡπειρος αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἔστί.

Κατὰ μέρος δ' ἔστί πρώτη πασῶν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρση βοεῖα παραπλησία· τῶν ὡς ἀν τραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικῆν. Ταῦτα δ' ἔστί τὰ πρὸς ἑω· καὶ

τούτοις ἐν ἀποτέμνεται τῶν πλευρῶν, ὄρος ἢ καλουμένη Πυρρήνη. 127.
 Ἡ δ' ἄλλη πᾶσα ἐστὶ περιόρμος τῆς θαλάττης· τὸ μὲν νότιον τῆς
 καθ' ἡμᾶς μέχρι Σηλιῶν· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Ἀτλαντικῆς μέχρι
 τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρρήνης. Μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης 128.
 ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον· πεντακισχιλίους δὲ
 πλάτος.

Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἑω μέχρι ποταμοῦ
 Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρετανικῷ κλυζομένη
 πορθμῷ παντί· ἀντιπαρῆκει γὰρ αὐτῇ παραλληλος ἢ νῆσος
 αὕτη, πᾶσα πάση, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ
 δ' ἑωθενὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παραλληλον ἔχοντι
 τὸ ρεῦμα τῆς Πυρρήνης· τὸ δὲ νότιον, τὸ μὲν ταῖς Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ
 τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῆς τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης καθ' ὁ χωρίον
 ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασ-
 σαλία τε καὶ Ναρβῶν ἴδρυνται, πόλεις ἐπιφανέσταται. Ἀντίκειται
 δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποσροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος
 αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικὸς, βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν
 Βρετανικὴν· ἐνταῦθα δὲ καὶ σκώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἢ
 Κελτικὴ συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν, ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχι-
 λίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. Μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχης
 ὄρεινῆς πρὸς ὄρθας τῆς Πυρρήνης, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος·
 τελευταῖα δὲ τοῦτο εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδιά. Τῶν δὲ
 Ἄλπεων, ἃ ἐστὶν ὄρη σφόδρα ὑψηλά, περιφερῆ ποιοῦντα γραμ-
 μῆν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔσραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν
 πεδιά καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος· τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυρικὴν
 καὶ τὴν Ἰταλίαν. Ἔθνη δὲ κατέχει πολλά τὸ ὄρος τοῦτο Κελ-
 τικά, πλὴν τῶν Λιγύων. Οὗτοι δ' ἕτεροεθνεῖς μὲν εἰσι, παρα-
 πλῆσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ συν-
 ἄπτον ταῖς Ἀπεννίνους ὄρεσι, μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων
 κατέχουσι. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὄρεινῆς ῥάχης διὰ τοῦ μήκουσ ὄλου τῆς

128. Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν.

Τῆς δ' Ἰταλίας ἐσὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν πλησίον τόπων· τὰ δ' ἐξῆς, ἄκρα σενή καὶ μακρὰ χερρόνησιάζουσα, δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον ἑπτακισχιλίων σταδίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον, τὸ τε Τυρρηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ Λιγυρικοῦ, καὶ τὸ Αὐσονιον, καὶ ὁ Ἀδρίας·

- Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν τὰ πρὸς ἔω λοιπὰ ἐσὶ τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἰσρω ποταμῷ. Φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐπὶ τὴν ἔω καὶ τὸν Εὐξείνου πόντον, ἐν ἀριστερᾷ λιπῶν τὴν τε Γερμανίαν ὅλην, ἀρξάμενη ἀπὸ τοῦ Ρήνου, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυργυτῶν, 129. καὶ Βασαρνῶν, καὶ Σαυροματῶν, μέχρι Ταναΐδος ποταμοῦ καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης· ἐν δεξιᾷ δὲ τὴν τε Θράκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα καὶ Μακεδονίαν, λοιπὴν δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν, ἔξω μὲν Στηλῶν Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες, καὶ Βρετανικαί· ἐντὸς δὲ Στηλῶν, αἶτε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων, καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων· καὶ αἱ πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων, καὶ τῆς Σικελίας· ὅσαι τε περὶ τὴν Ἠπειρωτίν καὶ Ἑλλάδα μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρακίας χερρόνησου.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ταναΐδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐσὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου συνεχῆ· τούτοις δ' ἐξῆς τὰ ἐκτός. Διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα, διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῶαν Θαλάτταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτη Σκύθας, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς τῆς ἠπείρου μέρος, καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός. Τὰ δὲ συνεχῆ τῆ

Μαιώτιδι καὶ τῷ Ταναΐτιδι μέρη, τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ἐσὶ. 129.
 Τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας Θαλάττης
 ἐσὶ, καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῇ μὲν ἐπὶ τὸν Ταναΐν καὶ τὸν
 Ωκεανὸν τελευτῶντα τὸν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας Θα-
 λάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ
 μυχοῦ τοῦ Πόντου, ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἐπειτα τὰ ἐντὸς τοῦ
 Ταύρου τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς
 καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν Θαλάτταν καὶ τὸ Ἰμαον ὄρος.
 Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται *Σαυρομάται* καὶ οἱ
 μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου, μέχρι τοῦ Καυκάσου
 καὶ Ἰσθμῶν καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται, καὶ Σκύθαι, καὶ Ἀχαιοί,
 καὶ Ζυγοί, καὶ Ἠνίοχοι. Τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας Θαλάττης,
 Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδια-
 νοί, καὶ ἄλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον.
 Πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας Θαλάττης ἐκ μέρους, καὶ τοῦ
 ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου, τῆς τε Ἀρμε-
 νίας ἢ πλείσθη κεῖται, καὶ Κολχίς, καὶ Καππαδοκία ζῦμπασα
 μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῶν Τιβαρηνικῶν ἔθνων· ἐτι
 δὲ ἢ ἐντὸς Ἄλως χώρα λεγομένη, περιέχουσα, πρὸς μὲν τῷ
 Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι, Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνοὺς καὶ
 Μυσοὺς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστὶ καὶ
 ἡ Τρωάς· πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς Θαλάττῃ, τὴν τε
 Αἰαλίδαν καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Καρίαν καὶ Λυκίαν ἐν δὲ τῇ μεσο-
 γαίᾳ τὴν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστὶ μέρος καὶ ἡ τῶν Γαλλογραικῶν λεγο- 130.
 μένη Γαλατία, *καὶ ἡ Ἐπίκτητος*, καὶ Λυκάονας, καὶ Λυδοὺς.

Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, οἱ τε τὰ ὄρη κατέχοντες
 Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμε-
 νίων καὶ Κιλικῶν ἔθνη, καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ
 τοὺς ὄρειους ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. Πρώτη δ' ἐστὶ τεύτων
 ἢ Ἰνδική, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον,

130. τελευτῶν πρὸς τε τὴν ἑῶαν θαλάτταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. Ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νήσος, οὐκ ἐλάττων τῆς Βρετανικῆς, ἢ Ταπροβάνη. Μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσεν, ἐν δεξιᾷ δ' ἔχουσι τὰ ἄρη, χώρα ἐς ἰσχυρὰ, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ' ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, οὐχ ὁμοειδῶν· καλοῦσι δ' Ἀριανούς, ἀπὸ τῶν ὄρων διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. Ἐξῆς δὲ εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σούσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θαλάτταν, καὶ τὰ περιουκούντα τούτους ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθηναῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία. Μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου· ταῦτα δ' ἐστὶν ἢ τε εὐδαίμων Ἀραβία πάσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσων οἱ Σκηνίται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν· εἰδ' οἱ πέραν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τοῦ Νείλου, Αἰθίοπες τε καὶ Ἀραβες, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς Αἰγύπτιοι, καὶ Σύροι, καὶ Κίλικες, οἱ τε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχειῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχῆς οὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπία, τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς ἠίονα ἐπ' εὐθείας ἔχουσα, σχεδόν τι μέχρι Στηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξάμενην, πλὴν τῶν Σύρτεων, καὶ εἴ που τις ἄλλη κόλπων ἐπιστροφή μετρία, καὶ τῶν καύτην ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή· τὴν δὲ παρωκεανῆτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινός, ὡς ἂν παράλληλον οὖσαν τῇ προτέρα, μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένη ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν εἰς ὄξειαν ἄκραν, μακρὸν ἔξω Στηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιούσαν τραπέζιον πως τὸ σχῆμα. Ἐστὶ δ', ὡς περ οἱ τε ἄλλοι δηλοῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων, ἡγεμῶν γενόμενος

τῆς χώρας, διηγείτο ἡμῖν, εἰκουῖα παρδαλῆ· κατάσκιτος γάρ 130.
 ἐστὶν οἰκήσεις περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῆ· καλοῦσι
 δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Αὐάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. Τοιαύτη δὲ
 οὕσα, ἔχει τινὰς ἄλλας διαφορὰς τριχῆ διαιρουμένας. Τῆς μὲν
 γὰρ καὶ ἡμᾶς παραλίαις, εὐδαίμων ἐστὶν ἢ πλείστη σφόδρα, 131.
 καὶ μάλισα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα, μέχρι Μαυ-
 ρουσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν· οἰκεῖται δὲ μετρίως *καὶ*
 ἡ παρωκεανίτις· ἡ δὲ μέση φαύλως, ἢ τὸ σιλιφίον φέρουσα, ἔρημος
 ἢ πλείστη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης. Τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ
 τῆς Ἀσίας ἢ ἐπ' εὐθείας ταύτη, διὰ τε τῆς Αἰθιοπίας δίκουσα,
 τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς, καὶ τῆς Ἀραβίας, καὶ τῆς Γεδρωσίας [καὶ]
 τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. Νέμεται δ' ἔσθην τὴν Λιδύην τὰ πλείστα
 ἄγνωστα· οὐ πολλὴν γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει στρατοπέδους
 οὐδ' ἄλλοφύλοις ἀνδράσιν· οἱ δ' ἐπιχώριοι, καὶ ὀλίγοι παρ'
 ἡμᾶς ἀφικνοῦνται πόρρωθεν, καὶ οὐ πισά, οὐδὲ πάντα λέ-
 γουσιν· ὅμως δ' οὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐσι. Τοὺς μὲν με-
 σηβρινωτάτους, Αἰθίοπας προσαγορεύουσι· τοὺς δ' ὑπὸ τούτους
 τοὺς πλείστους, Γαράμαντας, καὶ Φαρουσίους, καὶ Νιγρίτας·
 τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτους Γαιτούλους· τοὺς δὲ τῆς θαλάττης
 ἐγγὺς ἢ καὶ ἀπτομένους αὐτῆς, πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν Μαρμα-
 ρίδας, μέχρι τῆς Κυρηναιᾶς· ὑπὲρ δὲ ταύτης, καὶ τῶν Σύρ-
 τεων, Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας, καὶ τῶν Γαιτούλων τινὰς·
 εἶτα Σίντας, καὶ Βυζακίους, μέχρι τῆς Καρχηδονίας. Πολλὴ
 δ' ἐστὶν ἡ Καρχηδονία· συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ· τούτων
 δὲ τοὺς γνωριμωτάτους, τοὺς μὲν Μασσυλιεῖς, τοὺς δὲ Μα-
 σσαιυλίους προσαγορεύουσιν· ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. Πᾶσα
 δ' ἢ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι Στηλῶν ἐστὶν εὐδαίμων· θηριοτρό-
 φος δὲ, ὡσπερ καὶ ἡ μεσογαία πᾶσα. Οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ
 Νομάδας λεχθῆναί τινὰς ἐξ αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν,
 διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τὸ παλαιόν· οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ

151. τῆς Θήρας διαφέρουτες, καὶ τῶν Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τὰς Θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνεται, καὶ τῶν Θηρίων καὶ τῆς γεωργίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπειρῶν λέγομεν.

Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὀρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ σοιχεῖα ἐκαλέσαμεν· λέγω δὲ τῆς τε τὸ μήκος ἀφοριζούσης τὸ μέγιστον, καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιστα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν οὖν ἀστρονομικοῖς ἐπὶ πλεόν τοῦτο ποιητέον, καθάπερ Ἰππάρχος ἐποίησεν. Ἀνέγραψε γάρ, ὡς αὐτὸς φησί, τὰς γινόμενας ἐν τοῖς οὐρανόις διαφορὰς καθ' ἕκαστον τῆς γῆς τόπου,

152. τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγμένων· λέγω δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου πόλου. Τοῖς δὲ γεωγραφοῦσι οὔτε τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης φροντισέον· αὐτ' ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκουμένης μέρεσι τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ περισκελεῖς γάρ εἰσιν. Ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδειε καὶ ἀπλουστέρας ἐκδέσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθεισῶν, ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σαδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων· ὡς καὶ Ἐράτοσθένος ἀποδίδωσιν· οὐ μεγάλη γάρ παρά τοῦτ' ἔσαι διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξύ τῶν οἰκίσεων διασήμασιν. Εἰ δὲ τις εἰς τριακόσια ἐξήκοντα τμήματα τέμει τὸν μέγιστον τῆς γῆς κύκλον, ἔσαι ἑπτακοσίων σαδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων· τούτῳ δὲ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διασήματα [τὰ] ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλαντα. Ἐκεῖνος μὲν δὲ ἀρχεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἰσημερινῷ οἰκούντων καὶ λοιπὸν αἰεὶ δι' ἑπτακοσίων σαδίων τὰς ἐφεξῆς οἰκίσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινὸν, πειράται λέγειν τὰ παρ' ἐκάστοις φαινόμενα· ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. Καὶ γάρ εἰ οἰκίσματα καὶ ταῦτά ἐστιν, ὥσπερ οἶονταί τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη

αὕτη ἐστὶ, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα σενή τεταμένη, 132.
οὐκ οὔσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος
ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δ'
ἀφορίζεται πέρασι, νοτίῳ μὲν τῷ διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου
παραλλήλω, βορείῳ δὲ τῷ διὰ τῆς Ἰέρνης· οὔτε δὲ τὰς τοσαύ-
τας οἰκίσεις ἐπιτέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ λεχθὲν μεταξύ
διάστημα· οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα δετέον, μεμνημένους τοῦ
γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἄρκτεον δ', ὡσπερ Ἰππαρχος, ἀπὸ τῶν
νοτίων μερῶν.

Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου
παραλλήλω, ὅς ἀπέχει τῆς Μερῆς τρισχιλίους σταδίους πρὸς
νότον, τούτου δ' ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους,
εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημεριοῦ καὶ τοῦ
θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην
πεντακισχιλίους τῆς Μερῆς. Παρὰ δὲ τούτοις πρώτους τὴν
μικρὰν ἄρκτον ὄλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ αἰεὶ φαί-
νεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτα-
τον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἰδρῦσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· ὡς' ἐφ-
άπτεσθαι τοῦ ὀρίζοντος. Τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ παραλληλὸς
πῶς παράκειται ἔωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος· τούτου δ' ἔκβασις 133.
εἰς τὸ ἔξω πέλαγος ἢ Κιναμωμοφόρος ἐστίν, ἐφ' ἧς ἢ τῶν
ἐλεφάντων ἐγένετο θήρα τὸ παλαιόν. Ἐκπίπτει δ' ὁ παραλληλὸς
οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μαιρὸν τῆς Ταπροβάνης,
ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας· τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς
Λιβύης.

Τοῖς δὲ κατὰ Μερῆν καὶ Πτολεμαίδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλο-
δυτικῇ ἢ μεγίστῃ ἡμέρα ὥρων ἰσημεριῶν ἐστὶ τρισκαίδεκα· ἐστὶ
δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πῶς τοῦ τε ἰσημεριοῦ καὶ τοῦ δι'
Ἀλεξανδρείας, παρὰ χιλίους καὶ ὀκτακοσίους, τοὺς πλεονάζοντας
πρὸς τῷ ἰσημερινῷ. Διήκει δ' ὁ διὰ Μερῆς παραλληλὸς τῇ μὲν

133. δι' οὐ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Σύνῃη καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κελπῷ, καὶ τῇ Τρωγλο-
δυτικῇ, κατὰ Ξερινάς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται·
ἢ δὲ μακροτάτῃ ἡμέρα ὥρων ἰσημερινῶν ἐστὶ τρισκαίδεκα καὶ
ἡμιωρίου· ἐν δὲ τῷ ἄρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη
σχεδόν τι, πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐράς, καὶ ἐνὸς
τῶν ἐν τῷ πλωδίῳ ἀσέρων. Ὁ δὲ διὰ Σύνῃης παράλληλος τῇ
μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν καὶ τῆς
Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης πεντακισχι-
λίοις σαδίοις παρὰ μικρόν.

Ἄπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ
ισημερινοῦ κύκλου μεταπίπτουσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρὸς τε
ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν· τοῖς δ' ἀπὸ Σύνῃης ἐκ τοῦ Ξερινοῦ
τροπικοῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν·
καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔστι δὲ τις
καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ὑπὸ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ
περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. Αὐτὴ τε γάρ ἐστι διάμμος, καὶ σιλ-
φιοφόρος, καὶ ξηρὰ, τῶν νοτιωτέρων μερῶν εὐδύρων τε καὶ
εὐκάρπων ὄντων.

Ἐν δὲ τοῖς τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις
ὅσον τετρακοσίοις σαδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὥρων ἐστὶν
ισημερινῶν δεκατεττάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἀρκτούρος,
μικρόν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων
λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς
ἑπτὰ. Καρχηδόνας δὲ νοτιώτεροί εἰσι χιλίοις καὶ τετρακοσίοις
σαδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι
ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ
ἑνδεκα πρὸς τὰ ἑπτὰ. Διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος τῇ μὲν διὰ
Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνας, ἑνακοσίοις σαδίοις,
μέχρι Μαυρουσίας μέσης· τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας,

καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος, καὶ Σουσιᾶδος, Περσίδος, 134.
Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαίδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὥρῶν ἰσημερινῶν δεκατετάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σταδίους, Καρχηδόνας δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνδρον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῶ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακουσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σταδίους, ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὥρῶν ἰσημερινῶν δεκατετάρων καὶ ἡμίσεως· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας * μὲν* τρισχιλίους ἑξακοσίοις τετταράκοντα. Διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, κατ' Ἐρατοσθένη, διὰ Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδίας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι τῆς Τρωάδος, κατ' Ἀμφίπολιν, καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, καὶ τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, βορειότερους δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὥρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε. Ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίου πρὸς ἄρκτον· τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὑπὲρ δυσμυρίου ὀκτακισχιλίους ὀκτακοσίοις· τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίοις· πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν χιλίους πεντακοσίοις. Μικρὸν δ' ἀρκτικώτερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὃν φησὶν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ἰρκανίαν, καὶ Βάετρα.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον ἡ μεγίστη ἡμέρα ὥρῶν ἐστὶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου· ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιᾶν λόγον ἔχει ἐν τῇ Θερμῇ τροπῇ, ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο, λείποντα πέμπτῳ. Ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι

134. οὔτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ροδίας περὶ τετρακισχιλίουσ καὶ ἑν-
 νακοσίους, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίουσ τριακοσίους. Εἰσ-
 πλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους
 ὅσον χιλίουσ καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὠρῶν
 ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ ἡμίους. Ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὔτοι
 ἴσον ἀπὸ τε τοῦ πόλου καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ
 ἄρκτικός κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐσιν, ἐφ' οὗ κεῖται ὁ τε
 ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιέπειας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι
 τοῦ Περσέως, μικρῷ βορειότερος ὢν.

Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους
 ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐσιν ὠρῶν ἰσημερινῶν δεκαεξ' ἢ
 135. οὖν δὴ Κασσιέπεια ἐν τῷ ἄρκτικῷ φαίνεται. Εἰσὶ δ' οἱ τόποι
 οὔτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι
 δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίουσ τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ
 δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὀρίζοντος ἐν ὄλαισ σχεδόν τι
 ταῖς Θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ δύσεως
 ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπερισσευμένου τοῦ φωτός. Ὁ γὰρ Θερινὸς
 τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος, ἐνὸς ζωδίου ἡμισυ καὶ δω-
 δέκατον· τοσοῦτον οὖν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τοῦ ὀρίζοντος κατὰ
 τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ' ἡμῶν δὲ τοσοῦτον τοῦ ὀρίζοντος ἀπο-
 σχῶν, πρὸ τοῦ ὄρθρου καὶ μετὰ τὴν ἐσπέραν ἤδη καταυγάζει
 τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν αἴρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς
 ἡμέραισ ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πῆχεις ἑνέα. Φησὶ
 δ' Ἐρατοσθένεισ τούτους τῆσ Μερῶσ διέχειν μικρῷ πλείους, ἢ
 δισμυρίουσ τρισχιλίους. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντου εἶναι μυρίουσ
 ὀκτακισχιλίους, εἶτα πεντακισχιλίους εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς
 ἀπέχουσι τοῦ Βυζαντίου σαδίουσ περὶ ἑξακισχιλίους τριακοσίους,
 βορειότεροι οὔσι τῆσ Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας
 μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος ἐπὶ πῆχεισ ἕξ· ἡ δὲ μεγίστη
 ἡμέρα ἐσιν ὠρῶν δεκαεπτὰ.

Τὰ δ' ἐπέκεινα, ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικίῳ διὰ ψύχος, οὐκ 155.
 ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐσίν. Ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα
 μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων Ἰππαρχος μὲν εἶρηκεν,
 ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν, διὰ τὸ τρανώτερα εἶναι τῆς νῦν προ-
 κειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. Τρανώτερα δ'
 ἐσὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων,
 ἃ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τούτων τό γε τοσοῦτον
 ἐπιμνησέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῆ χρησίμων
 πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῆ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ'
 ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐσίν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἰσθησιν κατὰ παραλ-
 λήλου φέρεται, καθ' οὗ καὶ ὁ κόσμος· παρ' οἷς καθ' ἐκάστην
 κόσμου περιτροπὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ, ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς
 τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τούτοις οἱ τε ἀμφί-
 σκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ
 μέσον ἡμέρας, τοτὲ μὲν ἐπὶ τάδε πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιάς,
 ὅταν ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὀρθῷ
 πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον· τοτὲ δ' εἰς τὸναντίον, ὅταν ὁ
 ἥλιος εἰς τὸναντίον περισῆ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς
 μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἐτερόσκιοι δ', ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν
 ἄρκτον αἰεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν, ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς
 ἐν τῇ ἐτέρα εὐκράτῳ ζῶνι οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι 156.
 τοῖς ἐλάττωνα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν
 αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐσὶ, μέχρι τῶν οἰκούν-
 των ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου
 περιτροπὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιά κύκλω
 περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους
 αὐτοὺς ἐκάλεσεν, οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γὰρ
 ἐσὶν οἰκίσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψύχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς
 Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὡς' οὐδὲ τοῦ μεγέθους τῆς ἀοικίτου

176 ΣΤΡΑΒΩΝ. ΓΕΩΓΡΑΦ. ΒΙΒΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

136. ταύτης φροντισέον ἐκ τοῦ λαβεῖν, ὅτι οἱ ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν, ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τοῦ πόλου τοῦ ζωδιακοῦ, κατὰ τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑποκειμένου τοῦ μεταξύ διαστήματος, τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ, τεττάρων ἐξηκοσῶν τοῦ μεγίστου κύκλου.
-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

BIBLION TRITON.

Ἐν τῷ τρίτῳ τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, ἔνθεν μὲν τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰεροῦ ἀκρατηρίου μέχρι Στηλῶν, καὶ τὰ ἀπὸ τούτου πάλιν μέχρι Νηρίου, ἐν οἷς καὶ ἡ Λυσιτανία· ἔνθεν δὲ τὰ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς Πυρήνης· μεθ' ἧ καὶ τὰς παρακειμένας τῇ Ἰβηρίᾳ νήσους, τὰς τε ἐντὸς Στηλῶν, Πιτυούσσας καὶ Γυμνησίας, καὶ τὰ ἐκτὸς Στηλῶν Γάδειρα.

ΚΕΦ. Α.

ἈΠΟΔΕΔΑΚΘΟΣΙ δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, 136. οἰκειός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧν περ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστὶ τὸ ἐσπέριον, ὡς ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλεόν οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ 137. καὶ ὄρη καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὐθύδρον οἰκοῦσι τὴν πολλήν· ἡ δὲ πρόσθορος ψυχρά τε ἐστὶ τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανίτις, προσειληφύια τὸ ἀμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις· ὡσθ' ὑπερβάλλει

137. τῆ μοχθηρία τῆς οικήσεως. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Ἡ δὲ νότιος πᾶσα εὐδαίμων σχεδὸν τι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω Στηλῶν· ἔσαι δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος.

Ἔοικε γὰρ βύρση, κατὰ μῆκος μὲν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐπὶ τὴν ἑω, τὰ πρόσθια ἐχούση μέρη πρὸς τῆ ἑω· κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. Ἐχει δὲ σαδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος· πλάτος δὲ πεντακισχιλίων τὸ μέγιστον· ἔσι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων, καὶ μάλισα πρὸς τῆ Πυρήνῃ τῆ ποιούσῃ τὴν ἑῶαν πλευράν. Ὅρος γὰρ διηνεκές ἀπὸ νότου πρὸς βορράν τεταμένον, ὀρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὐσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος καὶ τῆς Ἰβηρίας, τὸ σενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Θαλάττης ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν ἔσι, τὸ τῆ Πυρήνῃ πλησιάζου μάλισα ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιῶν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῆ καθ' ἡμᾶς Θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικούς καλοῦσι, σενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιῶντας παρὰ τὸν Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῶον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας ἢ Πυρήνῃ ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον ἢ τε καθ' ἡμᾶς Θαλαττα ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι Στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἐξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. Τρίτον ἐστὶ τὸ ἐσπέριον πλευρὸν, παραλληλὸν πως τῆ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νέριον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης.

Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἔσι τὸ δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπάσης σημειῶν. Ἡερατοῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν θυεῖν ἡπείρων ἢ οἰκουμένη πρὸς δύσειν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πέρασι τῆς

Λιθύης· ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. Προὔχει 137.
δὲ τὰ Ἴβηρικά ἕσπον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σαδίοις κατὰ τὸ
λεχθὲν ἀκρωτήριον. Καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν, τῇ
Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν Θαλατταν Ἀρτε-
μίδωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· προσ-
λαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι, νησιδία τρία, τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν 138.
ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτιδῶν, ὑφόρμους ἔχοντα μετρίους. Ἡρακλέους
δ' ἱερὸν ἐνταῦθα [μὴ] δεικνυσθαι, ψεύσασθαι δὲ τοῦτο Ἐφορον
οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμόν, οὔτ' ἄλλου του θεῶν εἶναι, ἀλλὰ
λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, οὓς
ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων σρέφεισθαι κατὰ τι πάτριον, καὶ μετα-
φέρεσθαι σπονδοποιησαμένων. Θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ
νύκτωρ ἐπιθαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν
ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θεῶν ἤκοντας ἐν κώμῃ πλη-
σίον νυκτερεύειν, εἴτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὑδῶρ ἐπιφερομένους
διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγγχωρεῖ, καὶ δεῖ πισεύειν· ἃ δὲ
τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ
δὴ φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ
παρωκεανίτιδι [καί] μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὥσανεὶ σίζοντος
τοῦ πελάγους κατὰ σθέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν.
Ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τοῦτο, καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν
μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕσερον, καθ-
άπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. Ὅπου μὲν γὰρ
εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμ-
θαίνειν ἐκ τοῦ παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλείω μὲν οὐκ ἐπακο-
λουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος,
καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους
φαντασίαν αὐξέσθαι μὲν ὁμοίως κατὰ τε τὰς δύσεις καὶ τὰς

158. ἀνατολάς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι διὰ δὲ τούτων, ὡς διανῶν, κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν, δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἠνίκα καὶ ἐνερευθῆς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξει φησὶ τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δὲ γε Ἄρτεμιδώρος ἑκατονταπλασίονά φησι δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῶ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὥς' οὐδὲ δυομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνει, εἴπερ εὐθὺς ἢ νύξ καταλαμβάνει. Ἄλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωικεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδειρα ἐπὶ τῷ Ὠκεανῶ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους.
159. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ Ἱερῶ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἣ μὲν ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἐσπερίου πλευροῦ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ· ἣ δὲ, τοῦ νοτίου, μέχρι ἄλλου ποταμοῦ τοῦ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἐῶων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐσπέραν ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρου· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν Κελτικοὶ νέμονται τὸ πλεον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαιῆς τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, καὶ Οὐεττόνων συχνοὶ νέμονται. Αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων· ἢ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἔω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγαθῶν. Αὕτη δ' ἐστὶν, ἣν ὁ Βαῖτις διαρρέει ποταμὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας, καὶ ὁ Τάγος,

μέσος πῶς ἀμφῶν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· παραπλη- 139.
σίως μέντοι τῷ Ἄνα καταρχὰς ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ρυεῖς· εἰτ'
ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτω
παραλίαν. Καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικὴν, ἀπὸ δὲ
τῶν ἐνοικούντων, Τουρθητανίαν. Τοὺς δ' ἐνοικούντας Τουρθη-
τανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς
νομίζοντες, οἱ δ' ἐτέρους· ὧν ἐστὶ καὶ Πολύβιος, συνοίκους
φῆσας τοῖς Τουρθητανοῖς πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους. Νῦν
δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετά-
ζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς
παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι συγγράμματα καὶ ποιήματα, καὶ νόμους
ἐμμέτρους ἐξακισχιλίων ἐτών, ὡς φασι. Καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἰβήρες
χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μᾶ ἰδέα· οὐ δὲ γὰρ γλώττη μᾶ.

Τεῖνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἢ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἑω μὲν μέχρι
τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς
παραλίας τῆς τοῦ Ἄνα [καὶ] μέχρι Σηλῶν. Ἀνάγκη δὲ δια-
πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συν-
τείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαι-
μονίαν.

Τῆς δὴ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὁ τε Βαῖτις καὶ ὁ Ἄνας ἐκ-
δίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς τὸ μεταξύ ἐμπίπτου
τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ Στήλας πορθμὸν, καθ' ὃν
ἢ ἐντὸς θαλάττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν
Ἰβήρων τῶν καλουμένων Βασητανῶν, οὓς καὶ Βασούλους καλοῦ-
σιν, ἢ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ
ἄρδιον, ὥστε πόρρωθεν νησοειδῆς φαίνεσθαι. Ἐκπλέουσιν οὖν
ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν ἕξω δεξιάν ἐστὶ τοῦτο· καὶ 140.
πρὸς αὐτῷ Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίοις, ἀξιόλογος
καὶ παλαιά, κούσασθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. Ἐνιοὶ δὲ
καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτὴν, ὧν ἐστὶ καὶ Τιμοσθένης·

140. ὃς φησι καὶ Ἡράκλειαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν· δεῖκνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους.

Εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα· καὶ μετὰ ταῦτα Βελῶν πόλις καὶ ποταμός. Ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μαλίστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπορεῖα, καὶ ταριχεΐαι. Ἦν δὲ καὶ Ζέλις τῆς Τίγγιος ἀσυγείτων· ἀλλὰ μετώκισαν ταύτην εἰς τὴν περαιάν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινας· ἐπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἐαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰοζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάθειρα, πορθμῶ σενῶ διεργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρθητανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. Ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη τάλλα μὲν οὐδὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων· ἀνδρεία δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλίᾳ πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥσε, καίπερ ἐσχάτη ἰδρυμένη τῆς γῆς, ὀνομαστοτάτη τῶν ἀπασῶν ἐστίν. Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

Ἐξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν, καὶ ἡ κατὰ Ἄξαν ἀνάχουσις καὶ Νάδρισσαν. Λέγονται δὲ ἀναχούσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους ἐπὶ τὴν μεσογαίαν ἔχουσαι, καὶ τὰς ἐπ' αὐταῖς πόλεις. Εἴτ' εὐθύς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῆ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ὑπὸ τῶν σομάτων, ἑκατὸν, ὡς δ' ἔνιοι, καὶ πλείονων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δὲ που καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστὶ, καὶ ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος, [ὃς] ἰδρύεται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύσου, Θαυμασιῶς κατεσκευασμένος, ὡσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοιζομένων σωτηρίας χάριν. Ἡ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ βράχεια ποιεῖ, καὶ χοιραδῶδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος· ὡς· ἴδει σημεῖον τινὸς ἐπιφανοῦς. Ἐντεῦθεν δ' ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους

ἔσι, καὶ πόλις Ἐβοῦρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερὸν, ἦν κα- 140.
 λοῦσι Λουκεμδουβίαν· εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι·
 καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμὸς, δίξομος καὶ οὗτος, καὶ ὁ
 ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. Εἶθ' ὕσατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχου
 τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχίλιους ραδίους. Τινὲς δ' ἀπὸ μὲν
 τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐπὶ τὸ τοῦ Ἄνα ρόμα ἐξήκοντα μίλια
 φασίν· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος ρόμα ἑκατόν· εἶτα εἰς
 Γάδαιρα ἑβδομήκοντα.

Κ Ε Φ. Β.

Τῆς δ' οὖν ἐντὸς τοῦ Ἄνα παραλίᾳς ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει 141.
 τὴν Τουρθητανίαν, ἣν ὁ Βαίτις διαρρέει ποταμὸς. Ἀφορίζει δὲ
 αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἐσπέραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμὸς· πρὸς
 δὲ τὴν ἑω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί· πρὸς νότον δὲ
 Βασητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Καλπῆς καὶ τῶν Γαδείρων ρεῖν
 νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἐξῆς Θαλάττα μέχρι Ἄνα. Καὶ οἱ
 Βασητανοὶ δὲ, οὓς εἶπον, τῆ Τουρθητανία πρόσκεινται· καὶ οἱ
 ἐξω τοῦ Ἄνα, καὶ *οἱ* πολλοὶ τῶν προσχώρων. Μέγεθος δ' οὐ
 πλείον ἐσι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι
 ράδιοι. Πόλεις δ' ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας
 φασί· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἰδρυμέναι καὶ ταῖς
 ἀναχύσεσι καὶ τῆ Θαλάττῃ, διὰ τὰς χρείας. Πλείστον δ' ἡ τε
 Κόρδυθα ἠύξηται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξη καὶ δυνάμει,
 καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ
 τὸ προσδέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίαν· ἡ δὲ, χώρας ἀρετῆ
 καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα
 μέρος· ὤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων
 ἐπιλεκτοὶ ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν ταύτην εἰς τούσδε
 τοὺς τόπους ἔσειλαν οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν

141. Γαδιτανῶν ἢ μὲν Ἰσπαλις ἐπιφανής, καὶ αὐτὴ ἀποικὸς Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τοὺς Καίσαρος στρατιώτας, ἢ Βαίτις ὑπερέχει, καίπερ οὐ συνοικουμένη λαμπρῶς.

Μετὰ δὲ ταύτας Ἰταλικά, καὶ Ἰλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτει· Ἀσίγα δ' ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, καὶ Ὀβούλων. Ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηίου παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μούνδα, καὶ Ἀτέτουα, καὶ Οὕρσων, καὶ Τοῦκκις, καὶ Ἰουλία, καὶ Αἶγουα· ἅπασαι δ' αὐταὶ Κορδύβης οὐκ ἄπωθεν. Τρόπον δὲ τινα μητρόπολις κατέστη τοῦ τόπου τούτου Μούνδα· διέχει δὲ Καρτησίας ἢ Μούνδα σαδίους ἐξήκοντα καὶ τετρακοσίους, εἰς ἣν ἔφυγεν ἠττηθεὶς ὁ Γναῖος, εἴτ' ἐκπλεύσας ἐνθεν, καὶ ἐκβὰς εἰς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος, ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἰθηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν· εἴτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλίτῳ κατέσρεψε τὸν βίον. Ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίσορσις ἐστὶ γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἢ Ἄσα, εἰς ἣν οἱ Τουρθητανοὶ συνίασι μάλιχα, ὑπερκειμένη τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου σαδίους οὐ πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν.

- Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείσων ὁ Βαίτις, καὶ ἀναπλεῖται σχε-
 142. δὸν τι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σαδίους, ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. Καὶ δὴ καὶ ἐξείργασαι περιττῶς ἢ τε παραποταμία, καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησιδία. Πρόσσει δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνόν, ἄλσει καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργαῖς ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. Μέχρι μὲν οὖν Ἰσπαλιος ὀλκασίν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σαδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων· ἐπὶ δὲ τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας ταῖς ἐλάττοσι· μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίσι σφάφεισι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ' ἄνω τὸ

ἐπὶ Κασαλῶνος οὐκ ἔτι πλώϊμον. Παράλληλοι δὲ τινες ῥάχεις 142. ὄρων παρατείνουσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλον τε καὶ ἥττον αὐτῷ συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν, μεταλλων πλήρεις· πλείστος δ' ἔστιν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Πλίπαν τόποις καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τὸν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον. Κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. Ἐν ἀρισερᾷ μὲν οὖν ἔστι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ εὐκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὐβοτον. Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας ἀνάπλους· οὔτε δὲ τηλικούτοις σκάφεισιν, οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον. Ὑπέρκειται δὲ καὶ τούτου μεταλλείας ἔχοντα ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. Τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία, ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷά περ καὶ τὰ τῆ Κερπητανία συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβησι. Τοιαύτη δὲ καὶ ἡ Βαιτουρία, ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἄνα.

Αὕτη δ' ἡ Τουρθητανία Θαυμασῶς εὐτυχεῖ· παμφόρου δ' οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεύον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥαδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληρίων. Ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἱ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὔσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ Θαλάττης, οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεισιν, εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογαίᾳ πόλεις. Ἄπασα γὰρ ἔστι πεδιάς ἢ ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἰεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν Στηλῶν. Ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσογαίαν ἐκ τῆς Θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις, ἢ καὶ ρείθροις εὐοικυῖαι ποταμίους ἐκτεταμένους ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· ταύτας δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς Θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς πλημμυρίδας, ὡς ἀναπλεῖσθαι μὴδὲν ἥττον, ἢ τοὺς ποταμοὺς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον. Τοῖς γὰρ κατάπλοις ἔοικε τοῖς ποταμίους, ἀντι- 143.

143. κόπτοντος μὲν οὐδενός, ἐπουρίζοντος δὲ τοῦ πελάγους, καθάπερ τοῦ ποταμίου ρεύματος, διὰ τὴν πλημμυρίδα. Αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη ξενὸν ἢ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπᾶς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἰκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετώς. Ἔναι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεϊς· τινὰς δ' οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ· ἔναι δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. Τοιαῦται μὲν οὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ τε Ἰεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν Στηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. Ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μὲν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοῖζομένων· πλείους γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτακοσίους σταδίους ἀναπλεομένας, ὥσε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρὸς τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγὰς. ἔχει δὲ τι καὶ ὀκληρόν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίας, διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῆ ρύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσιν, κίνδυνον οὐ μικρὸν τοῖς ναυκληρίοις ἐπιφέρουσι κατακομιζόμενοις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζόμενοις. Αἱ δὲ ἀμπώτεϊς ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραί· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον, καὶ αὐταὶ παροξύνονται διὰ τε τὸ τάχος καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν. Τὰ τε βοσκοήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα τὰς πρὸ τῶν ποταμῶν, πρὸ τῶν ἀναχύσεων, τότε μὲν *οὖν* καὶ ἐπεκλύσθη, τότε δὲ καὶ ἀπελήφθη βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βουῖς φασὶ καὶ τεττηρηκίας τὸ συμβαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἠπειρον.

Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας,

πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ καὶ 143.
 ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἢ τε Ἄσα καὶ Νάβρισσα, καὶ
 Ὀνοβα, *καὶ Σόνοβα*, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Προσ-
 λαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες, ἕσθ' ὅπου γεγонуῖαι, τῷ πολ-
 λαχόθεν εἶναι καὶ πολλαχόσε τὴν κοιμηθῆναι καὶ πρὸς ἀλλήλους,
 καὶ πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ αἱ σύρροιοι δὲ ὡσαύτως ὠφελουσι
 κατὰ τὰς ἐπὶ πολὺ πλήμας, τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς
 πόρους πλωτοὺς ἀπεργαζόμεναι, ὥσε πορθμείεσθαι καὶ ἐκ
 τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχυσεῖς, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἄπανα δ'
 ἢ ἐμπορεία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα
 τὸν πλοῦν μέχρι τῶν Στηλῶν ἀγαθὸν (πλὴν εἴ τις ἐστὶ περὶ
 τὸν πορθμὸν δυσκολία), καὶ τὸν πελάγιον, τὸν ἐν τῇ καθ' 144.
 ἡμᾶς θαλάττῃ. Διὰ γὰρ εὐθδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντε-
 λοῦνται, καὶ μάλις αὐτῷ πελαγίζονται. Τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι
 ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκασίν. Ἐχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ
 πελάγιοι· πρόσεσι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη, τῶν λησθηρίων κατα-
 λυθέντων· ὡσθ' ἢ σύμπασα ὑπάρχει ῥασιώνῃ τοῖς πλοῖζομένοις.
 Ἴδιον δὲ τί φησι Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλου τὸν
 ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ
 Σαρδώου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι· διὸ καὶ τρισὶ μηνσὶν εἰς Ἰταλίαν
 κατάραι μολίς, παρενεχθεῖς περὶ τε τὰς Γυμνησιαίας νήσους, καὶ
 περὶ Σαρδόνα, καὶ τᾶλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης.

Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρθητανίας αἴτός τε καὶ οἶνος πολὺς,
 καὶ ἔλαιον, οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· καὶ κηρός
 δὲ, καὶ μέλι, καὶ πίττα ἐξάγεται, καὶ κόκκος πολλή; καὶ μιλ-
 τος οὐ χείρων τῆς Σινωπικῆς γῆς. Τὰ τε ναυπήγια συνισᾶσιν
 αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης. Ἄλες τε ὀρυκτοὶ παρ' αὐτοῖς εἰσι·
 καὶ ποταμῶν ἀλμυρῶν ρεύματα οὐκ ὀλίγα· οὐκ ὀλίγη δὲ οὐδ' ἢ
 ἐκ τῶν ὄψων ταριχεῖα, οὐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς
 ἄλλης τῆς ἐκτὸς Στηλῶν παραλίας, οὐ χείρων τῆς Ποντικῆς.

144. Πολλή δὲ καὶ ἐσθῆς πρότερον ἤρχετο· νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν. Καὶ ὑπερβολὴ δὲ τίς ἐστὶ τοῦ καλλοῦς· ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχειάς. Ὑπερβολὴ δὲ καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλιτῆται κατασκευάζουσιν. Ἄπρονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων, καὶ κυνηγεσιῶν. Τῶν δ' ὀλεθρίων θηρίων σπάνις, πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων, οὓς ἔτιοι λεβορίδας προσαγορεύουσι. Λυμαινόνται γὰρ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγούντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδόν· διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας· ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τὰς Γυμνησίας οἰκοῦντες λέγονται πρεσβεύασθαι ποτε πρὸς Ῥωμαίους, κατὰ χώρας αἴτησιν· ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τούτων, ἀντέχειν μὴ δυνάμενοι διὰ τὸ πλῆθος. Πρὸς μὲν οὖν τὸν τοσοῦτον ἴσως πόλεμον, ὃς οὐκ αἰεὶ συμβαίνει, ὠρῶν δὲ τινι λοιμικῇ κατασάσει, καθάπερ ὄφρων καὶ μυῶν τῶν ἀρουραίων, χρεῖα τῆς τοσαύτης ἐπικουρίας. Πρὸς δὲ τὸ μέτριον ἐξεύρηται πλείους θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλαῶς ἀγρίας, ἃς ἡ Λιβύη φέρει, τρέφουσιν ἐπίτηδες· ἃς φμιώσαντες παρίασιν εἰς τὰς ὀπάς· αἱ δ' ἐξελκουσιν ἔξω τοῖς ὄνουξιν, οὓς ἂν καταλάβωσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐκπεσόντας δὲ θηρεύουσιν οἱ
145. ἐφεσῶτες. Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τουρθητανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ναυκληρίων· ὀκιάδες γὰρ μέγισται παρὰ τούτων πλέουσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, καὶ τὰ Ὠστια, τῆς Ῥώμης ἐπίνειον· τό τε πλῆθος μικροῦ δεῦν ἐνάμιλλον τοῖς Λιβυκοῖς.

Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας οὔσης τῆς ἐν τῇ Τουρθητανίᾳ, καὶ τὴν παραλίον ἐνάμιλλον εὐροὶ τις ἂν τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς. Τὰ τε γὰρ ὄσρεῶδη πάντα καὶ κογχοειδῆ καὶ τοῖς πλήθεσι ὑπερβάλλει, καὶ τοῖς μεγέθεσι, καθόλου κατὰ τὴν ἔξω θαλάτταν πάσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως· ἅτε καὶ τῶν πλημ-

μυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων ἅς εἰκὸς 145. αἰτίας εἶναι καὶ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ μεγέθους διὰ τὴν λιμνασίαν. Ὡς δ' αὐτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἀπάντων, ὀρύγων τε, καὶ φαλαινῶν, καὶ φυσητήρων ὧν ἀναφυσησάντων, φαίνεται τις νεφώδους ὄψις κίονος τοῖς πῆρρωθεν ἀφορῶσι. Καὶ οἱ γόγγροι δὲ ἀποξηριούνται, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείω τῶν τοιούτων ὄψων. Ἐν δὲ Καρτηία κήρυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασίν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μῶν τὴν σμύραιναι καὶ τὸν γόγγρον, ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολυποδα, διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια. Πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συναλαμβάνεται δεῦρο ἀπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἐξωθεν παραλίας, πίων καὶ παχύς. Τρέφεται δὲ βαλάνω δρυΐνη, φυομένη κατὰ τῆς θαλάττης, χαμαιζήλω τινὶ παντάπασι δρυΐ, ἀδρότατον δ' ἐκφερούση καρπὸν ἤπερ καὶ ἐν τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ρίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυός, ἐξαιρομένη δὲ θάμνου ταπεινῆς ἦττον. Τοσοῦτον δ' ἐκφέρει καρπὸν, ὥστε μετὰ τὴν αἰμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τὴν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς Στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσι αἱ πλῆμαι· ἢ δ' ἐντὸς Στηλῶν ἐλάττων αἰεὶ καὶ μᾶλλον εὐρίσκεται. Λέγει δ' ὁ Πολύβιος, καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν βαλανον ταύτην· εἰ μὴ ἄρα, φησί, καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει, καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτη. Καὶ οἱ θύννοι δ' ὄσῳ πλέον συνεγγίζουσι ταῖς Στήλαις ἐξωθεν φερόμενοι, τοσῶδ' ἰσχυαίνονται πλέον, τῆς τροφῆς ἐπιλειπούσης· εἶναι τε παρὰ τὰλλα πῖον τὸ ζῶον τοῦτο ἠδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνω, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς· φορᾶς τε τῆς βαλάνου γινομένης, φορᾶν καὶ τῶν θύννων εἶναι.

Τοσοῦτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς κεχορηγημένης, οὐχ ἡκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα, ἂν τις ἀποδέξαιτο καὶ θαυμάσειε 146.

146. τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές· ἅπανα μὲν γὰρ μεσῆ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἢ τῶν Ἰσθίων χώρα· οὐ πᾶσα δ' εὐκαρπος, οὐδ' εὐδαίμων οὕτως· καὶ μάλις α ἢ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις εὐτυχεῖν· σπάνιον δὲ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ παντοίοις πληθύνειν μέταλλοις. Ἡ δὲ Τουρθητανία, καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον οὐδένα ἄξιον καταλείπει περὶ τήνδε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις. Οὐ γὰρ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ χαλκός, οὐδὲ σίδηρος, οὐδαμοῦ τῆς γῆς, οὔτε τοσοῦτος, οὔθ' οὕτως ἀγαθός ἐξήτασαι γεννώμενος μέχρι νῦν. Ὁ δὲ χρυσός οὐ μεταλλεῦται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρουσι δ' οἱ πεταμοὶ καὶ οἱ χεῖμαρροι τὴν χρυσίτην ἄμμον, πολλαχοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνδρῶσι τόποις οὔσαν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανὴς ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύσεσι ἀπολάμπει τὸ τοῦ χρυσοῦ ψῆγμα· καὶ τοὺς ἀνδρῶν δὲ φορητῶ ἐπικλύζοντες ὕδατι, σιλπνὸν ποιοῦσι τὸ ψῆγμα. Καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοοῦντες, πλύσει τῆς ἄμμου τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνουσι· καὶ πλείω τῶν χρυσορυχείων ἐστὶ νῦν τὰ χρυσοπλῦσια προσπαγορευόμενα. Ἄξιοῦσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα, τὰ τε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέντοι πλείον τάντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. Ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσοῦ φασὶν εὐρίσκεσθαι ποτε καὶ ἡμιλιτριαῖας βώλους, ας καλοῦσι Πάλας, μικρὰς καθάρσεως θεομένηας. Φασὶ δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὐρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἐφομένου καὶ καθαιρομένου συπτηριώδει τινὶ γῆ, τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι· παλιν δὲ τούτου καθεφομένου, μίγμα ἔχοντος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν· εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ λιπώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τίθεται μάλλον ὁ χρυσός· ὅτι ἢ φλόξ, μαλακὴ οὔσα, συμμετρῶς ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαφθερόμενον ῥαδίως· ὁ δὲ ἀνθραξ ἀπαναλίσκει

πολὺ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων. Ἐν δὲ τοῖς ρεί- 146.
θροις σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, ἢ ὀρύττεται
φρέαρ, ἢ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου
καμίους ποιοῦσιν ὑψηλάς, ὥσε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν με-
τέωρον ἐξαίρεσθαι· βαρεῖα γάρ ἐσι καὶ ὀλέθριος. Τῶν δὲ χαλ-
κουργείων τινὰ καλεῖται χρυσεῖα· ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ
αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον.

Ποσειδώνιος δὲ, τὸ πλῆθος τῶν μεταλλῶν ἐπαινῶν καὶ τὴν 147.
ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνευθου-
σιᾶ ταῖς ὑπερβολαῖς. Οὐ γὰρ ἀπισεῖν τῷ μύθῳ φησὶν, ὅτι,
τῶν ὀρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων, ἢ γῆ τακεῖσα, ἄτε ἀργυρίτις
καὶ χρυσίτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέξεσε· διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ
πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, ὑπὸ τίνος ἀφθόνου τύχης
σσεωρευμένην. Καθόλου δ' ἂν εἶπε (φησὶν) ἰδὼν τις τοὺς τόπους,
θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀενάους, ἢ ταμιεῖον ἡγεμονίας ἀν-
έλκειπτον· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν,
φησὶν, ἢ χώρα· καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον
τόπον, οὐχ ὁ Ἄθης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα μὲν
οὖν ἐν ὠραίῳ σχήματι εἶρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μεταλλου
καὶ αὐτὸς πολλῶν χρώμενος τῷ λόγῳ. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων
τὴν τῶν μεταλλευόντων, παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως· ὅτι φησὶν
ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόμως ὀρύττειν
τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν
Πλούτωνα. Καὶ τούτων οὖν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν
καὶ τὴν φιλεργίαν, σχολιάς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγ-
γας, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολλάκις τοῖς
Αἰγυπτίοις ἀναντλοῦντων κοχλίας. Τὸν δὲ λόγον οὐ τὸν αὐτὸν
εἶναι τούτοις καὶ ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αἰνύγ-
ματι εὐοικῆναι τὴν μεταλλείαν· ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησὶν,
οὐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τούτοις δ' ὑπεράγα

147. λυσιτελῆ τοῖς μὲν γὰρ χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκὸν, τῶν δὲ ἀργυρευόντων τινὲς ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαίρουσι. Τὸν δὲ καττίτερον οὐκ ἐπιπολῆς εὐρίσκεσθαι φησιν, ὡς τοὺς ἰσορικούς θρυλλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι γεννάσθαι δ' ἐν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανούς βαρβάροις, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις· καὶ ἐκ τῶν Βρετανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἱ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσιν, ἐξανθεῖν φησιν ἀργύρῳ τὴν γῆν, καττιτέρῳ, χρυσῷ λευκῷ· ἀργυρομιγῆς γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναικίας διαμώσας πλύνειν ἐν ἡθητηρίοις πλεκτοῖς ἐπὶ κίση. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μεταλλῶν τοιαῦτ' εἶρηκε.

Πολύβιος δὲ, τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι· διέχει δὲ τῆς πόλεως ὅσον εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέταρτας μυριάδας ἀνθρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων κατ' ἐκάστην ἡμέραν διαμυρίας καὶ πεντακοσιχίλιας δραχμάς. Τὴν δὲ κατεργασίαν τὴν μὲν ἄλλην ἐὼ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρίτιν φησι κόπτεσθαι, καὶ κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαττάσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποσάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόσασιν χωνευθεῖσαν, ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸν ἀργυρον ἐξάγειν. Ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι δημόσια, οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰς μετέστησαν ἐγκτήσεις· τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω. Ἐν δὲ Κασαλῶνι καὶ ἄλλοις τόποις ἰδίον ἐστὶ μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου· παραμέμικται δὲ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργύρου μικρὸν, οὐχ ὥσε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν.

Οὐ

Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τοῦ Κασαλῶνός ἐστι καὶ τὸ ὄρος, ἐξ 148.
οὗ ῥεῖν φασὶ τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν, διὰ τὰ ἀργυρεῖα
τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς
Κελτιβηρίας ῥεῖν φησὶ, διέχοντάς ἀλλήλων ὅσον ἐννακοσίους
σαδίους· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτιβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν
πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ
καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησόν· τὰ δὲ Γάδειρα, καὶ τὰς περὶ
αὐτὴν νήσους, Ἐρύθειαν. Διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι
Στησίχορον περὶ τοῦ Γηρούνου βουκολίου, διότι γεννηθεῖη

σχεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας,
Ταρτησοῦ ποταμοῦ παρὰ καγὰς ἀπίρονκς ἀργυρορίζους,
Ἐν κευθμώνων πέτραις.

Δυεῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ
κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησόν, ὁμώνυ-
μον τῷ ποταμῷ, καὶ τὴν χώραν, Ταρτησίδα *καλεῖσθαι φασίν*,
ἣν νῦν Τουρδούλοι νέμονται. Καὶ Ἐρατοσθένης δὲ τὴν συνεχῆ
τῆ Κάλπη Ταρτησίδα καλεῖσθαι φησὶ, καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐ-
δαίμονα. Πρὸς δὲν Ἀρτεμίδωρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτά φησι ψευ-
δῶς λέγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ
Ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν, οὐ πλει-
όνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σαδίων· καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις
μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι, ἀντὶ τοῦ κύκλω περὶ πᾶσαν τὴν οἰ-
κουμένην συμβαίνειν· καὶ τὸ τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας
εὐπροσώτερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν
πλέουσι· καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε, Πυθέα πισεύσας δι' ἀλαζονεῖαν.

Ὁ δὲ Ποιητής, πολύφωνός τις ὢν, καὶ πολυῖσῳρ, δίδωσιν 149.
ἀφορμάς, ὡς οὐδὲ τούτων ἀνήκόος ἐστὶ τῶν τόπων, εἴ τις ὀρθῶς
βούλοιο συλλογίζεσθαι ἀπ' ἀμφοῖν, τῶν τε χεῖρον λεγομένων
περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον. Χεῖρον μὲν, ὅτι

149. πρὸς δύσιν ἐσχάτην ἤκουεν αὐτὴν, ὅπου, καθάπερ φησὶν αὐτὸς, εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐμπίπτει

λαμπρὸν φάος ἡλίου,

Ἐλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζεῖθωρον ἄρουραν·

ἢ δὲ νύξ ὅτι δύσφημον καὶ τῷ ἄδη πλησιάζον δῆλον· ὁ δὲ ἄδης τῷ ταρτάρῳ· εἰκάξοι ἂν τις ἀκούοντα τὰ περὶ Ταρτησσοῦ τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων· προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. Καθάπερ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζοφεροῖς οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἰδρυσεν αὐτοὺς πρὸς τῷ ἄδη, τάχα καὶ κατὰ τι κοινὸν τῶν Ἰώνων ἔχθας πρὸς τὸ φύλον τοῦτο· καὶ γὰρ καθ' Ὀμηρον, ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν, λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τὴν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς Πλαγκτὰς, αἰεὶ τοὺς μύθους ἀπὸ τινων ἰσοριῶν ἐν-άγων. Χαλεπὰς γὰρ τινὰς μυθεύει πέτρας, καθάπερ τὰς Κυανέας φασὶν ἐξ οὗ καὶ Συμπληγάδες καλοῦνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν πλοῦν. Καὶ ὁ κατὰ τὰς Στήλας δὲ πορθμὸς καὶ ὁ κατὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μῦθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τοῦ Ταρτάρου μυθοποιίας αἰνίττοιτ' ἑ τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν.

Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων. Ἡ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατεία μέχρι δεῦρο προελθοῦσα, καὶ [ἢ] τῶν Φοινίκων, ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥαθυμίαν τῶν ἀνθρώπων· οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως ἐγένοντο σφόδρα ὑποχείριοι, ὥσε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρθητανίᾳ πόλεων καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. Καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατεία δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα, καὶ ἰσορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, παραδοῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσειαν, καθάπερ τὴν Ἰλιάδα, ἀπὸ τῶν

συμβαίντων μεταγαγεῖν εἰς ποιήσιν, καὶ τὴν συνθήη τοῖς ποιηταῖς 149.
 μυθοποιῖαν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν
 τόποι καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων σημεῖα ὑπογράφουσι, ἀλλὰ
 καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δεῖκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερόν,
 καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς τε ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ
 τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου περιγενομένων, ἐπίσης κακώσαντος τοὺς
 τε πολεμηθέντας καὶ τοὺς ἐλόντας τὴν Τροίαν· καὶ γὰρ οὗτοι
 Καθμείαν νίκην ἐτύγχανον ἡρμένιοι, τῶν τε οἰκῶν αὐτοῖς κατ- 150.
 εφ'αρμένων, καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκασον ὀλίγων ἐληλυθότων.
 Συνέβη οὖν τοῖς περιλειφθεῖσιν, ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ
 λησειᾶς τρέπεσθαι, καὶ τοῖς Ἕλλησι· τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορ-
 θῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην, ἐκάστου ὑπολαβόντος,
 Δισχρόν τοι δηρόν τε μένειν,
 ἄνευ τῶν οἰκείων,

κενεόν τε νέεσθαι

παρ' αὐτοὺς πάλιν. Ἡ τε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ
 Ἀντήνορος, καὶ ἡ τῶν Ἐνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε,
 καὶ Μενελάου, καὶ Μενεσθέως, καὶ ἄλλων πλείονων. Ὁ τοῖνυν
 Ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατείας ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἰσο-
 ρηκῶς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ
 γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο), ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἐπλασε
 χῶρον, καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδῖον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεύς ἀποικίσειν
 τὸν Μενέλαον·

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδῖον καὶ πείρατα γαίης
 Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅδε ξυκῶδες ῥαδάμανθους·
 Τῆπερ ῥήϊση βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
 Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ' χειμῶν πολὺς, οὔτε ποτ' ὄμβρος,
 Ἄλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λυγυπνείοντας ἀήτας
 Ωκεανὸς ἀνίσσιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Τὸ τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὐπνοῦν τοῦ ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς

150. χώρας οἰκίον, ἑσπερίου τε καὶ ἀλεινῆς οὔσης· τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, ἐφ' οἷς καὶ τὸν ἄθην μεμυθεῖσθαι φάμεν. Ὁ τε Ῥαδάμανθυς παρατεθείς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ οὗ φησιν·

Ἐνθ' ἦτοι Μίνῳ ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,

Χρῦσεον σκῆπτρον ἔχοντα, Σεμισεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τὴν τε ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας σρατεῖαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεια ὡσαύτως σρατεῖαν· καὶ Μασκάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἅς καὶ νῦν δεικνυμένας ἴσμεν, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδεΐροις.

Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μνηστὰς· καὶ [γὰρ] τῆς Ἰθηρίας καὶ τῆς Λιδύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὀμήρου, καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες, μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι κατ-
151. ἔλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. Τοῦ δ' Ἰθηρικοῦ πλοῦτου καὶ ταῦτα μαρτύρια· Καρχηδόνοι μετὰ τοῦ Βάρκα σρατεύσαντες κατέλαβον, ὡς φασιν οἱ συγγραφεῖς, φιάλαις ἀργυραῖς καὶ πί-
σοις χρωμένους τοὺς ἐν τῇ Τουρθητανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' ἂν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἡγεμόνας· καὶ διὰ τοῦτο Ἀνακρέοντα μὲν οὕτως εἶπεῖν·

Ἐγὼ δ' οὐτ' ἂν Ἀμαθείης

Βουλοίμην κέρας, οὐτ' ἔτεα

Πεντήκοντά τε χήματὸν

Ταρτησσοῦ βασιλεύσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον. Ἡ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἂν τις, Μὴ ἴσον τούτῳ, τὸ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον, Οὔτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεύσαι. Ἐνιοὶ δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηίαν προσαγορεύουσι.

Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονία καὶ τὸ ἡμερον καὶ τὸ πολιτικὸν 151.
 συνηκολούθησε τοῖς Τουρθητανοῖς· καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ, διὰ τὴν
 γειτνίασιν, ὡς εἶρηκε Πολύβιος, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν. Ἄλλ'
 ἐκείνοις μὲν ἦπτον· τὰ πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μὲν τοὶ
 Τουρθητανοὶ, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὸν Βαίτιν, τελέως εἰς τὸν
 Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, οὐδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφε-
 τέρας ἔτι μεμνημένοι. Λατῖνοί τε οἱ πλείους γέγονασιν, καὶ
 ἐποίκουσ ἐιλίφασι Ῥωμαίους· ὥσε μικρὸν ἀπέχουσι τοῦ πάντες
 εἶναι Ῥωμαῖοι. Αἱ τε νῦν συνωκισμεναι πόλεις, ἢ τε ἐν τοῖς
 Κελτικοῖς Παξαυγούσα, καὶ ἡ ἐν τοῖς Τουρδούλοις Αὐγούσα
 Ἡμερίτα, καὶ ἡ περὶ τοὺς Κελτίβηρας Καισαραυγούσα, καὶ
 ἄλλαι ἔναι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθειῶν πολιτειῶν
 ἐμφανίζουσι. Καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ιδέας,
 Στολάτοι λέγονται *ἡ Τογάτοι*· ἐν δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελ-
 τίβηρες, οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέεσται. Ταῦτα μὲν
 περὶ τούτων.

Κ Ε Φ · Γ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν
 ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος
 ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον, καὶ αἱ τοῦ Τάγου ἐκβολαὶ
 πλησίον, ἐφ' ἃς εὐθυπλοῖα σάδιοι διακόσιοι δέκα. Ἐνταῦθα δὲ καὶ
 ἀναχύσεις· ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σαδίους ἀπὸ τοῦ
 λεχθέντος πύργου, καθ' ἣν ἴδρυνται Ὀλισίπων καὶ Λάκεια. Ὁ δὲ
 Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ σώματος εἰκοσὶ πού σαδίων,
 καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥσε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ'
 ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις, ὅταν αἱ πλη-
 μαί γένωνται· ὥσε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα 152.
 σαδίους, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίων· ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει
 καὶ νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντὰ σαδίων τὸ μήκος·

152. πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολείπον τοῦ μήκους, εὐαλσῆς καὶ εὐάμπελον. Κεῖται δ' ἡ νῆσος κατὰ Μόρωνά πόλιν, κεκμημένη ἐν ὄρει, τοῦ ποταμοῦ πλησίον, ἀφεςῶσαν τῆς θαλάττης ὅσον πεντακοσίους σταδίους, ἔχουσαν δὲ καὶ χῶραν ἀγαθὴν τὴν περίξ, καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς, μέχρι μὲν πολλοῦ, καὶ μεγάλοις σκάφεσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίαις λέμβοις. Καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνά δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστὶ. Ταύτη δὲ τῇ πόλει Βρούτος, ὁ Κελλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὀρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανούς, καὶ κατέσρεψε τούτους· ταῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλημμύραις ἐπεχείρησε τὴν ἄλωσιν, ὡς ἂν ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων ὥσε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὐταὶ κράτισαι. Πολύχθους δ' ὁ ποταμὸς, καὶ ὀσρακίων πλήρης. Ρεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ ὄσιν ἰσημερινὴν, μέχρι ποσοῦ παραλλήλους ὦν τῷ τε Ἄνα καὶ τῷ Βαίτει, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφισάμενος ἐκείνων, ἀποκλιόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν.

Οἱ δ' ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὄρων, Ὠρητανοὶ μὲν εἰσι νοτιώτατοι, καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς ἐντὸς Στηλῶν· Καρπητανοὶ τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους· εἶτα Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι, δι' ὧν ὁ Δούριος ρεῖ, κατ' Ἄκοντιαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων ἔχων διάβασιν. Καλλαικοὶ δ' ὕστατοι, τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν· διὸ καὶ θυρμαχώτατοι ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανούς, αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείους τῶν Λυσιτανῶν Καλλαικοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαν. Τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας κρατισεύουσά ἐστι πόλις Καίτουλον καὶ Ὠρία.

Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία ἐστὶ μέγιστον τῶν Ἰβηρικῶν ἔθνων, καὶ πλείους χρόνους ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. Περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν

ὁ Τάγος, τὸ δ' ἐσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν ὁ Ὠκεανὸς, τὸ δ' 152.
 ἑωθινὸν οἱ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Ουέττωνες καὶ Ουακκαῖοι καὶ
 Καλλαῖκοι, τὰ γνώριμα ἔθνη· τάλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομάζειν,
 διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεραντίως δὲ τοῖς νῦν
 ἐνοιο καὶ τούτους Λυσιτανούς ὀνομάζουσιν. Ὀμοροὶ δ' εἰσὶν ἐκ
 τοῦ πρὸς ἑω μέρους οἱ μὲν Καλλαῖκοι τῶ τῶν Ἀσουρίων ἔθνει
 καὶ τοῖς Ἴβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι τοῖς Κελτιβήρσι. Τὸ μὲν οὖν
 μῆκος *μυρίων καὶ* τρισχιλίων σαδίων· τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλατ- 153.
 τον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παρα-
 λίαν. Ὑψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ· ἡ δὲ ὑποκειμένη
 χώρα, πεδιάς πάσα, καὶ μέχρι Θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὄρων
 οὐ μεγάλων· ἡ δὴ καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος οὐκ
 ὀρθῶς αἰτιασθαι τὴν παραλίαν τὴν κατὰ τὴν Μαυρουσίαν τῶν
 πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν Θα-
 λατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλὰς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας
 τὲ τὸ κύμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ· τὰναντία
 γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων.

Ἡ δ' οὖν χώρα, περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστὶ, καὶ
 ποταμοῖς διαρρέϊται μεγάλοις τε καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν
 ἑωθινῶν μερῶν, παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχουσι δὲ καὶ ἀνάπλους
 οἱ πλείους καὶ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ πλείστον. Γνωριμώτατοι δὲ
 τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ Μούνδας, ἀνάπλους ἔχων
 μικροῦς, καὶ Ουακούα, ὡσαύτως· μετὰ δὲ τούτους Δούριος,
 μακρότερον τε ῥέων παρὰ Νουμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν
 Κελτιβήρων καὶ Ουακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ' ἀναπλέο-
 μενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδὸν τι σαδίους. Εἴτ' ἄλλοι
 ποταμοί. καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὃν τινες Λιμαίαν, οἱ
 δὲ Βελιῶνα καλοῦσι. Καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Ουακ-
 καίων ρεῖ· καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Βαῖνις (οἱ δὲ Μῆλιον φασί), πολὺ
 μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς

153. ἀναπλεόμενος ραδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησὶ· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ χηλαὶ δύο ὄρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τῶς ῥεῖθροις τὴν θαλάτταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχειῖσθαι, μὴ δ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὕρος οὗτος· περαιτέρω δ' εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν.

Ἰς αὐτοὶ δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐσὶ. Περιιοκοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοί, συγγενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄναξ· καὶ γὰρ τούτους καὶ Τουρδούλους στρατεύσαντας ἐκεῖσε, ρασιᾶσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Λιμαίου ποταμοῦ. Πρὸς δὲ τῆς ρασιᾶς καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτοῖσι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης [ἀν]αγορευθῆναι. Ἐχουσι δὲ οἱ Ἄρταβροι πόλεις συχρᾶς, ἐν κόλπῳ συνοικουμένας· ὃν οἱ πλείοντες καὶ χρώμενοι τοῖς τόποις, Ἀρτάβρων λιμένα προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους, Ἀροτρέβας καλοῦσιν. Ἔθνη μὲν οὖν περὶ πεντήκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξύ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης, κατὰ τε καρποὺς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν ληθηρίοις διετελοῦν καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, πρὸς τε ἀλλήλους, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαδαινόντες τὸν Τάγον, ἕως ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι ταπεινώσαντες, καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. Ἡρξαντο δὲ τῆς ἀνομίας ταύτης οἱ ὄρεινοί, καθάπερ εἰκός· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεδύμουν. Οἱ δὲ, ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο

ἐξ ἀνάγκης· ὡς ἂν τὸ γεωργεῖν ἐπολέμου· καὶ οὗτοι· καὶ 154·
 συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, ζεῖραν εἶναι τῶν ἐμφύτων
 ἀγαθῶν, οἰκείσθαι δ' ὑπὸ ληστῶν.

Τοὺς δ' οὖν Λυσιτανοὺς φασιν ἐνεδρευτικούς, ἐξερευνητι-
 κούς, ὄξεις, κούφους, εὐεξελίκτους· ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν
 ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρ-
 τημένον· οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ' ἀντιλαβάς ἔχει. Παραξιφίς
 πρὸς τούτοις, ἢ κοπίς· λινοθώρακες οἱ πλείους· σπάνιοι δὲ
 ἀλυσιδωτοῖς χρῶνται, καὶ τριλοφίαις, οἱ δ' ἄλλοι νευρίνοις
 κράνεσιν· οἱ πεξοὶ δὲ καὶ κνημίδας ἔχουσιν. Ἀκόντια δ' ἕκαστος
 πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χαλκειαί.
 Ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουριῷ ποταμῷ Λακωνικῶς
 διάγειν φασίν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους δις, καὶ πυρίαις ἐκ
 λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, καὶ μονοτροφοῦντας
 καθαρῶς καὶ λιτῶς. Θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοί, τὰ τε σπλάγχνα
 ἐπιβλέπουσιν οὐκ ἐκτέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν
 τῇ πλευρᾷ φλέβας· καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. Σπλαγ-
 χνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, καλύπτοντες σά-
 γοις· εἰθ', ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου,
 μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. Τῶν δ' ἀλόντων τὰς
 χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιὰς ἀνατιθέασιν.

Ἄπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοὶ, ὑδροπόται, χάμαιεῦναι, βα-
 θείαν κατακεχυμένοι τὴν κόμην, γυναικῶν δίκην μιτρωσά-
 μενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται. Τραγοφαγοῦσι δὲ μάλισα, 155.
 καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἵππους.
 Ποιοῦσι δὲ καὶ ἐκατόμβας ἐκάστου γένους. Ἐλληνικῶς, ὡς καὶ
 Πίνδαρός φησι,

Πάντα θύειν ἑκατόν.

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικούς καὶ ὀπλιτικούς καὶ ἵππι-
 κούς, πυγμαῖ, καὶ δρόμῳ, καὶ διακροβολισμῷ, καὶ τῇ σπειρηθῶν

155. μάχη. Οἱ δ' ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρω-
 νται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησά-
 μενοι, ὥστε ἀποτιθέσθαι εἰς χρόνον. Χρῶνται δὲ καὶ ζύθει·
 οἴῳ δὲ σπανίζονται· τὸν δὲ γινόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατ-
 ευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· ἀντ' ἐλαίου δὲ βουτύρῳ
 χρῶνται. Καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας
 οἰκοδομητὰς ἔχοντες. Προκάθηνται δὲ καθ' ἡλικίαν καὶ τιμὴν·
 περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. Καὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς
 αὐλὸν καὶ σάλπιγγα, χορεύοντες *ἀλλὰ* καὶ ἀναλλόμενοι καὶ
 ὀκλαζόντες. Ἐν Βασητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμιξ ἀντιπροσ-
 λαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. Μελανεῖμονες ἅπαντες· τὸ πλεόν
 ἐν σάγῳ, ἐν οἷσπερ καὶ ζιβαδοκοιτοῦσι. Κεραμείοι δὲ ἀγγεῖοι
 χρῶνται; καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι
 καὶ ἀνδριναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν. Ἄντι δὲ νομίσματος, οἱ λίαν
 ἐν βάζει φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τοῦ ἀργυροῦ ἐλάσματος
 ἀποτέμνοντες διδῶσιν. Τοὺς δὲ θανατουμένους καταπετροῦσι·
 τοὺς δὲ πατραλοίας ἔξω τῶν ὄρων ἢ τῶν πόλεων καταλεύουσι.
 Γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληες. Τοὺς δὲ ἀρρώστους, ὥσπερ οἱ
 Αἰγύπτιοι τὸ παλαιόν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῖς πεπει-
 ραμένοις τοῦ πάθους, ὑποθήκης χάριν. Διφθερίνοις τε πλοίοις
 ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου, διὰ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰ τεναγή-
 νυι δὲ καὶ τὰ μονόξυλα *ἀ δὴ* σπάνια. Ἄλες πορφυροῖ, τρι-
 φθέντες δὲ, λευκοί. Ἔστι δὲ τῶν ὀρειῶν ὁ βίος οὗτος, ὧν περ ἔφη·
 λέγω [δὲ] τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβηρίας,
 Καλλαϊκοὺς καὶ Ἄσυρας καὶ Καντάβρους, μέχρι Οὐασκίωνων·
 καὶ τῆς Πυρήνης· ὁμοειδεῖς γὰρ ἀπάντων οἱ βίοι. Ὀκνῶ δὲ τοῖς
 ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς· εἰ μὴ τινα
 πρὸς ἡδονῆς ἔστιν ἀκούειν Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ
 Ἀλλότριγας, καὶ ἄλλα χεῖρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.

Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμῆιν συμ-

βέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἔκτοπισμόν· καὶ γὰρ ὁ πλοῦς 155.
 ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοί· δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀπο-
 βεβλήκασιν τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ φιλόφρωνον. Ἦττον δὲ νῦν
 τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπι- 156.
 δημίαν· ὅσοις δὲ μὴ τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροί εἰσι καὶ
 θηριωδέεσσοι. Τοιαύτης δ' οὔσης καὶ [τῆς] ἀπὸ τῶν τόπων λυ-
 πρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὄρων, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην
 ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν, ὡς εἶπον, πέπανται πολεμοῦντα πάντα·
 τοὺς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν *μάλις* τὰ ληστῆρια Καντά-
 βρους, καὶ τοὺς γειτονεύοντας αὐτοῖς, κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς
 Καῖσαρ· καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους,
 στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, οἱ τε Κωνιακοί, καὶ οἱ
 πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἰβηρος οἰκοῦντες, πλὴν Τουῖσοι. Ὁ τ'
 ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν
 ἐπιστάσας τοῖς τόποις, τὸ ἀποδεχθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καί-
 σαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τιναὶς
 αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει.

Κ Ε Φ. Δ.

ΛΟΙΠὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας ἢ τε ἀπὸ τῶν Σηληῶν μέχρι τῆς
 Πυρήνης κατ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη με-
 σογαία πᾶσα, τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μήκος μικρῶν
 πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὰ δὲ τῆς παραλίας ἐπὶ
 πλεῖον δισχιλίους σταδίους εἴρηται. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ
 κατὰ Στήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν, δισχιλίους καὶ δια-
 κοσίους σταδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἡῖονα ταύτην ὑπὸ Βασητα-
 νῶν, οὓς καὶ Βασούλους καλοῦσιν· ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ
 Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἰβηρα ἄλλους, τοσοῦτους σχε-
 δόν τι ταύτην δ' ἔχειν Αἰλητανούς. Ἐντὸς δὲ τοῦ Ἰβηρος μέχρι

156. Πυρήνης και τῶν Πομπηίου ἀναθημάτων, χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι οἰκεῖν δὲ Ἀιλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα.

Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, ῥάχης ἐστὶν ὄρεινὴ τῆς Βασητανίας καὶ τῶν Ωρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν ἀπὸ τῆς μεσογαίας. Πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθά ἐστι χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα. Πόλις δὲ ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα· ἐμπορεῖον δ' ἐστὶ τοῖς ἐν τῇ περαιᾷ σύμπασιν καὶ ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. Ταύτην τινὲς τῇ Μαινιάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑσάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν· οὐκ ἔστι δέ. Ἄλλ' ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐστὶ κατεσκευασμένη, τὰ δ' ἔχῃ σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως· ἡ δὲ Μάλακα πλησίον μᾶλλον, Φοινικῇ τε τῷ σχήματι. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται.

157. Μετὰ ταύτην Ἄβδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὕτη. Ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων [τούτων] ἐν τῇ ὄρεινῃ δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερόν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιος τε εἶρηκε καὶ Ἄρτεμιδώρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδητανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικά, καὶ περιήγησιν τινὰ τῶν ἔθνῶν ἐκδεδωκὸς τῶν ταύτη. Οὗτος δὲ φησὶν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσεύς ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατταλεῦσθαι καὶ ἀκροσόλια. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου στρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι· καὶ ὑπάρξει πόλεις αὐτόθι τὴν μὲν καλουμένην Ἑλληνες, τὴν δὲ, Ἀμφιλοχοί, ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δὲ τινὰς καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱστορησθαι φησὶν ἐποικῆσαι τὴν Ἰθρίαν· τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τι κατασχέει

Λάκωνας, καὶ οὗτος φησὶ, καὶ ἄλλοι. Ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψι- 157.
 κέλλαν πόλιν, Ὠκέλλα κτίσμα λέγουσι, τοῦ μετὰ Ἀντήνορος
 καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἐν τῇ
 Λιβύῃ δὲ πεπιστεύκασί τινες, τοῖς τῶν Γαδειριτῶν ἐμπόροις
 προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἶρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς
 Μαυρουσίας οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἐσπερίοις Αἰθίοψι, Λωτοφά-
 γοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτὸν, πῶαν τιὰ καὶ ῥίζαν· οὐ
 δεόμενοι δὲ ποτοῦ, οὐδὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνδρείαν, διατεί-
 νοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. Ἄλλοι τε πάλιν
 καλοῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς
 Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνηγγα.

Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν, οὔτε τοῦ Ποιητοῦ, τὰ περὶ τὴν
 Ὀδυσσεῶς πλάνην μυθογραφήσαντος τοῦτον τὸν τρόπον, ὡς
 ἔξω Σητλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν
 λεγομένων περὶ αὐτοῦ (τὰ γὰρ ἰσορούμενα ἐγγὺς ἦν καὶ [τοῖς]
 τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπλασμένων, ὥστε οὐκ
 ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα), οὔτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς
 ἰσορίας πισεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τοῦ Ποιητοῦ, καὶ πρὸς
 ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὀμήρου ποίησιν, καθάπερ
 Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές. Οἱ δ' οὕτως
 ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε οὐ μόνον
 τὸν Ποιητὴν, σκαπανέως ἢ Φερισοῦ δίκην, ἐκ πάσης τῆς τοιαύτης
 ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀψαμένους τῆς τοιαύτης
 πραγματείας μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ, ἢ ἐπ-
 ανόρθωσιν, ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον, εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων,
 εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάβρησεν, οὔτε τῶν γραμματικῶν, οὔτε τῶν
 περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδεὶς. Καίτοι ἐμοὶ γε δοκεῖ δυνα-
 τὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων, καὶ εἰς 158.
 ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν· καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα, ὅσα Πυθίας παρ-
 εκρούσατο τοὺς πισεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἐσπερίων

158. τόπων, καὶ τῶν προσβόρρων, τῶν παρὰ τὸν Ἰκκεανόν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἰσάσω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν.

Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπᾶσθαι κατὰ μέρη μικρά, καὶ δυνασείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἔχουσας πρὸς ἀλλήλους κατ' αὐθάδειαν ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπίοντας ἐξωθεῖν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ τὸ αὐθαδὲς ἐν τοῖς Ἰθηρσι μάλις ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἀπλοῦν ἐπιθετικοὶ γὰρ καὶ ληστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο, τὰ μικρὰ τολμῶντες, μεγάλοις δ' οὐκ ἐπιβαλλόμενοι, διὰ τὸ μεγάλας μὴ κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν κατασρέψασθαι ἐπελθοῦσι τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας, καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἱ νῦν Κελτιβήρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται οὔτε τῷ ληστῇ Οὐριάθῳ, καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινας ἕτεροι δυνασείας ἐπεδύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοί τε τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἰθηρας πολεμεῖν κατ' ἑκάστην, διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν, πολὺν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ' ἄλλους κατασφραγόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον διακοσιοσῶ σχεδόν τι ἔτει, ἢ μακρότερον. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν.

Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρά ἐστιν ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννίδα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτη πόλεων· καὶ γὰρ ἐρυμνοτάτη, καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς, καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ κεκόσμηται, καὶ τοῖς τῶν ἀργυρίων μεταλλοῖς, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. Κάνταυθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεῖα· καὶ ἔστι τοῦτο μέγιστον ἐμπορεῖον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῶν δ' ἐκεῖθεν τρεῖς ἕξω πάσιν. Ἡ δ' ἐνθάδε μέχρι τοῦ Ἰθηρος παραλία, κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρων

ποταμὸν, καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, καὶ πόλιν ὁμώνυμον· ρεῖ δὲ 158.
 ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῆ ὑπερκειμένη ῥάχει τῆς τε Μαλάκας
 καὶ τῶν περὶ Καρχηδόνα ὑπερκειμένων τόπων, περατὸς πεζῆ,
 παραλληλος δὲ πῶς τῷ Ἴβηρι· μικρὸν δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνας 159.
 καὶ τοῦ Ἴβηρος. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρ-
 χηδόνας τρία πολίγνια Μασσαλιωτῶν εἰσὶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ
 ποταμοῦ· τούτων δ' ἐς ἰ γνωριμώτατον τὸ Ἡμεροσκοπεῖον, ἔχον
 ἐπὶ τῆ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον,
 ᾧ ἐχρήσατο ὄρητηριῶ κατὰ Θαλατταν Σερτώριος· ἐρυμνὸν
 γάρ ἐς καὶ λησρικὸν, κάτοπτόν τε ἐκ πολλοῦ τοῖς προσ-
 πλέουσι· καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, ἔχον σιδηρεῖα
 εὐφυῆ πλησίον· καὶ νησιδία, Πλανησίαν καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ
 λιμνοθαλάτταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν κύκλον σαθίων τετρα-
 κοσίων. Εἰθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος, ἤδη πρὸς Καρχηδόνι,
 ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἀλισκομένων σκόμβρων, ἐξ
 ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον· εἴκοσι δὲ διέχει σαθίους καὶ
 τέτταρας τῆς Καρχηδόνας. Πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος
 ἴοντι ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος, Σαγούντον, κτίσμα Ζακυν-
 θίων· ἦν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥω-
 μαίους, τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους.
 Πλησίον δὲ πόλεις εἰσὶ, Χερρόνησός τε, καὶ Ὀλέασρον, καὶ
 Καρταλίας· ἐπ' αὐτῇ δὲ τῆ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος, Δερτώσσα
 κατοικία. Ρεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ, ἀπὸ Καντάβρων ἔχων τὰς ἀρχάς, ἐπὶ
 μεσημβρίαν διὰ πολλοῦ πεδίου, παραλληλος τοῖς Πυρηναίοις
 ὄρεσι.

Μεταξὺ δὲ τῶν τοῦ Ἴβηρος ἐκτροπῶν καὶ τῶν ἄκρων τῆς
 Πυρηνῆς, ἐφ' ὧν ἰδρυταὶ τὰ ἀναθήματα τοῦ Πομπηίου, πρώτη
 Ταράκων ἐς πόλις, ἀλίμενος μὲν, ἐν κόλπῳ δὲ ἰδρυμένη,
 καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ οὐχ ἦττον εὐαν-
 δροῦσα νυνὶ τῆς Καρχηδόνας. Πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων

159. ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔστιν ὡσπερ μητρόπολις οὐ τῆς ἐντὸς Ἴθιρος μόνου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς· αἱ τε Γυμνησίαι * νῆσοι* προκείμεναι πλησίον, καὶ ἡ Ἔβυσσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσειν εὐκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύουσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύσαθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν· οὐδὲ ἀγκυροβολίοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος.

Καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ Σηλῶν σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο· ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἐξῆς εὐλίμενα· καὶ χώρα ἀγαθῆ, τῶν τε Ληητανῶν, καὶ Λαρτολαιητῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορείου. Αὐτὸ δ' ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον τετρακοσίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους, καὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἰθιρίας πρὸς τὴν Κελτικὴν· καὶ αὕτη δ' ἐστὶ πᾶσα ἀγαθὴ καὶ
160. εὐλίμενος. Ἐνταῦθα δὲ ἐστὶ καὶ ἡ Ῥόδος, πολίχμιον Ἐμποριῶν· τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί. Κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορείῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν· ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίας. Ὤκουν [οὖν] οἱ Ἐμπορίται πρότερον νησίον τι προκείμενον, ὃ νῦν καλεῖται Παλαιάπολις· νῦν δ' οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπειρῳ. Δίπολις δ' ἐστὶ, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινὰς προσοίκους ἔχουσα, οἱ, καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι, κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας χάριν, διπλοῦν δὲ τοῦτου, τείχει μέσῳ διωρισμένον· τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόν τι ἐκ τε βαρβάρων καὶ Ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη.

Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον, ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς· ἡ δ' ἐκβολὴ λιμὴν ἐστὶ τοῖς Ἐμπορίταις. Λιουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορίται· χώραν δὲ τὴν μεσογαίαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἐλείας σχοίνου· καλοῦσι δὲ Ἰουγκάριον πεδίον· τινὰ δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἀκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηίου,

πηίου, δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ 160
 τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλισα τὴν Βαιτικὴν. Αὕτη δ' ἡ ὁδὸς, ποτὲ
 μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέσθηκε, καὶ μάλισα ἐν
 τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. Φέρεται δ' ἐπὶ Ταράκωνα, ἀπὸ τε
 τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηίου, διὰ τοῦ Ἰουγκαρίου πεδίου,
 καὶ Βεττέρων, καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λα-
 τίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθρον· ἐκ δὲ Ταράκωνος
 ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἰβηρος, κατὰ Δερτῶσσαν πόλιν· ἐντεῦθεν
 διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν
 ἀφίσταται τῆς θαλάττης, καὶ συναίπτει τῷ Σπαρταρίῳ, ὡς ἂν
 Σχοινοῦντι, καλουμένῳ πεδίῳ. Τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνδρον,
 τὴν σχοινοπλοικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα
 τόπον, καὶ μάλισα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Πρότερον μὲν οὖν διὰ μέ-
 σσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάσας συνέβαιεν εἶναι τὴν ὁδὸν, χα-
 λεπὴν καὶ πολλήν· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θαλάττῃ μέρη πε-
 ποιήκασιν αὐτὴν, ἐπιψάουσαν μόνον τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς
 ταυτὸ δὲ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ Κασαλῶνα καὶ Ὀβούλ-
 κωνα· δι' ὧν εἰς τε Κορδύβην καὶ εἰς Γάθειρα ἡ ὁδὸς, τὰ
 μέγισα τῶν ἐμπορειῶν. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλων
 περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, εἰλεῖν Καί-
 σαρα ἐκ Ρώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλων, καὶ
 τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἠνίκα ἐμελλε συναίπτειν *εἰς* τὸν
 περὶ τὴν Μούνθαν πόλεμον.

Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς μεθορίας 161.
 τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσογαία,
 λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὄρων καὶ τῆς προσαρ-
 κτίου πλευρᾶς μέχρις Ἀσύρων, δυοῖν μάλισα ὄρεσι διορίζεται.
 Τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστὶ τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
 τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτῶν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θαλατ-
 ταν· καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδαν· ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσσω,

161. διήκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλίνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ Στηλῶν παραλίαν· ὁ καταρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλόν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον· εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακκαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Ἡυρήνης καὶ τῆς Ἰδουβέδας ὁ Ἴθηρ ρεῖ ποταμὸς, παραλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴθηρι πόλις ἐστὶ Καισαραυγούσα καλουμένη· καὶ Κέλσα κατοικία τις, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλείονων ἔθνων ἢ χώρα· γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. Τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρορίας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ Ἰλεόσκαν χωρίοις τοῖς τῶν Ἰεργετῶν, οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Ἴθηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ ἐν Καλαγούρει Οὐασπῶνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταράκωνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπιῷ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἐκπτώσιν· ἐτελεύτα δ' ἐν Ὄσκα. Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕσερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήϊος, οἱ τοῦ Πομπηίου στρατηγοὶ, κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ Θεοῦ. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τοῦ μὲν Ἴθηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι, σαδίους ἑκατὸν ἐξήκοντα· Ταράκωνος δὲ πρὸς νότον περὶ τετρακοσίους ἐξήκοντα, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκα πεντακοσίους τεσσαράκοντα. Διὰ τούτων δὲ τῶν ὄρων ἢ ἐκ Ταράκωνος ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ Οὐασκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ Οἰασῶνα πόλιν, ὁδὸς ἐστὶ σαδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκυϊτανίας ὄρια καὶ τῆς Ἴβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπηῖον, ὕσερον δ' ὁ τοῦ Πομπηίου υἱὸς Σέξτος, πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς.

Ἰπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκῶνων 161.
ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις.

Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὐθενδρὸν
ἔστι παντοδαπῆς ὕλης καὶ τῆς ἀειθαλοῦς· τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν· 162.
τὰ δὲ μέσα περιέχει καλῶς οἰκείσθαι δυναμένους αὐλῶνας.
ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κεῖρητανοὶ τὸ πλεόν, τοῦ Ἰβηρικοῦ φύλου·
παρ' οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Κανταβρिकाῖς ἐνάμιλλοι,
πρόσοδον οὐ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσαι.

Ἰπερβαλόντι δὲ τὴν Ἰδοῦβεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα
πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλεόν αὐτῆς ἔστι τραχὺ, καὶ ποτα-
μόκλυσον· διὰ γὰρ τούτων ὁ τε Ἄνας φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ
οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ πλείους, οἱ ἐπὶ τὴν ἐσπερίαν Θαλατταν
καταφερόμενοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Κελτιβηρίας· ὧν ὁ
Δούριος φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν Σεργουντίαν. ὁ δὲ
Βαῦτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ τῆς Ὠρητανίας
εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκοῦσι δ' ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν
τοῖς Κελτιβηρσι Βήρωνες, Καντάβροις ὄμοροι τοῖς Κονίσκοις,
καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελτικοῦ γόλου γεγονότες· ὧν ἔστι πόλις Οὐαρία
κατὰ τὴν τοῦ Ἰβηρος διάβασιν κειμένη· συνεχεῖς δ' εἰσὶ καὶ
Βαρδυταῖς, οὓς οἱ νῦν Βαρδυάλους καλοῦσιν· ἐκ δὲ τοῦ ἐσπε-
ρίου τῶν τε Ἀσύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων·
ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ δὲ τῶν νοτίων, Ὠρη-
τανοὶ τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀρόσπεδαν οἰκοῦσι Βασητανῶν τε
καὶ Διττανῶν· πρὸς ἔω δὲ Ἰδοῦβεδα.

Αὐτῶν δὲ τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένων, οἱ
κράτισοι μάλισα πρὸς ἔω εἰσὶ, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἄρεουάκοι, συ-
νάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐ-
τῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. Ἐδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβη-
ρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετῆ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ
στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη· τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντινοὶ

162. πολιορκούμενοι διεκατέρησαν, πλην ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἔωοι εἰσί, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. Τῶν δ' Ἀρεουάκων ἐσὶ καὶ Σέγιδα πόλις, καὶ Παλλαντία. Διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούσας, ἣν ἔφαμεν περὶ τῷ Ἴβηρι ιδρῦσθαι, σαδῖους περὶ ὀκτακοσίους. Καὶ Σεγόβριγα δ' ἐσὶ τῶν Κελτιθέρων πόλις, καὶ Βιλβίλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιθέρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν, συλλέγει ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιθέριας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεσιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτιθέρηες, καὶ χρημάτων εὐποροῦντες, καίπερ οἰκοῦντες χώραν παράλυπρον.
163. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν καταλύσαι πόλεις Τιβέριον Γράγχον, κωμωδῶν φησὶ τοῦτο τῷ Γράγχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις, ὡσπερ ἐν ταῖς Θριαμβικαῖς πομπαῖς. Καὶ ἴσως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς ῥαδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις· ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξει πόλεις, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαι μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας κώμας πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας φύσις πόλεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐσὶ διὰ τὴν λυπρότητα, ἢ διὰ τὸν ἐκτοπισμὸν, καὶ τὸ ἀνήμερον οὐδ' οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν (ἔξω τῶν κατὰ τὴν παραλίαν τὴν κατ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύουσι τοιοῦτον οὐδὲν ἄγριον γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκῶντες. Τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν· οὐδ' αὐταὶ ῥαδίως, ὅταν πλεονάζῃ τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῶ τῶν πλησίον οἰκοῦν.

Μετὰ δὲ τοὺς Κελτιθέρηες πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὄροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν, Σιδητανοὶ

μέχρι Καρχηδόνας, και Βασητανοί, και Ωρητανοί, σχεδόν *δὲ* τι 163.
και μέχρι Μαλάκας.

Πελτασαί δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν οἱ Ἴβηρες, και κοῦφοι κατὰ τὸν ὄπλισμὸν διὰ τὰς λησειάς, οἷους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανούς· ἀκοντίω και σφενδόνη και μαχαίρα χρώμενοι. Ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι παρεμémικτο και ἱππεία, δεδιδαγμένων ἱππων ὀρεσβατεῖν και κατοκλάεσθαι ῥαδίως ἀπὸ προσάγμα-
τος, ὅτε τούτου δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς, και ἱππους ἀγρίους. Ἔσι δ' ὅπου και αἱ λίμναι πληθύνουσιν [ἄρνησιν]· ἄρνηες δὲ, κύκνοι και τὰ παραπλήσια· πολλὰ δὲ και ὠτίδες. Κά-
σσορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοί· τὸ δὲ κασόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεσι τὸ φαρμα-
κῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐπεὶ φησιν ὁ Ποσειδώνιος, και ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καθμεῖαν λίθον, και τὸ χαλκανθές, και τὸ σπόδιον. Ἰδιον δ' εἶρηκεν ἐν Ἰβηρία ὁ Πο-
σειδώνιος, και τὸ τὰς κορώνας μὴ μελαίνας εἶναι· και τὸ τοὺς ἱππους τῶν Κελτιβήρων ὑποφάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἔξω μεταχθῶσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χροάν. Ἐοικένας δὲ τοῖς Παρθικοῖς· και γὰρ ταχεῖς εἶναι και εὐδρόμους μάλλον τῶν ἄλλων.

Και τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς βαφὴν χρησίμων πλήθος. Ἐλαίας δὲ πέρι και ἀμπέλου και συκῆς, και τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ· συχὴ δὲ και 164.
τῶν ἐκτός. Ἡ μέντοι παρωκεανίτις ἡ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη· ἡ δ' ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, και τὸ μὴ πρὸς διαγωγὴν, ἀλλὰ μάλλον πρὸς ἀνάγκην και ὀρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν· εἰ μὴ τις οἶεται πρὸς διαγω-
γὴν ζῆν, τοὺς οὐρῶ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένων, και τοὺς ὀδόντας σμηχομένους, και αὐτοὺς και τὰς γυναικας αὐτῶν, καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασί, και τοὺς ὀμόρους

164. αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστὶ τοῖς Ἰβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. Ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασὶ τοὺς δὲ Κελτιβήρας, καὶ τοὺς προσδόρρους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς, ἀνωμύῳ τινὶ θεῷ [Θύειν] ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν, πανοικίους τε χορεύειν καὶ παννυχίζειν. Τοὺς δὲ Ουέττωνας, ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρήλαον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινὰς ἀνασκάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς, περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντας, ἠγείσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἰδρυθέντας, ἢ μάχεσθαι.

Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θεῖη τις ἂν, ὃν εἶρηκεν Ἄρτεμιδωρος. Ὄπου μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρὰ φορεῖν αὐτὰς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένους ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προπίπτοντας πρὸ τοῦ μετώπου πολὺ, κατὰ τούτων δὲ τῶν κοράκων, ὅτε βούλονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὡς ἐμπετασθῆν, σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον. Ὄπου δὲ τυμπάνιον περικεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερές, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτιδῶν, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλοῦν ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἀποστέλλειν τοῦ μετώπου μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας ἐγλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτειν μελαίνῃ περισέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ ἀληθείᾳ τοιαῦτα πολλὰ καὶ εὗρηται καὶ μεμύθηται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἔθνων, διαφερόντως δὲ τῶν προσδόρρων, οὐ μόνον τὰ πρὸς ἀνδρείαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοισαν Σηριώδη. Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν, πρὶν ἀλῶναι, κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Κανταβροῖς· καὶ παιδίον δὲ, δεδεμένον αἰχμαλώτων τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν, ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρὸς, σιδηροῦ κυριεῦσαν· γυνὴ δὲ τοὺς

συναλόντας. Κληθεῖς δὲ τις εἰς μεθύσκομένους, ἔβαλεν αὐτὸν 165.
εἰς πυράν. Κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικά ἔθνη, καὶ
τὰ Θράκια καὶ Σκυθικά· κοινὰ δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀνδρείαν, τὴν τε
τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν. Γεωργοῦσι γὰρ αὐται,
τεκοῦσαι τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀνδ' αὐτῶν
κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὐταὶ καὶ λούουσι
καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλῖναι πρὸς τι ρεῖθρον. Ἐν δὲ τῇ Λι-
γυρικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι τὸν ξένον ἑαυτοῦ
Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἀνδρα, ὅτι μισθῶσαιτο ἀνδρας ὁμοῦ
καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδύνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν
ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον· τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ
ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν. Αὐτὸς δ' ἐπι-
πόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὄψε
μάθοι, καὶ ἀφείη, δοὺς τὸν μισθόν· ἢ δ' ἐκκομίσασα τὸ
νῆπιον πρὸς τι κρηνίον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε
διασώσειεν οἴκαδε.

Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων οὐδὲ τοῦτο, σύνδυο ἐφ' ἵππων
κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι.
Οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον· ἀφ' οὗ καὶ λοιμικαὶ νόσοι
πολλάκις ἠκολούθησαν. Συνέβη δ' ἐν τῇ Κανταβρία τοῦτο τοῖς
Ῥωμαίοις ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρυσσθαι, μυοθηροῦντας πρὸς μέ-
τρον ἀποδειχθέν· καὶ διεσώζοντο μόλις· προσελάμβανε δὲ καὶ
ἄλλων σπάνις καὶ σίτου. Ἐπεισιζόντο δὲ ἐκ τῆς Ἀκυϊτανίας
χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέ-
γεται τῆς Καντάβρων, ὅτι ἀλόντες τινές, ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν
σαυριῶν, ἐπαιάνιζον. Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἡθῶν, ἀγριότη-
τός τιως παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ ταυῦτα, ἦττον μὲν
ἴσως πολιτικά, οὐ Σηρικῶδῃ δέ· οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις,
τοὺς ἀνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα· τὸ τὰς θυγατέρας
κληρονόμους ἀποδείκνυσθαι, τοὺς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων

165. ἐκδιδοῦσθαι γυναῖξιν. Ἐχει γάρ τινα γυναικοκρασίαν· τοῦτο δ' οὐ πάνυ πολιτικόν. Ἰθρηκῶν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι τοξικόν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας, ἄπονον, ὡς ἔχειν ἐν ἐτοιμίῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα· καὶ τὸ κατασπένδειν αὐτούς, οἷς ἐὰν προσθῶνται, ὡσεὶ ἀποθνήσκειν αὐτούς ὑφ' ἑαυτῶν.

Τινὲς μὲν οὖν εἰς μέρη τέτταρα διηρῆσθαι φασι τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἶπομεν· ἄλλοι δὲ πενταμερῆ λέγουσιν. Οὐκ ἔστι δὲ τὰκριβεῖς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ τὴν
166. ἀδοξίαν τῶν τόπων. Ἐν γὰρ τοῖς γνώριμοις καὶ ἐνδόξοις, αἱ τε μετανασάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον· θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἱ λαλίστατοι πάντων γεγόνασι. Ὅσα δὲ *καὶ* βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρῶν χωρῶν, καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα, οὐτ' ἀσφαλῆ ἔστιν, οὔτε πολλὰ· ὅσα δὲ καὶ πόρρω τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτιμᾷ τὴν ἀγνοίαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ· καὶ γὰρ αὐτοὶ λέγουσι, παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν, ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ *μὲν* προσφέρονται τὸ φιλεῖδημον. Ἰδὲ δ', ὅπότεν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἐτέρων· ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων, ὅσα ἐνδοξότατα, τῶν πλείων ὄντων Ἑλληνικῶν.

Ἐπεὶ καὶ Ἰθρηίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπῳ σφιγγομένου· οἱ δὲ νῦν ὄριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰθρηίαν λέγουσι, καὶ Ἰσπανίαν [οἱ δ' Ἰθρηίαν] μόνην ἐκάλουον τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰθρηῶν· οἱ δ' ἔτι πρότερον, αὐτοὺς τούτους Ἰγλήτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὡς φησὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ, τὴν σύμπασαν καλέσαντες

ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἰσπανίαν, τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον 166.
τὴν ἐκτός, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός· ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσι,
πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι.

Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεῖσών τῷ δήμῳ
τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ
μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ'
αὐτήν, ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν· ὄριον δ' αὐτῆς τε-
θείκασι πρὸς ἡῶ πλησίον Κασαλῶνος. Ἡ δὲ λοιπὴ Καίσαρός
ἐστὶ πέμπονται δ' ὑπ' αὐτοῦ δύο πρεσβευταί, στρατηγικός τε
καὶ ὑπατικός· ὁ μὲν στρατηγικός, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευ-
τήν, δικαιοδοτήσων Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαι-
τικῇ, καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ, καὶ τῶν
ἐκβολῶν αὐτοῦ. Καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως οὕτως
ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δὲ ἐστὶ καὶ ἡ Αὐγούστα Ἡμερίτα.
Ἡ [δὲ] λοιπὴ, αὐτὴ δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ
ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγ-
μάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα
παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους,
ἦν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανούς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς 167.
καλοῦσι· συνάπτει δὲ τούτοις τὰ προσάρκτια μέρη μετὰ τῶν
Ἀσύρων καὶ τῶν Καντάβρων. Ρεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀσύρων Μέλσος
ποταμός· καὶ μικρὸν ἀποτέρω πόλις Νοίγα· καὶ πλησίον ἐκ
τοῦ Ὠκεανοῦ ἀνάχυσις, ὀρίζουσα τοὺς Ἄσυρας ἀπὸ τῶν Καν-
τάβρων. Τῆς δ' ἐξῆς παραλίᾳς μέχρι Πυρήνης, ὁ δεύτερος τῶν
πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ ἐτέρου τάγματος. Ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν
μεσογαίαν· συνέχει δὲ τὰ τῶν ἡδη λεγομένων [Τογάτων], ὡς ἀν
εἰρηναίων, καὶ εἰς τὸν ἡμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακει-
μένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες,
καὶ οἱ πλησίον τοῦ Ἰβηρος ἐκατέρωθεν οἰκοῦντες, μέχρι τῶν πρὸς
Θαλάττη μερῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς

167. ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδῶνι καὶ τῇ Ταράκωνι, δικαιοδοτῶν· Ξέρους δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεὶ τινα τῶν δεομένων ἐπονορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τοῦ Καίσαρος, ἵππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βίου.

Κ Ε Φ. Ε.

Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυούσας δύο, καὶ τὰς Γυμνησίας δύο (καλοῦσι δὲ καὶ Βαλεαριάδας), προκείσθαι συμβαίνει τῆς μεταξύ Ταράκωνος καὶ Σούπρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἴδρυται τὸ Σαγοῦντον· εἰσὶ δὲ καὶ πελάγαι μαῖλλον αἱ Πιτυοῦσαι, καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησιῶν. Καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβυσσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου τετρακόσιοι σταδίαι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιούσσα, ἔρημος καὶ πολὺ ἐλάττων, ταύτης πλησίον κειμένη. Τῶν δὲ Γυμνησιῶν ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις, Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τῆ μὲν πρὸς ἔω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. Μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολείπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἶρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων ὡς [διακοσίους] ἑβδομήκοντα διέχει σταδίου τῆς Πολλεντίας· κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν. Ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι· χοιραδῶδεις δὲ εἰσι κατὰ τὰ ζῶματα, ὥσε δὲν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβυσσον. Κακούργων δὲ τινῶν ὀλίγων κοινωνίας συνησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λησᾶς, διεβλήθησαν ἅπαντες· καὶ διέθη Μέτελλος ἐπ' αὐτοὺς, ὁ Βαλεαρικὸς προσ-

αγορευθεῖς, ὅστις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. Διὰ δὲ τὴν αὐτὴν 167.
 ἀρετὴν ἐπιβουλεύμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες, ὁμως σφενδο-
 νῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὡς φασι, διαφορόν-
 τως, ἐξότου Φοίνικες κατέσχον τὰς νήσους. Οὗτοι δὲ καὶ ἐνδύσαι 168.
 λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους· Ἄζωσοι
 δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξήεσαν, αἰγίδα περὶ τῆ χειρὶ ἔχοντες καὶ
 πεφυρακτωμένον ἀκόντιον, σπάνιον δὲ καὶ λελογχωμένον σι-
 δῆρῳ μικρῷ. Σφενδόνας δὲ περὶ τῆ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκρα-
 νίας (1), ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς
 τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ
 βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας. Ἡσκοῦντο δ' ἐκ παιδῶν
 οὕτως ταῖς σφενδόνας, ὥστε οὐδ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄριστον
 ἐδίδουσαν ἄνευ τοῦ τῆ σφενδόνη τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος
 προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, δέριεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν κατα-
 σρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. Εἰσήγαγε δ' ἐποίκους
 τρισχιλίουσ τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων.

Πρὸς δὲ τῆ εὐκαρπία τῆς γῆς, καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων
 θηρίων εὐρίσκεισθαι ῥαδίως ἐνταῦθα πρόσεσιν· οὐδὲ γὰρ τοὺς
 λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασιν, ἀλλὰ, κομισθέντων ἐκ τῆς
 περαίας, ὑπό τινοσ ἄρρενοσ καὶ θηλειάσ γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν·
 ἢ τοσαύτη κατ' ἀρχάσ ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἶκουσ ἀνατρέπειν ἐκ
 τῆσ ὑπονομῆσ καὶ δένδρα· καὶ ἐπὶ τοὺσ Ῥωμαίουσ, ὥσπερ εἶπον,

(1) Ἐν τῇ πρὸ τῆσ ἡμετέρασ ἐκδόσει, ἀμέσως μετὰ τὸ, μελαγκρα-
 νιάνια [ἰσ. γρ. μελαγκρανήνας], φέρεται ταῦτα· «Σχοίνου
 » εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοινία· καὶ Φιλητάσ δὲ ἐν Ἑρμηναία·

» Λευγαλέοσ δὲ χιτῶν πεπινωμένοσ· ἀμφὶ δ' ἀραιάσ

» Ἰξὺσ εἰλεῖται ἄμμα μελαγκραῖνον,

» ὡσ σχοίνω ἐζωσμένοσ μελαγκραῖνάσ». Ταῦτα, προδηλῶσ οὐκ ὄντα
 τοῦ Στράβωνοσ, ἀλλ' ἐτέρου τινὸσ, ἐξηγήσασθαι βουλευθέντοσ τῆσ
 μελαγκρανήνασ τοῦνομα, ἀποχωρίσαι τοῦ κεμένουσ δεῖν εἶγνω.

168. ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέντοι τὸ εὐμεταχείρισον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ εἶα τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. Αὐταὶ μὲν οὖν ἐντὸς Στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων.

Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἡρας νῆσον ὀνομάζουσι καὶ θῆ τινας καὶ ταύτας Στήλας καλοῦσιν. Ἐξω δὲ Στηλῶν τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Καλπῆς διέχει περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· τῆς δὲ ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιδος πλησίον ἴδρυται. Πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα ναυκλήρια σέλλοντες, εἰς τε τὴν καθ' ἡμᾶς θαλάτταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτός· οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον, οὔτε τῆς περαιᾶς νεμόμενοι πολλήν· οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων· ἀλλὰ πλεόν οἰκοῦντες τὴν θαλάτταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες. Ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμᾶς ἀν ἀπολείπεσθαι

169. δοξείει τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἵππικούς Γαδειρανούς, ὄσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν Παταουίνων. Τοσοῦτοι δ' ὄντες, νῆσον ἔχουσιν οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου καὶ σταδιαῖον· Πόλις δὲ καταρχὰς μὲν ὤκουν παντάπασι μικράν προσέκτισε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας ἄλλην, ἣν Νέαν καλοῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην, οὐ πλείονων εἰκοσι σταδίων οὔσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην σενοχωρομένην. Ὀλίγοι γὰρ οἰκουροῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλεόν· τοὺς δὲ καὶ τὴν περαιᾶν οἰκεῖν, καὶ μάλιχα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης νησίδος διὰ τὴν εὐφύϊαν, ἣν ὡσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασιν τῇ Διδύμῃ, χαίροντες τῷ τόπῳ. Ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαιᾷ τῆς ἠπειροῦ. Κεῖται δὲ

ἐπὶ τῶν ἐσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἢ πόλις· προσεχῆς δ' αὐτῇ 169. τελευταῖόν ἐστι τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησίδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἔω, καθ' ὃ δὴ μαλιστα τῇ ἠπειρῷ συνάπτουσα τυγχάνει ἢ νήσος ὅσον σαδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. Καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μιλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμὸν· ἐστὶ δὲ μείζον, καὶ σχεδὸν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου, τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν.

Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάθειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ἣ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτην τῇ πόλει νήσον, πορθμῷ σαδιαῖῳ διειργομένην· τὸ εὖθροτον ἐρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὄρον οὐ ποιεῖ· τυροποιοῦσι τε πολλῶν ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα· ἐν πενήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μὴ τις ἀποσχάξοι τι τοῦ αἵματος. Ξηρὰ δὲ ἐστὶν ἦν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα. Τεκμαίρονται δ' ἐκ τούτου πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βουκόλια τοῦ Γηρυόνου. Κοινῇ μέντοι συνώκισαι πᾶς ὁ αἰγιαλός.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαθειρῶν τοιαῦτα λέγεται· μέμνηται Γαθειρανοὶ χρησμοῦ τινος, ὃν γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους Στήλας ἀποικίαν πέμψαι· τοὺς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντας τέρμονας εἶναι τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατείας τὰ ἄκρα [τὰ] ποιοῦντα τὸν πορθμὸν (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ Στήλας ὀνομάζειν τὸ λόγιον) κατα- 170. σχεῖν εἰς τι χωρίον ἐντὸς τῶν σενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστὶν ἢ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις· ἐνταῦθα δὲ θύσαντας, μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακαίμψαι πάλιν. Χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σαδίους εἰς νήσον Ἡρακλέους ἱεράν, κειμένην κατὰ

170. πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς Στήλας, θύσαι τῷ θεῷ μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαθε. Τῷ δὲ τρίτῳ σὺλῳ τοὺς ἀφικομένους Γάδειρα κτίσαι, καὶ ἰδρῦσασθαι τὸ ἱερόν ἐπὶ τοῖς ἐώοις τῆς νήσου· τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἐσπερίοις. Διὰ δὲ τοῦτο τοῖς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς Στήλας εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα, τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω προκειῖσθαι. Ἔνιοι δὲ Στήλας ὑπέλαβον τὴν Κάλπην καὶ τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος τῆς Λιβύης, ὃ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ, Νομαδικῷ ἔθνει, ἰδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἐκατέρου νησιδας, ὧν τὴν ἐτέραν Ἡρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἡρας νῆσον καὶ ἱερόν λέγει αὐτῆς ἄλλην δ' [οὔ] φησιν εἶναι τινα, οὐδ' Ἀβύλυκα ὄρος, οὐδὲ Μεταγωνίου ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς [δὲ] καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες Στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφίχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δὲ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλείοι τῶν Ἑλλήνων, περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαινοῦσι τὰς Στήλας. Οἱ δὲ Ἰβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναι φασιν· οὐδὲν γὰρ εἰκέναι σήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμὸν. Οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ, ταύτας λέγεσθαι φασιν· ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκευάσαν, ὡς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρασ. Τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἠγειῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμόν, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποσόλους, ψεῦσμα Φοινικικόν. Περί μὲν οὖν τῶν ἀποσόλων, ὃ τι ἂν τις δισχυρίσαιο πρὸς ἔλεγχον, ἢ πίσιν, οὐδετέρως παραλογον. Τὸ δὲ τὰς νησιδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν εἰκέναι σήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγο-

μένων σηλῶν τοὺς τῆς οἰκουμένης ὄρους ἢ τῆς σρατείας τῆς 170. Ἡρακλέους, ἔχει μὲν τινα νοῦν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρξε τὸ τιθεσθαι τοιοῦτους ὄρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν σηλίδα 171. ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην, πυργίου τι· καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ σηλίδι. Καὶ οἱ Φιλαίων λεγόμενοι βωμοί, κατὰ μέσην που τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν. Καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῷ Κορινθιακῷ μνημονεύεται σῆλη τις ἰδρυμένη πρότερον· ἦν ἔσησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον· ἐπιγράψαντες ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους,

Τάδ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἴωνία,

ἐκ δὲ Σατέρου,

Τάδ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἴωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς σρατείας ὄρια βωμούς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Διόνυσον. Ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκὸς ἐστὶ μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὴν ὁ χρόνος διαφθεῖρη τοὺς τεθέντας ὄρους. Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίων μένουσι βωμοί· ἀλλ' ὁ τόπος μετέληφε τὴν προσηγορίαν. Οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ σῆλας φασὶν ὄρασθαι κειμένας, οὔθ' Ἡρακλέους, οὔτε Διονύσου· καὶ λεγομένων μέντοι, καὶ δεικνυμένων τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τούτους εἶναι σῆλας, ἐν οἷς τι σημεῖον εὐρισκόν ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἰσορουμένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κάνταῦθα δὴ τοὺς μὲν πρώτους οὐκ ἂν ἀπισήσαι τις ὄροις χρῆσασθαι, χειροκῆτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ σηλίσι ἐπὶ τῶν τόπων, εἰς οὓς ὑστάτους ἦκον τοὺς ἐπιφανεστάτους. Ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοί, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη,

171. καὶ αἱ νησίδες, πρὸς τὸ ἀποδηλοῦν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχαῖς τόπων· ἐκλιπόντων δὲ τῶν χειροκμητῶν ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τοῦνομα εἰς τοὺς τόπους, εἴτε τὰς νησίδας τις βούλεται λέγειν, εἴτε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. Τοῦτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπὸν, ποτέροις χρή προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις εἰκέναι τὰς σήλας. Λέγω δὲ εἰκέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἴδρυνται τόποις, οἱ σαφῶς ὑπαγορεύουσι τὰς ἐσχατιάς· καὶ ὁ καὶ σῶμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ οὗτος, καὶ ἄλλοι πλείους· τὸ δὲ σῶμα πρὸς μὲν εἰσπλοῦν ἀρχὴ ἐστὶ, πρὸς δὲ ἔκπλοῦν ἔσχατον. Τὰ οὖν ἐπὶ τῷ σῶματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε καὶ σημειῶδες, οὐ φαύλως σήλαις ἀπεικάζοι τις ἂν· ὡς δ' αὐτῶς καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχὴν τινα τοιαύτην ἐμφαίνοντα
172. οἶαν αἱ σηλίδες, ἢ αἱ σήλαι. Καὶ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρίδας, εἰ ἐπὶ τοῦ σῶματος νοοῖντο αἱ σήλαι· πύλαις γὰρ ἔοικε τὰ σῶματα. Τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἴδρυνται τόποις, ὡς ἀποδηλοῦν ἐσχατιάν· ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλη παραλία κολπώδει. Τὸ δὲ ἐπ' αὐτάς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ Στήλας τῷ ἐνθάδε, ἦττον εὐλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. Οὐ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τοῦ ὀνόματος τούτου, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν, κατὰπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν σηλῶν· ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφή, ἦν φασιν, οὐκ ἀφ' ἰδρύματος ἱερὸν δηλοῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφαλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείους Στήλας μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, οὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδειροῖς εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων καταβάσιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, πότιμον δὲ εἶναι· ἦν ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν, κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν, κατὰ δὲ τὰς ἀμπότεις πληρουμένην.

πληρουμένην. Αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βᾶθους 172. εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπίπτον, καλυφθεῖσθαι μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν οἰκείων ἐξόδων· ἀνασρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν· γυμνωθεῖσθαι δὲ πάλιν, εὐδυσπορῆσαν ἑλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὡς' ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ, ἀντιπῶν τούτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὐτοῦ τινα θεῖς αἰτίαν, μνησθεῖς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὐ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ, ψευδῆ λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευομένων συνεχῶς, αὐθωρὸν καὶ ἐκλείπειν, καὶ διαλείποντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μείζον, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν ὑδρείαν ἔχον, μειούμενον μέντοι, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἢ ἄμπωτις πολλάκις, πεπισεῦσθαι κενῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τὴν ἀντιπάθειαν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίσενται, καὶ οὗτος εἶρηκε, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλομένην παρελήφαμεν. Ἠκούομεν δὲ καὶ φρέατα 173. εἶναι, τὰ μὲν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντὸς· διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμενὰς ἐπιπολάζειν τοῦ λακκαίου ὕδατος. Εἰ μὲντοι καὶ τούτων τι τῶν φρεάτων ἐπιδεκνύται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν· τὰς δ' αἰτίας, εἴπερ συμβαίνει ταῦτα οὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν γὰρ οὕτως ἔχειν, ὡς ὁ Πολύβιος φησὶν· εἰκὸς δὲ καὶ τῶν φλεβῶν τινὰς τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἐξωθεν χαννοῦσθαι, καὶ παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασι, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ρεῖθρον εἰς τὴν κρήνην·

173. νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον, ἐπαλύσαντος τοῦ κύματος. Εἰ δ', ὡσπερ Ἀθηνόδωρος φησιν, εἰσπνοῆ τε καὶ ἐκπνοῆ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, [εἰκὸς] εἶναι τινα τῶν ρεόντων ὑδάτων, ἃ κατ' ἄλλους μὲν πόρους ἔχει τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὣν δὴ τὰ ζῶματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν), κατ' ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· καὶ συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὡς ἐπλημμυρεῖν, ὅταν οἶον ἐκπνοῆ γένηται, τὸ οἰκεῖον ἀπολείπειν ρεῖθρον· πάλιν [δ'] ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ οἰκεῖον ρεῖθρον, ὅταν κακείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν.

Οὐκ οἶδα δὲ, πῶς κατ' ἄλλα δεινούς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ ὀρυμύτητα, αὐτῶν κατέγνωκεν. Ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νύξ τῆ τοῦ ἡλίου περιφορᾶ μετρεῖται, τοτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, τοτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου· φησὶ δὲ τὴν τοῦ Ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἄστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ' ἐνιαυσιαίαν, συμπαθῶς τῆ σελήνῃ. Ὅταν γὰρ αὕτη ζώδιον μέγεθος ὑπερέχη τοῦ ὀρίζοντος, ἀρχεσθᾶι τε διοιδεῖν τὴν θαλάτταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως· ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν [εἰς] τὸ πέλαιγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζώδιον ὑπέρσχη τῆς δύσεως ἢ σελήνῃ· εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἢ σελήνῃ συναπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον, ὅσον κινήσεια ὑπὸ γῆς ζώδιον ἀπόσχη ἂν τοῦ ὀρίζοντος· εἰτ' ἐπιβαίνειν πάλιν ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος· εἰτ' ἀναχωρεῖν, ἕως ἂν πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἢ σελήνῃ ζώδιον τοῦ ὀρίζοντος ἀπόσχη· μένειν δὲ, μέχρι ἂν ζώδιον ὑπὲρ γῆς με-
174. τεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν. Ταύτην μὲν εἶναι λέγει τὴν ἡμερησίαν περίοδον. Τὴν δὲ μηνιαίαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ παλιόροισι γίνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται, μέχρι διχο-

τόμου· παλιν δ' αὖξονται, μέχρι πανσελήνου, και μειοῦνται 174.
 παλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος· εἰδ' ἕως τῶν συνόδων αἱ αὖ-
 ξήσεις· πλεονάζειν δὲ καὶ χρόνῳ και τάχει τὰς αὖξήσεις. Τὰς δ'
 ἐνιαυσιαίας παρά τῶν ἐν Γαδεύροις ἔγχεσθαι φησί, λεγόντων,
 ὡς κατὰ Φερινὰς τροπὰς μάλισα αὖξοιντο και αἱ ἀναχωρήσεις,
 και αἱ ἐπιβάσεις. Εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν μειοῦσθαι
 μὲν ἕως ἰσημερίας· αὖξασθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τροπῶν· εἶτα
 μειοῦσθαι μέχρι ἑαρινῆς ἰσημερίας· εἶτα αὖξασθαι μέχρι Φερι-
 νῶν τροπῶν. Τῶν δὴ περιόδων τούτων οὐσῶν καδ' ἐκάστην
 ἡμέραν και νύκτα, τὸν συνάμφῳ χρόνον, δις μὲν ἐπιβαινούσης
 τῆς θαλάττης, δις δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ και τὸν
 ἡμερήσιον χρόνον και τὸν νυκτερινόν, πῶς οἶόν τε πολ-
 λάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπύτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ
 φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυθρίαν, ἢ πολλάκις μὲν, μὴ
 ἰσάκις δέ; ἢ τοὺς Γαδεύριτας ταῦτα μὲν μὴ ἰκανοὺς γενέσθαι
 τηρῆσαι καδ' ἡμέραν γινόμενα, τὰς δ' ἐνιαυσίους περιόδους, ἐκ
 τῶν ἀπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τηρῆσαι; Ἀλλὰ μὴν, ὅτι γε πι-
 στεύει αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν και προσεικάζει γίνεσθαι τὰς μειώσεις,
 και παλιν αὖξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπὰς τε ἐτέρας, κἀκεῖθεν
 παλιν ἐπανόδους. Και μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκὸς, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες,
 τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπί-
 στευσαν.

Φησί δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, και
 ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις και ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν
 ζωδίων διαφορὰς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελή-
 νης οὐσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν
 εἶναι, και πλήθει και τάχει· τῶν δ' ἄλλων ἐκάστου κατὰ τοὺς
 συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς δὲ, κατὰ τὰς Φερινὰς
 τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνόν φησιν, ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος

174. τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς· περὶ μέντοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνός, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπα τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσεως τὰς.
175. ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὡςδ' ὑδρεύεσθαι τοὺς σρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' ἡ Ἰλίπα τῆς Θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους)· τῶν δ' ἐπὶ Θαλάττῃ πεδίων καὶ ἐπὶ τριακόνητα σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥσε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι, τὸ τῆς κρηπίδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεῶ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λυμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροκ, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρησαί φησι· κἄν προσθῆ δέ τις τὸ διπλάσιον τούτου, κατὰ τὰς γινομένας ποτὲ παραυξήσεις, οὐδ' οὕτω παρασχῆν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος κοινὸν ἰσορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῆτιν.

Τὸ δὲ τοῦ Ἰθῆρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἰδιὸν φησιν οὗτος· πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ' ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὴν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ· αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

Ἴσορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, ὄζους ἔχον, καμπτομένους εἰς ἔδαφος πολλάκις, καὶ φύλλα ξιφοειδῆ, πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περί δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιςα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἶδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν· τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ' ἔχειν φησί. Τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ· φέρει δ' οὐ δένδρον τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιός, ἀλλὰ χαμαιζήλος βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο προσισόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀπο-

κλωμένου, γάλα ρεῖ ρίζης δὲ τεμνομένης, μιλιῶδες ὑγρὸν 175.
ἀναφέρεται. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδεύρων.

Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μὲν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀράβρων λιμένος πελάγαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημὸς ἐστὶ. Τὰς δ' ἄλλας οἰκοῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποθήρεις ἐνδεδυκότες τοὺς χιτῶνας, ἐξωσμένοι περὶ τὰ σέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατοῦντες, ὅμοιοι ταῖς τραγικαῖς Ποιναις· ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλεόν. Μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρου καὶ μολύβδου, κέραμον ἀντι τούτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ ἄλας, καὶ χαλκώματα, πρὸς τοὺς ἐμπόρους. Πρότερον μὲν οὖν Φοῖνικες μόνου τὴν ἐμπορίαν ἐξελλοῦν ταύτην ἐκ τῶν Γαδεύρων, κρύπτοντες ἅπασιν τὸν πλοῦν· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούτων ναυκλήρωτινι, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, φθόνῳ δ' αὐκλήρω 176.
ἐκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἐπομένους; αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίου, καὶ ἀπέλαβε δημοσίᾳ τὴν τιμὴν ὣν ἀπέβαλε φορτίων. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὁμῶς, πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλοῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος, διαβάς ἐπ' αὐτούς, ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικροῦ βάρους ὀρυττόμενα, καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους, ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θαλάτταν ἐργάζεσθαι ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε, καίπερ οὐσαν πλείω τῆς διειργούσης τὴν Βρετανικὴν. Καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἐν τῷ τετάρτῳ τὰ περὶ Γαλλίαν καὶ ὅσα διεργουσιν αἱ Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας ἔνδον ἐν οἷς καὶ Βρετανία, καὶ τῶν ὠκεανουμένων νήσων τινές, ὅσαι καὶ δοκοῦσιν οἰκεῖσθαι, καὶ ἄβερβάρων χώρων, καὶ ἔθνη παρικοῦντα τοῦ Ἰστροῦ πέραν.

ΚΕΦ. Α.

ΕΦΕΞΗΣ δ' ἐστὶν ἢ ὑπὲρ τῶν Ἀλπεων Κελτικῆ. Ταύτης δὲ 176. καὶ τὸ σχῆμα ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς, καὶ τὸ μέγεθος νυνὶ δὲ λεπτόν τὰ καθ' ἕκαστα. Οἱ μὲν δὴ, τριχῆ διήρουν, Ἀκυϊτανούς καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας· τοὺς μὲν Ἀκυϊτανούς, τελείως ἐξηλλαγμένους, οὐ τῇ γλώττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἰθηρσι μάλλον, ἢ Γαλάταις· τοὺς δὲ λοιπούς Γαλατικὴν μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους δ' οὐ πάντας, ἀλλ' ἐνίοις μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς γλώτταις· καὶ [ῥ] πολιτεία δὲ καὶ οἱ βίοι μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσὶν. Ἀκυϊτανούς μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον τοὺς πρὸς τῇ Πυρρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. Εἴρηται γάρ, ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὀρίζει τὰ Πυρρηναῖα ὄρη, τῆς ἐκατέρωθεν θαλάσσης,

177. τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς προσαπτόμενα· ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥήνος, παραλλήλος ὢν τῇ Πυρρήνῃ· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ Ὠκεανὸς περιεῖληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου· τὰ δ' ἐξ ἐναντίας, ἢ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Ναρβῶνα Σαλαττα, καὶ αἱ Ἄλπεις, ἀπὸ τῆς Λιγυσιτικῆς ἀρξάμεναι μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ Πυρρήνῃ πρὸς ὄρθας ἦκται τὸ Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα, πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχιλίους ἐκταθὲν σαδίους. Ἀκυϊτανούς μὲν τοῖνυν ἔλεγον τοὺς τὰ βόρεια τῆς Πυρρήνης μέρη κατέχοντας· καὶ τῆς Κεμμένης μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανόν, τὰ ἐντὸς Γαρούνα ποταμοῦ. Κέλτας δὲ, τοὺς ἐπὶ Σάτερα μέρη κατέχοντας, καὶ τὴν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Ναρβῶνα Σαλατταν, ἀπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἀλπειῶν ὄρων ἐνίων. Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, καὶ τινὰς τῶν παροικούντων τὸν Ῥήνον καὶ τὰς Ἄλπεις. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἶρηκεν. Ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ, τετραχῆ διελὼν, τοὺς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηεν· Ἀκυϊτανούς δ' οὐσπερ κάκεινος προσέθηκε δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα, καὶ τοῦ Λεῖγρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λουγδούνω προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις. Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διωρίζαι, δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον, καὶ ὅσα ἐθνικῶς, ὅ τι ἂν ἦ καὶ μνήμης ἄξιον· ὅσα δ' οἱ ἡγεμόνες, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι, διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ καὶ ἐν κεφαλαίῳ τις εἶπη· τοῦ δ' ἀκριβοῦς, ἄλλοις παραχωρητέον.

§ 2.

Ἄπανα μὲν οὖν ἐστὶν αὕτη ποταμοῖς κατὰβρύτος ἡ χώρα, τοῖς

μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου, 177· καὶ τῆς Πυρήνης, καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν Θάλατταν. Δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδιά ἐσὶ τὰ πλείεστα, καὶ γεωλοφίαι, διάρρους ἔχουσαι πλωτούς. Οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ρεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥς' ἐξ ἑκατέρας τῆς Θαλάττης εἰς ἑκατέραν κατακομίζεσθαι, πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων καὶ διὰ πεδίων εὐμαρῶς, τὸ δὲ πλεον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. ἔχει δὲ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός· καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐσὶ σύβρους, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν Θάλατταν, κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, ὡσπερ εἴρηται, καὶ διὰ χώρας διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτη. Τοὺς δ' αὐτοὺς 178· ἐκφέρει καρπούς ἢ Ναρβωνίτις ἅπαντα, οὗσπερ ἢ Ἰταλία. Προϊόντι δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, ἢ μὲν ἐλαιόφυτος καὶ συκοφόρος ἐκλείπει, τάλλα δὲ φύεται. Καὶ ἢ ἀμπελος δὲ προϊοῦσιν οὐ ῥαδίως τελεσφορεῖ· ἢ δ' ἄλλη πᾶσα σῆτον φέρει πολὺν καὶ κέγχρον καὶ βάλανον, καὶ βοσκήματα παντοῖα· ἀργὸν δ' αὐτῆς οὐδὲν, πλην εἴ τι ἔλεσι κεκώλυται καὶ θρύμοις· καὶ τοι καὶ τοῦτο συνουκεῖται πολυανθρωπία μᾶλλον, ἢ ἐπιμελεία. Καὶ γὰρ τοκάθες αἱ γυναῖκες, καὶ τρέφειν ἀγαθαῖοι δ' ἄνδρες μαχηταὶ μᾶλλον, ἢ γεωργοί. Νῦν δ' ἀναγκάζονται γεωργεῖν, καταθέμενοι τὰ ὄπλα. Κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα λέγομεν περὶ τῆς ἐκτὸς πάσης Κελτικῆς· περὶ δὲ τῶν τεταρτημορίων ἑκάστου διαλαβόντες λέγωμεν νυνὶ, μεμνημένοι τυπωδῶς· καὶ πρῶτον περὶ τῆς Ναρβωνίτιδος.

§ 3.

Ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλληλόγραμμον πῶς ἐστίν, ἐκ μὲν τῆς ἐσπέρας γραφόμενον τῇ Πυρήνῃ, πρὸς δὲ τὰς ἄρκτους τῷ Κεμμένῳ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν νότιον ἢ Θάλαττα ποιεῖ,

178. μεταξύ Πυρήνης καὶ Μασσαλίας· τὴν δ' ἑωσπινὴν αἱ Ἄλπεις ἐκ μέρους, καὶ τὸ μεταξύ διάστημα τῶν Ἀλπεων, ἐπ' εὐθείας αὐταῖς ληφθῆν, καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ροδανόν, καὶ πειρυσῶν ὄρθην γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἀλπεων εὐθείαν. Τῷ δὲ νοτιῷ πρόσκειται παρὰ τὸ λεχθὲν σχῆμα ἡ ἐφεξῆς παραλία, ἣν ἔχουσι οἱ τε Μασσαλιῶται καὶ οἱ Σάλυες μέχρι Λιγύων, ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη, καὶ τὸν Οὔαρον ποταμῶν. Οὗτος δ' ἐστίν, *ὡς εἶπον πρότερον*, ὄριον τῆς Ναρβωνίτιδος· ὑπάρχει δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας, θέρους μὲν μικρὸς, χειμῶνος δὲ καὶ μέχρι ἑπτὰ σαδίων πλατυνόμενος. Ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἡ παραλία παρατείνει μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυρηνναίας Ἀφροδίτης· καὶ τοῦτο δ' ἐστίν ὄριον ταύτης τε τῆς ἐπαρχίας, καὶ τῆς Ἰβηρικῆς. Ἔνιοι δὲ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ Πομπηίου τρόπαια, ὄριον Ἰβηρίας ἀποφαινέουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. Ἐστὶ δ' ἔνθεν μὲν εἰς Ναρβῶνα μίλια ἐξήκοντα τρία, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον, ὀγδοήκοντα ὀκτώ, ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐγέρνου καὶ Ταράσκωνος εἰς τὰ Θερμαῖ ὕδατα τὰ Σιζῆτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστὶ, πενήκοντα τρία, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολον καὶ τὸν Οὔαρον ποταμῶν ἐβδομήκοντα τρία· ὥστε καὶ ἀπέμποντα γίνεται μίλια διακόσια ἐβδομήκοντα ἑπτὰ. Ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀφροδισίου μέχρι τοῦ Οὐάρου σαδίου ἀνέγραψαν δισχίλιους ἐξακοσίους· οἱ δὲ καὶ διακοσίους προσέθεσαν· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται περὶ τῶν διαστημάτων. Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοττίου, μέχρι μὲν Οὐγέρνου, καὶ Τα-
179. ράσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὄρους καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἀλπεων, διὰ Δρουεντία καὶ Καβαλλίωνος, μίλια ἐξήκοντα τρία· πάλιν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὄρους τῶν Οὐοκοντίων πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς θέοντα, ἐπ' Ἐδρόδωνον κώμη· εἰτ' ἄλλοι τοσοῦτοι διὰ Βριγαντίου κώμης, καὶ Σπιγγομάγου,

καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως, ἐπὶ Ὠκελον τὸ πέρασ τῆς 179. Κοττίου γῆς· καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται· ἔσι δὲ ἐνθενδε ἐπὶ Ὠκελον, μίλια εἰκοσιεπτά.

§. 4.

Κτίσμα δ' ἐστὶ Φωκαιέων ἢ Μασσαλία· κεῖται δ' ἐπὶ χωρίου πετρώδους. Ὑποπέπτωκε δ' αὐτῆς ὁ λιμὴν Θεατροειδῆ πέτρα, βλεπούση πρὸς νότον. Τετέλχισαι δὲ καλῶς καὶ αὐτὴ καὶ ἡ πόλις σύμπασα, μέγεθος ἔχουσα ἀξιόλογον. Ἐν δὲ τῇ ἄκρᾳ τὸ Ἐφέσιον ἰδρυται, καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπολλωνος ἱερόν· τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἀπάντων· τὸ δὲ Ἐφέσιον, τῆς Ἀρτέμιδος ἐστὶ νεὼς τῆς Ἐφεσίας. Ἀπαίρουσι γὰρ τοῖς Φωκαιοῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας, ἄθλον ἐκπεσεῖν φασιν, ἡγεμόνι χρήσασθαι τοῦ πλοῦ παρὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος λαβοῦσι. Τοὺς μὲν δὴ, προσαχθέντας τῇ Ἐφέσῳ, ζητεῖν ἦντινα τρόπον ἐκ τῆς Θεοῦ πορίσαιτο τὸ προσαχθέν. Ἀρισάρχη δὲ τῶν ἐντίμων σφόδρα γυναικῶν, παραστήσασα κατ' ἕναρ τὴν Θεόν, καὶ κελύσαι συναπαίρειν τοῖς Φωκαιοῦσιν, ἀφίδρυμά τι τῶν ἱερῶν λαβούση· γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῆς ἀποικίας λαβούσης τέλος, τὸ τε ἱερόν ἰδρύσασθαι, καὶ τὴν Ἀρισάρχην τιμῆσαι διαφερόντως ἰέρειαν ἀποδείξαντας ἐν τε ταῖς ἀποικίαις πόλεσι πανταχοῦ τιμᾶν ἐν τοῖς πρώτοις ταύτην τὴν Θεόν, καὶ τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτὴν, καὶ τέλλα νόμιμα φυλάττειν τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐν τῇ μητροπόλει νενομίσαι.

§. 5.

Διοικοῦνται δ' ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται πάντων εὐνομίατα, ἀνδρῶν ἐξαικοσίῳν καταστήσαντες συνέδριον, διὰ βίου ταύτην ἐχόντων τὴν τιμὴν, οὓς Τιμούχους καλοῦσι. Πεντεκαίδεκα δ' εἰσι τοῦ συνέδριου προεσώτες· τούτοις δὲ τὰ πρόχειρα διοικεῖν

179. δέδοται. Πάλιν δὲ τῶν πεντεκαίδεκα προκάθηται τρεῖς οἱ πλείστον ἰσχύοντες· τούτων δ' οὐδεὶς Τιμοῦχος γίνεται μὴ τέκνα ἔχων, μηδὲ διὰ τριγωνίας ἐκ πολιτῶν γεγεσώς. Οἱ δὲ νόμοι Ἴωνικοί, πρόκεινται δὲ δημοσίᾳ. Χώραν δ' ἔχουσι ἐλαιόφυτον μὲν καὶ κατάμπελον, σίτω δὲ λυπρότεραν, διὰ τὴν τραχύτητα· ὥστε πεποιθότες τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ τῇ γῇ, τὸ πρὸς ναυτιλίᾳς εὐφυῆς εἴλοντο μᾶλλον. Ὑστερον μέντοι ταῖς ἀνδραγαθίαις ἴσχυσαν προσλαβεῖν τινα τῶν περὶ τὰ πεδίων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἀφ' ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, ἐπιτειχίσματα τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰθέρϊαν τοῖς Ἰθέρϊοις, οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐφεσῖας Ἀρτέμιδος παρέδωσαν τὰ πάτρια, ὡς Ἕλληνας ἴδμεν· τὴν δὲ *Ρόνην* Ἀγάθην τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάρους· τὸ δὲ Ταυροέντιον, καὶ τὴν Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, τῶ τῶν Σαλύων ἔθνεϊ καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι παρ' αὐτοῖς, καὶ ὀπλοθήκη· πρότερον δὲ καὶ πλοίων εὐπορία, καὶ ὄπλων, καὶ ὀργάνων τῶν τε πρὸς τὰς ναυτιλίᾳς χρησίμων, καὶ τῶν πρὸς πολιορκίας, ἀφ' ὧν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀντέσχον, καὶ Ῥωμαίους ἐκτίσαντο φίλους, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι κατέστησαν ἐκείνοις, κάκεινοι προσελάβοντο τῆς αὐξήσεως αὐτῶν. Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῆς Μασσαλίας, κτίσας πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑδάτων τῶν θερμῶν, ὧν τινα μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρὰ, ἐνταῦθα τε φρουρὰν κατέκτισε Ῥωμαίων, καὶ ἐκ τῆς παραλίας τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀγούσης ἀπὸ Μασσαλίας, ἀνέσειλε τοὺς βαρβάρους, οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν αὐτοὺς τελείως. Οὐδ' αὐτὸς δὲ πλέον ἴσχυσεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον, ὅσον κατὰ μὲν τὰ εὐλίμενα, ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀπελθεῖν τοὺς βαρβάρους, ἐπὶ δώδεκα σταδίους. Κατὰ δὲ τοῦ τράχωνος ἐπὶ ὀκτώ τὴν δὲ λειφθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων τοῖς Μασσαλιώταις παρέδωκεν. Ἀνάκει-

ται δ' ἐν [τῇ] πόλει συχνὰ τῶν ἀκροθινίων, ἃ ἔλαβον καταναυ- 180.
μαχοῦντες αἰεὶ τοὺς ἀμφισθητοῦντας τῆς θαλάττης ἀδικίως.

Πρότερον μὲν οὖν εὐτύχουν διαφερόντως, περὶ τε τὰ ἄλλα, καὶ περὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν· ἥς πολλὰ ἂν τις λάβοι σημεῖα, καὶ δὴ καὶ τὸ ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος τῆς ἐν τῷ Ἄβεντίνῳ, ὃ Ῥωμαῖοι, τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχον τῷ παρὰ τοῖς Μασσαλιώταις, ἀνέθεσαν. Κατὰ δὲ τὴν Πομπηίου πρὸς Καίσαρα εἰσίν, τῷ κρατηθέντι μέρει προσθέμενοι, τὴν πολλὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀπέβαλον· ὁμῶς δ' οὖν ἴχνη λείπεται τοῦ παλαιοῦ ζήλου παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς ὄργανοποιίας, καὶ τὴν ναυτικὴν παρασκευὴν. Ἐξημερουμένων δ' αἰεὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, καὶ ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τετραμμένων ἤδη πρὸς πολιτείας καὶ γεωργίας, διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, οὐδ' αὐτοῖς ἔτι τούτοις συμβαίνοι ἂν περὶ τὰ λεχθέντα τσαύτη σπουδή. Δηλοῖ δὲ τὰ καθεστηκότα νυνί. Πάντες γὰρ οἱ χαριέντες 181.
πρὸς τὸ λέγειν τρέπονται καὶ φιλοσοφεῖν ὡσθ' ἡ πόλις μικρῶ μὲν πρότερον τοῖς βαρβάροις ἀνεῖτο παιδευτήριον, καὶ φιλέλληνας κατεσκεύαζε τοὺς Γαλάτας, ὥςτε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας, ἐκεῖσε φοιτᾶν φιλομαθεῖς ὄντας. Ὀρῶντες δὲ τούτους οἱ Γαλάται, καὶ ἅμα εἰρήνην ἄγοντες, τὴν σχολὴν ἄσμενοι πρὸς τοιούτους διατίθενται βίους, οὐ κατ' ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ σοφιστὰς γοῦν ὑποδέχονται τοὺς μὲν ἰδίᾳ, τοὺς δὲ αἱ πόλεις κοινῇ μισθούμεναι, καθάπερ καὶ ἰατρούς. Τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης τῶν Μασσαλιωτῶν, οὐκ ἐλάχισον ἂν τις θεῖη τοῦτο τεκμήριον· ἡ γὰρ μεγίστη προῖξ αὐτοῖς ἐστὶν ἑκατὸν χρυσοῖ, καὶ εἰς ἐσθῆτα πέντε, καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον· πλέον δ' οὐκ ἔξεσι. Καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ, καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἡγεμόνες, πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ γενηθεῖσας ἀμαρτίας

181. ἐμετρίασαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν, ἣν ἐξαρχῆς εἶχεν ἡ πόλις· ὥστε μὴ ὑπακούειν τῶν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν πεμπομένων στρατηγῶν, μήτε αὐτὴν, μήτε τοὺς ὑπηκόους. Περὶ μὲν Μασσαλίας ταῦτα.

§. 6.

- Ἄμα δ' ἡ τε τῶν Σαλύων ὄρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἐσπέρας κλίνει μᾶλλον, καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρὸν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἐσπέραν περινεύει. Μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Μασσαλιωτῶν προελθοῦσα ὅσον ἑκατὸν σταδίους ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη πλησίον λατομιῶν τινων, ἐντεῦθεν ἄρχεται κολποῦσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν Γαλατικὸν κόλπον, πρὸς τὸ Ἄφροδίσιον, τὸ τῆς Πυρήνης ἄκρον· καλοῦσι δ' αὐτὸν καὶ Μασσαλιωτικόν. Ἔστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ περιγραφῇ, δύο κόλπους ἀφορίζον ἔκκειται τὸ Σήτιον ὄρος, προσλαβὼν καὶ τὴν Βλάσκωνα νῆσον πλησίον ἰδρυμένην. Τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικὸς, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ ρόμα· ὁ δ' ἐλάττων ὁ κατὰ Ναρβῶνά ἐστι μέχρι Πυρήνης. Ἡ μὲν οὖν Ναρβῶν ὑπέρεκειται τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν καὶ τῆς λίμνης τῆς Ναρβωνίτιδος, μέγιστον ἐμπορεῖον τῶν ταύτη. Πρὸς δὲ τῷ Ῥοδανῷ πόλις ἐστὶ καὶ ἐμπορεῖον οὐ
182. μικρὸν, Ἀρελάται· ἴσον δὲ πῶς διέχει τὰ ἐμπορεῖα ταῦτα, ἀλλήλων τε καὶ τῶν εἰρημένων ἄκρων, ἡ μὲν Ναρβῶν τοῦ Ἄφροδισίου, τὸ δ' Ἀρελάται τῆς Μασσαλίας. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς Ναρβῶνος ἄλλοι ποταμοὶ ρέουσιν, οἱ μὲν ἐκ τῶν Κεμμένων ὄρων, οἱ δ' ἐκ τῆς Πυρήνης, πάλεις ἔχοντες, εἰς ἃς ἀνάπλους οὐ πολὺς ἐστὶ μικροῖς πλοίοις· ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὁ τε Ρουσκίνων καὶ ὁ Ἰλιβίρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἐκάτερος αὐτῶν. Τοῦ δὲ Ρουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ, καὶ χωρίον ὑφ' ὕδρον, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἀλυκίδων μέσον, τὸ τοὺς

ὄρυκτους κεςρεις ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύζαντι πόδας, καὶ 182.
καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες, ἕξι περιπέιραι * τὸν* ἰχθῦν
ἀξιολόγον τὸ μέγεθος. Τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς ἰλύος, καθάπερ αἱ
ἐγγέλους. Οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Πυρήνης ῥέουσιν οἱ ποταμοί, μεταξύ
Ναρβῶνος καὶ τοῦ Ἀφροδισίου. Ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τῆς Ναρ-
βῶνος, ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν Θαλάτταν (ἐξ
οὔπερ καὶ ὁ Ἄταξ), ὅτε Ὄβρις, καὶ ὁ Ῥαύραρις. Τούτων ἐφ' οὗ
μὲν Βηττέρα πόλις ἀσφαλῆς ἰδρυται, πλησίον τῆς Ναρβῶνος·
ἐφ' οὗ δὲ Ἀγάθη, κτίσμα Μασσαλιωτῶν.

§. 7.

Ἐν μὲν οὖν ἔχει παράδοξον ἢ προειρημένη παραλία τὸ περὶ
τοὺς ὄρυκτους ἰχθῦς· ἕτερον δὲ μεῖζον τούτου σχεδόν τι, τὸ
λεχθησόμενον. Μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν
τοῦ Ῥοδανοῦ πεδῖον ἐστὶ, τῆς Θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν στα-
δίους, τσοῦτον δὲ καὶ τὴν διάμετρον, κυκλοτερές τὸ σχῆμα·
καλεῖται δὲ Λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεδηκότος. Μεσὸν γὰρ ἐστὶ λίθων
χειροπληθῶν, ὑποπεφυκυῖαν ἔχόντων αὐτοῖς ἄγρωσιν· ἀφ' ἧς
ἄφθονοι νομαὶ βοσκήμασιν εἰσιν· ἐν μέσῳ δ' ὕδατα, καὶ ἀλυκί-
δες συνίστανται, καὶ ἄλες. Ἄπαντα μὲν οὖν ἢ ὑπερκειμένη χώρα
προσήμερός ἐστι· διαφερόντως δ' εἰς τὸ πεδῖον τοῦτο [τὸ]
μελαμβόριον καταιγίζει, πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες. Φασὶ γοῦν
σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους· κατακλᾶσθαι δὲ
τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὄχημάτων, καὶ γυμνοῦσθαι καὶ
ὄπλων καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. Ἀριστοτελῆς μὲν οὖν
φησιν ὑπὸ σεισμῶν, τῶν καλουμένων Βρασῶν, ἐκπεσόντας τοὺς
λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χω-
ρίων. Ποσειδῶνιος δὲ, λίμνην οὔσαν, παγῆναι μετὰ κλυδασμοῦ·
καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλείονας μερισθῆναι λίθους, καθάπερ τοὺς
ποταμίους κάχληκας, καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλίτιδας· ὁμοίως

182. δὲ καὶ λείους, καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι· καὶ ταύτην αἰτίαν ἀποδεδώκασιν ἀμφοτέροι. Πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ' ἀμφοῦν λόγος· ἀνάγκη γάρ τοὺς οὕτω συνεσῶτας λίθους *οὐ* καθ' ἑαυτοὺς, ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβαλεῖν, [ἢ] ἐκ πετρῶν μεγάλων, ρήγματα συνεχῆ λαβουσῶν ἀποκριθῆναι. Τὸ μέντοι δυσασπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθῶν, ἢ παρ' ἄλλου λαθῶν,
183. εἰς μῦθον ἐξετόπισε. Φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ, καθηγούμενος Ἡρακλεῖ τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἐσπερίδας·

Ἦξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον σρατόν·
 Ἔνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θουῶρος περ ὄν,
 Μέμψει. Πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπέιν
 Ἐνταῦθ'· ἐλίσθαι θ' οὐ τίς ἐκ γαίας λίθον
 Ἐξεις, ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐς μαλθακός.
 Ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς, οἰκτερεῖ·
 Νεφέλην δ' ὑπερσχών, νιράδι γογγύλων πέτρων
 Ὑπόσκιον θῆσει χθόνα, οἷς ἔπειτα σὺ
 Βάλλων διώσει ραδίως Αἴγυν σρατόν·

ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὄν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβαλεῖν τοὺς λίθους, καὶ καταχῶσαι πάντας, ἢ τοσοῦτων δεόμενον ποιῆσαι λίθων τὸν Ἡρακλέα. Τὸ μὲν οὖν τοσοῦτων, ἀναγκαῖον ἦν, εἶπερ καὶ πρὸς ὄχλον παμπληθῆ· ὥσε ταύτη γε πιθανώτερος ὁ μυθολογία τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. Ἀλλὰ καὶ τᾶλλα, πεπρωσθαι φήσας ὁ ποιητὴς, οὐκ ἔα μέμφεσθαι φιλαίτιως. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἰμαρμένης λόγοις, εὖροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν φύσει γινομένων, ὥς' ἐπ' αὐτῶν φάναι· πολλὸν κρεῖττον εἶναι τόδε, ἢ τόδε, γενέσθαι, οἷον εὐμβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίξειν τὴν γῆν· καὶ, τὸν Πάριον εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν·

πεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἀρπάσαντα, δίκας τίσαι τοῖς 185.
ἀδοκηθεῖσιν ὕσερον, ἠνίκά τοσοῦτον ἀπείργαστο φθόρον Ἑλ-
λήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία·

Ζεὺς γάρ, κακὸν μὲν Τρωσὶ, πῆμα δ' Ἑλλάδι
Θείων γενέσθαι, ταῦτ' ἐβούλευσεν κατήρ.

§. 8.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ ζομάτων, Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ
Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάζομον, ἀλλὰ δίζομον· Ἄρτεμι-
δώρος δὲ τρίζομον λέγει. Μάριος δὲ ὕσερον, ὄρων τυφλόζομον
γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως, καὶ δυσείσβολον, καινὴν ἔεμε
διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλεόν τοῦ ποταμοῦ, Μασ-
σαλιώταις ἔδωκεν ἀρισεῖον, κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ
Τωῦγενούς πόλεμον· ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκαντο πολὺν, τέλη πρατ-
τόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας, καὶ τοὺς καταγομένους. Ὅμως οὖν
ἔτι μένει δυσείσπλοα διὰ τε τὴν λαβρότητα, καὶ τὴν πρόσ-
χωσιν, καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθοράσθαι
μηδ' ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαιερίαις. Διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύρ- 184.
γους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώραν·
καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἄρτέμιδος κἀνταῦθα ἰδρύσαντο ἱερόν,
χωρίον ἀπολαβόντες, ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ ζόματα τοῦ ποταμοῦ.
Υπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, λιμνοθάλαττα· κα-
λοῦσιν δὲ Στομαλίμνην· ὁρράκια δ' ἔχει πάμπολλα, καὶ ἄλλως
εὐοψεῖ. Ταύτην δ' ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς ζόμασι τοῦ Ῥο-
δανοῦ, καὶ μάλις αὐτοὶ φήσαντες πεντάζομον αὐτὸν, οὔτε τοῦτ' εὖ
λέγοντες, οὔτ' ἐκεῖνο· ὅρος γάρ ἐστι μεταξὺ τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ
ποταμοῦ τὴν λίμνην. Ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ Μασ-
σαλίαν παραλία τοιαύτη καὶ τοσαύτη τίς.

§. 9.

Ἡ δ' ἐπὶ τὸν Οὐαρὸν ποταμὸν, καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας,

184. τὰς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις, Ταυροέντιον, καὶ Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Ἰδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους. Ὁ δὲ Οὐάρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ ὅσον ἐξήκοντα σταδίου διέχων ὡσθ' ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὄρον, καίπερ οὐσα Μασσαλιωτῶν ἐπετείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τὴν γε θαλάτταν ἔχειν ἐλευθέραν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ' ἐκείνων κρατουμένης· ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἔρυμνῃ, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν ἐπιπέδων χωρίων· προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἔω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θαλάτταν, καὶ μόλις ἔωσα πορευσίμων αὐτὴν τὴν ὁδόν. Κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες· τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες· περὶ ὧν λεχθήσεται μετὰ ταῦτα. Νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσδετέον, ὅτι, τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἢ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει, καὶ τῆς Ἐπαρχίας ἐστίν· ἢ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας, καὶ ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων προσαγμάτων.

§. 10.

Πρόκεινται δὲ τῶν σενῶν τούτων, ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξαμένοις, αἱ Στοιχάδες νῆσοι, τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μικραὶ γεωργοῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται. Τὸ δὲ παλαιὸν καὶ φρουράν εἶχον, ἰδρυμένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν λησθηρίων ἐφόδους, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία

185. καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας· ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρώων ἐστὶ

τὸ τοῦ Ἀθήρων· κεῖται δ' αὐτὴ πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. Ἄλλα 185.
 δ' ἐστὶ νησίδια οὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας
 αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ἠϊόνος. Τῶν δὲ
 λιμένων, ὁ μὲν κατὰ τὸ ναύσταθμον ἀξιόλογος, καὶ ὁ τῶν
 Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι· τούτων δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ὄξυβιος
 καλούμενος λιμὴν, ἐπώνυμος τῶν Ὄξυβίων Λιγύων. Περὶ μὲν
 τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν.

§. 11.

Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν, μάλιστα γεωγραφεῖ τὰ τε
 ὄρη τὰ περικείμενα, καὶ οἱ ποταμοί· διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανός,
 μέγιστός τε ὢν καὶ πλείστον ἀνάπλουον ἔχων, ἐκ πολλῶν πλη-
 ρούμενος ρευμάτων· λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. Ἀπὸ Μασ-
 σαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις, καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξύ χώραν
 τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία
 ποταμοῦ, Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σαδίους· πορθμείω
 δὲ διαβάσιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν, ἢ ἐφεξῆς πᾶσα χώρα
 Καουάρων ἐστὶ μέχρι τῶν τοῦ Ἰσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥο-
 δανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πῶς τῷ Ῥοδανῷ.
 Μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία, σαδίων ἐστὶν ἑπτακο-
 σίων. Οἱ μὲν οὖν Σάλυες ἐν αὐτοῖς τὰ τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκεί-
 μενα ὄρη κατοικοῦσι· τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Ουοκόντιοί
 τε, καὶ Τρικόριοι, καὶ Ἰκόνιοι, καὶ Μέδουλλοι. Μεταξὺ δὲ τοῦ
 Δρουεντία καὶ τοῦ Ἰσαρος, καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ρέουσιν ἀπὸ
 τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιβρέοντες πόλιν
 Καουάρων *καὶ Ουάρων*, κοινῶ ρεῖθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν
 Ῥοδανόν· τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Ουίνδαλον πόλιν μισγό-
 μενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Αἰνόβαρβος μεγάλη μάχῃ
 πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας. Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξύ
 πόλεις Ἀυενίων, καὶ Ἀραυσίων, καὶ Ἀερία· τῷ ὄντι φησὶν

185. Ἀρτεμίδωρος ἀερία, διὰ τὸ ἐφ' ὕψους ἰδρῦσθαι μεγάλου. Ἡ μὲν οὖν ἄλλη πᾶσα ἐστὶ πεδιάς καὶ εὐβοτός· ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὸν Δρουντιάν ὑπερδέσεις ἔχει γενὰς καὶ ὑλώδεις. Καθ' ὃ δὲ συμπύπτουσιν ὁ Ἰσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανός, καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κκοῖντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανός, οὐχ ὄλαις τρισὶ μυριάσιν, εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε· καὶ ἔσησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου, καὶ νεῶς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ' Ἡρακλέους. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰσαρος εἰς τὴν Οὐιένναν τὴν τῶν Ἀλλοβρόγων μητρόπολιν, κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ, γάδιοι εἰσὶ
186. τριακόσιοι εἴκοσι. Πλησίον δ' ὑπέγκειται τῆς Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις ὁ τε Ἄραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· γάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ, πεζῇ μὲν περὶ διακοσίους διὰ τῆς Ἀλλοβρόγων, ἀνάπλω δὲ, μικρῷ πλείους. Ἀλλόβρογες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐσράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία καὶ τοὺς αὐλώνας· τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐιένναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὔσαν, μητρόπολιν δ' ὁμοῦ τοῦ ἔθνου λεγομένην, κατεσκευάσασιν πόλιν. Ἰδρυταὶ δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων οὗτος πολὺς καὶ σφοδρός· ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς Λεμάνης, φανερόν δαίκνυσι τὸ ρεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς γαδίους. Κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρόγων καὶ Σεγοσιανῶν, συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν. Ρεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὀρίζων Σηκουανούς τε καὶ Αἰδούους καὶ Λίγγονας· παραλαβὼν δ' ὕψερρον τὸν Δοῦβιν, ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρων φερόμενον πλωτὸν, ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι, καὶ γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. Πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανός, εἰς τὴν Οὐιένναν φέρεται. Συμβαίνει δὲ καταρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· εἰς ἐν δ' ἤδη συμπεσόντων ρεῖθρον, πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὼν

νότιον φέρεται τὸ ρεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξιόμενον καὶ 186.
 τοὺς ἄλλους ποταμούς· κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται
 μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. Ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων
 καὶ τοῦ Ῥοδανῶ, τοιαύτη τίς.

§. 12.

Τὴν δ' ἐπὶ δάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ, Οὐῶλκai νέμονται
 τὴν πλείσθη, οὓς Ἀρηκομικούς προσαγορεύουσι. Τούτων δ'
 ἐπίκειον ἡ Ναρθῶν λέγεται· δικαιότερον δ' ἂν καὶ τῆς ἄλλης
 Κελτικῆς λέγοιτο· τοσοῦτον ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρό-
 νων τὸ ἐμπορεῖον. Οἱ μὲν οὖν Οὐῶλκai γειτονεύουσι τῷ ποταμῶ
 τῷ Ῥοδανῶ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν
 τῇ περαιᾷ, καὶ τοὺς Καουάρους. Ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καουάρων
 ὄνομα· καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτη
 βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ
 πλέον εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων τύπον καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς
 βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτεία. Ἄλλα δὲ ἐστὶν ἄδοξα ἔθνη καὶ
 μικρά, παρακειμένα τοῖς Ἀρηκομικοῖς μέχρι Πυρήνης. Μη-
 τρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομικῶν ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν
 ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν, πολὺ Ναρθῶνος λειπομένη,
 κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας
 τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν, εὐανδρία διαφερούσας,
 συντελούσας εἰς αὐτὴν, ἔχουσα καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον·
 ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμείας ἐν Νεμαύσῳ 187.
 Ῥωμαίους ὑπάρχειν. Διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ὑπὸ τοῖς προστάγμασι
 τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστὶ τὸ ἔθνος τοῦτο. Ἰδρυται δ' ἡ
 πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους
 μὲν εὐδατον οὔσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἕαρος, πληρώδη καὶ ποταμό-
 κλυσον. Τινὰ μὲν οὖν τῶν ρευμάτων, πορθμείοις περᾶται,
 τινὰ δὲ γεφύραις, ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων.

187. Ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χεῖμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἐσθ' ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι, μετὰ τὴν ἀπότμηξιν τῶν χιόνων. Τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθεΐσης, ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐσὶ, καθάπερ εἶπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυρικῆς, μακροτέρα μὲν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐμαρεςέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὁρῶν. Διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ροδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαιᾷ πολίχνην ἐσὶ Ταράσκων· τῆς δὲ Ναρβῶνος ἑπτακοσίους καὶ εἴκοσι. Πρὸς δὲ τὸ Κέμμενον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων, οἰκοῦσι τῶν τε Οὐολκῶν οἱ Τεκτοσάγες καλούμενοι, καὶ ἄλλοι τινές. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὑστερον.

§. 13.

Οἱ δὲ Τεκτοσάγες καλούμενοι τῇ Πυρρῆνῃ πλησιάζουσιν· ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολὺ χρυσὸν τε νέμονται γῆν. Ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαι ποτὲ, καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε, γάσεως ἐμπεσοῦσης, ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν· τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν, τὴν ὁμορον τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς Παφλαγόσι. Τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον, τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτοσάγας. Τριῶν γάρ ὄντων ἐθνῶν, ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν, Τεκτοσάγων λέγεται· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐσὶ Τρόκμοι καὶ Τολισοδόγιοι. Τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπωκίσθησαν, μηνύει τὸ γὰρ πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον· ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὠρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρελήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ

Τρόκμους ἢ Τολιςβογίους ἐκτός τῶν Ἄλπεων, οὔτ' ἐν αὐταῖς, 187.
 οὔτ' ἐντός. Εἰκὸς δ' ἐκλειοπεῖναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις,
 καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλειόνων. Ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων
 Βρέννων τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφούς, Πραῦσόν τινές φασιν
 ἀλλ' οὐδὲ τοὺς Πραύσους ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ὤκησαν 188.
 πρότερον. Καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δὲ φασὶ μετασχεῖν τῆς ἐπὶ
 Δελφούς στρατείας, καὶ τοὺς* τε* θησαυροὺς τοὺς εὐρεθέντας
 παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν
 πόλει Τολώσῃ, τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναι φασί·
 προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιερουν-
 τας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν. Προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν
 Καιπίωνα, διὰ τοῦτο ἐν δυσυχίμασι κατασρέφαι τὸν βίον, ὡς
 ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπο-
 λιπόντα παιδας, αἷς συνέθη καταπορνευθείσας, ὡς εἴρηκε Τι-
 μαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. Πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσει-
 δωνίου λόγος. Τὰ μὲν γὰρ εὐρεθέντα ἐν τῇ Τολώσῃ χρήματα,
 μυρίων πού καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ
 μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν
 κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἄργον χρυσοῦν καὶ ἄργυρον. Τὸ δ' ἐν
 Δελφοῖς ἱερόν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξει κενὸν
 τῶν τοιούτων, σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκῶν κατὰ τὸν ἱερόν
 πόλεμον· εἰ δὲ καὶ τι ἐλείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ
 σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκίαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας
 μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν, καὶ σκεδασθέντας ἄλλους
 ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοσασίαν. Ἄλλ', ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε
 καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὔσα, καὶ δεισιδαι-
 μόνων ἀνθρώπων, καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις, πολλαχοῦ τῆς
 Κελτικῆς ἔσχε θησαυροὺς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν
 ἀσυλίαν παρείχον, εἰς ἃς καθίσταν ἄργύρου, ἢ καὶ χρυσοῦ,
 βάρη. Οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες τῶν τόπων, ἀπέδοντο τὰς

188. λίμνας δημοσία, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. Ἐν δὲ τῇ Τολῳσση καὶ τὸ ἱερόν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιούκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέτων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρρόντος.

§. 14.

- Ἰδρυται δ' ἡ Τολῳσσα κατὰ τὸ σενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ διειργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Ναρβῶνα θαλάττης τὸν Ὠκεανόν, ὃν φησι Ποσειδώνιος, ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σαθίων. Ἄξιον δ' ἀντὶ πάντων ἐπισημῆσθαι πάλιν, ὅπερ εἶπομεν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας πρὸς τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν θάλατταν, τὴν τ' ἐκτός ὁμοίως καὶ τὴν ἐντός. Εὗροι γὰρ ἂν τις, ἐπισήσας, οὐκ ἐλάχισον μέρος τοῦθ' ὑπάρχον τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς· λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέεσθαι τὰς τοῦ βίου μετὰ
189. ῥαψῶνης ἅπασι πρὸς ἅπαντας, καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖσθαι κοινὰς, μάλισα δὲ νῦν, ἥνικα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὀπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς βίους κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥσε ἐπὶ τῶν τοιούτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαι τις ἂν δόξειεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὥς ἂν μετὰ λογισμοῦ τινος διακειμένων τῶν τόπων. Ὁ μὲν γε Ῥοδανὸς πολὺν τε ἔχει τὸν ἀνάπλου, καὶ μεγάλοις φορτίοις, καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας, διὰ τὸ τοὺς ἐμπύπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτοὺς, καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλείους. Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται, καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων· εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ· κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν Ὠκεανόν, καὶ τοὺς Ληξοβίους, καὶ Καλέτους· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρετανικὴν ἐλάττων ἡ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὄξύς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανός, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς

ἀρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται, καὶ τὸν Λείγηρα 189. ποταμὸν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς, πεδιάς οὖσα καὶ οὐ πολλή, περὶ ὀκτακοσίους σταδίους, ἐπάγεται μὴ χρῆσθαι τῷ ἀνάπλω, διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾶον. Ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται· ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἐκ δὲ Ναρβῶνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι, πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρούναν ποταμὸν, καὶ τοῦθ' ὅσον ὀκτακοσίων, ἢ ἑπτακοσίων σταδίων· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρούνας εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνίτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, οὓς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον. Ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι, διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν, διὰ τὸ πλησιόχωρον.

Κ Ε Φ. Β.

§. Ι.

ΕΞΗΣ δὲ περὶ τῶν Ἀκυϊτανῶν λεκτέον, καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἔθνων τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικούντων καὶ τοῦ Λείγηρος, ὧν ἕνα ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμίας, καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνίτιν. Ἀπλῶς γὰρ εἶπεῖν, οἱ Ἀκυϊτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου, κατὰ τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευάς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν· εἰκόασι δὲ μᾶλλον Ἰβηρσιν. Ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρούνα ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρρήνης οἰκοῦντες. Ἔσι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκυϊτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι· μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα, τὰ πολλὰ μὲν παρωκεαντικά, τὰ δ' εἰς τὴν μεσογαίαν, καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὄρων, μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα. Ἐπειδὴ δὲ μικρὰ μερίς ἦν ἡ τοσαύτη, 190.

190. προσέθεσαν καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λεϊγήρος. Παράλληλοι δὲ πῶς εἰσὶν οἱ ποταμοὶ τῇ Πυρρήνῃ, καὶ δύο ποιούσι παραλληλόγραμμα πρὸς αὐτὴν χωρία, ὀριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευράς τῶ τε Ὠκεανῶ, καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι· δισχιδίων δ' ὁμοῦ τι σαθίων ἐστὶν ὁ πλοῦς ἐκατέρων τῶν ποταμῶν. Ἐκβάλλει δ' ὁ μὲν Γαρούνας, τρισὶ ποταμοῖς ἀυξηθεῖς, εἰς τὸ μεταξὺ Βιτουρίγων τε τῶν Οὐιβίσκων ἐπικαλουμένων, καὶ Σαντόνων, ἀμφοτέρων Γαλατικῶν ἔθνων· μόνον γὰρ δὴ τὸ τῶν Βιτουρίγων τούτων ἔθνος ἐν τοῖς Ἀκυϊτανοῖς ἀλλόφυλον ἱδρύεται, καὶ οὐ συντελεῖ αὐτοῖς· ἔχει δὲ ἐμπορεῖον Βουρδύγαλα ἐπικείμενον λιμνοθαλάττῃ τινὶ, ἣν ποιούσῃ αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὁ δὲ Λεϊγήρ μεταξὺ Ποκτόνων τε καὶ Ναμνητῶν ἐκβάλλει. Πρῶτερον δὲ Κορβιλῶν ὑπῆρχεν ἐμπορεῖον ἐπὶ τούτῳ τῶ ποταμῶ· περὶ ἧς εἶρηκε Πολύβιος, μνησθεῖς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογηθέντων, ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμμιζάντων Σκηπίωνι, οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄξιον, ἐρωτηθεῖς ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος περὶ τῆς Βρετανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Ναρβῶνος, οὐδὲ τῶν ἐκ Κορβιλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύτη, Πυθίας δ' ἐξάρρησε ψεύσασθαι τοσαῦτα. Τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον. Ἔστι δ' ἡ μὲν παρωκεανίτις τῶν Ἀκυϊτανῶν ἀμμιώδης ἢ πλείστη καὶ λεπτή, κέγχρω τρέφουσα, τοῖς δ' ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποικῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικῶν κόλπον, ὁμῶνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός. Ἐχουσι δὲ Τάρβελλοι τὸν κόλπον, παρ' οἷς εἰσι τὰ χρυσεῖα σπουδαιότατα πάντων. Ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν ἐπὶ μικρὸν εὐρίσκονται καὶ χειροπληθεῖς χρυσοῦ πλάκες, ἔσθ' ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεόμεναι· τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμα ἐστὶ καὶ βῶλοι, καὶ αὐταὶ κατεργασίαν οὐ πολλὴν ἔχουσαι. Ἡ δὲ μεσόγειος καὶ ὀρεινὴ, βελτίω γῆν ἔχει· πρὸς μὲν τῇ Πυρρήνῃ τὴν τῶν Κονουενῶν, [δ] ἐστὶ

συνηλίδων, ἐν ἣ πόλις Λούγδουνον, καὶ τὰ τῶν Ὀησιῶν Θερμά 190.
καλλιςα ποτιμωτάτου ὕδατος. Καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αὐσκίων.

§. 2.

Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λείγηρος ἔθνη, τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκυϊτανοῖς ἐσιν· Ἐλλοιοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ρόδα-
νου τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, Οὐέλαιοι δὲ μετὰ τούτους, οἱ προσ-
ωρίζοντο ποτὲ Ἀρουέριοις, νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς·
εἶτα Ἀρουέριοι καὶ Λεμόδικες καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ
τούτοις, Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες, οἱ Κού-
βοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ, Σάντονοι τε καὶ Πίκτονες,
οἱ μὲν τῷ Γαρούνα παροικεῦντες, ὡς εἶπομεν, οἱ δὲ τῷ Λεί-
γηρι. Ρουτῆνοι δὲ καὶ Γαβάλεις τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. 191.
Παρά μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις σιδηρουργεῖα ἐσιν ἀσεια,
καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι· παρά δὲ τοῖς Καδοῦρκοις λινουρ-
γεῖα· παρά δὲ τοῖς Ρουτῆνοις ἀργυρεῖα. ἔχουσι δ' ἀργυρεῖα
καὶ οἱ Γαβάλεις· δεδώκασι δὲ Λάτιον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τῶν
Ἀκυϊτανῶν τισι, καθάπερ Αὐσκίοις καὶ Κονουέναις.

§. 3.

Ἀρουέριοι δὲ ἴδρουνται μὲν ἐπὶ τῷ Λείγηρι· μητρόπολις δ'
αὐτῶν ἐστὶ Νεμωσσός, ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. Ῥυεῖς δ' οὗτος
παρὰ Γήναβον τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπορεῖον, κατὰ μέσον πού
τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Τῆς δυ-
νάμεως δὲ τῆς πρότερον Ἀρουέριοι μέγα τεκμηῆριον παρέχονται
τὸ πύλλαις πολεμῆσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τοτὲ μὲν μυ-
ριασίν εἴκοσι, πάλιν δὲ διπλασίαις. Τσσαύταις γὰρ πρὸς Καί-
σαρα τὸν Θεὸν διηγωνίσαντο μετὰ Οὐερκιγγετόριγος· πρότερον
δὲ καὶ εἴκοσι πρὸς Μάξιμον τὸν Αἰμιλιανόν· καὶ πρὸς Δομήτιον
δ' ὡσαύτως Ἀηνόβαρβον. Πρὸς μὲν οὖν Καίσαρα περί τε

191. Γεργουσίαν πόλιν τῶν Ἀρουέρνων, ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους κειμένην, συνέστησαν οἱ ἀγῶνες, ἐξ ἧς ἦν ὁ Οὐερκιγγετόριξ· καὶ περὶ Ἀλθισίαν πόλιν Μανδουβίων, ἔθλους ὁμόρου τοῖς Ἀρουέροις, καὶ ταύτην ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου κειμένην, περιεχομένην ὃ ὄρεισι καὶ ποταμοῖς δυσὶν· ἐν ἧ ἑάλω ὁ ἡγεμῶν, καὶ ὁ πόλεμος τέλος ἔσχε. Πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ' Ἰσαρος καὶ τοῦ Ῥοδανῶ, καθ' ἦν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῶ· πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω ἔτι, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανῶ. Διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀρουέροι καὶ μέχρι Ναρβῶνος καὶ τῶν ὄρων τῆς Μασσαλιώτιδος. Ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν, καὶ μέχρι Ὠκεανοῦ καὶ Ῥήνου. Βιτίτου δὲ, τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον καὶ τὸν Δομήτιον πολεμήσαντος, ὁ πατὴρ Λουέριος τοσοῦτον πλοῦτῳ λέγεται καὶ τρυφῇ διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ, ἐπίδειξιν ποιούμενος τοῖς φίλοις τῆς εὐπορίας, ἐπ' ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου, χρυσοῦ νόμισμα καὶ ἀργύρου δεῦρο κάκεισε διασπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας.

Κ Ε Φ Γ.

§. 1.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν Ἀκυϊταίνην μερίδα, καὶ τὴν Ναρβωνίτην, ἡ ἐφεξῆς ἐστὶ, μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς, ἀπὸ τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανῶ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λουγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεῖς ὁ Ῥοδανός. Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς τηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανῶ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων, ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέταται· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρωμαντικά ὑπ' ἄλλη τέταται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγαις προσνέμουσιν. Ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν.

§. 2.

Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον, ἐκτισμένον ἐπὶ λόφῳ κατὰ 192
τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ,
κατέχουσι Ῥωμαῖοι. Εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων, πλὴν Ναρ-
βῶνος· καὶ γὰρ ἐμπορεῖω χρῶνται, καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν
ἐνταῦθα, τὸ τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν, οἱ τῶν Ῥωμαίων
ἡγεμόνες. Τό τε ἱερόν, τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν
Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβασῶ, πρὸ ταύτης ἰδρύεται τῆς πό-
λεως, ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν· ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος
ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἔθνων ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰκόνες
τούτων ἐκάστου μία, καὶ ἄλλος μέγας. Προκάθεται δὲ τοῦ
ἔθνους τοῦ Σεγοσιανῶν ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥο-
δανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος· τὰ δ' ἐξῆς ἔθνη τὰ συντείνοντα πρὸς τὸν
Ῥήνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὀρίζεται, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ Ἄρα-
ρος. Οὗτοι μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ἀπὸ τῶν Ἄλπειων
καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες, ἔπειτ' εἰς ἓν ρεῖθρον συμπεσόντες,
εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. Ἄλλος δ' ἐστὶν, ὁμοίως ἐν ταῖς
Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκουάνας ὄνομα. Ρεῖ δ' εἰς τὸν
Ὠκεανὸν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ, διὰ ἔθλους ὁμωνύμου, συν-
άπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἔω, τὰ δ' εἰς ἀναντία τῷ Ἄραρι·
ἔθεν αἱ κάλλισαι ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην
κατακομίζονται. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος
οἰκεῖ τὸ τῶν Αἰδούων ἔθνος· πόλιν ἔχον Καβυλλῆνον ἐπὶ τῷ
Ἄραρι· καὶ φρούριον Βίβρακτα. Οἱ δὲ Αἰδούοι καὶ συγγενεῖς
Ῥωμαίων ὀνομάζοντο, καὶ πρῶτοι τῶν ταύτη προσῆλθον πρὸς
τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ
Σηκουανοί, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες
καὶ τοῖς Αἰδούοις, ὅτι πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις,
κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν· καὶ ἐπεδεί-

192. νυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους, καὶ ἀφισάμενοι, μικρούς. Πρὸς δὲ τοὺς Αἰδούους, καὶ διὰ ταῦτα μὲν, ἀλλ' ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἕρις, τοῦ διείργοντος αὐτούς, ἐκατέρου ἔθνους ἴδιον ἀξιούντος εἶναι τὸν Ἄραρα, καὶ ἑαυτῶ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη· νυνὶ δὲ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἅπαντ' ἐστὶ.

§. 3.

- Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἀπάντων οἰκοῦσιν Ἐλουήτιοι, παρ' οἷς εἰσὶν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδοῦλα ὄρει. Τοῦτο δ' ἐστὶ μέρος τῶν Ἀλπεων, ὅθεν καὶ ὁ Ἀδδοῦας εἰς τὰναντία μέρη ρεῖ, τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικῆν, καὶ πληροῖ τὴν Δάριον λίμνην, πρὸς ἣ ἐκτίσται τὸ Κῶμον· εἴτ' ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει, περὶ ὧν ὕσερον ἐροῦμεν. Καὶ ὁ Ῥήνος δὲ εἰς ἑλὴ μεγάλα καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην, ἧς
193. ἐφάπτονται καὶ Ῥαῖτοὶ καὶ Οὐίνδελικοὶ τῶν Ἀλπειῶν τινές, καὶ τῶν ὑπεραλπειῶν. Φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ, σαδίων ἐξακισχιλίων Ἀσίνιος· οὐκ ἔστι δέ. Ἄλλ' ἐπ' εὐθείας μὲν τοῦ ἡμίσεος ὀλίγον ἂν ὑπερβάλλοι· τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προσεθέντες ἰκανῶς ἂν ἔχοιεν. Καὶ γὰρ ὀξύς ἐστὶ· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δυσγεφύρωτος, καὶ διὰ πεδίων ὑπτίος φέρεται τὸ λοιπὸν καταβάς ἀπὸ τῶν ὄρων. Πῶς οὖν οἷόν τε μένειν ὀξύν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς. Φησὶ δὲ καὶ δίτσομον εἶναι, μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας. Ἐγκυκλοῦνται μὲν δὴ τινα χώραν ταῖς σκολιότησι καὶ οὗτος, καὶ ὁ Σηκουάνας, [ἀλλ'] οὐ τοσαύτην· ἀμφοτέροι δὲ ρέουσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἀπὸ τῶν νοτιῶν μερῶν· πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρετανικὴ, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν, ὥσε καθοραῶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐῶθεν ἄκρον τῆς νήσου· τοῦ δὲ Σηκουάνα μικρόν ἀπωτέρω. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυτήγιον συνεστήσατο

Καῖσαρ ὁ Θεός, πλέων εἰς τὴν Βρετανικὴν. Τοῦ δὲ Σηκουάνα 193.
 τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία
 μακρῶ πλέον ἐστίν, ἢ τὸ τοῦ Λείγηρος, καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα·
 τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκουάνα χιλίων σαδίων
 ἐστίν· ἔλαττον δὲ, ἢ διπλάσιον τούτου, τὸ ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ
 Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. Φασὶ δὲ καὶ πολυχρύσους τοὺς
 Ἐλουητίους εἶναι μηδὲν μέντοι ἦττον ἐπὶ λησιεῖαν τραπέσθαι,
 τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας· ἀφανισθῆναι δ' αὐτῶν τὰ
 δύο φύλα, τριῶν ὄντων, κατὰ στρατείας· ὅμως δ' ἐκ τῶν λοι-
 πῶν *τόπων* τὸ τῶν ἐπιγόνων πλῆθος ἐδήλωσεν ὁ πρὸς Καίσαρα
 τὸν Θεὸν πόλεμος, ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα μυριάδες σωματῶν
 διεφθάρησαν· τοὺς δὲ λοιποὺς σώζεσθαι μεθῆκεν εἰς ὀκτακισ-
 χιλίους, ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς, ὁμόροις οὖσιν, ἔρημον
 τὴν χώραν ἀφῆ.

§. 4.

Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουητίους, Σηκουανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ
 κατοικοῦσι τὸν Ῥήνον· ἐν οἷς ἰδρυταὶ Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθέν
 ἐκ τῆς οἰκείας, Τριβόκχοι. Ἐν δὲ τοῖς Σηκουανοῖς ἐστὶ τὸ ὄρος
 ὁ Ἰουράσιος· διορίζει δ' Ἐλουητίους καὶ Σηκουανούς. Ὑπὲρ
 οὖν τῶν Ἐλουητίων καὶ Σηκουανῶν Αἰδοῦοι καὶ Λίγγωνες οἰ-
 κοῦσι πρὸς δύσιν· ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν, Λεῦκοι καὶ τῶν
 Λιγγόνων τὴν μέρος. Τὰ δὲ μεταξύ ἔθνη τοῦ τε Λείγηρος καὶ
 τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ, τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ
 Ἄραρος, παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβροξι καὶ τοῖς
 περὶ τὸ Λούγδουνον. Τούτων δ' ἐπιφανέστατόν ἐστι τὸ τῶν
 Ἀρουέρων καὶ τὸ τῶν Καρνούτων· δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεῖς ὁ
 Λείγηρ, εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἔξεισι. Δίαιρμα δ' ἐστὶν εἰς τὴν Βρε-
 τανικὴν ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς, εἴκοσι καὶ τριακόσιοι
 σάδιοι· ὑπὸ γὰρ τὴν ἀμπωτιν ἀφ' ἐσπέρας ἀναχθέντες, τῇ ὕσε- 194.

194. ραία περί ὀγδόην ὥραν καταίρουσιν εἰς τὴν νῆσον. Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικούς καὶ Τριβόχους, παροικοῦσι τὸν Ῥήνον Τρηούριοι· καδ' οὖς πεποιήται τὸ ζεύγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνί, τῶν στρατηγούτων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. Πέραν δὲ ὤκουσιν Οὐβιοὶ κατὰ τοῦτον τὸν τόπον· οὖς μετήγαγεν Ἀγρίππας ἐκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τρηούριος δὲ συνεχεῖς Νερούϊοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι, τῶν ἐκβολῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἔλη καὶ δρυμοὺς, οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης καὶ ἀκαυθώδους. Κατὰ τούτους δ' ἰδρυνταὶ Σούγαμβροὶ Γερμανοί. Πάσης δ' ὑπέγκεινται τῆς ποταμίας ταύτης οἱ Σόηβοι προσασγορευόμενοι Γερμανοί, καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων· ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι, κατέφευγον εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου* νυνί*· καὶ ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους τόπους δυνασεύουσι, καὶ διαδέχονται τὰ ζώπυρα τοῦ πολέμου, τῶν πρότερον αἰεὶ καταλυομένων.

§. 5.

Τῶν δὲ Τρηούριων καὶ Νερούϊων, Σέρονες καὶ Ῥήμοι πρὸς ἐσπέραν οἰκοῦσιν· ἔτι δ' Ἄτρεβάτιοι καὶ Ἐβούρωνες. Τοῖς Μενάπιοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοὶ, καὶ Βελλόακοι, καὶ Ἀμβιανοὶ, καὶ Σουεσιῶνες, καὶ Καλέτοι, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ. Ἐμφορῆς δ' ἐστὶ τῆ τῶν Μενάπιων ἢ τε τῶν Μορινῶν, καὶ ἢ τῶν Ἄτρεβατιῶν, καὶ Ἐβουρώνων· ὕλη γάρ ἐστιν οὐχ ὑψηλῶν δένδρων, πολλὴ μὲν, οὐ τοσαύτη δὲ, ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασιν, τετρακοσχιλίων σταδίων· καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἀρδουένναν. Κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς ἐφόδους συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις οὐσας, ἀνέφραττον τὰς παρόδους. Ἐστὶ δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον· αὐτοὶ δὲ κατέδυνον εἰς τὰ βιάθη κανοῖκοι, νησιδία ἔχοντες ἐν τοῖς ἐλεσιν. Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπομβρίαῖς ἀσφαλεῖς τὰς καταφυγὰς

καταφυγὰς εἶχον, ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἠλίσκοντο ῥαδίως. Νυνὶ 194·
 δ' ἅπαντες οἱ ἐντὸς Ῥήνου, καθ' ἡσυχίαν ὄντες, ὑπεκισύουσι Ῥω-
 μαίων. Παρὶ δὲ τὸν Σηκουάναν ποταμὸν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι,
 νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πόλιν Λουκατοσίαν· καὶ
 Μέλδοι, καὶ Ληξοοῦιοι, παρωκεαῖται οὗτοι. Ἄξιολογώτατον
 δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτη, Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν,
 Δουρικόρτορα, μάλιγα συνοικεῖται, καὶ δέχεται τοὺς τῶν
 Ῥωμαίων ἡγεμόνας.

Κ Ε Φ. Δ.

§. 1.

ΜΕΤὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἔθνη, τὰ λοιπὰ Βελγῶν ἐστὶν ἔθνη
 τῶν παρωκεανιτῶν, ὧν Οὐένετοι μὲν εἰσιν οἱ ναυμαχῆσαντες
 πρὸς Καίσαρα· ἔτοιμοι γὰρ ἦσαν κωλύειν τὸν εἰς τὴν Βρε-
 τανικὴν πλοῦν, χρώμενοι τῷ ἐμπορείῳ. Κατέναυμάχησε δὲ
 ῥαδίως, οὐκ ἐμβόλοις χρώμενος (ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα), 195.
 ἀλλ' ἀνέμῳ φερομένων ἐπ' αὐτὸν, κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ
 ἰξία δορυδρεπάνοις· ἦν γὰρ σκύτινα διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων·
 ἀλύσει δ' ἔτενον ἀντι καλῶν. Πλατύπυγα δὲ ποιούσι, καὶ ὑψί-
 πρυμνα καὶ ὑψόπρωρα, διὰ τὰς ἀμπώτεις, δρυῆς ὕλης, ἧς ἐστὶν
 εὐπορία· διόπερ οὐ συνάγουσι τὰς ἀρμονίας τῶν σανίδων, ἀλλ'
 ἀραιώματα καταλείπουσι· ταῦτα δὲ βρύοις διανάπτουσι, τοῦ μὴ
 κατὰ τὰς νεωλκίας καπυροῦσθαι τὴν ὕλην μὴ νοτιζομένην· τοῦ
 μὲν βρύου νοτιωτέρου ὄντος τῆ φύσει, τῆς δὲ δρυὸς ἤηρας καὶ
 ἀλιπούς. Τούτους οἶμαι τοὺς Οὐένετους οἰκιστὰς εἶναι τῶν
 κατὰ τὸν Ἀδριάν· καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ
 Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς,
 καθάπερ καὶ οἱ Βόιοι καὶ οἱ Σέρονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν
 Παφλαγόνας φασὶν αὐτούς. Λέγω δ' οὐκ ἰσχυρίζομενος· ἀρκεῖ

195. γὰρ περὶ τῶν τοσούτων τὸ εἶδος. * Ἐνθένδε οἱ* Ὀσίσμοι δ' εἰσὶν, οὓς Τιμίους ἀνομάζει Πινθέας, ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἰκανῶς ἄρας εἰς τὸν Ὀκεανὸν ἐκπέοντες· οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δὲ, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνός φησι, καὶ οἱ περὶ ἐύσαστες ἐκείνω. Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκουάνα καὶ τοῦ Ἀεθγηρος, οἱ μὲν τοῖς Σηκουανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ἀποροῦσι.

§. 2.

- Τὸ δὲ σύμπαν φῦλον, δ' νῦν Γαλλικὸν τε καὶ Γαλατικὸν καλοῦσιν, ἀρειμαίνιον τε καὶ θυμικὸν ἐστὶ, καὶ ταχὺ πρὸς μάχην· ἄλλως δὲ ἀπλοῦν, καὶ οὐ κακόνδεσ. Διὰ δὲ τοῦτο ἐρεθισθέντες μὲν, ἀθρόοι συνίασι πρὸς τοὺς ἀγῶνας, καὶ φανερώς, καὶ οὐ μετὰ περισκέψεως· ὥστε καὶ εὐμεταχειρίσοι γίνονται τοῖς κατασρατηγῆν ἐθέλουσι. Καὶ γὰρ, ὅτε βούλεται, καὶ ὄπου, καὶ ἐφ' ἧς ἔτυχε προφάσεως, παροξύνει τις αὐτοὺς, ἐτοίμους ἔσχε πρὸς τὸν κίνδυνον, πλὴν βίας καὶ τόλμης, οὐδὲν ἔχοντας τὸ συναγωνιζόμενον. Παραπεισθέντες δὲ, εὐμαρῶς ἐνδιδόασιν πρὸς τὸ χρίσμον· ὥστε καὶ παιδείας ἀπτεσθαι, καὶ λόγων. Τῆς δὲ βίας τὸ μὲν ἐκ τῶν σωμάτων ἐστὶ, μεγάλων ὄντων, τὸ δ' ἐκ τοῦ πλήθους· συνίασι δὲ κατὰ πλήθος ῥαδίως, διὰ τὸ ἀπλοῦν καὶ αὐθάλακτον, συναγασσασθῆναι τοῖς ἀδικεῖσθαι δοκοῦσιν αἰετῶν πλησίον. Νυνὶ μὲν οὖν ἐν εἰρήνῃ πάντες εἰσὶ δεδουλωμένοι, καὶ ζῶντες κατὰ τὰ προσάγματα τῶν ἐλόντων αὐτοὺς Ῥωμαίων· Ἄλλ' ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων τοῦτο λαμβάνομεν περὶ αὐτῶν, [καὶ] ἐκ τῶν μέχρι νῦν συμπεπόντων κατὰ τοῖς Γερμανοῖς νομίμων.
196. Καὶ γὰρ τῆ· φύσει, καὶ τοῖς πολιτεύμασιν, ἐμπερεῖς εἰσὶν οὗτοι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις, ὁμορὸν τε οἰκοῦσι χώραν, διοριζομένην τῷ Ῥήνω ποταμῷ, καὶ παραπλήσια ἔχουσιν τὰ πλείεσα. Ἀρκτικωτέρα δ' ἐστὶν ἡ Γερμανία, κρινομένων τῶν τε νοτίων μερῶν πρὸς τὰ νότια, καὶ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τὰ ἀρκτικά· Διὰ τοῦτο

δὲ καὶ τὰς μετανασάσεις αὐτῶν ῥαθίας ὑπάρχειν συμβαίνει, φερο- 196.
μένων ἀγγελῶν καὶ πανστρατιᾶ, μᾶλλον δὲ καὶ πανοικίων ἐξαι-
ρόντων, ὅταν ὑπ' ἄλλων ἐκβάλλωνται κρείττωνων. Οἱ τε Ῥωμαῖοι
πολύ ῥᾶον τούτους ἐχειρώσαντο, ἢ τοὺς Ἰθῆρας· καὶ γὰρ ἤρ-
ξαντο πρότερον, καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον, ἐκείνοις πολεμοῦντες·
τούτους δ' ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ πάντα κατέλυσαν, τοὺς ἀνά-
μέσον Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναιῶν ὁρῶν *σύμπαντας*. Ἀθροοὶ γὰρ
καὶ κατὰ πλῆθος ἐμπίπτοντες, ἀθροοὶ [καὶ] κατελύοντο· οἱ δ'
ἐταμίειον καὶ κατεκερμάτιζον τοὺς ἀγῶνας, ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ
κατ' ἄλλα μέρη, ληστρικῶς πολεμοῦντες. Εἰσὶ μὲν οὖν μαχηταὶ
πάντες τῆ φύσει, κρείττους δ' ἰππόται ἢ πεζοί· καὶ ἔτι Ῥωμαῖοις
τῆς ἰππείας ἀρίστη ἢ παρὰ τούτων. Αἰεὶ δὲ οἱ προσδορρότεροι
καὶ παρωκεανῖται μαχιμώτεροι.

§. 3.

Τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασίν, εἰς πεντεκαίδεκα
ἔθνη διηρημένους, τὰ μεταξύ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λεῖγῆρος
παροικιοῦντα τὸν Ωκεανόν· ὡς ἐμόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν
Γερμανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων. Αὐτῶν δὲ τῶν Βελ-
γῶν Βελλοάκου ἀρίστους φασί· μετὰ δὲ τούτους, Σουεσιῶνας.
Τῆς δὲ πολυανθρωπίας σημεῖον· εἰς γὰρ τριάκοντα μυριάδας ἐξ-
ετάξεσθαι φασὶ τῶν Βελγῶν πρότερον τῶν δυναμένων φέρειν
ὄπλα. Εἴρηται δὲ καὶ τὸ τῶν Ἐλουητιῶν πλῆθος, καὶ τὸ τῶν
Ἀρουέρνων καὶ τῶν συμμάχων, ἐξ ὧν ἡ πολυανθρωπία φαί-
νεται, καὶ ὅπερ εἶπον, ἢ τῶν γυναικῶν ἀρετὴ πρὸς τὸ τέκτειν
καὶ ἐκτρέφειν τοὺς παῖδας. Σαχηφοροῦσι δὲ καὶ κομοτροφοῦσι,
καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιτεταμέναις· ἀντὶ δὲ χιτῶνων, σχιστοὺς
χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρις αἰδοίων καὶ γλουτῶν. Ἡ δ' ἐρέα,
τραχεῖα μὲν, μακρόμαλλος δὲ· ἀφ' ἧς τοὺς δασεῖς σάγους
ἐξυφαίνουσιν, οὗς λαίνας καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐν μέντοι

196. τοῖς προσβορρότατοις ὑποδιφθέρους τρέφουσι ποιμένας, ἰκανῶς ἀξείας ἐρέας. Ὀπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι μάχαιρα μακρὰ, παρηρητημένη παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρὸν, καὶ θυρεὸς μακρὸς, καὶ λόγχαι κατὰ λόγον, καὶ μάταρις *παλτοῦ τι εἶδος*. Χρῶνται δὲ καὶ τόξοις ἔνιοι, καὶ σφενδόνας. Ἐξί δέ τι καὶ γρόσφω ἑοικὸς ξύλον, ἐκ χειρὸς, οὐκ ἐξ ἀγκύλης.
197. ἀφιέμενον, τηλεβολώτερον καὶ βέλους, ᾧ μάλιχα καὶ πρὸς τὰς τῶν ὀρνέων χρῶνται θήρας. Χαμηνουοῖσι δὲ καὶ μέχρι νῦν οἱ πολλοί, καὶ καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν σιβάσι. Τροφή δὲ πλείη μὲν ἀπὸ γαλακτος καὶ κρεῶν παντοίων, μάλιχα δὲ τῶν ὑείων, καὶ νέων καὶ ἀλιζῶν. Αἱ δ' ὕες καὶ ἀγραυλοῦσιν, ὕψει τε καὶ ἀλκῇ καὶ τάχει διαφέρουσαι κίνδυνος γοῦν ἐστὶ τῶν ἀθήσει προσιόντι, ὡσαύτως καὶ λύκῳ. Τοὺς δ' οἴκους ἐκ σανίδων καὶ γέβρων ἔχουσι μεγάλους, θολοειδεῖς, ὄροφον πολὺν ἐπιβάλλοντες. Οὕτως δ' ἐστὶ δαψιλῇ καὶ τὰ ποιμνία καὶ τὰ ὑοφόρδια, ὥστε τῶν σάγων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ χορηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείοσις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. Ἄριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλείους τῶν πολιτειῶν· ἓνα δ' ἠγεμόνα ἤρουντο κατ' ἐνιαυτὸν τὸ παλαιόν· ὡς δ' αὐτῶς εἰς πόλεμον εἰς ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπεδείκνυτο στρατηγός· νυνὶ δὲ προσέχουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων προσάγμασι τὸ πλεόν. Ἴδιον δὲ τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις συμβαῖνον. Ἐάν γάρ τις θορυβῇ τὸν λέγοντα, καὶ ὑποκρούσῃ, προσιῶν ὁ ὑπηρέτης, ἐσπασμένος τὸ ξίφος, κελεύει σιγᾶν μετ' ἀπειλῆς· μὴ παυομένου δὲ, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποιεῖ τὸ αὐτό· τελευταῖον δὲ, ἀφαιρεῖ τοῦ σάγου τοσοῦτον, ὅσον ἄχρησον ποιῆσαι τὸ λοιπόν. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὸ διηλλάχθαι τὰ ἔργα ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν, κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλους συχνούς τῶν Βαροβάρων ἐστὶ.

§. 4.

Παρ' ἅπασιν δ' ὡς ἐπίπαν τρία φύλα τῶν τιμωμένων διαφε- 197.
ρόντως ἐσί, Βάρδοι τε, καὶ Οὐάτεις, καὶ Δρυΐδαι· Βάρδοι μὲν,
ὑμνηταὶ καὶ ποιηταί· Οὐάτεις δὲ, ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι.
Δρυΐδαι δὲ πρὸς τῇ φυσιολογίᾳ, καὶ τὴν ἡθικὴν φιλοσοφίαν
ἀσκούσι· δικαιοτάτοι δὲ νομίζονται, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύονται
τάς τε ἰδιωτικὰς κρίσεις καὶ τὰς κοινὰς· ὥσε καὶ πολέμους
διήτων πρότερον, καὶ παρατάττεσθαι μέλλοντας ἔπαυον. Τὰς δὲ
φονικὰς δίκας μάλισα τούτοις ἐπετέτραπτο δικάζειν· ὅταν τε
φορὰ τούτων ἦ, φορὰν καὶ τῆς χώρας νομίζουσιν ὑπάρχειν.
Ἀφθάρτους δὲ λέγουσι καὶ οὗτοι, καὶ [οἱ] ἄλλοι, τὰς ψυχὰς
καὶ τὸν κόσμον· ἐπικρατήσῃ δὲ ποτε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ.

§. 5.

Τῷ δ' ἀπλῶ καὶ θυμικῷ πολὺ τὸ ἀνόητον καὶ ἀλαζονικὸν
πρόσεςσι, καὶ τὸ φιλόκοσμον· χρυσοφοροῦσί τε γὰρ, περὶ μὲν
τοῖς τραχήλοις σρεπτά ἔχοντες, περὶ δὲ τοῖς βραχίοσι καὶ τοῖς
καρποῖς ψέλια, καὶ τὰς ἐσθῆτας βαπτὰς φοροῦσι καὶ χρυσοπά-
σους οἱ ἐν ἀξιώματι. Ὑπὸ τῆς τοιαύτης δὲ κουφότητος ἀφόρητοι
μὲν νικῶντες, ἐκπλαγεῖς δ' ἡττηθέντες, ὀρώνται. Πρόσεςσι δὲ
τῇ ἀνοίᾳ καὶ τὸ βάρβαρον, καὶ τὸ ἐκφυλον, ὃ τοῖς προσδόρροις
ἔθνεσι παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τῆς μάχης ἀπιόντας,
τάς κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐχένων τῶν ἵπ- 198.
πων, κομίσαντας δὲ προσπατταλεύειν τὴν θῆαν τοῖς προπυ-
λαίοις. Φησὶ γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὸς ἰδεῖν ταύτην πολλαχοῦ,
καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρᾶως
διὰ τὴν συνήθειαν. Τὰς δὲ τῶν ἐνδόξων κεφαλὰς κεδρῶντες
ἐπεδείκνυον τοῖς ξένοις, καὶ οὐδὲ πρὸς ἰσοσάσιον χρυσὸν ἀπα-
λυτροῦν ἤξιουν. Καὶ τούτων δ' ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, καὶ

198. τῶν κατὰ τὰς θυσίας καὶ μαντείας ὑπεναντίων τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις. Ἄνθρωπον γὰρ κατεσπείσμενον παίσαντες εἰς νῶτον μαχαίρα, ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφάδασμοῦ. Ἔθυσον δὲ οὐκ ἔνευ Δρυϊδῶν. Καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἶδη λέγεται· καὶ γὰρ κατετόξευόν τινας, καὶ ἀνεσαύρουκ ἐν τοῖς ἱεροῖς· καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου καὶ ξύλων, ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον βοσκήματα καὶ παντοῖα θηρία, καὶ ἀνθρώπους, ὠλοκαύτου.

§. 6.

Ἐν δὲ τῷ Ὠκεανῷ φησιν εἶναι νῆσον μικράν, οὐ πάνυ πελάγια, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λεῖγῆρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς τῶν Ναμνητῶν γυναῖκας, Διονύσω κατεχομένης, καὶ ἱλασκομένης τὸν θεῖόν τοῦτον τελεταῖς τε καὶ ἄλλαις ἱεροποιαῖς ἐξηλλαγμέναις· οὐκ ἐπιδαίνειν δὲ ἀνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας, κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ πάλιν ἐπανίεναι. Ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἀπαξ τὸ ἱερὸν ἀπὸςεγάζεσθαι, καὶ σεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἐκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἥς δ' ἂν ἐκπέσῃ τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέλη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ, μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· αἰεὶ δὲ συμβαίνειν, ὥσε τινα ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. Τοῦτου δ' ἔτι μυθωδέστερον εἶρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. Λιμένα γὰρ τίνα τῆς παρωκεανίτιδος ἰσορεῖ Δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον· φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιάν πτέρυγα παραλευκὸν ἔχοντας. Τοὺς οὖν περὶ τινῶν ἀμφισθητοῦντας, ἀφικόμενους δεῦρο, ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου σανίδα θέντας, ἐπιβάλλειν ψαῖσά· ἐκάτερον χωρὶς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐπιπτάντας τὰ μὲν εὐθείην, τὰ δὲ σκορπιζειν· οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαῖσά, ἐκεῖνον νικᾶν. Ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέτερα λέγει. Περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς

Κόρης, πισώτερα· ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τὴν Βρετανικὴν, 198. καὶ ἦν ὁμοία τοῖς ἐν Σαμοθράκη περὶ τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν πισυομένων ἐστίν, ὅτι ἐν τῇ Κελτικῇ φύεται δένδρον ὁμοίον σικκῇ, καρπὸν δ' ἐκφέρει παραπλήσιον κιονοκράνω Κορινθιουργεῖ ἐπιμηθεῖς δ' αὐτός, ἀφήσιν ὅπου θανάσιμον πρὸς τὰς ἐπιχρίσεις τῶν βελῶν. Καὶ 199. τοῦτο δὲ τῶν θρυλλουμένων ἐστίν, ὅτι πάντες Κελτοὶ φιλό-νεικοί τε εἰσι· καὶ οὐ νομίζεται παρ' αὐτοῖς αἰσχρὸν τὸ τῆς ἀκμῆς ἀφειδαῖν τοὺς νέους. Ἐφορος δὲ ὑπερβαλλούσαν τε τῶν μεγάλων λέγει τὴν Κελτικὴν, ὡς ε, ἥσπερ νῦν Ἰβηρίας καλοῦμεν, ἐκείνους τὰ πλεῖστα προσέμεν μέχρι Γαδέρων φιλέλληνας τε ἀποφαίνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλὰ ἰδίως λέγει περὶ αὐτῶν οὐκ ἐσοῦσα τοῖς νῦν. Ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο· ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς, μὴ παχεῖς εἶναι, μηδὲ προγίσθρας· τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώης μέτρον ζημοῦσθαι. Ταῦτά μὲν περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆς.

Κ Ε Φ. Ε.

§. 1.

Ἡ ΔΕ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ, τρίγωνος μὲν ἐστὶ τῷ σχήματι· παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὰν τῇ Κελτικῇ, τοῦ μήκους οὐδ' ὑπερβαλλόν, οὐτ' ἐλλείπον. Ἐστὶ γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τριακισίων ἢ τετρακισίων σταδίων ἐκάτερον, τὸ τε Κελτικὸν τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρρήνης γῆρα τὰ κατὰ Ἀκυΐταιαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τοῦ καταντικρῶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, ἐρωθινωτάτου σημείου τῆς Βρετανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἐσπέριον ἄκρον τῆς νήσου, τὸ κατὰ τὴν Ἀκυΐταιαν καὶ τὴν Πυρρήνην ἀντικείμενον. Τοῦτο μὲν δὴ τοῦλάχιστου

199. διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥήνον ἐστὶν· ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἶρηται, ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν. Ἄλλ' εἰκὸς εἶναι τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τῶ ποταμῶ πρὸς τὸ ὄρος, ἀμφοτέρωθεν ἐπιστροφῆς τινὸς γινόμενης, κατὰ τὰς πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ἐσχατίας.

§. 2.

Τέτταρα δ' ἐστὶν διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου, καὶ τοῦ Σηκουάνα, καὶ τοῦ Λεῖγης, καὶ τοῦ Γαρούνα. Τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥήνον τόπων ἀναγομένοις, οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστίν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μενάπιοις Μορινῶν, παρ' οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Ἴτιον, ᾧ ἐχρήσατο ναυσάμμω Καῖσαρ ὁ Θεός, διαίρων εἰς τὴν νῆσον. Νύκτωρ δ' ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑσераίᾳ κατήρε περὶ τετάρτην ὥραν, τριακισίους καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας· κατέλαβε δ' ἐν ἀρούραις τὸν σῆτον. Ἐστὶ δ' ἡ πλείστη τῆς νήσου πεδιάς, καὶ κατάδρυμος· πολλὰ δὲ καὶ γεώλοφα τῶν χωρίων ἐστὶ φέρει δὲ σῆτον καὶ βοσκήματα, καὶ χρυσόν, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον. Ταῦτά [τε] δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς, καὶ δέρματα, καὶ ἀνδράποδα, καὶ

200. κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Οἱ δὲ ἄνδρες εὐμνηστροὶ τῶν Κελτῶν εἰσι, καὶ ἦσαν ξανθότριχες, χαυνότεραι δὲ τοῖς σώμασι. Σημεῖον δὲ τοῦ μεγέθους· ἀντίπαιδας γὰρ ἡμεῖς εἶδομεν ἐν Ῥώμῃ, τῶν ὑψηλοτάτων αὐτόθε ὑπερέχοντας καὶ ἡμποδίω βλαισοὺς δὲ, καὶ τᾶλλα οὐκ εὐγράμμοις τῇ συσάσει. Τὰ δ' ἦθη τὰ μὲν ὅμοια τοῖς Κελτοῖς, τὰ δ' ἀπλοῦσερα καὶ βαρβαρώτερα, ὥς' ἐμίους γάλακτος εὐποροῦντας μὴ τυροποιεῖν, διὰ τὴν ἀπειρίαν· ἀπείρους δ' εἶναι καὶ κηπείας, καὶ ἄλλων γεωργικῶν. Δυναστεῖαι δ' εἰσὶ παρ' αὐτοῖς.

Πρὸς δὲ τοὺς πολέμους, ἀπήναις χρωῶνται τὸ πλεόν, καθάπερ 200.
καὶ τῶν Κελτῶν ἔνιοι. Πόλεις δ' αὐτῶν εἰσιν οἱ ὄρυμοί· περι-
φράξαντες γὰρ δένδρεσι καταβεβλημένοις εὐρυχωρῇ κύκλον, ἐν-
ταῦθα καὶ αὐτοὶ καλυβοποιοῦνται, καὶ τὰ βοσκήματα κατασάθ-
μεύουσιν, οὐ πρὸς πολὺν χρόνον. Ἐπομβροὶ δ' εἰσιν οἱ ἀέρες
μᾶλλον, ἢ νιφετώδεις· ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις ὀμίχλη κατέχει πολὺν
χρόνον, ὥς ἐ δι' ἡμέρας ὄλης ἐπὶ τρεῖς μόνον, ἢ τέτταρας ὥρας,
τάς· περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὀρᾶσθαι τὸν ἥλιον. Τοῦτο δὲ κάν
τοῖς Μορινοῖς συμβαίνει, καὶ τοῖς Μεναπίοις, καὶ ὅσοι τούτων
πλησιόχωροί.

§. 3.

Δις δὲ διέβη Καῖσαρ εἰς τὴν νῆσον ὁ Θεός· ἐπανήλθε δὲ
διὰ ταχέων οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος, οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ
πολὺ τῆς νήσου, διὰ τε τὰς ἐν τοῖς Κελτοῖς γενομένας ζάσεις
τῶν τε βαρβάρων καὶ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν· καὶ διὰ τὸ πολλὰ
τῶν πλοίων ἀπολέσθαι κατὰ τὴν παυσεληνον, αὐξησιν λαβου-
σῶν τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων. Δύο μέντοι ἢ τρεῖς
νίκας ἐνίκησε τοὺς Βρετανούς, καθάπερ δύο τάγματα μόνον.
πέραυώσας τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπήγαγεν ἡμηρά τε καὶ ἀνδρά-
ποδά, καὶ τῆς ἄλλης λείας πληθός. Νυνὶ μέντοι τῶν δυνα-
στῶν τινες τῶν αὐτόθι πρεσβεύουσι καὶ θεραπεύουσιν· κατασκευ-
ασάμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν Σεβαστὸν φιλίαν, ἀναθηματὰ τε
ἀνθήκαν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ οἰκείαν σχεδὸν τι παρεσκευάσαν
τοῖς Ῥωμαίοις ὄλην τὴν νῆσον. Τέλη τε οὐπω ὑπομένουσι
βαρέα, τῶν τε εἰσαγομένων εἰς τὴν Κελτικὴν ἐκεῖθεν, καὶ τῶν
ἐξαγομένων ἐνθένδε· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐλεφάντινα ψάδια καὶ
περιαυχένια, καὶ λιγγούρια, καὶ ὑαλᾶ σκευή, καὶ ἄλλος ῥῶπος
τοιούτος· ὥς ἐ μηδὲν δεῖν φρουρᾶς τῆς νήσου. Τοῦλάχισον μὲν
γὰρ ἐνὸς τάγματος χρήζοι ἂν, καὶ ἵππικῶ τινος, ὥς ἐ καὶ

200. φόρους ἀπάγεσθαι παρ' αὐτῶν. Εἰς ἴσον δὴ καθίστατο πᾶν τὸ ἀνάλωμα τῆ στρατιᾷ τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν· ἀνάγκη
 201. γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων, ἅμα δὲ καὶ κινδύνους ἀπαυτᾶν τινας, βίας ἐπαγομένης.

§. 4.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρετανικὴν νῆσον μεραί· μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη, πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παραβεβλημένη, προμύκης μᾶλλον, ἢ πλάτος ἔχουσα. Περί ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέγειν σαφές, πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρετανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἀνθρωποφάγοι τε ὄντες καὶ πολυφάγοι, τοὺς τε πατέρας τελευτήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι, καὶ φανερώς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναίξιν, καὶ μητράσιν, καὶ ἀδελφαῖς. Καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας. Καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας καὶ Σκυθικῶν εἶναι λέγεται· καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς, καὶ Κελτοὶ, καὶ Ἰσηρες, καὶ ἄλλοι πλείους, ποιῆσαι τοῦτο λέγονται.

§. 5.

Περὶ δὲ τῆς Θούλης ἔτι μᾶλλον ἀσαφές ἡ ἱστορία, διὰ τὸν ἐκτοπισμὸν ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. Ἄ δ' εἶρηκε Πυθέας περὶ τε ταύτης, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτη τόπων, ὅτι μὲν πέπλασαι, φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων κατέψευσαι γὰρ αὐτῶν τὰ πλείεστα, ὥσπερ καὶ πρότερον εἶρηται· ὡς ἐ δὴλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτεοπισμένων. Πρὸς μὲντοι τὰ οὐράνια καὶ τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν ἰκανῶς [ἀν] δόξειε κεχρηῆσθαι τοῖς πράγμασι, ταῖς τῇ κατεφυγμένη ζώνῃ πλησιάζουσι τὸ τῶν καρπῶν εἶναι τῶν ἡμέρων καὶ ζῶων, τῶν μὲν ἀφορίαν παντελῆ, τῶν δὲ σπάνιν, κέγχρω δὲ καὶ ἄλλοις λαχάνοις, καὶ καρποῖς καὶ ῥίζαις τρέφε-

σθαι· παρ' οἷς δὲ σῖτος καὶ μέλι γίνονται, καὶ τὸ πόμα ἐντεύθεν 201.
ἔχειν. Τὸν δὲ σῖτον, ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ ἔχουσι καθαρούς,
ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, συγκομισθέντων δεῦρο τῶν σα-
χύων· αἱ γὰρ ἄλω ἄχρηστοι γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον, καὶ τοὺς
δμβρους.

Κ Ε Φ. Ζ.

§. 1.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ
ἔχοντα τὴν χώραν ταύτην, περὶ αὐτῶν τῶν Ἄλπεων λεκτέον,
καὶ τῶν κατοικούντων αὐτάς, ἔπειτα περὶ τῆς συμπάσης Ἰτα-
λίας, φυλάττουσιν ἐν τῇ γραφῇ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥνπερ δίδωσιν
ἢ τῆς χώρας φύσις. Ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μο-
νοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων
ἐφ' ὧν περ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπορεῖον Λι-
γύων, καὶ τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὐάδα, ὅπερ ἐστὶ Τενάγη·
τὸ μὲν γὰρ Ἀπέννινον ἀπὸ Γενούας, αἱ δὲ Ἄλπεις ἀπὸ τῶν 202.
Σαβάτων ἔχουσι τὴν ἀρχὴν. Σταδίοι δ' εἰσὶ μεταξύ Γενούας
καὶ Σαβάτων, διακόσιοι πρὸς τοῖς ἐξήκοντα· μετὰ δὲ τριακοσίους
πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα, Ἀλβίγγανόν ἐστὶ πόλισμα, οἱ δ' ἐνοικοῦν-
τες Λίγυες Ἰγγαυνοὶ καλοῦνται· ἐντεύθεν δ' εἰς Μονοίκου λιμένα
τετρακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ πόλις εὐμεγέθης,
Ἄλδιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιω. Καὶ θὴ καὶ
σημεῖον τίθενται τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Σαβάτων εἶναι τοῖς
Ἄλπεσιν ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων· τὰ γὰρ Ἄλπεια, καλεῖσθαι
πρότερον Ἄλδια, καθάπερ καὶ Ἀλπιόνια. Καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ
ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλόν, συνάπτου πῶς τῇ Ὀκρα καὶ ταῖς
Ἄλπεσιν, Ἄλδιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων
ἐκτεταμένων.

§. 2.

202. Τῶν οὖν Λιγύων τῶν μὲν ὄντων Ἰγγαύων, τῶν δὲ Ἰντεμελίων, εἰκότως τὰς ἀποικίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ Θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Ἄλβιον Ἰντεμελίον, οἶον Ἄλπειον· τὴν δὲ ἐπιτετηγμένης μάλλον, Ἀλδίγγαυνον. Πολύβιος δὲ προσέθησι τοῖς δυσὶ φύλοισι τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τό τε τῶν Ὄξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκμητῶν. Ὅλως δὲ ἡ παραλία αὕτη πᾶσα μέχρι τῆς Τυρρηνίας ἀπὸ Μονοΐκου λιμένος, προεχθῆς τέ ἐστι, καὶ ἀλίμενος, πλήν βραχέων ὄρμων καὶ ἀγκυροβολίων. Ὑπέρκεινται δὲ οἱ τῶν ὄρων ἐξαΐσιοι κρημνοὶ, σενὴν ἀπολείποντες πρὸς τῇ Θαλάττῃ πάροδον. Κατοικοῦσι δὲ Λίγυες, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων τὸ πλεόν, καὶ γάλακτος, καὶ κριθίνου πόματος, νεμόμενοι τὰ τε πρὸς τῇ Θαλάττῃ χωρία, καὶ τὸ πλεόν τὰ ὄρη. ἔχουσι δ' ὕλην ἐνταῦθα παμπόλλην ναυπηγήσιμον, καὶ μεγαλόδενδρον, ὡς' ἐνίων τοῦ πάχους τὴν διάμετρον ὀκτῶ ποδῶν εὐρίσκεσθαι· πολλὰ δὲ καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν θύνων οὐκ ἔστι χεῖρω πρὸς τὰς τραπεζοποιίας. Ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἔμπορεῖον τὴν Γένουαν, καὶ θρέμματα, καὶ δέρματα, καὶ μέλι· ἀντιφορτίζονται δὲ ἔλαιον, καὶ οἶνον τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας· ὁ δὲ παρ' αὐτοῖς ὀλίγος ἐστὶ, πιττίτης, αὐσηρός. Ἐντεῦθεν δὲ εἰσὶν οἱ τε Γίννοι λεγόμενοι, ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι, καὶ οἱ λιγυσινοὶ τε χιτώνες καὶ σάγοι. Πλεονάζει δὲ καὶ τὸ λιγγοῦριον παρ' αὐτοῖς, ὃ τινες ἤλεκτρον προσαγορεύουσι. Στρατεύονται δ' ἵππεῖς μὲν οὐ πάνυ, ὀπλιταὶ δὲ ἀγαθοὶ καὶ ἀκροβολισαί· ἀπὸ δὲ τοῦ χαλκάσπιδας εἶναι τεκμαίρονται τινες Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι.

§. 3.

Ὁ δὲ τοῦ Μονοΐκου λιμὴν ὄρμος ἐστίν, οὐ μεγάλας, οὐδὲ πολλαῖς ναυσίν, ἔχων ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοΐκου καλουμένον·

ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασ- 202.
 σαλιωτικός παράπλους· διέχει δ' Ἀντιπόλεως μικρῶ πλείους,
 ἢ διακοσίους σταδίους. Τούντεῦθεν δ' ἦδη, μέχρι Μάσσαλιας 203.
 καὶ μικρὸν προσωτέρω, τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις
 τὰς ὑπερκειμένας, καὶ τινα τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμιξί τοῖς
 Ἕλλησι. Καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων
 Λίγυας, καὶ τὴν χώραν ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται Λιγυ-
 σικήν· οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι
 Δρουεντία καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν,
 ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰππικὴν ἔσελλον στρατιάν,
 εἰς δέκα μέρη διηρημένοι. Πρώτους δ' ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι
 τούτους τῶν ὑπεραλπέων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πολεμήσαντες
 καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν, ἀποκεκλεικόσι τὰς εἰς τὴν Ἰβη-
 ρίαν παρόδους, τὰς διὰ τῆς παραλίας. Καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλατταν ἐληίζοντο· καὶ τοσσῶτον ἴσχυον, ὥσε μόλις
 στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν. Ὀρθοσκοπὸν
 δ' ἔτος πολεμοῦντες, διεπράξαντο μόλις, ὥς' ἐπὶ δώδεκα
 σταδίους τὸ πλάτος ἀνεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὀδεύουσι δημοσίᾳ.
 Μετὰ ταῦτα μέντοι κατέλυσαν ἅπαντας, καὶ διέταξαν αὐτοὶ
 τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες φόβον.

§. 4.

Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκόν-
 τιοὶ νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὄρων. Παρατείνουσι δὲ
 οἱ Οὐοκόντιοι μέχρι Ἀλλοβρόγων, ἔχοντες αὐλῶνας ἐν βάρει
 τῆς ὄρεινῆς ἀξιολόγους, καὶ οὐ χείρους ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι.
 Ἀλλόβρογες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται
 τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρθωνίτην. Οὐοκόντιοι δὲ, καθάπερ
 τοὺς Οὐώλκας ἔφαμεν τοὺς περὶ Νέμαυσον, τάττονται καθ'
 αὐτούς. Τῶν δὲ μεταξύ τοῦ Οὐάρου καὶ τῆς Γενούας Λιγύων,

203. οἱ μὲν ἐπὶ τῇ Θαλάττῃ τοῖς Ἰταλιώταις εἰσὶν οἱ αὐτοί· ἐπὶ δὲ τοὺς ὄρεινους πέμπεται τις ὑπαρχος τῶν ἰπτικῶν ἀνδρῶν, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλους τῶν τελείως βαρβάρων.

§. 5.

Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι, καὶ Τρικόριοι, καὶ μετ' αὐτοὺς Μένδυλλοι, οἵπερ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς· τὸ γοῦν ὀρθιότατον αὐτῶν ὕψος, σαδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν, κἀνθένδε παλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. Ἄνω δ' ἐν τισὶ κοιλοῖς χωρίοις λίμνη τε συνίσταται μεγάλη, καὶ τηγαὶ δύο οὐ πολὺ ἄπωθεν ἀλλήλων ὧν ἓκ μὲν τῆς ἐτέρας ἐξείσιν ὁ Δρουεντίας, ποταμὸς χαραδρῶδης, ὃς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καταράττει, καὶ ὁ Δουρίας εἰς τἀναντία τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει, κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικὴν. Ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας πολὺ ταπεινότερος τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολὺς τε καὶ ὀξύς· προῖων δὲ γίνεται μείζων καὶ πραότερος. Ἐκ πολλῶν

204. γὰρ λαμβάνει τὴν αὔξησιν, ἐν τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος, καὶ πλατύνεται τῇ οὖν διαχύσει περισπᾶ καὶ ἀμβλύνει τὸν ῥοῦν. Εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν Θαλάτταν ἐκπίπτει, μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν, πλην τοῦ Ἰσρου. Ὑπέρκεινται δ' οἱ μὲν Μένδυλλοι μάλισα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἰσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν.

§. 6.

Ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὄρεινης, Ταυρινοὶ τε οἰκοῦσι, Λιγυσικὸν ἔθνος, καὶ ἄλλοι Λίγυες. Τούτων δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ἰδεόννου λεγομένη γῆ, καὶ ἡ τοῦ Κοττίου. Μετὰ δὲ τούτους καὶ τὸν Πάδον Σαλασσοί· ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες, καὶ Κατόργες

καὶ Οὐάραγροι, καὶ Ναντουάται, καὶ ἡ Λεμάνα λίμνη, δι' 204.
 ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγή τοῦ ποταμοῦ. Οὐκ ἄπω-
 ρεν δὲ τούτων οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαί, οὐδ' ὁ Ἀδούλας τὸ
 ὄρος, ἐξ οὗ ρεῖ καὶ ὁ Ῥήνος ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ ὁ Ἀδούλας
 εἰς τάναντία, ἐμβαλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ
 Κώμῳ. Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου, πρὸς τῇ ρίζῃ τῶν Ἀλπεων
 ἰδρυμένοι, τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐένωνες, ἐπὶ τὴν ἑω κεκλιμένοι·
 τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντίοι καὶ Στόνοι, καὶ ἄλλα πλείω
 μικρὰ ἔθνη, κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις,
 λησρικὰ, καὶ ἄπορα. Νυνὶ δὲ, τὰ μὲν ἐξέφθαρται, τὰ δ' ἡμέρω-
 ται τελείως· ὥστε τὰς δι' αὐτῶν ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους, πρότερον
 οὔσας ὀλίγας καὶ δυσπεράτους, νυνὶ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ ἀσφα-
 λεῖς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐβάτους, ὡς ἔνεσι, διὰ τὴν
 κατασκευὴν. Προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῇ καταλύσει
 τῶν λησῶν τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, ὅσον οἰόντ' ἦν· οὐ γὰρ
 δυνατόν πάνταχοῦ βιάσασθαι τὴν φύσιν διὰ πετρῶν καὶ κρη-
 μνῶν ἐξαισίων, τῶν μὲν ὑπερκειμένων τῆς ὁδοῦ, τῶν δ' ὑποπι-
 πτόντων, ὥστε καὶ μικρὸν ἐκβάσιν ἀφυκτον εἶναι τὸν κίνδυνον,
 εἰς φάραγγας ἀδύσσοις τοῦ πτώματος ὄντος. Οὕτω δὲ ἐσι ζεῆ
 κατὰ τι αὐτοῦ ἡ ὁδὸς, ὡς' ἴλιγγον φέρει τοῖς πεζῇ βαδίζουσι
 καὶ αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις τοῖς ἀήθεσι· τὰ δ' ἐπιχώρια κομί-
 ζει τοὺς φόρτους ἀσφαλῶς. Οὕτ' οὖν ταῦτα ἰάσιμα, οὐδ' αἰ
 κατολισθαίνουσαι πλάκες τῶν κρυσάλλων ἀνωθεν ἐξαισίοι, συν-
 οδίαν ὄλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι, καὶ συνεξωθεῖν εἰς τὰς
 ὑποπιπτούσας φάραγγας. Πολλαὶ γὰρ ἀλλήλαις ἐπίκεινται πλά-
 κες, πάγων ἐπὶ πάγοις γινομένων χιόνος κρυσάλλοειδῶν, καὶ
 τῶν ἐπιτολῆς αἰεὶ ραδίως ἀπολυομένων ἀπὸ τῶν ἐντός, πρὶν
 διαλυθῆναι τελείως ἐν τοῖς ἡλίοις.

§. 7.

205. Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν, πολλὴ μὲν ἔστι ἐν αὐλῶν βαθεῖ, τῶν ὄρων ἀμφοτέρωθεν κλειόντων τὸ χωρίον μέρος δὲ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερικείμενας κορυφάς. Τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπεριθιῖσι τὰ ὄρη, διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστι ἡ ὁδός. Εἶτα σχίζεται δίχα καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦ Ποσινίου λεγομένου φέρεται, ζεύγεσιν οὐ βατῆ, κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων ἢ δὲ διὰ Κεντρῶνων δυσμικωτέρα. Ἐχει δὲ καὶ χρυσεῖα ἢ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι. Προσελάμβανον δὲ κλειῖσθαι εἰς τὴν μεταλλεῖαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμὸς εἰς τὰ χρυσοπλύσια· διόπερ, ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντας εἰς τὰς ἐξοχετείας τὸ ὕδωρ, τὸ κοινὸν ρεῖθρον ἐξεκίνουν. Τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν τοὺς δὲ γεωργουῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία, τῆς ἀρδίας στερουμένους, ἐλύπει, τοῦ ποταμοῦ δυναμένου ποτίζειν τὴν χώραν, διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ρεῖθρον. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι πρὸς ἀλλήλους. Κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσοουργίαν ἐξέπεσον καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί· τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώταις τοῖς ἐργολαθήσασιν τὰ χρυσεῖα· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν αἰεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωκῶν. Οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας αἰεὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους, εὐπορεῖν προράσειον, ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. Μέχρι μὲν δὴ τῶν νεωστὶ χρόνων, τότε μὲν πολεμούμενοι, τότε δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον, ἰσχυροὶ ὁμῶς, καὶ πολλὰ κατέδραπτον τοὺς δι' αὐτῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη, κατὰ τὸ ληστρικὸν ἔθος. Οἱ γὰρ καὶ Δέκιμον Βροῦτον, φεύγοντα ἐκ Μουτίνης, ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρα.

Μεσσήνας

Μεσσαλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμαδεύων, τιμὴν ξύλων κατέβαλε, 205.
 τῶν τε καυσίμων, καὶ τῶν πτελείνων ἀκοντισμάτων, καὶ τῶν
 γυμνασικῶν. Ἐσύλησαν δὲ ποτε καὶ χρήμασα Καίσαρος οἱ
 ἄνδρες οὗτοι, καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν
 ὡς ὁδοποιοῦντες, ἢ γεφυροῦντες ποταμούς· ὕστερον μὲντοι
 κατεσρέψατο αὐτοὺς ἄρθῃν ὁ Σεβαστὸς, καὶ πάντας ἐλαφυρο-
 πώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐποραιδίαν, Ῥωμαίων ἀποικίαν· ἦν
 συνώκισαν μὲν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς·
 ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος.
 Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωμάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ
 τοῖς ἑξακισχιλίαις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχιλιοί· πάν-
 τας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων ὑπὸ δόρυ, κατασρέψα- 206.
 μενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας,
 ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγούσαν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε
 χωρὶν Οὐάρρων· καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος,
 μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους.

§. 8.

Ἐξῆς δὲ τὰ πρὸς ἑω μέρη τῶν ὄρων, καὶ τὰ ἐπιστρέφοντα
 πρὸς νότον, Ραιτοὶ καὶ Οὐίνθελικοί κατέχουσι, συνάπτοντες
 Ἐλουητίαις καὶ Βοίοις· ἐπίκεινται γὰρ τοῖς ἐκείνων πεδίοις. Οἱ
 μὲν οὖν Ραιτοὶ μέχρι τῆς Ἰταλίας καθήκουσι, τῆς ὑπὲρ Οὐηρῶ-
 νος καὶ Κώμου· καὶ ὄγε Ραιτικός οἶνος τῶν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς
 ἐπαινουμένων οὐκ ἀπολείπεσθαι δοκῶν, ἐν ταῖς τούτων ὑπ-
 ωρείαις γίνεται. Διατείνουσι δὲ καὶ μέχρι τῶν χωρίων, δι' ὧν ὁ
 Ῥήνος φέρεται· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Ληπόντιαι, καὶ
 Καμουνοί. Οἱ δὲ Οὐίνθελικοί καὶ Νωρικοί τὴν ἐπίως παρ-
 ωρείαν κατέχουσι τὸ πλεον μετὰ Βρεύνων καὶ Γεναύνων, ἤδη
 τούτων Ἰλλυριῶν. Ἀπαντες δ' αὐτοὶ, καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτο-
 νεύοντα μέρη κατέτρεχον αἰεὶ, καὶ τῆς Ἐλουητίων, καὶ Ση-

206. κουανῶν, καὶ Βοίων, καὶ Γερμανῶν. Ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐϊνδελικῶν ἐξήραζοντο, Λικατίοι, καὶ Κλαυτινάτιοι, καὶ Οὐένωνες· τῶν δὲ Ραιτῶν, Ρουκάντιοι, καὶ Κοτουάντιοι. Καὶ οἱ Ἐστίωνες δὲ τῶν Οὐϊνδελικῶν εἰσι, καὶ Βριγάντιοι· καὶ πόλεις αὐτῶν, Βριγάντιον καὶ Καμπόδουνον, καὶ ἡ τῶν Λικατίων, ὡσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας τῶν λησῶν· πούτων χαλεπότητος, λέγεται τι τοιοῦτον· ὡς ἐπειδὴν ἔλωσι κάμην, ἢ πόλιν, οὐ μόνον ἠβηθὸν ἀνδροφονοῦντας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν νηπίων προϊόντας τῶν ἀρρένων, καὶ μηδ' ἐνταῦθα πανομένους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας κτείνοντας, ὅσας φαῖεν οἱ μάντιες ἀρρένοκυεῖν.

§. 9.

Μετὰ δὲ τούτους, οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ, καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληΐαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι· τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι. Πάντας δ' ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δρούσος Σερεία μὲν ὡς ἤδη τρίτον καὶ τριακοσὸν ἔτος ἐστίν, ἐξ οὗ, καθ' ἡσυχίαν ὄντες, ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους. Κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὄρεινὴν ἐστὶ μὲν καὶ γεώλοφα χωρία, καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα, καὶ αὐλῶνες εὖ συνεκτισμένοι· τὸ μᾶλλον πλέον, καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφάς, περὶ ὧν καὶ συνίστατο οἱ λησαί, ληπρὸν καὶ ἀκαρπον διὰ τὰς πάχνας, καὶ τὴν εραχύτητα τῆς γῆς. Κατὰ σπάνην οὖν τροφῆς τε καὶ ἄλλων, ἐφείδοκτο ἐσθ' ὅτε τῶν ἐν τοῖς πεδίοις, ἵνα ἔχοιεν
207. χρηρηγῶς· ἀντιέδιδουσαν δὲ ῥητίνην, πίτταν, δάδα, κηρὸν, μέλι, τυρόν· τούτων γὰρ εὐπόρου. Ὑπέρεται δὲ τῶν Κάρνων, τὸ Ποίνων ὄρος, λίμνην ἔχον ἐξεῖισαν εἰς τὸν Ἰσαρον ποταμόν· ὃς παράλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμόν, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἰσρον ρεῖ,

καλούμενος Ἄτσησός. Καὶ γὰρ ὁ Ἴσρος τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τούτων λαμβάνει τῶν ὄρων, πολυσχιδῶν ὄντων καὶ πολυκεφάλων. Μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο, ἀπὸ τῆς Λιγυσιᾶς, συνεχῆ τὰ ὑψηλὰ τῶν Ἄλπεων διέτεινε, καὶ ἐνὸς ὄρους φαντασίαν παρεῖχεν· εἴτ' ἀνεθέντα καὶ ταπεινωθέντα ἐξαίρεται πάλιν εἰς πλείω μέρη, καὶ πλείους κορυφάς. Πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ τοῦ Ρήνου πέραν, καὶ τῆς λίμνης, κεκλιμένη πρὸς ἑω ῥάχισ μετρίως ὑψηλῆ, ὅπου αἱ τοῦ Ἴσρου πηγαὶ πλησίον Σοήβων, καὶ τοῦ Ἐρκυνίου ὄρου· ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἐστὶ τό τε Ποίνιον ὄρος τὸ λεχθέν, καὶ τὸ Τοῦλλον, καὶ Φλυγαδία, καὶ τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐίνδελικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δούρας, καὶ ὁ Κλάνις, καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς τὸ τοῦ Ἴσρου ρεῖθρον.

§. 10.

Καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ (τοῦτο ἤδη ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος) περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους· καὶ ἡ Ὀκρα πλησίον τούτων ἐστίν. Οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες πρότερον καὶ εὐανδροῦντες, καὶ τοῦ ὄρους ἐφ' ἑκάτερα τὴν οἰκισιν ἔχοντες, καὶ τοῖς λησθηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηται τελῶς ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες. Πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρούπεινον, Μονήτιον, Οὐένδων. Μεθ' οὗς ἡ Σεγεσικὴ πόλις ἐν πεδίῳ· παρ' ἣν ὁ Νέαρος αὐτὸς παραρρεῖ ποταμὸς, ἐκδιδούς εἰς τὸν Ἴσρον. Κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς, πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δάκων πόλεμον· ἡ δ' Ὀκρα τὸ ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεων ἐστὶ, καθ' ὃ συνάπτουσι τοῖς Κάρνοις, καὶ δι' οὗ τὰ ἐκ τῆς Ἀκυληΐας φορτία κομίζουσιν ἄρμαμάξαις, εἰς τὸ καλούμενον Νάυπορτον, σαδίων ὁδὸν οὐ πολὺ πλείονων ἢ τετρακοσίων. Ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ποταμοῖς κατὰγεται μέχρι τοῦ Ἴσρου καὶ τῶν ταύτη χωρίων. Παραρρεῖ γὰρ δὴ τὸ Νάυπορτον

207. ποταμὸς, ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος, πλωτός· ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον· ὥστε εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεσικὴν κατὰγεται, καὶ τοὺς Παννονίους, καὶ Ταυρίσκους. Συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Κόλαπις· ἀμφότεροι δ' εἰσὶ πλωτοὶ, ῥέουσι δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων. ἔχουσι δ' αἱ Ἄλπειαι καὶ ἵππους ἀγρίους, καὶ βόας. Φησὶ δὲ Πολύβιος καὶ ἰδιόμορφόν τι ζῶον γεννᾶσθαι
208. ἐν αὐταῖς, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα, πλὴν αὐχένος καὶ τριχώματος· ταῦτα δ' εἰκέναι κάπρω, ὑπὸ δὲ τῷ γενεῖω πυρῆνα ἴσχειν ὅσον σπιθαμαῖον, ἀκρόκομον, πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος.

§. 11.

Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν, καὶ τὴν προσάρκτιον, ἢ διὰ Σαλασσῶν ἐσὶν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον. Διττὴ δ' ἐστὶν· ἢ μὲν ἀμαξεύεσθαι δυναμένη, διὰ μήκους πλείονος, ἢ διὰ Κέντρωνων· ἢ δὲ ὀρθία καὶ ρεῖνη, σύντομος δὲ, ἢ διὰ τοῦ Ποιίνου. Τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστὶν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διὰ τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν, καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι. Διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε, τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὁρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκυϊτανίας, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥήνον, καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν Ὠκεανόν, τὴν πρὸς Βελλοάοις, καὶ Ἀμβιανοῖς· τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνίτιν, καὶ τὴν Μασσαλιωτικὴν παραλίαν. Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφείσει τὸ Λούγδουνον, καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν, ἐν αὐτῷ τῷ Ποιίνῳ παλιν ἐκτροπῆ, διαβάντι τὸν Ῥοδανόν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λεμάνην, εἰς τὰ Ἐλουητιῶν πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκουανούς ὑπέρβεις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους, καὶ εἰς Λίγγονας· διὰ τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥήνον καὶ ἐπὶ τὸν Ὠκεανόν δίοδοι σχίζονται.

§. 12.

Ἐτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληίαν *μαλίσα*, ἐν 208. τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς, εὔρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυές, ὡς' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν, εὐθύς ὀρυκτὸν εὐρίσκεσθαι χρυσόν· τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλείονων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν· εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρόν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὕγδου μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. Συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει κατ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν· αἰσθομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους, μονοπωλεῖν, ἐκβαλόντας τοὺς συνεργαζομένους. Ἀλλὰ νῦν ἅπαντα τὰ χρυσεῖα ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί. Κάνταυθα δ', ὡσπερ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, φέρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυσοῦ ψῆγμα πρὸς τῷ ὀρυκτῷ, οὐ μέντοι τοσοῦτον. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνήρ, περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων, παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταύγετον, τὸ Λύκαιον, Παρνασσόν, Ὀλυμπον, Πήλιον, Ὀσσαν, ἐν δὲ Θράκη, Αἴμον, Ροδόπην, Δούνακα· καὶ φησὶν, ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναδῆναι 209. δυνατόν, αὐθημερὸν δὲ καὶ παρελθεῖν· τὰς δ' Ἄλπεις, οὐδ' ἂν πεμπταῖος ἀναβαίη τις· τὸ δὲ μῆκός ἐστι δισχιλίων καὶ διακοσίων σαδίων, τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. Τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον· διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει· εἶτα τὴν διὰ Ταυρίων, ἣν Ἀννίδας διήλθεν· εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν· τετάρτην δὲ, τὴν διὰ Ῥαιτῶν· ἀπάσας κρημνώδεις. Λιμνας δὲ εἶναι φησὶν ἐν τοῖς ὄρεσι πλείους μὲν, τρεῖς δὲ μεγάλας· ὧν ἡ μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων σαδίων, πλάτος δὲ ἑκατὸν πενήκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς

209. Μίγκιος ἡ δ' ἐξῆς Οὐερβανός, τετρακοσίων πλάτος δὲ γενω-
 τέρα τῆς πρότερον ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Τάινον· τρίτη δὲ
 Λάριος μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα
 ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Ἀδδούαν· πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον
 συρρέουσι. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὄρων ἔχομεν λέγειν τῶν
 Ἀλπινῶν.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἐν τῷ πέμπτῳ τὰ περὶ Ἰταλίας ἀπὸ τῆς ὑπαιρείας τῶν Ἄλπεων, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, καὶ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου· ἐν οἷς Οὐγενετία, Λιγουρία, Πίχνηνον, Τουσσία, Ρώμη, Καμπανία, Λευκανία, Ἀπουλία· καὶ ὅσαι νῆσοι τῇ ταύτῃ θαλάττῃ παράκεινται ἀπὸ Γεωυϊτῶν μέχρι Σικελίας.

ΚΕΦ. Α.

§. 1.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν ὑπαιρείαν τῶν Ἄλπεων, ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας. 209. Οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν, ἐκάλουν Ἰταλίαν, ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν· ἐπικρατήσαν δὲ τοῦνομα, καὶ μέχρι τῆς ὑπαιρείας τῶν Ἄλπεων προὔβη. Προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυρικῆς τὰ μέχρι Οὐάρου ποταμοῦ καὶ τῆς ταύτῃ θαλάττης, ἀπὸ τῶν ὀρίων τῶν Τυρρηνικῶν, καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας. Εἰκάσαι δ' ἂν τις εὐτυχήσαντας τοὺς πρώτους ὀνομασθέντας 210. Ἰταλοῦς, μεταδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις· εἰδ' οὕτως ἐπίδοσιν

210. λαβεῖν, μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Ὅψὲ δὲ ποτε, ἀφ' οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν, ἔδοξε καὶ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλάταις καὶ Ἐνετοῖς τὴν αὐτὴν ἀπονεῖμαι τιμὴν, προσαγορευῆσαι δὲ καὶ Ἰταλιώτας πάντας καὶ Ῥωμαίους ἀποικίας τε πολλὰς σείλαι, τὰς μὲν πρότερον, τὰς δ' ὕστερον, ὧν οὐ ῥάδιον εἰπεῖν ἀμείνους ἑτέρας.

§. 2.

Ἐνὶ μὲν οὖν σχήματι σύμπασαν τὴν νῦν Ἰταλίαν, οὐ ῥάδιον περιλαβεῖν γεωμετρικῶς· καίτοι φασὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον, ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολάς, κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ, βάσιν δ' ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις.... συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῶν πλευρῶν μίαν, τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν τελευτῶσαν, κλυζομένην δὲ ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους. Τρίγωνον δὲ ἰδίως τὸ εὐθύγραμμον καλεῖται σχῆμα· ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ βάσις καὶ αἱ πλευραὶ περιφερεῖς εἰσιν· ὥστε, εἰ φημί δεῖν συγχωρεῖν, περιφερογράμμου σχήματος θτετόν καὶ τὴν βάσιν καὶ τὴν πλευράν· συγχωρητέον δὲ καὶ τὴν λόξωσιν ταύτης τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. Τὰλλα δ' οὐχ ἱκανῶς εἰρήκασιν, ὑποθέμενοι μίαν πλευράν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ πορθμοῦ· πλευράν γὰρ λέγομεν τὴν ἀγώνιον γραμμὴν· ἀγώνιος δ' ἐστίν, ὅταν ἡ μὴ συννεύῃ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη, ἢ μὴ ἐπὶ πολὺ. Ἡ δὲ ἀπὸ Ἀριμίνου ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄκραν, πάμπαν οὐ τι συννεύουσιν. Ὁμοίως δ' ἔχειν οἶομαι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας· συμπίπτουσαι γὰρ ἐπὶ τοὺς περὶ Ἀριμίνον καὶ Ραουένναν τόπους, γωνίαν ποιοῦσιν· εἰ δὲ μὴ γωνίαν, περιφέρειάν γε ἀξιόλογον. Ὡς', εἰ ἄρα, τοῦτ' ἂν εἴη μίᾳ πλευρᾷ ὁ παράπλους, ὁ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἐπὶ τὴν Ἰαπυγίαν, οὐκ εὐθείᾳ· τὸ δὲ λοιπὸν, τὸ ἐνθένδε ἐπὶ τὸν πορθμὸν,

ἄλλην ἂν ὑπογράφοι πλευράν, οὐδὲ ταύτην εὐθεΐαν. Οὕτω δὲ 210.
 τετράπλευρον μᾶλλον, ἢ τρίπλευρον φαίη ἂν τις τὸ σχῆμα
 τρίγωνον ὄν οὐδοπωσοῦν, πλὴν εἰ καταχρώμενος. Βέλτιον ὁ
 ὁμολογεῖν, ὅτι τῶν ἀγεωμετρήτων σχημάτων οὐκ εὐπερίγραφος
 ἢ ἀπόδοσις.

§. 3.

Κατὰ μέρος ὁ οὕτως εἰπεῖν δυνατόν, ὅτι τῶν μὲν Ἄλπεων
 περιφερῆς ἢ ὑπώρειά ἐστι, καὶ κολπώδης, τὰ κοῖλα ἔχουσα
 ἐσραμμένα πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Τοῦ δὲ κόλπου τὰ μὲν μέσα πρὸς
 τοῖς Σαλασσοῖς ἐστὶ· τὰ δ' ἄκρα ἐπιστροφῆν λαμβάνει, τὰ μὲν, 211.
 μέχρι τῆς Ὀκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, τὰ δ',
 εἰς τὴν Λιγυσικὴν παραλίαν μέχρι Γενούας, τοῦ τῶν Λιγύων
 ἐμπορείου, ὅπου τὰ Ἀπέννινα ὄρη συνάπτει ταῖς Ἄλπεσιν. Ὑπό-
 κειται δ' εὐθεῖς πεδίου ἀξιόλογον, πάρισόν πως ἔχον τὸ πλάτος
 καὶ τὸ μῆκος, σαδίων ἑκατὸν καὶ δισχιλίων· τὸ δὲ μεσημβριῶν
 αὐτοῦ πλευρὸν κλείεται τῇ τε τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ, καὶ τοῖς
 Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα καθήκουσι.
 Ταῦτα γὰρ ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυσικῆς εἰς τὴν Τυρρῶνιαν
 ἐμβάλλει, σενὴν παραλίαν ἀπολείποντα· εἶτα ἀναχωροῦντα εἰς
 τὴν μεσογαίαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὴν γένηται κατὰ τὴν Πεισατίν,
 ἐπιστρέφει πρὸς ἑω, καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον
 καὶ Ἀγκῶνα τόπων, συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παρα-
 λίᾳ. Ἡ μὲν οὖν ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικῇ, τούτοις κλείεται τοῖς
 ὄροις· καὶ ἐστὶ τῆς μὲν παραλίας τὸ μῆκος ὅσον τριακῶσίων σα-
 δίων ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, μετὰ τῶν ὄρων μικρὸν ὁ ἕλαττον τὸ
 πλάτος τῶν χιλίων. Ἡ λοιπὴ δ' Ἰταλία σενὴ καὶ παραμῆκης ἐστὶ, κο-
 ριφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν-πορθμὸν, τῇ δὲ πρὸς
 τὴν Ἰαπυγίαν σφιγγομένη ὁ ἑκατέρωθεν, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου,
 τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Τυρρῶνικοῦ πελάγους. Ἐστὶ δ' ὁμοίον τὸ σχῆμα

211. τοῦ Ἀδρίου καὶ τὸ μέγεθος τῆ Ἰταλίας, τῆ ἀφοριζομένη τοῖς τε Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῆ Θαλάττῃ ἐκατέρα, μέχρι τῆς Ἰαπυγίας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ταραντῖνον καὶ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον· τὸ τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον ἀμφοῖν ἐστὶ περὶ χιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους, τὸ δὲ μῆκος ἕλαττον οὐ πολὺ τῶν ἑξακισχιλίων. Ἡ λοιπὴ δ' ἐστὶν ὅσην κατέχουσι Βρέττιοι καὶ Λευκανοί. Φησὶ δὲ Πολύβιος, περὶ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων, κλύεσθαι δ' αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει· πλέοντι δὲ, πεντακοσίων δέουσαν. Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη, συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις, καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ Θαλάττης ἐπὶ Θαλάτταν, ἐπιστροφῆν λαμβάνει πάλιν, καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος. Μέχρι μὲν δὴ Πευκετίων καὶ Λευκανῶν, οὐ πολὺ ἀφίσταται τοῦ Ἀδρίου· συνάψαντα δὲ Λευκανοῖς, ἐπὶ τὴν ἐτέραν Θαλάτταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττιῶν διεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης καλουμένην. Τυπωδῶς μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῆς νῦν Ἰταλίας ἀπάσης ταῦτα· πειρασόμεθα δὲ ἀναλαβόντες εἰπεῖν περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, καὶ πρῶτον περὶ τῶν ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν.

§. 4.

212. Ἐστὶ δὲ πεδῖον εὐδαίμων σφόδρα, καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον· Διαιρεῖ δ' αὐτὸ μέσον πῶς ὁ Πάδου· καὶ καλεῖται τὸ μὲν, ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν. Ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι καὶ τῇ Λιγυρικῇ· πέραν δὲ, τὸ λοιπόν. Οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν, ὑπὸ τῶν Λιγυρικῶν ἔθνων καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ' ἐν τοῖς πεδίοις· τὸ δ', ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἐνετῶν. Οἱ μὲν οὖν Κελτοὶ τοῖς ὑπεραλπειοῖς ὁμοιοθεῖς εἰσι. Περὶ δὲ τῶν Ἐνετῶν, διττός

ἔξι λόγος. Οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτοὺς φασὶν εἶναι Κελτῶν ἀποίκους 212. τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν· οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μετ' Ἀντήνορος σωθῆναι δευρό φασι τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ἐνετῶν τινας. Μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται, τὴν περὶ τὰς ἵπποτροφίας ἐπιμέλειαν, ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλείοιτε, πρότερον δ' ἐτιμάτο παρ' αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου, τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους. Τούτου δὲ καὶ Ὄμηρος μέμνηται·

Ἐξ Ἐνετῶν, ὄθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Καὶ Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεθῆεν τὸ ἵπποτροφεῖον συνεσήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων· ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι γενέσθαι τῆς Ἐνετικῆς πωλείας, καὶ πολλὸν χρόνον εὐδοκιμῆσαι τὸ γένος.

§. 5.

Ἄπαντα μὲν οὖν ἡ χώρα ποταμοῖς πληθύνει, καὶ ἔλεσι, μάλισα δ' ἡ τῶν Ἐνετῶν· πρόσσεσι δὲ ταύτῃ καὶ τὰ τῆς Θαλάττης πάσῃ. Μόνα γὰρ ταῦτα τὰ μέρη σχεδὸν τι τῆς κατ' ἡμᾶς Θαλάττης, ὁμοιοπαθεῖ τῷ Ὠκεανῷ, καὶ παραπλησίους ἐκείνῳ ποιεῖται τὰς τε ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας· ὑφ' ὧν τὸ πλεόν τοῦ πεδίου λιμνοθαλάττης γίνεται μεσόν. Διώρυξι δὲ καὶ παραχώμασι, καθάπερ ἡ Κάτω λεγομένη χώρα τῆς Αἰγύπτου, διοχετεύεται· καὶ τὰ μὲν ἀνέψυκται καὶ γεωργεῖται, τὰ δὲ διάπλους ἔχει. Τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται. Ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἐλῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται, τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θραυμαστὸς ἔχουσι, μάλισα δ' ἐκ τοῦ Πιάδου μέγιστός τε γὰρ ἔστι, καὶ πληροῦται πολλάκις ἐκ τε ὄμβρων καὶ χιόνων· διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη κατὰ τὰς ἐκβολάς, τυφλὸν τὸ σόμα ποιεῖ, καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἣ δ' ἐμπειρία περιγίγνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων.

§. 6.

212. Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὡσπερ ἔφη, ὑπὸ Κελτῶν περιωκεῖτο τὸ πλεῖστον ὁ ποταμός. Μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βόιοι καὶ Ἰνσουβροί, καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐξ ἐφόδου καταλαβόντες Σέρονες μετὰ Γαισατῶν. Τούτους μὲν οὖν ἐξέφθειραν ὕσερον τελέως.
213. Ῥωμαῖοι τοὺς δὲ Βόιους ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων. Μεταστάντες δ' εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἰστρον τόπους, μετὰ Ταυρίσκων ὤκουον πολεμοῦντες πρὸς Δάκους, ἕως ἀπώλοντο πανεθνεί· τὴν δὲ χώραν, οὐσαν τῆς Ἰλλυρίδος, μηλόδοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον Ἰνσουβροί δὲ καὶ νῦν εἰσὶ. Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, παλαιὰ μὲν κώμην (ἅπαντες γὰρ ὤκουον κωμηδόν), νῦν δ' ἀξιολόγον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. Πλησίον δὲ καὶ Οὐηρών· καὶ αὕτη πόλις μεγάλη. Ἐλάττους δὲ τούτων Βριξία, καὶ Μάντουα, καὶ Ρήγιον, καὶ Κῶμον. Αὕτη δ' ἦν μὲν κατοικία μετρία· Πομπήϊος δὲ Στράβων, ὁ Μάγνου πατήρ, κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων Ραιτῶν συνώκισεν· εἶτα Γάϊος Σκηπίων περὶ τρισχιλίους προσέθηκεν· εἶτα ὁ Θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνώκισεν, ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστατοι. Τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε, καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους. Καὶ οὐ μόνον συνώκησαν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι κατέλιπον· Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες· τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουκώμουμ λέγεται. Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδδούας ποταμός· εἴτ' ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον· τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν ἐν τῷ Ἀδούλα ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ρῆνος.

§. 7.

Αὗται μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἐλῶν ὤκνηται· πλησίον δὲ τὸ

Παταοῦιον, πασῶν ἀρίστη τῶν ταύτη πόλεων, ἥ γε νεωστὶ λέγε- 213.
 ται τιμήσασθαι πεντακοσίους ἰππικούς ἀνδρας· καὶ τὸ παλαιὸν
 δὲ ἐξέλλε δώδεκα μυριάδας στρατίας. Δημοῖ δὲ καὶ τὸ πλη-
 θος τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην κατ' ἐμπορίαν,
 τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς
 πόλεως, καὶ τὴν εὐτεχνίαν. Ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλου ποταμῶ
 διὰ τῶν ἐλῶν φερομένῳ σαδίων πενήκοντα καὶ διακοσίων ἐκ λι-
 μένος μεγάλου. Καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ
 ποταμῶ. Ἐν δὲ τοῖς ἔλεσι μεγίστη μὲν ἐστὶ Ῥαουέννα, ξυλοπαγῆς
 ὄλη, καὶ διάρρυτος, γεφύραις καὶ πορθμείοις ὁδευομένη. Δέχε-
 ται δ' οὐ μικρὸν τῆς θαλάττης μέρος ἐν ταῖς πλημμυρίσιν,
 ὥστε καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ ποταμῶν ἐκκλυζόμενον τὸ βορ-
 βορῶδες πᾶν, ἰᾶται τὴν δυσαιρίαν. Οὕτως γοῦν ὑγιεινὸν ἐξ-
 ἴτασαι τὸ χωρίον, ὥστε ἐνταῦθα τοὺς μονομάχους τρέφειν καὶ
 γυμνάζειν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες. Ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο Θαυ-
 μασιῶν τῶν ἐνθάδε, τὸ ἐν ἔλει τοὺς ἀέρας ἀβλαβεῖς εἶναι,
 καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ τοῦ Θέρους ἢ 214.
 λίμνη τὴν μοχθηρίαν ἀποβάλλει διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ,
 καὶ τὸν τῶν τελεμάτων ἀφανισμόν. Ἄλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον
 πάθος θαυμάζειν ἄξιον. Φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἔλη, καὶ
 ποιεῖ ταχὺ, καὶ πολλὴν ἀποδιδούσαν καρπὸν. Φθίρεται δὲ ἐν
 ἔτεσι τέτρασιν ἢ πέντε. Ἔστι δὲ καὶ τὸ Ἄλτινον ἐν ἔλει, παρα-
 πλησίον ἔχον τῇ Ῥαουέννῃ τὴν Θέσιν. Μεταξὺ δὲ, Βούτριον
 τῆς Ῥαουέννης πόλισμα· καὶ ἡ Σπίνα, νῦν μὲν κωμίον, πάλαι
 δὲ Ἕλληνις πόλις ἐνδοξος. Θησαυρὸς γοῦν Σπινιτῶν ἐν Δελφοῖς
 δέικνυται· καὶ τᾶλλα ἰσορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλαττοκρατη-
 σάντων. Φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ θαλάττῃ ὑπάρξαι· νῦν δ' ἐστὶν ἐν
 μεσογαίᾳ τὸ χωρίον περὶ ἑννεήκοντα τῆς θαλάττης σαδίους
 ἀπέχον. Καὶ ἡ Ῥαουέννα δὲ Θετταλῶν λέγεται κτίσμα· οὐ φέ-
 ροντες δὲ τὰς τῶν Τυρρηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἐκόντες τῶν

214. Ὀμβραίων τινας, οἱ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν· αὐτοὶ δ' ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Αὐταὶ μὲν οὖν ἐπὶ πλέον περιέχονται τοῖς ἔλεσιν, ὥστε καὶ κλύζεσθαι.

§. 8.

- Ὀπιτέργιον δὲ, καὶ Κωνκορδία, καὶ Ἄτρία, καὶ Οὐικετία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολισμάτια, ἦττον μὲν ὑπὸ τῶν ἐλῶν ἐνοχλεῖται· μικροῖς δ' ἀνάπλοις πρὸς τὴν Θαλατταν συνήπται. Τὴν δ' Ἄτρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασίν, ἀφ' ἧς καὶ τοῦνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ, μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Ἀκυληῖα δ', ἤπερ μάλις α τῷ μυχῷ πλησιάζει, κτίσμα μὲν ἐς Ῥωμαίων, ἐπιτειχισθὲν τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις. Ἀναπλεῖται δὲ ὀκτάσι κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν ἐπὶ πλείστους ἐξήκοντα σταδίους. Ἀνεῖται δ' ἐμπορεῖον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον τὸν Ἰλλυρικὸν ἔθνεσι. Κομίζουσι δ' οὔτοι μὲν τὰ ἐκ Θαλάττης, καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πῖθων, ἀρμαμάξαις ἀναθέντες, καὶ ἔλαιον· ἐκεῖνοι δ' ἀνδράποδα, καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα. Ἐξω δ' ἐς τῶν Ἐνετικῶν ὄρων ἢ Ἀκυληῖα. Διορίζονται δὲ ποταμῷ, ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπειῶν ὄρων, ἀνάπλου ἐχοντι *καὶ* διακοσίων σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς Νωρητίαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος Κάρβων συμβαλὼν Κίμβροις, οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσοπλύσια εὐφυῆ καὶ σιδηρουργεῖα. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομηδούς ἐστὶν ἀξιόμηνης, τὸ Τίμαιον· λιμένα γὰρ ἔχει, καὶ ἄλσος ἐκπρεπὲς, καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποτίμου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν Θαλατταν ἐκπίπτοντος πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἶρηκε, πλὴν μίας, τὰς ἄλλας ἀλμυροῦ ὕδατος· καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους, πηγὴν καὶ μητέρα τῆς Θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον.
215. Ποσειδώνιος δὲ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαιον ἐκ τῶν ὄρων φερόμενον, καταπίπτειν εἰς βέρεθρον· εἰδ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα

περί ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σαδίους, ἐπὶ τῇ Θαλάττῃ τὴν ἐκ- 215.
βολὴν ποιῆσθαι.

§. 9.

Τῆς δὲ τοῦ Διομήδους δυναστείας περί τὴν Θαλάτταν ταύτην, αἱ τε Διομήδαιοι νῆσοι μαρτύρια, καὶ τὰ περί Δαυνίους καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἴππιον ἰσορούμενα· περί ὧν ἐροῦμεν, ἐφ' ὅσων πρὸς ἰσορίαν χρήσιμον. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν μυθευομένων ἢ κατεψευσμένων ἄλλως, ἔαν δεῖ, οἷον τὰ περί τὸν Φαέθοντα, καὶ τὰς Ἠλιάδας τὰς ἀπαιγειρουμένας περί τὸν Ἡριδανόν, τὸν μηδαμῶ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τοῦ Πάδου λεγόμενον· καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους τὰς πρὸ τοῦ Πάδου, καὶ μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδὲν ἐστὶν ἐν τοῖς τόποις. Τῷ δὲ Διομήδει παρά τοῖς Ἐνετοῖς ἀποδεδειγμένα τινὲς ἰσοροῦνται τιμαί· καὶ γὰρ εὖεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ· καὶ δύο ἄλλα, τὸ μὲν Ἡρας Ἀργείας δεικνύται, τὸ δ' Ἀρτέμιδος Αἰτωλίδος. Προσμυθεύουσι δ', ὡς εἰκὸς, τὸ ἐν τοῖς ἄλσεσι τούτοις ἡμεροῦσθαι τὰ θηρία, καὶ λύκοις ἐλάφους συναγελάζεσθαι· προσιόντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, καὶ καταψώντων, ἀνέχεσθαι· τὰ δὲ διωκόμενα ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἐπειδὴν καταφύγη δεῦρο, μηκέτι διώκεσθαι. Φασὶ δὲ τινὰ τῶν πάντων γνωριζομένων ὡς εἶη φιλέγγυος, καὶ σκωπτόμενον ἐπὶ τούτῳ, περιτυχεῖν κυνηγέταις, λύκον ἐν τοῖς δικτύοις ἔχουσαν· εἰπόντων δὲ κατὰ παιδιάν, εἰ ἐγγυᾶται τὸν λύκον, ἐφ' ᾧτε τὰς ζημίας ἅς εἴργασο διαλύσειν, ἀφήσειν αὐτὸν ἐκ τῶν λίνων, ὁμολογῆσαι. Ἀφεθέντα δὲ τὸν λύκον, ἵππων ἀγέλην ἀπελάσαντα ἀκαυσηριάσων ἱκανὴν προσαγαγεῖν πρὸς τὸν τοῦ φιλεγγύου σαθμόν· τὸν δ', ἀπολαβόντα τὴν χάριν, καυσηριάσαι τε τὰς ἵππους λύκον, καὶ κληθῆναι Λυκοφόρους, τάχει μᾶλλον ἢ κάλλει διαφερούσας· τοὺς δ' ἀπ' ἐκείνου διαδεξαμέντας· τό τε καυσηρίων, φυλάξαι, καὶ τοῦνομα τῷ γένει

215. τῶν ἵππων ἔθος δὲ ποιῆσαι, θήλειαν μὴ ἐξאלλοτριοῦν, ἵνα μένοι παρὰ μόνοις τὸ γνήσιον γένος, ἐνδόξου γενομένης ἐνθὲνδὲ ἱππείας. Νυνὶ δὲ, ὡσπερ ἔφαμεν, πᾶσα ἐκλελοιπεν ἢ τοιαύτη ἄσκησις. Μετὰ δὲ τὸ Τίμαιον, ἢ τῶν Ἰσρίων ἐς ἰ παραλία μέχρι Πόλας, ἢ πρόσκειται τῇ Ἰταλίᾳ. Μεταξὺ δὲ φρούριον Τεργέσαι, Ἀκυλῆϊας διέχον ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σαδίους. Ἡ δὲ Πόλα ἰδρυται μὲν ἐν κόλπῳ λιμενοειδεῖ, νησιδία ἔχοντι εὖορμα καὶ εὐκαρπα. Κτίσμα δ' ἐστὶν ἀρχαῖον Κόλχων, τῶν ἐπὶ τὴν Μήδειαν
216. ἐκπεμφθέντων, διαμαρτόντων δὲ τῆς πράξεως, καὶ καταγόντων ἑαυτῶν φυγὴν, ὡς Καλλιμάχος εἶρηκε,

Τὸ κεν ΦΥΓΛΑΔΩΝ τις ἐνίσποι

Γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε ΠΟΛΑΣ.

Τὰ μὲν δὴ πέραν τοῦ Παύδου χωρία οἱ τε Ἐνετοὶ νέμονται καὶ οἱ μέχρι Πόλας. Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἐνετῶν Κάρνοι, καὶ Κενομάνοι, καὶ Μεδόακοι, καὶ Ἰνσουβροὶ ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενομάνοι δὲ καὶ Ἐνετοὶ συνεμάχουν, καὶ πρὸ τῆς Ἀννίδα στρατείας, ἠνίκα πρὸς Βοίους καὶ Ἰνσούβρους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα.

§. 10.

Οἱ δ' ἐντὸς τοῦ Παύδου κατέχουσι μὲν ἅπασαν, ὅσῃ ἐγκυκλοῦνται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπεια μέχρι Γενοῦας, καὶ τῶν Σαβάτων. Κατεῖχον δὲ Βοῖοι καὶ Λέγυες, καὶ Σέρονες, καὶ Γαισαῖται τὸ πλεον τῶν δὲ Βοίων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δ' καὶ τῶν Γαισατῶν, καὶ Σενόνων, λείπεται τὰ Λιγυρικὰ φύλα, καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι. Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρικῶν φύλον, ἐστὶ δ' ὅπου καὶ Τυρρήνων. Ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη, πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ

ἐπὶ πλέον αὐξήσεως, εἶχέ τινα πρὸς ἀλλήλα περι πρωτείων 216. ἄμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν ποταμὸν, ῥαδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοισ· καὶ εἴ που τινὰς ἐκστρατείας ἐποιοῦντο ἐπ' ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἐτέροις ἔρις ἦν μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐξόδου. Καὶ δὴ καὶ τῶν Τυρρηνῶν φειλάντων στρατιῶν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους, καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφήν, ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν· εἴτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισθητοῦντες, πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυρρηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ὀμβρικὰς, πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν ἐγγυτέρω γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παραλαβόντες, καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεπιχεισάντων γένη. Καὶ νῦν Ῥωμαῖοι μὲν εἰσιν ἅπαντες· οὐδὲν δ' ἦττον Ὀμβρικοὶ τέ τινες λέγονται καὶ Τυρρηνικοὶ, καθάπερ Ἐνετοὶ, καὶ Δίγυες, καὶ Ἰνσουβροί.

§. 11.

Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τοῦ Πάδου καὶ περὶ τὸν Πάδον ἐπιφανεῖς, Πλακεντία μὲν καὶ Κρεμώνη πλησιαιτάται κατὰ μέσσην που τὴν χώραν· μεταξύ δὲ τούτων τε καὶ Ἀρμίνου Πάρμα, καὶ Μουτίνη, καὶ Βονωνία πλησίον ἤδη Ῥαουέννης, καὶ μικρὰ πόλισματα ἀνά μέσον ταύτων, δι' ὧν ἡ εἰς Ῥώμην ὁδὸς, Ἀχέραι, Ρήγιον Λέπιδον, Μακροὶ Κάμποι, ὅπου πανήγυρις συντελεῖται κατ' ἔτος, Κλίτερνα, Φόρον Κορνήλιον. Φαουεντία δὲ καὶ Καισὶνα πρὸς τῷ Σάπει ποταμῷ καὶ τῷ 217. Ῥουδίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Ἀρμίνῳ. Τὸ δὲ Ἀρίμινον Ὀμβρικῶν ἐστὶ κατοικία, καθάπερ καὶ ἡ Ῥαουέννα· δέδεκται δ' ἐποίκους Ῥωμαίους ἑκατέρω. Ἐχει δὲ τὸ Ἀρίμινον λιμένα, καὶ ὁμώνυμον ποταμὸν. Ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς Ἀρίμινον γάδιοι χάλιοι καὶ τριακόσιοι. Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας, ἐπὶ μὲν τοὺς ὄρους

217. τῆς Κοττίου γῆς, Τάκινον ἐν ἑξ καὶ τριάκοντα μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ Κλασιδίον, καὶ Δέρθων, καὶ Ἀκούαι Στατιελλαί, μικρὸν ἐν παρόδῳ. Ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὠκελον, παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμὸν, βαραθρώδης ἢ πολλή, πλείους καὶ ἄλλους ἔχουσα ποταμοὺς, ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν· μιλίων δ' ἐστὶ περὶ ἐξήκοντα. Ἐντεῦθεν δὲ ἤδη τὰ Ἄλπεια ὄρη καὶ ἡ Κελτική. Πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν ἐστὶ πόλις τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης Λοῦκα. Ἔνιοι δὲ κωμηδὸν οἰκοῦσιν. Εὐανδρεῖ δ' ὅμως ἡ χώρα, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐντεῦθεν τὸ πλεόν ἐστὶ, καὶ τὸ τῶν ἰπτικῶν πληθὸς, ἐξ ὧν καὶ ἡ σύγκλητος λαμβάνει τὴν σύνταξιν. Ἐστὶ δὲ ἡ Δέρθων πόλις ἀξιόλογος κειμένη κατὰ μέσσην τὴν ὁδὸν, τὴν ἀπὸ Γενούας εἰς Πλακεντίαν, ἑκατέρας διέχουσα σαδίοις τετρακοσίους· κατὰ δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν, καὶ Ἀκούαι Στατιελλαί. Ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς μὲν Ἀρίμινον, εἴρηται. Εἰς δὲ Ραουένναν κατάπλους τῷ Πάδῳ θυεῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἐλῶν, δι' ὧν Ἀννίβας χαλεπῶς διήλθε προῖων ἐπὶ Τυρρήνιαν. Ἄλλ' ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διωρυγαῖς πλωταῖς, ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι Παρμητῶν. Κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους, πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου. Οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρός ἐστιν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν σρώσας, τὴν διὰ Πεισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαβάτων, κέντεῦθεν διὰ Δέρθωνος. Ἄλλη δ' ἐστὶν Αἰμιλία διαδεχομένη τὴν Φλαμιαν. Συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις Μάρκος Λέπιδος, καὶ Γάιος Φλαμίνιος· καθελόντες δὲ Λίγυας, ὁ μὲν τὴν Φλαμιαν ἐσρωσεν ἐκ Ρώμης διὰ Τυρρήνων, καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, μέχρι τῶν περὶ Ἀρίμινον τόπων· ὁ δὲ τὴν ἐξῆς μέχρι Βουωνίας, κάκειθεν εἰς Ἀκυληίαν παρὰ τὰς ρίζας τὰς τῶν Ἄλπεων, ἐγκυκλούμενος τὰ ἑλη. Ὅριον δὲ τῆς χώρας ταύτης, ἦν Ἐντὸς

Κελτικὴν καλοῦμεν, πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, τό τε Ἀπέν- 217.
νινον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς Τυρρηνίας ἀπεδέδεικτο, καὶ ὁ Αἰσις
ποταμός· ὕσερον δὲ ὁ Ρουβίκων, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκιδδόντες
ἀμφοτέροι.

§. 12.

Τῆς δ' ἀρετῆς τῶν τόπων τεκμήριον, ἢ τ' εὐανδρία καὶ τὰ 218.
μεγέθη τῶν πόλεων καὶ ὁ πλοῦτος, οἷς πᾶσιν ὑπερεδέβλητο
τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οἱ ταύτη Ρωμαῖοι. Καὶ γὰρ ἡ γεωργουμένη γῆ
πολλοὺς καὶ παντοίους ἐκφέρει καρπούς· καὶ αἱ ὕλαι τοσαύτην
ἔχουσι βάλανον, ὥστ' ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ὑφορβίαν ἢ Ρώμῃ τρέ-
φεται τὸ πλεόν. Ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος διαφερόντως, διὰ τὴν
εὐυδρίαν· τοῦτο δὲ μέγιστον λιμοῦ ἐστὶν ἄκος· πρὸς ἅπαντας γὰρ
καιροὺς ἀέρων ἀντέχει, καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπειν ὄνυται, κἂν
τοῦ ἄλλου σίτου γένηται σπάνις. ἔχει δὲ καὶ πιττουργεῖα θαν-
μασά. Τοῦ δ' οἴνου τὸ πλῆθος μνηύουσιν οἱ πίθοι· ξύλινοι γὰρ
μείζους οἴκων εἰσὶ· προσλαμβάνει δὲ πολὺ ἢ τῆς πίττης εὐπορία
πρὸς τὸ εὐώνητον. Εἰσὶν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν, οἱ περὶ Μουτίνην
τόποι καὶ τὸν Σκουτάνων ποταμὸν φέρουσι πολὺ πασῶν καλ-
λίσην· τὴν δὲ τραχεῖαν ἢ Λιγυρικὴ καὶ ἢ τῶν Ἰνσούβρων, ἐξ ἧς
τὸ πλεόν τῆς οἰκετίας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται· τὴν δὲ μέσην οἱ
περὶ Παταοῦιον, ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς, καὶ γασσάπαι,
καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. Τὰ
δὲ μέταλλα νυνὶ μὲν οὐχ ὁμοίως τὰ ἐνταῦθα σπουδάζεται, διὰ
τὸ λυσιτελέστερα ἴσως εἶναι τὰ ἐν τοῖς ὑπερῷαισι Κελτοῖς καὶ
τῇ Ἰβηρίᾳ· πρότερον δὲ ἐσπουδάζετο. Ἐπεὶ καὶ ἐν Οὐερκέλλοις
χρυσωρυχεῖον ἦν· κώμη δ' ἐστὶ πλησίον Ἰκτουμούλων, καὶ ταύ-
της κώμης· ἄμφω δ' εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν. Αὕτη μὲν δὴ πρώτη
μερίς τῆς Ἰταλίας, μέχρι δεῦρο περιωθεύσθη.

Κ Ε Φ. Β.

§. Ι.

218. ΔΕΥΤΕΡΑ δὲ λεγέσθω ἡ Λιγυστική ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξύ ἰδρυμένη τῆς νῦν λεχθείσης Κελτικής καὶ τῆς Τυρρηνίας, οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλὴν ὅτι κωμηδὸν ζῶσι, τραχεῖαν γῆν ἀρουντες, καὶ σκάπτοντες, μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὡς φησι Ποσειδώνιος. Τρίτοι δ' εἰσὶ συνεχεῖς τούτοις οἱ Τυρρῆνοί, τὰ πεδία ἔχοντες τὰ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τίβεριδος, κλυζόμενοι τὰ μὲν πρὸς ἑω μάλιγα μέρη τῶ ποταμῶ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ· κατὰ δὲ θάτερα, τῶ Τυρρηνικῶ καὶ Σαρδώω πελάγει. Ρεῖ δὲ ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων ὁ Τίβερις· πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν, μέρος μὲν τι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυρρηνίας, τῶ δ' ἐφεξῆς διορίζων ἀπ' αὐτῆς, πρῶτον μὲν τὴν Ὀμβρικήν, εἶτα τοὺς Σαβίνους, καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ρώμῃ μέχρι τῆς παραλίας. Παραβέβληται δὲ πως τῶ ποταμῶ μὲν καὶ τοῖς Τυρρῆνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ
219. μῆκος· ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Ἀπέννινα ὄρη τὰ πλησιάζοντα τῶ Ἀδρία, πρῶτοι μὲν Ὀμβρικοί, μετὰ δὲ τούτους Σαβίνοι, τελευταῖοι δ' οἱ τὴν Λατίνην ἔχοντες, ἀρξάμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα, μεταξύ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ὠσιῶν παραλίας, μέχρι πόλεως Σινουέσσης καὶ τῆς Σαβίνης (τὰ δ' Ὠσιὰ ἐσὶν ἐπίγειον τῆς Ρώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ρυεῖς)· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας, καὶ τῶν Σαυνιτικῶν ὄρων· ἢ δὲ Σαβίνη μεταξύ τῶν Λατίνων κεῖται καὶ τῶν Ὀμβρικῶν· ἐκτείνεται δὲ καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ Σαυνιτικά ὄρη, καὶ μᾶλλον συνάπτει τοῖς Ἀπεννίνοις τοῖς κατὰ Οὐησίνοους τε, καὶ Πελιγνοὺς, καὶ Μαρσούς· οἱ δ' Ὀμβρι-

κοί μέσοι μὲν κεῖνται τῆς Σαβίνης καὶ τῆς Τυρρήνιας, μέχρι δ' 219.
 Ἀρμίνου καὶ Ραουέννης προΐασιν ὑπερβαλλόντες τὰ ὄρη. Τυρ-
 ρήνοι δὲ παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τοῖς περικυκλοῦσιν ἐκ
 τῆς Λιγυσιτικῆς εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἀπὸ τῆς οἰκειᾶς ἀρξάμενοι Θα-
 λάττης, καὶ τοῦ Τιβέριδος. Τὰ καθ' ἕκαστα δὲ διεξιμεν, ἀπ'
 αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι.

§. 2.

Οἱ Τυρρήνοι τοῖνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ
 Τοῦσκοι προσαγορεύονται. Οἱ δ' Ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐ-
 τοὺς ἀπὸ Τυρρήνου τοῦ Ἄττος, ὡς φασι, τοῦ ζειλαντος ἐκ
 Λυδίας ἀποίκους δεῦρο. Ὑπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀφορίας ὁ Ἄττις, εἰς
 τῶν ἀπογόνων Ἡρακλέους καὶ Ὀμφάλης, δυεῖν παίδων ὄντων,
 κλήρω Λυδὸν μὲν κατέσχε, τῷ δὲ Τυρρήνω τὸν πλείω συστήσας
 λαὸν, ἐξέστειλεν. Ἐλθὼν δὲ, τὴν χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ Τυρρήνιαν
 ἐκάλεσε, καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα,
 ἀφ' οὗ Ταρκυνία ἢ πόλις· ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν, πολλὰν
 γεγεννησθαι μυθεύουσι. Τότε μὲν οὖν ὑφ' ἐνὶ ἡγεμονίᾳ ταττόμενοι,
 μέγα ἴσχυον. Χρόνοις δ' ὕστερον διαλυθῆναι τὸ σύστημα εἰκὸς,
 καὶ κατὰ πόλεις διασπασθῆναι, βία τῶν πλησιοχώρων εἴξαντας·
 οὐ γὰρ ἂν, χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες, τῇ Θαλάττῃ κατὰ λησιείαν
 ἐπέθεντο, ἄλλοι πρὸς ἄλλα τραπόμενοι πελάγη· ἐπεὶ, ὅπου γε συμ-
 πνεύσαιεν, ἱκανοὶ ἦσαν οὐκ ἀμύνασθαι μόνον τοὺς ἐπιχειροῦντας
 αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιχειρεῖν, καὶ μακρὰς στρατείας ποιῆσθαι.
 Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν
 ἄγων ἐκ Κορίνθου· καὶ δεξαμένων αὐτῶν Ταρκυνιτῶν, γενναῖον
 Λουκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός· γενόμενος δὲ Ἄγκω Μαρκίῳ
 τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων φίλος, ἐβασίλευσεν οὗτος, καὶ μετ-
 ωνομάσθη Λευκίος Ταρκύνιος Πρίσκοις. Ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυρ- 220.
 ρηνίαν καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ πατὴρ πρότερον· ὁ μὲν εὐπορία δημιουργ-

220 γῶν τῶν συνακολουθησάντων οἰκοῦσεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. Λέγεται δὲ καὶ ὁ Θριαμβικός κόσμος καὶ ὑπατικός, καὶ ἀπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων, ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι, καὶ ῥάβδοι, καὶ πελέκεις, καὶ σάλπιγγες, καὶ ἱεροποιῖαι, καὶ μαντικὴ, καὶ μουσικὴ, ὅση δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι. Τούτου δ' υἱὸς ἦν ὁ δεῦτερος Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος, ὅσπερ καὶ τελευταῖος βασιλεύσας ἐξέπεσε. Πορσίνας δ' ὁ τῶν Κλουσίνων βασιλεὺς, πόλεως Τυρρηνίδος, κατάγειν αὐτὸν ἐπιχειρήσας δι' ὄπλων, ὡς οὐχ οἴός τε ἦν, καταλυσάμενος τὴν ἔχθραν, ἀπῆλθε φίλος μετὰ τιμῆς καὶ δωρεῶν μεγάλων.

§. 3.

Περὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν Τυρρηνῶν ταῦτα. Καὶ ἔτι τὰ τοῖς Καιρετανοῖς πραχθέντα· καὶ γὰρ τοὺς ἐλόντας τὴν Ῥώμην Γαλάτας κατεπολέμησαν, ἀπιούσιν ἐπιθέμενοι κατὰ Σαβίνους· καὶ ἅ παρ' ἐκόντων ἔλαβον Ῥωμαίων ἐκεῖνοι λάφυρα, ἄκοντας ἀφείλοντο· πρὸς δὲ τούτοις, τοὺς καταφυγόντας παρ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἔσωσαν, καὶ τὸ ἀθάνατον πῦρ, καὶ τὰς τῆς Ἑστίας ἱερείας. Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι διὰ τοὺς τότε φαύλως διοικοῦντας τὴν πόλιν, οὐχ ἱκανῶς ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν αὐτοῖς δοκοῦσι· πολιτείαν γὰρ δόντες, οὐκ ἐνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους, τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας, εἰς τὰς δέλτους ἐξώριζον τὰς Καιρετανῶν. Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμησεν ἡ πόλις αὕτη, διὰ τε ἀνδρίαν καὶ δικαιοσύνην· τῶν τε γὰρ λησθηρίων ἀπέσχετο, καίπερ δυναμῆν πλεῖστον, καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλλαίων καλούμενον ἀνέθηκε θῆσαυρόν. Ἀγυλλα γὰρ ὠνομάζετο τὸ πρότερον ἢ νῦν Καιρέα, καὶ λέγεται Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀστυγμένων· τῶν δὲ Λυδῶν, οἵπερ Τυρρηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσίων τῷ τείχει τίς,

ἐπινθάνετο τοῦνομα τῆς πόλεως· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετ- 220.
ταλλῶν τινος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι, προσαγορευσαντος αὐτὸν,
ΧΑΪΡΕ, δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυρρῆνοί τοῦτον, ἀλοῦσαν τὴν
πόλιν μετωνόμασαν. Ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις,
νῦν ἵχνη σώζει μόνον· εὐανδρεῖ δ' αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησίον
Ξερμά, ἃ καλοῦσι Καιρετανά, διὰ τοὺς φοιτῶντας Ξεραπείας
χάριν.

§. 4.

Τοὺς δὲ Πελασγούς, ὅτι μὲν ἀρχαῖον τὸ φύλον, [καί] κατὰ
τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰο-
λευσί τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδὸν τι.
Νομίζω δὲ (φησὶν Ἐφορος) τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας 221.
ἐλῆσθαι σρατιωτικὸν βίον, εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγήν προτρέ-
ποντας πολλοὺς, ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι, καὶ πολλὴν
ἐπιφάνειαν κτήσασθαι, καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρὰ τοῖς
ἄλλοις, παρ' ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι τετυχήκασι. Καὶ γὰρ τῆς
Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὡς φησὶν Ὀμηρος· λέγει γοῦν Ὀδυσ-
σεὺς πρὸς Πηνελόπην·

Ἄλλη δ' ἄλλων γλώσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί,
Ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύθωνες,
Δωριεῖς τε τριχᾶϊκες, οἳοί τε Πελασγοί.

Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος, ἢ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, ἕως τῆς ὀρει-
νῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων τοὺς
Πελασγούς. Τὸν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ Ποιητὴς ὀνομά-
ζει Πελασγικόν·

Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίε, Πελασγικί.

Πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἑπειρωτικὰ ἔθνη, Πελασγικὰ εἰρήμασιν· ὡς
καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων. Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν

221. ἡρώων ὀνόματα καλέσαντες, *οἱ* ὕσερον ἀπ' ἐκείνων πολλά τῶν ἔθνων ἐπώνυμα πεποιήκασι· καὶ γὰρ τὴν Λέσθον Πελασγίαν εἰρήκασι, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρωάδι Κίλιξιν Ὅμηρος εἶρηκε τοὺς ἐμόρους, Πελασγούς·

Ἰππόδοος δ' ἄγε φύλα Πελασγῶν ἐγγεσιμῶρων,
 Τῶν, οἱ Λάρισσαν ἐριβόλακα ναιετάασκην.

Τῷ δ' Ἐφόρῳ τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φύλον τοῦτο ἤρξεν Ἡσίοδος· φησὶ γὰρ,

Υἱεὶς ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
 Ὃν ποτε τίχτε Πελασγός.

Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περι Μυκῆνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἰκέτισι, ἢ Δαναίσι, τὸ γένος αὐτῶν. Καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ Πελασγίαν φησὶν Ἐφορος κληθῆναι. Καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Ἀρχελαΐῳ φησὶν, ὅτι

Δαναὸς ὁ πενήκοντα Συγατέρων πατήρ
 Ἐλθὼν εἰς Ἄργος, ᾤκησεν Ἰνάχου πόλιν.
 Πελασγίωτας δ' ὀνομασμένους τὸ πρὶν,
 Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκ' ἀν' Ἑλλάδα.

Ἀντικλειδῆς δὲ πρώτους φησὶν αὐτοὺς τὰ περι Λῆμιον καὶ Ἰμβρον κτίσασι· καὶ θῆ τούτων τινάς, καὶ μετὰ Τυρρῆνου τοῦ Ἄττος εἰς Ἰταλίαν συναῖραι. Καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, ἰσοροῦσι περι τῶν Πελασγῶν, ὡς καὶ Ἀθήνησι γενομένων *τῶν Πελασγῶν*· διὰ δὲ τὸ πλανήτας εἶναι, καὶ δίκην ὀρνέων ἐπιφοιτῶν ἐφ' οὓς ἔτυχε τόπους, Πελαργούς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι.

§. 5.

222. Τῆς δὲ Τυρρηνίας, μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναι φασὶ τὴν παραλίαν ἀπὸ Λούνης μέχρι Ὠσιῶν δισχιλίῳν που καὶ πεντακισίῳν σαδίῳν· πλάτος δὲ τοῦ ἡμίσεος ἔλαττον τὸ πρὸς τοῖς

ὄρεσιν. Εἰς μὲν οὖν Πείσας ἀπὸ Λούνης πλείους τῶν τετρα- 222
 κοσίων σταδίων εἰσίν· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Οὐολατέρρας διακόσιοι
 ὀγδοήκοντα· πάλιν δὲ ἐνθένδε εἰς Ποπλώνιον διακόσιοι ἐβδομή-
 κοντα· ἐκ δὲ Ποπλωνίου εἰς Κόσσαν, ἔγγυς ὀκτακοσίων, οἱ δὲ
 ἐξακοσίων φασί. Πολύβιος δ' οὖν εἶναι τοὺς πάντας χιλίους τε-
 τρακοσίους τριάκοντα λέγει. Τούτων δ' ἡ μὲν Λούνα, πόλις
 ἐστὶ, καὶ λιμὴν. Καλοῦσι δ' οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα, καὶ
 πόλιν. Ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη· ὁ δὲ λιμὴν μέγιστός τε
 καὶ κάλλιστος, ἐν αὐτῷ περιέχων πλείους λιμένας, ἀγχιβαθεῖς
 πάντας, οἷον ἂν γένοιτο ὀρμητήριον θαλαττοκρατησάντων ἀν-
 θρώπων τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσοῦτον δὲ χρόνον. Περι-
 κλείεται δ' ὁ λιμὴν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, ἀφ' ὧν τὰ πελάγη κατ-
 οπτεύεται, καὶ ἡ Σαρδῶν, καὶ τῆς ἠϊόνης ἐκατέρωθεν πολὺ
 μέρος. Μέταλλα δὲ λίθου λευκοῦ τε καὶ ποικίλου γλαυκίζοντος
 τοσαῦτ' ἐστὶ καὶ τηλικαῦτα, μονολίθους ἐκδιδόντα πλάκας καὶ
 σύλους, ὥσε τὰ πλεῖστα τῶν ἐκπρεπῶν ἔργων τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ,
 καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ἐντεῦθεν ἔχειν τὴν χορηγίαν· καὶ
 γὰρ εὐεξάγωγός ἐστιν ἡ λίθος, τῶν μεταλλῶν ὑπερκειμένων
 τῆς θαλάττης πλησίον· ἐκ δὲ τῆς θαλάττης διαδεχομένου τοῦ
 Τιβέριδος τὴν κομιδὴν. Καὶ τὴν ξυλείαν τὴν εἰς τὰς οἰκοδομὰς,
 σελμάτων εὐθυτάτων καὶ εὐμηκεσάτων, ἡ Τυρρηνία χορηγεῖ
 τὴν πλείστην, τῷ ποταμῷ κατάγουσα ἐκ τῶν ὄρων εὐθύς. Με-
 ταξὺ δὲ Λούνης καὶ Πείσης, ὁ Μάαρκης ἐστὶ χωρίον, ὃ πέρατι
 τῆς Τυρρηνίας καὶ τῆς Λιγυρικῆς κέχρηται τῶν συγγραφέων
 πολλοί. Ἡ δὲ Πείσα, κτίσμα μὲν ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ
 Πεισατῶν, οἱ μετὰ Νέσορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες, κατὰ
 τὸν ἀνάπλου ἐπλανήθησαν, οἱ μὲν εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ
 δ' εἰς τὴν Πεισατίν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι. Δυσεῖν δὲ πο-
 ταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολήν, Ἄρνου τε
 καὶ Αἰσαρος· ὧν ὁ μὲν ἐξ' Ἀρρήτιου φέρεται πολὺς, οὐχὶ πᾶς,

222. ἀλλὰ τριχῆ σχισθεῖς· ὁ δ', ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων. Συμπε-
 σόντες δ' εἰς ἓν ρεῖθρον, μετεωρίζουσιν ἀλλήλους ταῖς ἀντι-
 παῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῶν ἡϊόνων ἐσώτας ἀμφο-
 τέρων, μηδέτερον ὑπὸ θατέρου καθοραῖσθαι· ὥστ' ἀνάγκη
 δυσανάπλωτα ἐκ θαλάττης εἶναι· γάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἀνάπλου
 περὶ εἴκοσι. Μυθεύουσι δ', ὅτε πρῶτον ἐκ τῶν ὄρων κατ-
 εφέροντο οἱ ποταμοὶ οὗτοι, κωλυμένους ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων,
 μὴ συμπεσόντες εἰς ἓν κατακλύσειεν τὴν χώραν, ὑποσχέσθαι.
225. μὴ κατακλύσειν, καὶ φυλάξαι τὴν πίσιν. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις εὐ-
 τυχησαί ποτε, καὶ νῦν οὐκ ἀδοξεῖ, διὰ τε εὐκαρπίαν, καὶ τὰ
 λιθουργεῖα, καὶ τὴν ὕλην τὴν ναυπηγήσιμον· ἢ τὸ μὲν παλαιὸν
 ἐχρώντο πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους (καὶ γὰρ μα-
 χμώτεροι· Τυρρηνῶν ὑπῆρξαν, καὶ παρώξυνον αὐτοὺς οἱ Λί-
 γυες, πονηροὶ γείτονες παρά πλευράν ὄντες), νῦν δὲ τὸ πλεόν
 εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀναλίσκεται τὰς ἐν Ῥώμῃ, καὶ ταῖς ἐπαύλεσι,
 βασιλεία κατασκευαζομένων Περσικά.

§. 6.

Τῶν δὲ Οὐολατερράνων, ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ.
 Τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθεῖα λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περί-
 κρημος πάντη, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ' ἣ ἰδρυται τὸ τεῖχος
 τῆς πόλεως. Ἡ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀνάβασις πεντεκαίδεκα γαδίων
 ἐστὶν ἀπὸ τῆς βάσεως, ὄξεια πᾶσα καὶ χαλεπή. Ἐνταῦθα συν-
 ἔσησάν τινες τῶν Τυρρηνῶν καὶ τῶν πρόγεγραμμένων ὑπὸ
 Σύλλα· πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατιᾶς, διετὴ χρό-
 νον ἐπολιορκήθησαν, εἰδ' ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόκου.
 Τὸ δὲ Ποπλῶνιον ἐπ' ἄκρας ὑψηλῆς ἰδρυται, κατερρώγυιās εἰς
 τὴν θαλασσαν, καὶ χερρόνησιζούσης, πολιορκίαν καί· αὐτὸ δε-
 δεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς. Τὸ μὲν οὖν πολέχιον πᾶν
 ἔρημόν ἐστι, πλὴν τῶν ἱερῶν, καὶ κατοικιῶν ὀλίγων· τὸ δ'

ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον 223. ἔχον, καὶ νεωσοίκους· διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνῃ τῶν Τυρρῶνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεω, ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ἰδρῦσθαι. Αἴτιον δ' ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον· διόπερ παντάπασι ἐφευγον οἱ κτίσαι τὴν θαλάτταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα πρὸ αὐτῆς, ὥστε μὴ λάφυρον ἔτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν. Ἔστι δὲ καὶ θυνησοκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρα, Κατοπτέυεται δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πόρρωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδῶν, ἐγγυτέρω δ' ἡ Κύρνος, ἐξήκοντά πω διεχούσα τῆς Σαρδόνος σαδίου· πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων ἡ Αἰθαλία προσεχεστέρα τῇ ἠπειρῷ ἐστίν, ὅσον τριακοσίους διεχούσα σαδίου, ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει. Ἄριστον δ' ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστίν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους. Εἶδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μετάλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα. Εἶδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κοιμιζόμενον· οὐ γὰρ δύναται συλλιπαίνεσθαι καμινεύμενος ἐν τῇ νήσῳ· κοιμίζεται δ' εὐθύς ἐκ τῶν μετάλλων εἰς τὴν ἠπειρον. Τοῦτό τε δὴ παράδοξον ἡ νῆσος ἔχει, καὶ τὸ τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι παλιν· καὶ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμιῶνάς φασι τοὺς ἐν 224. Ρόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον, καὶ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς ἄλας, οὓς φησι Κλείταρχος. Οὐτ' οὖν Ἐρατοσθένης ὀρθῶς, ὁ φήσας μὴ καθορᾶσθαι, μίτε τὴν Κύρνον ἐκ τῆς ἠπειροῦ, μίτε τὴν Σαρδόνα· οὐτ' Ἀρπειμίδωρος, ὁ φήσας ἐν χιλίοις εἶναι καὶ διακοσίοις σαδίοις πελαγίας ἀμφοτέρας. Καί· γάρ, εἴ τισιν, ἡμῖν γε οὐκ ἂν ὑπῆρξαν ὀραταί, ἢ [οὐκ] ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον σαφεῖς ἐωρῶντο, καὶ μάλιστα ἡ Κύρνος. Ἔστι δὲ κατὰ τὴν Αἰθαλίαν λιμὴν Ἀργῶος, ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς, ὡς φασιν. Ἐκεῖσε γὰρ πλεῦσαι τὴν τῆς Κίρκης οἰκησιν ζητοῦντα τὸν Ἰάσονα, τῆς Μηδείας ἐθελούσης ἰδεῖν τὴν Θεάν· καὶ δὴ καὶ

224. ἀπὸ τῶν ἀποσλεγγισμάτων παγέντων, ἃ ἐποίουν οἱ Ἀργοναῦται, διαμένειν ἔτι καὶ νῦν διαποικίλους τὰς ἐπὶ τῆς ἠϊόνης ψήφους. Αἱ δὲ τοιαῦται μυθοποιῖαι τεκμήρια τῶν λεγομένων ὑφ' ἡμῶν εἰσιν, ὅτι οὐ πάντα Ὅμηρος αὐτὸς ἔπλαττεν· ἀλλ' ἀκούων θρυλλομένων τῶν τοιούτων πολλῶν, αὐτὸς προσετίθει μῆκη διασημάτων καὶ ἐκτοπισμῶν· καὶ καθάπερ τὸν Ὀδυσσεὰ εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐξέβαλε, παραπλησίως καὶ τὸν Ἰάσονα, γενομένης καὶ τούτῳ πλάνης τινὸς κάκεινῳ, καθάπερ καὶ Μενελάῳ. Περὶ μὲν οὖν τῆς Αἰθαλίας τοσαῦτα.

§. 7.

Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κόρσικα. Οἰκεῖται δὲ φαύλως τραχεῖά τε οὔσα, καὶ τοῖς πλείοσις μέρεσι οὖσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ ληρσιῶν ζῶντας, ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων. Ὅπότεν γοῦν ὀρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοί, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι, πολὺ πλῆθος ἔλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὄραν ἔσιν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ θαυμάζειν, ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ βοσκηματικῶδες ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν, ἢ ζῶντες, ἀπαθεία καὶ ἀναισθησία τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν· ὥστε, καίπερ τὸ τυχόν καταβαλοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅμως μεταμέλει. Ἔστι δ' ὅμως οἰκησιμὰ τινα μέρη, καὶ πόλισμάτ' αὖτις, Βλησίνων τε, καὶ Χάραξ, καὶ Ἐνικονίαι, καὶ Οὐάπανες. Μῆκος δὲ τῆς νήσου φησὶν ὁ χωρογράφος μίλια ἑκατὸν ἐξήκοντα, πλάτος δὲ, ἑβδομήκοντα. Σαρδόνος δὲ μῆκος διακόσια εἴκοσι, πλάτος δὲ ἑννεήκοντα καὶ ὀκτώ. Κατ' ἄλλους δὲ, Κύρνου μὲν περίμετρος περὶ τρισχιλίους λέγεται καὶ διακοσίους σταδίους, τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετραμισχιλίους. Ἔστι δὲ αὐτῆς *τὸ* πολὺ μέρος τραχὺ, καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. Πόλεις δ' εἰσὶ μὲν πλείους,

ἀξιόλογοι δὲ Καλάρια, καὶ Σούλχοι. Τῇ δ' ἀρετῇ τῶν τόπων 225.
 ἀντιτάσσεται τις καὶ μοχθηρία· νοσερὰ γὰρ ἡ νῆσος τοῦ Θέρους,
 καὶ μάλισα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα,
 καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἱ καλοῦνται Διαγη-
 σβεῖς, Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. Λέγεται γὰρ Ἰόλαος
 ἄγων τινὰς τῶν παιδῶν τοῦ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο, καὶ
 συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρβάρους· Τυρρῆνοι δ'
 ἦσαν. Ἰσπερον δὲ Φοίνικες ἐπεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνας,
 καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμου. Καταλυθέντων δὲ ἐκεί-
 νων, πάνθ' ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. Τέτταρα δ' ἐστὶ τῶν ὀρείων
 ἔθνη, Πάρατοι, Σωσινάτοι, Βαλαροι, Ἀκόνιτες, ἐν σπηλαίοις
 οἰκοῦντες· εἰ δὲ τινα γῆν ἔχουσι σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπι-
 μελῶς σπείροντες, ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καρπαζίζοντες,
 τοῦτο μὲν, τῶν αὐτόθι, τοῦτο δ', ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ περαιᾷ,
 Πεισάταις μάλισα. Οἱ δὲ πεμπόμενοι στρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντ-
 ἔχουσι, πρὸς ἃ δ' ἀπαυδῶσι. Ἐπεὶ δ' οὐ λυσιτελεῖ τρέφειν
 συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς στρατόπεδον, λείπεται δὴ στρατη-
 γεῖν τέχνας τινὰς· καὶ δὴ τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρβάρων
 (πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας),
 ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. Γίνονται δ' ἐνταῦθα
 οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ' ἐρέας κριοὶ, καλούμενοι δὲ Μού-
 σμονες· ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. Χρῶνται δὲ πέλτη, καὶ
 ξιφιδίω.

§. 8.

Ἀπὸ πάσης δὲ τῆς μεταξύ Ποπλωνίου καὶ Πείσης ἰκανῶς
 αἱ νῆσοι κατοπεύονται ἐπιμήκει δ' εἰσὶ καὶ παραλλήλοι σχεδὸν
 αἱ τρεῖς, ἐπὶ νότον καὶ Λιδύην τετραμμέναι· πολὺ μόντοι τῶ
 μεγέθει λείπεται τῶν ἄλλων ἢ Αἰθαλία. Ἀπὸ τε τῆς Λιδύης
 τὸ ἐγγυτάτω δίχρμα φησὶν ὁ χωρογράφος εἰς τὴν Σαρδῶν μιλία

225. τριακόςια. Μετά δὲ τὸ Ποπλώνιον Κόσσαι πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς Θαλάττης· ἔστι δ' ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλός, ἐφ' οὗ τὸ κτίσμα· ὑπόκειται δ' Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθαλάττα, καὶ παρὰ τὴν ἄκρην τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον. Ἀκολουθεῖ γὰρ ὁ θύννος οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πορφύρᾳ παρὰ γῆν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω Θαλάττης, μέχρι καὶ Σικελίας. Ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠσίαν παραπλεύουσι πολίχνηα ἔσι, Γραουίσκιον, καὶ Πύργοι, καὶ Ἄλσιον, καὶ Φρεγῆνα· εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους σαδίοι τριακόσιοι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἔστι καλούμενος Ῥηγισουίλλα· ἰσορεῖται δὲ γενέσθαι τοῦτο
226. βασιλειον Μαλαιώτου Πελασγοῦ, ὃν φασὶ δυνασεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν, ἀπελθεῖν ἐνθενδε εἰς Ἀθήνας. Τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου, καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες. Ἀπὸ δὲ Γραουίσκων εἰς Πύργους, μικρὸν ἐλάττους τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· ἔστι δ' ἐπίνειον τῶν Καιρεταιῶν ἀπὸ πενήκοντα σαδίων· ἔχει δὲ Εἰληθυίας ἱερὰν, Πελασγῶν ἴδρυμα, πλούσιόν ποτε γενόμενον· ἐσύλησε δ' αὐτὸ Διονύσιος ὁ τῶν Σικελιωτῶν τύραννος κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ Κύρνον. Ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠσίαν διακόσιοι ἐξήκοντα· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ Ἄλσιον καὶ ἡ Φρεγῆνα. Περὶ μὲν τῆς παραλίας τῆς Τυρρήνικης, ταῦτα.

§. 9.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πόλεις πρὸς ταῖς εἰρημέναις, Ἀρρήτιόν τε καὶ Περουσία, καὶ Οὐολάνιοι, καὶ Σούτριον· πρὸς δὲ ταύταις πολίχνηα συρχαί, Βλήρα τε καὶ Φερεντίνον, καὶ Φαλέριοι, καὶ Φαλίσκον, καὶ Νέπιτα, καὶ Στατωνία, καὶ ἄλλαι πλείους, αἱ μὲν ἐξαρχῆς συνεσῶσαι, τινὲς δὲ, τῶν Ῥωμαίων οἰκισάντων, ἢ ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐητοὺς, πολεμήσαντας πολλάκις, καὶ τὰς Φιδήνας. ἔνιοι δ' οὐ Τυρρήνοὺς φασὶ τοὺς Φα-

λερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους, ἴδιον ἔθνος· τινὲς δὲ καὶ τοὺς Φα- 226.
 λίσκους, πόλιν ἰδιόγλωσσον (οἱ δὲ, Αἰκουουμφαλίσκου) λέγουσιν
 ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον μεταξύ Οὐκρίλων καὶ Ῥώμης.
 Ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστίν, ὁμώνυμος
 ἐπιχωρία τινὶ δαίμονι, τιμωμένη σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων,
 ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ Θαυμασὴν ἱεροποιῶν ἔχον. Γυ-
 μνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίσαιεν ἀνδρακίαν καὶ σποδιάν μεγάλην οἱ
 κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς· καὶ συνέρχε-
 ται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἢ συν-
 τελεῖται κατ' ἔτος, καὶ τῆς λεχθείσης θέας. Μάλιστα δ' ἐστίν ἐν
 μεσογαίᾳ τὸ Ἀρρήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν· ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώ-
 μης χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους· τὸ δὲ Κλούσιον ὀκτακοσίους.
 Ἐγγὺς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἡ Περουσία. Προσλαμβάνουσι δὲ
 πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι, μεγάλαι τε καὶ
 πολλαὶ οὔσαι· καὶ γὰρ πλέονται, καὶ τρέφουσι ὄψον πολὺν, καὶ
 τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα· τύφη τε καὶ πάπυρος, ἀνθήλη τε
 πολλή, κατακομίζεται ποταμοῖς εἰς τὴν Ῥώμην, οὗς ἐκδιδῶσιν
 αἱ λίμναι μέχρι τοῦ Τιβέρεως· ὧν ἐστίν ἡ τε Κιμινία καὶ ἡ
 περὶ Οὐολσινίου καὶ ἡ περὶ Κλούσιον, καὶ ἡ ἐγγυτάτω τῆς
 Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης Σαβάτα· ἀπωτάτω δὲ, καὶ ἡ πρὸς
 Ἀρρήτιῳ ἤδη Τρασυμένα, καὶ ἦν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς
 τὴν Τυρρήνιαν ἐμβολαὶ στρατοπέδοις· αἷς περ καὶ Ἀννίβας ἐχρή-
 σατο, θυεῖν οὐσῶν, ταύτης τε, καὶ τῆς ἐπ' Ἀριμίνου διὰ τῆς
 Ὀμβρικῆς. Βελτίων μὲν οὖν ἡ ἐπ' Ἀριμίνου ταπεινοῦται γὰρ
 ἐνταῦθα ἰκανῶς τὰ ὄρη φρουρουμένων δὲ τῶν παρόδων τού- 227.
 των ἐπιμελῶς, ἠναγκάσθη τὴν χαλεπωτέραν ἐλέσθαι· καὶ ἐκρά-
 τησεν ὁμως νικήσας μάχας μεγάλας Φλαμίνιον. Πολλὴ δὲ καὶ
 τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυρρήνιαν, ἀπερ, τῷ
 πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης, οὐχ ἥττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαίαις,
 αἱ διωνόμασαι πολὺ πάντων μάλιστα.

§. 10.

227. Τῇ δὲ *Τυρρόρηιά* παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἑω μέρος ἡ *Ὀμβρικὴ*; τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν *Ἀπεννίνων* λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ *Ἄδριου*. Ἀπὸ γὰρ δὴ *Ραουέννης* ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὰ πλησίον καὶ ἐφεξῆς, *Σάρσωνα*, *Ἀρίμινον*, *Σήναν*, καὶ *Καμαρῖνον*. Αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ ὁ *Αἴσις* ποταμὸς, καὶ τὸ *Γιγγοῦνον* ὄρος, καὶ *Σεντῖνον*, καὶ *Μέταυρος* ποταμὸς, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς *Τύχης*. Περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὄρια τῆς *Ἰταλίας* τῆς πρότερον, καὶ τῆς *Κελτικῆς*, κατὰ τὸ πρὸς τῇ *Θαλάττῃ* ταύτης μέρος· καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. Πρότερον μὲν γε τὸν *Αἴσι* ἐποιούντο ὄριον· πάλιν δὲ τὸν *Ρουβίκωνα* ποταμὸν. Ἔστι δ' ὁ μὲν *Αἴσις* μεταξύ *Ἀγκῶνος* καὶ *Σηνογαλλίας*· ὁ δὲ *Ρουβίκων* μεταξύ *Ἀριμίνου* καὶ *Ραουέννης*· ἄμφω δ' ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν *Ἄδριαν*. *Νυνὶ* δὲ, συμπάσης τῆς μέχρι τῶν *Ἄλπεων* ἀποδεχθείσης *Ἰταλίας*, τούτους μὲν τοὺς ὄρους ἔαν δεῖ· τὴν δ' *Ὀμβρικὴν* καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν ἦττον μέχρι καὶ *Ραουέννης* ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν· οἰκεῖται γὰρ ὑπὸ τούτων. Εἰς μὲν δὲ *Ἀρίμινον* ἐνθένδε, περὶ *τριακοσίους* φασίν· ἐκ δὲ *Ἀριμίνου* τὴν ἐπὶ *Ρώμης* ἰόντι, κατὰ τὴν *Φλαμινίαν* ὁδὸν, διὰ τῆς *Ὀμβρικῆς* ἅπασα ἡ ὁδὸς ἐστὶ, μέχρι *Ὀκρίκων* καὶ τοῦ *Τιβέρεως*, *σαδίων* πενήκοντα καὶ *τριακοσίων* ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Τοῦτο μὲν δὴ *μῆκος*· τὸ δὲ *πλάτος* ἀνώμαλόν ἐστι. Πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν *Ἀπεννίνων* ὄρων ἀξίαι λόγου, κατ' αὐτὴν μὲν τὴν *Φλαμινίαν* ὁδὸν, οἳ τε *Ὀκρίκιοι* πρὸς τῷ *Τιβέρει*, καὶ *Λάρολον*, καὶ *Νάρνα*, δι' ἧς ρεῖ ὁ *Νάρ* ποταμὸς, συμβάλλων τῷ *Τιβέρει* ὑπὲρ *Ὀκρίκων*, *πλωτὸς* δ' οὐ *μεγάλοις* *σκάφεισιν*· εἶτα *Κάρσουλοι*, καὶ *Μηουαία*, παρ' ἣν ρεῖ ὁ *Τενέας*, καὶ οὗτος ἐλάττωσι *σκάφεισι* *κατάγων* ἐπὶ τὸν *Τίβερι* τὰ ἐκ τοῦ *πεδίου*. *Κκι* ἄλλαι δ' εἰσὶ *κατοικίαι*, διὰ τὴν ὁδὸν *πληθυνόμεναι* *μάλλον*,

λον, ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρον Φλαμίνιον, καὶ Νου- 227.
 κερία, ἢ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον.
 Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀπρίκων εἰς Ἀρίμινον,
 Ἰντέραμνά ἐσι, καὶ Σπολήτιον, καὶ Αἴσιον, καὶ Καμέρτη, ἐν
 αὐτοῖς τοῖς ὀρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι. Κατὰ δὲ θάτερα
 μέρη, Ἀμερία τε, καὶ Τουῦδερ, εὐερκῆς πόλις, καὶ Εἰσπελλον,
 καὶ Ἰτουρον, πλησίον τοῦτ' ἤδη τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους.
 Ἄπαντα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῶ δ' ὄρειοτέρα· ζειᾷ μᾶλλον
 ἢ πυρῶ τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα. Ὀρεινὴ δὲ καὶ ἡ Σαβίνη, 228.
 ἐφεξῆς οὕσα ταύτη, παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον, ὄνπερ
 αὕτη, τῇ Τυρρήνικῃ. Καὶ τῆς Λατίνης δὲ ὅσα πλησιάζει
 τούτοις τε καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τραχύτερά ἐστιν. Ἄρχε-
 ται μὲν οὖν τὰ δύο ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς
 Τυρρήνιας· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρία
 λοῦξά παρεμβάλλοντα. Ἡ δὲ Ὀμβρική καὶ παραλλάττουσα, ὡς
 εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. Περὶ μὲν οὖν τῶν Ὀμβρικῶν
 ἱκανῶς εἴρηται.

Κ Ε Φ. Γ.

§. Ι.

ΣΑΒΙΝΟΙ δὲ γην οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος *δὲ* δῆκουσαν
 καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης,
 μέχρις Οὐησίων. Πόλεις δ' ἔχουσιν ὀλίγας καὶ τεταπεινωμέ-
 νας, διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, Ἀμίτερνον, καὶ Ρεάτον, ᾧ πλη-
 σιάζει κώμη Ἰντεροκρέα, καὶ τὰ ἐν Κωτιλίας ψυχρὰ ὕδατα,
 ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι, καὶ ἐγκαθίζοντες θεραπεύουσι νόσους. Σα-
 βίνων δ' εἰσί, καὶ οἱ Φόρουλοι, πέτραι πρὸς ἀπόσασιν μᾶλλον,
 ἢ κατοικίαν, εὐφρεῖς. Κύρις δὲ νῦν μὲν κωμίον ἐστίν· ἦν δὲ
 πόλις ἐπίσημος, ἐξ ἧς ὠρμηντο οἱ τῆς Ρώμης βασιλεύσαντες,

228. Τίτος Τάτιος και Νουμάς Πομπήλιος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες, τοὺς Ῥωμαίους. Τρηβοῦλα δὲ καὶ Ἡρητον, καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται, κῶμαι μᾶλλον ἢ πόλεις ἐξετάζουσιν ἄν. Ἄπαντα δ' αὐτῶν ἡ γῆ διαφερόντως ἐλαιόφυτος ἐστὶ καὶ ἀμπελόφυτος, βάλανόν τε ἐκφέρει πολλήν· σπουδαία δὲ καὶ βοσκήμασι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ δὴ [καὶ] τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων διωνόμασαι Θαυμασῶς. Ὡς δ' εἰπεῖν, ἅπαντα ἡ Ἰταλία θρεμμάτων τε ἀρίστη τροφὸς καὶ καρπῶν ἐς· ἄλλα δ' εἶδη κατ' ἄλλα μέρη τῶν πρωτείων τυγχάνει. Ἐστὶ δὲ καὶ παλαιότατον γένος οἱ Σαβῖνοι, καὶ αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαυνῖται· τούτων δὲ Λευκανοί, τούτων δὲ Βρέττιοι. Τὴν δ' ἀρχαιότητα τεκμήριον ἄν τις ποιήσαιτο ἀνδρίας, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ἀφ' ἧς ἀντέσχον μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. Φησὶ δ' ὁ συγγραφεὺς Φάβιος, Ῥωμαίους αἰσθῆσαι τοῦ πλοῦτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. Ἐσφρωται δὲ δι' αὐτῶν ἡ *τε* Σαλαρία ὁδὸς, οὐ πολλὴ οὔσα, εἰς ἠμ καὶ ἡ Νωμεντανὴ συμπίπτει, κατὰ Ἡρητον τῆς Σαβίνης κώμην, ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ἀπὸ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλίνης.

§. 2.

Ἐξῆς δ' ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ἧ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων πόλις, πολλὰς συνελθηφυῖα καὶ τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. Αἰκοιοὶ γάρ, καὶ Οὐόλοκοι, καὶ Ἐρνικοὶ, Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καὶ Ρούτουλοι οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες, καὶ ἄλλα συστήματα μείζω καὶ ἐλάττω, τὰ περιουκοῦντα τοὺς τότε Ῥωμαίους ὑπῆρξαν, ἠνίκα πρῶτον ἔκτισο ἡ πόλις· ὧν ἕνα κατὰ κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαιεν, ὑπ' οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα. Φασὶ δὲ Αἰνεσίαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου, καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου, κατάραντα εἰς Λαυρεντόν, τῆς πλησίον τῶν Ὠζίων.

καὶ τοῦ Τιβέρεως ἡϊόνος, μικρὸν ὑπὲρ τῆς Θαλάττης, ὅσον ἐν 229. τέτταροι καὶ εἰκοσὶ σταδίους, κτίσαι πόλιν. Ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ρώμη ἐστὶ, συμμαχοῖς χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνεῖαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ρουτούλους τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντας (σταδιοὶ δ' εἰσὶν ἀπὸ τῆς Ἀρδέας εἰς τὴν Ρώμην ἑκατὸν ἐξήκοντα)· νικήσαντα δ', ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπάνωμον κτίσαι πλησίον πόλιν· Πάλιν δὲ τῶν Ρουτούλων συμβαλόντων εἰς μάχην, τὸν μὲν Λατῖνον πεσεῖν, τὸν δὲ Αἰνεῖαν νικήσαντα βασιλεῦσαι, καὶ Λατίνους καλέσαι τοὺς ὑφ' αὐτῶ. Καὶ τούτου δὲ τελευτήσαντος καὶ τοῦ πατρὸς, τὸν Ἀσκανίον, Ἄλβαν κτίσαι ἐν τῷ Ἄλβανῶ ὄρει, διέχοντι τῆς Ρώμης τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ Ἀρδέα (Ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις Διὶ θύουσιν, ἅπαντα ἡ συναρχία ἀθροισθεῖσα· τῇ πόλει δ' ἐπίστησιν ἄρχοντα πρὸς τὸν τῆς θυσίας χρόνον τῶν γνωρίμων τινα νέων). Ὑστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσιν ἰσορεῖται τὰ περὶ Ἀμώλιον καὶ τὸν ἀδελφὸν Νουμήτορα, τὰ μὲν μυθώδη, τὰ δ' ἐγγυτέρω πίσεως. Διεδέξαντο μὲν γὰρ τὴν τῆς Ἄλβας ἀρχὴν ἀμψότεροι παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀσκανίου, διατείνουσιν μέχρι τοῦ Τιβέρεως. Παραγκωνισάμενος δ' ὁ νεώτερος τὸν πρεσβύτερον ἤρχειν, ὁ Ἀμώλιος· υἱοῦ δ' ὄντος καὶ θυγατρὸς τῷ Νουμήτορι, τὸν μὲν ἐν κυνηγίᾳ δολοφονεῖ, τὴν δὲ, ἵνα ἄτεκνος διαμείνη, τῆς Ἑστίας ἰέρειαν κατέστησε, παρθενίας χάριν· καλοῦσι δ' αὐτὴν Ῥέαν Σιλβίαν. Εἶτα φθορὰν φωράσας, διδύμων αὐτῇ παίδων γενομένων, τὴν μὲν εἶρξεν ὄντι τοῦ κτείνειν, χαριζόμενος τὰδελφῶ, τοὺς δ' ἐξέδηκε πρὸς τὸν Τίβεριν, κατὰ τι πάτριον. Μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Ἄρεος γενέσθαι τοὺς παῖδας· ἐκτεθέντας δ', ὑπὸ λυκαίνης ὄραθῆναι σκυλακευομένους. Φαυσύλον δὲ τινα, τῶν περὶ τὸν τόπον συφορβῶν, ἀνελόμενον ἐκθρέψαι (θεῖ δ' ὑπολαβεῖν τῶν δυνατῶν τινα, ὑπηκόων δὲ

229. τῷ Ἀμωλίῳ, λαβόντα ἐκθρέψαι)· καλέσαι δὲ τὸν μὲν, Ῥωμύλον, τὸν δὲ, Ῥώμον. Ἀνδρωθέντας δ' ἐπιθέσθαι τῷ Ἀμωλίῳ, καὶ τοῖς παισὶ. Καταλυθέντων δ' ἐκείνων, καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Νουμήτορα περιστάσης, ἀπελθόντας οἴκαδε, κτίσαι τὴν Ῥώμην ἐν τόποις, οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνάγκην
230. ἐπιτηδεΐοις. Οὔτε γὰρ ἐρυμνὸν τὸ ἔδαφος, οὔτε χώραν οἰκειάν ἔχον τὴν πέριξ, ὅση πόλει πρόσφορος, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπους τοὺς συνοικήσοντας· οἱ γὰρ ὄντες ὥκουν καθ' αὐτοὺς, συν-ἀπτοντες πρὸς τοῖς τεύχεσι τῆς κτιζομένης πόλεως, οὐδὲ τοῖς Ἀλβανοῖς πάνυ προσέχοντες. Κολλατία δ' ἦν, καὶ Ἀντέμναι, καὶ Φιδῆναι, καὶ Λαβικὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι, κτήσεις ἰδιωτῶν, ἀπὸ τριάκοντα ἢ *τεσσαράκοντα* μικρῶ πλειόνων τῆς Ῥώμης σαδίων. Μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης καλεῖται τόπος Φῆσσι· τοῦτον δ' ὄριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς, οἱ δ' ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν ἐνταυθα τε καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν, ὡς ὀρίοις, αὐθημερόν, ἣν καλοῦσιν Ἀμβαρουαλίαν. Γενομένης δ' οὖν σάσεως φασὶ κατὰ τὴν κτίσιν, ἀνααιρεθῆναι τὸν Ῥώμον. Μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους συνήλυδας ὁ Ῥωμύλος ἤθροισεν, ἀποδείξας ἄσυλόν τι τέμενος μεταξὺ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπιτωλίου· τοὺς δ' ἐκεῖ καταφεύγοντας τῶν ἀσυγγεϊτόνων, πολίτας ἀποφαίνων. Ἐπιγαμίας δὲ τούτοις οὐ τυγχάνων, ἐπήγγειλεν ἀγῶνα ἵππικὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν, τὸν καὶ νῦν ἐπιτελούμενον. Συνελθόντων δὲ πολλῶν, πλείων δὲ Σαβίνων, ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἀρπάσαι τὰς ἀφιγμένας τοῖς δεομένοις γάμου· μετιῶν δὲ τὴν ὕβριν δι' ὅπλων Τίτος Τάτιος ὁ βασιλεὺς τῶν Κυριτῶν, ἐπὶ κοινῶν τῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας συνέβη πρὸς Ῥωμύλον· δολοφονηθέντος δ' ἐν Λαουτίνῳ τοῦ Τατίου, μόνος ἤρξεν ἐόντων τῶν Κυριτῶν ὁ Ῥωμύλος. Μετὰ δὲ τοῦτον διεδέξατο τὴν ἀρχὴν

Νουμάς Πομπήλιος, πολίτης τοῦ Τατίου, παρ' ἐκόντων τῶν 230. ὑπηκόων λαβῶν. Αὕτη μὲν οὖν ἡ μάλιςα πιςευομένη τῆς Ρώμης κτίσις ἐστίν.

§. 3.

Ἄλλη δὲ τις προτέρα καὶ μυθώδης, Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρου. Τούτῳ δ' ἐπιξενωθῆναι φασὶ τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόου βοῦς. Πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικισράτης τὸν Εὐάνδρον (εἶναι δ' αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον), ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ πεπρωμένον εἶη τελέσαντι τοὺς ἄθλους, θεῶ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα, καὶ τέμενος ἀναδείξαι, καὶ θῦσαι θυσίαν Ἑλληνικὴν ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ ὁ Καικίλιος, ὁ τῶν Ρωμαίων συγγραφεὺς, τοῦτο τίθεται σημεῖον τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ρώμην, τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου τιμῶσι Ρωμαῖοι, μίαν τῶν νυμφῶν εἶναι νομίσαντες, Καρμέντην μετονομασθεῖσαν.

§. 4.

Οἱ δ' οὖν Λατῖνοι καταρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείους 231. οὐ προσεῖχον Ρωμαίοις· ὕστερον δὲ, καταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν τοῦ τε Ρωμίλου καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον βασιλέων, ὑπήκοοι πάντες ὑπῆρξαν. Καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἰκούων καὶ τῶν Οὐόλσκων καὶ Ἐρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον, Ρουτούλων τε καὶ Ἄβοριγίνων, πρὸς δὲ τούτοις, Ραικῶν, καὶ Ἀργυρούσκων δέ τινων καὶ Πριβέρνων, ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται πᾶσα. Ἦν δὲ τῶν Οὐόλσκων καὶ τὸ Πωμεντινον πεδίον, ὁμορον τοῖς Λατίνοις, καὶ πόλις Ἀπίολα, ἣν κατέσκαψε Ταρχύνιος Πρίσκος. Αἰκούοι δὲ, γειτονεύοντες μάλιςα τοῖς Κυρί-

231. ταις· καὶ τούτων δ' ἐκεῖνος τὰς πόλεις ἐξεπάρθησεν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ τὴν Σούεσσαν εἶλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐδόσκων. Ἐρνικοί δὲ πλησίον ὄκουν τῷ τε Λαουνίῳ καὶ τῇ Ἄλβα, καὶ αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ· οὐκ ἄπωθεν δ' οὐδ' Ἀρικία, καὶ Τελλῆναι, καὶ Ἄντιον. Ἄλβανοὶ δὲ, καταρχὰς μὲν ὠμονόουσι τοῖς Ῥωμαίοις, ὁμόγλωττοὶ τε ὄντες καὶ Λατῖνοι· βασιλευόμενοι δ' ἑκάτεροι χωρὶς ἐτύγχανον· οὐδὲν δ' ἦττον ἐπιγαμῖαι τε ἦσαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἱερά κοινὰ τὰ ἐν Ἄλβα, καὶ ἄλλα δίκαια πολιτικά. Ὑσερον δὲ, πολέμου συζάντος, ἡ μὲν Ἄλβα κατεσκάφη, πλὴν τοῦ ἱεροῦ, οἱ δ' Ἄλβανοὶ πολῖται Ῥωμαίων ἐκρίθησαν. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν περιοικίδων πόλεων, αἱ μὲν ἀνηρέθησαν, αἱ δὲ ἐταπεινώθησαν, ἀπειθοῦσαι· τινὲς δὲ καὶ ἠϋξήθησαν διὰ τὴν εὐνοίαν. Νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινουέσσης ἀπὸ τῶν Ὠσιῶν Λατίνῃ καλεῖται· πρότερον δὲ μέχρι τοῦ Κιρκαίου μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν· καὶ τῆς μεσογαίας δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλή, ὕσερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε, καὶ Σαυνιτῶν, καὶ Πελιγνῶν, καὶ ἄλλων τῶν τὸ Ἀπέννινον κατοικούντων.

§. 5.

Ἄπαντα δ' ἐσὶν εὐδαίμων καὶ παμφόρος, πλὴν ὀλίγων χωρίων τῶν κατὰ τὴν παραλίαν, ὅσα ἐλώδη καὶ νοσερά, οἷα τὰ τῶν Ἀρδεατῶν, καὶ τὰ μεταξὺ Ἀντίου καὶ Λαουνίου μέχρι Πωμεντίνου, καὶ τινῶν τῆς Σητίνης χωρίων, καὶ τῆς περὶ Ταρράκιναν, καὶ τὸ Κιρκαίου· ἢ εἴ τινα ὄρεινά καὶ πετρώδη. Καὶ ταῦτα δ' οὐ τελῶς ἀργὰ, οὐδ' ἄχρηστα· ἀλλὰ νομάς παρέχει θαψιλεῖς, ἢ ὕλην, ἢ καρπούς τινὰς ἐλείους, ἢ πετραίους· τὸ δὲ Καίκουσον, ἐλώδες ὄν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δεινδορίτην. Πόλεις δ' ἐπὶ Θαλάττῃ μὲν εἰσι τῶν Λατίνων, τὰ *τε* Ὠσια, πάλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν, ἣν ὁ Τίβερις παρασκευάζει,

πληρούμενος ἐκ πολλῶν ποταμῶν. Παρακινδύνως μὲν οὖν ὄρ- 251.
 μίζονται μετέωρα ἐν τῷ σαλῷ τὰ ναυκληρία· τὸ μέντοι λυσι-
 τελές νακᾶ. Καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία, τῶν 252.
 ἐκδεχομένων τὰ φορτία, καὶ ἀντιφορτιζόντων, ταχὺν ποιεῖ τὸν
 ἀπόπλου, πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἄψασθαι· ἐσι δ' ἂ καὶ, μέρους ἀπο-
 κουφισθέντος, εἰσπλεῖ καὶ ἀνάγεται μέχρι τῆς Ῥώμης, ραδίους
 ἑκατὸν ἐννεήκοντα. Κτίσμα δ' ἐστὶ τὰ Ὠσια Ἄγκου Μαρκίου.
 Αὕτη μὲν ἡ πόλις τοιαύτη. Ἐξῆς δ' ἐστὶν Ἄντιον, ἀλίμενος καὶ
 αὕτη πόλις· ἰδρυται δ' ἐπὶ πέτραις· διέχει δὲ τῶν Ὠσιῶν περὶ
 διάκοσιους ἐξήκοντα ραδίους. Νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται τοῖς ἡγεμό-
 μόσι, εἰς σχολὴν καὶ ἀνεσι τῶν πολιτικῶν, ὅτε λαβῶιεν καιρὸν·
 καὶ διὰ τοῦτο κατωκοδομηται πολυτελεῖς οἰκῆσεις ἐν τῇ πόλει
 συχναί, πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας. Καὶ πρότερον δὲ ναῦς
 ἐκέκτηντο, καὶ ἐκοινώνουν τῶν λησηρίων τοῖς Τυρρήνοις, καί-
 περ ἤδη τοῖς Ῥωμαίοις ὑπακούοντες. Διόπερ καὶ Ἀλέξανδρος
 πρότερον ἐγκαλῶν ἐπέσειλε, καὶ Δημήτριος ὕσερον, τοὺς ἀλόν-
 τας τῶν λησῶν ἀναπέμπων τοῖς Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι μὲν
 αὐτοῖς ἔφη τὰ σώματα, διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγένειαν·
 οὐκ ἀξιοῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, ρατηγεῖν τε ἅμα τῆς Ἰτα-
 λίας, καὶ λησηρία ἐκπέμπειν· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ Διοσκούρων
 ἱερὸν ἰδρυσάμενους τιμᾶν, οὓς πάντες Σωτῆρας ὀνομάζουσιν,
 εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα πέμπειν τοὺς τὴν ἐκείνων πατρίδα λεηλατή-
 στοντας. Ἐπαυσαν δ' αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως.
 Ἀνά μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεων ἐστὶ τὸ Λαουίνιον, ἔχον
 κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης· ἐπιμελοῦνται δ' αὐτοῦ
 διὰ προπόλων Ἀρδεάται. Εἶτα Λαυρεντόν. Ὑπέροικεται δὲ τού-
 των ἡ Ἀρδέα, κατοικία Ρουτούλων, ἐν ἑβδομήκοντα ραδίοις ἀπὸ
 τῆς θαλάττης. Ἐστὶ δὲ καὶ ταύτης πλησίον Ἀφροδίσιον, ὅπου
 πανηγυρίζουσι Λατῖνοι. Σαυῖται δ' ἐπόρθησαν τοὺς τόπους.
 Καὶ λείπεται μὲν ἴχνη τῶν ποτὲ πόλεων· ἔνδοξα δὲ, διὰ τὴν

232. Αἰνείου γέγονεν ἐπιδημία, καὶ τὰς ἱεροποιίας, [ἄς] ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων παραδεδοῦσαι φασί.

§. 6.

Μετὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαιῶν ἐστίν, ἐν διακοσίαις καὶ ἐννε-
νήκοντα σταδίαις ὄρος, νησιῶν θαλάττῃ τε καὶ ἔλεσι φασί
δὲ καὶ πολύρριζον εἶναι, τάχα τῷ μύθῳ τῷ περὶ τῆς Κίρκης
συνοικειοῦντες. ἔχει δὲ πολύχριον Κίρκης ἱερὸν, καὶ Ἀθη-
ναῖς βωμόν· δεῖνυσθαι δὲ καὶ φιάλην τινὰ φασιν Ὀδυσσεύς.
Μεταξὺ δὲ ὁ τε Στόρας ποταμὸς, καὶ ὑπ' αὐτῷ ὕψομος·
ἔπειτα προεχῆς αἰγιαλὸς ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ
Κιρκαιῶ λιμένιον ἔχον. Ὑπέρκειται δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Πω-
μεντίνον πεδίον· τὴν δὲ συνεχῆ ταύτη πρότερον Αὔσωνες ἔχον,
οἵπερ καὶ τὴν Καμπανίαν εἶχον. Μετὰ δὲ τούτους Ὀσκοί·
233. καὶ τούτοις δὲ μετῆν τῆς Καμπανίας· νῦν δ' ἅπαντα Λατίνων
ἐστὶ μέχρι Σινοῦέσσης, ὡς εἶπον. Ἴδιον δὲ τι τοῖς Ὀσκοῖς, καὶ
τῷ τῶν Αὔσωνων ἔθνη συμβέβηκε. Τῶν μὲν γὰρ Ὀσκων ἐλλε-
λοιπότην, ἢ διαλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ
ποιήματα σκηνοδατεῖσθαι κατὰ τινὰ ἀγῶνα πάτριον, καὶ μιμο-
λογεῖσθαι· τῶν δ' Αὔσωνων οὐδ' ἅπαξ οἰκησάντων ἐπὶ τῇ Σι-
κελικῇ θαλάττῃ, τὸ πέλαγος ὁμῶς Αὔσόνιον καλεῖται. Ἐξῆς
δ' ἐν ἑκατὸν σταδίαις τῷ Κιρκαιῶ Ταρράκινα ἐστὶ, Τραχινὴ κα-
λουμένη πρότερον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Πρόκειται δὲ αὐτῆς
μέγα ἔλος, ὃ ποιοῦσι δύο ποταμοί· καλεῖται δ' ὁ μείζων Αὔφιδος.
Ἐνταῦθα δὲ συνάπτει τῇ θαλάττῃ πρῶτον ἡ Ἄππια ὁδὸς,
ἐσρωμένη μὲν ἀπὸ τῆς Ῥώμης μέχρι Βρεντεσίου, πλεῖστον δ'
ὀδευομένη· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πόλεων τούτων ἐφαπτομένη
μόνον, τῆς τε Ταρράκινης, καὶ τῶν ἐφεξῆς, Φορμιῶν καὶ
Μιντούρνης καὶ Σινοῦέσσης, καὶ τῶν ἐσχάτων, Τάραντος τε
καὶ Βρεντεσίου. Πηλσίον δὲ τῆς Ταρράκινης βαδίζοντι ἐπὶ τῆς

Ῥώμης, παραβέβληται τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία διώρυξ, ἐπὶ πολλοὺς 233.
 τόπους πληρουμένη τοῖς ἐλείοις τε καὶ τοῖς ποταμίοις ὕδασι.
 Πλείται δὲ μάλις αὖ μὲν νύκτωρ, ὥστ' ἐμβάντας ἀφ' ἐσπέρας ἐκ-
 βαίνειν πρῶτας, καὶ βαδίζειν τὸ λοιπὸν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία· ἀλλὰ
 καὶ μεθ' ἡμέραν ῥυμουλκεῖται [δὲ] δι' ἡμιόνων. Ἐξῆς δὲ Φορμιαί
 Λακωνικὸν κτίσμα ἐστίν, Ὀρμιαί λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ
 εὖορμον. Καὶ τὸν μεταξὺ δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καιάταν ὠνό-
 μασαν, τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάτας οἱ Λάκωνες προσαγο-
 ρεύουσιν· ἔνιοι δ' ἐπώνυμον τῆς Αἰνείου τροφοῦ τὸν κόλπον
 φασίν. ἔχει δὲ μῆκος σαδίων ἑκατὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
 Ταρράκινης μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ὁμωνύμου· ἀνέωγέ τ' ἐνταῦ-
 θα σπήλαια ὑπερμεγέθη, κατοικίας μεγάλας καὶ πολυτε-
 λεῖς δεδεγμένα· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμιάς τετταράκοντα.
 Ταύτης δ' ἀνα μέσον εἰσὶ καὶ Σιγούεσσης αἱ Μιντούρναι,
 σαδίους ἑκατέρας διέχουσαι περὶ ὄγδοήκοντα. Διαρρέει δὲ Λεῖ-
 ρις ποταμὸς, Κλάνης δ' ἐκαλεῖτο πρότερον. Φέρεται δ' ἀνωθεν
 ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων, καὶ τῆς Οὐησίνης παρὰ Φρεγγέλλας
 κώμην (πρότερον δ' ἦν πόλις ἐνδοξος)· ἐκπίπτει δ' εἰς ἄλσος
 ἱερὸν, τιμώμενον περιττῶς ὑπὸ τῶν ἐν Μιντούρναις, ὑποκει-
 μένον τῇ πόλει. Τῶν δὲ σπηλαίων ἐν ὄψει μάλις αὖ πρόκεινται
 δύο νῆσοι πελάγαι, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, μικραὶ μὲν,
 οἰκούμεναι δὲ καλῶς, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι· τῆς
 ἡπείρου δὲ, πεντήκοντα ἐπὶ τοῖς διακοσίοις. ἔχεται δὲ τοῦ
 Καιάτου κόλπου τὸ Καίκουβον, τούτου δὲ Φοῦνδοι, πόλις ἐν
 τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία κειμένη. Πάντες δ' εἰσὶν οἱ τόποι οὗτοι, 234.
 σφόδρα εὖοινοι· ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνθανὸς καὶ ὁ Σητίνος
 τῶν διωνομασμένων εἰσὶ, καθάπερ καὶ ὁ Φαλερινὸς, καὶ ὁ
 Ἀλθανὸς, καὶ ὁ Στατανὸς. Ἡ δὲ Σινούεσσα ἐν Σητίνῳ κόλπῳ
 ἰδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα (Σίνος γὰρ ὁ κόλπος)· πλησίον

234. ἐστὶ δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρά κάλλιξα, ποιούντα πρὸς νόσους ἐνίας. Αὗται μὲν αἱ ἐπὶ θαλάττῃ τῶν Λατίνων πόλεις.

§. 7.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πρώτη μὲν ὑπὲρ τῶν Ὠσίων ἐστὶν ἡ Ῥώμη, καὶ μόνη γε ἐπὶ τῷ Τιβέρει κεῖται· περὶ ἧς, ὅτι πρὸς ἀνάγκην, οὐ πρὸς αἵρεσιν ἔκτισται, εἴρηται. Προσδετέον δ', ὅτι οὐδ' οἱ μετὰ ταῦτα προσκτίσαντές τινα μέρη, κύριοι τοῦ βελτίονος ἦσαν, ἀλλ' ἐδούλευον τοῖς προὔποκειμένοις. Οἱ μὲν γε πρῶτοι τὸ Καπιτώλιον, καὶ τὸ Παλάτιον, καὶ τὸν Κουῖρινον λόφον ἐτείχισαν, ὅς ἦν οὕτως εὐεπίβατος τοῖς ἔξωθεν, ὥστ' ἐξ ἐφόδου Τίτος Τάτιος εἶλεν ἐπελθῶν, ἠνίκα μετῆι τὴν τῶν ἀρπαγείσων παρθένων ὕβριν. Ἄγκος δὲ Μάρκιος προσλαβὼν τὸ Καίλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἄβεντινον ὄρος, καὶ τὸ μεταξύ τούτων πεδίον, διηρημένα καὶ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν προτετειχισμένων, προσέθηκεν ἀναγκαίως· οὔτε γὰρ οὕτως ἐρυμνοὺς λόφους ἔξω τείχους ἑᾶσαι τοῖς βουλομένοις ἐπιτειχίσματα καλῶς εἶχεν, οὐδ' ὅλον ἐκπληρῶσαι τὸν κύκλον ἰσχυρῶς τὸν μέχρι τοῦ Κουῖρινον. ἤλεγξε δὲ Σερούϊος τὴν ἐκλειψιν· ἀνεπλήρωσε γὰρ προσθεῖς τὸν τε Ἐσκυλίνον λόφον, καὶ τὸν Οὐϊμιναλίον. Καὶ ταῦτα δ' εὐέφοδα τοῖς ἔξωθεν ἐστὶ· διόπερ τάφρον βαθεῖαν ὀρύξαντες, εἰς τὸ ἐντὸς ἐδέξαντο τὴν γῆν, καὶ ἐξέτειναν ὅσον ἑξασάδιον χῶμα ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὄφρῳ τῆς τάφρου, καὶ ἐπέβαλον τεῖχος καὶ πύργους ἀπὸ τῆς Κολλίνης πύλης, μέχρι τῆς Ἐσκυλίνης. Ὑπὸ μέσῳ δὲ τῷ χῶματι τρίτη ἐστὶ πύλη ὁμώνυμος τῷ Οὐϊμιναλίῳ λόφῳ. Τὸ μὲν οὖν ἔρυμα τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῆς πόλεως, ἔρυμάτων ἐτέρων δεόμενον. Καὶ μοι δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτὸν λαβεῖν διαλογισμὸν περὶ τῶν σφῶν αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν ὕσπερον, διότι Ῥωμαίοις προσῆκεν οὐκ ἀπὸ τῶν ἔρυμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὄπλων καὶ τῆς οἰ-

κείας ἀρετῆς ἔχειν τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν προ- 234.
 βλήματα νομίζοντας οὐ τὰ τείχη τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς
 ἀνδρας τοῖς τείχεσι. Καταρχὰς μὲν οὖν ἀλλοτρίας τῆς κύκλω
 χώρας οὔσης, ἀγαθῆς τε καὶ πολλῆς, τοῦ δὲ τῆς πόλεως ἐδά-
 φους εὐεπιχειρήτου, τὸ μακαρισθῆσόμενον οὐδὲν ἦν τοπικὸν
 εὐκλήρημα· τῇ δ' ἀρετῇ καὶ τῷ πόνῳ τῆς χώρας οἰκειίας γενο-
 μένης, ἐφάνη συνδρομὴ τις ἀγαθῶν, ἅπασαν εὐφύιαν ὑπερ- 235.
 βάλλουσα. Δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθεῖσα ἡ πόλις ἀντέχει,
 τοῦτο μὲν τροφή, τοῦτο δὲ ξύλοις καὶ λίθοις πρὸς τὰς οἰκο-
 δομίας, ἃς ἀδιαλείπτους ποιοῦσιν αἱ συμπτώσεις, καὶ ἐμπρήσεις,
 καὶ μεταπράσεις, ἀδιαλείπτοι καὶ αὐταὶ εὔσαι· καὶ γὰρ αἱ
 μεταπράσεις, ἐκούσιοί τινες συμπτώσεις εἰσὶ, καταβαλλόντων
 καὶ ἀνοικοδομούντων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἕτερα ἐξ ἑτέρων.
 Πρὸς ταῦτ' οὖν, τό τε τῶν μετάλλων πλῆθος, καὶ ἡ ὕλη,
 καὶ οἱ κατακομίζοντες ποταμοὶ, Θαυμασίην παρέχουσι τὴν ὑπο-
 χορηγίαν· πρῶτος μὲν Ἀνίων, ἐξ' Ἄλβας ῥέων τῆς πρὸς Μάρ-
 σοῖς Λατίνης πόλεως *καὶ* διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῇ πεδίου μέχρι τῆς
 πρὸς τὸν Τίβεριν συμβολῆς· ἐπειδ' ὁ Νάρ, καὶ ὁ Τενέας, οἱ
 διὰ τῆς Ὀμβρικής εἰς τὸν αὐτὸν καταφερόμενοι ποταμὸν τὸν
 Τίβεριν· διὰ δὲ Τυρρήνιας καὶ τῆς Κλουσίνης, ὁ Κλάνις. Ἐπι-
 μελήθη μὲν οὖν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῶν τοιούτων ἐλαττωμά-
 των τῆς πόλεως, πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις, συντάξας στρατιω-
 τικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθέρων τὸ βοηθήσον· πρὸς δὲ τὰς συμπτώ-
 σεις, τὰ ὕψη τῶν καινῶν οἰκοδομημάτων καθελὼν, καὶ κωλύσας
 ἐξαίρειν ποδῶν ἐβδομήκοντα τὸ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ταῖς δημοσiais.
 Ἄλλ' ὁμως ἐπέλιπεν ἂν ἡ ἐπανόρθωσις, εἰ μὴ τὰ μέταλλα καὶ
 ἡ ὕλη, καὶ τὸ τῆς πορθυμείας εὐμεταχείρισον ἀντείχε.

§. 8.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς χώρας παρέχεται τὰ εὐτυχή-

235. ματα τῆ πόλει· προσέθεσαν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ἐκ τῆς προνοίας. Τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις μάλιστα εὐστοχησαὶ δοξάστων, ὅτι καλλοὺς ἐσοχάζοντο, καὶ ἐρυμνότητος, καὶ λιμένων, καὶ χώρας εὐφυοῦς· οὗτοι προύνοησαν μάλιστα ὧν ὠλιγόρησαν ἐκείνοι, σρώσεως ὁδῶν, καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς, καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. Ἐσρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες ἐκκοπὰς τε λόφων, καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἀρμαμάξας δέχεσθαι πορθμείων φορτία· οἱ δ' ὑπόνομοι, συννόμω λίθῳ κατακαμφθέντες, ὁδοὺς, ἀμάξαις χόρτου πορευτὰς ἐνίας, ἀπολελοίπασι. Τοσοῦτον δ' ἐξὶ τὸ εἰσαγωγίμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ρεῖν· ἀπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας, καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποίησατο Μάρκος Ἀγρίππας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι
236. κοσμήσας τὴν πόλιν. Ὡς δ' εἰπεῖν, οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ καλλοὺς τῆς Ῥώμης ὠλιγόρου, πρὸς ἄλλοις μείζονσι καὶ ἀναγκαιότεροις ὄντες· οἱ δ' ὕστερον, καὶ μάλιστα οἱ νῦν κατ' ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καδυσέρησαν, ἀλλ' ἀναθημάτων πολλῶν, καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Καὶ γὰρ Πομπήιος, καὶ ὁ Θεὸς Καῖσαρ, καὶ ὁ Σεβαστὸς, καὶ οἱ τούτου παῖδες, καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ἡ ἀδελφὴ, πᾶσαν ὑπερεβαλοντο σπουδὴν καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευάς. Τούτων δὲ τὰ πλείστα ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος, πρὸς τῆ φύσει προσλαβὼν καὶ τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον. Καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θάυμασόν ἄμα, καὶ τὰς ἀρματοδρομίας, καὶ τὴν ἄλλην ἵππασίαν, ἀκύλυτον παρέχοντος τοσοῦτῳ πλήθει τῶν σφαίρα, καὶ δίσκῳ, καὶ παλαίστρα, γυμναζομένων· καὶ τὰ περικείμενα ἔργα, καὶ τὸ ἔδαφος ποάξον δι' ἔτους, καὶ [αἰ] τῶν λόφων σφάσαι τῶν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ρείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνυμένων, δυσπαλάσ-

κτον παρέχουσι τὴν θέραν. Πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, 236. καὶ ἄλλο πεδῖον, καὶ σοαὶ κύκλω παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον, καὶ ναοὶ πολυτελεῖς, καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις· ὡς πάρεργον ἂν δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν. Διόπερ ἱεροπρεπέσατον νομίσαντες τὸν τόπον τούτον, καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεσάτων μνήματα ἐνταῦθα κατεσκευάσαν ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. Ἀξιολογώτατον δὲ τὸ Μασσιλιεῖον καλούμενον, ἐπὶ κρηπίδος ὑψηλῆς λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα μέγα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρεφές· ἐπ' ἄκρῳ μὲν οὖν εἰκῶν ἐστὶ χαλκῆ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος· ὑπὸ δὲ τῷ χῶματι θῆκαι εἰσιν αὐτοῦ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων· ὄπισθεν δὲ μέγα ἄλσος, περιπάτους θαυμασοῦς ἔχον· ἐν μέσῳ δὲ τῷ πεδίῳ ὁ τῆς καύσρας αὐτοῦ περίβολος, καὶ οὗτος λίθου λευκοῦ, κύκλω μὲν περικείμενον ἔχων σιδηροῦν περίφραγμα, ἐντὸς δ' αἰγείροις κατάφυτος. Πάλιν δ' εἴ τις, εἰς τὴν ἀγοράν παρελθὼν τὴν ἀρχαίαν, ἄλλην, ἐξ ἄλλης ἴδοι παραβεβλημένην ταύτην, καὶ βασιλικὰς σοὰς καὶ ναοὺς, ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τῷ τῆς Λιβίας περιπάτῳ, ῥαδίως ἐκλάθουτ' ἂν τῶν ἐξωθεν. Τοιαύτη μὲν ἡ Ρώμη.

§. 9.

Τῶν δ' ἄλλων τῆς Λατίνης πόλεων, τὰς μὲν ἐτέροις γνωρίσμασι, τὰς δὲ ταῖς ὁδοῖς ἀφορίσασιτ' ἂν τις ταῖς γνωριματάταις, ὅσαι διὰ τῆς Λατίνης ἔσρωνται· ἢ γὰρ ἐπὶ ταύταις, ἢ παρὰ ταύταις, ἢ μεταξύ ἴδρυνται. Γνωριμώταται δὲ τῶν ὁδῶν, ἢ τε Ἀππία, καὶ ἡ Λατίνη, καὶ ἡ Οὐαλερία· ἢ μὲν τὰ πρὸς 237. θαλατταν ἀφορίζουσα μέρη τῆς Λατίνης, μέχρι Σινουέσσης, ἢ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ μέχρι Μαρσῶν· μέση δ' αὐτῶν ἡ συμπίπτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κασυλῖνον πόλιν, διέχουσαν Καπύης

257. ἔννεακαίδεκα σαδίου. Ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἀππίας ἐν ἀρισερᾷ ἀπ' αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ρώμης, εἶτα διὰ Τουσκλάνου ὄρους ὑπερβάσσα, μεταξύ Τούσκλου πόλεως, καὶ τοῦ Ἄλδανου ὄρους, κάτεισιν ἐπὶ Ἄλγιδον πολίχμιον, καὶ Πικτὰς πανδοχεῖα. Εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανή, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Ἐσκυλίνης πύλης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Πραίνεσίνη· ἐν ἀρισερᾷ δ' ἀφείσα καὶ ταύτην, καὶ τὸ πεδίον τὸ Ἐσκυλῖνον, πρόεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σαδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ παλαιῷ Λαδικῷ, κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκλον ἐν δεξιῶς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην· διέχει δὲ τῆς Ρώμης τὸ χωρίον τοῦτο διακοσίους καὶ δέκα σαδίου. Εἰς' ἐξῆς μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς Λατίνης, εἰσὶν ἐπίσημοι κατοικίαι, καὶ πόλεις, Φερεντῖνον, Φρουσίνων, παρ' ἣν ὁ Κόσας ρεῖ ποταμὸς, Φαβρατερία, παρ' ἣν ὁ Τρηρὸς ρεῖ. Ἀκούϊνον [δὲ] μεγάλη πόλις ἐστὶ, παρ' ἣν ὁ Μέλπις ρεῖ ποταμὸς μέγας· Ἰντεράμμιον, ἐν συμβολῇ δυεῖν ποταμῶν κείμενον, Λειρίός τε καὶ ἑτέρον· Κασῖνον, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος ὑστάτη τῶν Λατίνων. Τὸ γὰρ Τέαον τὸ καλούμενον Σιδικῖνον, ἐφεξῆς κείμενον, ἐκ τοῦ ἐπιπέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικῖνων ἐστίν. Οὗτοι δὲ Ὅσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός· ὥσε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας καὶ αὕτη, μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ τῶν Καληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίῳ.

§. 10.

Ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῆς Λατίνης, ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσὶν αἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀππίας, Σητία τε καὶ Σιγνία, φέρουσαι οἶνον, ἡ μὲν τῶν πολυτελῶν ἓνα, ἡ δὲ τὸν ζαλτικώτατον κοιλίας, τὸν Σίγνιον λεγόμενον. Πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶ Πρίβερνον καὶ Κόρα,

καὶ Σούεσσα τῶν Πωμεντίνων, καὶ Ουελίτραι, καὶ Ἀλέτριον 237.
 ἔτι δὲ Φρεγγελλαι, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις ρεῖ, ὁ εἰς τὰς Μιντούρ-
 νας ἐκδιδοῦς· νῦν μὲν κώμη, πόλις δὲ ποτε γεγυνοῦσα ἀξιόλογος,
 καὶ τὰς πολλὰς τῶν ἄρτι λεχθεισῶν περιοικίδας πρότερον ἐσχη-
 κυῖα, αἱ νῦν εἰς αὐτὴν συνέρχονται, ἀγωνάσ τε ποιούμεναι καὶ
 ἱεροποιίας τινάς· κατεσκάφη δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποσᾶσα. Πλεί-
 ραι δ' εἰσὶ, καὶ τούτων τῶν ἐν τῇ Λατίνῃ, καὶ τῶν ἐπέκεινα,
 ἐν τῇ Ἐρνίκων τε καὶ Αἰκούων καὶ Ουόλσκων ἰδρυμέναι, Ῥω-
 μαίων δ' εἰσὶ κτίσματα. Ἐν ἀρισεραῖ δὲ τῆς Λατίνης αἱ μεταξὺ 238.
 αὐτῆς, καὶ τῆς Ουαλερίας, Γάβιοι μὲν ἐν τῇ Πραίνεσίνῃ ὁδῷ
 κειμένη, λατόμιον ἔχουσα ὑπουργοῦν τῇ Ῥώμῃ μάλις α τῶν ἄλ-
 λων, διέχουσα τὸ ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραίνεσος περι-
 σταδίου. Εἰδ' ἡ Πραίνεσος, περι ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν. Εἰδ' αἱ
 ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεσον, ἡ τε τῶν Ἐρνίκων πολίχνη,
 Καπίτουλον, καὶ Ἀναγνία πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κερεάται, καὶ
 Σώρα, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις παρεξιών εἰς Φρεγγελλὰς ρεῖ, καὶ Μιν-
 τούρνας. Ἐπειτα ἄλλα τινά, καὶ Ουέναφρον, ὃθεν τὸ κάλλι-
 στον ἔλαιον. Ἡ μὲν οὖν πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται· παραρρέει δὲ
 τὴν τοῦ λόφου ρίζαν ὁ Ουουλτοῦρνος· ὅς καὶ παρὰ τὸ Κασι-
 λῖνον ἐνεχθεῖς, ἐκδίδωσι κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν. Αἰ-
 σερνία δὲ καὶ Ἀλλίφαι ἤδη Σαυνιτικαὶ πόλεις εἰσὶν, ἡ μὲν
 ἀνηρημένη κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον, ἡ δ' ἔτι συμμένουσα.

§. II.

Ἡ Ουαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων, ἄγει δ' ἐπὶ
 Μαρσούς, καὶ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν. Εἰσὶ
 δ' ἐν αὐτῇ Λατῖναι πόλεις Ουαλερία· τε, καὶ Καρσέολοι, καὶ
 Ἄλβα· πλησίον δὲ καὶ πόλις Κούκουλον. Ἐν ὕψει δ' εἰσὶ τοῖς
 ἐν Ῥώμῃ Τίβουρα τε, καὶ Πραίνεσος, καὶ Τοῦσκίλον. Τίβουρα
 μὲν, [ἐν] ἢ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταρράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὡν

238. ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθείαν, καὶ καταρράσσων πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. Ἐντεῦθεν δὲ διέξεισι πεδίου εὐκαρπύτατον, παρὰ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου, καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, *καί* τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου· ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῇ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων. Ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ, [δ] ὁ Ἀνίων διέξεισι, καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα· ρεῖ ὕδατα ψυχρὰ ἐκ πολλῶν πηγῶν, πρὸς ποικίλας νόσους, καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθήμενοι ὑγιεινά· τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λαβανὰ, οὐκ ἄποθεν τούτων, ἐν τῇ Νωμεντανῇ καὶ τοῖς περὶ Ἡρητον τόποις. Πραίνεσος δ' ἐστίν, ὅπου τὸ τῆς Τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρησηριάζον. Ἀμφότεραι δ' αἱ πόλεις αὗται τῇ αὐτῇ προσιδρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ· διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σαδίους ἑκατόν· τῆς δὲ Ῥώμης Πραίνεσος μὲν καὶ διπλάσιον, Τίβουρα δ' ἑλαττόν. Φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας· Πραίνεσον γοῦν Πολυσεφάνον καλεῖσθαι πρότερον. Ἐρυμνή μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραίνεσος· ἄκραν γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὑπερθεῖν ὄρος ὑψηλόν, ὅπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς ἀνέχεται διεξευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυοὶ σαδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάθασιν. Πρὸς δὲ τῇ ἐρυ-
239. μνότῃ καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέτρηται πανταχόθεν, μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μὲν, ὑδρείας χάριν, ταῖς δ', ἐξόδων λαθραίων ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. Ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον τὸ εὐεργές πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται· Πραίνεσιν οὖν δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων γάσεις. Καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δὲ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως, καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριούσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομένης ἐπὶ τοὺς ἀναίτιους. Ρεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας Οὐέρεσις ποταμός. Πρὸς ἑω δὲ τῆς Ῥώμης εἰσὶν αἱ λεχθεῖσαι πόλεις.

§. 12.

Ἐνδοτέρω δὲ τῆς κατ' αὐτάς ὄρεινῆς ἄλλη ράχις ἐστὶ, με- 230
 ταξὺ αὐλῶνα καταλείπουσα τὸν κατὰ Ἄλγιδον, ὑψηλὴ μέχρι
 τοῦ Ἄλθανοῦ ὄρους. Ἐπὶ ταύτης δὴ τὸ Τοῦσκλον ἵδρυται, πό-
 λις οὐ φαύλως κατεσκευασμένη· κεκόσμηται δὲ ταῖς κύκλω φυ-
 τεύαις καὶ οἰκοδομίαις, καὶ μάλιστα ταῖς ὑποπιπτούσαις ἐπὶ τὸ
 κατὰ τὴν Ῥώμην μέρος. Τὸ γὰρ Τοῦσκλον ἐνταυθά ἐστὶ λόφος
 εὐγεως καὶ εὐυδρος, κορυφούμενος ἡρέμα πολλαχοῦ, καὶ δεχό-
 μενος βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας. Συνεχῆ δ' ἐστὶ καὶ
 τὰ τῷ Ἄλθανῷ ὄρει ὑποπίπτοντα, τὴν αὐτὴν τε ἀρετὴν ἔχοντα,
 καὶ κατασκευὴν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶ πεδία, τὰ μὲν πρὸς τὴν Ῥώμην
 συνάπτοντα, καὶ τὰ προάξια αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλατ-
 ταν· τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν θάλατταν ἥττον ἐστὶν ὑγιεινά, τὰ δὲ
 ἄλλα εὐάγωγά τε καὶ παραπλησίως ἐξησκημένα. Μετὰ δὲ τὸ
 Ἄλθανὸν Ἀρικία ἐστὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία· σταδίοι δ'
 εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἑκατὸν ἐξήκοντα· κοῖλος δ' ἐστὶν ὁ τόπος,
 ἔχει δ' ὅμως ἐρυμνὴν ἄκραν. Ὑπέρεκται δ' αὐτῆς τὸ μὲν
 Λαουίνιον, πόλις Ῥωμαίων ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' ἧς
 ἔποπτος ἢ τε θαλαττά ἐστὶ, καὶ τὸ Ἄντιον. Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον,
 ὃ καλοῦσι Νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀρισερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τῆς
 ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ τῆς Ἀρικίνης ἱερὸν. Λέγουσι δ'
 εἶναι ἀφίδρυμα τῆς Ταυροπόλου· καὶ γὰρ τι βαρβαρικὸν κρατεῖ
 καὶ σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος. Καθίσταται γὰρ ἱερεὺς, ὁ γενη-
 θεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον, δραπέτης ἀνὴρ· ξιφίρης
 οὖν ἐστὶν αἰεὶ, περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις, ἔτοιμος ἀμύνεσθαι.
 Τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει. Πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα. Κύκλω
 δ' ὄρεινῆ συνεχῆς ὄφρυς περιέκειται, λίαν ὑψηλὴ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ
 τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ. Τὰς μὲν
 οὖν πηγὰς ὄραν ἐστὶν, ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται· τούτων δ'

240. ἐστὶ καὶ ἡ Ἠγερία κολουμένη, δαίμονός τινος πῶνυμος· αἱ δ' ἀπορύρσεις, ἐνταῦθα μὲν ἀδηλοὶ εἰσιν, ἔξω δὲ δεύκονται πόρρω πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἀνέχουσαι.

§. 13.

Πησίον δ' ἐστὶ τῶν χωρίων τούτων καὶ Ἄλβανόν ὄρος, πολὺ ὑπερκύπτον τοῦ Ἄρτεμισίου, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ὄφρῶν, καίπερ ὑψηλῶν οὐσῶν, καὶ ὄρθίων ἱκανῶς. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο λίμνην πολὺ μείζω τῆς κατὰ τὸ Ἄρτεμισιον *ὄρος*. Προσωτέρω δὲ τούτων αἱ λεχθεῖσαι πρότερον πόλεις τῆς Λατίνης εἰσὶ. Μάλισα δὲ ἐν μεσογαίᾳ τῶν Λατίνων πόλεων ἐστὶν ἡ Ἄλβα, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς· ἰδρύεται δὲ ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου ἔστι δὲ καὶ λίμνη Φουκίνα πλησίον, πελαγία τὸ μέγεθος· χρῶνται δ' αὐτῇ μάλισα μὲν Μαρσοί, καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι. Φασὶ δ' αὐτὴν καὶ πληροῦσθαι ποτε μέχρι τῆς ὄρεινῆς, καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὡς ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους, καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν· εἴτε μετασάσεις τῶν κατὰ βάρους ὑγρῶν σποράδην καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ' ἐπισυρρέουσι, εἴτε τελέως ἐκλείπουσι αἱ πηγαί, καὶ πάλιν συνθλίβονται· καθάπερ ἐπὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασὶ, τοῦ διὰ Κατάνης ρέοντος· ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ πάλιν ρεῖ. Ἐκ δὲ τῆς Φουκίνας εἶναι τὰς πηγάς ἰσοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος, τοῦ τὴν Ῥώμην ποτιζόντος καὶ παρὰ τὰλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα. Τῇ δὲ Ἄλβα, διὰ τὸ ἐν βάρει τῆς χώρας ἰδρῦσθαι, καὶ διὰ τὸ εὐεργές, ἀντὶ φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις Ῥωμαῖοι, τοὺς φυλακῆς δεομένους ἐνταῦθα καθείργοντες.

Κ Ε Φ. Δ.

§. 1.

Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν προσαλπειῶν ἐθνῶν ἀρξάμενοι καὶ τῶν πρὸς αὐτοῖς ὄρων τῶν Ἀπεννίνων, ἔπειθ' ὑπερβάτες ταῦτα, τὴν ἐντός

ἐπήλθομεν πᾶσαν, ὅση μεταξὺ κεῖται τοῦ Τυρρηνικοῦ πελά- 240.
γους, καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων τῶν κεκλιμένων πρὸς τὸν Ἀδρίαν
μέχρι Σαυνιτῶν καὶ Καμπανῶν· νῦν ἐπανιόντες, δηλώσομεν τὰ
ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις οἰκοῦντα καὶ ταῖς ὑπηρεαίας τῆς τε ἐκτός,
μέχρι τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ τῆς ἐντός. Ἀρκτείου δὲ
πάλιν ἀπὸ τῶν Κελτικῶν ὄρων.

§. 2.

Ἔσι δ' ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς
μεταξὺ Ἀρμίνου καὶ Ἀγκῶνος. Ὄρμηται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ
Πικεντῖνοι, δρυκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέ-
ταις, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα· Πῖκον γάρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνο-
μάζουσι, καὶ νομίζουσι Ἄρεος ἱερόν. Οἰκοῦσι δ' ἀπὸ τῶν
ὄρων ἀρξάμενοι, μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆ-
κος ἔχοντες ἠΰξημένην μᾶλλον ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν
πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρποῖς, ἢ τοῖς σιτικοῖς.
Ἔσι δ' εὖρος μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ὄρων ἐπὶ θαλάτταν ἀνώμαλον 241.
τοῖς διαστήμασι· μῆκος δ' ἀπὸ Αἴσιος ποταμοῦ μέχρι Κᾶςρου,
παράπλου ἐχόν σαδίων ὀκτακοσίων. Πόλεις δὲ, Ἀγκῶν μὲν Ἐλ-
ληνίς, Συρακουσίων κτίσμα, τῶν φυγόντων τὴν Διονύσου τυ-
ραννίδα· κεῖται δ' ἐπ' ἄκρας μὲν λιμένα ἐμπεριλαμβανοῦσης,
τῇ πρὸς τὰς ἄρκτους ἐπιστροφῇ· σφόδρα δ' εὐοινός ἐστι καὶ
πυροφόρος. Πλησίον δ' αὐτῆς Αὐξουμον, πόλις μικρὸν ὑπὲρ
τῆς θαλάττης. Εἶτα Σεπτέμπεδα καὶ Πνευεντία, καὶ Ποτεντία,
καὶ Φέρμον Πικηνόν· ἐπίνειον δὲ ταύτης, Κασέλλον. Ἐφεξῆς
δὲ τὸ τῆς Κύπρας ἱερόν, Τυρρηνῶν ἱδρυμά καὶ κτίσμα· τὴν
δ' Ἴραν ἐκείνοι Κύπραν καλοῦσιν. Εἶτα Τρουεντῖνος ποταμός
καὶ πόλις ἐπώνυμος. Εἶτα Κασρουμνόβουμ, καὶ ὁ Ματρῖνος
ποταμός, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς
Ἀδρίας, ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. Ἔσι δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ καὶ αὕτη,

241. καὶ τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνὸν, ἐρυμνότατον χωρίον, *καί* ἐφ' ᾧ κεῖται τὸ τεῖχος, καὶ τὰ περικείμενα ὄρη στρατοπέδοις οὐ βράσιμα. Ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίας Οὐησίνοι τε καὶ Μαρσοί, καὶ Πελιγνοί, καὶ Μαῤῥουκῖνοι, καὶ Φρεντανοί Σαυνιτικὸν ἔθνος, τὴν ὄρεινὴν κατέχουσιν, ἐφαπτόμενοι μικρὰ τῆς Θαλάττης. Ἔστι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα μικρὰ μὲν, ἀνδρικότατα δὲ, καὶ πολλάκις τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐπιδειγμένα Ῥωμαίοις· πρῶτον μὲν, ἠγίκα ἐπολέμουν· δεύτερον δὲ, ὅτε συνεστράτευον· τρίτον δ', ὅτε θεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας, μὴ τυγχάνοντες, ἀπέστησαν, καὶ τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον, Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν κοινῇ ἅπασιν τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν, ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὀρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν· καὶ ἐνταῦθα *δὲ* τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες, καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς. Δύο δ' ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν, περὶ ἧς ἐπολέμουν. Μαρσικὸν δὲ ὠνόμασαν τὸν πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ Πομπηδίου. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα κωμηδὸν ζῶσιν· ἔχουσι δὲ καὶ πόλεις ὑπὲρ μὲν τῆς Θαλάττης τό τε Κορφίνιον, καὶ Σούλμον, καὶ Μαῤῥούβιον, καὶ Τεάτον τὴν τῶν Μαῤῥουκῖνων μητρόπολιν. Ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ Θαλάττῃ τό τε Ἄτερνον, ὁμορον τῇ Πικεντίῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τὴν τε Οὐησίην, καὶ τὴν Μαῤῥουκίην. Ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης, διὰ *δὲ* Οὐησίων, παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ τοὺς Μαῤῥουκῖνους ὑπὲρ τῶν Πελιγνῶν κειμένους, ζεύγματι περατός. Τὸ δὲ πόλισμα τὸ
242. ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐησίων μὲν ἔστι, κοινῶ δ' ἐπίνειω χρώνται καὶ οἱ Πελιγνοί, καὶ οἱ Μαῤῥουκῖνοι· διέχει δὲ τὸ ζεύγμα τέταρτας καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κορφινίου. Μετὰ δὲ Ἄτερνον Ὀρτων, ἐπίνειον Φρεντανῶν, καὶ Βούκα, καὶ αὐτὸ Φρεντανῶν, ὁμορον Τεάνῳ τῷ Ἀπούλῳ. Ὀρτώνιον δ' ἔστιν ἐν τοῖς Φρεντανοῖς

πέτρα ληστρικῶν ἀνθρώπων, οἷς αἱ οἰκῆσεις ἀπὸ τῶν ναυαγίων 242. πῆγνυνται· καὶ τᾶλλα θηριώδεις εἶναι δὲ λέγονται. Μεταξὺ δὲ Ὀρτωνος καὶ Ἀτέρνου ὁ Σάγγρος ποταμὸς, ὀρίζων τοὺς Φρεντανοὺς ἀπὸ τῶν Πελιγνῶν. Ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὗς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι, σαδίῳ ἐστὶν ὅσον τετρακοσίων ἐννεήκοντα.

§. 3.

Ἐξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν ἡ τε Καμπανία, παρῆκουσα τῇ Θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαυνίτις ἐν μεσογαίᾳ, μέχρι Φρεντανῶν, καὶ τῶν Δαυνίων· εἰτ' αὐτοὶ Δαυνιοί, καὶ τᾶλλα ἔθνη τὰ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Πρῶτον δὲ περὶ τῆς Καμπανίας ῥητέον. Ἐστὶ δ' ἀπὸ τῆς Σινουέσσης, ἐπὶ μὲν τὴν ἐξῆς παραλίαν, κόλπος εὐμεγέθης, μέχρι Μισσηνοῦ· κακεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου· καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισσηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου (θεῖν ἀρωτηρίων) κολπούμενον. Ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἡϊόνων Καμπανία πᾶσα ἴδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἀπάντων· περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαί τε εὐκαρποί, καὶ ὄρη τὰ τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὀσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην τὴν περὶ τὸν Κρατῆρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον, καὶ Αὔσωνων μετ' ἐκείνους, κατασχεῖν ὕστερον Ὀσκων τὴν ἔθνος· τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυρρῆνων ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον. Δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικίσαντας, τὴν οἶον κεφαλὴν ὀνομάσαι Καπύνην. Διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους, καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέστησαν, οὕτω καὶ ταύτης παρα-

242. χωρῆσαι Σαυνίταις, τούτους δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. Τῆς δ' εὐκαρπίας ἐστὶ σημεῖον, τὸ σίτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιτον· λέγω δὲ τὸν πύρινον, ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος, κρείττων ὢν πάσης καὶ ὀρύξης, καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς. Ἴσορεῖται δ' ἕνα τῶν πεδίων σπεῖρεσθαι δι' ἔτους, δις μὲν τῇ ζειᾷ, τὸ δὲ
243. τρίτον ἐλύμῳ· τινὰ δὲ καὶ λαχαινεύεσθαι *τῷ* τετάρτῳ σπόρῳ. Καὶ μὴν τὸν οἶνον τὸν κράτιστον ἐντεῦθεν ἔχουσι Ῥωμαῖοι τὸν Φαλερνόν, καὶ τὸν Στατανόν, καὶ [τὸν] Καληνόν· ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρρεντίνος ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις, νεωστὶ πειραθεῖς, ὅτι παλαιώσιν δέχεται. Ὡς δ' αὖτως εὐέλαιός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέναφρον, ὁμορον τοῖς πεδίοις ὄν.

§. 4.

Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ Θαλλάτῃ μετὰ τὴν Σινούεσσον, Λίτερνον, ὅπου τὸ μνημα Σικιπίωνος τοῦ πρώτου προσαγορευθέντος Ἀφρικανοῦ· διέτριψε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον, ἀφείστας πολιτείας κατ' ἀπέχθειαν τὴν πρὸς τινὰς. Παραρρήξ δ' ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός, Ὡς δ' αὖτως καὶ Οὐουλτούρνος, ὁμώνυμός ἐστι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐφεξῆς κειμένη· ρεῖ δ' οὗτος διὰ Οὐεναφροῦ καὶ τῆς Καμπανίας μέσης. Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστὶ Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν, καὶ τῶν Ἰταλιωτικῶν. Οἱ δὲ τὸν γόλον ἄγοντες, Ἴπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, τῶν μὲν [τὴν] ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι. Πρότερον μὲν οὖν ἠτύχει, καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδῖον, ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσι, οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δι' ἀρετὴν ὕσερον δὲ οἱ Καμπανοί, κύριοι κατασάντες τῆς πόλεως,

ὑβρισαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλά· καὶ δὴ καὶ ταῖς γυναῖξιν αὐ- 243.
τῶν συνώκησαν αὐτοί. Ὅμως δ' οὖν ἐτι σώζεται πολλά ἔχρη τοῦ
Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν νομίμων. Ὀνο-
μασθαι δ' ἔτιοι Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί· ραχιώδης γάρ
καὶ προεχῆς ὁ πλησίον αἰγιαλός. Εἰσὶ δὲ καὶ κητεῖαι παρ'
αὐτοῖς ἀρισταί. Ἐν δὲ τῷ κήλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τις ἐστὶ θα-
μνώδης, ἐπὶ πολλοὺς ἐκτενομένη σαδίους, ἀνυδρος καὶ ἀμμώ-
δης, ἣν Γαλλικερῖαν ὕλην καλοῦσιν. Ἐνταῦθα τὰ ληστήρια
συνεστήσαντο οἱ Πομπηίου Σέξτου ναύαρχοι, καθ' ὃν καιρὸν
Σικελίαν ἀπέσκησεν ἐκεῖνος.

§. 5.

Πλησίον δὲ τῆς Κύμης, τὸ Μισσηνὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἐν
τῷ μεταξὺ Ἀχερουαία λίμνη, τῆς θαλάττης ἀνάχυσίς τις τε-
ναγκώδης. Καίμφαντι δὲ τὸ Μισσηνόν, λιμὴν εὐθύς ὑπὸ τῆ
ἀκρῆ· καὶ μετὰ τοῦτον ἐγκολπιζοῦσα ἡδὴν εἰς βάθος, ἐν ἧ
αἰ. Βαῖαι, καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα, τὰ καὶ πρὸς τρυφήν καὶ 244.
πρὸς θεραπείαν νόσων ἐπιτήθεια. Ταῖς δὲ Βαίαις συνεχῆς
ὁ τε Λοκρῖνος κόλπος, καὶ ἐπὶ τὸς τούτου ὁ Ἄορνος, χερρόνη-
σον ποιῶν τὴν ἀπολαμβανομένην μέχρι Μισσηνοῦ γῆν, ἀπὸ τῆς
παραλίας τῆς μεταξὺ Κύμης καὶ αὐτοῦ. Λοιπὸς γάρ ἐστιν ὀλί-
γων σαδίων διὰ τῆς διώρυγος ἰσθμὸς ἐπ' αὐτὴν [τὴν] Κύμην,
καὶ τὴν πρὸς αὐτῇ θαλάτταν. Ἐμύθενον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν
τῷ Ἄορνῳ τὰ περὶ τὴν νεκύταν τὴν Ομηρικὴν· καὶ δὴ καὶ
κεκυρωστέϊον ἰσοροῦσιν ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Θάουσέα εἰς
τοῦτο ἀφικέσθαι. Ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος κόλπος ἀγχιβαθῆς καὶ
ἀσπίφομος, λιμένος καὶ μέγας καὶ φύσιν ἔχων, χρεῖαν δ'
οὐ παρεχόμενος λιμένος, διὰ τὸ προκεῖσθαι τὸν Λοκρῖνον
κόλπον πρᾶσπραχῆ καὶ πολύν. Περικλείεται δ' ὁ Ἄορνος ὀφρύσιν
ἀρθείαις, ὑπερκειμένης πανταχόθεν πλὴν τοῦ εἰσπλου, νῦν μὲν

244. ἡμέρως ἐκπεπονημέναις, πρότερον δὲ συνηρεφείην ἀγρία ὕλη μεγαλοδένδρῳ καὶ ἀβάτῳ, αἱ κατὰ δεισιδαιμονίαν κατάσκιον ἐποίουν τὸν κόλπον. Προσεμύθευον δ' οἱ ἐπιχώριοι καὶ τοὺς ὄρνεις, τοὺς ὑπερπετεῖς γινομένους, καταπίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ, φθειρομένους ὑπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀέρων, καθάπερ ἐν τοῖς Πλουτωνίοις. Καὶ τοῦτο χώριον Πλουτωνίον τι ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς Κιμμερίους ἐνταῦθα λέγεσθαι καὶ εἰσέπλεον γε προδυσάμενοι καὶ ἰασάμενοι τοὺς καταχθονίους δαίμονας, ὄντων τῶν ὑψηλομένων τὰ τοιαῦτα ἱερέων, ἡργολαθηκότων τὸν τόπον. Ἔστι δὲ πηγή τις αὐτόθι ποτίμου ὕδατος ἐπὶ τῇ Θαλάττῃ· τούτου δ' ἀπέιχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες· καὶ τὸ μαντεῖον ἐνταῦθα πού ἴδρυτο· τὸν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον καὶ τῆς Ἀχερουσίας. Ἐφραός δὲ τοῖς Κιμμερίοις προσοικειῶν τὸν τόπον, φησὶν αὐτοὺς ἐν καταγείοις οἰκίαις οἰκεῖν, ἃς καλοῦσιν Ἀργύλλας, καὶ διαίτων ὀρυγμάτων παρ' ἀλλήλους τε φοιτᾶν, καὶ τοὺς ξέτους εἰς τὸ μαντεῖον δέχεσθαι, πολὺ ὑπὸ γῆς ἰδρυμένον· ζῆν δ' ἀπὸ μαντείας καὶ τῶν μαντευομένων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποδείξαντες αὐτοῖς συντάξεις. Εἶναι δὲ τοῖς περὶ τὸ χρησθήριον ἔθος πάτριον, μηδένα τὸν ἥλιον ὄραν, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἔξω πορεύεσθαι τῶν χασμάτων· καὶ διὰ τοῦτο τὸν Ποτήριον περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὡς ἄρα

οὐδέ ποτ' αὐτοὺς

ἥλιος φαίδων ἐπιδέριματι.

245. Ὑστερον δὲ διαφθάρηται τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ βασιλέως τινός, οὐκ ἀποθάντος αὐτῷ τοῦ χρησμοῦ· τὸ δὲ μαντεῖον ἔτι συμμένειν, μετρησῆκος εἰς ἕτερον τόπον. Τοιαῦτα μὲν οἱ πρό ἡμῶν ἐμυθολόγουν. Νυνὶ δὲ, τῆς μὲν ὕλης τῆς περὶ τὸν Ἄρρουν κοπείσης ὑπὸ Ἀγρίππα, τῶν δὲ χωρίων κατοικοδομηθέντων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἄρρου διώρυγος ὑποῦθμου τμηθείσης μέχρι Κύμης,

ἔπαντ' ἐκεῖνα ἐφάνη μῦθος τοῦ Κοκκηίου τοῦ ποιήσαντος τὴν 245.
διώρυγα ἐκείνην τε, καὶ [τὴν] ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας [τῆς]
ἐπὶ ταῖς Βαΐαις, ἐπακολουθήσαντός πως τῷ περὶ τῶν Κυμμερίων
ἀρτίως λεχθέντι λόγῳ, τυχὸν ἴσως καὶ πάτριον νομίσαντος τῷ
τόπῳ τούτῳ δι' ὀρυγμάτων εἶναι τὰς ὁδοὺς.

§. 6.

Ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαϊῶν, χώματι
εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἕξω Θαλάττης ὀκτασαδίων τὸ μήκος, πλά-
τος δὲ ἀμαξίτου πλατείας, ὃ φασὶν Ἡρακλέα διαχῶσαι, τὰς
βοῦς ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόου. Δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ κῦμα
τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥαδίως. Ἀγρίππας ἐπ-
εσκεύασεν. Εἰσπλουὶν δ' ἔχει πλοίοις ἐλαφροῖς, ἐνορμίσασθαι
μὲν ἄχρηστος, τῶν ὀσρέων δὲ Θῆραν ἔχων ἀφθονωτάτην. Ἐμιο
δὲ τοῦτον αὐτὸν, τὴν λίμνην εἶναι τὴν Ἀγερουσίαν φασί. Ἀρτε-
μίδωρος δὲ αὐτὸν τὸν Ἄορνον. Ταῖς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους εἶναι
λέγουσι Βαῖου, τῶν Ὀδυσεῶς ἐταίρων τινός, [ὡς] καὶ τοῦ Μισθ-
νοῦ [τὸ Μισθρόν]. Ἐξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ Δικαιαρχίαν ἄκται, καὶ
αὐτὴ ἡ πόλις. Ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων, ἐπ' ἀφρῶς
ἰδρυμένον, κατὰ δὲ τὴν Ἀννίδα στρατεῖαν, συνόπισαν Ῥωμαῖοι,
καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους, ἀπὸ τῶν φρεάτων, οἱ δ' ἀπὸ τῆς
δυσαδίας τῶν ὑδάτων· ἔπαν γὰρ τὸ χωρίον ἐκεῖνο μέχρι Βαϊῶν,
καὶ τῆς Κυμαίας, θείου πλήρῃς ἐστὶ καὶ πυρὸς, καὶ θερμῶν
ὑδάτων. Τινὲς δὲ καὶ Φλέγραν διὰ τοῦτο τὴν Κυμαίαν νομι-
ζουσι κληθῆναι, καὶ τῶν πεπτωκότων γιγάντων τὰ κεραύνια
τραύματα, ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοὰς τοῦ πυρὸς καὶ
τοῦ ὑδατος. Ἡ δὲ πόλις ἐμπορεῖον γεγένηται μέγιστον, χειρο-
ποιήτους ἔχουσα ὄρους διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς ἄμμου· σύμμετρος
γάρ ἐστι τῇ τιτάνῳ, καὶ κόλλησιν ἰσχυρὰν καὶ πῆξιν λαμβάνει.
Διόπερ τῇ χαλκῇ καταμίξαντες τὴν ἄμμοκονίαν, προβάλλουσι

245. χώματα εἰς τὴν Θάλατταν, καὶ κολποῦσι τὰς ἀναπεπταμένας ἥϊονας, ὥστ' ἀσφαλῶς ἐνρρμίζεσθαι τὰς μεγίστας ὀλκιάδας.
246. Ὑπέριεται δὲ τῆς πόλεως εὐδύς ἢ τοῦ Ἡφραίτου ἀγυρᾶ, πεδῖον περικεκλησμένον διαπύροις ὄφρῦσι, καμινώδεις ἐχούσαις ἀναπνοάς πολλαχοῦ, καὶ βρομώδεις ἰανῶς· τὸ δὲ πεδῖον Θείου πλήρες ἐστὶ συρτοῦ.

§. 7.

Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐστὶ Νεάπολις Κυμαίων· ὕψερρον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπέκησαν, καὶ Πιθηκουσσιῶν τινές, καὶ Ἀθηναίων, ὥστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο, ὅπου δέικνται μνήμα τῶν Χαιρήνων μιᾶς, Παρθενόπης, καὶ ἀγῶν συντελεῖται γυμνασὸς κατὰ μαντείαν· Ὑψερρον δὲ Καμπανῶν τῶας ἐθέξατο συναίους ἀχοσατήσαντες· καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθρίοις, ὡς φίκιοτάτοις χρῆσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκίους ἀλλοτρίους ἔσχον. Μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀνάμιξ' τὰ Καμπανικά. Πλεῖστα δ' ἔχη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σῶζεται, γυμνασῖά τε καὶ ἐφηβεία καὶ φρατρίαι, καὶ ὀνόματα Ἑλληνικὰ, καίπερ ὄντων Ῥωμαίων. Νυνὶ δὲ πεντησθηρὸς ἱερὸς ἀγῶν συντελεῖται παρ' αἰνοῖς, μανσικὸς τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε θιάρωξ κρυπτή τοῦ μεταξὺ ὄρους, τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπολεως, ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδοῦ τε ἀνοικθείσης ἐναντίως ζεύγσει πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχῶθεν ἐκκοπεισῶν θυρεῶν, διὰ βάρους πολλοῦ καταγεται. ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβολάς, καὶ κατασκευάς λουτρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαίαις, πολὺ δὲ τῷ πλῆθει λειπομένης· ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις

γεγένηται, συνωκοδομημένων βασιλείων άλλων ἐπ' άλλοις οὐκ 246.
 ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει δια-
 γωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο,
 ἡσυχίας χάριν, τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων, ἢ καὶ άλλως
 διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποδούντων ἐν ἀνέσει ζῆν· καὶ τῶν
 Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ
 πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν,
 ἄσμενοι φιλοχωροῦσι, καὶ ζῶσιν αὐτόθι.

§. 8.

Ἐχόμενον δὲ φρούριόν ἐστιν Ἡράκλειον, ἐκκειμένην εἰς τὴν
 θάλατταν ἄκραν ἔχον, καταπνεομένην Ἀἰθι θαυμασῶς, ὡσθ'
 ὑγιεινὴν ποιεῖν τὴν κατοικίαν. Ὅσχοι δὲ εἶχον καὶ ταύτην, καὶ 247.
 τὴν ἐφεξῆς Πομπηίαν, ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός· εἶτα
 Τυρρῆνοί καὶ Πελασγοί· μετὰ ταῦτα δὲ Σαυνῖται· καὶ οὔτοι δ'
 ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ Ἀχερῶν,
 ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρεμώνην, ἐπίνειόν ἐστιν ἡ Πομ-
 πήτια, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ, καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ
 ἐκπέμποντι. Ὑπέρκειται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐε-
 σοῦιον, ἀγροῖς περιεικόμενον παγκαλοῖς, πλὴν τῆς κορυφῆς.
 Αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν, ἄκαρπος δ' ὄλη, ἐκ δὲ
 τῆς ὄψεως τεφρώδης· καὶ κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν
 αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρῶαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός·
 ὥστε τεκμαίροιτ' ἂν τις τὸ χωρίον τοῦτο, καλεῖσθαι πρότερον,
 καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρός, σθεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης.
 Τάχα δὲ καὶ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλω τούτ' αἴτιον, ὡσπερ ἐν τῇ
 Κατάνῃ φασί, τὸ κατατεφρωθὲν μέρος ἐκ τῆς σποδοῦ τῆς ἀνενεχ-
 θεΐσης ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρός, εὐάμπελον τὴν γῆν ἐποίησεν.
 Ἐχειν *μὲν* γάρ τὸ λιπαῖνον *καὶ* τὴν ἐκπυρουμένην βῶλον,
 καὶ τὴν ἐκφέρουσαν τοὺς καρπούς· πλεονάζουσα μὲν οὖν τῷ

247. λίπει πρὸς ἐκπύρωσιν ἐπιτηδεία, καθάπερ ἡ Θειώδης πᾶσα ἐξικμασθεῖσα δὲ, καὶ λαβοῦσα σβέσειν καὶ ἐκτέφρωσιν, εἰς καρπογομίαν μετέβαλε. Συνεχῆς δὲ ἐστὶ τῇ Πομπηΐᾳ τὸ Σύρρεντον τῶν Καμπανῶν, ὃθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, ὃ τινες Σειρηνούσων ἀκρωτήριον καλοῦσιν. Ἔστι δὲ ἐπ' ἄκρῳ μὲν Ἀθηναῖς ἱερόν, ἰδρυμα Ὀδυσσεύς· διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας, νῆσον. Κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησιδὲς εἰσὶν ἔρημοι πετρώδεις, ἃς καλοῦσι Σειρηνούσσας. Ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Σύρρεντον μέρους, ἱερόν τι δεικνύται, καὶ ἀναθήματα παλαιά, τιμίωντων τῶν πλησίον τὸν τόπον. Μέχρι μὲν δεῦρο ἔχει τέλος ὁ κόλπος, ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις, βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν, τῷ τε Μισσηνῶ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ. Ἄπας δ' ἐστὶ κατεσκευασμένος, τοῦτο μὲν ταῖς πόλεσιν, ἃς ἔφαμεν, τοῦτο δὲ ταῖς οἰκοδομίαις καὶ φυτεῖαις, αἱ μεταξὺ συνεχεῖς οὔσαι μιᾶς πόλεως ὄψιν παρέχονται.

§. 9.

Τοῦ μὲν οὖν Μισσηνοῦ πρόκειται νῆσος, ἡ Προχύτη, Πιθηκουσῶν δ' ἐστὶν ἀπόσπασμα. Πιθηκούσσας δὲ Ἐρετριεῖς ὤκισαν, καὶ Χαλκιδιεῖς. Εὐτυχήσαντες [δὲ] δι' εὐκαρμίαν, καὶ διὰ τὰ χρυσεῖα, ἐξέλιπον τὴν νῆσον κατὰ ζάσιον ὕσερον * δὲ * καὶ ὑπὸ σεισμῶν ἐξελαθέντες καὶ ἀναφουσημάτων πυρὸς καὶ θαλάττης καὶ θερμῶν ὑδάτων. ἔχει γὰρ τοιαύτας ἀποφορὰς ἡ νῆσος, ὑφ' ὧν καὶ οἱ πεμφθέντες παρὰ Ἰέρωνος, τοῦ τυράννου τῶν Συρακου-
248. σίων, ἐξέλιπον τὸ κατὰσκευασθὲν ὑφ' αὐτῶν τεῖχος καὶ τὴν νῆσον· ἐπέλθόντες δὲ Νεαπολίται κατέσχον. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ μῦθος, ὅτι φασι τὸν Τυφῶνα ὑποκειῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ, σρεφομένου δὲ, τὰς φλόγας ἀναφυσᾶσθαι καὶ τὰ ὕδατα, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ νησιδὲς ἐχούσας ζέον ὕδωρ. Πιθανώτερον δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν ἐκ τῶν φαινομένων ὀρμηθεῖς· ὅτι πᾶς ὁ πόρος οὔτως,

ἀπὸ τῆς Κυμαίας ἀρξάμενος μέχρι τῆς Σικελίας, διάπυρός 248. ἔστι, καὶ κατὰ βάρους ἔχει κοιλίας τινάς, εἰς ἓν συναπτούσας πρὸς τε [τάς] νήσους καὶ πρὸς τὴν ἠπειρον. Διόπερ ἢ τε Αἴτην τοιαύτην ἔχειν δείκνυται φύσιν, οἷαν ἰσοροῦσιν ἅπαντες, καὶ αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Δικαιαρχίαν καὶ Νεάπολιν, καὶ Βαίας χωρία, καὶ αἱ Πιθηκουσσοί. Ταῦτ' οὖν διανοηθεῖς, τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκειῖσθαι τὸν Τυφῶνα·

Νῦν γε μάν

Ταί δ' ὑπὲρ Κύμας ἀλιερέεις ὄχθαι,

Σικελία τ' αὐτοῦ πιέζει

Στέρνα λαχνάεντα.

Καὶ Τίμαιος δὲ περὶ τῶν Πιθηκουσσῶν φησὶν ὑπὸ τῶν παλαιῶν πολλὰ παραδοξολογεῖσθαι· μικρὸν δὲ πρὸ ἑαυτοῦ, τὸν Ἐπωπέα λόφον ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ τιναγέντα ὑπὸ σεισμῶν ἀναβαλεῖν πῦρ, καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Θαλάττης ἐξῶσαι πολὺ ὄν ἐπὶ τὸ πέλαγος· τὸ δ' ἐκτεφρωθῆν τῆς γῆς, μετεωρισμὸν λαβὼν, κατασκήψαι πάλιν τυφωνοειδῶς εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐπὶ τρεῖς τὴν Θαλάτταν ἀναχωρήσαι σαπίους· ἀναχωρήσασαν δὲ, [μετ'] οὐ πολὺ ὑποσρέψαι, καὶ τῇ παλιρροίᾳ κατακλύσαι τὴν νῆσον· καὶ γενέσθαι σθέσιν τοῦ ἐν αὐτῇ πυρός· ἀπὸ δὲ τοῦ ἤχου τοὺς ἐν τῇ ἠπειρῷ φυγεῖν ἐκ τῆς παραλίας εἰς τὴν ἄνω Καμπανίαν. Δοκεῖ δὲ πὰ θερμὰ ὕδατα ἐνταῦθα θεράπευειν τοὺς λιθιῶντας. Αἱ δὲ Καπρέαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιόν, ὕσερον δὲ μίαν. Νεαπολιταὶ δὲ καὶ ταύτην κατέσχον, πολέμῳ δὲ ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκουσσας, ἀπέλαβον πάλιν, δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου κτῆμα, καὶ κατοικοδομήσαντος. Αἱ μὲν οὖν παράλιαι πόλεις τῶν Καμπανῶν καὶ αἱ προκειμέναι νῆσοι τοιαῦται.

§. 10.

248. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μὲν ἔστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῶν ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος· τὰ γὰρ ἄλλα, πολίχνια νομίζοιτ' ἂν κατὰ τὴν σύγκρισιν, πλὴν Τεάνου Σιδικίνου· καὶ
249. γὰρ αὕτη ἀξιόλογος. Κεῖται δ' ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία αὕτη τε καὶ τῶν ἄλλων αἱ ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ' αὐτῆς, Καλλατερία, καὶ Καύδιον, καὶ Βενεοῦεντον. Ἐπὶ δὲ Ρώμῃς, Κασιλίαν ἰδρυταὶ ἐπὶ τῷ Οὐουλτούρνῳ ποταμῷ, ἐν ἧ' πολιορκούμενοι Πραίνεσίων ἄνδρες τεταράκοντα καὶ πεντακόσιοι πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίδα, ἐπὶ τοσοῦτον ἀντέσχον, ὥσθ' ὑπὸ λιμοῦ διακοσίων δραχμῶν πραθέντος μὲν, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. Ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον τοῦ τείχους σπεύροντας γογγύλην, ἐθαύμαζεν, ὡς ἔοικεν, ὁ Ἀννίδας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνδέξειν, ἕως τελεσφορήσειεν ἡ γογγύλη· καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασί, πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων, ἢ ἐν ταῖς μάχαις.

§. 11.

Πρὸς δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἔτι καὶ αὗται Καμπαναὶ πόλεις εἰσίν, ὧν ἐμνήσθη προτέρον, Κάλη τε καὶ Τεάνον Σιδικίνον, ἃς διορίζουσιν αἱ δύο Τύχαι ἐφ' ἑκάτερα ἰδρυμέναι τῆς Λατίνης ὁδοῦ· καὶ ἔτι Σουέσσουλα, καὶ Ἀτέλλα, καὶ Νῶλα, καὶ Νουκερία, καὶ Ἀχέραι, καὶ Ἀβέλλα, καὶ ἄλλαι ἔτι ἐλάττους τούτων κατοικίαι, ὧν ἐνίας Σαυνίτιδας φασὶν εἶναι. Σαυνίται δὲ πρότερον μὲν καὶ μέχρι τῆς Λατίνης τῆς περὶ Ἀρθέαν ἐξοδείας ποιούμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὴν τὴν Καμπανίαν πορθούντες, πολλὴν ἐκέκτηντο δύναμιν· καὶ γὰρ ἄλλως δεσποτικῶς ἄρχεσθαι μεμαθηκότες, ταχὺ ὑπουργοῦν τοῖς προσάγμασι. Νυνὶ δ' ἐκπεπὸνγηται τελῶς ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Σύλλα τοῦ μοναρχήσαντος Ῥωμαίων· δε, ἐπειδὴ πολλαῖς

μάχαις καταλύσας τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἐπανάστασιν, τούτους 249. σχεδὸν τι μόνους συμμένοντας ἑώρα, καὶ ὁμοσε χωροῦντας, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ρώμην ἔλθειν, συνέστη πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ κατέκοψε, κελύσας μὴ ζω- γρεῖν· τοὺς δὲ ρίψαντας τὰ ὄπλα περὶ τρισχιλίουσιν ἄνδρας, ἢ τετρακισχιλίους φασίν, εἰς τὴν δημοσίαν ἔπαυλιν τὴν ἐν τῷ Μαρτίῳ κάμπῳ καταγαγὼν εἴρξε· τρισὶ δὲ ὑπερον ἡμέραις ἐπι- πέμφας στρατιώτας, ἅπαντας ἀπέσφαξε· προγραφάς τε ποιού- μενος οὐκ ἐπαύσατο, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν ὀνόματι Σαυ- νιτῶν διέφθειρεν, ἢ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξέβαλε. Πρὸς δὲ τοὺς αἰτιωμένους τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὀργὴν, ἔφη καταμαθεῖν ἐκ τῆς πείρας, ὡς οὐδὲ ποτ' ἂν εἰρήνην ἀγάγοι Ρωμαίων οὐδὲ εἰς, ἕως ἂν συμμένωσι καθ' ἑαυτοὺς Σαυνῖται. Καὶ γὰρ τοὶ νῦν κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις· ἔνιαι δ' ἐκλελοίπασιν τελείως, Βοϊάνον, Αἰσερνία, Πάννα, Τελεσία, συνεχῆς Οὐενάφρω, 250. καὶ ἄλλαι τοιαῦται, ὧν οὐδεμίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι πόλιν· ἡμεῖς δ' ἐπέξιμεν μέχρι τοῦ μετρίου διὰ τὴν τῆς Ἰταλίας δόξαν καὶ δύναμιν. Βενεούεντον δ' ὁμοως συνέστηκεν εὖ, καὶ Οὐενουσία.

§. 12.

Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος φέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς, εὖ- ξαιντο, καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινές, τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι· νικήσαντες δὲ, τῶν γενομένων, τὰ μὲν κατέβυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν· ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπέ τις, ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα. Οἱ δ' ἐποίησαν τοῦτο, καὶ τοὺς γενομένους τότε παῖδας Ἄρεως ἐπεφήμισαν, ἀνδρω- θέντας δ' ἐσειλαν εἰς ἀποικίαν· ἠγήσατο δὲ ταῦρος· ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος (ἐτύγχανον δὲ κωμηθῶν ζῶντες), ἐκβαλόντες ἐκείνους ἰδρύθησαν αὐτόθι, καὶ τὸν ταῦρον ἐσφα-

250. γίγασαν τῷ Ἄρει, τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν. Εἰκὸς δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σαβέλλου αὐτοὺς ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι· Σαμνίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληες Σαυνίτας λέγουσι. Τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκους αὐτοῖς γενέσθαι φασί, καὶ διὰ τοῦτο καὶ φιλελλήνας ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. Δοκεῖ δὲ * καὶ * Ταραντίνων πλάσμα τοῦτ' εἶναι, κολακευόντων ὁμόρους, καὶ μέγα δυναμένους ἀνθρώπους, καὶ ὅμα ἐξοικειωμένων, οἱ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐξελλον ποτὲ τῆς πεζῆς στρατιᾶς, ἰππέας δ' ὀκτακισχιλίους. Φασὶ δὲ νόμον εἶναι τοῖς Σαυνίταις καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετὴν οὐ γὰρ ἐξεσι δίδουσι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατὰ ἔτος δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων, τοὺς ἀρίστους καὶ τὰς ἀρίστας. Τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδουσαι, τῷ δευτέρῳ τὴν δευτέραν, καὶ ἐξῆς οὕτως· ἐὰν δ' ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλόμενος γένηται πονηρὸς, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν. Ἐξῆς δ' εἰσὶν Ἰρπίνοι, καὶ τοῖς Σαυνίται· τοῦνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας. Ἰρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνίται τὸν λύκον. Συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις. Περὶ μὲν οὖν Σαυνιτῶν ταῦτα.

§. 13.

Καμπανοῖς δὲ συνέβη διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν, ἐπ' ἴσον ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι καὶ κακῶν. Ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐτρέφθησαν, ὥς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων, ὀρέζοντες ἀριθμὸν κατὰ τὴν τῶν δειπνούντων ἀξίαν. Ἀννίδα δ'

251. ἐξ ἐνδόσεως λαβόντος αὐτοὺς, δεξάμενοι χειμαδίαις τὴν στρατιάν, οὕτως ἐξεθῆλυναν ταῖς ἡδοναῖς, ὥσθ' ὁ Ἀννίβας ἔφη, νικῶν κινδυνεύειν ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς γενέσθαι, γυναικάς ἀντ' ἀνδρῶν τοὺς στρατιώτας ἀπολαβῶν· Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες, πολλοῖς

πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνισαν αὐτούς· ὕδατα δὲ καὶ κατεκλη- 251.
 ρούχησαν τὴν γῆν. Νυνὶ μέντοι μετ' εὐπραγίας διάγουσι, τοῖς
 ἐποικοῖς ὁμονόησαντες, καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττουσι τὸ ἀρχαῖον,
 καὶ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ κατ' εὐανδρίαν. Μετὰ δὲ
 τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν Σαυνίτιν μέχρι τῶν Φρεντανῶν, ἐπὶ
 μὲν τῇ Τυρρῆνηκῇ θαλάττῃ, τὸ τῶν Πικεντίνων ἔθνος οἰκεῖ,
 μικρὸν ἀπόσπασμα τῶν ἐν τῷ Ἀδρία Πικεντίνων, ὑπὸ Ῥωμαίων
 μετωκισμένον εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, ὃς νῦν Παισανὸς
 καλεῖται· καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία, Παῖσος, ἐν μέσῳ τῷ
 κόλπῳ κειμένη. Συβαρῆται μὲν οὖν ἐπὶ θαλάττῃ τεῖχος ἔθεντο,
 οἱ δ' οἰκισθέντες ἀνωτέρω μετέστησαν· ὕπερον δὲ Λευκανοὶ
 μὲν ἐκείνους, Ῥωμαῖοι δὲ Λευκανοὺς ἀφείλοντο τὴν πόλιν.
 Ποιεῖ δὲ αὐτὴν ἐπίνοσον ποταμὸς πλησίον εἰς ἔλῃ ἀναχεόμενος.
 Μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας, Μάρκινα,
 Τυρρῆνην κτίσμα, οἰκούμενον ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἐντεῦθεν εἰς
 Πομπηίαν διὰ Νουκερίας οὐ πλείονων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στα-
 δίων ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς. Διήκουσι δ' οἱ Πίκεντες μέχρι τοῦ Σιλάρ-
 ριδος ποταμοῦ, τοῦ ὀρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν
 ἀρχαίαν Καμπανίαν· ἐφ' οὗ τοῦτ' ἴδιον ἰσοροῦσιν περὶ τοῦ
 ὕδατος* τοῦ ὄντος τοῦ ποταμοῦ τούτου*, τὸ καθεύμενον εἰς
 αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χροάν καὶ τὴν μορ-
 φήν. Τῶν δὲ Πικέντων ὑπῆρχε μητρόπολις Πικεντία· νυνὶ δὲ
 κωμηδὸν ζῶσιν, ἀπωσθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων, διὰ τὴν πρὸς Ἀν-
 νίβαν κοινωνίαν· ἀντὶ δὲ στρατείας, ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματο-
 φορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίῳ, καθάπερ καὶ Λευ-
 κανοὶ καὶ Βρέττιοι, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Ἐπετείχισαν δ' αὐτοῖς
 Σάλερνον Ῥωμαῖοι, φρουρᾶς χάριν, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης.
 Εἰσὶ δ' ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σιλάρῳ στάδιοι διακόσιοι ἐξήκοντα.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἐν τῷ ἕκτῳ τὰ ἐφεξῆς τῆς Ἰταλίας, καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ Ἀδρίου, μέχρι Μακεδονίας ἐν οἷς Ἀπουλία, Καλαβρία, καὶ ὅσα κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον, ἅμα ταῖς παρακειμέναις νήσοις ἀπὸ Σικελίας, ἕως τῶν Κερραυνίων, καὶ τοῦ ἄλλου μέρους, ἕως Καρχηδόνος καὶ τῶν ταύτη παρακειμένων νησιῶν.

ΚΕΦ. Α.

ΜΕΤΑ δὲ τὸ σῶμα τοῦ Σιλάριδος, Λευκανία, καὶ τὸ τῆς 252. Ἡρας ἱερὸν τῆς Ἀργωνίας, Ἰάσουος ἴδρυμα, καὶ πλησίον ἐν πενήκοντα σταδίοις ἢ Ποσειδωνία. Ἐντεῦθεν δ' ἐκπλέουσι τὸν πόντον, νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἡπειρον διάπλου, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥίψιν αὐτῶν εἰς τὸν βυθόν. Τῆς δὲ νήσου πρόκειται τὸ ἀντακρωτήριον ταῖς Σειρηνούσσαις, ποιοῦν τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Κάμφαντι δ', ἄλλος συνεχῆς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις ἦν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ, Ἕλην, ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν, Ἐλέαν ὀνομάζουσιν· ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι. Δοκεῖ δὲ μοι καὶ δι' ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι· διὸ καὶ πρὸς

252. Λευκανούς ἀνιέσχον, καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας, καὶ κρείττους ἀπήσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρα καὶ πλήθει σωματῶν ὄντες. Ἀναγκάζονται γοῦν, διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς, τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν, καὶ ταριχείας συνίσασθαι, καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας. Φησὶ δ' Ἀντίοχος, Φωκαίας ἀλούσης ὑφ' Ἀρπάγου τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους, πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου· ἀποκρουσθέντας δὲ, τὴν Ἐλέαν κτίσαι. Ἔνιοι δὲ τούνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος. Διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνιάς ὅσον διακοσίους σταδίους ἢ πόλις. Μετὰ δὲ ταύτην ἀκρωτήριον Παλίνουρος. Πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες,
253. νῆσοι δύο, ὑφόρμους ἔχουσαι. Μετὰ δὲ Παλίνουρον Πυξοὺς, ἄκρα καὶ λιμὴν καὶ ποταμὸς· ἐν γὰρ τῶν τριῶν ὄνομα. Ὡκισε δὲ Μίκυθος, ὁ Μεσσήνης ἀρχὴν τῆς ἐν Σικελίᾳ· πάλιν δ' ἀπήσαν οἱ ἰδρυθέντες, πλὴν ὀλίγων. Μετὰ δὲ Πυξοῦντα, Λᾶος κόλπος, καὶ ποταμὸς Λᾶος, καὶ πόλις [Λᾶος], ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἀποικος Συδαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἐλης σταδιοὶ τετρακόσιοι. Οὗ δὲ πᾶς τῆς Λευκανίας παράπλους, ἑξακόσιοι πενήκοντα. Πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἠρώων, ἐνὸς τῶν Ὀδυσσεῶς ἐταίρων, ἀφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο,

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα, πολὺν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι·

ἐπὶ γὰρ ταύτην λαοὶ στρατεύσαντες, οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες, ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἑξαπατηθέντες τῷ χρησμῷ.

§ 2.

Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυρρηνικὴν παραλίαν ταῦτ' ἔστι τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, οἱ τῆς ἐτέρας οὐχ ἤπτοντο θαλάττης πρότερον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν, οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον. Πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας εἰσεῖν, οὐδ' ἦσαν πω Λευκα-

νοί· Χῶνες δὲ καὶ Οἰνωτροί τοὺς τόπους ἐνέμοντο. Τῶν δὲ 253.
 Σαυνιτῶν αὐξηθέντων ἐπὶ πολὺ, καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰ-
 νωτροὺς ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην
 ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐκατέρωθεν παρα-
 λίαν μέχρι πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουσι οἱ
 τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. Ὑστερον μέντοι γε καὶ
 τῆς μεσογαίας πολλὴν [οἱ Ἕλληνες] ἀφήρητο, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν
 ἀρξάμενοι χρόνων· καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον ἠΰξηστο, ὥστε τὴν μεγάλην
 Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν. Μετὰ δὲ τοὺς Ἕλλη-
 νας, οἱ τε τῆς Σικελίας τύραννοι, καὶ μετὰ ταῦτα Καρχη-
 δόνιοι, τοτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους,
 τοτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτη κακῶς
 διέθηκαν. Νυνὶ δὲ, πλὴν Τάραντος, καὶ Ῥηγίου, καὶ Νεα-
 πόλεως, ἐκβεβαρβαρῶσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα, καὶ τὰ μὲν
 Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους κατέχειν, τὰ δὲ Καμπανοὺς· καὶ
 τούτους λόγῳ, τὸ δ' ἀληθὲς Ῥωμαίους· καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥω-
 μαῖοι γεγόνασιν. Ὅμως δὲ τῷ πραγματευομένῳ τὴν τῆς γῆς
 περίοδον, καὶ τὰ νῦν ὄντα λέγειν ἀνάγκη, καὶ τῶν ὑπαρξάντων
 ἔνια, καὶ μάλιστα ὅταν ἔνδοξα ᾖ. Τῶν δὲ Λευκανῶν οἱ μὲν
 ἀπτόμενοι τῆς Τυρρήνικῆς θαλάττης εἰρηνταί· οἱ δὲ τὴν μεσο-
 γαίαν ἔχοντες, εἰσὶν οἱ ὑπεροικούντες τοῦ Ταραντίνου κόλπου.
 Οὕτω δ' εἰσὶ κεκακωμένοι τελείως αὐτοί τε, καὶ Βρέττιοι, καὶ
 αὐτοὶ Σαυνῖται οἱ τούτων ἀρχηγεῖται, ὥστε καὶ διορίσαι χαλε-
 πὸν τὰς κατοικίας αὐτῶν· αἴτιον δ', ὅτι οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν 254.
 τῶν ἔθνῶν ἐκάστου συμμένει, τὰ τε ἔθνη διαλέκτων τε καὶ
 ὀπλισμοῦ, καὶ ἐσθῆτος, καὶ τῶν παραπλησίων ἐλλέλοιπεν·
 ἄλλως τε ἄδοξοι παντάπασιν εἰσὶν αἱ κατ' ἕκαστα καὶ ἐν μέρει
 κατοικίαι.

§ 3.

254. Ἐροῦμεν δὲ κοινῶς & παρελήφαμεν, οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τοὺς τὴν μεσογαίαν οἰκοῦντας, Λευκανοὺς τε καὶ τοὺς προσεχεῖς αὐτοῖς Σαυνίτας. Πιτηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Χῶνων, καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἰκανῶς. Κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτῆτου, φυγόντος τὴν Μελίβοϊαν κατὰ ζάσιν. Ἐρυμνή δ' ἐστὶν, ὡσεὶ καὶ Σαυνίταις ποτὲ φρούριον ἐπετετέχισαν αὐτήν. Φιλοκτῆτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ Κρίμισα περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς Περί νεῶν, τοῦ Φιλοκτῆτου μνησθεὶς, λέγειν τινὰς φησιν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιάτιν ἀφικόμενος, Κρίμισαν ἄκραν οἰκίσαι, καὶ Χῶνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτη Χῶνες ἐκλήθησαν· παρ' αὐτοῦ δὲ τινες ζαλέντες εἰς Σικελίαν περὶ Ἐρυκα μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωῶς, Αἴγεσαν τειχίσαι. Καὶ Γρούμεντον δὲ καὶ Οὐερτῖναι, τῆς μεσογαίας εἰσὶ, καὶ Καλασάρνα, καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι, μέχρι Οὐενουσίας πόλεως ἀξιολόγου· ταύτην δ' οἶμαι, καὶ τὰς ἐφεξῆς, ἐπὶ Καμπανίας ἰόντι, Σαυνίτιδας εἶναι. Ὑπὲρ δὲ τῶν Θουριῶν καὶ ἡ Ταυριανὴ χώρα λεγομένη ἴδρυται. Οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται. Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμαχῶν κρατήσαντες πολέμῳ, κατέσχον τὰς πόλεις αὐτῶν. Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον, ἐδημοκρατοῦντο, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ἤρειτο βασιλεὺς ἀπὸ τῶν νεμομένων [τάς] ἀρχάς· νῦν δ' εἰσὶ Ῥωμαῖοι.

§. 4.

Τὴν δ' ἐξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων πενήκοντα καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Φησὶ δ' Ἀντίοχος, ἐν τῷ Περί τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ'

Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι. Ὄριον δ' αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς 254.
 μὲν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τῆς Βρεττίας
 ἔφαμεν, τὸν Λάον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ, τὸ Μετα-
 πόντιον. Τὴν δὲ Ταραντίνην, ἣ συνεχῆς τῷ Μεταποντιῷ ἐστίν,
 ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν· Ἐτι δ' ἀνώτερον,
 Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι τοὺς ἐντὸς
 τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὸν Σικελικὸν κεκλιμένους πορθμόν. Ἐστὶ δ'
 αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα σταδίαι, μεταξὺ δυεῖν 255.
 κόλπων, τοῦ τε Ἰππωνιάτου, ὃν Ἀντίοχος Ναπιτιῖνον εἴρηκε,
 καὶ τοῦ Σκυλλητικῷ. Περίπλους δ' ἐστὶ τῆς ἀπολαμβανομένης
 χώρας πρὸς τὸν πορθμὸν ἐντὸς, σταδίαι δισχίλιοι. Μετὰ δὲ
 ταῦτα, ἐπεκτείνεται (φησὶ) τοῦνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τὸ
 τῶν Οἰνωτρῶν, μέχρι τῆς Μεταποντίνης καὶ τῆς Σειρήτιδος·
 οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικῶν ἔθνος
 κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χῶνην. Οὗτος μὲν
 οὖν ἀπλουσέρως εἴρηκε καὶ ἀρχαῖαως, οὐδὲν διορίσας περὶ
 τῶν Λευκανῶν καὶ τῶν Βρεττίων. Ἐστὶ δ' ἡ μὲν Λευκανία
 μεταξὺ τῆς τε παραλίας τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Σικελικῆς·
 τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ Σιλάριδος μέχρι Λάου, τῆς δ' ἀπὸ Μετα-
 ποντίου μέχρι Θουρίων· κατὰ δὲ τὴν ἡπειρον ἀπὸ Σαυνιτῶν
 μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἀπὸ Θουρίων εἰς Κηρίλλους, πλησίον
 Λάου· σταδίαι δ' εἰσὶ τοῦ ἰσθμοῦ, τριακόσιοι. Ὑπὲρ δὲ τού-
 των Βρέττιοι, χερρρόνησον οἰκοῦντες· ἐν ταύτῃ δ' ἄλλη περι-
 εληπτὰ χερρρόνησος ἢ τὸν ἰσθμὸν ἔχουσα τὸν ἀπὸ Σκυλλητίου
 ἐπὶ τὸν Ἰππωνιάτην κόλπον. Ὀνόμασαι δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκα-
 νῶν [Βρέττιοι]· Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας. Ἀπέσθησαν
 δ', ὡς φασι, ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἴθ' ὑπὸ ἀνάσεως
 ἐλευθεριάσαντες, ἠνίκα ἐπεσφράτευσε Δίων Διονυσίῳ, καὶ ἐτά-
 ραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. Τὰ καθόλου μὲν δη ταῦτα περὶ
 Λευκανῶν καὶ Βρεττίων λέγομεν.

§. 5.

255. Ἀπὸ δὲ Λάου πρώτη πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση (Τέμφαν δ' οἱ νῦν καλοῦσιν), Αὐσόνων χτίσμα, ὕπερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, οὓς ἐξέβαλον Βρέττιοι. Βρεττίους δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ρωμαῖοι. Ἐστὶ δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρώων, ἀγριελαίοις συνηρηφές, Πολίτου τῶν Ὀδυσσεύς ἐταίρων, ὃν, δολοφονηθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, γενέσθαι βαρύμηνην, ὥστε τοὺς περιοίκους δασμολογεῖν αὐτῷ κατὰ τι λόγιον καὶ παροιμίαν εἶναι πρὸς αὐτοὺς, Μηδεῖς τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ, λεγόντων... ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. Δοκρῶν δὲ τῶν Ἐπιζεφυρίων ἐλόντων τὴν πόλιν, Εὐθύμον μυθεύουσι τὸν πύκτην καταβάντα ἐπ' αὐτὸν, κρατῆσαι τῆ μάχῃ, καὶ βιάσασθαι παραλῦσαι τοῦ δασμοῦ τοὺς ἐπιχωρίους. Ταύτης τε τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνησθαι τὸν Ποιητὴν, οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως τὸ,

256. Ἐς Τεμέσιν μετὰ χαλκόν),

καὶ δεῖκνυται χαλκουργεῖα πλησίον, ἃ νῦν ἐκλείπεται. Ταύτῃ δὲ συνεχῆς Τερίνα, ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν, οὐ δυνάμενος φυλάττειν, ὅτε δὴ εἰς αὐτὴν καταπεφύγει τὴν Βρεττίαν. Εἶτα Κωνσεντία μητρόπολις Βρεττίων. Μικρὸν δ' ὑπὲρ ταύτης Πανδοσία, φρούριον ἐρυμνὸν, περὶ ἣν Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττός διεφθάρη. Ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ ἐκ Δωδώνης χρησμός, φυλάττεσθαι κελεύων τὸν Ἀχέροντα καὶ τὴν Πανδοσίαν· δεικνυμένων γὰρ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ὀμνυμένων τούτοις, ἐνταῦθα κατέσρεψε τὸν βίον. Τρικόρυφον δ' ἐστὶ τὸ φρούριον, καὶ παραρρεῖ ποταμὸς Ἀχέρων. Προσηπάτησε δὲ καὶ ἄλλο λόγιον,

Πανδοσία τρικόλωνε πολὺν ποτε λαὸν ὀλέσσεις·

ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθορὰν, οὐκ οἰκείων δηλοῦσθαι. Φασὶ δὲ καὶ βασιλείῳ ποτε γενέσθαι τῶν Οἰνωτρικῶν βασιλέων τὴν

Πανδοσίαν. Μετά δὲ τὴν Κωνσεντίαν, Ἴππώνιον, Λοκρῶν κτίσμα· 256.
 Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν
 Οὐϊδῶναν Οὐαλεντίαν. Διὰ δὲ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ περι-
 κείμενα καὶ ἀνδρηρά, τὴν Κόρην ἐκ Σικελίας πεπιστεύασαν
 ἀφικνεῖσθαι δεῦρο ἀνδολογήσουσαν· ἐκ δὲ τούτου ταῖς γυναιξίν
 ἐν ἔθει γεγονέναι ἀνδολογεῖν τε καὶ σεφανηπλοκεῖν, ὥσε ταῖς
 ἑορταῖς αἰσχρὸν εἶναι σεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν. ἔχει δ' ἐπίνειον,
 ὃ κατεσκευάσε ποτε Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν,
 κρατήσας τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἡρακλέους λεμένα
 πλεύσασιν, ἄρχεται ἐπιστρέφειν τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας, τὰ πρὸς
 τῷ πορθμῷ, πρὸς τὴν ἐσπέραν. Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ Με-
 δάμα, πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, ὁμώνυμος κρήνη μεγάλη,
 πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον, καλούμενον Ἐμπόριον. Ἐγγὺς δὲ καὶ
 Μέταυρος ποταμὸς, καὶ ὕψωμα ὁμώνυμος. Πρόκεινται δὲ τῆς
 ἡϊόνος ταύτης αἱ τῶν Λεπαραίων νῆσοι, διέχουσαι τοῦ ποταμοῦ
 σαδίους διακοσίους. Οἱ δ' Αἰόλου φασίν, οὗ καὶ τὸν Ποιητὴν
 μεμῆσθαι κατὰ τὴν Ὀδύσειαν· εἰσὶ δ' ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν, ἐν
 ἀπόψει πᾶσαι καὶ τοῖς ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς
 ἡπείρου τοῖς κατὰ Μεδάμαν ἀφορῶσι· περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν
 περὶ τῆς Σικελίας λέγωμεν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ,
 Μέταυρος ἕτερας... Ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν τὸ Σκυλλαιον,
 πέτρα χερρόνησιζουσα ὑψηλή, τὸν ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ τα-
 πεινὸν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλας ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίων ἐπ- 257.
 ετειχισε τοῖς Τυρρήνοις κατασκευάσας καύσαθμον, καὶ ἀφείλετο
 τοὺς λησᾶς τὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ διάπλουν. Πλησίον γάρ ἐστι
 καὶ ἡ Κάινυς, διέχουσα τῆς Μεδάμης σαδίους πεντήκοντα καὶ
 διακοσίους, ἡ τελευταῖα ποιούσα τὰ ἄκρα σενα τοῦ πορθμοῦ,
 πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκραν τὴν Πελωριάδα· ἐστὶ δ' αὕτη
 μία τῶν τριῶν τῶν ποιουσῶν τρίγωνον τὴν νῆσον· νεύει δὲ
 ἐπὶ θερινὰς ἀνατολάς, καθάπερ καὶ ἡ Κάινυς πρὸς τὴν ἐσπέραν,

257. ἀναποσροφὴν τινα ἀπ' ἀλλήλων ποιουμένων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ Καίνουοις μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου, [καί] τῆς Ῥηγίων Στηλίδος, τοῦ πορθμοῦ διήκει σενωπὸς ὅσον ἑξασάδιος, [οὔ] μικρῶ πλεον τὸ εἰλάχισον διαπέραμα· ἀπὸ δὲ Στηλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον, ἤδη τοῦ πορθμοῦ πλατυνομένου, προΐουσι πρὸς τὴν ἔξω καὶ πρὸς ἔω θάλατταν, τὴν τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καλουμένου.

§. 6.

Κτίσμα δ' ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων οὗς, κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι' ἀφορίαν, ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρο φασί, παραλαβόντας καὶ ἄλλους τῶν οἰκοθεν. Ὡς δ' Ἀντίοχος φησι, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς Χαλκιδέας, καὶ οἰκιστὴν Ἀντίμνησον συνέστησαν ἐκείνων. Ἦσαν δὲ τῆς ἀποικίας καὶ οἱ Μεσσηνίων φυγάδες τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, κατασασιασθέντες ὑπὸ τῶν μὴ βουλομένων δοῦναι δίκας, ὑπὲρ τῆς φθορᾶς τῶν παρθένων τῆς ἐν Λίμναις γενομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις· ἃς καὶ αὐτοὶ ἐδιόσαντο, πεμφθεῖσας ἐπὶ τὴν ἰσοουργίαν, καὶ τοὺς ἐπιβοηθοῦντας ἀπέκτειναν. Παραχωρήσαντες οὖν εἰς Μάκισον οἱ φυγάδες, πέμπουσιν εἰς Θεοῦ μεμφόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, εἰ τοιούτων τυγχάνοιεν, ἀνθ' ὧν ἐτιμώρουσιν αὐτοῖς, καὶ πυνθάνομενοι, πῶς ἂν σωθεῖεν ἀπολωλότες. Ὁ δ' Ἀπόλλων ἐκέλευσε εἰλεσθαι μετὰ Χαλκιδέων εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ χάριν ἔχειν· οὐ γὰρ ἀπολωλέναι αὐτοὺς, ἀλλὰ σεσῶσθαι, μέλλοντάς γε δὴ μὴ συναφανισθῆσεσθαι τῇ πατρίδι, ἄλωσομένη μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Σπαρτιατῶν· οἱ δ' ὑπήκουσαν. Διόπερ οἱ τῶν Ῥηγίων ἡγεμόνες, μέχρι Ἀναξίλα, τοῦ Μεσσηνίων γένους αἰεὶ καθίζσαντο. Ἀντίοχος δὲ τὸ παλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκῆσαι Σικελούς φησι, καὶ Μόργητας· διαίαι δ' εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον, ἐκβληθέντας ὑπὸ τῶν Οἰνωτρῶν. Φασὶ δὲ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦ-

θεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Ἰσχυσε δὲ 258.

μέγιστον ἢ τῶν Ῥηγίων πόλις, καὶ περιουκίδας ἔσχε συχνάς, ἐπιτείχισμά τε ὑπῆρξεν αἰεὶ τῇ νήσῳ, καὶ παλαι, καὶ νεωσὶ ἐφ' ἡμῶν, ἠνίκα Σέξτος Πομπήιος ἀπέσκησε τὴν Σικελίαν. Ὄνομασθη δὲ Ῥήγιον, εἴθ', ὡς φησὶν Αἰσχύλος, διὰ τὸ σύμβαν πάθος τῆ χώρα ταύτη· ἀπορράγῃναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπέιρου τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν, ἄλλοι τε, κάκεινος εἴρηκεν·

ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσεται.

Τεκμαίρονται δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὴν Αἴτην συμπτωμάτων, καὶ τῶν κατ' ἄλλα μέρη τῆς Σικελίας, καὶ τῶν κατὰ Λιπάραν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὰς Πιθηκούσας, καὶ τὴν προσεχῆ περαιὰν ἅπασαν, οὐκ ἀπεικὸς ὑπάρχειν καὶ τοῦτο συμβῆναι. Νυνὶ μὲν οὖν, ἀνεωγμένων *τούτων* τῶν σομάτων, δι' ὧν τὸ πῦρ ἀναφυσάται, καὶ μύδροι καὶ ὕδατα ἐκπίπτει, σπάνιόν τι σειεσθαί φασι τὴν περὶ τὸν πορθμὸν γῆν· τότε δὲ, πάντων ἐμπεφραγμένων τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πόρων, ὑπὸ γῆς συμχόμενον τὸ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα, σειμούς ἀπειργάζετο σφοδρούς. Μοχλευόμενοι δ' οἱ τόποι πρὸς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων ὑπειζάν ποτε· καὶ ἀναρράγέντες ἐδέξαντο τὴν ἐκατέρωθεν θαλάτταν, καὶ ταύτην, καὶ τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων τῶν ταύτη νήσων. Καὶ γὰρ ἡ Προχύτη, καὶ αἱ Πιθηκούσαι, ἀποσπάσματα εἰσι τῆς ἠπέιρου, καὶ αἱ Καπρέαι, καὶ ἡ Λευκωσία, καὶ αἱ Σειρηνούσαι, καὶ αἱ Οἰνωτρίδες. Αἱ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πελάγους ἀνέδυσαν, καθάπερ καὶ νῦν πολλαχοῦ συμβαίνει· τὰς μὲν γὰρ πελαγίας ἐκ βυθοῦ μάλλον ἀνενεχθῆναι πιθανόν· τὰς δὲ προκειμένας τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ πορθμῶ διειργόμενας, ἐντεῦθεν ἀπερρώγεναι δοκεῖν εὐλογώτερον. Πλὴν εἴτε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦνομα τῆ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, ὡς ἀν βασιλειον, τῇ Λατίνῳ φωνῇ, προσαγορευσάντων [τῶν] Σαυνιτῶν, διὰ τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν κοινωῆσαι Ῥωμαίοις τῆς πολιτείας, καὶ

258. ἐπὶ πολὺ χρήσασθαι τῇ Λατίνῃ διαλέκτῳ, πάρεσι σκοπεῖν, ὁποτέρως ἔχει ἄληθές. Ἐπιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν, καὶ πόλλας μὲν πόλεις οἰκίσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρασχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ πολιτικὴν ἀρετὴν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον, ὅτι αἰτησαμένῳ κέρην πρὸς γάμον, τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προὔτειναν. Ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ, μέρος τι τοῦ κτίσματος ἀναλαβὼν, Φοιβίαν ἐκάλεσεν. Ἐπὶ δὲ Πυρρόῳ ἢ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ παρασπονδηθέντας διέθριψε τοὺς πλείους. Μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Μαρσικῶν, καὶ σεισμοὶ
259. κατήρειψαν πολὺ τῆς κατοικίας. Πομπηῖον δ' ἐκβαλὼν τῆς Σαελίας ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, ὄρων λειπανδροῦσαν τὴν πόλιν, συνοίκους ἔδωκεν αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ γόλου τινάς· καὶ νῦν ἰσαῶς εὐανδρεῖ.

§. 7.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥηγίου πλέοντι πρὸς ἔω, Λευκόπετραν καλοῦσιν ἄκραν ἀπὸ τῆς χροᾶς, ἐν πεντήκοντα σταδίοις, εἰς ἣν τελευτᾶν φασὶ τὸ Ἀπέννινον ὄρος. Εντεῦθεν δὲ Ἡράκλειον, ὃ δὴ τελευταῖον ἀκρωτήριον νεύει πρὸς μεσημβρίαν· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς ὁ πλοῦς Λιβί· μέχρι πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν· εἴτ' ἐκκλίνει πρὸς ἄρκτον αἰεὶ καὶ μᾶλλον, καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Ἰόνιον. Μετὰ δὲ τὸ Ἡράκλειον ἄκρα τῆς Λοκρίδος, ἢ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχουσα τοῖς ἑσπερίοις ἀνέμοις λιμένα, ἐξ οὗ καὶ τοῦνομα. Εἴθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, *ἐπεὶ* Λοκρῶν ἀποικοὶ τῶν ἐν τῷ Κρῖσσαίῳ κόλπῳ, μικρὸν ὑψερὸν τῆς *ἀπὸ* Κρότωνος καὶ Συρακουσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάκθους. Ἐφορος δ' οὐκ εὖ, Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. Ἐτῆ μὲν οὖν τρία, ἢ τέτταρα, ὄκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ· εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων ἅμα τούτοις· ἐν οἷς ἐστὶ καὶ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ

Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν 250. ἐξακόσιοι σταδίαι. Ἰδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὄρρυος, ἣν Ἐσῶπιον καλοῦσι.

§. 8.

Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοις χρήσασθαι πεπιστευμένοι εἰσὶ καὶ πλείστον χρόνον εὐνομηθέντας Διονύσιος, ἐκπεσῶν ἐκ τῆς Συρακουσίων, ἀνομώτατα πάντων διεχρόησατο· ὅς γε προεγᾶμει μὲν, παρεισιῶν εἰς τὸ θωμάτιον, τὰς νυμφοσοληθείσας· συνάγων δὲ τὰς ὠραίας παρθένους, περισεράς ὀλοπτέρους ἐν τοῖς συμποσίοις ἠφίει, κάκεινας ἐκέλευε γυρεύειν γυμνάς· τινὲς δὲ, καὶ σανθάλια ὑποδουμένας ἄζυγα, τὸ μὲν ὑψηλόν, τὸ δὲ ταπεινόν, περιδιώκειν, ἔφασαν, τοῦ ἀπρεποῦς χάριν. Δίας μέντοι ἔτισεν, ἐπειδὴ πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπανήλθεν, ἀναληφόμενος τὴν ἀρχὴν. Καταλύσαντες γὰρ οἱ Λοκροὶ τὴν φρουρὰν, ἠλευθέρωσαν σφᾶς, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν παιδῶν κύριοι κατέστησαν· δύο δ' ἦσαν αἱ θυγατέρες, καὶ τῶν υἱῶν ὁ νεώτερος, ἠδὴ μεираκιον· ἄτερος γὰρ, Ἀπολλοκράτης, συνεστράτηγει τῷ πατρὶ τὴν κάθοδον. Πολλὰ δὲ δεομένῳ τῷ Διονυσίῳ, καὶ αὐτῷ, καὶ Ταραντινοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ, προέσθαι τὰ σώματα ἐφ' οἷς ἂν ἐθελήσωσιν, οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ πολιορκίαν ὑπέμει- 260. ναν καὶ πόρθησιν τῆς χώρας. Τὸν δὲ θυμὸν εἰς τὰς θυγατέρας τὸν πλείστον ἐξέχεαν· καταπορνευθείσας γὰρ, ἐσραγγάλισαν· εἶτα καύσαντες τὰ σώματα, κατήλεσαν τὰ ὅσα καὶ κατεπόντωσαν. Τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἐφορος, ἦν Ζάλευκος συνέταξεν, ἐκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων, καὶ Λακωνικῶν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγικῶν, φησὶν ἐν τοῖς πρώτοις καινίσαι τοῦτο τὸν Ζάλευκον, ὅτι, τῶν πρότερον τὰς ζημίας τοῖς δικασαῖς ἐπιτρεψάντων ὀρίζειν ἐφ' ἐκάστοις ἀδικήμασι, ἐκεῖνος ἐν τοῖς νόμοις διώρισεν, ἡγούμενος τὰς μὲν γνώμας τῶν

260. δικασῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς [εἶναι]. Ἐπαινεῖ [δὲ] καὶ τὸ ἀπλουσέρως περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων διατάξαι. Θουρίου δ' ὕστερον ἀκριβοῦν θελοντας πέρα τῶν Λοκρῶν, ἐνδοξότερους μὲν γενέσθαι, χείρονας δὲ εὐνόμεισθαι γάρ, οὐ τοὺς ἐν τοῖς νόμοις ἅπαντα φυλαττομένους τὰ τῶν συκοφαντῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς ἀπλῶς κειμένοις. Τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων εἴρηκεν, ὅτι παρ' οἷς πλείοσι νόμοι, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίοι μοχθηροί· καθάπερ καὶ παρ' οἷς ἰατροὶ πολλοὶ, καὶ νόσους εἰκὸς εἶναι πολλάς.

§. 9.

Τοῦ δὲ Ἄλῃκος ποταμοῦ, τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος, βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἰδίον τι συμβαίνει, τὸ περὶ τοὺς τέττιγας· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν περαιοῖ φθέγγονται, τοῖς δ' ἀφῶνις εἶναι συμβαίνει. Τὸ δ' αἴτιον εἰκάξουσιν, ὅτι τοῖς μὲν παλίνσκιόν ἐστι τὸ χωρίον, ὡς ἐνδρόσους ὄντας μὴ διασέλλειν τοὺς ὑμένας· τοῖς δ' ἡλιαζομένοις, ξηροὺς καὶ κερατώδεις ἔχειν, ὡς ἀπ' αὐτῶν εὐφυῶς ἐκπέμπεσθαι τὸν φθόγον. Ἐδείκνυτο δ' ἀνδριάς ἐν τοῖς Λοκροῖς Εὐνόμου τοῦ κισσαρωδοῦ, τέττιγα ἐπὶ τὴν κισσάραν καθήμενον ἔχων. Φησὶ δὲ Τίμαιος, Πυθίοις ποτὲ ἀγωνιζομένους, τοῦτόν τε καὶ Ἀρίσωνα Ῥηγίνον, ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου· τὸν μὲν δὴ Ἀρίσωνα δεῖσθαι τῶν Δελφῶν ἑαυτῷ συμπράττειν· ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀποικίαν ἐνθένδε ἐσάλασαι τοῦ δ' Εὐνόμου φήσαντος, ἀρχὴν μὴδὲ μετεῖναι ἐκείνοις τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέττιγες εἶεν ἀφῶνοι, τὰ εὐφρογγότατα τῶν ζώων· ὁμως εὐδοκιμεῖν μὴδὲν ἤττον τὸν Ἀρίσωνα, καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν. Νικῆσαι μέντοι τὸν Εὐνομον, καὶ ἀναθεῖναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν τῇ πατρίδι· ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀγῶνα, μᾶς τῶν

χορδῶν βαγεΐσῃς, ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. 260.
 Τὴν δ' ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσογαίαν, Βρέττιοι κατέχουσι· 261.
 καὶ πόλις ἐνταῦθα Μαμέρτιον, καὶ ὁ δρυμὸς, ὁ φέρων τὴν
 ἀρίστην πίτταν τὴν Βρεττίαν, ὃν Σίλαν καλοῦσιν, εὐθενδρός τε
 καὶ εὐυδρος, μῆκος ἑπτακοσίων σταδίων.

§. 10.

Μετὰ δὲ Λοκροὺς, Σάγγρα, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, ἐφ'
 οὗ βωμοὶ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοκροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων
 πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐνίκησαν·
 ἀφ' οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν φασίν,
 Ἀληθέερα τῶν ἐπὶ Σάγγρα. Προσμεμυθεύκασι δ' ἔνιοι, καὶ
 διότι αὐθημερόν, τοῦ ἀγῶνος ἐνεσῶτος Ὀλυμπιάσιν, ἀπαγγελ-
 θεῖη τοῖς ἐκεῖ τὸ συμβᾶν, καὶ εὐρεθεῖη τὸ τάχος τῆς ἀγγελίας
 ἀληθές. Ταύτην δὲ τὴν συμφορὰν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς Κρο-
 τωνιάταις φασὶ τοῦ μὴ πολὺν ἔτι συμμεῖναι χρόνον, διὰ τὸ
 πληθὸς τῶν τότε πεσόντων ἀνδρῶν. Μετὰ δὲ τὴν Σάγγραν,
 Ἀχαιῶν κτίσμα Καυλωνία, πρότερον Αὐλωνία λεγομένη, διὰ
 τὸν προκειμένον αὐλῶνα. Ἔστι δ' ἔρημος· οἱ γὰρ ἔχοντες εἰς
 Σικελίαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον, καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν
 ἔκτισαν. Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν
 μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλακίον καλεῖται. Κροτωνιατῶν δ'
 ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς μέρος ὤρισεν. Ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως
 καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασαι, ποιῶν τὸν εἰρημένον
 ἰσθμὸν πρὸς τὸν Ἰππωνιάτην κόλπον. Ἐπέχειρσε δ' ὁ Διονύ-
 σιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμὸν, στρατεύσας ἐπὶ Λευκανοὺς,
 λόγῳ μὲν, ὡς ἀσφαλείαν παρέξων ἀπὸ τῶν ἐκτὸς βαρβάρων
 τοῖς ἐντὸς ἰσθμοῦ, τὸ δ' ἀληθές, λύσαι τὴν πρὸς ἀλλήλους
 κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων βουλόμενος, ὡς ἄρχειν τῶν ἐντὸς
 ἀδελῶς· ἀλλ' ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες.

§. 11.

261. Μετά δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἢ Κροτωνιάτις χώρα, καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ Λακίνιον, Ἡρας ἱερόν, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεσόν. Τὰ διάρματα δ' οὐκ εὐκρινῶς λέγεται· πλὴν, ὡς γε ἐπὶ τὸ πολὺ, σαδέιους ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Λακινίου Πολύβιος ἀποδίδωσι δισχιλίους καὶ τριακοσίους. Ἐντεῦθεν δὲ *καὶ* διάρμα εἰς ἄκραν Ἰαπυγίαν ἑπτακόσιοι. Τοῦτο μὲν οὖν ζῶμα λέγουσι τοῦ Ταραντίνου κόλπου. Αὐτὸς δ' ὁ κόλπος ἔχει περίπλουν ἀξιόλογον, μιλίων διακοσίων τετταράκοντα, ὡς ὁ χωρογράφος φησί... τριακοσίων ὀγδοήκοντα εὐζώνω, Ἀρτεμίδωρος· τοσοῦτοις δὲ καὶ [τὸ] λείπον...
262. τοῦ πλάτους τοῦ ζώματος τοῦ κόλπου. Βλέπει δὲ πρὸς ἀνατολὰς χειμερινὰς ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τὸ Λακίνιον· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς αἱ τῶν Ἀχαιῶν πόλεις ἦσαν, αἱ νῦν οὐκ εἰσὶ, πλὴν τῆς Ταραντίνων. Ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τινῶν, ἄξιον καὶ ἐπὶ πλείον αὐτῶν μνησθῆναι.

§. 12.

Πρώτη δ' ἐστὶ Κρότων, ἐν *ἑκατὸν καὶ* πενήκοντα σαδέιαις ἀπὸ τοῦ Λακινίου· καὶ ποταμὸς Αἴσαρος, καὶ λιμὴν, καὶ ἄλλος ποταμὸς Νέαιθος, ὧν τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Καταχθέντας γὰρ τινὰς τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ ζόλου πλανηθέντων Ἀχαιῶν, ἐβδῆναι λέγουσιν ἐπὶ τὴν κατάσκειψιν τῶν χωρίων· τὰς δὲ συμπλεύσας αὐτοῖς Τρωάδας καταμαθούσας ἔρημα ἀνδρῶν τὰ πλοῖα, ἐμπρῆσαι, βαρυνομένας τὸν πλοῦν, ὥστ' ἀναγκασθῆναι μένειν ἐκείνους, ἅμα καὶ τὴν γῆν σπομδαίαν ὀρώντας· αὐτοῖς δὲ καὶ ἄλλων πλειόνων εἰσαφικνουμένων, καὶ ζηλούντων ἐκείνους κατὰ τὸ ὁμόφυλον, πολλὰς κατεικίας γενέσθαι, ὧν αἱ πλείους ἐπώνυμοι τῶν

Τρώων

Τρώων ἐγένοντο· καὶ ποταμὸς δὲ ὁ Νέαιδος ἀπὸ τοῦ πάθους 262.
τὴν προσωυμίαν ἔσχε. Φησὶ δ' Ἀντίοχος, τοῦ Θεοῦ φήσαντος
Ἀχαιοὶς Κρότωνα κτίζειν, ἀπελθεῖν Μύσκελλον κατασκευό-
μενον τὸν τόπον. Ἰδόντα δ' ἐκτισμένην ἤδη Σύδαριν, ποταμῶ
τῷ πλησίον ὁμώνυμον, κρίναι ταύτην ἀμείνω· ἐπαυερέσθαι
οὖν ἀπιόντα τὸν Θεὸν, εἰ λῶον εἶη ταύτην ἀντ' ἐκείνης κτί-
ζειν· τὸν δὲ ἀνειπεῖν (ἐτύγγανε δὲ ὑπόκυφος ὢν ὁ Μύσκελλος)·

Μύσκελλε βραχύνωτε, παρέκ Θεὸν ἄλλο ματεύων,
Κλαύματα θηρεύεις· δῶρον δ' ὅ τι δῶ τις ἐπαίνει.

Ἐπαυελθόντα δὲ κτίσαι τὴν Κρότωνα, συμπράξαντας καὶ Ἀρ-
χίου τοῦ τὰς Συρακούσας οἰκίσαντος, προσπλεύσαντος κατὰ
τύχην, ἠνίκα ὥρμητο ἐπὶ τὸν τῶν Συρακουσῶν οἰκισμὸν.
Ἦλκουν δ' Ἰάπυγες τὴν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἐφορος φησί.
Δοκεῖ δ' ἡ πόλις τὰ τε πολέμια ἀσκήσαι, καὶ τὰ περὶ τὴν
ἄθλησιν· ἐν μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ
σαδῶ ἐπτά ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιάται· ὡς· εἰκότως
εἰρησθαὶ δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος ἦν τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων· καὶ τὴν παροιμίαν δὲ, Ὑγιέστερον Κρότωνος, λέ-
γουσαν, ἐντεῦθεν εἰρησθαί φασιν, ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγίειαν καὶ
εὐεξίαν ἔχοντός τι φορὸν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν. Πλείστους
οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰκηθεῖσα,
διὰ τὸν φθόρον τῶν ἐπὶ Σάγγρα πεσόντων ἀνδρῶν, τοσοῦτῶν
τὸ πλῆθος· Προσέλαβε δὲ τῆ δόξῃ, καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων 263.
πλῆθος, καὶ Μέλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγωνῶς,
ὀμιλητῆς δὲ Πυθαγόρου, διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει πολλὸν
χρόνον. Φασὶ δὲ, ἐν τῷ συσσιτίῳ ποτὲ τῶν φιλοσόφων, πονή-
σαντος ζύλου, τὸν Μίλωνα ὑποδύντα σῶσαι ἅπαντας, ὑπο-
σπάσαι δὲ καὶ ἑαυτὸν. Τῇ δ' αὐτῇ ῥώμῃ πεποιθότα εἰκὸς καὶ τὴν
ἰσορομένην ὑπὸ τινῶν εὑρέσθαι καταστροφήν τοῦ βίου. Λέγε-
ται γοῦν ὁδοιπορῶν ποτε δι' ὕλης βαθείας, παραβῆναι τὴν

263. ὁδὸν ἐπὶ πλεόν· εἰθ' εὐράων ξύλον μέγα ἐσφηνωμένον, ἐμβάλων χειρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν διάσασιν, βιάζεσθαι διασῆσαι τελέως· τοσοῦτον δ' ἴσχυσε μόνον, ὥς' ἐκπεσεῖν τοὺς σφῆνας, εἴτ' εὐθύς ἐπισυμπεσεῖν τὰ μέρη τοῦ ξύλου, ἀποληφθέντα δ' αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ πάγῃ θηριόδρωτον γενέσθαι.

§. 13.

Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἐν διακοσίοις σαδίοις Ἀχαιῶν κτίσμα ἢ Σύβαρις, δυεῖν ποταμῶν μεταξὺ, Κράθιδος καὶ Συδάριδος. Οἰκιστὴς δ' αὐτῆς Οἰσ...Ἐλικεύς. Τοσοῦτον δ' εὐτυχία διήνεγκεν ἢ πόλις αὐτὴ τὸ παλαιόν, ὡς τεττάρων μὲν ἔθνων τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐσράτευσαν, πεντήκοντα δὲ σαδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. Ἰπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕδρευς τὴν εὐδαιμονίαν ἄπασαν ἀφῆρησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν, ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα· ἐλόντες γάρ τὴν πόλιν, ἐπήγαγον τὸν ποταμὸν, καὶ κατέκλυσαν. Ἰσπερον δ' οἱ περιγεγόμενοι, συνελθόντες ἐπώκουν ὀλίγοι· χρόνω δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ ἄλλων Ἑλλήνων· οἱ συνοικήσαντες μὲν ἐκείνους ἀφίκοντο· καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν, τοὺς μὲν διεχειρίσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέστηκαν πλησίον, καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμώνυμου. Ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ, πτυρτικὸς ποιεῖ· διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργουσιν ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κράθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ λουμένους, καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰάται. Θούριοι δ', εὐτυχῆσαντες πολλὸν χρόνον, ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν. Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους, ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον· οἱ δὲ, πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδρουσί, μετωνόμασαν Κοπίας τὴν πόλιν.

§. 14.

Μετὰ δὲ Θουρίους, Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων 263. κτίσμα· ὄθεν καὶ ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος, γλυκὺς καὶ ἀπαλός, καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν. Καὶ ὁ Θουρίνος δὲ 264. τῶν ἐν ὀνόματι οἶνων ἐστίν. Εἰδ' Ἡράκλεια πόλις, μικρὸν ὑπὲρ τῆς Θαλάττης· καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις καὶ Σεῖρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὀμώνυμος Τρωϊκῆ. Χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν ἀνοικισθείσης ὑπὸ Ταραντίων, ἐπίνειον αὐτῆ τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπήρξε. Διεῖχε δ' Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ τριάκοντα καὶ τριακοσίους. Τῆς δὲ τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηναῶς τῆς Ἰλιάδος ξόανον, ἰδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν, ἀποσπωμένων τῶν ἰκετῶν ὑπὸ Ἴωνων τῶν ἐλόντων τὴν πόλιν· τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας φεύγοντας τὴν Λυδῶν ἀρχὴν, καὶ βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν, τῶν Χώνων οὔσαν, καλέσαι δὲ αὐτὴν Πολίειον· δεῖκνυσθαι δὲ καὶ νῦν καταμύον τὸ ξόανον. Ἰταμόν μὲν οὖν καὶ τὸ οὕτω μυθεύειν, ὥστε μὴ καταμῦσαι φανῆναι μόνου, καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀποσραφῆναι κατὰ τὸν Κασσάνδρας βιασμόν, ἀλλὰ καὶ καταμύον δεῖκνυσθαι· πολὺ δὲ ἰταμώτερον τὸ τῶσαῦτα ποιεῖν ἐξ Ἰλίου κεκομισμένα ξόανα, ὅσα φασὶν οἱ συγγραφεῖς. Καὶ γὰρ ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἐν Λαουδινίῳ, καὶ ἐν Λουκερίᾳ, καὶ ἐν Σειρίτιδι, Ἰλιάς Ἀθηναῶν καλεῖται, ὡς ἐκεῖθεν κομισθεῖσα. Καὶ τὸ τῶν Τρωάδων δὲ τόλμημα περιφέρεται πολλαχοῦ, καὶ ἄπιστον φαίνεται, καίπερ δυνατὸν ἔν. Τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ, καὶ [τὴν] Σειρίτιν, καὶ τὴν περὶ τὸν Τράεντα Σύβαριν. Φησὶ δ' Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους, Θουρίοις καὶ Κλεανδρίδᾳ τῷ στρατηγῷ, φυγαδί ἐκ Λακεδαιμόνος, πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος συμβῆναι, καὶ συνοικῆσαι μὲν

264. κοινή, τὴν δ' ἀποικίαν κληθῆναι Ταραντίνων ὕστερον δ' Ἡράκλειαν κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοῦνομα, καὶ τὸν τόπον.

§. 15.

Ἐξῆς δ' ἐς Ἱ Μεταπόντιον, εἰς ἣν ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδιου τῆς Ἡρακλείας εἰσὶ γάδιοι τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίου πλευσάντων μετὰ Νέσωρος οὐς οὕτως εὐτυχεῖσαι ἀπὸ γεωργίας φασίν, ὥστε θέρους χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι. Σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως τὸν τῶν Νηληϊδῶν ἐναγισμόν· ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἀντίοχος δὲ φησιν, ἐκλειφθέντα τὸν τόπον, ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινὰς μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν· μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνους τῶν Ἀχαιῶν, τῶν ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ. Δυεῖν δ' οὐσῶν πόλεων, τοῦ [δὲ] Μεταποντίου ἐγγυτέρω τοῦ Τάραντος [ἄντος], πεισθῆναι τοὺς ἀφιγμένους ὑπὸ Συβαριτῶν τὸ Μεταπόντιον κατασχεῖν· τοῦτο μὲν γὰρ 265. ἔχοντας, ἔξειν καὶ τὴν Σειριτῖν· εἰ δ' ἐπὶ τὴν Σειριτῖν τράποιτο, προσθήσειν τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὔσι. Πολεμοῦντας δ' ὕστερον πρὸς τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ὑπερκειμένους Οἰνωτροὺς, ἐπὶ μέρει διαλυθῆναι τῆς γῆς, ὅπερ γενέσθαι τῆς τότε Ἰταλίας ὄριον, καὶ τῆς Ἰαπυγίας. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Μετάποντον μυθεύουσι, καὶ τὴν Μελανίππην τὴν δεσμῶτιν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς Βοιωτόν. Δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρησθαι πρότερον Μετάδου, παρωνομάσθαι δ' ὕστερον τὴν τε Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δῖον κομισθῆναι ἢ ἐλέγχειν ἠρώων τοῦ Μετάδου, καὶ Ἄσιον τὸν ποιητὴν, φήσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτόν
 Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδῆς Μελανίππη,
 ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς τὸν Μέτα-

βον. Οίκισθης δὲ τοῦ Μεταποντίου Δαύλιος, ὁ Κρίστῃς τύραν- 265.
 νος γεγένηται τῆς περὶ Δελφούς, ὡς φησιν Ἐφορος. Ἔστι δὲ
 τις καὶ τοιοῦτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ
 τὸν συνοικισμὸν, Λεύκιππος εἶη· χρησάμενος δὲ παρὰ τῶν
 Ταραντίνων τὸν τόπον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα, μὴ ἀποδοίη·
 μεθ' ἡμέραν μὲν λέγων πρὸς τοὺς ἀπαιτοῦντας, ὅτι καὶ εἰς τὴν
 ἐφεξῆς νύκτα αἰτήσαιτο καὶ λάβοι, νύκτωρ δ', ὅτι καὶ πρὸς
 τὴν ἐξῆς ἡμέραν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Τάρας καὶ ἡ Ἰαπυγία· περὶ
 ὧν ἐροῦμεν, ὅταν πρότερον τὰς προκειμένας νήσους τῆς Ἰτα-
 λίας περιουδύσωμεν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. Αἶε γὰρ τοῖς
 ἔθνεσιν ἐκάστοις τὰς γειννιώσας προσκαταλέγοντες νήσους, καὶ
 νῦν, ἐπειδὴ μέχρι τέλους ἐπεληλύθασμεν τὴν Οἰνωτρίαν, ἤνπερ
 καὶ Ἰταλίαν μόνην ὠνόμαζον οἱ πρότερον, δίκαιοι ἐσμὲν φυλάξαι
 τὴν αὐτὴν τάξιν, ἐπελθόντες τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς περὶ αὐ-
 τὴν νήσους·

Κ Ε Φ. Β.

§. 1.

ἜΣΤΙ δ' ἡ Σικελία τρίγωνος τῷ σχήματι· καὶ διὰ τοῦτο
 Τρινακρία μὲν πρότερον, Τρινακίς δ' ὕστερον προσηγορεύθη,
 μετονομασθεῖσα εὐφρονότερον. Τὸ δὲ σχῆμα διορίζει τρεῖς
 ἄκρα. Πελωριάς μὲν, ἡ πρὸς τὴν Καῖνον καὶ τὴν Στηλίδα
 τὴν Ῥηγίνων ποιούσα τὸν πορθμὸν. Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη
 πρὸς ἔω, καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς
 τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον. Τρίτη δ' ἐστὶν ἡ
 προσεχῆς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς ταύτην ἅμα καὶ τὴν χειμε-
 ρινὴν δύσιν, Λιλυθαίου. Τῶν δὲ πλευρῶν, ἅς ἀφορίζουσιν αἱ
 τρεῖς ἄκραι, δύο μὲν εἰσι κοῖλαι μετρίως· ἡ δὲ τρίτη, κυρτὴ, 266.
 ἡ ἀπὸ τοῦ Λιλυθαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα, ἤπερ
 μεγίστη ἐστὶ, σαδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος

266. εἶρηκε, προσθεῖς καὶ εἴκοσι. Τῶν δ' ἄλλων, ἡ μὲν ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ Λιλυθαίου μείζων τῆς ἐτέρας· ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ πορθμῷ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ προσεχῆς, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον, σαδίων ὅσον χιλίων, ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. Τὸν δὲ περίπλου ὁ Ποσειδώνιος σαδίων τετραρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις ἀποφαίνει. Ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μείζω λέγεται τὰ διαστήματα, κατὰ μέρος διηρημένα μιλιασμῷ. Ἐκ μὲν Πελωριάδος εἰς Μύλας εικοσιπέντε· τοσαῦτα δὲ καὶ ἐκ Μυλῶν εἰς τὴν Τυνδαρίδα· εἶτα εἰς Ἀγάθυρον τριάκοντα, καὶ τὰ ἴσα εἰς Ἄλαισαν, καὶ πάλιν ἴσα εἰς Κεφαλοῖδιον· ταῦτα μὲν πολίχνια· εἰς δ' Ἰμέραν ποταμὸν ὀκτωκαίδεκα διὰ μέσης ῥέοντα τῆς Σικελίας· εἶτ' εἰς Πάνορμον τριάκοντα πέντε· δύο δὲ καὶ τριάκοντα εἰς τὸ τῶν Αἰγεσέων ἔμπορεῖον· λοιπὰ δ' εἰς Λιλύβαιον ὀκτὼ καὶ τριάκοντα. Ἐντεῦθεν δὲ κάμψαντι ἐπὶ τὸ συνεχὲς πλευρὸν, εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον ἑβδομήκοντα πέντε, ἐπὶ δὲ τὸ Ἀκραγαντίνων ἔμπορεῖον εἴκοσι, καὶ ἄλλα εἴκοσι εἰς Καμαρίναν· εἶτ' ἐπὶ Πάχυνον πενήκοντα. Ἐνθεν πάλιν κατὰ τὸ τρίτον πλευρὸν εἰς μὲν Συρακούσας ἕξ καὶ τριάκοντα· εἰς δὲ Κατάνην ἐξήκοντα· εἶτ' εἰς Ταυρομένιον τρία καὶ τριάκοντα· εἶτ' εἰς Μεσσήνην τριάκοντα. Πεζῇ δὲ, ἐκ μὲν Παχύνου εἰς Πελωριάδα ἑκατὸν ἐξήκοντα ὀκτὼ· ἐκ δὲ Μεσσήνης εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ [διακόσια] τριάκοντα πέντε. Ἔνιοι δ' ἀπλούσερον εἰρήκασιν, ὥσπερ Ἐφορος, τὸν *γε* περίπλου ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πέντε. Ποσειδώνιος δὲ τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον, πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλύβαιον, πρὸς ἑὼν δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν. Ἀνάγκη δὲ, τῶν κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διασελλομένων, τὰ ἐγγραφόμενα τρίγωνα, καὶ μάλιστα ὅσα σκαληνά, καὶ ὧν οὐδεμία πλευρὰ [οὐδεμιᾶ] τῶν τοῦ παραλληλογράμμου ἐφαρμόττει, ἀναρμόσως ἔχειν πρὸς τὰ κλίματα διὰ τὴν λόξωσιν. Ὅμως δ' οὖν, τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ

πρὸς νότον κειμένης, ἡ Πελωριάς ἀρκτικωτάτη λέγοιτ' ἂν κα- 266.
 λῶς τῶν τριῶν γωνιῶν, ὥσε τὴν ἐπιζευγνυμένην ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ
 τὸν Πάχυνον, ἐκκεῖσθαι πρὸς ἑω μὲν καὶ πρὸς ἄρκτον βλέ-
 πουσαν, ποιούσαν δὲ τὴν πλευρὰν τὴν πρὸς τὸν πορθμὸν. Δεῖ
 δ' ἐπιστροφὴν μικρὰν λαμβάνειν ἐπὶ χειμερινὰς ἀνατολάς·
 οὕτω γὰρ ἡ ἡῶν παρακλίνει προϊούσιν ἀπὸ Κατάνης ἐπὶ τὰς
 Συρακούσας καὶ τὸν Πάχυνον... Διάρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Πα-
 χύνου, πρὸς τὸ εἶμα τοῦ Ἀλφειοῦ, εἴδιοι τετρακισχίλιοι. Ἄρτε- 267.
 μίδωρος δ', ἀπὸ τοῦ Παχύνου φήσας ἐπὶ Ταίναρον εἶναι τε-
 τρακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἀπὸ δ' Ἀλφειοῦ ἐπὶ Πάμισον
 χιλίους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, παρασχεῖν ἂν δοκεῖ μοι λόγον
 μὴ οὐχ ὁμολογούμενα λέγει τῷ φήσαντι τετρακισχιλίους εἶναι
 τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ Παχύνου. Ἡ δ' ἀπὸ Παχύνου πρὸς
 Λιλυβαίον, ἐσπεριώτερον [ὄν] τῆς Πελωριάδος, ἰκανῶς ἂν καὶ
 αὕτη λοξοῖτο ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ σημείου πρὸς τὴν ἐσπέραν.
 Βλέπει δ' ἂν ἅμα πρὸς τε τὴν ἑω καὶ πρὸς νότον, τῇ μὲν ὑπὸ
 τοῦ Σικελικοῦ πελάγους κλυζομένη, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ,
 τοῦ πρὸς τὰς Σύρτεις διήκοντος ἀπὸ τῆς Καρχηδονίας. Ἔσι
 δὲ *καί* ἀπὸ Λιλυβαίου τοῦλάχισον διάρμα ἐπὶ Λιβύην χίλιοι
 καὶ πεντακῆσιοι περὶ Καρχηδόνα· καὶ δ' ἡ δὴ λέγεται τις τῶν
 ὀξυδορκούντων ἀπὸ τινος σκοπῆς ἀπαγγέλλειν τὸν ἀριθμὸν τῶν
 ἀναγομένων ἐκ Καρχηδόνας σκαφῶν τοῖς ἐν Λιλυβαίῳ. Ἀπὸ δὲ
 τοῦ Λιλυβαίου τὴν ἐπὶ Πελωριάδα πλευρὰν ἀνάγκη λοξοῦσθαι
 πρὸς ἑω, καὶ βλέπειν πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς ἐσπέρας καὶ τῆς
 ἄρκτου· πρὸς ἄρκτον μὲν ἔχουσαν τὴν Ἰταλίαν, πρὸς δύσειν δὲ
 τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους.

§. 2.

Πόλεις δ' εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ πλευρὸν τὸ ποιοῦν τὸν πορθμὸν,
 Μεσσηνὴ πρῶτον, ἔπειτα Ταυρομένιον, καὶ Κατάνη, καὶ Συ-

267. ρακούσαι. Αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν ἐκλελοίπασι, Νάξος καὶ Μέγαρα, ὅπου καὶ αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ συνήλθον πάντων καταρρέοντων ἐκ τῆς Αἴτνης εἰς εὐλίμενα στόματα. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τῆς Ξιφωνίας ἀκρωτήριον. Φησὶ δὲ ταύτας Ἐφορος πρῶτας κτισθῆναι πόλεις Ἑλληνίδας ἐν Σικελίᾳ πεντεκαίδεκάτῃ γενεᾷ μετὰ τὰ Τρωϊκά· τοὺς γὰρ πρότερον δεδιέναι τὰ λησῆρια τῶν Τυρρήνων, καὶ τὴν ὠμότητα τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὥς μὴ κατ' ἐμπορίαν πλεῖν. Θεοκλέα δ' Ἀθηναῖον, παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς Σικελίαν, κατανοῆσαι τὴν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς· ἐπανελθόντα δὲ, Ἀθηναίους μὲν μὴ πείσαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ συχνούς παραλαβόντα, καὶ τῶν Ἰώνων τινάς, ἔτι δὲ Δωριέων, [ῶν] οἱ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς, πλεῦσαι. Τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον, τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ἰβλαν πρότερον καλουμένην. Αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ' εἰσὶ τὸ δὲ τῆς Ἰβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἰβλαίου μέλιτος.

§. 3.

Τῶν δὲ συμμενουσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων, ἡ μὲν Μεσσήνη τῆς Πελοποννήσου ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπὶ πολὺ πρὸς ἔω, καὶ μασχάλην τινὰ ποιούσης. Ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Ῥηγίου διάστημα ἐξηκονταστάδιον, τῆς δὲ Σηλήδος πολὺ ἑλαττον. Κτίσμα δ' ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τοῦνομα μετήλλαξε, Ζάγκλη πρότερον καλουμένη, διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων (Ζάγκλιον γὰρ ἐλαλεῖτο τὸ σκολιόν), Ναξίων οὖσα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνη· ἐπίμισαν δ' ὕσερον Μαμερτίνοι, Καμπανῶν τι φύλον. Ἐχρήσαντο δ' ὀρητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίους· καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήϊος Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικὸν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Καίσαρα. Ἐντεῦθεν δὲ

καί τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν τῆς νήσου. Δείκνυται δὲ 268.
καὶ ἡ Χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως, ἐν τῷ πορθμῷ,
βάθος ἑξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιοι τοῦ πορθμοῦ κατάγουσιν
εὐθέως τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συσροφῆς καὶ δίνης
μεγάλης· καταποθέντων δὲ καὶ διαλυθέντων, τὰ ναυάγια παρα-
σύρεται πρὸς ἠίονα τῆς Ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ
συμπτώματος τούτου Κοπρίαν. Τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησαν οἱ
Μαμερτίνοι παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, ὥστ' ἐπ' ἐκείνοις ὑπῆρξεν
ἡ πόλις· καλοῦσί τε Μαμερτίνοὺς μᾶλλον ἅπαντες αὐτοὺς, ἢ
Μεσσηνίους· εὐοῖνου τε σφόδρα τῆς χώρας οὔσης, οὐ Μεσση-
νίων καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτίνον, τοῖς ἀρίστοις ἐν-
ἀμιλλον ὄντα τῶν Ἰταλικῶν. Οἰκεῖται δ' ἰκανῶς ἡ πόλις· μᾶλλον
δ' ἡ Κατάνη· καὶ γὰρ οἰκήτορας δέδεκται Ῥωμαίους· ἦττον δ'
ἀμφοῖν τὸ Ταυρομένιον. Καὶ ἡ Κατάνη δ' ἐς ἡ Ναξίων τῶν αὐ-
τῶν κτίσμα. Ταυρομένιον δὲ τῶν ἐν Ὑβλῇ Ζαγκλαίων. Ἀπέβαλε
δὲ τοὺς οἰκήτορας τοὺς ἐξαρχῆς ἡ Κατάνη, κατοικίσαντος ἐτέ-
ρους Ἰέρωνος τοῦ Συρακουσίων τυράννου, καὶ προσαγορεύ-
σαντος αὐτὴν Αἴττην ἀντὶ Κατάνης. Ταύτης δὲ καὶ Πίνδαρος
κτίσσορα λέγει αὐτὸν, ὅταν φῆ·

Εὔνες ὃ τι λέγω,
Ζαθέων ἱερῶν ὁμῶνυμε πάτερ,
Κτίσσορ Αἴτνας.

Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἰέρωνος κατελθόντες οἱ Καταναῖοι,
τούς τε ἐνοίκους ἐξέβαλον, καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ τυ-
ράννου. Οἱ δὲ Αἴτναῖοι παραχωρήσαντες, τὴν Ἴννησαν καλου-
μένην, τῆς Αἴττης ὄρεινῆν, ὤκησαν, καὶ προσηγόρευσαν τὸ
χωρίον Αἴττην, διέχον τῆς Κατάνης σαδίους ὀγδοήκοντα· καὶ
τὸν Ἰέρωνα οἰκιστὴν ἀπέφηναν· Ὑπέρκειται δὲ μάλιστα τῆς Κα-
τάνης ἡ Αἴττη, καὶ τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας παῶν πλεῖστον
κοινωνεῖ. Καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω κατα- 269.

269. φέρονται· καὶ τὰ περὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἐκεῖ τεθρύλληται τὸν Ἄμφίνομον καὶ τὸν Ἀναπίαν, οἱ τοὺς γονέας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι διέσωσαν, ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ. Ὄταν [οὖν, φησί] Ποσειδώνιος, φλέγηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, κατατεφροῦται πολλῶ βάθει τὰ Καταναίων χωρία. Ἡ μὲν οὖν σποδὸς λυπήσασα πρὸς καιρὸν, εὐεργετῆ τὴν χώραν χρόνοις ὕσερον· εὐάμπελον γὰρ παρέχεται καὶ χρησιόκαρπον, τῆς ἄλλης οὐχ ὁμοίως οὔσης εὐόινου. Τὰς τε ρίζας, [ἄς] ἐκφέρει τὰ κατατεφρωθέντα χωρία, πιαίνειν ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατα φασίν, ὥστε πνίγεσθαι διόπερ ἐκ τῶν ὠτων ἀφαιροῦσιν αἷμα δι' ἡμερῶν τετταράκοντα, ἢ πεντήκοντα, καθάπερ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν Ἐρύθειαν συμβαῖνον εἰρήκαμεν. Ὁ δὲ ῥύαξ, εἰς πῆξιν μεταβάλλων, ἀπολιθοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐφ' ἱκανὸν βάθος, ὥσε λατομίας εἶναι χρεῖαν τοῖς ἀνακαλύψαι βουλομένοις τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν. Τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας, εἴτ' ἀναβληθείσης, τὸ ὑπερχυθὲν τῆς κορυφῆς ὑγρὸν, πηλὸς ἐς μελας, ῥέων κατὰ τῆς ὀρεινῆς· εἶτα πῆξιν λαθὼν, γίνεται λίθος μυλίας, τὴν αὐτὴν φυλάττων χροάν, ἣν ῥέων εἶχε. Καὶ ἡ σποδὸς δὲ καιομένων τῶν λίθων ὡς ἀπὸ τῶν ξύλων γίνεται καθάπερ οὖν τὸ πῆγανον τῆ ξυλίνῃ σποδῶ τρέφεται, τοιοῦτον ἔχειν οἰκείωμα πρὸς τὴν ἄμπελον εἰκὸς τὴν Αἰτναίαν σποδόν.

§. 4.

Τὰς δὲ Συρακούσας Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν, ἐκ Κορίνθου πλευσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς ὠκίσθησαν ἢ τε Νάξος, καὶ τὰ Μέγαρα. Ἄμα δὲ Μύσκελλον τε φασίν εἰς Δελφοὺς ἔλθεῖν καὶ τὸν Ἀρχίαν χρησηριασομένους· [οὓς] ἐρέσθαι τὸν θεόν, πότερον αἰροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν. Τὸν μὲν οὖν Ἀρχίαν εἰλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν· τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. Καὶ δὴ

συμβῆναι Κροτωνιάτας μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, ὡς 269.
 προερέκαμεν· Συρακούσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλοῦτου,
 ὡσε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι, λεγόντων πρὸς τοὺς
 ἄγαν πολυτελεῖς, ὡς Οὐκ ἂν ἐκγένεοιτο αὐτοῖς ἡ Συρακουσίων
 δεκάτη. Πλέοντα δὲ τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν, καταλιπεῖν
 μετὰ μέρους τῆς στρατίας τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους Χεραι-
 κράτην συνοικιοῦντα τὴν νῦν Κόρκυραν καλουμένην, πρότερον
 δὲ Σχερίαν. Ἐκείνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιθυρνοὺς κατέχοντας, 270.
 οἰκίσαι τὴν νῆσον· τὸν δ' Ἀρχίαν, κατασχόντα πρὸς τὸ Ζεφύ-
 ριον, τῶν Δωριέων εὐρόντα τινὰς δεῦρο ἀφιγμένους ἐκ τῆς
 Σικελίας παρὰ τῶν τὰ Μέγαρα κτιθάντων, ἀναλαβεῖν αὐτοὺς,
 καὶ κοινῇ μετ' αὐτῶν κτίσαι τὰς Συρακούσας ἀπίοντα. Ἡύξῃθη
 δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἡ πόλις, καὶ διὰ τὴν
 τῶν λιμένων εὐφύϊαν. Οἱ τε ἄνδρες ἡγεμονικοὶ κατέστησαν· καὶ
 συνέθη Συρακουσίοις τυραννουμένοις τε δεσπόζειν τῶν ἄλλων,
 καὶ ἐλευθερωθεῖσιν ἐλευθεροῦν τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατα-
 δυναστυομένους. Ἦσαν γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν ἔνοικοι,
 τινὲς δ' ἐκ τῆς περαιῆς ἐπήσαν· οὐδένα δὲ τῆς παραλίας εἶων
 οἱ Ἕλληνες ἀπτεσθαι, τῆς δὲ μεσογαίας ἀπείργειν παντά-
 πασι οὐκ ἴσχυον· ἀλλὰ διτέλεσαν μέχρι δεῦρο Σικελοὶ, καὶ
 Σικανοὶ, καὶ Μόργητες, καὶ ἄλλοι τινὲς νεμόμενοι τὴν νῆσον,
 ὧν ἦσαν καὶ Ἴβηρες· οὓς περ πρώτους φησὶ τῶν βαρβάρων
 Ἐφορος γενέσθαι τῆς Σικελίας οἰκιστάς. Καὶ τὸ Μοργάντιον
 δὲ εἰκὸς ὑπὸ τῶν Μοργήτων ὠκίσθαι· πόλις δ' ἦν αὕτη,
 νῦν δ' οὐκ ἔστι. Ἐπελθόντες δὲ Καρχηδόνιοι, καὶ τούτους οὐκ
 ἐπαύσαντο κακοῦντες, καὶ τοὺς Ἕλληνας. Αντεῖχον δ' ὁμῶς οἱ
 Συρακούσιοι. Ῥωμαῖοι δ' ὕπερον καὶ τοὺς Καρχηδόνιους ἐξ-
 ἔβαλον, καὶ τὰς Συρακούσας ἐκ πολιορκίας εἴλον. Ἐφ' ἡμῶν
 δὲ, Πομπηίου τὰς τε ἄλλας κακώσαντος πόλεις, καὶ δὴ καὶ
 τὰς Συρακούσας, πέμψας ἀποικίαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, πολὺ

270. μέρος τοῦ παλαιοῦ κτίσματος ἀνέλαθε. Πεντάπολις γάρ ἦν τὸ παλαιόν, ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίῳ ἔχουσα τὸ τεῖχος. Ἄπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον ἐκπληροῦν τοῦτον οὐδὲν ἔδει· τὸ δὲ συνοικούμενον τὸ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος ᾧήθη δεῖν οἰκίσαι βέλτιον, ἀξιολόγου πόλεως ἔχον περίμετρον. Ἡ δ' Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρα πρὸς τὴν ἠπειρον πρόσγειος οὔσα. Κρήνην δ' ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐδὺς εἰς τὴν θαλάτταν. Μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, διὰ δὲ τοῦ πελάγους ὑπὸ γῆς τὸ ρεῖθρον ἔχοντα μέχρι πρὸς τὴν Ἀρέθουσαν, εἴτ' ἐκδιδόντα ἐνθένδε πάλιν εἰς τὴν θαλάτταν. Τεκμηριοῦνται δὲ τοιοῦτοις τισί. Καὶ γὰρ φιάλην τινα, ἐκπεσοῦσαν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ, δεῦρο ἀνενεχθῆναι εἰς τὴν κρήνην· καὶ θολοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ βουθυσιῶν. Ὁ τε Πίνδαρος ἐπακολουθῶν τούτοις εἶρηκε·

Ἄμπνευμα σεμνὸν Ἀλφειοῦ,

Κλεινᾶν Συρακοσᾶν θάλας, Ὀρτυγία.

271. Συναποφαίνεται δὲ τῷ Πινδάρῳ ταῦτά καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεύς. Εἰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ συνάψαι τῇ θαλάττῃ κατέπιπτεν ὁ Ἀλφειὸς εἰς τί βάραθρον, ἦν τις ἀνπιθανότης ἐντεῦθεν δῆκειν κατὰ γῆς ρεῖθρον μέχρι τῆς Σικελίας, ἀμιγῆς τῇ θαλάττῃ διασῶζον τὸ πότιμον ὕδωρ· ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ ζῶμα φανερόν ἐστιν εἰς τὴν θαλάτταν ἐκδιδόν, ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόρῳ τῆς θαλάττης φαινόμενον ζῶμα, τὸ καταπίνον τὸ ρεῖμμα τοῦ ποταμοῦ (καίπερ οὐδ' οὕτως ἀνσυμμεῖναι γλυκὺ, ὁμῶς τὸ γε ἐπὶ πλέον, εἰ καταδύνει εἰς τὸ κατὰ γῆς ρεῖθρον), παντάπασιν ἀμήχανόν ἐστι. Τὸ τε γὰρ τῆς Ἀρεθούσης ὕδωρ ἀντιμαρτυρεῖ, πότιμον ὂν· τὸ τε διὰ τοσοῦτου πόρου συμμεῖναι τὸ ρεῖμμα τοῦ ποταμοῦ, μὴ διαχεόμενον τῇ θαλάττῃ, μέχρις ἀν εἰς τὸ πεπλασμένον ρεῖθρον ἐμπέση, παντελῶς μυθῶδες.

Μόλις γάρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ 271. ρεῦμα διὰ λίμνης ἰόν, ὁρατὴν σῶζον τὴν ῥύσιν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν καὶ βραχὺ [τὸ] διάστημα, καὶ οὐ κυμαινούσης τῆς λίμνης· ἐνταῦθα δὲ, ὅπου χειμῶνες ἐξαισίοι, καὶ κλυδασμοὶ, πιθανότητος οὐδεμιάς οἰκείος ὁ λόγος. Ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος ἡ φιάλη παρατεθεῖσα· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ ρεύματι εὐπειδῆς, οὐχ ὅπως τοσοῦτω τε καὶ διὰ τοιούτων πόρων φερομένῳ. Φέρονται δ' ὑπὸ γῆν ποταμοὶ πολλοὶ, καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα. Εἰ δὲ τοῦτο δυνατὸν, τὰ γε προειρημένα ἀδύνατα, καὶ τῷ περὶ τοῦ Ἰνάχου μύθῳ παραπλήσια·

Ῥεῖ γάρ ἀπ' ἄκρας

Πίνδου,

φησὶν ὁ Σοφοκλῆς,

Λάκμου τ' ἀπὸ Πεῤῥαιβῶν

Εἰς Ἀμφιλόχους κ' Ἀκαρονᾶνας,

Μίσγει δ' ὕδασι τοῖς Ἀχελῶου·

καὶ ὑποβάς,

Ἐνθένδ' εἰς Ἄργος

Διὰ κῦμα τεμῶν, ἔκει δῆμον

Τὸν Λυρκείου.

Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαιοῦντες. Ἀλφειὸν δὲ Ζωίλος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Τενεδίῳ ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ρεῖν, ὁ τὸν Ὀμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον. Ἴδυκος δὲ τὸν ἐν Σικυῶνι Ἄσωπὸν, ἐκ Φρυγίας ρεῖν φησί. Βελτίων δ' Ἐκαταῖος, ὃς φησὶ τὸν ἐν τοῖς Ἀμφιλόχοις Ἰναχον, ἐκ τοῦ Λάκμου ῥέοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Αἴας ρεῖ, ἕτερον εἶναι τοῦ Ἀργολικοῦ, ὠνομάσθαι δ' ὑπὸ Ἀμφιλόχου, τοῦ καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος· τοῦτον μὲν εὖν οὗτός φησιν εἰς τὸν Ἀχελῶον ἐκβάλλειν, τὸν δὲ Αἴαντα εἰς Ἀπολλωνίαν πρὸς δύσιν ρεῖν. Ἐκατέρωθεν

271. δὲ τῆς νήσου λιμὴν ἐστὶ μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀδοθήκοντα
 272. σαδίων ἐστὶ. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ, καὶ
 τὴν Κατάνην ὡς δ' αὐτῶς Κεντόριπα, συμβαλομένη πολλὰ
 πρὸς τὴν Πομπηίου καταλυσιν. Κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ
 Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι, καὶ τῷ Συμαίῳ
 ποταμῷ, ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν.

§. 5.

Τῶν δὲ λοιπῶν τῆς Σικελίας πλευρῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ
 Παχύνου πρὸς τὸ Λιλύβαιον δῆκουσα, ἐκλείπεται τελῶς,
 ἴχνη τινὰ σώζουσα τῶν ἀρχαίων κατοικιῶν, ὧν ἦν καὶ Καμαρίνα,
 ἄποικος Συρακουσίων. Ἀκράγας δὲ, Ἰώνων οὔσα, καὶ τὸ ἐπίνειον
 καὶ Λιλύβαιον, ἔτι συμμένει. Τῇ γὰρ Καρχηδονία τούτων
 μάλις ἀποπιπτόντων τῶν μερῶν, μακροὶ καὶ συνεχεῖς οἱ πό-
 λεμοὶ γενόμενοι, τὰ πολλὰ κατέφθειραν.

§. 6.

Ἡ δὲ λοιπὴ καὶ μεγίστη πλευρὰ, καίπερ οὐδ' αὐτὴ πολυ-
 ἀνθρωπος οὔσα, ὁμῶς ἰκανῶς συνοικεῖται. Καὶ γὰρ Ἄλαισα, καὶ
 Τυνδαρίς, καὶ τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐμπορεῖον, καὶ Κεφαλοῖδιον,
 πολισμάτα ἐστὶ. Πάνορμος δὲ καὶ Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. Τὴν
 δὲ Αἰγυπτίαν κτισθῆναι φασὶν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκλήτου δια-
 βάντων εἰς τὴν Κροτωνιάτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς εἴρηται,
 παρ' αὐτοῦ σαλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ Αἰγύπτου τοῦ Τρωός.
 Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν μὲν Ἐνναν, ἐν ἣ τὸ ἱερόν τῆς Δήμη-
 τρος, ἔχουσιν ὀλίγοι, κειμένην ἐπὶ λόφῳ, περιειλημμένην πλατέσει
 ὄροπεδίοις ἀρσισίμοις πᾶσιν. Ἐκράκωσαν δ' αὐτὴν μάλις ἀμ-
 πολιορκηθέντες οἱ περὶ Εὐνίου δραπέται, καὶ μόλις ἐξαιρε-
 θέντες ὑπὸ Ῥωμαίων. Ἐπαθον δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ Καταναῖοι,
 καὶ Ταυρῶμενῖται, καὶ ἄλλοι πλείους. Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἐρυξ,

λόφος ὑψηλός, ἱερόν ἔχων Ἀφροδίτης, τιμώμενον διαφερόντως, 272. ἱεροδούλων γυναικῶν πλήρες τὸ παλαιόν· ἄς ἀνετίθεισαν κατ' εὐχὴν οἱ τ' ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ ἔξωθεν πολλοί· νυνὶ δ', ὡσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία λειπανθρεῖ* καὶ τὸ ἱερόν*, καὶ τῶν ἱερῶν σωμάτων ἐκλείοιτε τὸ πλήθος. Ἀφίδρυμα δ' ἐστὶ καὶ ἐν Ρώμῃ τῆς θεοῦ ταύτης τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης, ἱερόν Ἀφροδίτης Ἐρυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεῶν, καὶ σοάν περικειμένην ἀξιόλογον. Ἡ δ' ἄλλη κατοικία *καὶ* τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείστη γεγένηται. Οὔτε γάρ Ἱμέραν ἔτι συνόικουμένην ἴσμεν *οὔτε Γέλαν*, οὔτε Καλλίπολιν, οὔτε Σελινούντα, οὔτ' Εὐβοίαν, οὔτ' ἄλλας πλείους. Ὡν τὴν Ἱμέραν μὲν οἱ ἐν Μύλαις ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι, Καλλίπολιν δὲ Νάξιοι, Σελινούντα δὲ οἱ αὐτόθι Μεγαρεῖς, Εὐβοίαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι. Καὶ τῶν βαρβαρικῶν δ' ἐξελείφθησαν ἄλλαι, καθάπερ οἱ Καμικοί, τὸ Κωκάλου βα- 273. σιλειον, παρ' ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. Τὴν οὖν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τὰ τε ἕρη, καὶ τῶν πεδίων τὰ πλείστα, ἵπποφορβοῖς καὶ βουκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδουσαν· ὑφ' ὧν πολλάκις εἰς κινδύνους κατέστη μεγάλους ἡ νῆσος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λησιείας τρεπομένων σποράδην τῶν νομέων, εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνισαμένων καὶ πορθούντων τὰς κατοικίας· καθάπερ ἤνικα οἱ περὶ Εὐνουν τὴν Ἔνναν κατέσχον. Νεωστὶ δ' ἐφ' ἡμῶν εἰς τὴν Ρώμην ἀνεπέμφθη Σελουρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος, καὶ ληλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκῶς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον· ὃν ἐν τῇ ἀγορᾷ, μονομάχων ἀγῶνος συνεσῶτος, εἶδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων· ἐπὶ πύγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ τεθείς, ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλαάγρας θηρίων ἐνδιαλύτους, ἐπίτηδες παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πύγματι.

§. 7.

273. Τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλλομένην ὑπὸ πάντων, οὐδὲν χεῖρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέγειν; σίτω δὲ, καὶ μέλιτι, καὶ κρόκῳ, καὶ ἄλλοις τισί, κἂν ἀμείνω τις φαίη. Πρόσσει δὲ καὶ τὸ ἐγγύθεν ὥσανει γὰρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐσὶν ἡ νῆσος, καὶ ὑποχωρηγῆ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν, ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. Καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμιεῖον τῆς Ῥώμης. Κομίζεται γὰρ τὰ γιγνώμενα πάντα, πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων, δεῦρο. Ταῦτα δ' ἐσὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα, καὶ ἔρια, καὶ τὰ τοιαῦτα. Φησὶ δ' ὁ Ποσειδώνιος οἶον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἰδρῦσθαι καὶ τὸν Ἐρυκα, μέσση δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων τὴν Ἔνναν. Κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα, Ναξίων οὔσα καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι. Τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινωνήσαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ αἰεὶ.

§. 8.

Πλησίον δὲ τῶν Κεντορίπων ἐστὶ πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμ-
προσθεν λεχθεῖσα Αἴτη, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος
δεχομένη, καὶ παραπέμπουσα· ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρω-
ρείας. Ἐστὶ δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη, καὶ χιόνος
μεσὰ τοῦ χειμῶνος· τὰ κάτω δὲ, δρυμοῖς καὶ φυτεῖαις διελη-
πται παντοδαπαῖς. Ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ
ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρός, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα
274. κρατῆρα συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου· καὶ τοτὲ μὲν ρύα-
κας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ φλόγας καὶ λιγνῆς, ἄλλοτε δὲ καὶ
μύθρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεσι τούτοις τοὺς τε
ὑπὸ γῆν πόρους συµμεταβάλλειν, καὶ τὰ ζῷα ἐνίοτε πλείω
κατὰ

κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν [εἶναι] τὴν περίξ. Οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες 274.
 διηγοῦντο ἡμῖν, ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὀμαλόν, ὅσον
 εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὄφρυϊ τεφρώδει,
 τειχίου τὸ ὕψος ἐχούση, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς τὸ
 πεδίον προελθεῖν βουλομένους. Ὁρᾶν τ' ἐν τῷ μέσῳ βουνὸν
 τεφρώδη τὴν χροάν, οἷα περ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καθεωράτο τοῦ
 πεδίου· ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον διανεστηκὸς εἰς ὕψος,
 ὅσον διακοσίων ποδῶν, ἡρεμοῦν, (εἶναι γὰρ *καὶ* νημεμίαν):
 εἰκάζειν δὲ καπνῷ· δύο δὲ, τολμήσαντας προελθεῖν εἰς τὸ πε-
 διον, ἐπειδὴ θερμότερας ἐπέβαινον τῆς ψάμμου καὶ βαθυτέρας,
 ἀνασρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινο-
 μένων τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι. Νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης
 ὀψεως πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλιστα οἷά φασί τινας περὶ
 Ἐμπεδοκλέους, ὅτι καθάλοιο εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ κατα-
 λίποι τοῦ πάθους ἴχνος, τῶν ἐμβάδων τὴν ἐτέραν, ἃς ἐφόρει
 χαλκᾶς· εὐρεθῆναι γὰρ ἔξω, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ χειλούς τοῦ
 κρατῆρος, ὡς ἀνερρίμμενην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρός· οὔτε γὰρ
 προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον, οὔθ' ὄρατόν. Εἰκάζειν τε μηδὲ καταρ-
 ριφῆναι τι δύνασθαι ἐκεῖσε, ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῶν ἐκ βάθους
 ἀνέμων, καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾶν εὐλογον πόρρωθεν,
 πρὶν ἢ τῷ σομίῳ τοῦ κρατῆρος προσπελάσαι· εἰ δὲ [καὶ]
 καταρρίφθει, φθάνειν ἂν διαφθαρῆν, πρὶν ἀναρρίφθαι πάλιν
 ὁποῖον παρελήφθη πρότερον. Τὸ μὲν οὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ
 πνεύματα καὶ τὸ πῦρ, ἐπιλειπούσης τῆς ὕλης, οὐκ ἄλογον.
 Οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε, ὡς' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας, ἐφικτὸν
 ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. Ὑπέρκειται δ' ἡ Αἴτη,
 μᾶλλον μὲν τῆς κατὰ τὸν πορθμὸν καὶ τὴν Καταναίαν παρα-
 λίας· ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ Τυρρῆνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Λι-
 παραίων νήσους. Νύκτωρ μὲν οὖν καὶ φέγγη φαίνεται λαμπρὰ
 ἐκ τῆς κορυφῆς, μετ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύϊ κατέχεται.

§. 9.

274. Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτῃ τὰ Νεβρώδη ὄρη, ταπεινότερα μὲν, πλατεῖ δὲ πολὺ παραλλάττοντα. Ἄπαντα δ' ἡ νῆσος κοίλη κατὰ γῆς ἐστὶ ποταμῶν καὶ πυρὸς μεσῆ, καθάπερ τὸ Τυρρῆνικὸν πέλαγος, ὡς εἰρήκαμεν, μέχρι τῆς Κυμαίας. Θερμῶν γοῦν
275. ὑδάτων ἀναβολὰς κατὰ πολλοὺς ἔχει τόπους ἡ νῆσος. ὧν τὰ μὲν Σελινούντια καὶ τὰ κατὰ Ἰμέραν ἀλμυρὰ ἐστὶ, τὰ δὲ Αἰγεςαῖα πότιμα. Περί Ἀκράγαντα δὲ λίμναι, τὴν μὲν γεῦσιν ἔχουσαι θαλάττης, τὴν δὲ φύσιν διάφορον· οὐδὲ γὰρ τοῖς ἀκολύμβοις βαπτίζεσθαι συμβαίνει, ξύλων τρόπον ἐπιπολάζουσιν. Οἱ Παλίοι δὲ κρατῆρας ἔχουσιν ἀναβάλλοντας ὕδωρ εἰς θολῶδες ἀναφύσημα καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένους μυχόν. Τὸ δὲ περὶ Μέταυρον σπήλαιον, ἐντὸς ἔχει σύριγγα εὐμεγέθη, καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ μέχρι πολλοῦ διαστήματος, εἴτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν καθάπερ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ, καταδύς εἰς τὸ μεταξὺ χάσμα Ἀπαμείας καὶ Ἀντιοχείας, ὃ καλοῦσι Χάρυβδι, ἀνατέλλει πάλιν ἐν τετταράκοντα σταδίοις. Τὰ δὲ παραπλήσια καὶ ὁ Τίγρις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Λιβύῃ, μικρὸν ἀπὸ τῶν πηγῶν. Τὸ δὲ περὶ Στύμφαλον ὕδωρ, ἐπὶ διακοσίους σταδίους ὑπὸ γῆν ἐνεχθὲν, ἐν τῇ Ἀργείᾳ τὸν Ἐρασῖνον ἐκδίδωσι ποταμόν· καὶ πάλιν τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν Ἀσέαν, ὑποβρύχιον ὡσθὲν, ὅψε ποτε τὸν τε Εὐρώταν καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀναδίδωσιν, ὡς καὶ πεπιεῦσθαι μυθῶδες τι, ὅτι τῶν ἐπιφημισθέντων σεφάνων ἑκατέρῳ καὶ ῥιφέντων εἰς τὸ κοινὸν ρεῦμα, ἀναφαίνεται κατὰ τὸν ἐπιφημισμὸν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ ποταμῷ. Εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαίου.

§. 10.

Συγγενῆ δὲ καὶ τούτοις, καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πά-

θεσι, τὰ περὶ τὰς τῶν Λιπαραίων νήσους, καὶ αὐτὴν τὴν 275.
 Λιπάραν δείκνυται. Εἰσὶ δὲ ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμὸν, μεγίστη
 δὲ ἡ Λιπάρα, Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτῳ τῆς Σικελίας κει-
 μένη, μετὰ γε τὴν Θέρμессαν· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελι-
 γουνίς. Ἠγήσατο δὲ καὶ Σάλω, καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυρρηνῶν
 ἐπιδρομάς πολὺν χρόνον ἀντέσχευ, ὑπηκόους ἔχουσα τὰς νῦν
 λεγομένας Λιπαραίων νήσους, ἃς Αἰδίου τινὲς πρῶταγορεύουσι
 καὶ δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελ-
 φοῖς ἀπὸ τῶν ἀκροθινίων. Ἐχει δὲ καὶ γῆν εὐκαρπον, καὶ στυπτηρίας
 μέταλλον εὐπρόσοδον, καὶ θερμὰ ὕδατα, καὶ πυρὸς ἀναπνοάς.
 Ταύτης δὲ μετὰ πῶς ἐστὶ καὶ τῆς Σικελίας [ἡ Θέρμессα], ἣν
 νῦν Ἰεράν Ἠφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος, [καὶ]
 διάπυρος. Ἐχει δὲ ἀναπνοάς τρεῖς, ὡς ἂν ἐκ τριῶν κρατήρων·
 ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν, οἱ
 προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου. Ἐκ δὲ τῆς τηρή-
 σεως πεπίσενται, διότι τοῖς ἀνέμοις συμπαραξύνονται καὶ αἱ
 φλόγες, αἱ τε ἐνταῦθα, καὶ αἱ κατὰ τὴν Αἴτην. Παινομένων
 δὲ, παύονται καὶ αἱ φλόγες. Οὐκ ἄλογον δὲ· καὶ γὰρ οἱ
 ἄνεμοι γεννῶνται καὶ τρέφονται, τὴν ἀρχὴν λαβόντες ἀπὸ τῶν 276.
 ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθυμιάσεων, ὥστ' ἀπὸ συγγενοῦς ὕλης,
 καὶ πάθους, καὶ τὸ πῦρ ἐξαπτόμενον, οὐκ ἔα θαυμάζειν
 τοὺς ὀρώντας ἀμωσγέπως τὰ τοιαῦτα. Πολύβιος δὲ τῶν τριῶν
 κρατήρων, τὸν μὲν κατερρύηκέναι φησὶν ἐκ μέρους, τοὺς δὲ
 συμμένειν· τὸν δὲ μέγιστον τὸ χεῖλος ἔχειν, περιφερὲς ὄν, πέντε
 σταδίων, κατ' ὀλίγον δὲ συναγεσθαι εἰς πεντήκοντα ποδῶν διά-
 μετρον· κατ' οὗ βάθος εἶναι τὸ μέχρι θαλάττης σταδιαῖον, ὥστε
 καθορᾶν ταῖς νηνεμίασι. Εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶ πιστὰ, οὐκ ἀπισητέον
 ἴσως οὐδὲ τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέους μυθολογηθεῖσιν. Ἐὰν μὲν
 οὖν νότος μέλλη πνεῖν, ἀχλὺν ὀμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλω
 φησὶ τῆς νησιδος, ὥστε μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄπωθεν φαίνεσθαι·

276. ὅταν δὲ βορέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος κρατῆρος εἰς ὕψος ἐξαιρεσθαι, καὶ βρόμους ἐκπέμπεσθαι μείζους· τὸν δὲ ζέφυρον μέσση τιὰ ἔχειν τάξιν. Τοὺς δ' ἄλλους κρατῆρας, ὁμοειδεῖς μὲν εἶναι, τῇ δὲ βία λεπτεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων. Ἐκ τε δὴ τῆς διαφορᾶς τῶν βρόμων, καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀναφυσήματα καὶ αἱ φλόγες, καὶ αἱ λιγνύες, προσσημαίνεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἀνεμοῦ πνεῖν. Τῶν γοῦν ἐν Λιπάραις, γενομένης ἀπλοίας, προειπεῖν τινὰς φησι τὸν ἐσόμενον ἀνεμον, καὶ μὴ διαψεύσασθαι. Ἀφ' οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον δοκοῦν εἰρησθαι τῷ Ποιητῇ, οὐ μάτην φαίνεσθαι λεχθέν, ἀλλ' αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῆ ταμίαν τῶν ἀνέμων τὸν Αἴολον· περὶ ὧν ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον (1). Ἐπάνειμεν δ' ἐπὶ τὰ ἐξῆς, ἀφ' ὧν παρεξέβημεν.

§. 11.

Τὴν μὲν δὴ Λιπάραν καὶ τὴν Θέρμεσσαν εἰρήκαμεν. Ἡ δὲ Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος· ἐστὶ δὲ καὶ αὕτη διάπυρος, βία μὲν φλογὸς λειπομένη, τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα· ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαι φασί. Τετάρτη δ' ἐστὶ Διδύμη· καὶ αὕτη δ' ἀπὸ τοῦ σχήματος ὠνόμασαι. Τῶν δὲ λοιπῶν, Ἐρικουῦσσα μὲν καὶ Φοινικοῦσσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται· ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς. Ἐβδόμη δ' ἐστὶν Εὐώνυμος, πελαγία μάλιςα καὶ ἔρημος· ὠνόμασαι δ', ὅτι μάλιςα τοῖς ἐκ Λιπάραις εἰς Σικελίαν πλεύουσιν εὐώνυμός ἐστι. Πολλάκις δὲ καὶ φλόγες εἰς τὴν

(1) Μεταξὺ τοῦ Πρότερον καὶ τοῦ Ἐπάνειμεν, φέρεται τὰ ἐξῆς· α Ἰκανῶς ἐστὶν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐναργείας λέγοιτ' ἂν, ἐπίστασις τε γὰρ ἄμφω ἢ πάρεσι καὶ διαθέσει καὶ τῇ ἐναργείᾳ· ἢ γε ἠδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων ἢ. Ἄ δεινὸν ἔγνω ἀποχωρίσαι τοῦ κειμένου, διὰ τε τὸ λείπειν ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων, μάλιςα δὲ διὰ τὸ μὴ συνηρηθῆσαι (πλήν ἴσως τοῦ Ἰκανῶς) τοῖς προλελεγμένοις, ἀλλαχοῦ (ἀνωτέρ. σελ. 31) τὰ τούτοις παραπλήσια εἰκαιότερον εἰρηκότος τοῦ Στράβωνος.

ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους τοῦ περὶ τὰς νήσους ὤφθησαν ἐπιδρα- 276.
 μοῦσαι, τῶν κατὰ βάθους κοιλιῶν τοῦ πυρὸς ἀνατομωθέντος πόρου
 τινὸς καὶ βιασαμένου πρὸς τὸ ἐκτός. Ποσειδώνιος δὲ κατὰ τὴν
 ἑαυτοῦ μνήμην φησὶ, περὶ τροπᾶς Φερινᾶς, ἅμα τῇ ἔῳ, μεταξύ 277.
 τῆς Ἰερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμου πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν
 θάλατταν ὄρασθαι, καὶ συμμεῖναι τίνα χρόνον ἀναφυσωμένην
 συνεχῶς, εἶτα παύσασθαι· τοὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν,
 ἰδόντας νεκροὺς ἰχθύας ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, τοὺς δὲ καὶ
 θέρμη καὶ δυσωδία πληγέντας, φυγεῖν· ἐν δὲ τῶν πλοιαρίων,
 τὸ μᾶλλον πλησιάσαν, τοὺς μὲν τῶν ἐνότων ἀποβαλεῖν, τοὺς
 δ' εἰς Λιπάραν μόλις σῶσαι, τοτὲ μὲν ἐκφρονας γινομένους
 ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τοτὲ δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰ-
 κείους λογισμούς. Πολλαῖς δ' ἡμέραις ὕσερον ὄρασθαι πηλὸν
 ἐπανθρῦντα τῇ θαλάττῃ, πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτού-
 σας, καὶ καπνοὺς, καὶ λιγνύας· ὕσερον δὲ παρῆναι, καὶ γε-
 νέσθαι τοῖς μυλίταις λίθοις ἑοικότα τὸν πάγον. Τὸν δὲ τῆς Σικε-
 λίας στρατηγὸν, Τίτον Φλαμινῖον, δηλώσαι τῇ συγκλήτῳ τὴν
 δὲ, πέμψασαν ἐκθύσασθαι, ἐν τε τῷ νησιδίῳ καὶ ἐν Λιπά-
 ραις, τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς, καὶ τοῖς θαλαττίοις. Ἀπὸ
 μὲν οὖν Ἐρικούσσης εἰς Φοινικουῖσσαν, δέκα μίλια φησὶν ὁ χω-
 ρογράφος· ἐνθεν δ' εἰς Διδύμην τριάκοντα· ἐνθεν δ' εἰς Λι-
 πάραν πρὸς ἄρκτον ἐννέα καὶ εἴκοσι· ἐνθεν δ' εἰς Σικελίαν
 ἔννεακαίδεκα, ἑκκαίδεκα δ' ἐκ τῆς Στρογγύλης. Πρόκειται δὲ
 τοῦ Παχύνου Μελίτη, ὅθεν τὰ κυνίδια, ἃ καλοῦσι Μελιταῖα,
 καὶ Γαῦδος· ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτὼ μίλια ἐκατέρας ἀμφοτέραι
 διέχουσαι. Κόσσυρα δὲ πρὸ τοῦ Λιλυβαίου, καὶ πρὸ τῆς
 Ἀσπίδος, Καρχηδονιακῆς πόλεως ἦν Κλυπέαν καλοῦσι, μέση
 ἀμφοῖν κειμένη, καὶ τὸ λεχθὲν διάστημα ἀφ' ἐκατέρας ἀπ-
 ἔχουσα. Καὶ ἡ Αἰγίμουρος δὲ πρὸ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Λι-
 βύης ἐστὶ, καὶ ἄλλα μικρὰ νησίδια. Ταῦτα μὲν περὶ τῶν νήσων.

Κ Ε Φ Γ .

§. 1.

277. ἘΠΕΑΝΑΓΘΟΣΙ δ' ἡμῖν τὰ περί τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν, μέχρι Μεταποντίου, τὰ συνεχῆ λεκτέον. Συνεχῆς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία. Ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη, τὸ μὲν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περί τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς. Ὑπὲρ τούτους πρόσθοροι Πευκέτιοί τε εἰσὶ, [καὶ Ἄπουλοι], οἱ καὶ Δαύνιοι κατὰ τὴν ἑλλάδα διαλεκτὸν προσαγορευόμενοι. Οἱ δ' ἐπιχώριοι πάσῃ τὴν μετὰ τοὺς Καλαβρούς, Ἄπουλίαν καλοῦσι· τινὲς δ' αὐτῶν καὶ Ποιδάκιοι λέγονται, καὶ μάλιχα οἱ Πευκέτιοι. Ἔστι δὲ τι χερρόνησιζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη ἑαδίων δέκα καὶ τριακοσίων. Ὁ τ' ἐπίπλους ἐστὶν ἐπὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν ἑαδίων ὁμοῦ τι τετταρακοσίων. Τοῦ δὲ
278. Μεταποντίου *μὲν* διέχει ἑαδίους περί δικαιοσίου [ὁ Τάρας]· ὁ δὲ πλοῦς ἐπ' αὐτὸν πρὸς τὰς ἀνατολάς. Τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλεόν ἀλιμένου ὄντος, ἐνταῦθα λιμὴν ἐστὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος, γεφύρα κλειόμενος μεγίστη ἑαδίων δ' ἐστὶν ἑκατὸν τὴν περίμετρον. Ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν ποιεῖ πρὸς τὴν ἔξω θαλάτταν, ὡς ἐπὶ χερρόνησῳ κείσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλοῖα ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥαδίως ἐκατέρωθεν, ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος. Ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, μικρὸν δ' ὅμως ἐπῆρται κατὰ τὴν ἀκρόπολιν. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν τεῖχος κύκλον ἔχει μέγαν· νυνὶ δ' ἐκλείπεται τὸ πλεόν τὸ πρὸς τῷ ἰσθμῷ· τὸ δὲ πρὸς τῷ σωματί τοῦ λιμένος, καθ' ὃ καὶ ἡ ἀκρόπολις, συμμένει, μέγεθος ἀξιολόγου πόλεως ἐκπληροῦν. ἔχει δὲ γυμνάσιόν τε κάλλιστον, καὶ

ἀγοράν εὐμεγέθη, ἐν ἣ καὶ ὁ τοῦ Διὸς ἴδρυται κολοσσὸς χάλ- 278.
κοῦς, μέγιστος μετὰ τὸν Ροδίῳν. Μεταξὺ δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ
τοῦ ζώματος ἢ ἀκρόπολις, μικρὰ λείψανα ἔχουσα τοῦ παλαιοῦ
κόσμου τῶν ἀναθημάτων· τὰ γὰρ πολλὰ τὰ μὲν κατέφθειραν
Καρρηθόνιοι, λαβόντες τὴν πόλιν· τὰ δ' ἐλαφυραγωγῆσαν Ῥω-
μαῖοι, κρατήσαντες βιαίως. Ὡν ἔστι καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Κα-
πιτωλίῳ χαλκοῦς κολοσσικός, Λυσίππου ἔργον, ἀνάθημα Μαξιί-
μου Φαβίου τοῦ ἐλόντος τὴν πόλιν.

§. 2.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως λέγων Ἀντίοχος φησὶν, ὅτι τοῦ Μεσ-
σηνιακοῦ πολέμου γενηθέντος, οἱ μὴ μετασχόντες Λακεδαι-
μονίων τῆς σρατείας, ἐκρίθησαν δοῦλοι, καὶ ὠνομάσθησαν
Εἰλωτες· ὅσοις δὲ κατὰ τὴν σρατείαν παῖδες ἐγένοντο, Παρθε-
νίας ἐκάλουν, καὶ ἀτίμους ἔκριναν. Οἱ δ', οὐκ ἀνασχόμενοι
(πολλοὶ δ' ἦσαν), ἐπεβούλευσαν τοῖς τοῦ δήμου. Αἰσθόμενοι
δ', ὑπέπεμψαν τινὰς, οἱ προσποιήσει φίλιας, ἐμελλοῦ ἐξαγ-
γέλλειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλῆς. Τούτων δ' ἦν καὶ Φάλανθος,
ὅσπερ ἐδόκει προσάτης ὑπάρχειν αὐτῶν· οὐκ ἠρέσκετο δ' ἀπλῶς
τοῖς παρὰ τῆς βουλῆς ὀνομασθεῖσι. Συνέκειτο μὲν δὴ τοῖς
Ἰακωνθίοις ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος, ἡνίκα
τὴν κυνῆν περιίθηται ὁ Φάλανθος, ποιῆσθαι τὴν ἐπίθεσιν· γνῶρι-
μοι δ' ἦσαν ἀπὸ τῆς κόμης οἱ τοῦ δήμου. Ἐξαγγελιάτων δὲ
τινῶν λάθρα τὰ συγκείμενα τῶν περὶ Φάλανθου, καὶ τοῦ
ἀγῶνος ἐνεσώτως, προελθὼν ὁ κήρυξ εἶπε, μὴ περιδέσθαι
κυνῆν Φάλανθου· οἱ δ', αἰσθόμενοι, ὡς μεμνηνύκασιν τὴν ἐπι-
βουλήν, οἱ μὲν διεδίδρασκον, οἱ δὲ ἰέτευνον. Κελεύσαντες δ'
αὐτοὺς θάρρειν, φυλακῇ παρέδοσαν τὸν δὲ Φάλανθον ἐπέμψαν
εἰς Θεοῦ περὶ ἀποικίας· ὁ δ' ἔχρησε·

Σατύριόν τοι δῶκα, Τάρκντά τε πίονα δήμον
Οἰκῆσαι, καὶ πῆμα ἰαπύγυσσι γενέσθαι.

279.

279. Ἦκον οὖν σὺν Φαλαίνῳ οἱ Παρθεναί, καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς οἱ τε βάρβαροι καὶ οἱ Κρήτες, οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον. Τούτους δ' εἶναι φασί, τοὺς μετὰ Μίνῳ πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην, τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκαλίῳ συμβᾶσαν, ἀπάραντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουον δεῦρο παρωσθέντας· ὧν τινὰς ὕστερον, πεζῇ περιελθόντας τὸν Ἀδρίαν μέχρι Μακεδονίας, Βοττιαίους προσαγορευθῆναι. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας, ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασί, καὶ ἠγήσασθαι τῶν Κρητῶν. Τάραντα δ' ὠνόμασαν ἀπὸ ἥρωός τινος τὴν πόλιν.

§. 3.

Ἐφορος δ' οὕτω λέγει περὶ τῆς κτίσεως. Ἐπολέμου Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίους, ἀποκτείνανσι τὸν βασιλέα Τήλεκλον, εἰς Μεσσήνην ἀφαιόμενον ἐπὶ Θυσίαν, ὁμόσαντες μὴ πρότερον ἐπανήξειν οἴκαδε, πρὶν ἢ Μεσσήνην ἀνελεῖν, ἢ πάντας ἀποθανεῖν· φύλακας δὲ κατέλιπον τῆς πόλεως στρατεύοντες τοὺς τε νεωτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν. Δεκάτῳ δ' ὕστερον ἔτει τοῦ πολέμου, τὰς γυναῖκας τῶν Λακεδαιμονίων συνελθούσας, ἐξ ἑαυτῶν πέμψαι τινὰς παρὰ τοὺς ἀνδράς, τὰς μεμφομένας, ὡς οὐκ ἐπίσης πολεμοῖεν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους· οἱ μὲν γάρ, μένοντες, τενωποιοῦνται· οἱ δὲ, χήρας ἀφέντες τὰς γυναῖκας, ἐν τῇ πολεμίᾳ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ κίνδυνος εἶη λειπαυθῆσαι τὴν πατρίδα. Οἱ δ', ἅμα καὶ τὸν ὄρκον φυλάττοντες, καὶ τῶν γυναικῶν λόγον ἐν νῶ θέμενοι, πέμπουσι τῆς στρατιᾶς τοὺς εὐρωστοτάτους ἅμα καὶ νεωτάτους, οὓς ἤδεσαν οὐ μετασχόντας τῶν ὄρκων, διὰ τὸ παῖδας ἔτι ὄντας συνεξελεθεῖν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ· προσέταξαν δὲ συγγενέσθαι ταῖς παρθένοις ἀπάσαις ἅπαντας, ἠγοούμενοὶ πολυτεκνήσειν μᾶλλον· γενομένων δὲ τού-

των, οἱ μὲν παῖδες ὠνομάσθησαν Παρθενίαι· Μεσσήνη δὲ 279.
 ἔαλω, πολεμηθεῖσα ἑνεσκαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖος
 φησὶν·

Ἄμφω τῶδ' ἐμάχοντ' ἑνεσκαίδεκα ἔτη,
 Νωλεμῖως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,
 Αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.
 Εἰκοςδ' ὃ, οἱ μὲν κατὰ πύονα ἔργα λιπόντες,
 Φεῦγον Ἰθαμαίων ἐκ μεγάλων ὀρίων.

Τὴν μὲν οὖν Μεσσηνίαν κατενείμαντο. Ἐπανελθόντες δ' οἴκαδε 280.
 τοὺς Παρθενίας οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐτίμων, ὡς οὐκ ἐκ
 γάμου γεγονότας· οἱ συνιστάμενοι μετὰ τῶν Εἰλώτων, ἐπεβού-
 λευσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ συνέθεντο ἄραι σύσσημον
 ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον λακωνικόν, ἐπειδὴν ἐγχειρῶσι. Τῶν δὲ Εἰ-
 λώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι, χαλε-
 πὸν ἔγνωσαν· καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονες,
 ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους· τοὺς μέλλοντας δ'
 αἰρεῖν τὸ σύσσημον ἐκ τῆς ἀγῶρας ἀπιέναι προσέταξαν. Οἱ μὲν
 δὴ, μεμνημένην αἰσθόμενοι τὴν πράξιν, ἐπέσχον· οἱ δὲ διὰ
 τῶν πατέρων ἔπεισαν αὐτοὺς εἰς ἀποικίαν ἐξελθεῖν· κὰν μὲν
 κατάσχωσιν ἀρκούντα *τὸν* τόπον, μένειν, εἰ δὲ μὴ, τῆς Μεσ-
 σηνίας τὸ πέμπτον κατανείμασθαι μέρος ἐπανιόντας. Οἱ δὲ
 σαλέντες κατελάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς, πολεμοῦντας τοῖς βαρβά-
 ροις· μετασχόντες δὲ τῶν κινδύνων, κτίζουσι τὸν Τάραντα.

§. 4.

Ἰσχυσαν δὲ ποτε οἱ Ταραντῖνοι καθ' ὑπερβολὴν, πολι-
 τεύόμενοι δημοκρατικῶς· καὶ γὰρ ναυτικὸν ἐκέκτητο μέγιστον
 τῶν ταύτη, καὶ πεζοὺς ἐξελλον τρισμυρίους, ἰππέας δὲ τρι-
 σχιλίους, ἰπάρχους δὲ χιλίους. Απεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυ-
 σαγόρειον φιλοσοφίαν· διαφερόντως δ' Ἀρχύτας, ὃς καὶ προέσθη

280. τῆς πόλεως πολὺν χρόνον. Ἐξίσχυσε δ' ὕστερον τρυφή διὰ τὴν εὐθαμιονίαν, ὥστε τὰς πανδήμους ἐορτὰς πλείους ἀγεσθαι κατ' ἔτος παρ' αὐτοῖς, ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας. Ἐκ δὲ τούτου καὶ χειρὸν ἐπολιτεύοντο. Ἐν δὲ τῶν φαύλων πολτευμάτων τεκμηρίον ἐστὶ, τὸ ξενικοῖς στρατηγοῖς χρῆσθαι· καὶ γὰρ τὸν Μολοττὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμφσαντο ἐπὶ Μεσσαπίους καὶ Λευκανούς· καὶ ἔτι πρότερον, Ἀρχίδαμον τὸν Ἀγησιλάου, καὶ ὕστερον Κλεώνυμον, καὶ Ἀγαθοκλία, εἶτα Πύρρον, ἡνίκα συνέστησαν πρὸς Ῥωμαίους. Οὐδ' ἐκείνοις δ' εὐπειθεῖν ἠδύναντο οὐς ἐπεκαλοῦντο, ἀλλ' εἰς ἔχθραν αὐτοὺς καθίσασαν. Ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος τὴν κοινὴν Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ πανήγυριν, ἣν ἔθος ἦν ἐν Ἡρακλείᾳ συντελεῖν τῆς Ταραντίνης, μεταφέρει ἐπειράτο εἰς τὴν Θουρίαν κατὰ ἔχθος· ἐπέλευσέ τε κατὰ τὸν Ἀκαλανδρον ποταμὸν τειχιζεῖν τόπον, ὅπου ἔσσοιτο αἱ σύνοδοι. Καὶ δὴ καὶ ἡ συμβάσα αὐτῷ κακοπραγία, διὰ τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην ἀπαντῆσαι
281. λέγεται. Περὶ δὲ τὰ Ἀνίβεια, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφηρέθησαν. Ὑστερον δὲ ἀποικίαν Ῥωμαίων δεξάμενοι, καθ' ἡσυχίαν ζῶσι, καὶ βέλτιον ἢ πρότερον. Πρὸς δὲ Μεσσαπίους ἐπολέμησαν περὶ Ἡρακλείας, ἔχοντες συνεργούς, τὸν τε τῶν Δαυνίων, καὶ τὸν τῶν Πευκετίων βασιλέα.

§. 5.

Ἡ δὲ ἐξῆς τῶν Ἰαπύγων χώρα παραδόξως ἐστὶν ἀσειά· ἐπιπολῆς γὰρ φαινόμενη τραχεῖα, εὐρίσκεται βαθύγειος σχιζομένη· ἀνυδροτέρα δ' οὕσα, εὐβοτος οὐδὲν ἦσσαν καὶ εὐθενδρος ὁράται. Εὐάνδρησε δὲ ποτε καὶ τοῦτο σφόδρα τὸ χωρίον σύμπαν, καὶ ἔσχε πόλεις τρισκαίδεκα· ἀλλὰ νῦν πλὴν Τάραντος καὶ Βρεντεσίου τᾶλλα πολέσματα ἐστὶν· οὕτως ἐκπεπάνηται. Τοὺς δὲ Σαλεντίους, Κρητῶν ἀποίκους φασίν. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ, καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν, καὶ ὁ σκόπελος,

δυ καλοῦσιν ἄκραν Ἰαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος, 281.
 κατὰ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς· ἐπισρέφων δὲ πῶς ἐπὶ τὸ Λα-
 κίνιον, ἀνταῖρον ἀπὸ τῆς ἐσπέρας αὐτῶ, καὶ κλείων τὸ σῶμα
 τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς αὐτόν. Καὶ τὰ Κεραύνια δ' ὁμοίως
 ὄρη, κλείει πρὸς αὐτὸν τὸ σῶμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ ἔστι τὸ
 διάρμα ὅσον ἑπτακοσίων σταδίων ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τε τὰ Κε-
 ραύνια, καὶ πρὸς τὸ Λακίνιον. Περίπλους δὲ Τάραντος ἔστι
 πρὸς Βρεντέσιον, μέχρι μὲν Βάριδος πολίχνης ἑξακόσιοι στα-
 διοί· καλοῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐέρητον· κεῖται δ' ἐπὶ τοῖς
 ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ τὸ πολὺ περὶ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν
 εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος εὐμαρῆς ἢ ἀφίξις ἔστιν. Ἐνθεν εἰς
 τὰ Λευκά, σταδίοι ὀγδοήκοντα· πολίχμιον καὶ τοῦτο, ἐν ᾧ
 δεῖκνυται πηγὴ θυσιῶδους ὕδατος. Μυθεύουσι δ', ὅτι τοὺς περι-
 λειφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρα, Λευ-
 τερνίου καλουμένους, Ἡρακλῆς ἐξέλασσε· καταφυγόντες [δὲ]
 δεῦρο, ὑπὸ γῆς περισταλεῖεν· ἐκ δὲ [τῶν] ἰχώρων τοιοῦτον ἴσχοι
 ρεῦμα ἢ πηγὴ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν παραλίαν ταύτην, Λευ-
 τερνίαν προσαγορεύουσιν· Ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ὑδροῦντα
 πολίχνην ἑκατὸν πενήκοντα· ἐντεῦθεν δ' εἰς Βρεντέσιον τετ-
 ταρακόσιοι. Οἱ δ' ἴσοι, καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἣ τις μέση
 πῶς ἴδρυνται τοῦ διάρματος, τοῦ ἐκ τῆς Ἠπέιρου πρὸς τὸ
 Βρεντέσιον· διόπερ οἱ μὴ δυνάμενοι κρατεῖν τῆς εὐδυπλοίας,
 καταίρουσιν ἐν ἀριστερᾷ τῆς Σάσωνος πρὸς τὸν Ὑδροῦντα· ἐν-
 τεῦθεν δὲ τηρήσαντες φορὸν πνεῦμα, προσέχουσι τοῖς Βρεντε-
 σίνων λιμέσιν· ἐκδάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον ἐπὶ Ῥωδαῶν,
 πόλεως Ἑλληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. Ἔοικεν οὖν 282.
 χερρρόνησῳ τὸ περιπλεόμενον χωρίον ἐκ Τάραντος εἰς Βρεντέ-
 σιον. Ἡ δ' ἐκ Βρεντεσιῦ πεζευομένη ὁδὸς εἰς τὸν Τάραντα
 εὐζώνῳ μιᾷ οὔσα ἡμέρας, τὸν ἰσθμὸν ποιεῖ τῆς εἰρημένης
 χερρρόνησου, ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ Ἰαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ

282. Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι· τινὲς δὲ δια-
ροῦσιν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον. Τὰ μὲν οὖν πολίχμα, τὰ ἐν τῷ
περίπλω εἴρηται·

§. 6.

Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Ῥωδαῖαί τε εἰσι, καὶ Λουπίαι, καὶ
μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης Ἀλητία. Ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ
Οὐρία, ἐν ἣ βασιλεῖον ἔτι δείκνυται τῶν δυναστῶν τινός. Εἰ-
ρηκότος δ' Ἡροδότης Ἰρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα
Κρητῶν ἠπληθέντων ἐκ τοῦ Μίνω σόλου εἰς Σικελίαν, ἣ
ταύτην δεῖ δέχεσθαι, ἣ τὸ Οὐέρητον. Βρεντέσιον δ' ἐποικῆσαι
μὲν λέγονται Κρητες, [εἰδ'] οἱ μετὰ Θησέως ἐπελθόντες ἐκ
Κνωσσοῦ, εἰδ' οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες μετὰ τοῦ Ἰάπυγος
(λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) οὐ συμμεῖναι δὲ φασι αὐτοὺς, ἀλλ'
ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν. Ἰσπερον δὲ ἡ πόλις βασιλευομένη
πολλὴν ἀπέδαλε τῆς χώρας ὑπὸ τῶν μετὰ Φαλάνθου Λακε-
δαιμονίων ἄμωσ δ' ἐκπεσόντα αὐτὸν ἐκ τοῦ Τάραντος ἐδέξαντο
οἱ Βρεντεσίνοι, καὶ τελευτήσαντα, ἠξίωσαν λαμπρᾶς ταφῆς.
Χώραν δ' ἔχουσι βελτίω τῆς Ταραντίνων· λεπτόγεως γὰρ ἐκείνη,
χρησφόκαρπος δὲ μέλι δὲ καὶ ἔρια τῶν σφόδρα ἐπαινουμένων ἐσί.
Καὶ εὐλίμενον δὲ μᾶλλον τὸ Βρεντέσιον· ἐνὶ γὰρ σόματι πολ-
λοὶ κλείονται λιμένες ἄκλυσοι, πολλῶν κόλπων ἀπολαμβα-
νομένων ἐντός, ὡς' εἰκέναι κέρασιν ἐλάφου τὸ σχῆμα· ἀφ' οὗ
καὶ τοῦνομα. Σὺν γὰρ τῇ πόλει, κεφαλὴ μάλισα ἐλάφου προσ-
έοικεν ὁ τόπος· τῇ δὲ Μεσσαπία γλώττῃ Βρέντιον ἢ κεφαλὴ
τῆς ἐλάφου καλεῖται. Ὁ δὲ Ταραντίνος οὐ παντελῶς ἐσιν ἄκλυ-
σος, διὰ τὸ ἀναπεπτάσθαι, καὶ τινα καὶ προβραχῆ ἔχειν τὰ
περὶ τὸν μυχόν.

§. 7.

Ἐτι δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας διαίρουσιν 282. εὐθύπλα μαλλόν ἐσιν ἐπὶ τὸ Βρεντέσιον· καὶ δὴ καὶ δεῦρο πάντες καταίρουσιν, οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πρόκειται ὁδός. Δύο δ' εἰσὶ μία μὲν ἡμιονική, διὰ Πευκετίων, οὓς Ποιδίκλους καλοῦσι, καὶ Δαυνίων, καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουέντου· ἐφ' ἣ ὁδῶ Ἐγνατία πόλις, εἶτα Κελία, καὶ Κανύσιον, καὶ Ἐρθωνία. Ἡ δὲ διὰ Τάραντος, μικρὸν ἐν ἀρισερᾶ, ὅσον *δὲ* μίᾳς ἡμέρας 283. περίοδον κυκλεύσαντι, ἡ Ἀππία λεγομένη, ἀμαξήλατος μαλλον· ἐν ταύτῃ δὲ πόλις Οὐρία τε, καὶ Οὐενουσία, ἡ μὲν μεταξὺ Τάραντος καὶ Βρεντεσίου, ἡ δ' ἐν μεθορίοις Σαυνιτῶν καὶ Λευκανῶν. Συμβαλλουσι δὲ ἄμφω κατὰ Βενεουέντον καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου. Τούντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι τῆς Ῥώμης, Ἀππία καλεῖται, διὰ Καυθίου, καὶ Καλατίας, καὶ Καπύας, καὶ Κασιλίνου μέχρι Σινουέσσης· τὰ δ' ἐνθῆνδε εἴρηται. Ἡ δὲ πᾶσα ἐστὶν ἐκ Ῥώμης εἰς Βρεντέσιον μίλια τριακόσια ἐξήκοντα. Τρίτη δ' ἐστὶν ἐκ Ῥηγίου διὰ Βρεττίων, καὶ Λευκανῶν, καὶ τῆς Σαυνιτίδος εἰς τὴν Καμπανίαν, συνάπτουσα εἰς τὴν Ἀππιάν, μακροτέρα τῆς ἐκ Βρεντεσίου τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἡμέραις, διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων.

§. 8.

Ὁ δ' εἰς τὴν περαιάν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλοῦς ἐστὶν, ὁ μὲν ἐπὶ τὰ Κεραῦνια, καὶ τὴν ἐξῆς παραλίαν, τῆς τε Ἠπείρου καὶ τῆς Ἑλλάδος· ὁ δ' εἰς Ἐπίδαμνον, μείζων τοῦ προτέρου· χιλίων γάρ ἐστι καὶ ὀκτακοσίων σαδίων. Τέτριπται δὲ καὶ οὗτος, διὰ τὸ τὴν πόλιν εὐφυῶς κεῖσθαι πρὸς τε τὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων. Παραπλέοντι δ' ἐκ τοῦ Βρεντεσίου τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν, πόλις ἐστὶν ἡ Ἐγνατία, οὕσα κωιὴ κατ-

283. αγωγή πλεοντί τε καὶ πεζεύοντι εἰς Βάριον· ὁ δὲ πλοῦς νότω. Μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ Θαλατταν, τῇ μεσογαίᾳ δὲ μέχρι Σιλουίου. Πᾶσα δὲ τραχεῖα, καὶ ὄρεινῃ, πολὺ τῶν Ἀπεννίνων ὄρων κοινωνοῦσα· ἀποίκους δ' Ἀρκαάδας δέξασθαι δοκεῖ. Εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοι περὶ ἑξήκοντα· σχεδὸν δ' ἴσον ἑκατέρας Τάρας διέχει. Τὴν δὲ συνεχῆ Δαυνίαι νέμονται· εἶτα Ἄπουλοι μέχρι Φρεντακῶν. Ἀνάγκη δὲ, Πευκετίων καὶ Δαυνίων μὴδ' ὅλως λεγομένων ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, πλὴν εἰ τὸ παλαιὸν, ἀπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης νυνὶ, μὴδὲ τοὺς ὄρους ἐπ' ἀκριβὲς λέγεσθαι τῶν ἐθνῶν τούτων· διόπερ οὐδ' ἡμῖν διίσχυρις εἶναι περὶ αὐτῶν.

§. 9.

- Ἐκ δὲ Βαρίου πρὸς τὸν ποταμὸν Αὔφιδον, ἐφ' ᾧ τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κανυσσιῶν, τετταρακόσιοι. Ὁ δ' ἀνάπλους ἐπὶ τὸ ἐμπορεῖον ἐννεήκοντα. Πλησίον δὲ καὶ Σαλαπία, τὸ τῶν Ἀργυριππίων ἐπίκειον. Οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς Θαλάττης ὑπέρεκινται δύο πόλεις ἐν *γε* τῷ πεδίῳ, μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γενομένης πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων δῆλον, τὸ τε Κανύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππα, ἀλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσὶν· ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος Ἴππιον, εἶτ' Ἀργυρίππα, εἶτα νῦν Ἄρποι. Λέγονται δ' ἀμφότεραι Διομήδους κτίσματα· καὶ τὸ πεδίον, καὶ ἄλλα πολλὰ δέικνυται τῆς Διομήδους ἐν τούτοις τοῖς τόποις δυναστείας σημεῖα. Ἐν μὲν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τῆς ἐν Λουκερία, παλαιὰ ἀναθήματα· καὶ αὕτη δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπεινῶται. Ἐν δὲ τῇ πλησίον Θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειοι προσαγορευόμεναι, ὧν ἡ μὲν οἰκεῖται, τὴν δ' ἐρήμην φασὶν εἶναι, ἐν ἣ καὶ τὸν Διομήδην μυθεύουσιν ἀφανισθῆναι τινες, καὶ τοὺς ἐταίρους ἀπορνηθῆναι· καὶ δὴ καὶ νῦν διαμένειν ἡμέρους, καὶ βίον τινὰ ζῆν ἀνθρώπινον, τάξει τε διαίτης,

καὶ τῇ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητι τοὺς ἐπιεικεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν 284. κακούργων, καὶ μαρῶν φυγῆ. Εἴρηται δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς διαθερρυλλημένα περὶ τοῦ ἥρωος τούτου, καὶ αἱ νομισθεῖσαι τιμαί. Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας ὅσον τετταράκοντα καὶ ἑκατὸν ραδίους· καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιούς, Ἑλληνικῶς, ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζόμενων σηπιῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας, καὶ τοῦ Σιποῦντος, ποταμὸς τε πλωτὸς, καὶ ἔσομαλίμνη μεγάλη· δι' ἀμφοῖν δὲ τὰ ἐκ Σιποῦντος κατὰγεται, καὶ μάλιστα ὁ σίτος. Δεῖκνυται δὲ τῆς Δαυνίας περὶ λόφον, ᾧ ὄνομα Δρίον, ἠρῶα· τὸ μὲν Κάλχαντος ἐπ' ἄκρα τῇ κορυφῇ ἐναγίζουσι δὲ αὐτῷ μέλανα κριὸν οἱ μαντευόμενοι, ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι· τὸ δὲ Ποδαλειρίου κάτω πρὸς τῇ ρίζῃ, διέχων τῆς θαλάττης ὅσον ραδίους ἑκατὸν. Ῥεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ ποτάμιον πάνακες πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους. Πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου, πελάγιον ἀκρωτήριον, ἐπὶ τριακοσίους ἀνατεῖνον ραδίους πρὸς τὰς ἀνατολάς, τὸ Γάργαρον· κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν, πολισμάτιον Οὐρειον· καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειοι νῆσοι. Ἔσι δὲ πᾶσα ἡ χώρα αὕτη πάμφορος τε καὶ πολύφορος, ἵπποις τε καὶ προβάτοις ἀρίστη· ἢ δ' ἐρέα μαλακωτέρα μὲν τῆς Ταραντίνης ἐστί, λαμπρά δὲ ἦττον. Ἡ δὲ χώρα εὐδαινή, διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. Οἱ δὲ καὶ διώρυγα φασὶ τεμεῖν ἐπιχειρῆσαι τὸν Διομήδη μέχρι τῆς θαλάττης· καταλιπεῖν δ' ἡμιτελῆ καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας πράξεις, μετὰπεμπτον οἴκαδε γενόμενον, κάκει κατασρέψαι τὸν βίον. Εἰς μὲν οὗτος ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· δεύτερος δὲ, ὡς αὐτόθι μένειε μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου· τρίτος δ' ὁ μυθώδης, ὃν προεῖπον, τὸν ἐν τῇ νήσῳ λέγων ἀφανισμόν· τέταρτον δὲ θεῖη τις ἂν τὸν τῶν Ἑνετῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρὰ σφίσι πως τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μυθεύουσι, ἣν ἀποθέωσιν καλοῦσι. Ταῦτα μὲν οὖν κατ' Ἀρτεμίδωρον κεῖται τὰ διαστήματα. 285.

§. 10.

285. Φησί δ' ὁ χωρογράφος τὸ ἀπὸ τοῦ Βρεντεσίου μέχρι Γαργάνου μιλίων ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε πλεονάζει δ' αὐτὰ Ἀρτεμίδωρος. Ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀγκῶνα διακόσια πενήκοντα τέσσαρα μιλια φησὶν ἐκεῖνος· ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος εἰς Ἀσπίαν ποταμὸν, πλησίον ὄντα τοῦ Ἀγκῶνος σταδίου εἴρηκε χιλίους διακοσίους πενήκοντα, πολὺ ἐνδεέστερον ἐκείνου· Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμλιᾶσθαι φησί, καὶ εἶναι μιλια πεντακόσια ἐξήκοντα δύο εἰς Σίλαν πόλιν· ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀκυληϊάν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ὀκτώ· οὐχ ὁμολογοῦντες τῷ φερομένῳ διαστήματι τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὄρων ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀθρίου μυχόν, ὑπὲρ ἐξαμυχίλων τοῦτον ἀποφαίνοντες, καὶ μεῖζω καθιστάντες ἐκείνου, πολὺ ἐλάττονα ὄντα. Καὶ πάντες δὲ πρὸς ἅπαντας, μάλιστα περὶ τῶν διαστημάτων οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὡς πολλάκις λέγομεν. Ἡμεῖς δ', ὅπου μὲν ἐπικρίνειν δυνατόν, ἐκφέρομεν τὸ δοκοῦν ἡμῖν· ὅπου δὲ μὴ, τὰ ἐκείνων οἰόμεθα εἰς μέσον τιθέναι δεῖν. Ἐάν δὲ μηδὲν παρ' ἐκείνων ἔχωμεν, οὐδὲν θαυμαστὸν, οὐδ' εἰ παραλείψομεν τι καὶ ἡμεῖς, ἐν τοιαύτῃ καὶ ταῦθ' ὑποθέσει· τῶν μὲν γὰρ μεγάλων οὐδὲν ἂν παραλίπομεν· τὰ δὲ μικρὰ, καὶ γνωρισθέντα μικρὸν ὤνησε, καὶ παραπεμφθέντα οὐδὲν ἔβλαψεν, ἢ οὐ πολὺ τοῦ παντελοῦς ἔργου παρέλυσεν.

§. 11.

Μεταξὺ δ' εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Γαργάνου κόλπος ὑποδέχεται βαθύς. Οἱ δὲ περιοικοῦντες, ἰδίως Ἀπουλοὶ προσαγορεύονται· εἰσὶ δ' ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις, καὶ Πευκετίοις· οὐδὲ τᾶλλα δὲ διαφέρουσι ἐκείνων τό γε νῦν, τὸ δὲ παλαι διαφέρειν εἰκός· ὅθεν περ καὶ τὰ ὀνόματα ἐναντία πάντων ἐπιπαρατεῖν. Πρώτερον

Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει αὐτὴ πᾶσα ἡ γῆ· Ἀνίβας δὲ καὶ 285.
οἱ ὕστερον πόλεμοι ἠρήμωσαν αὐτήν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ περι
Κάννας συνέβη, ὅπου πλεῖστος ὄλεθρος σωμάτων Ῥωμαίοις
καὶ τοῖς συμμάχοις ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν· ὑπὲρ
δὲ τῆς λίμνης ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἄπουλον Τέανον, ὁμώνυμον τῷ
Σιδοκίῳ· καὶ ὃ δοκεῖ συνάγεσθαι τὸ τῆς Ἰταλίας πλάτος ἐφ'
ἱκανόν, πρὸς τοὺς περὶ Δικαιαρχίαν τόπους, ἐλαττόνων ἢ χιλίων
σαδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θαλάτταν ἰσθμὸν καταλείπον. Μετὰ
δὲ τὴν λίμνην ἐπὶ τοὺς Φρεντανούς καὶ τὴν Βοῦκαν παρά-
πλους ἐστὶ· διακρίσει δ' εἰσὶν ἐφ' ἑκάτερα ζαῖδιοι τῆς λίμνης
ἐπὶ τε τὴν Βοῦκαν, καὶ τὸ Γάργανον. Τὰ δ' ἐξῆς τοῖς περὶ
Βοῦκαν εἶρηται πρότερον.

Κ Ε Φ: Δ.

§. 1.

ΤΟΣΑΥΤΗ μέντοι καὶ τοιαύτη τις ἡ Ἰταλία. Πολλὰ δ' εἰρη-
κότων, τὰ μέγιστα ἐπισημανόμενα, ὑφ' ὧν νῦν εἰς τοσού-
τον ὕψος ἐξῆρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐν μὲν, ὅτι νήσου δίκην ἀσφα-
λῶς φρουρεῖται τοῖς πελάγεσι κύκλῳ, πλὴν ὀλίγων μερῶν· καὶ 286.
αὐτὰ [δὲ] τετείχισται τοῖς ὄρεσι, δυσβάτοις οὔσι. Δεύτερον δὲ,
τὸ ἀλίμενον κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ τὸ τοὺς ὄντας λιμένας με-
γάλους εἶναι καὶ θαυμασούς· ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰς ἐξωθεν
ἐπιχειρήσεις χρήσιμον, τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀντεπιχειρήσεις καὶ
τὴν τῶν ἐμπορίων ἀφρονίαν συνεργόν. Τρίτον δὲ, τὸ πολλαῖς
ὑποπεπτωκέναι διαφοραῖς ἀέρων τε καὶ κράσεων, παρ' ἃς καὶ ζῶα
καὶ φυτὰ, καὶ πάνθ' ἀπλῶς τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα, πλείστην
ἐξάλλαξιν ἔχει πρὸς τε τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον. Ἐκτέταται
δὲ τὸ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τὸ πλεόν·
προσθήκη δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τῷ μήκει, τοσαύτη οὔσα, καὶ
τοσούτῳ, καθάπερ μέρος. Εὐκρασία δ' ἀέρων καὶ δυσκρασία

286. κρίνεται παρά τὰ φύχη καὶ τὰ θαλιη, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων ὡς' ἐκ τούτων ἀνάγκη τὴν νῦν Ἰταλίαν, ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν ἀμφοτέρων κειμένην τοσαύτην τῷ μήκει, πλείσθον τῆς εὐκράτου μετέχειν, καὶ κατὰ πλείσθας ἰδέας. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως συμβέβηκεν αὐτῇ· τῶν γὰρ Ἀπεννίνων ὄρων δι' ὅλου τοῦ μήκους διατεταμένων, ἐφ' ἑκάτερον δὲ τῶν πλευρῶν πεδία καὶ γεωλοφίας καλλικάρπους ἀπολειπόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς ἔστιν, ὃ μὴ καὶ τῶν ὀρείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πεδίων ἀπολαῦον τυγχάνει. Καὶ προστίθει τὸ μέγεθος καὶ πλῆθος ποταμῶν τε καὶ λιμνῶν· πρὸς δὲ τούτοις θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναβολὰς πολλαχοῦ πρὸς ὑγίειαν φύσει παρεσκευασμένων· καὶ μὴν καὶ μετὰλλων εὐπορίας παντοδαπῶν. Ἰγῆς δὲ καὶ τροφῆς, ἀνθρώποις τε καὶ βοσκήματιν, οὐδ' ἀξίως εἰπεῖν ἔστι τὴν ἀφθονίαν, ὅσην παρεχεται, καὶ τὴν χρησοκαρίαν. Ἐν μέσῳ δὲ καὶ τῶν ἔθνῶν τῶν μεγίστων οὕσα, καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν ἀρίστων τῆς Ἀσίας μερῶν, τῷ μὲν κρατισεύειν *ἐν* ἀρετῇ τε καὶ μεγέθει τὰ περιεσῶτα αὐτὴν, πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχει· τῷ δ' ἐγγὺς εἶναι, τὸ μετὰ ῥασιῶν ὑποργεῖσθαι πεπόρισται.

§. 2.

Εἰ δὲ δεῖ τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας λόγῳ προσθεῖναι τινα λόγον κεφαλαιώδη καὶ περὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν κατασχόντων αὐτὴν, καὶ κατεσκευασμένων ὀρηγήτριον πρὸς τὴν σύμπασαν ἡγεμονίαν, προσελήφθω καὶ ταῦτα· ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης, βασιλευόμενοι διετέλεσαν σωφρόνως ἐπὶ πολλὰς γενεάς· ἔπειτα, τοῦ ἐσχάτου Ταρκυνίου μοχθηρῶς ἄρχοντος, τὸν μὲν ἐξέβαλον, πολιτείαν δὲ συνεσήσαντο μικτὴν ἔκ τε 287. μοναρχίας καὶ ἀριστοκρατίας. Κοινωνοῖς δ' ἐχρήσαντο Σαβίνοις τε καὶ Λατίνοις. Οὐκ εὐγνωμόνων δ' οὔτε ἐκείνων αἰεὶ τυγχά-

νοντες, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν πλησιοχώρων, ἠναγκάζοντο τρόπον 287.
 τινὰ τῆ ἐκείνων καταλύσει τὴν σφετέραν ἐπαύξειν. Οὕτω δ' αὐτοῖς
 κατ' ὀλίγον προῖοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν, συνέβη τὴν πόλιν αἰφνιδίως
 [ὑπὸ Κελτῶν] ἀποβαλεῖν, παρὰ τὴν ἀπάντων δόξαν· παρὰ δόξαν
 δὲ καὶ ἀπολαβεῖν. Ἐγένετο δὲ τοῦτο, ὡς φησι Πολύβιος, ἔτει
 ἔνεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, κατὰ
 τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην. Διακρουσάμενοι δὲ τού-
 τος Ῥωμαῖοι, πρῶτον μὲν Λατίνους ἀπαντας ὑπηκόους ἐποι-
 ἤσαντο· εἶτα Τυρρήνους καὶ Κελτοὺς, τοὺς περὶ τὸν Πάδον,
 ἔπαυσαν τῆς πολλῆς καὶ ἀνέδην ἐλευθερίας· εἶτα Σαυνίτας,
 μετὰ δὲ τούτους, Ταραντίνους καὶ Πύρρον κατεπολέμησαν, εἶτα
 ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν τῆς νῦν Ἰταλίας, πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον.
 Ταύτης δ' ἔτι κατεσώσης ἐν πολέμῳ, διέδθησαν εἰς Σικελίαν·
 ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτὴν, ἐπανήλθον ἐπὶ τοὺς περὶ
 τὸν Πάδον. Συνεσῳτός δ' ἔτι τούτου τοῦ πολέμου, παρῆν Ἀν-
 νίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ δεῦτερος οὗτος πόλεμος πρὸς Καρ-
 χηδονίους συνέπεσε, καὶ μετ' οὐ πολὺ τρίτος, ἐν ᾧ κατεσκάφη
 Καρχηδών. Ἄμα δὲ τὴν τε Λιβύην ἔσχον Ῥωμαῖοι, καὶ τῆς
 Ἰβηρίας ὅσην ἀφείλοντο τῶν Καρχηδονίων. Συνενεωτέρισαν δὲ
 τοῖς Καρχηδονίοις οἱ δ' Ἕλληνες, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῆς
 Ἀσίας οἱ ἐντὸς Ἄλλου καὶ τοῦ Ταύρου. Καὶ τούτους οὖν ἅμα
 συγκατακτᾶσθαι προήχθησαν, ὧν Ἀντιόχος τε ἦν ὁ βασι-
 λεύς, καὶ Φίλιππος, καὶ Περσεύς. Καὶ Ἰλλυριῶν δὲ, καὶ
 Θρακῶν οἱ πλησιόχωροι τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Μακεδόσιν, ἀρχὰς
 ἔλαβον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου· καὶ διετέλεσαν πολεμοῦν-
 τες μέχρι καταλύσεως ἀπάντων τῶν ἐντὸς Ἰσρου, καὶ τῶν ἐντὸς
 Ἄλλου. Τὰ δ' αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἰβηρες, καὶ Κελτοὶ, καὶ ἅπαντες
 οἱ λοιποὶ, ὅσοι Ῥωμαίων ὑπακούουσι· τὴν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ
 ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις, ἕως ἅπασαν κατεσρέψαντο,
 Νομαντίνους τε ἐξελόντες, καὶ Οὐρίαθρον, καὶ Σερτώριον

287. ὕστερον διαφθείραντες, ὑστάτους δὲ Καντάβρους, οὓς κατέλυσεν ὁ Σεβασὸς Καῖσαρ. Καὶ τὴν Κελτικὴν ἄπασαν, τὴν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς, σὺν τῇ Λιγυσικῇ, πρότερον μὲν κατὰ μέρος αἰεὶ προσήγοντο, ὕστερον δὲ Καῖσαρ ὁ Θεὸς, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Σεβαστὸς, κοινῶ πολέμῳ καὶ ἀθρόως κατεκτήσαντο. Νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν ἀπὸ τούτων ὀρμώμενοι τῶν τόπων, ὡς οἰκειοτάτων, καὶ τισιν ἤδη Θριάμβοις κεκοσμήκασιν ἀπ' αὐτῶν τὴν
288. πατρίδα. Τῆς δὲ Λιβύης, ὅση μὴ Καρχηδονίων, βασιλεῦσιν ἐπετέτραπτο ὑπηκόοις οὖσιν, ἀφιστάμενοι δὲ κατελύοντο· νυνὶ δ' εἰς Ἰούβην περιέσκηκεν ἢ τε Μαυρουσία, καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὐνοϊάν τε καὶ φιλίαν. Τὰ δ' ὅμοια καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν συνέβη. Καταρχᾶς μὲν διὰ τῶν βασιλέων διωκεῖτο, ὑπηκόων ὄντων ὕστερον δ' ἐκλελοιπότην ἐκείνων, καθάπερ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, καὶ Σύρων, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Καππαδοκῶν, καὶ Αἰγυπτίων, [ἢ] ἀφιστάμενων, καὶ ἔπειτα καταλυομένων, καθάπερ ἐπὶ Μιθριδάτου συνέβη τοῦ Εὐπάτορος, καὶ τῆς Αἰγυπτίας Κλεοπάτρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς Φάσιδος καὶ Εὐφράτου, πλὴν Ἀράβων τικῶν, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐσί, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀποδειχθεῖσι δυνάσταις. Ἀρμένιοι δὲ, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Κολχίδος Ἄλβανοὶ τε καὶ Ἰθηρες, παρουσίας δεόνται μόνον τῶν ἡγησομένων, καλῶς δὲ κρατοῦνται· νεωτερίζουσι δὲ διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἀπασχολίας, καθάπερ καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἰστροῦ τὸν Εὐξείνιον περιουκοῦντες, πλὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν Νομάδων· τὸ μὲν γὰρ ὑπήκουον, τὸ δ' ἄχρηστον εἰς πᾶν τῷ αἰκωνωνήτῳ, φυλακῆς δὲ μόνον δεόμενον· καὶ τᾶλλα δὲ τὰ πολλὰ Σκηνητιῶν καὶ Νομάδων ἐσί, πόρρω σφόδρα ὄντων. Παρθυαῖοι δὲ, ὁμοροὶ τε ὄντες, καὶ μέγιστον δυνάμενοι, τοσοῦτον ὅμως ἐνέδωσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχὴν ὡς οὐ μόνον τὰ τρόπαια ἐπεμφαν εἰς Ῥώμην, ἀ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέστησαν

ποτε, ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπίστυσε Φραάτης τῷ Σεβασῶ Καίσαρι, 288. καὶ παίδων παῖδας, ἐξομηρευσάμενος θεραπευτικῶς τὴν φιλίαν. Οἱ δὲ νῦν μετῴσι πολλάκις ἐνθένδε τὸν βασιλεύσοντα· καὶ σχεδὸν τι πλησίον εἰσι τοῦ ἐπὶ Ῥωμαίοις ποιῆσαι τὴν σύμπασαν ἐξουσίαν. Καὶ αὐτὴν [δὲ] τὴν Ἰταλίαν διασῶσαν πολλάκις, ἀφ' οὗ γε ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ, καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, ἡ τῆς πολιτείας ἀρετὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκώλυσεν ἐπὶ πλέον προελθεῖν πλημμελείας καὶ διαφθοράς. Χαλεπὸν δὲ ἄλλως διοικεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν, ἢ ἐνὶ ἐπιτρέψαντας ὡς πατρί. Οὐδέποτε γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην Καῖσάρ τε ὁ Σεβασὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ, καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκείνου παρέχει Τιβέριος, κανόνα τῆς διοικήσεως καὶ τῶν προσαγμάτων ποιούμενος ἐκείνου, καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, Γερμανικός τε καὶ Δρουσος, ὑπουργοῦντες τῷ πατρί.

ΠΙΝΑΞ.

ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. ΣΕΛΙΔΙ	1
ΒΙΒΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.	87
ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.	Ἰβηρία	177
ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.	Γαλλία	231
	Βρετανική	263
	Ἄλπεις	267
ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.	Ἰταλία	279
ΒΙΒΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.	Ἰταλία	339

GÉO

Par P.

PARALLELES.

Limites

Par Ierné

Par le Borysthène

Par le milieu de la Bretagne

Par la Gaule Septentr^{le}

Par Byzance

Par Marseille

Par Rhodus

Équateur

E

S

ANIE

MER CA

dusien

cont Tar

Ligne

